UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Liber Bibliothecae Academicae
publicae Senkenbergianae.
Rep. No.
Hs. 176

eck der Benutzung
r eingesehen? ganz oder
lweise verglichen? ganz
teilweise abgeschrieben?
Titel der
enen Veröffentlichung)

Textvergleichung
176 d (Cat. Hs.)
Seminarbibl.

iten 182-133 R
dographisch ü. jl
sgr. 014

durchgesehen
f. 1614

Repros
Bl 3 v - 4 r

Kopien der S.
34 r
35 r

chwerpunkt
234 v.

eneralgut f. 134

2/2

A 42

De homag pl my p
De cro nomo m p
De ieuno m l m p
De quadrag gorb 2 darg
De iuram 2 laic cp pl my p
De iudic 2 sap darc ibid
De in mte rest m p
De inquisitorib m p
De iustal cd ibid
De iudicat ordi 1 p p
De iudic 2 iura pl m p
De iudex 2 l my p
De iudicib pacte 1 p p p
De iudic delict p 1 p 1 l m p
De iudic ord ibid
De iurisd om nd ibid
De offi om nd ibid
De iurisp a m l my p
De iuramenti p stat p p p
De iuramenti relatc ibid p
De iuriscons pl my p
De legato 1 p 1 p
De libello p cedpt 1 l m p
De libelli oblat 1 p p
De lite pdg p p
De lite pend pl my p
De penat rem lurg m p p
De magistat pl my p
De mandat 1 l my p
De maledic pl my p
De mrō m l my p
De matrimoli pen m l my
De decret mp pl ibid
De obligat adroti 1 l m p
De offic duc 1 l my p
De offic epi ibidem
De offic archi ibid
De offic custo ibid
De offic decani ibid
De offic delegati ibid
De offic ordinarij ibid
De offic iudic ibidem
De offic iudic 1 p 1 p

ul nullus ⁊t qualit libellus copiat m ipso ul nullus ⁊t an
valet petico ⁊ peto q3 hec ut possibs in tali villa ⁊c q3
hec tosidrāe uolens mitentad actor m rem scriptam ut q3
metq causa z simules ut uolens mitentad negatoria ut
confessoriz uel uolens agē aliquo mō reo vtili ut dicto
⁊c q3 actio mihi cum subrogata ut loco cuius subz mēdi ⁊c q3 ybi
iura psuadent dari actoz no ead sunt ⁊palem locu habt
actio mihi cum ⁊c q3 actio mihi facto filia ꝗtalis filia ⁊palis ⁊t filia
ꝗtalissima ⁊t in quibꝰ casibꝰ competat licet ut illa ⁊c q3 actio
neo competat p gtitulos nominat ⁊. do ut do ut ⁊c ut p pad in
gradicoibꝰ appōit ⁊c q3 subiunct de actore ēa contenta ⁊t in
de ⁊palib actore mihi cum Subsidiaria lege aquilie ⁊c q3 actor
uolēs recūere ad ꝗdicoz ex lege cum pt multiplicem lucrū
⁊t quo cognoscē q3 iudex ex lege ⁊t agens z qualis ⁊c q3
⁊t agend ex ꝗdict co motibꝰ no stuptis ut ꝗdut ex uno
tanꝫ ut duo sunt cuili ⁊t de ꝗdut opatis ⁊t intelligend ⁊t an
vsue possint peti p ꝗdicoz simplicē ⁊c qualit vtend est iudex
esse vbi legem apponit tale est q3 ex eo no dat actio ut q3
actio ex z no p iudicia ⁊c q3 actend iud est mihi ⁊c alicui
nunc est in iudicio ⁊t tutor actor ut administrator p sunt ut
vnū sint ut ⁊c hanc actoz apponi utilem ut durat iam
⁊ apponit utilem q3 durat apponi debuit ut q ex ea succubit
z rei absolut ex dic ⁊t absolutis nūmis petit poni apta
postea ex mihi tē quos dicit utend apponat quos utilem ut
durat ⁊c q3 actorem tubad no ex offic ⁊c q3 dum ⁊t effectus
actionis utilis z durat z tali et in talem dat utilis cum at
in quem no dari durat et pro tali re dat una p qua alia
no daret ⁊c q3 dat eo minute alia ex iudicis z de mihi alios dut
intentiones utiles z durat ⁊c no solui ea dum est pro ⁊t ⁊t ex
actio in libello est ponenda ⁊ an sufficiat causam apponi
hic no exponat ⁊n agat actor vtil ut durat ut ex alio
nunc actoris ⁊c in quibꝰ casibꝰ dat actio utilis ⁊c ⁊t apta
apponit apta causam di in ea tam actoz ut ex eo quia mihi
ex talis petitio ⁊t eam mihi est admittend talis libelli ago
q3 talem q3 molendinum ut domum in tali loco in pudicum
uetus fuit intē ⁊t an pt agē contra uolentē edificare aliq
edificia z qua actor ex ea in summa z ⁊. ⁊ forte actor ita appo-
nebo actoz seu petitoz in ea spē ⁊ ⁊ ⁊ defendendo
se q3 ex ea iudicia an q3 eo agat actor tali fuit mota iudicem

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ſ̄ mpſona ſiue mercy ſcarpary ſiue rectus rect d̄ q̄ agit̄ poſſidat
hoc ipſo ſiue alienu ſ̄ nō qualit̄ agat ſiue prad̄at q̄llū
qui cadit appoſſe inſtruit &c̄ rectū q̄ hoc facē ſ̄ q̄riat
actōe hēditar̄ ul̄ quor̄ bonor̄ q̄ ſint mapte ſ̄mercy actōis ul̄
ſ̄ q̄cunq̄ pſonali actōe ex delicto ul̄ quaſi ex delicto ul̄
ex poſito ul̄ mutuo ul̄ p̄miſſo ul̄ quocūq; alio ḡtū ul̄ quaſi
ſ̄ nō q̄ manus eſt actio q̄ inopia debitor̄ excludit ſ̄ q̄
tenent̄ de te empta ul̄ quaſi p̄ ay lieu q̄ſ̄ pet̄ dilator
vt de mera vendit̄ ſ̄ ſ̄ in libello ſint ples actiones
ul̄ cauſe rectus p̄ pet̄ q̄ actor eligat ſ̄ſ ſi dicta mutand
cauſam ul̄ actor rectus p̄ ad dilatorias exceptiones reduc
vt de ſinḡ ples hēt̄ ut ti hūm de ſinḡ ordine & pariſſime de
penitentib⁹ iudicib⁹ de quib⁹ l. ti de epiſco et ti de excuſat
et ti de recept̄ Nulli qui petit ſ̄ retinet̄ in ordine alicui
etiā poſſit mitt̄ agē q̄ pſonali actione nō poſſit mitt̄ agē
nō q̄ pſonalit̄ actione hēat ul̄ alter ex delicto ul̄ q̄ maleficio
ul̄ quaſi maleficio nō eſt aliē obligat̄ ſ̄ q̄ reali actione q̄
illud agi nō p̄t qui nō poſſidet ex q̄ p̄ mich̄ ex optet
q̄ hāc agentem confeſſorio ex q̄ ſed mich̄ ex qualit̄ dicta
petat & prodat mutuus eleom & pupillor̄ ad mercy appellat
ex q̄ ſ̄ t̄ q̄ ſufficiat ex actor aliē ſiue p̄tore aliē tutel
et de nomib⁹ ſuor̄ & illar̄ & q̄ p̄tore q̄mel mitt̄d & ad mitt̄d et
q̄ tutel̄ cōmet tantor̄ ſtipulatores multiplex officium iudex
bonor̄ poſſ ſ̄ſ ſeruat̄ conſulta & q̄ſtiones ſ̄ſ q̄ leo tenet̄ mitt̄
dā eſt mitt̄ agē ſubrogata ſ̄ſ de nomib⁹ debitor̄ & aliis
p̄dis quib⁹ ad remiſſione ſ̄ actor̄ et ti p̄tōr & ti de ceſſione
ex rei vendicatio eſt actio mercy qualit̄ impedit omib⁹ actō
nib⁹ formā libelli et ti ex ſ̄ ſenſi de ceſſione actiōe et p
tōr & ti de ceſſio ex rei vendicatio eſt actio mercy ſicut
nō q̄ merces causa eſt actio p̄ſonalis mercy ſ̄pta ti de ceſſio
actor ſ̄ſ ex ſ̄ vt aut an p actor̄ mitt̄ habeat dicta ul̄ valet
mercy et ex ex ſ̄ mich̄ ex p actor̄ An obligat̄ actor̄ ſ̄ſ q̄ ſe p̄ obli
gat̄ p̄ſ̄ cauſe mercy ſua facē et ex ſ̄ ex ſ̄ſ ſ̄ actor̄ An tutor ſiue
pupill⁹ p̄ actor̄ vendidit et ex ſ̄ mich̄ ti bona aliq̄ p̄ aliq̄
maleficio ſiue q̄ſitata & in bonis illi⁹ eſt actio puta ſ̄ebat
creditores mich̄ ſ̄ſ actio tuſent̄ ē abſpo mitt̄ſtat ſ̄ſ pone emp
tor nomine revendidit alteri q̄ret quia actor ſibi emptor ſ̄ſ
ſ̄ſ ſ̄ ſibi dicta actor eam vendidit mich̄ eam tuſſebat et ay

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Domino suo ꝑdilecto victori sulito triumphatori Romanoꝝ
Impatori ac semper augusto Otto dei gracia sanctus eccleſie
tus id ꝙ ẽſt in eo prosperari qui dat salutem regibꝫ pe
tuus vera ympalis maiestas a mala putate quas liber qui
an aliquos annos de mutation rerum a nobis obnubilosa
tpa consumptus ẽſt vre transmittetur secretati parui tro
vro liberis ympio tanto deuotus quito regie excellencie fuerimus ẽſk consi
dero ob rei p̃ non solum armis tutanda ſ ẽ legibus ꝙ iudicys informandam
mementis antiqua dicit seu Impatorem excelsa vos velle cognoscere Cui ma
gnus ille persarum rex Assuerus seu Artha xerses cuius ad agnitiꝫ de lucis
per tulius vnig dꝙ non peruenisset ex nobilitate animi dignę magnificentie
id expedire cogitanti amalicaꝫ sub ꝙ dei ecclie aduersarius suus scripta erat re
uolui iussit ꝙ ita gloriam Cui ne videlicet innocens tanq̃ reus punirentur
nocentes ꝙ ut innocuus pena effugeret adeptus e ꝙ Preter ea cui nulla myema
mundialis persona que mundi legibus non subiaceat subiacendo coherentur
soli dñs utpote constituti supra leges diuino examini dñuati sed legibus
non cohibentur Unde e illud tam dñis ꝙ ꝓfecte testimoꝝ tibi soli peccta
ui Verax ego dñem non aliud animi magnanimitate nobilitatis ꝙ ꝙ ad cognoscẽ
dum creatorem suum duxa qua illustratu dñem dignum dñm dnancium deum p̃ men
te habe ꝙ ne in manus eius mitat quatus pot mod omnibus prauis cum
ens uix aplius omni mortali horrendus sit mitte in manus dei uenti Regibus
tamen qui nullum preter ipm supra ꝙ habet que metuat reo est terribilis quo
ipo possit retus peccat liberius stando illud ver sapientis qui aut Audite
multitudines ꝙ placet uobis in turbis nationum quos data e vobis ptas
bit qm ad esse mi stq dñm illius non rete iudicastis neq custodistis lege
iustitie neq sicut solicitudine dei ambulastis Horrende ꝙ cito apparebit
vobis qm iudicium durissim in hys qui ꝓsunt fiet Vos aut precipue cla
rissime qui re ꝙ nomine unctę normam iuxta qua nocte nebulosa ꝙ primo
sam ad delectabilia maturę sentatis ꝙ spectacula cuius ꝙ sum e ostian
do duxistis Pacem ꝙ amabilem mundo dedistis deo qui ꝙ pro apud
largiente perpetuandis huius tam amate sententie dum fauen clemẽ
tia non mutat Honesta ego est ꝙ virtus excellentie vre historiarum e
cognitio qua ꝙ vtor ad forcia gesta dei ꝙ nationis digna mutatis et
tuę voluit dari vere ad mutationem patientię diuine ac precum assiderando
sub ea metu semper dignatus ac prospe procedendo p multa tpm curricula
gnetus Unde nobilitas vera cognoscit nos hanc hystoriam nubilosi tpis
quod an nos fuit turbulencia inductos ex animi amaritudine scripsisse
re ob hoc non ad vere gestarum seriem ꝙ earum misericordiam in modum tragedie
texuisse ꝙ ordinemq libroꝝ distinctionis usq ad septimum ꝙ octauum per
quos modum quos ydrotes ꝙ duplex fabula significat in misericordiam esse
tatis ꝙ vere placuit maiestati gestorum prose nobilissima in posteros me
moriam stilo emendate seriem per notarios vere collectam mis digesse capitul
mitis ꝙ transmisse deo dante Vitaq comite ea leta leto animo prosequi non
pigritabor metuat aliud pro fine expectas nisi ꝙ etate mi defluorum op
tumitatibus suis vere subuenire velit Imperialis clementia De expeditione
quod cont mediolanenses superbia ordinasti ob honorem Imperij, vrbis ꝓsce

exaltatioꝛ libent audiui/preceptuꝫ vem sup hac re hudlatꝰ [illegible]
natu dilect suscepi / hsing aut pdcm latoresꝰ vos abate Rabe
lyone sed Stephanu/cappm mm legeremu qui hac impiaz exore
mꝰ subnotauit/ vt de hoc ubo sub qua vra pro nobis suffragiꝰ tuear
Recordali amico summꝰ me orbis pncipes pncipi nobili Caroꝰ
laid Reynaldo/ Otto dei gra zfrasmꝰ etie Epus Coltm Epus
quiu Cu uiꝝ Vocau m omnib⁹ plvꝝ disciplinis edisserendis
atꝫ tractandis/ mu ute posset plane existime/ vre nobilit psonꝫ
eo familiaꝛ ac studiꝫ amplator quo ipꝰ studio vos hortaꝝ mpdas
ꝫ mea ꝫ ad me audiuit esse cognosco ita ꝫ non ut rudi ꝫ ut pho de
libro que dno ympatoꝛ tnsmisit ure mdustie ofidenaq scribo/ petens ne
in quibusq; possit ibi sinistra ꝫ domꝫ mitrete vos expectat Cato en
ip omnꝫ doctrꝫ in duobꝫ gsistit in fuga ꝫ electione Vt eo ab ea que
accedentibꝫ ad ꝫgeꝛa pma e gramatica ardiat/ ipa e que pdm/ quid
disciplina doꝛ eligẽ ea que quemut ꝓposito/ ꝫ fugẽ que impedit ꝓpo
situ/ verbi gratia Certa lege dctoꝛ dictionꝫ pm gsilia accedẽa gstue
jubentibꝰ ea que no sue talia utpote Barbarismꝫ ꝫ Solacismꝫ purga
do fugẽ doꝛ/ Sed ꝫ libra cuiꝫ ad sylogismoꝝ doctrꝫ pticipatiue spec
tat mtenco judicaui pdictꝫ ꝫ mstruens giugatiꝰ ꝓpositionꝫ mutiles ad
sylogismum pdictum pugnando fugit/ utiles aut mstruendo eligit Sug
nu vo ꝓpositoꝝ conjugatioꝝ moemat/ m dma tm uiꝝ Aristotile figura
my utiles q̃ mutiles dputur/ Boetiꝰ ꝫ parte falsigraphꝫ ad mpos
sibile ducens fugiendo/ sudꝫ demadtioꝝ nexuꝫ probans tumbꝫ eligendꝫ
ostendit/ Sue ꝫ cronographicꝝ facultas habꝫ que purgando fugiat/ q
mstruendo eligit fugit em mendatia/ eligit vtate/ Itaq; no mdigne
vra discretio/ ner simstre ut dixi ympij suos ad obfuscadꝫ vtate alij
dctꝫ fuisse iu melig sit made m mana homꝫ qm tetre sucatu sepducendo
tolere facie/ saptoꝛe amitte offiaꝫ pdcꝫ quo ordine turrat her hystoꝛe
breuit exponꝫ ut hoc cognito ꝙlitas ope facilq pateat Quatuor prin
cipalia digna que me retro emmerso ab exordio nudi fuisse in finem ꝫ
eiq sedm legẽ tocꝰ successiue pmansuꝫ forze/ ac ratione ꝫ damelis prio
pot/ Horum ip pncipes sedm cursꝰ ipe emulatoꝝ primo ꝫ Assiriꝰ post
sapphiꝰ caldeis quos me retro hystoꝛiographos ponẽ dedignam/ medos
ꝫ pas/ ad vltim grecos ꝫ romanos posui eorumꝫ nomina usq ad pnte
ympatoꝛ subnotaui/ de retrodictis dignis mgdem tm ꝫ ob ostendendꝫ rere
mutationẽ disputas De duobꝰ quoꝝ diligosꝰ ordinibꝰ ꝙ catalogo
dni m Laurento/ latio/ alba/ an vrbem condita dignatiꝰ/ ꝫ post vrbem
condita/ sm de catalogo ympatoꝝ seu pontificꝝ romanoꝝ vsq ad
eos qui m pnaz e disseui/ Que ip m ortatu de ꝓpriis moꝛtuoꝝ/
sineꝙ utriusq; inuitatꝫ loquens opus timedui/ Qualiꝫ cuiꝫ dnus a dno
suppliatꝰ usq ad sempiu romanoꝝ fuit ostendi/ Hoc ipe de ipo dicatur
ꝙ a capide excisꝰ de monte plenaꝝ subuertendꝰ ꝫ usq in finem tpoꝝ
iuꝝ melioꝝ diu expectatꝰ exemanꝰ

Prologus

Sepe mulidꝰ voluendo mecu de rerꝝ tpaliu motu/ anticipi
ip statu/ valde ac mordmato processu/ sicut in eis mhendo
a sapiente me ossideꝝ/ sc ab eis tfundi/ ac migrandi mtuitu
rationis mdemo Sapietis em est offiaꝫ no mod volubilis rote
rotaꝫ ꝫ m diuiꝫ ostantia ad quadrati cacꝝ mod sranary/ pro inde ꝙ tpis
mutabilitas stat no pot/ ab ea migrad ue dum sapiente/ ad stante et

In 2 ubi nisi vtiles xij
vtiles In 3 vj. vtiles
xij mutiles dputat

fuerit

de rerū ḡuadrauū varijs ac mīsericīs euētibꝫ bellis bellorūꝫ discrīmibꝫ
depopōd mutatiōibꝫ vtilissīmā ab orbe condito usq; ad tpa ꝑsā texui
crōstidq; ¶ uoꝝ vestigia sequendo sic de vtaq; dicā ꝓsequi, vt tenorem
hystorie non obmittam. ¶ Cui⁹ si diligēs auditor ꝓpe, in mutādis rebꝫ
& mīnas mutatiōd mīrias ab horēdis sic amīdūtat, ac studiosi ꝑsū
curiosi indagato nō ofusam rerū ꝑfectarū ꝑcem inueniat. Nec iuste me
deprehendēdi auctorē, si ꝑ tātos tāte ꝑque ac eloquēte viros impetus
prube ꝑsumpserim, dū si ea que ꝑ ipsos tpa erāt dei pro futuraꝝ seu
contrariā a nullis nisi huius libri fuit, cuius manibus solo exercitatꝫ fuerim
Nec illo me sacrarium versu poete quo ait. Doctum̄ mīdoꝝ doctiq; poēmata
passim fauendo edidicerim, dū no temeritatē vel cautelē ꝑ aditū quo
semp impune ꝓcessē nouī, vel ea adhuc opꝰ ēt mīdoꝝ ausis se aggredi
leꝫ digne. ne quisq; m libros que nūc tpis eiusq; ofuctudine incredibilia
forte videbuntur arguē mendacij potuī, nō mihi usq; ad dentē memorē
Nec illa que m plurimis vidi scripta ipse q̄uis pauca de multis posuerim
Non enī ꝑ hoc eos siquidē ex tpis apostolica m studendo simplicitate
fraudē ꝑtemnendos iudicauerim, dū sic nō nullis exercitis homīs argūi sit
subtilitas, sic semp vtātē nunca sic sit rusticitas. De huiusmodi eruditi
sa mutabilitate, de illius felici stabilitate, contra deū qui hos turbulentā
confusione ꝑpetuā toleat, illius verbis trinitatis visionesq; auget, ꝓfi
ciat inuocans, quis eis auxilio ea que sibi placent dicē possimus

Liber primus incipit Ca'us i'us

Orbis diuisio

Terrā rerū vt Adam ꝓtoplasto usq; ad tpus nīm seriem
exeruit, primo ipm̄ qui habitat genus humanū orbem sic
a maribus arctoꝝ breuiū distinguā. ¶ Tres mundi partes
scriptores esse asserūt. Asiam vidz et europam ita ut dimidiū ꝑ pertinēte
aduersē europe. ¶ Cui em̄ affines dicā prem̄ nisi diuersē no multos
dimensiones & distantias maris statuī sit. ¶ Quare primas situs, re
gionesq; qui debuit cognosci legat oportet. Ca'us ii'us cognosci

Orientem ergo quis ꝓpe scripsit, veneres tēma pot̄ in dei
don creata ꝓdisse credituī, vbi dū ꝑmanēs deo posito verbo
dei facto inobediens, in hac ꝓfanatione iusto dei iudicio deiec
tus est. ¶ Caput maledictionis dicam ecclesie primū in Asia, bendi
cut aut̄ filios vtriusq; ciuitatē de quibus ago ꝓsequar ꝑmos ciues
¶ Quorū ꝓpe fratricidia & bonis opibꝫ alius alterius fratrem mactat, ꝑmus
qui in hac valle lachrimarū ciuitatē ꝑstruxit Caym̄ Abel alij dicē filij
Seth, is nascitur qui diuinitus inꝑtatā, a quo ꝑgmod̄ ꝓles dei ꝓpagat
ab hoc sextus magni ciuis deq; ciuis hanoch fuit, qui in tantū deo
placuit, vt ab eo trāslatus, ad aliud etatē tpa in loco tutē mortalibus
incognito diuerterit, hom̄, ad genus nefāt repit & multiplicādi donec
filios dei ad filias hom̄ accedentes genuere gigantas, ¶ Quos quidā mi
rant intelligēs, ꝑtim̄ cū ꝑ filios dei alia trāslatio habeat angelos.
malignos spūs assumptis corpibꝫ, quos meabos vocat, mulieribꝫ mixtos
putat. Nos filios dei ex Seth, filias hom̄ ex Caym̄ natas autumam⁹
Et illos ex hanc iudicium sic de salomone habem⁹ ad obliquos deū prouo
catos. Hinc ꝑ nam eis in omnē pne ꝓcarnisse affirmat. Et de his quidē
qui ex Seth genitī usq; ad septimū iudicium iuste vixerunt, Josephus anti
quitatū libro sic dei disciplinā rerū celestiū & ornatū cauā primitus m
uenerunt & ne dilabentur ab hominibꝫ que ab eis inuenta fuerat, aut ad
ꝑ veniret ad cognitionē deinceps ꝓuidisse Adam ex estimatione dei omnīū

I

Detri Babel

Camy 8tri

Cicamios

Ninus 2mus rex

I

pene orbem in suo subegit. Quod tanto liberius facere potuit quo homines adhuc rudes et aggrestes nec armis tutari, nec bellis exercitatos nec bellicosos sed preditj quippe qui nullis adhuc legibus aut disciplinis in vnum coierant, et ut aut fluuius, ferino magis aut belluino more oberrant nondum urbes ad honestate nec leges ad vite usum habendi tenuit. Necdum ad disciplinam vsusque eorum et ipse nec ipsum quidem nomen habebat, set aggrestes et vagi per deserta nullis sedibus vagabant. Vnde et tullius in prologo rhetorice inuentionis fuit quidem tempus cum homines passim bestiarum more vagabantur et de victu ferino vitam pugabant nec ratione animi quidem set viribus corporum administrabant. Non dum diuine religionis nec humani officij ratio colebat. Nemo nuptias viderat legitimas, nec certos quisque liberos, nec ius equabile quod utilitate habet acceperat. Ita per error et insitia rem ac temeritas undique animum agitabat, ad set expendendum animus corpus abutebatur principatus satellitibus. Hic tullius erat et tunc primum seniorum in europa quo tempore apud latinos bellum erat et pugna quo doctissimus marcus varro scribens, velut ab aliquo tempore romanum regnum cepisse ordinem repetens, eos quod ad augmentum et incrementum ad romanos traduxit, ecce quod fons et origo potissimum fuit. Unde et illud ceremoniarum, imperium graecie fuit penes athenienses, athenarum potiti sunt spartiate, spartanis superauerunt thebani, thebanis macedones superauere, et cum ad imperium graecie deuenit tempus adiecerunt asiam bello subactam, hic esse ab ortu romanum imperium creditum, nemo qui historiam nouit ambigere potest. Illud egyptiorum sane tunc nondum aliquos ausos publicis assiluisse iudicabat. Quod enim abraham excepta india quod per mortem eius semiramis quod attenta animi quos a vitio suo bellator sustinebat mulier regno adiecerit nimium subditos regibus de ortu quo eorum tempore aperuerit fuit nec non et dicet. Edificauit ad vsum ciuitate maximam quod ex nomine suo Babylonem seu Ninum vocauit quae adhuc in mesopotamia posita mutato nomine lingua eorum musse vocat. Et moyses nec in libro geneseos latere uoluit. Quo enim ut a postu de memoria discessit quo principium regni eius fuit babilon mira semiramis adiecerit et alia illa egressus et assur et edificauit Ninuen. Et hoc et quod ait Ninum ostituit ciuitatem. Et hoc quidem ad nepote Noe assiriorum pertendere. Unde apparet Babylone fuisse ab nimrod semiramidem Semiramis Babylonie instauratrix
quoque Ninum instauratione eius postea dicendo hoc quidem, Ninus socrum magne actis ipsarum metuerat, de quo Orosius subtilius
vicies quo Ninus tentio verum nihil condidit quia artem longe post demortuus ampliauit

Capm. vij.

ANno ab impio Nino qui vocatus iij deinde apud Chaldeos eodem pene rege quo in chaldea natus esse asserit abram. Cui Abrahe nasat
multarum gentium futuri patriarcha a deo vocato. auctore nomen ab ipso dicti abrahe, propter quod ei. Vt non solum assyrij set hoc mutationis
nunc Babilone fugiat ac ciuis que nunc de qua agimus ciuitatis
typus esse nostitur, magna eius ruine introcuit fuisse. Refert ptolo-
igne meum a chaldeis eo quod noluit citra quoque adorare noluit ignem. Sed futurum
mox ad inuocationem dei liberatus, iussus illud duxit eum deus de Precium
ur chaldeorum. Ur enim lingua eorum ignis vocat. Et iosephus me-
mini inquit prius nec abrahe beroso nec quidem nominat eo. sed ita
dicens. Post diluuium decima generatione apud chaldeos fuit vir iustus
et magnus in celestibus deus exceptus. Nicolaus vero damascenus in iiij°
historiarum sic aut abrahe regnauit in damasco. Dorices aduena ab exitu
de terra que sup babilone dicat chaldeorum. Porro Ninus ruentes

Ninꝰ condit

victoriam tanꝗ lupus sęuiens mt oues nemies extens. Ꝑ dñm Amo
m oppugnation urbis augd sagitta prussꝰ intrepꝫ in ipo ꝗ uoluit
mytertu e mis qui accepu gladiu gladio pibit Ca. viij.

Babilonia extr. strunt

Cesso Nino semiramis uxor eiꝰ mlꝫ pro immanior orientꝫ im
piu regnat. Et ipa pꝛopꝛia ꝗ fuit indiam ferro domitas subiecit, de cuꝰ
non solu cubelitate. ꝙ etiꝫ execrabilis libidms uoluptate, quia
multa multa dixerut sup ꝺcm, Ger ꝑ mortꝫ marꝫ ꝺcm annis xlij
nauit. de medio tmpꝝ sui tpe rebem potentissmꝫ, nobilissmꝫ opuleꝫ
tissmꝫq; ac totiꝰ orientꝫ caput ex turre babel, corto cacꝫ ac bitu
me mturat babilonꝫ fecit. Treuerses ꝺd prinꝯpiuꝫ sui trebe
tꝫ ꝑ mortꝫ Nini dño expulsꝰ. Cui classe facta ex asia in turco
pam profectꝰ. ꝑ mare m remd, ac inde per mosella m ualle
pulcrima cꝫsedit, ubi florentissmꝫ opibusq; fertilissmꝫ, ac totiꝰ
hui⁹ uallis caput urbem fundauit, quꝫ treueꝝ ex nois suo appel
lauit. Cuiꝰ gnta qualisue fuerit, ex ꝓpa ruina sui liquido probaꝛi
potꝫ. Monstat ibi pallacꝫ mire opis. ꝙꝺ ad mstar babilonij mire
hic corto cacꝫ facꝫ. tante adhuc firmitatꝫ manet. ut no solu hostꝫ
non metuat. ꝙ etiꝫ nulla opm frangi queat, Porta ꝙ ibi ostenditur.
ex credibꝫ. Apꝺd magntudie. ferro uinctoꝝ corpora mstruosiaꝝ
sui, capa bꝰ hymeonis ac ueradbilis phulis pꝛopꝛiis m ecclesia
ab eod pontifice fcꝫ fuit ꝛexit. Hꝫ tal ex. ꝙ antiquę nobilitatꝫ
et ꝓpꝝ aiunt monimetoꝛe insignia, equibꝰ mos ibi pbꝰ ꝛeptum
est m lapide sculptꝫ mstra posumꝰ epitaphiuꝫ. Ubi si humanus que
rato quiꝛe fcꝫ, plenꝫ possedit ꝙ pleꝫ pbꝰ addit, no gtenta
sub nec tot simbꝰ orbꝫ ex pulit a patrio finꝫ trebeta regno,
insigne prosapię meam qui gessit urbem treueris ꝛcꝫ. Demeranus
ad filiuꝫ suꝫ Ninꝰ fuꝰ humanꝫ de electo ac mostruosꝰ audet pbꝰ
tutꝫ gaubitu ab eo ut tradit mstat. eiꝰ successit in dñm ſ

Epithaum trebete

Ca. ix.

mo ab ꝙpio Nini cꝛ xiij Anno ꝺd etate sue Ger. Regnauit
caput assiꝰ Ninꝰ iiij, aput Olimos. ꝺd telexion ad sara uxoꝛ
dem, ꝺd tanꝗ fidꝫ tuus in sodoma ciuitate. pterꝝ habitandi, milꝫ
mode pro malis eoꝝ opibꝰ tanꝗ grauiꝰ me pellens tribulabatur.
Volens ꝺd dñs tꝫ usꝫ ꝺcꝫ ꝙ fetida inquoꝝ sceleꝝ nouꝰ ſ ex
quisito olimos trucꝫ punire, igne ac sulpꝫue quoꝝ ciuitates. ꝺd
ꝺcꝫ pentapolim uocꝫ deleuit, cuꝰ ꝙ ab angelo ꝓmonꝫ. mstꝫ
dit. m monte diuꝝs libeꝝit.)

Amo ab ꝙpio Nini cꝛ xcc iam tue me teneꝝ mudi rudimenta
mostrabatur, ciues babilonie mdꝫ ꝙ amatoꝛes. me quos nue ꝓmi
ac gnitꝫ etiꝫ. in extremo iudicꝫ exame ad auctoꝛ suo regno puni
endos etho iustosꝙ ab eis ꝛpatos in celeste dñi habitaculꝫ assum
mendos fore.)

Ca. x.

Abraam ꝺd genꝝ futuꝝ patꝛeꝛcha, ꝓmꝰ circumsionis signuꝫ ſ ꝓpe
ꝺpromissꝰ signuꝫ accepit, gnauitq; duos filios ysmahel. et
ysaac, quoꝝ unꝰ seꝝ circe, alꝫ per ꝓmissꝰ uiꝝ aplꝰ e
natus. Impante assiꝰ, aput siomos ꝺd adhuc manens, telephon.
Cuiꝰ ꝙ tecta ſ mitra sui dñi ꝓa mortuꝰ, a suis cultu diuino ho
norꝝ accepit. Fuerut aut duo ꝓfata fres ꝑ ꝺcꝫ circumsione ꝺclusꝙ
unde ayre tepꝝ ꝓmꝰ cues, posteriores a ꝓle ꝓcreatoꝝ, in typꝫ filiꝝ
rum passꝙ e. Et nota ꝙ me ꝺcꝫ tum etatis ꝓmordia ab uno pre
editos hos tues inuenes, ut ꝑ hoc fide una ꝑditos uno fonte
gentes, crucis, uno ꝓ sui ꝓles longe diuerse fidei gtenꝫ fore
monstraretur. Uenit aut ſ ysaac, ꝺmos ꝺ ſ filiꝝ dilect gaubitu.
ꝺpetrauit tues auctoꝝ ſ fore ſ ꝺ iacob fratres, hic ſ iacob qui

deu fare ad Israem vdens vocatq; e Israel, a quo idem tocare tanales,
idem sm̃ studijs ꝓpagatq; e Israel, hz sue tres patarche sepenomdi
tuer & ꝓcipes tuitatis, quoꝝ & mdj & fidei prerogatiua dig se appel
lary volut dicens, Ego sum deꝰ abrahã. & deꝰ ysaac & deꝰ Jacob Ca. xj.

Ertus e go Abraham Amorei & Lopes dnis aput assi
nos Zerpe qui & Baleos simios turacho seu turimacho aput
Cymmos regib; Otaus & remamts re aput assiros, aput
imacho pmo dnatib; adysaac se ad patre suu fauta ꝓmissio e
mpantib; aut assiros Baleocho nono, arquis forenco Jacob filio
aput simos adhuc leuatio pmanes, & facta e eadem ꝓmissio Israh Jacob
dicbq; sub forenco regib; & iudices mformata pmodu q; acciderat
ꝓfugus & stat eis mortuus ab eis adoratꝰ, ut deꝰ so & imacho filia
deꝰ vsus dicta, & ab egipcys ꝓ dea mgema ꝓgmodi culta, Israh
fuisse tribj meamt, Cher ut alij dicut ex ethyopia orta egꝝ gent
dgma uste latens simpat, ac triab egipciacis mcent, vnde & aultꝝ
diuinu ab eis meruit &c Ca. xij.

Erta ad tempꝰ pucap fuisse plus (ut teristes & narata
ps adhuc ꝓ phoroneu arginoru regem & ꝓfugatos ana
piti regnum victoria fertur tandemq; a phoroneo victos
ac profugos factos in rodos insula que offensa tue dicebat, quã ois
tyrane habitatos existimabat exterminasse teristes, & cum eadꝫ
insula in qua colosus ciuitas sita e satis oportuna tarimq; inhitare
tepat. Ca. xiij Anno ab (mpio Nim tro lo sm̃um m athara ogo eleuſonie
conditorus ac dris diluuiu fuit, ꝓbꝫ, ꝓ ab ꝓpio nomine ogo dilu
uiu e appellatu, Minerua tue ad tacad tritamis in dgmali etate
apparuisse dicit, & vnde tritonia vocat, dnatibq; assiros. Cro rege
Baleo sicionu roim mesapo Argiuoru, no apis mortuus e ysaac
e Rebecce amoreu Jacob & esau amos, & ex thabentibus Ca. xiiij
Anno ab (mpio Nim tro xcno dnatibq; quos tam nouariꝰ
Baleo, apis sub egipto ex dgs dispolita, cui nome ama
ltes erat, fuisse m egipto maxima pmo vbtate, ꝓ mtollera
bilem fame, cui (ioseph vnica de xij Jacob filijs a fratribq; venditꝰ
& ex dei dispensatiõe, tota egipto ꝓposita, diuina ꝓ prouisiõe, sub dissensiõe
bonerat Pompeius & ac Justinus eius breuiator sic refert, ignorãs
etate mꝰ fres (oseph fuit, Danaꝰ & dgnoreu sagacissimꝰ. Cuiꝰ ex
cellens ingenij fratres veriti, interpid peremptꝰ metuebãt vendide
runt a quibq; deportatꝰ in egiptu, ibi magnas artes ꝑclari ingenij
sui erat, & pmoreu ꝑmꝰ intelligentiã condidit, Lucthi & diuin
lucis, quamq; ei imaginẽ ꝓdebãtur, adeo ut eius agroru ſolitate
futurã, ad multos annos ꝓphetes, fugies aggregasset, tanta & eius
experimeta fuerut ut no ab homine & a deo dispensa videat, hic (usong
tualie ad ꝓfectꝰ dei in egiptu descendit, ibiq; pegnatꝰ fuit moyses
medius & ipo sciente sapiente & vt ꝓ ea medicinã testamẽt ꝓphe
Ea tempestate magnu dolu serapis egiptioru xvc. reliquit,
qui expulsus tpib; sub theodosio impre ecclesiastica narrat
ystoria destructu arginoru api illuc naubo insueto ac
ibid mortuo ab egipcys & sacrũ Cui aut ꝓ morte eius non apis
& serapis dictu, Morro Hugo trã dedit & tua em̃ arcka in qua
mortuus pon & oms patriarchas vocat sros egiptꝰ dicitur foros
& ibi venerat eu operuit sepulcru pusq; templu eius esse exstructu.

delut soros st apis/scrapis primo de inde vna littera vt sed assolet con
mutata scrapis dicta sit ferut od quidā Joseph mo eo qp egyptios
a fame libeauit hoc factū fuisse simulatū

Capt xvj.

Mortuo api filio eius argus ex quo argiui appellati sut pa
tuit in regnū quo diebus ionas aput siconios erato
aput assiros manete adhuc baleo/mortuo iacob amoze
eo xbron/ fuit delatū aliude sembz primo apud habuit sycetes greca
et nota qp greca q etās precelle gentes sapia/aliude sycetes in sc
et asserit ex pori patet hystoria accepit leges/quas informabat iu
dicijs et legibus/qm dubitet pambo/impante assiros xy a mundo/
siconios xj clamineo/aput argiuos manete adhuc argo Joseph
t xx annos habens in egypto moritur/ pro cuius mortem ioab de
in egypto cepit treuie ac mulapleuit/mortuis eius qui nouerat Joseph
ab egyptijs grauit affligi/ tacz moyses ego/qui fuit ibidē libatore nato/
dignus/ aput assiros xxiij sycyonio/aput siconios atopoli/ hyspe
tibus prometheus qui ob nimia eius sapiaz de luto homines fecisse fingi
tlante et eius frabie qui ob siam astronamiā celū portasse dicit fuisse
fertur/huius auunt ex mala filia nepos mercurius/qui et hermes
egyptus seu tremegistus magnus philosophus fuit/qui inuenit philo
philosophicos libros duos

Ca^m xvij^o

Anno ab impio nim tricentesimo xl^o regnū aput athenas a cecrope
primo amphictione/ vel uno alios sub ipo cecrope/memorabile
illud sub deucalione diluuiū fuit/ cui dicto ioue omnes
ad se ex monte praceps ratibus ductos fouit et aluit/genus homi
nis reparasse in fabulis legit/ in qp tempestate duas morbis pestilentia
et mortifera sitis fuisse pluit refert egyptia/ quorum diebus gentem simplicē
de nulli unqm obnoxiā suspitionis timis gentis sub pari sanguine maleficijs
sibi dimbo pollut indica/ vbi et athenarum meminit/ formosi/qualis vel
a quo dicta vel cur hoc nomine sortita fuit dicamus/ cui ego accingor
opetur ut mihi cuncta/ apparuisse ibi uno loco oliue arbore talio exspi
sse aiūt effectum/ Moto igit rex prodigijs ad delphicū apollinē misitan ãquã
et qd ei mandasset/ edidisse dicit/ aliud minerue/ aut neptuniū
sacrificet/ in quibus et cuius esset eo ciuitas possimus nomine ciuitate vellz
vocare/ Rex quoniā vtrisq; sacrum/ illis statuisse ea vna parte ma
ribus/ ea alia femine/ ne una persona masculos extenderet femineumque
dicandū hoc omnes ciuitatis indicauerūt/ Ita vocata ciuitas est
femineo gne plurali athenae/ cui singulari nūo minerue in greco p
nati/ ob ea dū ego studij mei no multo post ipoz ire vastarent/
neptunio qui deo maris hoc assistentes/ p hoc ne vltij suffragia
mulierū quererent eis placare statuerūt/ hic qz nobilissimā illa li
beralium artiū phoze et magnoze meritis fuisse/ in prima gdrum
sui ludificatis demonū meminit

Anno ab impio Ninō tricentesimo xl^o regnauit aput assiros
asthalad/ aput siconios marathō/ aput argiuos torrhebus Mo
ses vir dei decem antea plagis prius egipto/ de fugiente eius libera
tis duxit israel/ Ad iustinū seu pompeium atq; cornelium vterq; p
uarijs certant modo aut eo pompeio ad iustinū traxisse/ quo
ses fuit qui prudentie pacis hēditate/ et forme pulcritudo amenda
bat/ Hz egipty ad stabiem atq; vitiligine patendine/ dispositi mente

Athene ex sic dicā et
a que fuerit sit

frigia

cid ad egres ne pestes ad pl̃es serpet l'mis egpti pellut. dux ergo
exulũ pacta sacra egpti ouat fucto absulit, que akms repetan egpto,
domũ redie tempestatibꝫ coplu sũt. Ut vo Cornelius de eid re sic
aut, plidm auctoes ofensus ita p egptu tabe, que corpa fedare, ire
bouꝫ am addito hammonis oraculo vindu petentem, pugnis dꝫ
& id geng tghm ut mors dos, alias m trias a sede ruspo. Hic gssu
rollendꝫ velox, pꝫ pastis locis dictu sit, retide p lacũas torpenti
bꝫ, moysen onu exulu momisse neꝫ deoꝝ thoas de opem exper
tarer, ꝑ sibimet duc rudeñ telesti, pmo tuis auxilio pdes im
pias ꝓtulisse, utꝫ ambo sti quis ab eo midta strenue acta
maliose relauerit, magno iudicio dꝫ mors ure testimoniũ, pre
dice morti, hec de arco de hystoꝝ genau ponẽ volui ut ostende
tuos Babilonie, ad damnationis cumulũ vitare asserẽtes, fisse quid
ꝑ errois mendacia no deseruisse. Ito ipe sole pdicta aberrare, ferunt
intolleabilis terras exusse. Non ridiculosa phetonte fabula vario
errore delusa, gentilitas extulit

Ca'm. xix.

Anno ab ꝓmpto 2 lium d° xxxv°, quinquagesta parricidia me
gesta, danaꝝ ꝑ fr̃es liberos, una nocte trucidata ferunt, danaus
egpti tanꝫ sceleris auctor ad argos tendit, ac a tenelo regre
pozd tyndare fugiens, pmodꝫ eu insidiis dño expulit, & ipe pro
eo regnauit. A quo danaũ gens tractu puto, ab eo pssidie stolus
ad illos deriuatu esse. Vnde & aliud virgilianu. Timeo danaos & dona fe
rentes. Hosdem diebꝫ ꝑseus argiua in Asiam naubꝫ trisuetꝫ barbas
ventes domuit. castꝫ de nore suo pseis vocatum. Quidel mox tractabiles
stagiaoꝝ pandit zeresses. Huic em bucipdis hospitalis dos suis
immolantes, vigilat immanitas. Pgne & pyglomee parricidiu, appo
situꝫ marito ab vxore filiu quis no vemes audire potuit. Omitto tan
tali pelopisse facta turpissima. Ruinet tamꝫ troie dris filiu, a tantalo
stagiorũ, ergo flagitiosissime suo nore, dꝫ sui lucꝫ capitu, maximi
bellu pide exortandi. Quid de stagiosꝫ semiadũ, de egistho misto
patris, meis, matris, filioꝝ, fratre vltii, pue de medea ꝗ veneficiis
aꝗ crudeli amore dicerem. Homine tanta tamꝫ maudita ꝗ ipe
sceleꝝ fuit, ut ei, astra fugisse ab ꝑis cuncta medꝫ dicatur. Quid
ꝑ hec aliud ꝗ fugiendꝫ esse de medio Babilonis, crudelissimi
morꝫ tuꝝ conspiratio, atꝫ ad cines meos trasiendꝫ asse ruinã. xx.

Moyses ex egpto ꝓpli dꝫ eductu, legẽ in monte syna dedit,
ꝑ xl annos rector eoꝝ in deserto existens, annoꝝ c xx mo
ritur. Cuiꝫ filio naue ducatu ꝓpli reliquit. Hic primus
officio nois ꝗ ferunt gerens saluatore, in iam promissoꝝ
que huic orde agmis typus tenuit. Et ꝓpter dꝫ indue mecum lo
sue tuꝫ castꝫ, ꝑ dei prouidenie diuidens, mi lucẽ & tenebras
asserendꝫ nore ꝗ da tempꝫ egressoꝝ filioꝝ, sed ex egpto, & duxi
alios mansiones in tra promissionis noues & audacie. Ut no retu
lisse, mudus miserebit sceleribꝫ. Et end dꝫ reli ipo nato rex ire
turbatꝫ legit herodes, se no in meto end defendens, in egpto po
puli dꝫ inde educente, deabꝫ turbatꝫ, ad ausus nefarios, sed ꝗ
sceleratissima, promissa sibi iuuitate matat. Vnde & adhuc dominꝫ
de egpto mudꝫ huic suos suos ad dꝫ suu vocate, mudꝫ semꝑ
ter ꝗuꝫ ac turbat videmus. Sed vatio est ira interitu ꝓpli dꝫ in
xpm promissoꝝ & erectione genau ibꝫ moꝝ tabia fuere. xxi.

Anno ab ꝓmpto 2 lium d c xl fuisse bellu immane inter

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

retenses et athenienses auctores q̄ magis cessisse ferunt troianis,
Vtpote ex athenensibus mmotigauro. aut feco hom. aut liuane be
stie expositos. Quod thostoud no ex hoy bello. sed ex artificiosis fic
dalq; fabulis notissimū a pueris in scholis tritū vsequ non oportu
Ea tempestate tapsyte ad tyrrhenos declinantes thyrsenosq; discurrere in
egnis alioqui vrbibus. equis mixtos putabat. et ex hac fortasse
fabula traducta est.

Cap^m xxiij

Anno ab impio Ninj d. ac lxx vesores rex egypti fame bel
lū mouit. Cui sathie respondere vdiuloso iustia diffisi
regem cōi pauper bellū sepisse. diaue etas si non oportet
ad eos pemerit ei vltra oceanū pati sint. dicta fuere strenue pugna
conserta. fugiete vesore ac deiecto exercitu. preda magna capta
Sathie q; antiqui populati esse. si mili paludibus circūdati non fuissent.
vide ducentes x iampugabat. eosq; pene toto vertigalem fecerunt.
Sesostra q; dū p xv annos ibi moratur. mulieribus coniugalibus prolem
se a finitimis ne rederet ereptas vetuit. coniunctæ

xxiij

Medo ipe duo regū fluuios primos. et stolepeno. sathia pulsa
ad ingentē multitudinē in pontū et capadociæ oras. lux tyrrhenos
tem ponte confecit. vbi ad vrbem q̄s populant. inspes
finitimos. truadant. horū vxores exercitu simul ac vidui
tate primo formaq; fragili. oblite maribus qui superfuerat occisis
arma sumpsere. pertesiq; a viris tonubios masculos necabat fecas
q̄ssabat. et hinc amazones graeco tradunt. Quæ interim dictu
mirabili mox alie mulieres. ut pene toti asie ac europe imperarent. hec
dicuntur in illo ipe ephesū condidisse ac diane templū
multis de rebus sacris famosū fabricasse. porro quid deinceps ne quid
sagittandi impedirent aduehebat mamillas. et ideo amazones q̄s sine
mamillis sunt dicte

xxiiij

Mortuo deinde ihū in tra promissionis agnatibus aput assyros
regnū. Amintas aput athenienses. iij. Eutymo aput lucanos
iij. Torace aput argiuos xl. damas. et hi simul regnauere
esse iudices. pro vsq; ad Saulem. Quorum primo iudicante
othoniel athenas gentis suas mouit. per eadem tempora fuere
theologi qui de dys falsis canerent. orpheus musq; linus. Regnū
etiā finitimi eorū argiuorū et in latū eorū ad Mycenas. vnde fuit Aga
memnon. Horum et q̄ in vrbis dignū laudeq; vt pace faciem pie
fatim filius qui et sceptrum eo q̄ primus sceptrū agros fortunatū fecit
dicebat. post mortē auiq; de eius forma prudēte ac prospectissa iu
dicate est. Assyros ab Sampante Demyo Samplite. Apollo edidit
arte et medicine inuentū. non multo post iudicante Hercule Sauere
nymphis suas latinas inuentū

Cap^m xxv

Anno ab impio Ninj d. ac lxx. raptata fuisse helena. con
iuratione quorū fretus ardens troiam secutus. Hinc determinatis
obsidio famosus reputat troie excidium. Quo qui sine desiderat
legunt thomere. ergo imitatores pindarum seu virgilium. Hinc
romanorum gentē duxisse origine ab enea profugo. et ut ipe adu
latus vno forte. vt ab traditur ab albis patrie proditore. ab nitio
medico utpote etiā ereas sed dys immolauit. Subito virgilio ferue
etiā francorum gens ab eis traxisse principiū. Qui cum troianorum
pudet. etiam et vagabat. scribit. plinius cornu in sathia consedere
egenis sibi ereauere. ac primo dicti Cimbri. pomodo. elapso tempe
sub valentiniano imperatore adepti possito sibi edificare primo vrbem

Josue morit
Judices d'hinc ydolā pfut
Greci hac tpe exiuit

Rome gaditor troianus

Francorū origo

I

Impio gentes subiecisse a pfato principe attica lingua frama fuit vocat,
a feritate vel frama a nobilitate, lingua enī coīd franco nobilis dicit.
Tradut tn quida a quodā francone troianorū principe huīc rōmā ton
dit francos esse appellatos nostrarūq; m argumentū urbem adhuc tpe
obtinuisse patrioq; nome troiā, fluuiū q; eā p medū vocasse asserūt hue
p medū a sarracenis destructa, ac uetusa a latinis recōstructa quātis usq;
hodie vocat, tuo vel in gallias quas modo inhabitat venerit suo
loco ac tpe deo adiuuante dicemus, hec de origine gentis francorū dicta
sine teneat lōgū, diffusis longe latoq; p orbem troianis, Antenor
qui subdator extitit patauij, vnde virgilius antenorē potuit mediis e
lapsus achiuis, illiricas penetrāde sinus atq; ultima tuta, Aliud
nouū et fontē supat timauij, et mstra, hic ty ille urbem patauij descp
torant, et lucanus patauinq; tuscis, Tuscorū quida gallie urbem
pictauum, nonulli Trauāde patauiū, alij vel venetie paduanēsem, et
vsimlia, et sēntiu virgilij accomodacij, Sanctū e aut chorū celeber
rimū exercitū ad id signū laurentū cessisse, ac latinū signacē, ps
filius faūni latini, iudicante hebreos labdon vel ipsū alios vicos fo
tissimo sampsōn, Hic etiā ob mirabile fortitudinē herculem
putabat, Virū aut tpm vel putauerit hercule dice no e, mod fluxit
aut totemporaneos ex hoc q̄ dat subditos troye extitisse inuitū,
Iter romanū ītm pcipia auctoris stylis e, sed ipsum bellorū
et turbulentia sub patre inchoatū laureti fuisse, verū ab tribus ferreis
fugadit etas

Ca^{m} xxvj.

Ecce leas enī in vitalis ex fugia naubus insuetis latinis ignis filia
accepa, ypanisq; mē tpm et timbrum ob hoc bellorū ozio diremte
gilij virtū vidit vel adiutrice fuco fallaci pulcrimo ignis ordī
ne psequit, Iter de troianorū profugis dicta sufficiat, Virtutis vel
roris magis succubuerit fato dubitet, Vt enī de hijs qui in to
tessi diutino ocubuerat quos in dies fugis et argiuis d rato
sede vlixis pauida, longore protrahit tedia, vnde e aliud poete dic
mihi musa virū capte pa tra troie, qui mōtes hoīm multorū vidit
et vrbes, sed quippe ne hic tn pagrādo tpi ob euitandū pfrictus
omnibus terre maris q; mstris partimpauit, vnde in principio oratoris
in libro de officijs, Quid multa passi et vlixes in illo errōe diutino
cū et mulieribus circe et calipso vt mstrāt et m cāpo simois orbis
fit affabile esse vellet, est et ystacias filiorū anullatrix ptulit, vt
ad id aliqn ds impiebat puenit, Victor quo animo tradit milos
apete morte q̄ ille perpeti maluisset, hic in hispania vbi bond que
a mauris nuper sarracenis ablata e, et m gallia troiā de qua supra
mentio fit, et sing ordinēsk, Quāde et hoc qd de francone traditur
fictū videtur, De fabulosis aut et pene fidem excedentibus crumnis
troiū quid dicā denuo, no solū fabule principal verū etiā plene que
ystoie suos diomedis mauros quersos que tpe in deū trāslato ara
templū eig in insula diomedia, Haut paul a monte gargano pīd
volitet, aliquāsp in diomedia insulis, Ceū nūc augustinus in ciuitate dei
to pbāc videtur ut casū alios referat, ex gentia venientes terrisq; suis
cognosse alienos diis moribus a se repelli, Ceū ut pbabilius idem
varro fricat de famosissima circe que socios vlixis mutauit in bestias
et de argiuis qui trinacrio dolo stagnos in lupos gr. Ceū q̄ et huius
ma no destitutus corne esse vim, post annos trisulcos anime virgo diuitis

padue fundatoz

Samson

fuere

tradit

8

ad iudicia formam gmemoat hoc ppm et ex noie quod demenutu
oraziam de sacrificio gustasse et in lapide mutatio deo tanti amo mysteq
figura reuocari fluisse. Unde et dicat deus coram licet dicta greci ond
lapidi illud dicat Romanos quoq; lupos ab eis adhuc diuisse
narrat Cui omnia verum deorum fuerint amore fingit an ita ludificari
hoc demonia ac quibusdam additis natiue somnij fidem possit dicere no
e punit ypis Augustinus in suis temporibus pstruxit quidam nomine
de patre suo titulum dicat q; veniens in castro sumpserit vnde in leto
qui dormies multe diebus iacuit cuiusdam aue caballis et se fractis
ac amoris se portasse retulerit Vocarat etiam ibi pdo ad montalia
esse et de ipsius mulieribus audisse q; in casso dare soleret viatoribus
deabolici nactus mecta unde in cimeteria certis videntur qui dum
pactis tribus ad se ducere mente et variabile habuisse testaretur de
exactaio q; teremita seruus iuueris ibi puella ad eu qua amici
in equo a malefici mutata diceret cuncta fuit quod ille intuens
puella se dixit vide non equa sed amice ipsi fuit equa hoi dei
puella apparuit unde ad deos fugis trahi in puella qui amicos eius
a pstigijs demonia libeat Ex his go ut stabiles apparemus quod homo natiue
mutare no possit q; arguat alius exemplis partibus per quas ratio apparet
plet mente sonis obstruxit dicendi oculos in hoc patet oculi macu
nantes ac albat natue somnij fasmate unde ad dilatatas pauulus
dicit O mensas gallate quis vos fascinat demones que multa tam
ex subtilitate nate q; ex diuitate tpis et experiencia verum promissi de
fide ac posse unde non plus cuncti nisi deuiat et tunc trahi se ab ipso
no prohibente nocent ex hoc liquido probari potest q; Valam q; utiq;
gentilis et axiolq; fuit tantu ex pstigijs demonis efficacia habuit q;
etc pro deo se ab ipso tributa non fuisse mandare potuisse Non em
ut quidam putat qui hoc ex te dixit loquar dno. Deus vnus colebat
et ad demonia que pro deo vocabat et loqui putabat, dno vt hoc q; pe
malignos prosterat mysticis sapiens se meposuit vt no nisi voluntate
sua pris filio nouum et nisi nutu dei pfundi deceat Cui pressus et hoc
fidem fecit q; rebellis eius pactos et hostes a pristo malignas tenebat
qui de immutabili diuine maiestatis sententia credi vel pfundi absurdum esset

xxvij.

Regnate apud assirios autem Nicomyb impune pelasgo, filium
son iudicante israel latino mortuo, tribus annis in latio regnat
Eneas Cuius mortuo q; non rumpit ab eis pactu est deus,
impunitus assyrios Eromo onco, aligomodus mesanto nisi latino regi
Lenea silvio, enee no de Creusa et de latini regis filia genito pudice
aut hebreorum helyi apud romanos qui p d Q uel amplius annos
finis regni sicionioz ducauit at defecit Unde est apud rastorf nonnullos tyrannos et seri
moze deos abigales est ad zenenpu qui anno regnauit anno
fi xxiij et pudore carens ut qui pfuit anno Deceni pe quos pre
dos statuit o carthagi qui impetras no pristinos fugit te hinc
ab hinc pud respublica auctoritate habet capit in europa tricat iste
eo q; mari eig astantium tunes in pluuie latitudo eu dno puer adhuc
esset abstendit a plua vocatq; e pluuig te hinc greci et latini quod
in uno femine coalescit quidam et mozc et lingue assumte habet
reperiri xliaste ytes tempe ratione annuie et orbis vetustate mag
olentes Barbaros vocat assueuerit Unde tu mycenas in elogio
peter greci pferatur genubq; poeta ostendit qui dixit Graius mycenas

·xxvm·

Judices hebreoꝝ

Cap̃m ·xxix·

Dauid rex ꝑmꝰ hebꝛoꝝ

Salomõ rex ꝑmꝰ ysrael

helias et helizeus

Cap̃ ·xxx·

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

adventu Aventini regis monte Aventino vocatum. Inter Remum et Romulum
duo tunc reges fuisse dicuntur, Proca et Amulius. Sic itaque regno Romanorum
ut ita dixerim parturiente, regnum illud nobilissimum ac potentissimum Babilonicum
orientale longo diuturnitatis senio marcescere cepit. ·XXXI·

Anno itaque ab imperio Nini M° CC° [illegible], a regno vero patris
sui Beli M° CC° V, a condicione vel instauracione Babilo-
nis sub Semiramide M° C° [illegible], nobilissimus ac corruptissimus
apud Assirios [illegible] regnavit Sardanapallus, qui inter ceteros reges
solus habitu mulieris [illegible], ab Arbato Medo inter scorta suo inventus
ideoque ab eodem regno ad ultimum [illegible] concitatus, rogo se ardenti per se iniecit et
fortissimum illud et florentissimum ad Medos devolutum imperium. ·XXXII·

Et suggerat hoc loco mutabilitatem rerum inspicias, non est necesse. Ecce enim
potentissimum istud regnum primus nondum penitus destructum mutatione
tamen sui omnimoda sibi minari videtur. Quid ergo dicimus de
rebus transitoriis miseri cogitamus, dum eas mutari, mutatas labi, postre-
mo omnino deleri videmus. Quod quidem in Babilonia deo admirante
ostenditur impletum et in reliquis mundi regnis procul dubio eo iudice suis locis
evidentissimis indiciis oportebit impleri. Transfertur autem ex hoc
regnum Babiloniorum quam antiqua urbis dignitate solo nomine Babilon re-
tinebat, Caldeos autem penes Medos. Habuerant enim reges ex tunc Caldeorum Arabes
fortes, sed non tam claros ut in cathalogo ponantur regum. Unde probatur Nabuchodo-
nosor a Sardanapallo usque ad Cirum reges de cathalogo regum non fuisse illustri-
us. Eo quod constat tunc sub quanta auctoritate ac potencia sub Persis regnum illud
constiterit, eo tamen ex istorum tempore nominis et dignitatis fuit. Porro Medorum
reges ad quos Babilonis regnum auctoritate translatum dicimus et sicut supputatur
imperium. Post tanta ergo tanti maximi regni mutatione regnorumque facta mu-
tatione diminucione atque alternorum temporum calamitates primo volumine ter-
minemus, deinceps ad eas que Medorum, Persarum, Grecorum et maxime Romanorum
regnis facte sunt vicissitudines veniamus.

Cam XXXIII

Et hii sunt reges Assiriorum: Belus, Ninus, Semiramis, Zameis
qui et Ninias filius Nini et Semiramidis, Arrius, Aralius, Xerxes
qui et Balleus, Armamitres, Belochus, Baleus, Altadas, Mamitus,
Manchaleus, Spherus, Mamilus, Sparetus, Ascatades, Amintes, Bella-
pares, Lampides, Sosares, Lamparetes, Pannias, Sosarmus, Mitreus, Tau-
tanes, Teuteus, vel Tineus, Dercilus, Eupales, Laostenes, Pirritiades, Ofratäus,
Ofratenes, Acrazanes, Thonos Concoleros qui et Sardanapallus.

Superiore libro prima parte me dixisse memini de rerum mutatione ac miseris
scripturum, quod quidem historiam usque ad destructionem primae fecisse
minimum, quod Romam dico Babilonie deo opitulante perduxi,
completum habes. Enim quamvis civitates non solum eos historio-
graphorum dicte qui huius illud regnum transactis per filios Medos ac deinde
Medorum seu Persarum ac Macedonum regnis tamquam pueris filiis tutoribus
non iure hereditatis sed successione temporis in[il]lumentibus successisse tradiderunt,
sed et ex principe apostolorum epistola qui a Roma scribens eam Babiloniam
vocat: Salutat vos inquiens ecclesia que est in Babilone, tamquam post demum
sui predictorum temporum calamitatum diminucione instante quodammodo presse rogo
mo obliviscitur. Modo nempe ubique tanquam et precipue in provincia nostra
quo nuper nobilis vir vesano hostili invasit agros vastavit bona
ecclesiarum diripuit clamor auditur. Et quod maius est quidem vite discrimine
ciderunt. Inter quos quippe et ... novam direxit ambos lectos
ac seculi animositate viros ad dedicatum sit controversia quid aliud

Cap'm p'm lib' 2'

mane

fugeret

ut su-pra

cyedon reges

ex pactu tognouisset gemmos quo pepedit exponi et in aqua prig uisit
hoc sue gemini fres Remus et romulq urbis orbis futue capte fundato
res et auctores Quos quis urbis sapientes tanq torq orbis marte obtenturc
te prepatu Martis ꝑ filios autumat in dgnumeros qd a lupa ut
pote marte gestia lactati ac nutriti q natiuaz fuerit narrat Cui
Lucia an uxe eoꝝ a lupa an medice qualibz uxe alios ꝑ vite t pitu
dine qd domos eaꝝ lupanaꝝ diuq se uocata nutriti fuerit nihil
mea mest Hoc tn affirmo q no marte ꝑ auguꝝ thous et sibi quos
dictos scriptores sacerdotes filios fuere

filij

Ca^m m

Anno ab mpio Nini dño ccc^o xxx^o ꝓ eidem troye anno ccc^o
xx^m annis depiatis in iuda achas cui uite Ezechiam filium suum
posthumu dge tizechia in ista ose sui facere sdo gemmis autto
ribz romo et romulo auo adhuc supstite Numitore maxima illa
et famosissima in monte palatino edita e roma cuiq nom deputa
parentibz Auo fres interfecti romulq interfecto ꝑ raptu sabinas
mauult pribusq orbis mpiis nupcias sibi iuste illiate gfederatze pullut

Ozee
Ysaias

Ca^m m

Hec ut tempoꝝ etatisq nostroꝝ quos supramemoratos Ose ysa
yam ꝓgetasse ꝓgenies scripta diuinasse constat Quoꝝ
alt non solu dicte ꝑ facte mittam in uocib accepta uo
cationi genau ordie aut uocabo no plebem meam plebem meam
pmutaasse reuelt Alt uo de aduetu xpi passione ꝓdicatione regno
ꝑ eius qd e eccle in hac uita di latendo ꝑ hac mpioze etatis
damnata cuitate gloriando atq in autore suo deo meliꝰ manuro
tes eudeb tes lactancio ac urbano ꝑmone disseuit Vt no ytheno sed
eudoxio grecoꝝ tore uideat Ho ꝑ ipe sibille erudite non nulle
uaticinata ferut Quoꝝ exemplar sue testimonio ad euite dei ptinuisse
se et sob et plures alios ex gentibz Augustinꝰ uelle uide Quoꝝ ter
tia ꝓgenies eius manifestissime de incarnatione passione ac sdo aduen
tu xpi qd ꝓ in libro de ciuite dei ponit quid mira amiratiꝰ Iudicij
signu tellus sudore madefiet e celo rex aduenet ꝑ secla futuꝝ Carnis
in carne uenies Vt iudicet orbem Unde deus tremet mundus atq
fidelis ze In quoꝝ ꝓmo capitulo ihs xps ihesus soter dei thus
dei filius dei saluator in greco metro dicit Refert et Lactancius
aliud eius de xpo pone uaticinium qd tale e In manus impiorum ueniet
ea uenet dabit alapas deo manibz impie et impiato ore expuet
uenenatos fluuios dabit qd ad uera simplicitate sitis ꝑ dolos et cola
phos accipiens tacebit ne quis agnoscat quo uerbo uel unde uenit
Et mistica loquet et corona spinea coronet qd stem accepit et ad ultiu
sol deuenit in hospitalitate hac mistrabat duo morsq quid in mistres
huiusmodi no intelleguntur Lidente mortibz sitibz ꝑ spinis coronasti
et horridu sol mistuisti Templu qd uelu scinde et medio die nox
erit tenebrosa nimis zelo thorus et morte mortem sponte suscepto et
tue ab inferis ascensu ad lucem uenet prima ꝓdicationis principio duo
tat ostensa Non deputo xpi qui diuine carmis sibille troiam bello ipe
tuinatam fuisse

Ca^m v

Regnante romulo ꝓgenitores quos supra memoratos poetas
fuisse talem milesium unu de septem sapientibz qui sophos
uocabat Orsidem qui tribz tribz a chaldeis in samaria
debellate ac in captiuitatem sue ducte posteq ꝑ e in samaria ytal
deoꝝ ydolis qui ubiq libera uoce deum timebat et ydola no detestebat

quae vo dew tmen[t] causa fuit qb dd ꝑmo m tamaudz ꝛemſert
dnos m eos leones mmſeat Cd vo volebat de lege ꝛcipiebat ⁊ qb
nolebat de mde alienigenaꝛe ꝓbabat Rim m eudge[o] ſtes qb
eis iudex no ꝛſtabatur" Cum hec tpa ſalaris ſtatz tꝛcrammis "contchit[2]
dd multe varys toꝛmet[is] mmoꝛtes affuere ꝑcullz quda fabe cza
rug ñoles ꝓdupi aptidz ſbz rudolit ſue munz afferꝛe thauid oned
ſent tuu qo late ſanua ꝯposuit ut dd ꝙciadz ꝙmbz apoſtl ꝑ
ea mtꝛomiſſi tozꝛent, no ꝛgmen thomꝫ ⁊ mugiu penitus emitte
ꝓdent[2] Quod ſimulatꝛeq tꝛoꝛandz ꝛgratat ſuſcepit ꝓns tꝫ auctz
m ea poſtea ꝓd admuctiõ ꝓmunit

Cap[ut] vj

Romulz ꝯtractu vndiqꝫ paſtoꝛ, ꝓdomꝰ ac latꝛoꝛ copis,
quibz ctis aſilum conſtruxit rudeli ortu ꝛgnu toꝛq orbis futu
ꝛu caput mtauit Vide Iuuenalis ⁊ inde ut longe ꝛpetas logꝛ
tꝫ diſponat Nome ab mſanꝫ gente ꝺduct aſilo ꝛaioꝛ ꝺſſquit ꝓmꝝ
ille fuit tuoꝛ Aut paſtoꝛ fuit d illud ꝙ dat[ur] dolo hnc ⁊ mlle huc
nes de plebe electos mlites, ⁊ tentu ſenatos appellat ⁊ eo hnc
militare ordo ⁊ ſenatoꝛ dictas ꝙ ꝺdu ſumſſe Romulo ſucꝛeſſit
nima ꝙ tullꝰ mo ſapiẽtꝫ ꝓlud deoꝛe m vrbem mduxit ⁊ capitoliu
a fundament[is] ꝺfecauit hinuz deby ignate aput hebꝛeos mpꝛeſſmo
ꝺce manaſſe a quo yſaias occiſꝫ fertur ſamia ſbilla fuiſſe dicꝫ ⁊ Yſaias ocidit[2]
ꝓnus de romanis ꝺcibz purpꝛa ⁊ faſtibz vſꝫ fuit ⁊ vrbem adiecto ⁊ Sucꝛeſſit nume tullꝰ hoſtꝰ
tertio monte amplia[u]it ꝙ ꝙꝫ ꝺcꝰ maꝛcꝰ auentinu monte ⁊ ſumcu Aues
lis orbi addidit ⁊ ſtip mac ꝙ[o] de vrbe mnlia ꝺ oſtiam ꝓduit vij

Ignote deinde tullio qui tenꝺ ꝺfecauit ⁊ numeꝝ ſenatoꝛ aux
it cu federꝫa ꝺce ſilo a chaldeis m captiu[m] te ductꝰ e ⁊ iudea
ꝓuin dei de malis opibꝰ eoꝝ ꝺdiscꝛet malũꝫ vertiꝺ ꝓꝛcent
Cuoꝝ aby tu ꝑtatoꝛ ꝙ m captiuitate ſue ductꝰ Aby erꝰ ab
hoſtibz ꝓꝛe velitat ac ꝺbꝛeo ductꝰ eſſ ꝓhetauit aut eoꝝdem ꝺebus
ſcꝛiptiõ vtile valde ctae dei opꝰ aliquid vꝛe dei ſermõis m quo
ſuit ⁊ ꝺuentu ⁊ ꝓdixit fuiſſe tue tꝛiũ ꝓtatꝰ ꝺeneũ vnde de vij Ieremias
ſapietibz ſeꝛui nd alios ꝙ ꝺeſt ſꝓton athenienſem tꝫlon lacede
monũ ꝓandꝛa cnuthu ecꝺolꝰ lidꝰ Biam ꝓueneꝰ eo quo ac multa de ſtatu
captiuꝰ teneba[u]r ꝓtis fuiſſe tpe ꝺfert tuſtibz Cuoꝝ nllꝰ tm ſi ecclie
ſbz ꝺatꝰ aliquid vꝛbꝝ ꝓmeta excepto tꝫale de phyſica ⁊ ſꝓton legibz athenie

Ost theologos ⁊ hos quos ſapieꝝ dixi ꝓbi ꝓuexe qui viij
Ꝛetudo magꝝ phꝛoꝝ i. amatoꝛa ſapieꝝ ꝝ ſapienciaꝫ phꝛoꝝ ſmiñ
maluerũt appellaꝛi nomie Cuoꝝ ꝓmꝰ pitagoꝛas qui tue Pitagoras
ex malleoꝝ ictibz ꝺuerſe ꝛonoꝛantibz muſice ſepte diſ
mid muemti mulaſſe ꝺbꝛs ꝛtibz ad modũ ac ꝛdoꝝ fuit poſt quem Socrates
ſoctes om phꝛoꝝ ꝛclaꝛiſſimꝰ vꝛoꝝ tanto ꝓꝛicatioꝛes ꝙto lumioꝛes Plato
utpote qui ꝛpoꝝ ꝺoctes ⁊ intellꝰ tuſtenderũt ꝺducaũt ꝓlatone et
aꝛeſtotilem Cuoꝝ alter de poteꝛia ſapiencia ſomtate ꝛeatoꝛis Aꝛeſtotiles
ac mdo ꝛemtꝫ ꝛeation ve ꝛbꝝ ta loculẽte tꝫ ſapiẽte ta viane
ꝛdatꝫ diſputat ut ob hoc a quibuſdã de mus thomã m egipto audiſ
ſe ⁊ ꝓb eo de fide mea mbuty ꝛdat[2] Alt lꝛeꝝ m ſꝛo libꝛoꝝ ·r· ꝓe dest
dicameta ꝓꝛemiñ ꝓꝛeoꝛa analẽtica ꝯpica poſtꝛoꝝ analẽtica
elencoꝝ diſmiſit Cuoꝝ ꝓmꝰ de ſimpliabꝝ ꝛmis ſcdꝰ de ꝫ
ꝓpoſitionibz tꝛeꝛꝰ de ꝯplexionibz ꝯpoſitionis vtꝝ ad ſilogizandi

udiar pugnas & mstruens ꝓpt̃ de metꝫd. i. via silogizandi qudrus
de demõstrationib nãt Boetius de rautela Sophisticaꝫ fallaciarum
docet Et ita pfectꝰ philosophꝰ no solꝰ ad cognoscende vdtat sꝫ ad
vitande falsitatẽ sciam ꝓpte mpamet demꝫ sꝫ arte seu facultate ꝯ
principe ac inuentore dñi debẽ ipe met m sine elemosine gloria hoc
modo Oportꝫ aut nos nõ latẽ qđ accidit dñs hoc negotiũ & cam
eoꝝ que impmꝫ omn quecuꝫ ab alijs sumpta sue prius elaborata
partialit augere ab eis qui accipiũt postea que aut ex principio m
lenuit parũ m pmꝫ augmentũ sumẽ solet Vtilꝫ aut ꝑcludimꝰ
illo qđ postea ex eis fit augmetũ Ergo em forsan principiũ omn
ut dicit̃ quod ẽ difficilimꝰ Cũm enim ꝓpter potestate tanto pauciores
magnitudine difficilimꝰ ẽ videri hoc aut mento facile ẽ auꝫ & addi
Vnde Aliquid Item qꝫ silogismꝰ necessariam complexione m mabi &
forma ꝑ que ꝯrium negatꝝ mitoabilit̃ ꝓmꝫ tradidit ibi; tꝫ tatur
dicens De pilis aut omnino mitil habuꝫ ꝑꝫ aliud dicit̃ ꝑ attione
quere multũ tpꝫ laborasꝫ Et aut videt̃ ꝑsdantibꝫ nobis velud ex
eis que a principio esse habẽt ars sufficiens supra alia negocia que ex
traditione adiuncta sue aliquid ẽt omn̄ vel eoꝝ que audierunt
opus omisse quid arte indubitate mittere aut multũs habẽt grates
Vnde ẽ qđ primus antepm fuit silogizare no tñ ex necessitate ꝑ quod
casualit̃ ut nos semꝫ sic & ut ꝓpꝫ sic ꝓpꝫ no sic Vnde ẽ ille platonis
ms silogismꝫ que boetiꝰ in commento supꝫ peremenias ponit Ber
ꝑ mquit no stringit substantie notione Cꝫ no stringit ner ipius
dicat stringi necessitate Sensꝫ ergo dicat necessitate no stringit Cum
sic stare non possit necessitas racionibꝫ in ꝓpositis analetice ꝓbat ꝯra
de Aristotile & platone qui ꝑfatꝰ Aristotiꝰ no solꝰ apud socratem
discipulꝰ ꝑ & ꝑ ꝓpꝫ morte socratis ꝓceptor fuit longe ꝓpꝫ thessalum
extitisse ex hoc qđ ita ipius captum & sapiẽtes id sapientes qui philoso
phos ꝓfessi sunt Vnde no mouemur arbitrati sue qui eum tot
philosophis natꝫ negotio tanꝫ puerilia ridiculia comprehendisse dixe
rint Omnia enim que de diuina natura humana ratione inuestigari possunt
inuenerunt excepit hos in quibꝫ humana salꝫ offuit que p gram ibm
ꝓpd a mente recte cognoscunt Vnde Augꝰ in principio eius em
i omnia que re ꝑfidissimo ꝓmone euangelista ꝓferunt ipse ꝺ illud loquit
ubi de mysteio marinatore agit̃ ꝓpit in platone sꝫ minus dicit IX

Et quo m Tarquinia captiua ꝓtꝫ de tenebꝝ tpe Roma
nore ꝯ respublica tarquinij superbi mque dissidiorũ ꝓmebat
potẽtia Cuꝫ ꝑ alia strẽa crudelia scelestissim illud in tristissi
ma mulꝰ lucretia a filio tuꝛpi ꝑpetratũ a pre nequit dissi
mulatꝰ opus deletionis ergo causa fuit ut ipsa Cuꝫ tristit̃ arguꝛet
no posse fieri ꝑ vim tyrannidem violentiã eiusdẽ no posse ꝓhibꝫ manu
vetari Vnde pulcre quida dicit Ad fores foris casus lucretia pectus
Sanguis & teres ꝓcedere aut ꝓcedat testes me no debuit fuisse
Sanguis Sanguis caput manes Ego aut deos Cap. X.

Ipso igno tarquinio Romam ꝺiũ nomẽ abuerate consules qui
ꝑ. ꝓpꝫ opulẽt ꝑ imperet sibi nouũ Anno ꝑ orbe condi
ta Titus Brutꝰ ab eis ꝓsul institut̃ primus & pore malicia
mmtatꝰ filios ꝓpter ꝑ suos miserat ꝯsulios ꝺtradut̃ alys zelo ꝯtrarie
ꝑtis fecisse ut videtur in rem familiarẽ ꝑ publicam diligẽs virtute Unde
& plin reꝑ republica ꝑ filios adoptasse dicit Tarquinij ad ꝺtructore regni
potentie auxilio hebem ꝑ tuenmꝰ obsedit ꝯpsitꝰ aut cuꝫ ad pie
tatem pubertatis mst pduxit zelo mortis manus abstinere pacis vel delyc

Cap. xi

Cap. xii

Ezechiel
Daniel

Cap. xiij.

quoꝝ uno cadente m ociete medos ꝑsaꝝ ꝙ Greciꝫ mlieꝫ alter ut
sepe id dici ꝓcerat m occidente Cumq nonulli ꝑsaꝝ dnm se medoꝝ at
chaldeoꝝ babilonio amantes sibi deo assueuisse me mi ꝓdicabilia dna
posuerat dnm ut se mi mdi tradnes mdi ꝙ mi or dna ostituat ori
enti ꝙ babilonio austro asyriam Cappadociam macedonio occidenti
Romanq ꝓuentes Dñs aut dꝰ ꝑsaꝝ ꝙ dixit dnm sibi ꝙd ferro
compaui m pdibꝫ que ꝑs ꝺmitas accipis huiusmi fine significat polet q
pte ferreꝰ ꝺo pte fictile fuisse Donec a lapide abscis de monte sine
manibꝫ percussa sundatꝫ subuerlꝰ suo loco admuaꝫ deo dicen Nos m
da fine eius posty d ꝙd ꝓdictu e expmꝫ futuꝝ m ꝓmo ꝙd dixit
Ciꝰ ꝑs tot ꝺmptiois m superbia elatꝫ Cappadocia tunc do expectaꝫ
am tu tue tyrannie dyma possidebat id etatu ducatoꝝ mlieꝫ
petit Cuꝝ ceteꝝ ꝙ suum castra posuit vbi callide euocatꝰ Cathis
dram ꝑte etatꝫ dyme id filio eiꝰ mittat Ob quꝫ Cyrus m ydrias agu
te vocatꝰ mlieꝫ id toto deleuit etatu adeo vt nec tabernacula madefiat
fera nudus Capite ꝙ eiꝫ m ozem cruento sanguine plen mssi dixit
ꝺs sit memor dixisse fertur Cacia sanguine que sitiꝰ fres mundana
ac mittenda nec fatali euentu ꝙ deꝰ oculis auditꝰ ꝺuenda Cuꝰ hec
audies no stupeat ꝺo aug ꝓcerit pterq factu tm mobile ꝙ mittabile
ad amoꝝ deꝰ ꝺtemptuꝫ mdi no emolliat fere em ore toriꝫ crudel ac
ipius ꝺmptator babilonie que ꝙ exmia dute ysaias longe ante ꝓnn
vocauerat ruy uix eundi ꝓbat diuq gentes subiecerat dorsa regum ꝺcat
portas ereas et vectes ferreos confregerit nec mgm no solu terras ꝙ aquis
formidabilis ab mtima stagnis ydromiss mulcet deposit ac tm mtimis
etatꝫ multitudie sudatꝫ dele Cuꝰ ad hec dicebꝫ qui mdi adhere de
cuma Nec dicd ecnie patrie erat ꝙ mitted sit mozlui ydrico possig et
ipis tp caldeus ꝙ ingitoꝝ tangꝫ rubusci ac ꝓmanentibꝫ adhereng d Nec
dubie id ꝙ bonitatꝫ ac mie ondpotenie ascribend discernꝫ qui vt ad amo
rem sui ꝓmaneten ꝙ m celo auꝫ mdoꝝ nos vocauit Hanc mie zebꝫ
mozlui voluit me e ergꝫ qui dd a iudeis allatꝰ sibi vsque vsdie dicit
ꝙd possig testimoꝝ raptuatate ex ꝑte or ꝙdmꝫ aut Alexandi similiꝰ a
ꝓma raptuate inde sub ieciona ipiꝰ subputatiom ꝓfati ꝺcoꝝ m
ydaicis ezechiel ꝺcit ams qui a deflation templi ꝺce ꝙ erat
Ciro filiꝫ eiꝰ Cambises successit qui Egyptiꝫ ymo sacerdotia eoꝝ
noxe remouasse copiant sine quibꝰ sedm nabuchodonosoꝝ dicut
ꝙ ea que m libro iudith legit pus eo sacra fuisse papie id Roma
noꝝ hystoꝛ hat tarquinio superbo tribꝰ a iudith castissa oloferneꝫ
mittit/ audiꝰ cambisem dum tarquinio regem fuisse ams Vnde hec due
castisse iudith ꝙ lucreria ꝙtemporanee mueniꝝ Ex ozat ysto quia
falsa no possut qui hoc tradut quo vis hec cambisi qui viij tm annis
regnauit quemadmodꝫ queat ad xiij dnm anno Nabocho hec expeditio nota
m libro iudith dicat Cuꝰ etas sit ille rex medoꝝ arfaxat que bello
superatꝰ a ꝓfato rege ꝺc libro affirmat Cuꝰ mie fidem adhibeoꝝ
non ꝙ iosephꝰ qui m libro antiquitatꝫ ꝺi malluolid id vocat vbi etc vocat
refert id ꝙ cum eodem mittit m qua ad nnnullos tribꝰ ꝙ sedicio ostitas
ne aplis edificare ꝓhibet ꝺd ꝺo augꝰ m libro de ciuitate ꝺi ea que m li
bro iudith conscripta sue dicat pus ypocu euomisse vbi ꝓmus mig almoꝝ no
impugnet de victoriis medoꝝ multo nobis tm ꝺcet eoꝝ elucebat veritas
tri ea pus filio suo Cambisi qui iudith illig ꝙd a iosephꝰ dicatur preuisse
ꝙ sub tpe qui raptuitate Alexandꝛ no solu no mamtate sed plurimam
etc ꝙ ꝺo ꝺi contribuit/ tradatꝫ ꝓdictꝰ aut scrupulꝰ sed silig pot ꝙd tres
sequeꝝ uiꝝ iosephꝰ maioꝝ anni quos alie hystoꝛ ꝺi meribꝰ mpasse

Cāb[i]ſtes nouā babilonia[m]

Cap[u]m xvj

Voū darij q[ui] ꝑ ꝓphā dei libert ab d'captiu[itate] di mūdi / i tpl[u]m dei ſtaurauit

Aggeus
Zacharias
Malachias

Eſdras

Xerſes filius darij

Sub monimirale duce i Aſia dimittebat tm̄ ſenatū dñi remeri ipſo die

xviii

Anno pg̃ orbem gdita ac℞ suspenſ pacto mtuallo bellas pesale
cia maxia no tñ mozes ꝙ ꝑsulaes ac militaꝝ virꝝ exempty fuit m
orbe Quid pestilenaꝭ pdigiũ uta ut ꝛeꝯ addꝫ obtꝫ ꝓfessꝰ fore
Consumpti tuc fuc duo ꝑsulaes virꝝ bruaus ꝛ suulus Quc luos supioꝛe
quarto anno vrbem ꝓdno depopulata ꝛ ihoc malo sequt anno sequit
aliud Qzu ndꝫ ẽ dnos suos tuesſ exules duce herbanio vno fabꝛ
no essenaꝭ muadut mendutꝫ capitoliũ quos dũ vr fortassꝭ tolleꝛe
volt valeriꝰ ꝑsul morte sua mꝑabilit de ſnis pus dumpsat Anno
sequt ad equos ꝛ volscos male pugnatũ ꝛ Ma mutaus consul tñ eos
pugnas ẽmos obsidioneꝫ tñ ꝛatu fugꝺ ac fame laborãte cmpit
Cuidꝫ yo gonuatꝫ ab azatro assumptꝰ ad fastes ꝓsb hoste obsidione
plut ugudꝫ boum equis mponeꝝ xett ad ſ uicte rustico ut eat ha
bitu victoꝛ vrbem nr essꝰ ẽ Sam tuc mꝫ illig que toꝝ orbis obten
tũ fore ꝓdixat vrbis mostrabꝫ ꝓdigia qua mſma mdꝫ elegit deus
vt gſundat foraa

xix

Anno ab vrbe gdita ccc℔ xxxv℔ tam in sicilia qm in ꝛeꝯia gnia
fuꝛ bellozꝫ disſmꝫ ſn sicilia quidꝫ mꝫ Carmesos ſ ꝛeacusa
nos ſn ꝛeꝯia vdꝫ mꝫ lacemodomos ꝛ thebanos Spartanos a
themistes xerxẽ dario Nothio ſ Artharpezẽ de quo postea dicetur
ꝓsz dubꝫ athenienꝭ odiũ meditabꝫ tñ eos aliaꝝ nondu vrbes
interam vdꝫ hoc tepa sepe malũ vt nobilissima illa ac famosissima ci
uitas athenaꝝ que nõ mos ẽ suoꝝ capia q̃ dute ſbruꝛat fun
ditꝫ pene ita ut ate sdes mutaꝛ cogita dest̃ destructa ẽ Cdꝫ Romane
eloquẽcie maxim̃ auctoꝛ ꝙllig in libꝛo de offic̃s hoc modo testatur
athenienses tñ ꝓsz impetũ nullo modo posse ſstinẽ statuerũt ꝙ ut
vrbe dicta cunctis ꝛ libeꝝ ꝛezne deposita naues ostendẽt libertate
ꝙ ꝛeaꝛ classe defendẽt Cresilũ qdꝫ suadente ut in vrbe manent
ꝛexim ꝙ dicant Cuoꝝ dute ruinã in extremo discrimine posituꝝ
dꝫ mendans themistocles mquit pz uictoꝛiaꝫ eiꝰ bellꝫ qdꝫ tñ ꝓsz
fuit dixꝭ mꝗone ſ habẽ cnsiliũ ꝛeꝰ ꝓ salutaꝛ ſ dꝫ stiq no opus esse
postulat ut aliquis ꝓcer dicat ꝙ tñ gnaret datꝫ ẽ Aristides huic
illa classem lacedemonioꝝ que subducta esse dꝫ Zetheꝫ clam mtendꝫ
posse Cuo facto ſtinꝫ lacedemonioꝝ ꝛnes nrãe esse ꝙ Aristides
tñ audisse in cnone magna cꝛepantiꝫ Ait dixit ꝙ utile esset
cnsiliũ ꝙ themistocles asseꝛeꝛet ſ mie honestũ ſtinꝫ athenien
ꝙ honestũ nõ esse dꝫ ne vtile putauerẽt tandꝫ ea ꝛem q̃ ne iudi
caꝛ quidꝫ auctoꝛ Aristide ꝓdiuauerẽt Arad ꝙ pus sapientẽ ꝑ cm
edoctꝫ athenien tandꝫ ddicẽt ꝑ ves paruę ꝛcordia ꝛesaue ſ max
mas dissidias dilabꝫ ẽ quo appaꝛet ꝓpatissos ꝙ̃ mtendꝫ ꝓ plus
ꝛeꝰ experiencie q̃m doctoꝛ ꝓfuꝛe mſtituẽ Cres Anaxandꝛ ab aliꝭ
ꝓfust dictꝰ nos breuit ta suauiloq Socrates ꝓpugꝝ ꝓfectoꝝ
tuos malis motꝫ veneno ſ necasse plebꝫ Cui ꝙ nulla mꝫme
ta libꝛoꝝ dimpsse mocnit Unde ẽ tale dictũ adeũ vulgo t
dit Xalo in tozdibꝫ homi q̃ in pellibꝫ audiꝛ stabꝫ Insigne
ẽ exilio dionisio Siculi tyꝛanni fuit Sicilia em ꝛeꝯpleꝫ ꝙ thy
ranoꝛe usꝰ in pte diem fuisse nutaꝛ Trad Socrates hoc dionisio ꝛfert
ꝙllig dꝫ ob nimiã cudelitatẽ in suos nullo fidẽ a nullo ꝙ bonã
ꝓpꝛia fidem cultoꝛes metuens tonsoꝛios rasoꝛiosue ferabonẽ sibi ad
hiberi expilla

Darius moritur

XX Darius moriens duos reliquit filios Artaxerxen et Cyrum. Cyrum pro domo gerendi miles oratus pfligat Artaxerxes fes fraude relicta equi velocitate liberatus. Porro ab eo tutus missus fine dum fera Itaq; Artaxerxes victoria adepta domu paucidio finauit. Huic Artaxerxes qui et Assuerus sub quo Hester et Mardochej narrat hystoria qm omis ppls Israel de morte pculo liberatus duplett a prima captiuitate sua usq; ad tpora mmm supputationem in Ezechielis pphetia ac lxx anis prestitue donatis et libatis ea tempestate terre motu grauis Italia ltibus afflicta in mylo dolata Artemonsiu aliquot pestilenia mirabilis assumpte sui vide tpa omia plena miseria

Assuerus l'artaxerxés
hester

XXI Anno ab urbe edita ccc lxv Senones Gallj duce Brenno ne q̃ roma prouida mouet stemptissq; legatis quos p adipiscende pace mittant Clusium apud que nup Etrusca dira obsidiona facta ad romanoꝝ pmicie gerat Cumq; ad romanoꝝ ossa fabius occisset cu quadra clade suoꝝ anfugu reste e allia flumi Nec hic mitie finis fuit Urbem enim mox ingressi Galli ad pauc mendo sta graues qm senes eis in domibus sedentes et in modu simulatroꝝ tupites cuina domus sepelit no tmuerut Cumenes et qui mille tm manse rat in capitolio fugientes psequut ner ad ab eis impugnation cessa re uoluerut donec accepta mille talentoꝝ auri pactione recedere Cumq; malis astutia fides mutare cogitaut romani

XXII Hys diebus Artaxerxes rex pfaze desidie ab armis et bello totaq; Grecia iubet aduersus violatoꝝ pacis arma petendum Quod eo facilius fecit pcul quo omis tot bellorꝝ cladibus defatigata et tedio affecta quietem medio desiderat cupiebat Lacedemonios enim utpote homines grecis mquietissimos ac rapidissimos et de ge gd Athenienses ad bello pstrat subdi erat totu bello ptubabat tempestabat oriente Cuoꝝ Artaxerxes rex mstenad defenad voles Conon Athenies qui apud eu exulabat amittes exercitu ipm cum Lacedemonios tu persaꝝ copys mist Porro Lacedemonij ab Hermione egypti rege petito et accepto auxilio Pisandꝝ vndecimꝰ contracta co pys bellu parat agesilaumꝰ pede claudo et mali forte duce sibi creat Igit Conon et agesilaus pliate fortitudine vtq; confligunt acrime tu utriusq; exercitꝰ sanguine dutissimeꝝ pugnarut multi q ab altitudo ambo fatigati discesserut Conon uicto mstituit copys Lacedemonioꝝ agros uastare pplabat et ne multi morer pauꝝ ut pludimis antiquis uetustis urbibus gestis bellis bellorꝝ destructis ad hec tandi florentissima illa gloriosa amplissima deducta e Lacedemoniorꝝ ciuitas ut tota deleta iuuetute ope in ea retinendi inermem senes Conon Athenas reuersus cu maximo gaudio suoꝝ ipe p desolation urbis triste sustipit Itaq; Lacedemoniꝝ pdas ac Lacedemonios urbe exmanta replent et que ornata a pssis fuit ruinata a pssis uicta ipo rogante e reformata Non multo post elapso ipe Romani qui a uulsis Falisciis equis sutriumbig p hoc an nos mulcti malis attriti fuerat tandi ciuibig coꝝ captis sub camillo duce finem imposuit diem pusillimos qui usq; ad portas urbis spe ve nerat Huic eto duce uix flumen Non pugna uicerut Circa idem tpa pestilencia uursus Roma assumit quid sequi animo mgens

prodigiu sequt Imprudens quippe frem ea q deliberans m medio foro appa
ruit Virgi homis dus consulit papiau expetat Cathcat monstruos spe
cu ex auratis miles qui dd amatq illo se perpetuasset morte sua Hesrenda
ve agnie clausit Rome sremq lidq ad placandos deos suadentibq pontifi
bus sue mstatq tra tempestate Galli uersis Romad dele rigretes ad riget
ctatu dd quarto ab vrbe lapide sedent Tiubq ptus iudex ad romanos Tiburq
ctatu ocrens vitos fugatosq Barbaros m patrum edes compulit Tuq
cursu mstauratq capitol sacrateres a romanis deuo omaduc

XXm Anno ab vrbe edita ter° iij° legati Carthaginesiu que vbs to
ag affrice caput longe lateq mpauit Romā venit fedus q m
ter se ciuitates het due fremanere Tiu etc nor debito longius
piorcata fuit se parca grando uehs tram Rome pcussit lapidibq
XXIIIJ Eosdem debq Artiaxersis qui et Longus Cydone Egypto Syria Syro sub
iecit ex iudeis m Hierusalem uic mdc captiuos habitare coegit Tuiria m mi
tid polim treuisse dicu ac mde debq antpo erupiu vidd

Impius esse puto ut ad exercendā pa vemas si ego tempestate pbe
lippo animoe filio Alexandro magno pat Macedonū regnū p exer
citus tenuit hic apud Thebanos ingenio fortissim
ac sidne pbe omd nitenti in tanta fortitudine ac sapia vtuti
pfecit ut greciae ciuitates que dnandi libidine singulae inuicē agitauerat
oīs suo ducatui ac subiicet Impio Insidiis em q superiores studeno ca
mdo ombq ad mortē gntāt om ad ultiū effusū pdiderūt q dno Sta flo
rentissim ac libertate pdd opid greciae corpa libertate plaut Lysandriq vbe
assidente pd obsidiōi cōsert Hec vbs a Pausania Spartanae duce condi
ta sa conditoe pmodū gloiā opibusq auctas se a nouis suo Constantino
polis dicta torq modo ducēt caput nostū Se Tiusse m obsidiōi regis
portarū aggressu cōtis Deinq spolia raput et multibq ius dedit
Obsidiōi dimissa ad Gallias ut alexandro filio suo pdandi ea ptera
Tiubq asperā magna ip dute superat planos ex eis captiuat Auro ar
gentoq non spretis pecudā tm pecore mutabilem diripuit Hi Hec
Asiaticis bella mouit Cui pulsato p legatos omnis greciae ciuitatibq
Lacedemoniis et Thebanis orat ut quisq vrbq grem om hostem
pellerēt Oz Hostia cōi impetu flumē tonat Nā ab ipo non solū
vrbs et fluctus sed alios Tiubq montes sub tona ip venerit raptis alios
ciuitas
obligat alios fuga Hec etiā alexandri filius Semiolenaq macedonū
Euripidis sectate m epla adducit dicēs Te malo vanos in vsta
stem induat ut eos id fideles putaēs fore quos pecunia occupisse
an tu id agis ut Macedones no te deum sed q mstrū et pbitorem
putet Si ipius rebq gestis et cloia a filio separi videat facilitate tri
et quadrate filio superior fuisse pbibet a Tullio Unde aut Statq sp
alter magno, alter sepe turpissimo ut rete prope videat qui moueat
ut grito superiores simq tanto nos gecaq pt promissa fortuna de ipo ip
Dionysius hic vel Alexander falsoq deoz maxima pcutore sine Crassis cor ac templa despuere
rit Sed si a pus sepe aquarū ius sapiet ac vino fortis simus pbis
simi esse eligendi Crassi fortuna Si qui pacatissimi ornādi erūt
si belloz sedandi si motibq ciuiū pquie auctoēs et nouis esse subito
vita seruo simile Si ipo egisse nor id falsos deos quos pcuti
fucat impune potuisse aiūt Sed em alexandro exercitus sue Olim
piadis fratris filiū sua copulaēt nuptiasq maximas celebraēt mi duos
alexandros generos sibi et filiū apausano nobili macedonū iuue
ne dolo necatur

II

xxv

Anno ab urbe condita cccc° xcvj° mortuo philippo mag
nd successit alexand de quo traditur qđ non philippi fuit
magi egipcie dore Natanabi filig fuit Alexand Sus
cepto igno vtutem animi mt si non fortem tmen qđ apte
gnus pneo bellatoe ac fortissio Huic non gtenta mpiu dilatare co
gitat Statu composte ac odmate rebg in greca assumptt sed pau
cis desit xxxij milibg pedtu vij milibg equitu & qngent naubg
c hoppta ta tu pua mana utre audatg fuit qđ totu oriente est
aggressa an mrabilig qđ vincre potuit mihi habeo Darius igit
regem ysrae Asam filiu qui xiiij° a Dyro totig oriente monar
chia tenebat hoc potissim causa aggredi voluit qđ a pre suo philipp
po tubutu dspuseit Cui nd darius missa pig legation superba m
qua si regem regd ac sanguineu deore Alexandru qđ famulu
suu vocat ad tratu dtore cu. mihi ocursset Alexandr no mg
anie qm dtute supatur Darius ruesp instaurato exercitu bellu parat
In quis magna non solu pma si et mai cig si spem eadi qđ uere
nd pmulis filius apud Ob qm tem statiz aiu Darius alexandro pro
redimendis captiuis media pe dgm trade voluit si nagis palut ob
time Alexand ppsitu potiq; putauit pacem omone ad inuadendu clas
sem cotra nd copis mittit qđ ad nd exercitu in Cyriu tendit ibiq; reges
Siro sibi occurrentes ac pe diuom si pubtem quosdm in gratiu recepit
quosdm mutauit alios vi pdidit Tyrii etiz nobilissimu et locupletis
simum Gadis Graiq; pbi ipsius tepe urbem mdi Syriaq; ac egip
ti pagtas omes in deditionem accepit Que etiz Alexandriu in egipto
condidit In Iherlm veniens a iudeis cu magno susceptus honore tem
plu; ingressus hostias deo vero obtulit ac sumu sacerdote simq;
veneratu uxo Josephi coluit omnantibq; cunctis sumi dei qui sibi
orbem subiugaret eum sacerdotem esse aug reuelatu ipm qđ
nosset asserunt Darius ruesp spe pacis amissa pugna inire
molit Anteps tue diu victoria stetit Dario spe iam victo nuncia
tat mori fato Alexandro vero ex pria victoria ampliq; ad pug
nam animato Tande redi dum cogunt pse Darius mori op
tans a suis bello eximit Hic pser Nupq; hoc ultimo uicto bello
tradidit fecit Vt post hec nobile illud ac potentissimu regnu
parent augu seruitutis portaret hys tribus bellis qđecies cen
tena milia pser tradidit fecerunt Et hi sunt reges pser Cyrus
Cambises magi Darius xerses Artabanus Artaxerses Sa
gulianus Darius Nothus Artaxerses qui et memon vocat assue
rus Darius et pariscatides filius artaxerses qui et ochus Arses
filius eius Darius arsami filius Qui omes ctis xxv ul ampliq;
annis orienti impauerunt Exhinc impiu supputat grecoz
ser macedonu Alexander gregariq; duobus pdam prestit
pstimpolumq; urbem caput perse regni victor inuadit Dario
bello egresso pstdioq; fuge confidente ob gream alexdri fidu
dulent sui inuicta nitissq; ofossum voluntatibus et extenuu spm

// q'et longiorq; xerxes ses sogdianq; //

ualentem in via reliquit quem alter mouent in sepulchr
prem suor inferri mia motus usus affect etiam hoc memo
rabile de ipo dum em std vellet qui dm sui tradidores ex
titerent sub sacmento pollicit est ip quicq se mfectorem
dacr pfitr ipe eum excelsi facit ac notabilem Qua spe
alleti apparuerut t prodiderut se mci steleti quos ille
statim in patibulo excelso affligi pcepit sicp nix ip pollicit
erat excelsor eos fecerat in cruce ac omi euo de pfidia sua
notabiles Inter hec allexander Alexandri magni armiq
Epirotar rex dum allexandru emulari cupit a Brutis lu
canisq mficit Pi Alexander magn post mortem darii
hyrcanos et mandros Impio adicit Amazonisq regnad
alestra qrat Vemetes ad se ci muneribus ob sustinenda
plem excepit longu est emnere gentes ac regna totu em
orientem a Scithia usq ad fine tre sue subiugaut ptati
Phut hoc Judia ultior que ptinis in oceano vltimoq oriente
posita orbem claudat hominbq in pua sdis bestie ac ser
pentibus videat habitabilis Alexandro tn est facta subdita
et penetrabilis Ubi sacrd mre altitudms et asperitat vbi multi
ppli confluxerat hercli inexpugnabile vt ipm eod vtute sup
egredi videt cepit et expugiut ibi pored regem Judoz opu
lentissimd ac mre magnidmis t fortitudms vnd singulad
congressu mat t in signd victorie regno restituit Ipmq ad
mdendd tre vltima loca duce habuit de cuq domo aurea
vineaq argentea et aurea vasemisq exgemis preciosis qui
store velit legat Epl'am Alexandri ad aristle ptm preceptorem
suu in qua puula eius que passus est de simulachr sdis
et lune que ei morte pdixerat t multa que tm mirabilia sut
ut etiam incredibilia videant diligens inquisitor rerq Im
venit Alexander tocq orientis potius victoria dei Romani
q ti vmq ortentie sibi subiugad parat Ab Judia redit
in Babilone vbi extq tocq gentiu ex toto pene orbe ac vltimo occi
dente t ab hispania gallis Theutonis affrica ac freme
omi vtalia legati sibi occurrerut ut inde venisse tnerent le
gatom vo quo orbe tam pno tpe credit eod rumore pce
nisse Et mira dictu tanta timor totu invasat orbe ut ei
p duodecim impasset annos in ultimo oriente constituto vl
timi orientis ppli timore gtereti legatos mittent pace
q petent Alexander q in Babilone postus die tpe ac
loco sibi a simulachr sdis t lune t in Judia pfixa invsti

mſidus venenu intexit ⁊ mortalib⁹ ḡdicō omēs miſera et tra
Nomine iſte eſt alexander qui p̄ſtr nobile ac ſuperbū impiū de
ſtruxit et ad macedonas trāſtulit #voluptas ſe ſeruituti dedit ⁊ in
talib⁹ tantuſq; rerū potus populo rōmano miſtri imſidus extinxit
vnq; morte totius mundi gentiū regni macedonū monarchia que
ab ipō motiuo ⁊ ipō finit⁹ Nos vō hoc ipm Attendamq; qm mūdi
diſcrimen qm ipi trāſgm ethne rei ac p̄marchi mhered nolūt
Cadmꝰ cū cadente labēte cū labente ||poſtremo pimꝰ cū pente
Ciuitat⁹ aut xp̄i fundata ſup̄ petrā malit ac tempeſtatibus
mūdi nō concutit⁹ immobiliſq; ac in groſſā manens eternalit⁹
regnare eternalit⁹ coronari meret⁹ Ca^m xxvi

Egit⁹ alexandꝛ mortuo qui p̄ xij annos orbem ſibi ferro
ſubiugauerat p̄ncipes eius ſeptuatim cradinatim ab
ipo mpio corpus ſinguli ſingulas ſortiti p̄uincias ve
lut p̄dam nobilem ⁊ magno ſibi bene parātem membratim
p̄ xiiij annos audi diſcerpſe catuli orientiſq; impiū diu poſt ꝯ
in ſua dicione tenuerūt hinc ptholomeus egypti antipat⁹
ſyriā Seleucus a quo Seleucia antiochi p̄ Syriā ⁊ Babilonie
Caſſand⁹ hiſpā ⁊ pamphiliā Antigonꝰ maiore phrigiā Alexq;
ſingulas occupauit p̄uincias ||Diuidēt hi adinuicē grauerunt
odio ut ad vltimū omēs mutuis cadent volneribus vt eni libe
rent⁹ de bachaci poſſent ſeruitute Alexandꝛ olimpia mā ſui filio
ſuo hercule viij annos habente Caſſander⁊ Antigonus mte
merunt ſuſcepūt aduersato pmo ipe fortiſſimi quos ſup̄ memoraui
nūcq; xp̄i machabei quoꝝ alq; p̄testamento dei ſūmi antiquā
legis maiestatē ab antiocho rege maximo aſſumpſit⁹ Vnde et
ſdi antiquū patrabus ab ecclia mīt meritis tollit⁹ Alis vō Iudas
et fres eius viriliter pugnando ac armis patriam defendendo
pmo in mirabilem imicoꝝ ſtragē ipi quoq; bello cecidēt xxvij

Sed iam ad rōmanoꝝ impiū ſtilū vertamꝰ Nempe
ut ſepe iam dixi regnū rōmanoꝝ regno babilonioꝝ
trāſgm p̄hi ſucceſſit filius, dum ego in p̄uincia velut
in infantia maneꝝ ḡdicor duo que vno nomiāmq; regna
p̄ſtr ſtz ⁊ grecoꝝ q̄ nutrēs ⁊ pdagogi huius fuerūt ||hoc itaq;
cadentibꝰ et velut moribundis regnis rōmanoꝝ q̄d iam ad
robuſtam p̄ueniat etatem utpote magiſtery iugo exuſſo
libꝝ p̄ſt capit regnat dominū deſpōt ſui nec hēditatē negligit xxviij

Anno q⁹ ab vrbe ḡdita cccc xxxvj eo ſtz quo philippo
ſucceſſit alexand⁹ q̄ adhuc vnūcte pdagogo rōma vincte
rudis eſt dehonestata Vla cū Samnites bello p̄ſſit
plurēq; ex eis ⁊ xx^ta milia cecidiſſet Samnites dampno ſuoꝝ
correpti exercitus in angustias locoꝝ rōmanus cū hoc oppreſſet

#nūq; ipe nō eſt que
totū orbis tremens era
nō vſus expectare nō
auſus eſſet

||ualuim⁹ cū rotare

||ac uixta libyā macha
deoꝝ diademata ſibi
i poſuere diuq; p̄ri
tas et regna

Vt in pace habent an ardent an potius captos in seruitute
redigent vsq; ad id em tpis ortu potuant Romam/tuc pter
ceteros capti ac vestibus exuisq; nudati obsides pr̃ dare coacti
ignominiose domu sut reuersi Et aut Croesus hodie Romani
cultor esset oino aut Samo dominante seruiret si fidem fede
ris qua sibi seruare a subiectis voluit/ipi subiecti Samnitibus
iuuassent Regnti anno Romani fedus rupuit ruesq; in
Samnitis pampino tostile duce bellu instruerat Quae mate ro
tutus fuisse ac securitatis fuit ut eid cum alexandro mag
no si remisset offendi cogitassent ·xxix·

Anno ab urbe codita ccc° l° cu alexandro mortuo regno
q; suo a suis sibi in se upo dmsd ac p hoc desiderio
regnu Romanoz retinq; tumultu pedagogo defuncto in
pria uitia ac libertate stare expisset Quinto dein mense fu
rio maximo quat' gallis quatuor fortissime gesto Etrusti umbri
Samnites bello adiuti ipm conspirand Romani utpote qui
ut supi dixi ad robusta etate venerat consulo ceteq; ost hoste
suoz uerti fecerut ipi tu Samnitibus ac gallis pugnd ment
gerentissmeq; utrinq; pugnates Deinq; tu septem milibus
legionis sue ornabut Fabius ro octoste l. milibus adusq; ce
pte uictor extitit Peneertentibq; aut de victoria Romanis
pestilencia magna urbem inuasit a se mitigata usq; ad e grandiu

Anno sequenti demu a Samnitibus vincuntur Romani ·xxx·
Cz papiriu consul con eos missus victor extitit Quo
de huic anno fabius gurgit tu eis pugnas vincat
in urbemq; fugat Huic tu senatq; ob hanc ignominia sub
mouet a q̃sulatu decernet pr̃ eius fabius maxime vltro se
obtulit ac oppsito tu hostibus plio capto duce eoz pomero
nitisq; reste nubibus triumphans bellu Samniti q̃ p l'xiij
annos tu nato vtriusq; urbis sanguine protractu finiat Pyrrhi
ni finem tamen redditum bellu excitare cupientes
ai lucanis bruttis Etrusti Samnites con Romanos ppetuit/
vbi tu utriusq; pte strage fortissime pugnatu est Gallis
mox suo more pugnando tendebat Romanos accedentibq
Inuictis multoz destina bellozo vicissitudo mutatoz in misias
texui q̃p multiplices Vnde q; tristiusq; babilonioz ac
dorum pisq; Grecoz gestis ad Romanoz tm hystoriam re
mmq ea que ab urbe ut' fortu' ut' alit' gesta sut q; a multis
diuersiq; sut edita nos brevitatis causa compendio stringam
hor tm lectorem notasse volo/Romanos pene nullis fuisse
sin bellis extimis ut sin clandestinis malis seu pestilencijs

mtiũs Vnde orcsius a trocitate pestilencie que quada vice apt
romã cõflagiuit sloficare, ĝnta esset tensus imput mdicy e qui
nõ ĝtin hoim Depssit sed ĝtin supfuisset mquirit Idem paulo
p9 Ere gtimũtm que et ĝnta numeramꝰ acrdisse annis singulis
plum anni slut nt' quos ẽte raco aut pene nullo mch' no tesle
gestid Et hoc ei idem sptores ꝓposito sibi magna laudando re
gioꝝ caneret nidstate mfiuꝰ ne cod quibꝫ hec et d' quibꝫ
scribebant' offendẽt audtoesse suos exemplis ptiozꝫ tiere pore
qm instrue videnꝫ' poreo aut nos in vltimo tempoꝝ positi so
maozꝫ mala stre nõ simimꝰ nisi p eos qui laudare Romanos
ex quo dat' intelligi ĝnta alla fuerint que studio ꝓpt' honore re
ssa slut ei tanta imerint' que temiit nt' emanare potuerint
Vlondu semico bello ad plenu expleto maxim illud r memossim
pueri sequt' bellu qui ex gne magni achillis origine ducens
epyrotaꝝ regnu tenebat Ortasio aut hui belli tarentini fuere

Anno ab vrbe ĝdita ccc° lxxiij Tarentini classem Romanoꝝ xxxi.
ptrecentem expectaculo thuat hostilit' invadẽtes qui
busdem pfugam lapsi alios cepe alios mtfecer Rõ dñ
Romam prius legatos missa quirit' ac no ꝓficere finet eoꝝ
ei Emilio duce igne ferroꝫ vastatõe hostilit' mvadut Tare
tini utpote ex lacedemonioꝝ genit pmen eprecatꝰ regem
legatos pulsat eussꝫ auxiliu mpetrat Qui dñ ad bellum
cõi Romanos ꝓfectit' consulto mendacissimo ac vanissimo
delphico apollinis dubiu ab eo more suo acceptꝫ ẽsponsd Aut
em Aeo te carde Romanos vincꝰ posse ꝑ' pueros Romanicꝫ
leõnino gsule dimi no ꝓtpuliꝫ rei gmodo sed ꝓpta libertatẽꝫ
tenda pugnam apud exadiam campanie vrbem flumiꝫ
lici gserut ãmine dictissimeꝫ p l ut amnit dies mori vtobꝫ
magꝫ ꝫ credo optentes Domitanꝰ Romam tandẽ maxme ele
phantꝰ quos tue primꝰ viderat tercos gsternati' m fugam uersi
sunt' Cesa fuerunt' ex eis pedites xiiij milia d ct lxx/ capti
mille v/ ex equitibꝰ vo cesi et lxx/ capti d ct vj/ amissa signa
xxxvj Qñ eoꝝ castra tetrimetri sui incendio arripuit pcul ꝓpinet
pmod manifestauit Dñm ei tarentu venturꝰ' ꝓbꝫ eum tibu
lum figit dixisse fert' Qui an hec mreth sed vnc ꝓpat' optime
olimpi/ hos ego in pugna vici victusꝫ su ab eis/ dubꝫ me capit'
a sibi Cui si victu dicet qu mentit' respondit Ne ego si istud
hoc meo/ modo sine bello milite vincetur ipsu Romanos fugientibꝰ
aliud destemꝰ acut' Nam pabulatores eoꝝ a crudine pussi
alii mortui alii semiui mvenit' Sed in apulie finibꝰ bellu
adhuc dubiꝫ pugnatibꝰ ꝓcurꝰ vnit' Ex romanis pncꝫ

milia/ de exercitu pnci vrgenti milia rederent ipe quos pneg
grauat' m brachio sanctaq; fiut Tercio mt' eos bello apud lucaniā
" multo gesto cū vtrusq; exercitu detimeto pneg tandē vincit Victq; pri
to denid anno ab vrbia fugd rompellit Tanta aut vtute
ac nobilitate hoc bellū gessisse fert' ut pludm erud ab ipis
amendet' romanis/ pt hor ipendi m pdaca eusq; suia de
reddend captiuis Aut em Ner mi auxq posto nc mi pud de
dris Ner cāponantes bellū sed belligerantes Fecer no aureo
vtam etatis vtq; Nes ne velit an" Regnat qđ ve ferat/ vtute
" me forte
" quos expuam/ et hor simil ampe dictū Cicerō vtutis bellū fortuna peperit
eorō me libertati parcē rectū est dono duare deaq; volentibō et mag
nis dis Hec ab antiquo scriptore edita Tullius et ad argumētū
vtutis sue m libro de officiis ponit Aiunt sim ide de eod Cū em
rex pneg ipld romano bellū vltro intulisset eusq; de impio
etame essēt cū rege geneōsd ac potente ipfuga venit ab eo
m castra fabrici eusq; est pollicitus Si pmiū sibi ipposuisset se " castra
ceu clam m castra romanoz venisset sic clam m pnci" reditu
et cū veneno necaturū Hec fabricius rediens dixit aiunt
ad pneū qđq; eius factū laudibō a senatu est Pireus mlti
postmod gloriē gestis bellis m etia tande aput Argos Athyre
vrbem sayo ictus obtubuit Cuius mortuo Tarentini Karthagi
nensiū auxiliū flagitat et accipiut XXXiij
Sed qua Karthaginis menacōne ferociq; de ipa dicere
saliqua no m agreū ducimq; Hec vrbē ab Elissa con
dita an Rome p lxxvij p annos a Tito duxisse m
vem origine Tocius vero affecte caput regēs potentissimos
" ipū huit qui usq; adeo" dilatauerat ut erud intra quatuor pnci
pala regna a quibusdā ponēt Tcualit' aut hec vrbē gloriosa
m regnis opulentissimaq; labi cepit paucis apta Aut pom
peyq; seu Iustinus hoc mō Karthaginenses inuicem atq; mitri
nid malid" semp mt' se habuere discordiam Qua infeliciter eo
agitante nulla vicin ipa ul' foris pspera ul' domi quieta
duxerut Sed cū mt' etatd mala etia pestilencia laborarent
homicidys p remedio vsi sūt Quippe homines ut victimas
pmo immolabat etatemq; impubem q etia hostiū miaz pro
poneret aris immolabat Itaq; auersis die ut ipi dicut ut
nos vero dicē possimus deos veō huius di sacrilegys offensis
tam m Italia qm Sardinia infelicit' pugnauē multisq;
eventibus infestis Cui dacy philippi Alexandri tpibus

usq; ad tpus vnde nr agmo sut attri; lgit dim Carthmos
adiuuare parant a roma fidei firmatiq; federe moueri sd'
xpti msiq; periurio cumulare no timet Hec ostasio ma
loz bellis maxmi fiut Exhinc affectandi quo magni maio
romam p petere bellu tam famosu p magnitudine ac
dutnitate sui insigne tam multis ac varys malor euentib
est ptetatu ut solu ad mortalu excupare mutabilitates
sufficiat valeat aprobandas sd' p abs satis luculent' p ordine
excurs sint nos breuitatis causa pstetim tu nouu statu
gia sd ad ostendendas aduersas rez calamitate strebamus
hystoria stemge volumus Non ut exemplo illoz qui fortt
se gessisse arbitrati sut Alios ad bella arrendamus sd ut in
bellis varys & alternantibz rez casibus mutabilitu msdeuat oste
domus bellor ac rez mutandi spe teneam xxxiij

Istit Anno ab vrbe gdita circa lxxxv° romam p
Apiu Claudiu ipo & anto fabio gsulibus Affectandi
belli aduersi hieronem Siracusanor regem p eius
familiaritate quietu p'mo debellat parat Quem dii sine
giu negotiu superassent pace petente ei pmine & pactione
sistepsent Post aggressi Siciliae urbem vbi penior copie
& psidia erat ad Hannibale impatore eor erant obsidione
dausent Ad simil reb pauptate redacto impatore ciuitas
tandem capit' paucisq; in rege pfuga clam elapsis reliqui
sub corona venerunt Deinde penio Cnaeo Cornelio Asina
Caio Duilio gsulibz nauale pliu parantibz a pfatis gsulibus
tu classe romanor obuiat' vocatoq; a Hannibale Cornelio
asina ad colloquiu pacis & fide petito Duilio nauale cum
eis pliu commisit Ac pliubz ictis seu captis milibz victor
extitit Illi uero bellu mstrauerantes A Scipione Asiatico
Cornelio ipsi Caio aqlio Flacco gsulibz sub Hannone rege
suo multis delatis in fugam vertunt xxxiiij

Itaq; post hec Regulo bellu primum Sicilia uix flumine
Bagrada castra metato est Vbi et sepens mire magni
tudinis utpote cuius cortex c xx pedu fuit multos
de exercitu deuorans ho mmo arte & virtute Regulu necat'
corpusq; eius pro maculo romam defert' Regulo ni trib; im
peratoribz & ni duobz Asdrubalibz ex affrica & Asdrubale
Amilcare Amilcaris ex Sicilia manu asserunt exsistq; exercitus x & vij milibz
captis. v. milibz ad decem & septem elephantis reliquis in fugam vertit

L

no ĝiuitas no fides no ostancia no vlla vtus no demq; animo ipe qu tot vtutu psidio tantoq; comitatu no corpy eg capet / trepi ipe non potuit Hic Tullius vides quot modis m hre vbis ad exemplu patre ptemptu ve mortis ac doloris amore vtutu meitor / Quidest em aliud di ce fortitudinis esse nil ptimesce omia despice Regulu nr caritate patrie nr suor ut pr corpis supplicia Amissa huotare qua ptempta psentia ab remissario pntu post sessionu ac postremo supplicio ab remissario Quia tamd ab remissione in sptia sacra sequent inuenio qm si mors et uix gentes que dei ignorabat otempnenda esq nostis nob qu ia ad agnitone veritatis vocati simq quo modo de ignorantia exeuisbm Et dicet aliquis morte uix phis pmitte otempnenda midu vo tu ocupistencys eus uix eon m pro amore celestis patrie assperandu no fore Quid hic stulto quid inepcius quid denencius qsi no oia mundialis voluptas morte claudat finat extinguat Vnde est illud Sapientis ayuste morientes pdut suauitate om genti Restat vtrit ut nos qui in carne esse cnim exemplo geneid stdm qd phta aut Eubeste sidon aut mare de ma lis opibus eubestemq; ac de amore pnitu ad emor dest Secud comust capuam Sed hec hactenq Regulo atilio luturco p gstilibus romani post hec tot malis adtm hartagme sse ut tu denud patem pposita sibi a romanis odicone acce pent Condico aut talis fiat ut p xx annos teu milia talentor singlis annis ponds pexpensis darent Sicilia ac Sardinia quas tut occupaerat Decederet Acta est hec pactio xx iij° ex quo bellu primu cepit anno Vbi quot hic grim gstilium senatoz ve admet pirent cnite otemsp pli strages fuerit enumere nemo posset Iam tuc porta stdo a nna clausa ast

Capt'm · xxxv·

Anno ab vrbe odita · v · vij · victorie huq lectio ingest puemit memor Vrbs em tam nuidatione trbis qu incendio qsimit domoz ac hom misera strage tustat Iisde diebus tu Alpinis gallis romani pugna p pmo victi 2° vicerut Et tu etia hartagmenses pace pro lant Hinc iam supputa primu stdm ·xxxvj·

Erat nobilem hartagme sud vrbem urgnebat q que

antea mpare ēeis mſulis tbuta exigē ꝙſueuāt Tam roma
noꝝ mpio ſubiacē iam ꝓb⁹ tributa dare cogeret Ea ꝑt
hamilcar dux kartagmēſiū dum romanus bellū machi
nat ab hiſpaniis uota preuat Hannibal uō qui Amilcar
patri ad arā contra romanos iuāuāt ꝛeligione oī niſi
mtendat intētat Occaſione uō nacta hiſpanie rebem ac ro
manis amica Sangūntū obſidione cinḡ ſpectāſ ac mireo
ſiſſme affectis ipam ciuitatem Octauo menſe cepit ⁊ expug
nauit ḡi ad ipoz exitiū p gallias ꝓfecto via p pyreneas
alpes ꝑmo igne ac feruo aperuit gallosq; alpinos ꝛeſiſten
tes uicit Triſtiſſ. alpibꝰ p. Cornelio ſcipione ⁊ p. Sempꝰ
nio longo ꝯſulibꝰ aput Ticinū bellū committit, utraq;
ſcipione uulneato Ac p ſcipione filiū qui poſtmodū aſſe
cutꝰ dictꝰ eſt more exempto omiſ pene romanoz deleꝝ
exercitu Furiſq; bellū parat ac uincunt Terco iterū mtendit
bellū inſtaurat romani niſi fuga ꝛeuinc̄ ſauciatq; ibi han
nibal ꝑim tetendit ꝑmo uere hoſtem ex nimietate fetoꝝ
oculum imapemino ꝑdidit Dēd multa tam ſtute quam arte
hannibalis his alijsq; bellis ⁊ pprie cu aput Canuas
pugnaſſet ⁊ ceſe captiſq; pene omibꝰ ac maxime ꝯſulibꝰ
ueris Vnde tres modij annlos a manibꝰ nobiliū mfectos
tracti mſtigūt uictorie kartagmen⁊ amiſſi dicūt His nequa
quam Alteri malis romani fuere ut in ultima deſperatoe
capti urbe quaq; ꝛeſedē Ac ꝓmicia mutare cogitaſſent
Nec dubiū uīē oroſius qn̄ ul' omeꝰ ſeruituti ſubiecti ul' ad
nterneōnez eſſi fuiſſent ſi hannibal poſt tot uictoriaꝰ ad
urbem capiendā ꝓceſſiſſi Hannibal ueco mpiuſq; circa Tarenti
nos in apulia moratꝰ multos exercitoe tee ac fetore ꝑdit
Iō Cēſonio Sabino ꝯſulibꝰ quito fabio maxo ꝯſulibꝰ Claudio exercitoe
ꝓſul ſuctꝰ Hannibalis exercitꝰ plus nata loco ꝙm
urbis romanoz ſauciatꝰ ꝑmo uicit ac tm̄ uicit ut uincendi
hannibalem dederit Int' hec Scipiones, Hasdrubalem penoz
impatoꝛē exercitu in Italiā parantē ꝯtra ſui bello ꝓſſerent ꝯmco
flamio ⁊ Sulpicio ꝯſulibꝰ hannibal de campania caſtra
mouens urbem aggredi tentat ubi du tpis tam uiri qm̄
multis ad menia ꝯfugerēt urbemq; defensare pararent
hannibal bis aggreadme tempeſtatibꝰq; ab impugnatoe
urbis arcet Dixiſſe tūc ex religione ferūt hannibalem
Poeunde ſibi rome ꝙq; uoluntate ꝙq; no ee facultate

II

Quod quidam Romani dirę suę urbem defensoribus assidebat
nos uo oculis ac pfundis iudicię dei sine cuo nutu nec
folii in tram cadit attribuere possimo qui hanc urbem mt
tot pcula et distimą seruare ac paulatim ppere no totiusq
orbis dominiu cęste uoluit Cuo hone gnitu humana fra
gilitas metuet pot in sequentibus dnm ad augusti cęsaris pn
cipatu uentu fuerat do largiente reddemo Hoc decimo anno expleto
expio in Italia uent Hambal factu est intea duo Scipiones
a fre hastubalis in hispania necant Qa tempestate a gnto
fulio gsule Capua urbe Campanie capta pncipes eo uerso xxxvij
Tracq ortis stipendiis dii auctu metu ostenarent cętq
inopia maxima exarsit Scipio admodu adolescens
an claudio a valerio limone gsulibo prem patrumq
uoluntę se obtulit ppetuare go sdcto officio gre iuior hinc
annos Pyrenei in exercitu tristendi captaq ibide noua
cartagine stipendia largę expda urbis ampliauit chago
nem hannibalis frem in ulre captiuis roma misit Astu
balem penoz regę uic Lxxx et ciuitates aut defecerat
aut in dedicone accepit Considerad hoc loco pot in gnta
no solu fortitudine sed etia prudentia Romani orbem tre
pidu fecerit Dum em hannibalem affrorem urbis in Italia
morantem detestare no ualeret regnis eo tanqm exhaustis
milicie a mfirmis hostilit invadut ac devastat ut p hoc
hostem ad ppria saltem redire compellant Scipio liquido appa
ret uire uri prudentis sententia ingeniu in bello pluri
ualere Sut hec hamibal in Italia agentelli gsulem cum
exercitu deleuit Crispinu in mstdias callide circumuenit pari
modo nequit Claudio nerone a ch-linio Salinatore co
sulibus hastubal hambalis fr a penis in auxiliu fr mis
sus Romanoz incidit in stdias Intentis quippe hinc
Romani milite obiuit hinc in quibo manu gerebat cum
toto pene exercitu intrempto est Captiui romanoz qui ad
quatuor milia ibi erant elauant ceciderut inco plio de
Romanis octo milia Et assist nr l-viij milia Capta
v milia cccti iiijor Cap hastubalis fr hamibali an castra
quietu est Duo mstd stragesq suoz compata hambal tno
decimo quo in Italia uenat anno cessit ad bruttios a fe
quens mt ipm a Romanos utriusq fatigatis sine bellog
inquietudine ductus est

CXXXVIII

Hec ea scipio tota hyspania pugata a pyreneo usq ad
oceanu romanoz prouincia fec. hyambal vo mirabile
dictu non solu bellis sed a moribz malis toto pene ex
hausto exercitu ciuiu ytalicu cu romanoz exercitu pug-
nanten seu vinci atq ad urbem fugę copulit gę iam pene
tota affrica ferro ignęq a scipione ostupta hyambal reuocat
a suis stęq infestis ombus qui eum sequi nollet italicis
militibus flentę reliquit italiam dnō dimi ad asserendu
apinquarat lito speculatore malu ascendę precipit a quo sibi
responsi fec. sepulchred se diruti vidę hyambal kartagine
veniens scipionis colloquiu petit vbi diu se duo clarissimi
bellatores mutuo colloquentes inuicē pacis infecto negocio
abinuicē discessere postq bellum ostensi est dū cu magno
utriusq principis ingenio virtutęq animoz tandem
plenam victoriam dedit Casa fit ab kartaginen xxx milia
elephanti lxxxx interfecti ul capti hyambal kartagin fugit
residuon spe in pace ponenda cum iuso militibz cta classi
cumelu affugit/ gō kartaginensibz pax p scipione ostensu
senatus credit Caio Cornelio lentulo publio elioperto con
sulibus Naues kartaginensiu plg cum d. m altu ducte in
conspectu urbis remanent scipio vo exdenicta affrica assecu
tus dicto cu triumpho ingredient urbem sustipit due terentius
varro comicq obstegmi gessę libertatis pilleatq triumphante com
tat hic primicu bellu gtdm gerenti comes finit animo ab urbe
gdita do xl.o vio

Cam XXXIX

Precesserut hoc bellu duca gdrigia i. fol minor parme in
pelo Colem pugnasse ci luna lunas duas similitudas
duo scuta sanguine sudasse/ cruentas spicas morbos cedisse
refert Orosius Tarentu quoq vndę ta pyrri cum kartaginensiu
cepit bellu nobilis ac opulenta Campanie urbs hys bellis
destructa est/ Colume romani auitatu quas noiam poa auro
gemis argento vestibusq priosis ditaci reperut Nam inpori
bus bellis pecora tm aliasq exigues res rapuerat p affrica
mi bellu achademicu sequit dū cu multo romanoz detri
mento tandem victis hostibus trinato dnito flammimis ostul
parem philippo dedit lacedemonios pugnando aiic ab essę
nobilissimos obsides demetriu philippi filiu et armiden Ma
nidis filiu acceptos in aureu duxit/ romanoz captiui qui

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Sub hannibale vendit fierent abcaste capitibz obsignd abolite seruitus reuertuntur

· Ca'p'. xl·

Ea tempestate lucr9 fului9 m Subreſſoos & Cenomanos qui uſq; tremonā preſſerant camp' ſimil' cū placentia uaſtabat egiſſimo bello ſupauit flammin9 Regē philippi regem cum Theſſalis agraedombus ylliricis cōſe venetum militē ſubegit hannibal ad antiochū regem ſyrie remēſ cū eū aput epheſū inuenſſet cōſ romanos mouit Sed fruſtra tam em in hoc Statuit ſ·p· offerret ut nec tanti regis aduſu Romanos valeret ul' offerēt niſi Claſſi quippe antiochi poſito hannibal a Scipione nauali filio ſupat' & ſic pax ab antiocho poſtulat' & impetrat' Paruo hannibal nō multo po ad prouſiam regem Bithinie fugiens Dum a Romanis repoſtul' veneno ſumpto uitam finiuit Cap Romani Macedonibus ſeu grecis q' tot pene ante ab alexandro & deinceps p'cipabant' impiu pau latim crepere temptare donec finditq; ſub octauiano ceſare in ſuū illud dedicatiōe transfuderunt Huc cū ad id tempo uentū fuerat plenis deo largiente diuent' hiſdem diebus Scipio aſſeranus unc mil' ſuos omn laude dignis abmētibus ciuibz urbe pulſa aput lucrinū oppidū morbo oſſupto die obiit & ſepulc' ſuo in ſcribi fec' ingrata patā nec oſſa mea habes De quo Tullius mētin officioz libri plogo ſic ait Scipione asiaticere filii cū qui p'mus aſſeranus appellatus ſit dicē ſolitus ſepeſſit Cathō qui fuit eius equalis fere Nunq; ſe minus ociosū eē q'm cū ociosus nec minus ſolū q'm cū ſolus eet magnifica uo ille & magno uiro ac ſapiente digna que declarat illū & in ocio de negocijs cogitare & in ſolitudine ſeu loc' ſolitu ut nec ceſſaret ullū & mitid colloquio alterius uo egēt Itaq; due res que longe ore aſſe runt alijs illud uidebant oim & ſolitudo Cuius it' virtute & admirabilem patientia L Seneca uo tam plius q' uāng dicēdo in epiſtis ad lucilliū gruendas aut in Scipionis aſſeranū tulla uerus her tibi ſcribo adorate manibz eius & ara q'm ſepulchru eſſe tanti viri ſuſpicor Animus quippe eius intellū ex quo erat recedſſe p̄ſuadeo mihi no qua malignos exercitū duxit hoſt eū & Cambiſēs furioſus ac furore feliciū eſſe habuit Sc, ob eſſigiem moderationem pietatemq; q'm magis in illo ad mira bilem in patriam rebellique q'm eū defendit eſtimo Aut Ro pio Romule de eſſe debeat aut Roma in libertate Nichil unquit volo derogare legibus mihil inſtitutis equid nt' omeb mecū uſſit Vte ſine me beneficio meo patria causa libata

cambiſes

fuerit ero ⁊ argumenti exco ſi plus ꝓfi tibi expedit reni ſenũ
mi ego admirer hanc magnitudinẽ animi q̃ mgr aliud rebus
tarẽ ſteſſit et cunctatõe exoneraut Eo ꝓducta res erat ut
aut libertas Scipioni aut ſcipio libertati fuerit muricũ Nen
tẽi phat erat Itaq; loci dedit legibꝫ ⁊ ſt litibꝰ recepit tam
ſuũ q̃lid rei publice imputaturꝰ q̃ hannibalis xlj.

Ibꝰ romani victis tam gens q̃m ſpes hyſpanis ac recta
affectamẽ Karthagine tranq̃m romane urbis emulam
vltima ſorte delere decreuerut Cuius ſti ut aut Oroſij
talis eſſe dr xx mlibus paſſuũ muro amplexa tota pene
mari cingebat atq; faucibꝰ que tribꝰ mlibus paſſuũ apte
bant ⁊ locus murũ xxx pedes latũ habuit ſaxo quadrato
in altitudinẽ cubitoꝝ xl duxit cui breſe nomen erat paulo
amplius q̃m duo milia paſſuũ tenebat extrema pte muruꝰ
communis eſt urbi ⁊ breſe immines mari qd mare ſtagnũ
vocant quippe obiectu ꝓlate lingue ſtrangulat Hinc bellum
affectandi cepit tũc l centurio ⁊ ar mallio gſulibꝰ ꝑq̃ageſ
ſimo ict amplig ꝓꝰ ſedm bellũ primo Scipio gñ minor qui
tũc tribunꝰ militũ erat una cũ gſulibꝰ romanũ exercitũ
in affectũ ducens uix vtica caſtra metato eſt Cunctatiſq;
Karthagineſibꝰ ad ſũ arma ſimul ⁊ naues dare ꝓcepit dũ
dum ſine mora faceret ac ut ab urbe ꝓ x mlia paſſuũ
a mari recederet iuſſit ect reuſi pentencia ducti ciuitate
defenſare parant ⁊ duos aſdrubales ducẽs tantes arma
fruſtra ẽparare temptabat exuſq; inopia auri argentiq; me
tallo ſupplebat romanꝰ Karthagine deuꝰ impugnare cepe
runt dũi ad vltimã ſortem deducti primũ haſdrubale Sci
pionis occaſione necauerut ⁊ ad vltimũ romanis oms
in ditionem venerut Itaq; Karthago fundit⁹ a romanis
lapidibus muralibꝰ impulſuque dimmutis diruit ꝓq; ae
mata imſeru humanaq; rep ſpectaculũ relinquens p vi
vij diebus aeſſe ꝓhibet omiſq; multitudo captiuoꝝ exceptis
pauris principibus venditur Regina haſdrubalis uxor ma
loꝝ inuitu feminei furore cũ duobꝰ filiis ũgni ſe dedit
Que vltime p̃ne ordine felicioꝝ ⁊ exitu ſimilis fuit Hanc
tum eſt aut huius potentiſſime urbis exidii anno acon
dicone explꝰ q̃m do ar Anno vbc ab urbe ꝑdita do c vbc
lj° Lucio Cornelio lentulo lucio mumio gſulibꝰ ⁊ ita
bellũ primũ finit q̃to exquo cepat anno finiat aug octa
ſtone pemtꝰ ſe ignorare Oroſius teſtat Hinc Scipio
adeſſumſſa nocturno mi filios ſuos Regulũ Numidie parere

Circa idem tempus fuisse Simone vltimum ex machabeis hebreorum ducem tam ex supputatione regni ejusdem quam ex gestis ejus constat. Cui enim c° lxxvij° anno ejusdem cliped aured Roma a Simone missus inuenit restitutum fuisse a gste ptholomeo regi egiptior id' libere testat' an destructa karthagine q c lxxxvij° ejusdem regni anno facta est quarto anno amicitie fedus mt Simone mag nu sacerdotem ac romanos inuitu prudens lector inuenet Et ut apciora que dicenda sunt anno ante xxvij° ab vrbe gdita alexand' qui pmo inprimis in machabeor hystoria regnasse de ingressu philippo in regnu fuit Anno ab vrbe condita dc° iij° karthagine deleta inuenies supputat' ex pmo regno ejusdem q ex quo alexand' regnare capit usq ad destructa karthagine anni c lxxxvij° legati vo a lucio ptholomeo regi egiptior pudens missi c° lxxxiiij° anno regnet anno destructa karthagine vero tuo Verum si a pmo regni alexandri anno idem ex quo ortus Dario medos et pse subegit ejusdem regni quod auctoritate habet cepit sup putari inuenit Tricesimo pro destructa karthagine tunc primum bellum finitimi hanc legationem ut patrus precipit ad potentissimos orientis reges ptholomeu et antiochum datu inuenies Nec mirum si tante vrbis ut pote que non solu affrica sed et sardinia Sicilia Ac pene hyspania sibi subiecerat potuit victoria Iam etiam orientis roma mi dederant imperare regibus Si autem no abs alexandro sed a successore suo Grecia seleuco regni ejusdem supputato incohat xxx° p. anno pro deletam karthagine p Simone et pplo iudeor hec legatio romanis facta renouat Iudas et Jonathas an destructa karthagine fuisse credunt Nec mirum egregie optimi legis dei zelatores machabei et inclite romane vrbis ac patrie legu defensores cum pronos equales inuenit' d Dn' em a seleuco regni ejusdem supputatio iuxta machabeos incipiat Jeronimus in daniele velle videt' vbi aut post mortem addi sacerdotis qui sub alexandro templo pfuit susceptu pontificatu Omas Anno tpe seleuci subiugata babilone diadema tong aste capiti suo imposuit anno xxj° mortis alexandri Ex qua etate scripsit machabeor regnu ejusdem enumerat

·xlij·

Ippone gō priori ſuppotatom .xij. Alexandri annos quibus
poſt mortem Darij toti Aſie impauit & hos xij Celeui trepi
ce deceſſ & viij Rubi[ſ]trienniū q[ue] prior ſuppoſito ſuppotatō
gradu karthaginē ꝓceſſit addat[ur] viginticinq; annos ut
dictū eſt om̄ ſupplebis Vtꝛo nō ſic ub ſic fuerit ꝓ victoria
ꝓueri & triumphū aſſeuam belli ſedi Romanos ꝓmo clueos
apparuiſſe ꝓmo imperii m[ilitar]es regiones dilataſſe immittit
.xlm. Quperſa karthagine hiſde quot mūdani gſulibꝫ Corinthꝫ
veluti om̄ opificū mt' omes achaedome Achayeq
orbes opulentiſſima ferro ignesq; a Romanis delet
& ſic duas nobiliſſimas triſte ac miſdabile orbi vno anno
illuxit mendū Hinc mythis exmendio diuerſas me
talloꝝ gmbꝫ corinthiū et ſui corinthia uaſa nome et
exordiū ſuſtulerunt Tanta victoria ſubſequens clades ob
ſumpſerūt
ſimulauit In hyſpania ſipudem nō multo ꝓ eā Numan
tinis achaico gſule male pugnatū eſt feduſq; tem-bꝫ tempꝫ
ꝓredmendo milite ſicut preg a pompeo imitū eſt Se
natu gō deterente fedus rapuit achaicusq; auctor fedis
numantinis remeq; mittit Capio vno nō aſſeuerāg conſen
ſu om̄ gſul ocatq; ad expugnanda Numātia exercitum
ducat Itaq; tam ſolute quam prudenda ducis Numatini
dum ſe ſuperi videt mori potius quam ſecure parcati
berbara ꝓpatrone de ebriati in caſtra romanoꝝ ruūt
fugaſſentq; procul dubio hoſtes ſi Capio nō affuiſſet vl
tima deſpatione fracto ſe ipoſ tū remiſſa ſupellectile ne
quem ibi in homīd ſeu qualibet poſſeſſione triumphū roma
ditꝛegm dare qm̄ romanis ſecure maluerut Quffiunt
ad gpbanda mortalium mutabilitate mala que poſſūmꝰ
multiſq; detuby mundi dictis ad cures p[ro]p ac ꝓpria
tpa feſtinandū arbitram[ur] ideminiſſe eos lectores oslimꝰ
nos adoſtendendas mutabiliū rez miſerias gſultationes
ſibi ponū exprimiſſe debere quatmꝰ eas ꝓſdatione ad leg
ni xpi quietem prieniente ſine fine feliciate triſtendū
ratoms intuitu dicam[us] .xlmꝰ.

Romani qm̄uiſſam pene totꝰ orbis potiuerit dominio
tū nō diu ad plenū ſubiugatis gentibus bella habuē
extꝰ intestinis nō malis habundabat mtiꝰ Hinc
Iuſtinius bellū ſubmetello achaicoq; timatu Hinc Cimbrū
ac Teutonicū Gallozꝝ germanozꝝ bellū acceremus tem

II

miserabilit' at mmant ē ac actu uthimno a ꝑdictis gentibꝫ
bello lxxxv mlia romanoꝝ ꝛ vl mlia Calonū ꝛ lxxxcū baio
asanlio gsule ꝛ qnto Lepio ꝓsule cū duobꝫ filꝫ gsulis fusa
mvenias Cū qnto vō detimento coꝛo qnto gsulatu asarci de
victi fuerūt dicē necesse nō est cū uictoꝝ tanta dampna
ꝓfecerint Cuꝑ hoc malid maxima exemplo bello Ro
manoꝝ cladis Sylla ꝰ eaꝫ marciꝰ gsulibꝫ quo ꝑ vr an
nos ꝓtracto c l romanoꝝ milia casa fuisse mvenient ꝛ
hmc romanoꝝ rem ꝑ nō solid in minuta sed pene amis
sam testis est Tullius sic in libro de officijs dicens Verita
men qm̄ duꝝ mpiū ꝛ ꝑ· hnsciis tenebat nō minꝰ bella
aut ꝓsciss aut de mpio gerebant qꝫ erant bellorꝝ aut
mutꝫ aut necessarij Regi ꝑlorꝝ nationū porro erat et re
fugiū senatꝰ Nec au magistratꝰ mpatoresꝫ ex hac vna
re laudem capere studebāt si ꝓuincias ꝛ socios equitate ꝛ fide
defendissent Illud itaꝫ patrocinium orbis tre verꝫ qm̄ im
perium potāt nocari Quod hanc gsuetudinē ꝛ disciplinā
uon antea inmerito Post ille vō victoria ꝑpetuo dom
ino Destitit est em uidēi quotidiē in socios iniquius cū ex
hibuisset mōres tanta crudelitas gꝝ illo stetit honestius
causa nō honesta victoria Est em ausus dicē hasta posita
ad bona in foro vendere ꝛ honoꝝ virorꝝ completu ꝛ ēte cuiuis
se sua vendē Et mitra ad exemplū amissi mpij portari
mtrumpho chassillius vidimꝰ ꝛ ex ea urbe triumphā sine q̄
quisquā mei mpatores extra alpinos bellis triumphare Et ꝓ
quota Nec vō quisquā bellorꝝ tumultū sen ꝛ causa De erat du
homes ꝑdi hasta illa crucianda ꝛ nienimeā ꝛ ꝑsperabit
ex quo apparet romanos quida cruisse in diuitijs ꝛ po
tentia sed desciuisse ex quo aut cupiditatē sequi cepisse in
veritate ꝛ iustitia Vn est cursus illud Tulli Nihil inqt
g· ponto Paris ad illa tpa me fortuna ꝛseruauisset
ꝛ cū essem natus cū romani dona accipe cepissent nō
essem passus Diuos eos mparare Ne illi mita sceleꝛa ex
petanda fuerūt quodo em hoc malid in hanc re ꝓ· in
vasit Sylla iste tabulas ꝓscriptionis instituit ostendit pecu
nias gsulaꝝ vnis· ah· etiā asarcū effossis oculis nec
brevi tēmoris vita ꝓuauit De quo Tullius i ꝑdicis

Ih maniaridinq qui mihi in sidis rebus vnq exfortu
natis hombus madisse vnq existimus mee videbat quo be
atus mortalid nichil esse pot Hanq vt Marcq ob hanc cau
sam vsq capite sor despacone capto seruo ingilid pbuit
Deuicepe Catilinacid anile sequt bellid Quod Salustiq
prudent' efficaciter sats sic acid Ingructmid exercitq e
thracedomai quoq hyde debuit grauissimid fuisse mouit
Tuc eid Attalus rex Asie moriens regnid ad testamento
Romanus reliquit xlv

Interea hec que diximq mala antidatei belli clades orbi
priorib⁹ excepto affectauo maior pp zel ut uix alios
p xxxv annos extendit Anno ab urbe dedita dc° lx°
quo eciam ciuile bellid cepat mardestr cepit Ciceroné
z antonio ofilibq trimata Et ut ait lucanq Brabaceo
tandem vix estimata veneno est Antidates em ponti
arcmenicq rex du Bithinie regem Niconedem amici
romani ptis regno priare conat' a senatu ne faceat
monit' munit eid si no cessaret appostis pp̃m motus pnde
antidates no slm regno expulit Niconedē deind eid
Capadocid alio rege Barzane fugat inde electo igne fer
rop vastauit Deinceps Ephesd vemens omes cuib so
manor data edicto necari precepit Inde Rhodu du duc
sium m grid mittens tem athenas pm toted grid mdd
one accepit Cont' quem Sulla ni exercitu missus Ar
chelao c milia mtfecit urbemq athenienstid diu obsessa
ad vltimid recepit Antidates strage suop aperta exercitu
lxxxv iij mlid electop Archelao m auxilid mittit Exsto
l milia cesa fuisse ferunt Ceras rursus Archelaus ni
Sulla dimicat' vincit' ubiq vnusq copie eius finduntur
Hys alisq in mirabilib⁹ que longu est enarare malis sdd
hoc tandem potentissimid ille qui pene toti oriente sibi
subiugauerat prevent rex/ut qui antea (non slm gentib⁹
sed eciam regibus inpando venenid tm timeret no gla
dio ac natured sed mltis fermassit cautelis sdhoc
inquid tam ballozo in fortunis quid filio suo regno eid
deponē molientis molestia deducto est ut venenu sz
necare nellet sed medicinis antea firmata nulla non
posset Ortus itaq vxoribus ac filiabus suis dii nullo
veneno quic ipe ut dicit prius posset militi inquid
pbuit Cuiusq lxxx ij etatis habenis annos vita decessit

nobiscū misce mortalia q̄dicunq; exempla reliquit q̄ferēt
de ipo q̄d'dam a filio suo regno pellerēt ipe q̄altissimo p
spiciens muro exorabat filiū sed nō est auditus Nam mgt
farnates mori iubat dū st effut estis patricij dicens/ eos
ueros esse deos dubitaut

xlvj

Fuit autē tūc bello malisq; tam sēuilibus
q̄m ciuilibus sepulte factionesq; Catilīne ad pernd
abolita Romanū st mt st cohibere nō valentes nec
minus sub quos iam habere cepant gentes totū orbem in
prouinciam redigi cupiut Cui rei gra Pompeyo clariss
imo eoq; duce exercituq; gubernaculū massa susceptū tota
q; pene orientem Romanoq; mpio mbrem suscepit/ regib;
alios mutatis alios subactis Jnt' alia orientis regna Hierosolimā
ueneno capta ciuitate templū quo soli ipso dei immolare
licuit oblatis hostib; pollut regemq; eoq; Aristobolū uinctū
Romā mist Et Hyrcano sacerdoti suo sūmū sacerdotiū tradidit
Dūm aūt iudeoq; mercatione feruq; in quibus tuc tm uix
Jdumea exceptis paucis qualis fuit Tob notus fuisse deus
uidet'/ quabr' pplis a relaxatam captiuitate usq; ad d
hui ciuitas dei fuit paucis apiam

d' Job Tendaso

xlvij

Post mortem alexandri cū principes eq; diuisas sortiunt'
prouincias ptholomeo lagi filio sibi deuenit egipti/
Hic multos q̄ iudeos captiuauit Cui successit ptholomeq;
philadelphus/ qui non solū religiosus intuitu captiuos
relaxauit sed templo regalibus muneribus Cantus donato libros le
gis ab Eleazaro sacerdote poposcit Ad' dū acceptasset at
q; in bibliotheca nobili deposuisset mtpretes eoq; qui eos de
Hebreo in gr̄m trāsferent sermone requisiuit Hinc desin
gulis tribubus dati sut presbr usq; ad lxx qui mirabiq;
lingua pūs spū sancto dictante singuli singulis cellis uni
forme ciuitati dei utilem valde edidere mtpretacōne
Jeronimus tn in uita domno Alexandrie refert eos q̄ferēn
do simul mtpretes fuisse Post hec a ptholomeo qui et
Epiphanes alexandrie rege capti deinde abantiocho milie
nalis sit attriti ac ad idolatriā coacti Cui fortissimus
uir Judas cū fratribus suis fortissime restitit Successit Jude
Jonathas cui Symeon ac post ipm filij eius Hinc ergo
cronice cronice ordo liquant in machabeis hystorie qualiter
post hec gentis Hebreoq; regnū usq; ad xpm stetit eo

hystoreus tñ eoz ignosti dat Non em ut ipi ꝑfide argu-
mentant² multo meliꝰ intelligit Babilonica defecit sed
stdm ipaz hystoriogꝛphos ꝑlius ille po illud tpus no solu
sumos sacerdotes sed and reges habuit quoz ꝑmꝰ post
Ermonē cuiꝰ filios Aristobolus fuit Cui Alexand' t ipe
rex t sacerdos successit Qui ob nimiaꝫ qd̄m suos exer
cuit crudelitatem dim qualit' eiꝰ ois audiad posset requi
sunt rñsonsū est si moreret² po huc vsoꝛ eius regnau
alexandꝛa cuꝰ filiꝰ fuerat hyrcanꝰ t Aristobolus Eqbꝰ
dum regnaret Aristobolus pompeiꝰ Romanoꝝ pncipē
ab hyrcano vocat² captaꝫ ab ipo ut supꝫ dixi aristobolo
t mvmalis posito hyrcanꝰ fer sub vogat² Quaꝫ velit
nolit ex ꝑpe uidei gmentant² testmonio herode ꝑmo
Alienigena natuꝫ xpo illam impletā fuisse ꝑphiaꝫ qua
dicit² Non auferet² sceptꝝ de Iuda t dux de femore
eius donec veniat qui mittendꝰ est ⁊c Illi vero his
diebus quib xpi fuerūt no facile ꝑtendi pot Tam
em ꝑlie fluerant exactaꝫ vigꝝ qb̄ sp̄hd est medius silen
cii ac ꝑfundissima nox ventiqꝫ mꝫmo a regalibꝰ sedi
bus omnipotentis sermone / hoc ipm silencii ac cecitas noctis
ꝑsagebat Sicut em appinquante claritatis luce nox am
plius densat amictuꝫ spore depsse silencio omia tenent²
se apparituro in caene dei ꝺño cunctiqꝫ suo mundo ozti
vradiato non solum malozꝝ turbines cunctatem mdi ob
nubilando tegebant Verū ipam cunctatem di tenebre op̄e
bant silencii tenebat ut vementem in caene luce tronto
edendaꝫ hoies ꝟspicerent qñto eam tenebre de depsse
malis fuss audꝝ ꝑstolaꝝ fuissent Exhtisse tñ t cuncti
xpi qm̄ius ꝑt silencii sp̄toꝝ quidem tacent² ex hoc pn
pue ntelligi dat² qd̄ septem milia virozꝝ que sub helia
fuerunt usqꝫ ad finē mdi no defutā cunctati dei credmꝰ
Et hyrcanꝰ herodē antipatris filiū alienigenā ad regni
negocia administranda assumpsit Qui miqui t ꝑfidi tyro
ne officiū exequens hyrcano vita t regno exempto reg
nū invasit Ac ꝑmissione Romanoꝝ tandē obtinuit hic
quoq ut regno liberiꝰ ꝓtinet² non solū regiam sed et
sacerdotalem ꝟnctionem abolevit vestemꝫ sacrā solis
sacerdotibus gestare licitā abusus suos ꝑfine ac sacrilege

redegs. ut merito vnctione tam regali qm̃ sacerdotali essante
situs sanctoz mystibil oleo in verid regem & sacerdote vn
gendo in breui venturo figuraret. De quo ad hut nequa
ca & multifaria qua erga romanos impiu usus est vesa
nia qui stree velit legat Iosephum. xlvm

Anno ab vrbe cdita dc. xc. iij. reuerso ab oriente
pompeyo ac quattuor victoriis cu ingenti triumpho
susceptor apo & l. bibulo cosulibus ad occidente gallias "Gaius Julius Cesar
eas alpinas ac illiricu domatus a senatu mittit. Is uasq
fortissimas orbis gentes cu multo romanoz sanguine in
prouinciã redegit tñsitoq; reno germanos oim ferocissimos
ac bellicosissimos acci & periculosis non solu bello sed etiam
muneribus nuiaq; prudencia deuicit. Quoz vtutes ac for
titudinẽ qui stree desiderat ipsiq; hystoriã a Suetonio scrip
tam legat. Adiecimus etiam horo fortitudinis & tenacis impi
rite ut mortem vite timeat. Iosephus seu hegesippus in
orone aggre qe horo oparone iudeos ad subiectionẽ roma
ni impy hortantis. Porro cu mandatis eusmodi gen
tibus ultra statutu tim̃. l. quinquennii mora faceret
Iulius romã reuertens a senatu gallie propre a auctoritate
gallis anacelli debitq; ex triumphis ac domo gallato negatq;
que res belli maximi & no solu ciuilis sed intestini mali
causa fuit. Caste h oem hec audiens flauema se gerit ac
in dominũ ppiasceus & lacrimabiliter seruire minoras suas
deponens ad urbem cu exercitu properauit. Diffugientibq
q; primo in breuẽ post ni Tyrrheni grecie vrbem tre
pidis cum pompeyo ciuilibus victor vrbem ingressus est
fractisq; foribus egerario ablatis c. xxxp. v. auripondo Argenti
ponderis ac auri dccc. tulit. Inde reuersus ad legiones qbꝫ ibi ac
minus reliquerat alpes trisyt. Ubiq; tum gallis qm̃ hac
manus quos paulo an subuerat magnifice donatis con
tumelias sibi a ciuibus reogatas deplorat auxiliuq; posci
tat & impetrat. Soli eo gallis adhesisse dicuntur qui & forensis
ea qd de eis in gallias venerunt angulũ cesari ferre
negabant. Unde & egui & laboriosi afflictu deuicti sunt
eo quasq; ipe petierq; & affectanq; alia siti ad dedicionẽ
cesaris cogunt. xlix

Anno ab vrbe cdita dc. xc. vij. Crassus in gallatia
collega pompei in asia destinatus quarrice fluuij
estuans hyeme sollicitus templi diuitis quod populus

intractas relinquerat adit cesp draxit Inde p mesopota
mia iter agens dim rursus male castigata clandestate auro
parchito vnnu mhiat ab eis ignominiosse cu multo qz
exercitus detrimento oradit Anno ablinc tno insistato incredio
utpote quu vias cu duo ingueo assumptis urbe aggrediut
Sequit hut mala maximis dissensionib ac motionibq
preludu ciuile belli Nam cesare cu gallor et Germanor
armis uenente pompeyo pacis uolens gentes et reges
quos moriente subegerat m asiaticu ppiciu asciscit prin
cipes romanor senatusq cu lentulo consule pompeium mag
nu in syria morante cui tpis quo consules mutari solebant
adeunt Remotaq a consulatu lentulo omn fauore magnu
ducem exercitu ceciderant Cesar vo hibnis tempestatibq non
leue iniuto imlite periculose mari se omittens profectus
in epru ubiq haut longe a magno castra metatq est
Vbi dum cu grupe amicis adhet ut antonio accurret
antepreret nisibus protellis impacientis mori se credit
ventis obortis naufragiu pene passus ad suos reduce
compellit et ex omi parte mundi uires gentes multaq
romanor sanguine gentes deuicte tporis modo uocatione
gredi coginit Iam cu nutu dei ip profecturus fatus
ut ulterius no posset cu extinctus corupti no paterent ingo
pectora in serpam ruere debuit tunc lxxx uni coh[or]tib
exutaq pte triplici ordine opositis in tempis fossatis
utraq gremi exercitu videres lacrimabile ac miserabile
pugna cives totus orbis duos in se duxisse cu totus
orbis uerbo admitte dimicare Aut ita dixerim uenis
natos filiosq in manibus se uolentes cuisterare Dim
go dubia diu forte se utraq cedet exercitu Pompeyo tan
dem atrocitate iuliani militis cu suis fuge coniti et se
cesari victoria cessit Cesa stat in eo plio xpi popeianor
xxxx iii centuriones pompeyo fuga elapso naui one
raria ostendit ac p Cyprii in egyptu nauigaui mox
lutu attingit ussu ptholomei ob gram cesaris insaniet
Pompeu uxor cu filys fugit tenui ocisis militib classe
direpta est Cesi stat pompeyo Bathymo ubi caput pelii
fusi et lentulq ante ostiaru Capm .l.

Cesare composito ombo alexandriam uenit ubiq
oblato sibi ab armilla pompei capite flauit diuq

insidias ꝓsensisset in egiptios romulit crima clausus victi Cleo
patre regnū alexandrinū tradidit Nam ptholomeus eu nauali
plio victus fuisset Et in Staphaon ostendisset multis vetuen
tibus meritis ad litij acta mdcio lorice auree coronā fucat
Post hec Cesar romam veniens a cunctis dictator q̄ ostil vo
catus in affrica bellū īstulit et aput Thapsū cū tuba q̄ sta
tione manū gerens plurimā romanorū q̄ barbarorū stragē
fec. tuba militū iugulū ꝓbuit Scipio semet interfecit Cato
rigidus veneno hausto uitā sibi ꝑcidit Cesar adhuc pompei
nepotes filium eius pompeum necari iussit Deinde urbē
cum quatuor triumphis ingredit ac ꝓ hispania cōtra pompei
anos milites ꝓfastenitit ibi cū quid atroci bellum gessit Rubi
cum multo fidore denictis aduersum regressus quarto quoq
id ciuile bellum ceperat anno totam urbem potenti temnit Ac
catantibus a militibus que maxime erant dignitatibus cesar
fuit omnia/ solus in urbe exceptus est ab eo ingeniū Ci Tullij
ci. ꝓmissi intuentib⁹ Ci. Marcellus ꝓ quo diserta et luculenta
oratione edidit que sic incipit Diutini silentij. ꝓ. c. quo
eram his temporibus usus In qua sup omnes ciuitates terrarū
uniuersas nationes domuit fuisse dicit q̄ domito alio Ci
Marcellum antea inimicū ingenio superat Aut eum animum
uincere uacuandum cohibere victoriam temperare ab hoste
nobilitate ingenio uirtute prestantem non modo extollē ia
centem sed etiam amplificare eius pristinā dignitatē hec
que facta non ego eum ci simus uarijs opprimo sed similis
mihi deo iudico In summo ergo statu Cesar positus dum cōti
nuos exemplis ꝓ. ꝓ instaurare cogitat ostio senatu Bru
to et Cassio interficit nequit Illum quidem historiā a nobis eo
perdito structa pulchro ac luculento ordine lucanus
exclamare hic contra mutabilium rerum li / ꝓsequit
miseratus cognomē Iste ego Romane tibi ꝓ status
ciuili quito non solum hostili sed et ciuili detrimento ꝓfe
rens videns Altrinsecus quippe mutatione admista maris
q̄ nunc fluctibus attollit moenientis nunc naturali dampno
nunc defecto subducit Romanorum rerū ꝓ. nunc gestis et aliis "gentes
na bello premendo subiciendo ad celos attolli videbat nunc
rursum ab eis ꝓfundi ut pestilentes ac morbis desiderata ad
abyssum usq̄ merergi putebat Illud q̄ his maius est omnibus
bene ordinatis ac compositis mentibus ciuili malo in
se ipam ruens insanabiliter corruebat Hec omnia mutabilium
rerum mala et ut ita dixerim cottidiane mortalium mortes
ad horam ac momentum etenim ciuitatis ortum nos nutrire
debeant Verum ut sup̄ diximus huius ciuitatis nidi

attita malis quasi post densas noctis tenebras lucis vere ortus appinquabat trans decursis tam medoz pssis qm̃ Grecoz ac Romanoz altinantiu malozu rabiebus q iam ad eius cultu q̃ voce pacificus omnia que in celo et que in terra sunt pacificauit xpus ihus ihmiquamq; huic sdo opi finem dem̃q; quatinus ad eam que sub augusto eo natiuitatis xpi aduentu toti mundo reddita est pacem dicendam festinem9

Liber Tercius incipit

Plagij

Sonsonis mee non immemor dilecte fe de duabus ciuitatibus usq; ad Octauianu Cesarem tempa qualiterq; deducta hystoriam eloquio, psertim cum ad xpiana tpa tam venerim9 donante deo tanto libentiq; quanto de ciuitate dei ob nascituram fidē vberem9 di cere potero complexe non dubitauerim. Prioribus em̃ de ciuibus xpi pauca multa vo de mundi ciuibus dicendi materiam habui, quia a pmo homine ad xpm totus pene orbis, exceptis de israelitico ipso pauris ex core deceptus, vanis simulacrom9 deditus, demoniu ludicris captus, mundi illecebris vecors sub pncipe mundi diabolo militasse inuenit, At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiu suu in terram qui ut homines p uia ac dira more pecudum ob exacerbantes ad uiam reduceret, viam se hominis assumendo ostendit et ut a falsitatis errore exorbitantes ad rationis lume reuocaret veritatem se ostendit ut vero defluentes reficeret vitam se veram exhibuit Ego sum inquit via veritas et vita Ac si dicat Cretatis admirante qui sum via dicam viam ut intrepidi ambuletis Audite quod sum veritas Si vo uiatiu no habetis, sentite qd sum vita Multi em̃ viam quesiuit sed non diu inuenit vocā, exiit paucis qm̃ recto timore meditat, multi inuenti uia que videt in reditu, sed vitam non sequent9 De quibus dictu arbitror Que que videnti hominibus recte, nouissime vero eos ducit ad interitu Saluator aut in mundum veniens Ego sum dit

III

Via veritas et vita 1 p me tm salvabit' 1ē ad me vēnit' pre
mt' in me vitalit' p manet Sed in prima fronte non in con
venient' quesivi potest cur nisime tpm quem plenitudmem
paulus vocat salvator om nasti voluit cur mysticitatem
genuad tam diu tot retractis stlis in ecclesie pfidie pace p
misit Cuius rei racionem Ipsi mdyssimus ac vastissimis iu
diciis dei thesaurus exposit quis excussibilia mortalium cor
ne excumdata investigare audeat cui Aplus dicat O altr
tudo divicias sapientie et scientie dei quam incomprehensibilia
sut iudicia eius et investigabiles vie ejus ꝛc Quid go faciemus
Si comprehendere non possimus nichil tractabimus Et quis ab
ignitibus respondebit impius nonnesq accedet Postremo
destruē eam que in nobis est fidem volentes racione ac
tute vbor exhibebit Comprehendē itaq occulta cordis dei
non possumus et in plerisq de hys racione reddē exigimur
Quid racione reddemus de hys que comprehendē no possumus
Racionē reddē possumus sed humanis cui in racionis com
prehendē non possumus divinis Quicq sit du de theologicis
loquim cogimur de hys semonibz carentes vbis meis qui
homines sumus utrumlibet tractabimus de deo loquendo humanis vbis
utim ignorantius quo p ipm figmentu mem agnoscē non
Dubitamus Quis em melius agnoscit qm qui creauit Inde
est quod cum deus dicat inessabilis nos fac multa in sua
laude velut Cum go dicat' in effabilis scm quendam modu
vndet' esse effabilis Que ut aut Augustinus pugna vbor est
lendo melius ac credendo qm disputando solut Et aliut qd
inessabile est racione tractabilitatis adoret' Igit si deus que
applm in multa patientia sustinuit vasa ire apta in mtr
tum si divicias bontatis sue volens ostendē certe sue
ditissime magnifice libertatis arbitrio cunctatem mundi ppm
sit ipalit' florere cuilibet non est timēdū qui eam ignē trim
voluntati desistent qm quod electis suis usus operatione
castigatis divicias bontatis sue ostendit Non em si hy
mines permittit fieri qd ipi fieri nolunt ab eis est iuste
exigendus sicut eidem ab eis quibus ignita offerens a
talibus que contra salutem suam facere volut accendo
ac cohibendo ne que proponunt perficiant plurim est lauda
dus ac diligendus Non tñ in iuste fieri dicit pot si ignam
existima non exigit sicut nisi excidit' in facere ecclesiy
est cum eam ignite quibz velit injicit Itaq si tot stla vel
acta non ad penā pellendo sed quod sua erat exigendo
Adhec superne stis exemplo vivos quid fugiendo

esset vnu[m] p[ro]p[ri]e greas saluatorei suo referrent ostenderet Or
mp[ote]n[s] eos ad hoc voluntate sue disceret ut et ip[s]i qui sme
eo possent cognoscent et redempti quid ex gra haberent
addisterent stant ab illis iuste non potuit culpa[m] Sic hu
maxima materia dedit Vnde merce debeat amari Est
plea ratio quare hoc potissimu[m] tue hpe v[er]i videl etate
Ac vnito missio ad Romanoz mp[er]um mundo vnusq[ue]
sub Augusto cessace corpus nasti voluit Cum eo pre
p[ri]m p[ri]mis qui paradisi delicias ppones ex ip[s]i arbitrii
voluntate haut ieon maledictionis inhabitrea maluit
culpa abolenda mediatrix voluit v[er]i ee state potissim
fieri gremens fiut q[uo]d et ip[s]m sexta die ceaut Licet
in p[ri]mena hom[in]is etate id facere debuit homines ex tm[od]o
offensibus nati p[ri]mitibus iniustataq[ue] p[ri]mo obedientia nati
p[ri]mores et ac tenniores ad malum facti nec dum ra
tione vtentes fermo mag[n]is ac beluino more oblitatis
meis natalis bonis ob exantes non sociabiliter viuere
non legibus informari non virtutibus adornari non
ronis v[er]i ad agnoscendam veritatem illuminari ducere
rant Extant hinc fabule turpissime facta turpiora
hystorie in maxime opa minaiora deq[ue]bus omnibus
mstupuisse stas me dixisse arbitror Cum q[uo]d hoc no
homines ronis minimes veritatis non capaces iustitie
ac legum mexpti esset legu lege ac altissima a xpo
iute prepta danda quo modo capent quo modo intel
ligerent quo mo animaduerterent Stataq[ue] data est p[ri]mo
loco que mfirmis auditoribus gremeret q[uo]d tenera nu
tricem non solido cibo sed lacte aleret Deinde paulatim
regente ac efficiente tam exercitate hom[in]is simul con
uiuendi quam extollatione eorundem ad leges gdendas
sapia ethoz[um]q[ue] mediante doctina cum ut dixi iam totus
mundus tam virtute Romanoz nichilato q[uo]d sapia
ethoz mformato fuisset essentq[ue] hom[in]i megrima ad alcoa
vite precepta habilia capestenda saluatore omi necne
apparere nouasq[ue] mundo leges condere desiit Hic iam
qua sup[er]i distuli soluendum puto quare vno rebus impio
totu orbem subiici vno rebus legibus totum orbem mfor
mari duo orbis voluerit Imo ut dixi ut ad maiora
intelligenda imperiores ac capaciores essent mites hom
Odo ut hoc modis mitis. mitiq[ue] conuiuere[n]t fidei ip[s]ius

vnq; vrbis terreze vni homiem colendum hanc; vnusq;
gsecti roma quoq; fide tenendam telesten; ea no hoiem
tm sed auctorem oim colendum ac adorandum dm ad
diserit hunc toti mundi in eis aduentu cursus indicture
ut ille fidele nouisse docet qui omes ad se venientes in
etna patria cues assciabet hunc in eis ortu p totu orbis
circulum mundq attritq malis ipsisq; suis sedicionibus
fatigatus sponte quiescere ac romanoz principi seruire
potius qm rebellare uolunt ut ipm incarne uenisse de
ctute intelligi qui sub teneroz mole onerii depssis ac
fatigatis clement' dicit Venite ad me omes qui labodt
et onerati estis et ego reficia vos Pax id do mdo tue nona
edita fiut ut noui regis mistei liberius orbem tre pacifice
salutiferaq; vite precepta semnare possent Non go fortuitis
casibus nec fulsoz deoz cultui sed deo vo fortunante luce
et errorib; tenebras asserbendi vesr / qd' aduentu fusiegui
pncipatuq; monarchiam exo humili ac pauri statu roma
noz res p. accepit / Quidve aut illi ppo ut alli vbi hac
pote qm alys gram gtulerit disputé no possimo / nisi fate
expncipis applozo meritis quem ibi sessurii prodit / sup que
ecia certam suam se fundaturu prnsit fructu diu / ut videlicet
debet locus qui ppi pncipis applozo cathedra sup vnusquisq;
pncipatus forct cecliaz ingeruit quoq; vnq; fideles egre
gaudi erant an ppficet monarchia / pulchre ego eadem
vbe antea fiut mundi que modu futa fiut caput ecclie
Qi quis vo gtemnosa est audiat in potestate figuli esse
aliud vas in honorem aliud face ingtumelia Audiat
in potestate esse quem velit humiliare quem velit exal
tare / Deoq; si dns utpote iudex discretoq; regi calicem
in manu habens / primo babilone in ebrietudo a gentib;
humiliauit / egediq; apsis cuesu a dracone ortis postenus
a romanis humiliatis roma quoq; humiliando ad tpis
exaltare volunt / si his ea lance ppensus omia mortalium
varietates nichi nequid aligu a fructuosa sua pretore
poterit Subpotenti itaq; manu dni regna mutantis
ac p voluntate sua cui voluerat miscentis humilien
tpaq; nec si quid simo qui p nos nichil simo nichil sig
nis dec quoq; dicimo qui p nos nichil simo assecutus
coptum opus prosequam

Anno ab urbe condita d ac go pntifice go Iulio
cesare octauiano qui testamento nomen et hereditate

Octauianus?

auunculi attreperat primo doloreem de morte eius dissimulans cum Anthonio qui Brutii & Cassii obtruncatorem cesareis apud mutinam obsidione cinxerant a senatu hoste pronunciato certamine mist eosq; fugauit Quo postmodum in gratiam recepto simul cu ipso ciuile bellum parat multisq; amissis plebs pompeyu tandem timet pompei filium mittit Brutu quoq; & Crassu ad hoc ut mortem sibi ipsis inferrent Inde post multos triumphos veniens xx^ti militu exauctorau xxx seruos Domi restitut vi^ti quos dim non extabant in patibulo affixit Anthonius uero repudiata sorore cesaris Octauia in egyptu se intulit ibiq; copulata sibi in uxorem egypti Cleopatra regina cesari rebellare adtemptauit Cesar domitis subiectisq; sibi omnibus contra Anthonii quoq; nauale parauit ad plin
a brundisio in Epyru profectu Congressi itaq; acerrime diuq; id est a quinta hora diei usq; ad vij eu uterusq; exercitus dimento accepti pugnauerut victoria sequens pars diei cu sequente nocte in victoria cesaris cessit preore eo bello cu suis fugit Cleopatra qua fugiente insequt Antonius Cesa fiusse ibi de exercitu antonii xxx^ta fecisse uulnerata vi^ti Cesar hic imperator dictus uij^o eo anno lustrum constituit Anthonius nauali plio victus treuire parans accepto habito domus uenit Diuq; uersum kalendis sextilibus adsequendam classem omnibus ad cesarem confugientibus in urbem alexandream suis destitutus secessit ubi dum minime sibi crederet cesarem gladio se ut ferut Cleopatra aut appositus admamillas serpentibus mortua fuisse phibentur Cap^m ij

Cesar ergo opulentissima omi potita urbe alexandria regnu finiu grecoru In hac eni urbe ab alexandro in egypto edita reges grecoru usq; ad id tpus regnasse inuenit Vnde & quida monarchiam grecoru usq; ad cesarem extendut Nam post mortem alexandri magni dum emulotes eius asiam ab eo subiectam partiunt in quatuor mdi partibus iiij^or enituerut regna utiq; duo fuere principalia ad austru egypti cuius metropolis fuit alexandria ad orientem seu aquilone Syrie & assyriorum cuius caput erat Anthiochia qm seleucus magnus de quo supi dictu est a nouo patrue sui Antiochi dilatatu instauasse sedemq; regni loco Babilonie ubi locasse Macedonia fabulata ut uolunt uocabat Deniq; huc usq; Iohan caput Syrie Damascu In hac eni ciuitatibus potentissimi

Ptholomei et anthiochi habitabant diandiq; libidine
in altitudo seuientes orientis impiu ferissim capiebant
Auctoritas in maior adultimu ptholomeu cessit Hue
oma non genau hystorye sed ex visione Danielis Vbi
de regnis austri et aquilonis loquit et exposicione ieom
in eundem ptham melius agnoscunt Vnde hec due
ciuitates cum gressu tpis ecclia a pmitiuus patribus stdm
distributionem gentiu ordinaret trasqm ipa Romana
urbem dignissime adipuis instare urbis sole preteritis
les sedes habere meruere Constantinopolitana sede
t hyerusalimitana pmodu cessente ecclia altri ob impi
sede alta ob stm sepulchru et antiquu illud ac toti orbi
venerabile dm templu priarchales sedes pmissione patru
pitte sunt Vnde de hierosolimitana ecclia in Nicena
synodo legimus Epc helie ab ombus honoret salvo iur
sui Archiepiscopi sed quida ad cesaream palestine mit
plant eo qd iudeu a Tito et vespasiano destructa metro
polis palestine facta fuerit Cesarea sicq; sequent' iure
ecclastico eiusdem prouincie metropolis remansit
Vbi em sub principibus gentiu flamines erant ubi post
modu a nris locati sunt epi vbi illi archiflamines nos
archiepos vbi illi ptoflamines nos primates seu primi
as habere regimus omes quidem vno ordinis sed pro
differencia ciuitatu duplices dignitates Aly ptium et
caplin salvo iure metropolitano legunt t sic nichil contra
postq; dictu fuit Epus helie i. Jerusalem ab ombus
honoretur ne videret ab ombus tamq; prima i. Roma
nus pontifex honorandus adiunctu est salvo iure me
tropolis hec est sic dicimus eum honorandu no sicut
primu pontificem sed sicut metropolitanu Vtru vero
sic ut sic sit o stat ex tn no diu fuisse priarchas Qd
hec hactenus Diximus stdm quosdam ejtos mona
chiam usq; ad cesaream extendi Verisimiliu tn videt ejtos
monarchiam quidem pq mortem alexandri pdidisse Ve
ger vero plurimos orientis impantes habuisse Vnde et Daniel
de regno alexandri loquens ait Diuidet in quatuor
ventos celi sed no in posteros eius neq; stdm potentiam
illius qua dilatu est Et rursus de antiocho loquit quod
in obsidione alexandrie legatu Romanoru accepit qui
eum dum ambitiosius in hyrcania moratus fuisset et impugna
tione urbis remorasset frustratus baculu quem forte gebat

tcam intrantu eius ejulabat dicens Hec dat senatus ppl'q; romanus ut au[gustu]s de isto seculo exeat ab urbe verdab; quo audito pulsus rex mox obsidione solut et hys t alys intelligmo romanos et an[tequa]m reges haberent sumos in regum habuisse impiu duare q' eius monarchiam adtribuimo mst qd' roma non dum ad vna ppna imperiu contraxerat et tuitas mea m unda manens usq; ad cesaris tpa sub illoz impio degebat Nam t Nabuchadonosor regem regu ipsa vocat qui in illo m tpe regni auctoritate ceteris habentibz vox regu non erat nisi qd' eum ta excellentie vbis qm' imperat qm' exsupplicatione ipli deu quem captiui tenebat hoc nomen dignu iudicabat fuerat autem ab alexandro usq; ad cleopatra reges omes ptholomei dicti qi tota vere copiam peaumiaz Cesar aput alexandriam manit ut ex hoc duplicia rome veraliu statuerent pena

Cap[m] .m.

Anno ab vrbe cdita DCC xxx vo tepar alexandemoz porta victoria totaq; subiugata asia tumultibus ea ad plenu sedatis malis rpo t lucio pelagio qnquies gsulibus vna id[em] ian[uarius] ab oriente victor rediens augusti nomine ab omnibus gsalutat' dd' nome tectis usq; ad id tpus m audita selis. apicem deferens imperu solis romanoz debetur cultibus Hic tno ab urbe cdita primo sub Numa gtd' pg Cartaginenses primu bellu ianu clausum mouens Augustus qui p xvi annos cu hys qb noiau gsulibus fuit p xxx erat ex hac die ac deinceps solus imperabat ste qz plurim potestates imu[n]is tesser principatu qm' effi monarchiam vocant Ex hoc romani pg gsules reges habe cepere qui ob hoc quod tang orbis teneret monarchiam imperatores t augusti sut dicti Cesar pg hec aptis iani portis cantabr t asturib' hyspanie gentibus bellum mouit at p quemniu eius et laboriosa afflictu sub actis victor ad urbem rediens sedo ianu clausit Deinde p claudiu drusu gallia t rheni ingenua redegit Noricos illiricos pannonios dalmatos arestos Daros treueros pduces suos ut subegit ut maximoz fluioz rheni t danubii obiectu se duxit hic drusi agrippina in gallia t augusta in vbioz que antea vindelica dicebat' ex nore Augusti vocatam fundasse ut instaurasse demonstrat adhuc monumentu eius agrippine in modu puce Ea tempestate cum

Octauianus ipz t augustus nuncupat

tribus legionibus xvii romano more supbe ⁊ auare exga sub
ditos ꝑ gerens ac germanis debellis est dum multos romanos
cladem in tri egre tulisse ferꝫ augustꝰ ut sepissime caput
pariet collideret ac prim dolorus dicit dnutili vare redde
legiones ginssimus atrocissimus hoc romanoꝝ ⁊ germanoꝝ
belli ⁊ pp affricand maximus tribus annis tu vr legionib
gestu strebit Suetonius Vnde notari pot quis roborus ꝓdicta
gens germanoꝝ fuit que nostrima auctoritate romani pu
pp tantam stragem romani nullis dederit Tradit augusten
sens hanc cedere ibi facta ostenduitꝫ in argumentu tolle ex
ossibus mortuoꝝ ꝓpatu quem in vrbem ꝓlerit ⁊c quod legio
ubi pierit usqꝫ hodie vocant Vbiunqꝫ ex nore vari appellati no
Inter hec aput Terracona exercitus hyspanie m Asturi
vrbem moraute legati Judeoꝝ Bathice tri nuncibꝫ
pacem postulantes venut ⁊ sicut quidam Alexandr
in babilone posito simi orientis nacones huc ⁊ nunc cesari
a finib⁹ orbis gentes adulemi orientis supplices subiectione
pmittentes ultro orient parthi ⁊ trinisse signis que ocisa
Crassi romanis absulerant obsidibusqꝫ datis pace postu
lant et sic toto orbe romanus subiecto ⁊ destructo Terreo ab
augusto jano claudit⁊ ac ꝑ xiij annos clausus pmansit
Ipe vo augustus qnuis non totius orbis cit dns nichm
tri sibi vocari dnm passus est sed vocauit vbi profecto supbie
nostre obuiat⁊ qui hoc simodi ypocrites ⁊ sacerdotes exposuit
qd rome natiuitu cetas gentes delusuerit ·v·
Eo tpe dum judeis sicut reb⁹ gentibus ctrsus ab augusto
Cyrino pside mdie Judas galileus qui in actibꝰ apli
memorat⁊ fuisse inuenit⁊ De quo in hystoria iudaici Judas galileus
belli sdi Josephus sic aut ꝗdo in hac vice galileus Judas
nouit ad distractionē cogebat pessimis fore eis ꝓsuadens si
requiescerent sibi⁊ tributa romanis ⁊ pp dei mortale fugi
pace dnabi De Cyrino vo sic aut Cyrino vice cui segessus
tunc ꝑsingulos magistratꝰ usqꝫ ad gradu ofalatꝰ ascendes
retrcend certi qꝫ honorabilis cu paucis in Syriā uent a Cesare iuꝫ
dare gentibus missus ·vj·
Tract non sedatis omi seditionis motibꝰ pace in audita sibi
reddita totusqꝫ mundo ad romanoꝝ cultu despecto
Anno vo ab vrbe cdita d cui pis olimpiade c xc iij
resoluto ab Adam v milibus ⁊ annis regnante in Judea
herode filio antipatris alienigena cccxa nte domicilio
xpi Jhus cristus filius dei sdm naturam filius dauid ex ma Cristus saluator nostr
ria virgine in Bethleem nasit qui ut luce mdi prouid

vera monstraret quia natus est nocte pastoribus
tu magna luce angelus gaudiu nati ꝑdicens appareret eis
multitudo celestis exercitus ꝯdantes et dicentes gloria in excelsis deo
decantat pacemq; mitia hominibus bone voluntatis venisse
demerat Et nota qd' stant supra dicti Babylonios ac Roma
nos regna simile ortu pessimisq; mpiis habuerunt
regnante em apud illos ꝓmo rege Nino xliij° regni eius
anno ꝓmissus Abrahe tunctisq; desperatis gentibus nasci
turus et condendus puerus quod augusti regni regni xpi
qui eius temporibus est natus mpiis finis poneret
tum ille em viij° Duo jam ab oriente redeuntes regibus
et sibi subiugatis ac civilibus sedatis motibus cum triplici
triumpho in urbe susceptis Augustusq; vocat' iste natus hu
milit' lucrare latens simul' eadem die viij kl' Jan'
quem nos Epiphania dni stella duce ab oriente trium ad
orat' muneribus apparentes qui ante latuerat Augusta
ac rege regu declarat' Quod quidem hic figurabatur
sed iam apertum esse ꝓpm subiecit non solu in celis reg
nare sed et inter regibus omnibus nupare luce clarius
cernit' Unde pulchre ea qua hoc figurati esse dicit de
in laudem eius canit ecclia Et ecce adueniet dnator do
mus et regnu in manu eius et potestas et impiu Et in
offertorio Et adorabunt eum omnes reges omnes gentes
seruient ei Ꝑ hoc em qd' dnator dns vocat' Augusti
ei nome attribuit' ꝑ hoc vo quod impiu et regnu in manu
eius de impatoria ei dignitab assignabit' ꝑ hoc autem
qd' reges adorare omesq; gentes seruire asserantur
Chonachie apex et singularis sup totu mdm principatu
ei esse declarat' Illis diebus largius olei riuuli in tris
tima orbis regione fluxisse memorant ut nasturcius
in carne qui sup omnes reges olei letitie et gratiarum
spu sancto unguendus foret monstraret De pace vero
et destructione orbis ratione me in ꝓlogo reddidisse re
colo Ubi et hoc adtendendu puto quod dei filius nasciturus
venturus Romane ciuitatis ciuis asscribi voluit Cum
em ciuitas in pfidia posita ꝓut dubio ciuitas fieret
mundi quare ei ciuitatis dei ꝓnceps et auctor natus as
scribi voluit nisi quod ꝑ hoc ostendebat se ad hoc venisse
ut de ciuitate mdi mira et ineffabili modo faceret ciuitate
suam Et apte ut' undecim natus gentibus asscribitur
ut ꝑ hoc differenda gram ex illo ꝓlo ad gentes mani

v Abraham ad quē ꝑ° d' esto facta ē ꝓmissio nati ē regnāte xerxe ꝑ° apud xōnos refert Augusto xlij° item regni ej ānō

daret intelligi q3 nouo homiē qui veterem euacuauit na
to/ romanibus quoq3 amo d vrbē 9dita/ ac m vsq3 ad id tp9
dictus t'minū dem9/ ab eusq3 ortu romanos neos cōdiamne

Anno ab incarnatione dñi iij° herodes iudeor rex a vm
magis xpm natū audiens in maniſſimū ſtelis ipe
trauit Timens en ei eſſet aliengena de ſemine
dauid natū eſſe puerū qui voce hereditatis regnū reg'ret
patris/ calide loco ac tpe pſtituto circa bethlehem ab matu
et infra pueros occidi fecit/ nutritio xpi au p angelum
ſmonita/ pueoq3 in egyptū trſlatō qd ſtelis dnis aduer
tens diriſſimo et indecora eum morboz clade meritis
flagellauit/ Vnde Josephus in xvij° antiquitatū libro de ipo
ſic ait/ hereodem porco amarior indies morbis vrgebat/
ſupplicia diuinum q3 iuſſi ſceleris expetens/ lento nam3q3 igne
ne extinctus nr ſuffire vrgebatur/ nutriebat vō viscū
gdebat3 intestinū/ Cruditas inexplebilis semp in erat ali
ner in ſatiari/ cupīe rabidis iuncta faucibus valebat
influme/ Intestina nutrientis ulceribus obſepta/ et poſt
pauta/ Sed et verenda ipa putredine corrupta ſcatere ver
mibus/ ſpūs quoq3 intolerabilis inflatio et infecta Diceba
t3 hy quibus diuinandi peritia eſt/ has diuinato penas
ob multa eius impie et crudelit' geſta Depoſti/ Refert
eadem quod vbi deſperare ſalute cepit/ ex ſingulis viris
atq3 caſtellis/ nobiles ac primarios vicos ad ſe vocatos
in circula poſuerat Atrecſtinq3 ad se ſororē ſua Salome
atq3 eius viros Alexandrū/ Nouū inquit iudeos de meo in
teritu gratulaſuros/ ſi potero habere nigentem t exequias lugete.
honorabiles explangoreū multitudine/ ſi noluerint
nos meos parere preceptis/ Statim q3 ut exalauero ſpm
omnes quos in cuſtodia habeo interficite/ ut omnis inda et
omnis domus deflcat obitū meū Et nō multo p9 ei vate
exitū ad eſſe ſentiret Admiscendū malis cultellū poposcit
Quo accepto in ſeipm ictu vibraut/ Prſequit3 erā idem quos
ſceptror/ q3 eū q3 nouerat p9 duos/ ei necessarios/ timē eſſe
filiū interfecat/ t ita maximis doloribus corpis q3 flagi
tioſſimis/ paroxismo pyrulis infect infelicissime vitā
finiuit/ Vtrū ille q3 ul dubio ob ſacrate legis in xp'm eius
errores tendere cōmiſſa piacula euenisse credit' Mortuo
herode Archelaus filius eius ſucceſſit in regnū vm

Anno ab incarnatione dñi vj° nouembris/ primes in
vrbe romana fiunt Duces nam magistratus de ut lanistes

familias et pegenos/ seruos quoq; absq; medijs t preceptis
augustus ubiq; fecit expelli Ea tempestate augusto
iam sene/ iam porte que ex longo eo rubigine grauerat/
ppt athemenjn t dacos sedicione apiunt/ nec ea vespasi
anj clause fuerut/ Nulla tn pnjs in pnctu mules esset
post longa tempora bella sumerut/ Quod pfecto obnoxij
regib nouis ortu euenisse credendu est/ ut tante sedicones
sine bellor cladibus tminarent/ Hinc usq; Cornelij tacito

Tiberius

Anno ab incarnatione dm xxxvj augusti 1° vij° mpp. IX.
sui anno iuuenda fine fecit eq; tiberius pnugno
eut mregnu sucessit hic moderatissime re p
gubernans nc aues nulq; minuauit nec foris bellor tem
pestatib; mouit Circo vo mpp eius anno 1· abincarnacoe
dom xxxvij° Germanicj deusti filius caligule pat de
Germanis triumphauit In tm aut hic ipis humanq; fect
fuisse Tyberius ut dum augenda tributa pfides suade
rent respondent bom pastorem esse pecu tondere no deglu
bere Hyt dubus sceleratus quida/ mundi noue/ callidisse
quendam matrona egressam paulina decepit/ cui em spe
de adulterio eam adtemptaret nec pficet sacerdotes tem
pli hoc gduxt ut quemppia deor ea illa quiesceret velle
Denunciarent Refert marito mulier/ maritq; laudat Diep
in templu nocte veniens mulier dei simu pstolabat/ Ve
niens go cu paucis uoto petit sub noue spe hoc impetrat
mulieri pd fecerat/ Illa recepta marito refert Qd' ludos
dum Cesar a marito cognouit/ debita remuneracione tem
plum quidem subuertit sacerdotes in ecclesiam egit/ Ulciem
vo tanq; amoris magnitudine decepto ira animi ducto
nua pepit ut mihi red' psuasit/ Hec edicto ponit volui
ut ostenderem/ Tyberium quide mansuetu fuisse sed uidisse
plus con petentes timuisse quia pace omi manifestor
udiu est uicio Capm X

Anno ab incarnacoe dm xxxvo/ anno vo ip° Tyberij cesa
ris xv cu iam in iudea quatuor principes quos ejn
Tetrarchas uocant Archelao nepote pssidente/ Johes
indefecto baptismi penitencie pdicare cepit/ ad eius
baptismu diuq; aquas sanctificatus baptizandus uenit/
Cepitq; pdicare miracula facere cepit/ Elegit em prin
cipes ciuitatis sue xij quos uocauit apostolos/ nil quos plenio
ris mitatis mei gstituit principem petru/ xij quos sedi ecclie
uocat Hanc posuit discipulos/ breui pcessit hoc nullo tempore/
maxime ille ciuitatis dei ciuis johes utpote cui ipa ueri
tas testimoniu deus nil natos mulierj/ neq; sue

Joh' baptista

rexit maior Johanne baptista herodē de mortuoso ac/
cipiunt cōnubio. Obijcit causam ab eo mitterete ponit. dicq
natalis sui quod in cenā plenius habes adducta flagitiosa
re ut epulas necat. Idipm Josephus refert. bellūq maxi
mū inde ortū int herodem et arethā regem arabie igno
minia filie vindicantis. In quo herodis exercitu memo
rat Aut ergo Josephus hō nō dubitandum videor. videbat
eo posse herodis exercitu. quod in eo satis instructo diuina to
nota sit prouincia Johis qui vocabat baptista. que primi
us herodes vetu valde bonū. qui precebat iudeis virtuti
opam dare. iustitiam int se mutuo custodire. et ideo ste
rare pietatem. ad baptismū iniunctū conire. Hoc em pacto
baptismū acceptabilem fore. si non solum ad abluenda
peccata sumat. verū etiā ad castimoniā corpis atq ad
hec iustitiam purificato animo sequat. omiq pareat virtuti. re
liqua signa culta. et custodia quida fidelis habeat. dūc ea
ab eo p̄cepta hūgremodi docent. atq ad audiendū eā p
plurima multitudo conuenit. Verū herodes ne forte dor
mire cum psuasione ipi a suo regno discederet. videbant
em quod p̄cepta eius ac monita obedire omnibus plebis est
parata. nichil accidit prius qm nouū aliquid fieret an
te parari homem nece. qm postmodū turbatis rebus sera pe
nitudine sequitur. Ea sola et suspitione herodis. vinctu
in castellū machaerunta abducit. Johēs. ubiq obtenebrat.
hec de Joh̄e. Desaluatore nō sic. fuit hisdem temporibus chus
sapiens vir si tñ virū eū nominari fas est. Erat em mirabi
lium opū effector doctorq hominū eorū qui libenter que vera
sunt audiunt. et multos quidem iudeorū. multos etiā exte
tibus sibi adiunxit. et credebat esse posse Hinc accusatore
primorū nre gentis meorū. cū pilatus mouere cepisset. dicendū esse de
cernisset. nō destiterunt hij qui animum eius exercebant.
apparuit em illa dei filius. sed in quod diuinitus in
spirati ipse uel per uel alia de communia miracula fuit
esse predixerat. et in hodiernū genus. qui ab ipo sunt
nuncupati. et nomen p̄seuerat et genus. Hoc ideo de religione
mea doctissimi viri sed iudei testimoniū ponere volui. ut
ostenderem iudeos de aduentu xpi nō ignorare. sed ad
dendi. nationis augmentū inuidia execratos recedere nolle

Anno abincarnatione sua xxxiiij regnante adhuc xi.
Tiberio in hyerusalem vō presidente pontio pilato dus
ad passionē carnis dignatus fuit ac in loco caluarie
extra portam in parasceue. a iudeis gentibusq traditus

Verity

Ihūs d' Saluator

passio dni

vñ hora crucifigi · Tenebre ab eadem hora usq; ad horā
qua expirauit viiij Non solum in iudea sed p totū mundū
facte sunt & sicut scptū est p̄phetice etiā tm̄ exiit fāa
nocten Quas tenebras non ecclipsi solis sed extraneo
accidisse quis que tūc fuit etiam infidelibus ꝓbant Terre
motus quoq; tunc factq quasdam ruinas ajle dicunt q
ꝑt̄ hec etiam a tributo liberati date a Tyberio fuerūt Dixis
se tūc fec̄ unū ex pliis quem dyonisiū areopagitā putat
Deus nat̄ pat̄ post resurrectionē g̃o et ascensionē dñi p̄y
latus deconuictione miraculiq; eius passione quoq; atte
stante Tyberio tristi scripsit Quo audito Tyberius
volendū ei nt̄ deos q; esse Decreuit ad senatū retulit
Senatus aut eo quod prius ad eos causa delata non fuis
set edictū respectus recipe recusant q̄mmo extimendos
adhuc hui⁹ nouis sectatores tenuit Ob q̄m causam Au
gustus germanicissimo p̄cipe factus est seuissima
bestia plurimosq; senatoꝝ ac nobiliū ꝑdi precepit Cui
q; factum est ut dum regem ihm̄ recipe nollet rege
crudelem ultore sustineret Nutu tñ dei id factū cecidit
ne fides xpi ab homine infidelis testimonio ꝛ auctō
Steffano patr̄ p̄cipe auctoritatem acceptisse videt̄ Eodem anno mag
nus ciuitatis dei p̄ceps Stephanꝰ ab hys qui ꝛ deum dñm
occiderat lapidat̄ Tyberius iudeos ꝑsecutores xpi in pro
uincias ejusdem exilio relegauit/ interq; manentes sub
mouit ꝛ ꝑpetue seruituti addixit/ amicta dolosa hec/ qua
libus eñ malis sedm ꝓphetia dñi eo q; non agnouisset
tempus visitationis sue ꝑpmodū a romanis attrita sunt
eiusq; ad id tempus ventū fuerat decem · xp̄ ·

Gaius Caligula xl

Anno ab incarnatione dñi xxxvij° Tyberius
xxiij° imp̄ij sui anno venerio ꝑt Cui Gaius gali
gula filius ab augusto in regnū successit vir
otij an se sceleratissimus ꝛ qui vere romanis blasphe
mantibus ac iudeis ꝑsequentibus ultor adhibitus videt̄
hui⁹ diebus dum alexandria plurimis malis oppri
mit Iudeus philo iudeus p̄mus nt̄ p̄mus plios ab eis ad
deprecanda querimonia ad cesarem mittit Hic est philo
qui nt̄ multa ꝑclara opa librū in quo plurimū xp̄ianis
emendat opposuit/ libros quoq; sapientie qui sic incipit
Diligite iusticiā qua greca eclogen dicit eloquentia a q̄bus
hebreis editus esse creditur/ nonnulli ei argumentū queda ibi
posita de xpo nō ꝓphetice sed historialiter ꝓphetice nocere non
futura ꝓphetanteꝝ sed ꝑterita narrantem mentes ut e

illud dixerit nmpy opinamq; vnu in uste lt mstra pmittt
se sncam dei habere filiu do seruat lt uteu morte tuepis
sima gdempnemq; cum hmt philone in tm fuisse platonis
sectatu refert Jedmng ut in pubio aput grecos depo dicat
v. phylon platanon .v. platon phylacon idest aut philo est
platonis aut plato phylonis Cum gs ad Cesarem legacione
fungt undeq; non solum ab eo ob illius ipli odiu sperat
Et ut templu pfanet ipeq; ibi ut deus colat ab augusto
prput pylatus quoq; tantis a cesare malis ut suo attent
se gladio mtfecisse dicat Vnde iustissima ac occultissima
du iudicia Demmmcissimis flagiciosissimu hoem se vlas
cit ipeq; mmobilis manens tu labore ac dolore cuiu nidi
de hostibus tenphat Sunt eam nonulli qui eu aput vien
na vrbem gallie in exiliu teusum at pg m sodomi mersi
dicant Vnde usq; hodie nauce ibi publicari abnicolis affir
mat Hysdem diebus Cesar germanica galliaq; peragat
in Britannia tendit vbi du bellimu Britanoz regis filiu
in dedicione accepisset Romam duxerit Qz nil minor eius
in suos crudelitas quam in hostes fuit Sororeq; em suas
quas p̄mo stupro pollut postmodu exilio damnauit
Hyc t alios multos tam flagiciose quam crudeliter omisit
Seleucu aptes torubus suis uxo mpy sui animo mtfiat
prevenit sub pg mortem eius duo libelli quoz vnus pugio
alius gladius dicebat inquibus certissimoz romanoz
noia mortis destinatoz scripta fuisse dicunt Occisa quoq;
vacys veneno plena aput eum mortua est que in
nuce fusa plurimos eam pestiu mtfecerat Haut dubiu
p̄ pt germanicia xpianoz tpa ta mmane hyeramu
ab hac luce dns subtraxerit qm si vixisset qntam ipli
strage facturq; fuerat ex morte pestiu mtelligi dat

XIIII

Anno abincarnacon dni xl ui octvo Gayo Tyberio
Claudius iiij^tus ab augusto mpiu suscepit hyuq;
dubiu fame fuisse m ludea qm agabus de pdixe
rat referet lucas addens fertilibus ibidem manentibq; ele
mosnas exanthiochia p paulu t Barnabam missas
Josephus quoq; helena regina ad habenoz necessitatibus
pauper hysdem diebus plurima largita fuisse memo
rat Adungit eam lucas qd in illo tpe qd sine dubio sub
claudio fuisse Eusebius affirmat Herodes iacobu occidit
petru in vincula ab angelo liberatu posuerit hoc stelg
regis ipetratu vbi divina diadutet dd lucas hoc nio
psequit Cum neput Cesarem destituisset herodes et

Claudius etc

et in die sollempni ꝓtabu-
nali ꝙsedisset ac de sublimi gradu erat ad ꝑplm crepe
ꝑplus acclamaret ei dei voces & no hominis statim percussit
eum angelus dñi eo qđ non dedit gloriam deo et scatens
vermibus expirauit/ A Josepho qđ idem sed ꝓlixius dicti
mensibus hisdem diebus fuisse Theodā de quo lucas ewa
gelista meminit loquentem hoc modo Surrexit Theodas
quidam dicens se esse magnum quendā qui destructus est
et omnes qui sequebant eum dissoluti sunt Josephus scribe affirmat

·xxxj· Igitur cuncta xpi & imperium quod pene in tu
dea tm ante natiuitatem eius fuit/ dilatandi in oēs
gentes coepit/ appli utpote ꝓncipes & architecti huius
nutatis in omnem terram verbum vite ꝑdicatum exeunt
finesq; orbis terre dispergunt hinc petrus apl̄oz
princeps totius orbis diuina sorte Romā Paulus qui
alios sapia precellebat cum prudentissima tocius phie
fontem adit grecam Johes Asiam Andreas Achaiam ya
cobus Ethiopiam Thomas & Bartholomeus utrisq; Indi
ab Oronon et Tigrim Egyptū & Mesopotamiam Ma
adultimū ꝑd ꝑsidē et Gallia Philippus hierapoli ja
cobus in Iudea remanens Jerosolimaq; rexit ecclam
Nam alt' Jacobus ab herode decollatus erat qui in pan
ut dicit Hyspanis ꝑdicauerat vbi & adhuc sepulchr eius
clarū habet Hymon arcus sed longe efficacius dei verbo
orbem adiuit no alio sed ꝓpio sanguine multo quā Ro
mani clarus Deumidus mdo triumphauit Petrus itaq;
Romā veniens Symonē Magū cum in magica
arte putissimū et spurcissimū orbem subuertentem
inuenit Iste dudum a Philippo in Samaria baptisatus
dum gratiā miraculoz ab apl̄is oblata pecunia petit
et no impetraret querelis retro post Satanam apostata
sed ex emulis demonū ꝑstigijs miracula faciendo deū
asserere non erubuit Petrus vero in urbe Roma salutifera
vite verba docere cepit & quod ore docuit signoz efficacia
confirmauit Exhinc Rome cepere esse xpiani hinc duby
macus qui ꝓmus Alexandrina rexit eccliam ex ore petri
euangelia in Italia latino sermone scripsit eloquio Nam Matheus
suum antea in Iudea Hebraico sermone scripserat Reliqui
duo lucas scil' et Johes sua pomodo effecta lingua ediderunt
Petrus exhinc Cathedrā Rome suscipiens ciuitatem
dei viuis ex lapidibus verbo & exemplo ostendere studens

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

nobilissimas orbis urbes cunctis xpi ac sacerdotibus illustrauit Nempe beatum appellimacen Treuerimā/ Aretis Clementem ac florentissimā/ Vero gallie urbem Treuerem tō simul preces Valerii Eucharii ac Materni desiderauit qui dum alpes trāssissent Materno in via mortuo Duo fructo peruenerūt/ Romā reuertūt/ Beatus itaq; apl̄us pastorale uiregam ut traditū eos ad sustituendi eccl̄ias miserat qui ut uenientes ad loci sepulchri ingressum Duos inuenerunt eū in monumento habentem At ubi uerei dei fidē et operibus bonis plenū sub obedientia magri admota uiuacia senio a morte sustauerunt Hui ut fert⁹ post Eucharium et Valerium p tot annos Treuerensem et Agrippinensem rexit ecclias/ quot dies antea in sepulchro iacuerat/ Ostendit⁹ aut adhuc eadem uiuacia in argumētū rei quū duxmus Treueri Ac Agrippe/ ita quod superiorem eius ptem Treuerenses inferiorem Colonienses habeant Ea tempestate claudius Brittannos eo qd' tributis non reddidissent exercitu petit Ac sine sanguine ut plus ferocissimā gentem redigit⁹ Orcadas etiā ultimo oceano positas insulas imperio adicit Octoq; mense quo p̄fuit repat urbem Uictu in urbem redit Anno imp̄y eius vij° tanta subito infestiuitate pestis hierosolimis exorta est ut de his qui ad stipandū templi offerimentum p̄ceps undeq; milia in centa sint Anno imp̄y eius viij iudeos urbe tuli pit qd' no solum Iosephus Sed et Cornelius refert Claudius nequit iudeos impulsore xpo assidue tumultuantes roma expulit Sequenti anno tanta fames urbe fuit ut imperator in medio foro ignominiose seditionis penu quentes impalatū fugiens celeritate plebis euasit Non multo p̄ elapso tpe xxxx ro seniores et Trecentos equites paucis de causis p̄didit Ipe vo xiiij imp̄y sui anno venenio pit

Cap^m xv

Anno ab incarnatione dni lxj° Nero vij ab augusto imperiū suscepit vir oīm flagitiosissimus ut pote qui et Raud galgula annuncupat fuit Nequitia tristitiā

Nero .vj.

Tante quippe petulantie fuit ut assumpto iuuenū ritu uestitu de decore tam ejus quā Italie urbes et Thyatira plurimū uoluptatis hystrionum ineptiis suis uincat luxurie uo tam effrenate ut uehibus aureis p̄stando in comitatu quadrigis nūquā minus quā mille carrucas habuisse dicat⁹ Hic etiam nimia castimonia urbem metuendi cepit que diuus Iulius diuus Aug⁹ uiij p noctes iungit⁹ audet ipe in aulissima Agrippiniana turre stans pulchritudine flamme delectatus iliadā tirio habito

detrahebat Delibidinibus eius dicit abhorreo quippe qui nec
amare nec spernere abstinens cum natura quoq; pati non
abhorrent Quod ex stelidem qui magistro suo Senece a
morte non perpetrat hic enim virtutis studium
coluit frequentesq; ad paulli applm litteras mittens et ab
eo ecclesiastica sustipiens christiane religionis amicum se fore
ostendit Unde et a Jeronimo in libro illustrium virorum int
reges nostros ponit Eterea plurimis artibus senatorium
in mente in fide sobrius ac virtutis paruerida studiosus ex
titit Quarum tam inexplebilis erat ut pro mutabilem
pecunie thesaurum quem negociatoribus vi rapuerat
centies centena milia sestertiorum singulis annis a de
natu sibi dari instituerit his flagitiosissimus finitis
impietatem indies adiecit primo enim persecutione in xpia
nos mouit Sed non sine gratia dei factum credimus ut fi
delis ecclesie sua talem hostem primo haberet quem ob scla
ritatem suorum stelidem cuncta mundi abhorreret cui ni
chil pt honestatem inhonestum videbat Anno primo eius
primo pro agrippa Cesarem Juliano sacerdotium sumpsit
Alexandrie p ad tempus ejus iudeos afflixit corripit qdam
falsus yphita qui in breui magicam artem ypocrite fecerat ado
ut collecta sibi xxx milibus virorum montem oliueti ascen
passit parata in ruinam reuerere et tyrannidi sue cam
pidimigare felix aut gressione in ipo facta cum fuga
uertit alysq; pemptis sue captis cepta facile extinxit
Unde in Actibus apli de felice ad paulum dicit Nonne
tu es egyptius ille qui ante hos dies motauerat ypocrisim post
felicem iudeam a Nerone ypocrite apud quem de pauli
causa ventilat iudeis instantibus paulus Cesarem appel
lans ut actus apli refert Roma vinctus mittit ac eo
venienti ybi rite necessaria pdicauit hinc usq; lucas
libera actum apli pduxit Jude pseudo fenestratas inst
tias quas paulo intendebant videns in Jacobi fratem
dm qui dicebat iustus ruinosum ecclesiam mutabile
nequire sine vetuit eumq; fidem xpi abnegare ex
pertum Statuit itaq; eu stebe ypharisei sup pinnam
templi et voce magna clamantes ad eum dicit Vinos
iustissime cui omes obtpare debemus qm pplus erratur
post ihm qui crucifixus est cuncta nobis qua sit ostium
ihu At ille dum libera voce intrepidaq; mente xpm ostendit
sedere in celo ad dexteram summe virtutis deprimat templi
propinat illesusq; manens fullonis ictu percussus

festus

Parrelig nomen

matheo ꝙfirmat hꝫ tante ſanctitatis ac iuſtitie fuiſſe
ab ipſis quoq; iudeis credebat ut ob eius necem ꝓſeptius
mutatem a romanis poſtmodum deſtructa eſſe velit hic
mutatem dei non ſolum factis mformauit ſed & uerbis
de vij eptis que canonice dicit utilem valde & ſale ſapie
ꝺctam ſtrepſit eptam Alioꝛ eꝝ applꝛoꝝ ſtrepta pt petri
& pauli johis & jude eptas johis quoq; & mathei euangelia
in corone no habent Jacobo ſucceſſit Cleope filius qui &
euāgelio memorat Symeon quem ꝙſobrinū dñi iuxta
quosdam fuiſſe Egeſippꝰ memorat xvij

Hinc dum Nero xpianos ꝓſequendo cultate dei de
ſtruere molit beatiſſimos applꝛoꝝ principes petrum
& paulū petrū in cruce pedibus verſis paulum
gladio plectit papiens utroſq; beato coronauit martirio ſed
ſequenti anno urbe muſtea ſtrepſit Nam ntanti peſtilen
na cum nvaſiſſet ut xxxᵐ milia ferē numiē ſupputarent Quib
eadem ꝓſecutione occidunt ꝓceſſus & ayarchimus alij plu
rimi Petro ferme ſucceſſit Euodius Antiochie Ignatius hiſdem
diebus cū maxima ciuiū ac ſeruoꝝ clade duo opida in
Britannia capiunt Eodem tpe romani milites pluribus
mortalitate amiſſis ꝓuincias ſubiugū Parthoꝝ ꝙ ignomi
nioſe vincerit/ trees ciuitates in Aſia i. Laodicia hierapo
lis Coloſa ꝺcte motu ceciderūt Et nota quod apoſtolis in urbe
martirio coronatis ſeculares ullis dignitatis urbis minimi
cepit Nero ut audiuit in hyſpania Galba adexercitu
impatorem facto animo cōtēdē cū ꝓturbare ſt. p. molit
a ſenatu hoſtis ꝓnūciat/ timens utiq; malicia ſua ad
effectu ſe ꝓduci non poſſe/ ad ſtatū ab urbe lapide viiij
impij ſui anno ſe nutrit in ipo familia ceſſas deſeruit/ Ro
deficerent Dñs qui dicit hoc qd' in apocalipſi legit/ & nunc qd de
tineat ſatis ut recedat in ſuo tpe Et illud qui tenet donec
de medio fiat De Nerone ſub quo Paulus ſtrepſit dictu fuiſſe
arbitrant/ Neronē no mortuū, ſed humanis rebus viuū
ſubtractū/ uſq; adultimum tpus in ea qua tūc fuit etate appa
riturū/ aptūq; fore antixpm/ Qꝝ rem adhyſtorie ſerie ſtatim

Galba vj ab auguſto mortē Neronis computata xvij
Romam venit vbi dum nobilem quendā ꝓſonem
Othā ſuſilium adoptaret ab ottone ſtatiq; vij mēſiū
menſe necat/ ſtatq; dum rome Otho uſurpat mupeū ſu
telligū ingreſſuraꝝ idem arripe conat/ Veſpaſianꝰ mi
tit qui ꝺcta eius ducos a Nerone miſſos multis eos malis
affecerat Joſephumq; fortiſſimum ac prudentiſſimum ſacdote

petrꝰ & paulꝰ necat

" fumeād.

vmq

" rominēs

Galba. 5.

eoz mmentis tenebat ab exercitu Neronis audita morte
impe creatur dñs nñmicu caule malu a nobilissim mpij
distractionem obpiaculu in applox; pncipes tomssu toma
meuit Josephus iste Matthie filius tunte non solu ut iudeos
veru etiam apud Romanos gnadu auctoritatis fiat ut
statuta ei in urbe donata; libri quoq eius bibliothece tra
dnt Extant eius opa in xxj libris antiquitatu historia
De iudeoz cu Romanis bello libi septem; libec quoq
ayachabeoz Qd ab eodem esse compsta; aquibusdam dr
Alia vo eius etiam opa pclara Eusebius ponit; Otho
contra vitellu bellu parat; vbi dum p'mo etia alpes
sed nec placuissent; tuo occa loco Castoris; dicatur
victor extitisse questo cu suos apud bedacu vnca videt
Decao exquo nupsse optat sepm nt'sserit Vitellius
Romam romanis regnu usurpat multusq ibi crudelitez
Ac nequit'actus ut audiut de Vespasiano p'mo quidem
nupu de pone cogitat; sed post a suis offertatus Fabiu
Vespasiani frem in capitoliu ai sui fugauit ubiq omes
flamma ac ruina imanu tumultu dedit Vespasianus q
qu p'q mortem neronis horatu p'napu t pcipue Josephi
qu ei inmculis ponebat q'stantissime se ab eodem sed im
patore sluendu direcat; imperiu susceptt; relictoq ad
obsidione Jerosolimoz filio suo Tito p Alexandria Ro
mam tendit; pcco mt' luet a suis Vitellius caput' hcepitq
tam puia sata cpn pfoz Ducta vnico trahit' & in Tyberim
uncus tomnii quoq carnit sepultu Aduersus senatu
etiam iuuta a militibus eius multa crudelit' acta fuerat
Cognita mox Vitellij Vespasiano Alexandrie substitut

Anno xxvij

Ierit' dum inde p'q xl a passione dnm annos quos
in spacu penitencie acceperat de commissis in Gal
uatorem sibi' penitu' nollent; imo & Stephano et
in duobus Jacobis octisis petiu peccato appositissent plen
diuina que a dno eis pdicta fuerat ueru impiu
exacuisse debuit Admonitus au diuino responso ci
uibus zopi ut de urbe sacrilega pplo impyssimo tanquu
Loth de Sodomis tuo fiordanem mo[n]te fugiendi pcepta uoce tuo
fugerent urbs infidelis a tito obsidione in ipa paschali festi
uitate cincta undecuq pplis ad festu confluentibus ingentiq
tandemq ei multo Romanoz sanguine expugnat' Verum
a templo qd sacerdotu ac pncipu multitudo tuebat' Titus
arcetur dñs' diuq magno labore suoz capet tandq cella
deu geminante ab alto cu ipa urbe funditus deleuit

Vespasianus
V.

Thalij exodus

III

ac unā ꝑplecta dm lapidem sup lapidem ibi nō rēliquit
tūsactis a pma ꝯdicōne sui aī C annis sexanta ducenta
milia uideoz nūtfectu fuisse refecit/ Cornelius t Ouebmo
vez qu misereūr oīm uideoz exitū ad plenū sūt de
sīdāt/ apōz hystoriogphum legat Josephum qui in ipa pas
chali festiuitate tanqm uno carcere ꝯclusos/ tres centena
milia hoīm in urbe fuisse memorat exiubo tam feme
ꝑm ferro t igne undiq tenta milia, exceptis illis
qui oppidis ac castellis alys pierant in hac tm pisse ide
sceptor narrat Aut gō nūtra Arbitrar eā ꝯplia crīa sī
adiuisse impios auctr Romanoz paulisse arma cessassent
aut hiatu terre aut aque diluuio aut sodomitanis ig
nibus t fulminibus celitus ictus supplicia ciuitas deplendis
set que multo infaustiore illis qui hec passi sūt t nequi
orem uitā potem hanc ꝓtulisse etatem Ꝑfugis t omib
gens parit merit extinguī/ Reliqui uideoz qui usq ad
.d. annū/ fuisse dicunt ꝑ totū orbem usq in ꝑsentem diem
dispsi sunt Titus ꝑ tam magnificū triumphum imperator
ab exercitu appellat/ Vespasianus deinc cū Tito filio ur
bem ingredit/ ubi cū maxmo regnādi in auditoq tūi
plo uno auctu cū filio sedens actis am se captis t bi
bliotheca uideoz susceptā/ iusto iudicio dei hec fieri ocdit
ut qui imperatem t filiū pcauerat dm ab hominib patre
t filio plecterent/ Hinc imperatores omnibus bellozū moti
bus sedatis Sexto ab urbe ꝯdita anno portas clausere hic
diebus Romanoz. X ꝑ. plurimū est aucta dignitas em
pirica Codus Bisantius Pamphilia Cilicia Comagena in
prouiam redacte Romane legibus ac iudicijs parere
viiij mpy eoz anno ciuitates Cypri tres motu cōcusserūt
urbesq pestilencia ꝯsumūt/ Eodem ut unā alios ꝛ anno
Vespasianus ꝯflumo ventis in villa ꝓpa unā Sabinos no
cuit/ Cui Titus filius suus segregatus anno principū Othone
t ~~Vitellio~~ Vitellio viij. ab Augusto successit ne oīm an se
principū moderatissimo in tm ut delicie hoīm vocarentur
Diem em in qua nil boni fecisset pdidisse se dicē solebat/
Hunc diebus bella nō fuere Roma nō in plebis sue ꝑte
ꝑse ꝯflagiut mendo/ Et amphiteatrū Rome edificauit
nō nullis fieri/ ~~sue plebis ꝑte~~ dedicauit/ Anno mpij
cū oīm plausu in eadem ꝑ et pat'/ nulla nouat Eodem
anno Linus xij annis in sacerdocio trāsactis urbis Rome
Epatum Rome tradidisse Anacleto refert Eusebius

Titus .8.

·xix·

Domiciang·g·
ii pſecuco

Anno abincarnacõe dñi lxxxiij Domiciang Tito
frẽ viuj· ab augusto ſucceſſit qui non ſolum crude
liter in ſuos quoſdam interficiendo quoſdam in
exiliũ mittendo ſeuire cepit Sed eram pluriũ ex ſ· p·
damnũ exercitu in tante Germanos z Dacos exponendo
retulit 1 Hinc eram in tanta procupit ueſanam ut ſeip̃
et dñm appellari ac coli fieri Quando quaſi pꝑ Nerone
ꝑſecucionem in xpianos mouit Anno nupᵗ quarto decimo
qui xxij Annis Alexandrie eccliã dei rexerat moritur
Cui ſucceſſit Habilius Anacletus quaſi qui nũc Euſebiũ
in urbe Roma xij annis ſacerdocio functꝰ erat vita decer
dit ſedensq; Clemens Aly vo hunc Cletũ dicũt et dna
cletũ pꝑ Clemente ponũt hic eſt Clemens cum tanquam
ad adiutoriũ ſui Paulꝰ meminit Vbi ait Cũ Clemente
et ceteris adiutoribus meis/ hic magnis cunctaꝑ dei pñ
ceps ſapiencia pditꝰ nitusq; ut a cunctis z gentibus diligẽt
ſtabilire no ſolum vbis z factis eccliã dei inſeminaut ve
rum monimenta librorũ ciuitati dei ꝓfuturꝰ reliquit Extat
eius nũ etiã opa pñ expſſum/ Romane eccle dictum ad
Corinthios epla/ que nõnulli ei qui ad hebreos paulꝰ ſcripſit
ſimilis eſſe erroꝝ/ ut ꝓpter hoc illa pñ nouerit no pauli
ſed ſua a pluribus putet Hinc Clemens petrus ſibi a
deo traditã ligandi ac ſoluendi poteſtatem tradidit cuiꝰ
ſacerdocio ſibi ſubrogauit/ Dancte vo nũ eum z petrum
deo medij inuenerit ab alijs ſatis dicto manifeſtũ eſſe
putauq; Domiciang dum tuitatem dei pſequi nitit
pothen apthũ ceſe nacleo coronatꝰ ſolũ ex aplis ſuperſtite
in pathmos inſulam relegari fecit Vbi apocalypſim di
uinã reuelacone oppoſuit Ex dauid ſtirpe quoſq; gentes
exquiſiri ꝓcepit quos dum certos pauper egenoſiſſet
requiſiuiſq; d' regno xpi dum illud celeſte no terrenũ au
diſſet libros edere pmiſit Sed t pſecucionem ipñ adiuſtus
ecclias agritud ineſſecat datis cuncta compeſcit edictis
Ipe vo xv· imper ſui anno impiaco ncronis dedecoroſe
ſupplicio Cui in regnũ ſucceſſit Nerua anno ab incarna
cõe dñi c·xl·vj· hic reuocato exules ſecit Vnde
t pothes a pathmos ad eccleſiã redire pmiſſus eſt

Nerua lo

xcviij xx

Anno nupᵗ ſui primo nerua moritꝰ relinquentes pro
ximo Traianũ vꝝ ab augusto quem ipe vnctꝰ filiũ
z hereden regni adoptauerat hic apud urbem Gallie
agrippinã regni gubernacula ſuſcepit tiſtoꝝ ſeno ecce
mania in priſtinũ ſtatũ redegit/ ac multas triſdem ſub

Traianꝰ·ll·
3ª pſecuco

gentes sub egit In oriente quaq regiones trans Eufratem
ac Babilonem subiugauit Hinc est illud exemplu Traiano
bellante veti sunt q̃ dicti sūt Ds Trig a Nerone xp̃ianos pſecuti
relatu ac monitu plini iudicib mirae est facta hui de
bus domus diuca Neronis fulmine cremat Iudei eam
tñ multis ſedicionibus turbauerunt orientem Eo tempe
aput Antiochiam pg Euodiū tūc pr petri regebat eccliam
Ignaq Rome Euaristo qn Clementi nonen annis ecclia
regentu ſucceſſerat Hierosolimis pg Symeone iusto Omi
neor Ecclesiam policrepa hierapolim papias ambo
Johis discipuli gubernabant Duos papias q̃q libros
qui appellant uocabat dicto scripſisse de Joh pg multa
uirtutū ſuaq mysteria aput Ephesū Iohis ex aplis sine effu
sione sanguinis martiū migrauit ad dnm Ea tempeſ
tate Asiaeard pg Symone ſurrexit hereticus Cherinthi hoc
ſtis qui ferunt futuru eſſe xpi regnū et eoz que sub ventre
sunt incontinentia cibis potibus nuptiis pdicabat explenda
pululabat Siquidē eranu hebionis i pauper p paupertate
intelligentiae beati xpm ſdm homem putantes Sed et
Nicolaites hereſis tūc effervbuit qui sine ulla verecundia
et pudore pmiſcuos et illiatos ordinibus licere affirmabat
Ost Nicolaum unu de ſeptē diis qui ei Stephano diacono
sunt oſtituti Auctorem ſe hui rei habere iactant eo quod
uxorem suam quam pulcram valde habuit in medio p
duxerit Exoſt uō hunc Clemens Alexandrinus dicens
nullatenus mentiri eſt Nicolaū nulla prſſus agnouiſſe
mulierem pter eam quā in matrimoniū acceperat eiusq liberi
tarda senectute ducebat Nec ei ita ſe habebant ut
illud quod in medium apl̃os pro zelotypie ſuppicione pro
duxit uerum ex tempore uerbi ul libidinis gestu quodq
p hoc ornamentū ſe oſtendere eis ualde inimice putabat expetē
percipabat eam ab aplis nimis tenere illa diligit Hic Cle
mens duodecimo Traiani anno pg Cerdone ix huius ab
aplis alexandrinae romanae uō pg Euaristū Alexandr gub
nauit ecclīam pg Ignatiū hierosolimitane ecclie
Anno ab incarnatione dni cxvij Traiani xviiij im
pij sui anno ſplumo uentus aput Seleuciā ſau
cius ut dē uehem moriat eiusq ossibus sue filius xp̃i
Ab augusto in regnū ſucceſſit Adrianus helius hic a Traiano
adoptato apl̃os discipulo Athenis est uico et fide

scripta plena gnomis scripsit ne sine obiectu crimis vanis
primerent hs eam. & p. iustissime gubernans pat' patrie ap
pellatus est a uxor eius augusta idem Quinquatus bello
psit iudeos tumultuantes Ac in palestinam redire cona
tes cohercuit papiens ne ultra licentiam intrandi hie
rusalem haberent xpianos vbi habitare prius. Anno
mpr eq up Alexand' romane urbis pontifex decedit
cui Sixtus successit Alexandrie quoq primo martyr sub
vagatur iustus Qui hierosolyz ciuitas expulsis abhelio
adriano iudeis plurimis abrumpere repata ex nomine eius
helia dicta a gentibus inhabitabat post xv qo sacerdo
tes quos ciuitas dei exercituum parere a Jacobo apli
usq ad id tempis habuit eam exalio parere decreuit
pontifices habe cepit quoz prius Anteq fuit Sixto eam
martyr ac Telesphoro romam ecclia gubernante XXIII.

Igit dum ciuitas dei que est ecclia longe late q patet
hec diffundit antiquis hostis subtilius eam psequi
uolut qui prius eam extra psecutionib; oppugna
verat nunc intestino bello hoc est hereticoz venenis ad
fide nfid attemptat pq Alexandrini qo duo flagitiosis
simi Saturnin antiochen & Basilides alexandrinus sue
cesserut hereticoz duoz basilides Setatores suos ad more
pitagoreoz quinquennio silere fidem xpi psecutionis tpe
negandam assent Carpocrates quoq hereticus tue fuisse
hrenis strabat porro ciuitas xpi sup firmam petram fun
data nec fluis tempestatibus nec ventis flantibus quas
pri ualens non solum sacerdotes qui eam verbo & exem
plo informarent pfectos habet Sed & summa sapientia spi
ne vnus illustribus qui eam non solu doctus sed & scriptis
a priorz impugnatoribus defendere no cessant Inter
quos Egesippus clarissimus habet qui apli pdicatoris
traditione simplici sermone vt libet Ol et historia in
duas a machabeis usq ad excidiu hierosolymoz luculet
ac prudent' texuit Justinus etiam tam nra qua plioz
sententia plenus Ad diuinarum appollagetarum pro nostra
religione scribens hoc meminit Strabat etiam de adria
no cessare qd xpianis huiusmodi litteras inserat Accepi leges
ad me scriptas a decessore tuo Serenio grauissimo viro
vero & non placet mihi tacere silentio placere ne noxy
perturbent & calumniatoribus latrocinandi tribuat occasio
utiq si euident' probabilis huius petitionis fuit ad essa
valent adiuuari xpianos ut plurimum eos in aliquo arguu
ant hoc eis exequi non licebat Sabinus aut in hoc solis &

hêtori Eutimij & basilidis

ad clamacionibus uti eis non permitto Cum em̄ multo eq̄
est si quis velet accusare ignoscere de obiectis Si quis ig̃
accusat et probat aduersum leges quicquid agere meritod.
tos hoc̄s pro merito penatoꝝ etiam supplicia statues Si
lud me hercule magnope curabis ut si quis taliqne
grā q̄ppiā hoc postulauerit ceteris in hunc p̄ sui nequicia
quēq̄ supplicijs seueriorib⁹ vindices XXIII

Anno abincarnacion̄ dom̄i cc xxx viuꝰ adriano xxi⁰
pāpatꝰ sui anno die obrt Cui antonin⁹ cognomi⁹ Antoninꝰ pius
pꝰ xuꝰ ab augusto in regnū successit Cum a deo ·13·
bicipulle ꝺ p̄· gubernauit ut pat̄ patrie ex hoc appellat⁹
est Hunc diebus hermes liberū pastoris ꝑscripsit Antonin
pii eius i⁰ Telesphoꝝ xp̄i anno sacerdotio finito vita
decedit Cui vicinꝰ substitut⁹ Hyginꝰ diebus Valentinꝰ et Cer Heretici valentinꝰ z
don quem postea Marcion secutꝰ est hereseuache fuere cerdon
Cerdonis dogma fuit qd̄ is qui m̄ lege et ꝓphetis p̄dicat⁹
est deus non esset ipse pater dñi nr̄i ihu xp̄i qr ille qui
dem notus esset hic autem ignotꝰ ille iustus hic autem
bonus Eo tempore iustinꝰ philosophꝰ cuius sup̄ mentione
fuit de Neapoli palestina nobili ꝓsapia oriundꝰ nr̄ etā
plurima opa apologeticū impatoꝝq̄ de fide nr̄a scripsit
cumq̄ congruū xp̄ianis foret Vnde ꝓ hiis qui in ista pari
clitat⁹ in iuuenā tale scriptum ꝓmulgauit Impator cesar
Marcus aurelius Antoninꝰ augustus Armenicꝰ pontifex
maxim⁹ tribunitie potestatis xviiii⁰ consul tercio vniuersis
simul plebibus asie Salutē Ego quidem no ambigo eos
ipos deos nrōs esse nec quos noxios lateat aduersus eos magis
ipse grauit punire eos qui sibi immolare noluit qm̄ nobis
Et post pauca Vos autem cetos quidem deos negligitis
cultum vō immortalis dei quem xp̄ianos colimus expellitis
Et patrīam ego secutꝰ sententia pari moderacione
statuo qd̄ si quis ꝑsistit huiusmodi hominibus absq; ul
lo timore mouere negocia ille quidem qui delatus
ꝑ hoc nōie fuerit absoluat⁹ etiam si ꝓbet⁹ id esse quod
ei obiect⁹ xp̄ianus Is autem qui timens obtendit reus
pene ipsius qm̄ obiicit existat Vigesimo successit Pius pꝰ
eius Primende Alexandrie agatus sedit pius Anacleto
sede relinquit agatꝰ reladione sibi substituit Anacletꝰ di
bus xxiiii se Egesippus quem sup̄ nominaui Romam
venisse et usq; ad Eleutherū ipa ubi fuisse XXIIII

Antoninꝰ ad duodecimū ab urbe lapidem xxvi⁰ Antoninꝰ f verus
impꝰ sui anno diem vltimū clausit post quem ·l·

Ē ꝑsentia

xvij⁹ ab Augusto .xx. Antonino xerq; cū Aurelio ēmo
do fcē regni gubernacula ſuſcepit Anno Ab mundi
cōdi dom̄i .c. lxx⁹ hij vologesū parthorū regem Ar
meniā Capadociā Syriaq; vastantem gui bello ꝓsecut
hos diebus cū multis alijs xpi vbiq; teſtib; ꝓfide dimica
vit Policarpq; Syrnecor epūs et apl̄or discipulus glo
ſiſſimo ꝑsūl martirio coronat fecit de ipo quod ad ex
emplum magistri sui Johīs qui apud Ephesum cum
balneā lauandi gratia intrasset et vidisset ibi Cherin
thum exilire fugiamq; inquiens ne balneū ipa corruat
in quib; Cherinthus lauat veritatis inimicus Hic ꝑ polica
pum Anicetum romane sedis pontificem fuisse Cum po
licarpo plibus martirio coronatis nec dubiū quidam de
martirum hereſi ꝑsbr̄ ignibus est traditus Hys diebus
Anacleto romane succeſſit Sother Alexandrie vō celadion
Agrippino substituto erat Antiochie pō Ieronē Cornelio
substituto eodemq; defuncto vij⁹ ab aplis Theophilus re
debat Hic ciuitatem dei non solum factis sed et scriptis
ꝓfernauit multa libror̄ monimenta reliquit Ꝑ idem
tempus pulsi ciuitatis dei principes fuere Dyonisius
Corinthior̄ Meleto Gardensis Appollinarius Hierapolitano
rum epūs Quibus Dyonisius nitis eccl̄ie scripturis multis
relictis de Dyonisio quoq; Areopagita refert qd athenā
ensiū epūs a paulo fuerat ordinatus Reliqui vō duo
nil alia scripturar̄ suar̄ insigna Appollogetas de fide
nra imperatori scripserunt libros Antonini qui iiij⁹ a Ne
rone ꝑsecutionem in xp̄ianos mouit xxij⁹ anno Sother
martio Eleutherius succeſſit Ea tempestate grauissima
apud Gallias ꝑsecutio ciuitatem xpi vexabat ferebat
hoc malum̄ potissimū apud nobilissimas Gallias ve
bes Lugdūnū et Viennā Nec nullos ac tenellos
martirio coronatis Phetinus quoq; Lugdunensis epūs
senio ac morbis grauis glōsa ꝑ duo passione ꝙsumat
Cui succeſſit Hyreneus Policarpi discipulus quor̄ supi
memoriā fecim̄ ubi admodū ciuitati dei non solū ꝓdi
catione sed et scripturar̄ exercitione Extant de hys temporib;
Epistole a Gallicis martiribus xp̄ianis in asiam missē
quas in hystoria Eusebij qui ecclesiasticam vocat nouemce
pit̄ Grauissime pestilencie plurimis Romanor̄ tunc
fuere ꝓuincijs Hysdem etiam diebus dum imperator
cōi germanior̄ fortissimā gentem manu ꝙsecere

Hēticus Cherinthꝫ arrianus

pcrat exercitu plurimu sti fatigato ac tam ex hostiu multitudine qm̃ foetidine pauore pressꝰ xpianoꝝ qui in protutu erant pabus t romanus ad subsidiu subito caesus mbec pfindit t barbari qui iam expiabat' immiebat crebris fulminibus debellent Quib; sanctoꝝ pabus hostibus fugatis romanis no sui sed dei virtutibus potiunt' ferunt' imperatoris littere ad plexos missꝰ testantes victoria sibi xpianoꝝ pabus collata fuisse ·xxv·

Anno abincarnacõe dom̃i t lxxxx° sᵒ antonius xpianꝰ imper sui anno in pannonia moritꝰ cui filius sus aur'a· comodꝰ xv ab augusto successit hic luxuriae t et obstentate dedit' plurimos exercitatoribus nutrierat Comodus iste p̃ quia r̃ p̃ incomodꝰ fuit missꝰ p' cam̃ gentes manos bellum felicit' gessit pidem tempꝰ nimmiere here sis pullulabant nut' quas ut quas Creatiꝝ lucanum quendam auctorem habens magis pestifera fuit hꝰ ab animalibus abstinendi pdicabant in ẽti existentes deo qui hec humanis usibꝰ fecit Sed et nuptias refutantes accusabant illum qui ab initio masculu t femin̄ ad restauracionem humani generis fecit Quare clemens tus sup̃ nominem fer strebens adulum eos nitreta dicit An et apl̃os nupsant Petrus etenim ac philippꝰ et uxores habuerunt t filias t virgines nuptu dederunt Sz et paulum apl̃m no tedet in quadam epla sua nominẽ facere expresse qua se ideo negat ducere ut ad pdicationẽ evangelij expeditior fiat Ea tempestate tantus ignis rome fulmine penitꝰ ac bibliotheca magna nauis cum ppria cremat Aliud quoꝙ incendiu rome exortu ede veste ac palatiu plurimasꝙ urbis ptes ꝙsumpsit hys diebus Eleutherius die obit victorꝙ sede reliquit

Commodus po multa vite sue flagicia in domo vespiliani xxvj· qui° nupsit sui anno strangulatꝰ esse dicit regnauitꝙ post eum Elius senex xvj° ab augusto exhoc pd' ad regnũ electꝰ p̃tinacit' restitit p̃tinax dictus Quem quito ẽm regnare cepit mense Iuliano pueris pritus inpalatio occidit Qui dum regnũ invadere nolit a seuero uix̃ pontem milium vij° ex quo imperii usurpauerat mense vitel p̃tinax xxvij

Anno ab incarnacõe dom̃i cᵒ xcvᵒ Severꝰ natione afer qui ex eo quod imperatorem ultꝰ erat p̃tinax est dictꝰ vij° xᵍ ab augusto recepit sceptra obtinuit

M· Antom? comod·
·14·

lxtia

xxvj·

Elius.16.

Seuerꝰ·18·
9tm̃ pscenio

hic natꝰ ferox q̃tam psecutione pꝰ Neronē m xl anos
monit Judeos quoq; et Samaritanos pethos deabꝫ adue
nas bello pssit festeminuꝫq; ex egypto ac syria tyran
nidem affectantem nutsrit hyng diebus tu pseuero vbiq;
teꝛꝛ ferueret m xpi aues aput Alexandriam pꝰ multos
alios pat' Origenis leonides martyꝛ palmam acquisi
Origene adhuc puero martyꝛ tu pluremū ꝛ assec
tante hyt nutpe fuerit no solum mīes qui ad xpi
exemplo suo ad patienda animaret sed et doctoꝛes
ac scriptoꝛes discretissimi qui eos docendo ac scribendo
ad sapienda nformarent equibus post Julianū aput
Alexandriam Demetrius substitutꝰ aput antiochia vigꝫ
ab aplis Serapion epi ordinatꝰ aput cesaꝛea palestine
Theophilus in hyerosolimis Narcissus ecclie pura
bant agulti quoq; m alys locis essent sacerdotes fuere
Victore adhuc Romane ecclie kathedra gubernante
Cuius pdecessoꝛibus in ecclia m premys Aste questio
orta de die pasche affirmantibus quibusdam quotidie
die septmane xpi luna venisset solui debere jeiu
nia ꝛ talis ꝑsuetudo nouissima m ecclia obseruaret
ob quam causam cuncta epoꝛum ꝛ galia tam pfinqua
las pouincias qm m urbe Roma Cui victor pfuit
quotidiē quotidie decreto affirmat ne liceat aliqn nisi
ni die dnica pasche celebrare mistoꝛia Oꝛ epi ꝛeligio
nis Aste assuetudinem auctibus traditā affirmabant
populis policratis qua maioꝛe hyre videbat auctoꝛi
tatem Victoꝛi Romane urbis epo scribens ut trad aut
Nos gꝛ numeratis pasche colimus diem neq; addentes
neq; auferentes aliquid Cui magna qdā luminaꝛia
aput asiam dormierunt surrecturi et electi vnici populo est
philippus euangelista ꝛ due filie eius net no et johs
qui supꝫ pectus dni recubuit Policrapus quoq; alijq; sti
qui expectant aduentū domini de celis ut resuscitent
a mortuis isti ergo omes diem pasche m xpi die
nequaq; obseruarūt stdm euāz Oꝛ et ego omi vere
minimus policratus stdm traditionem parentū meoꝛ
qui vij pxdme fuerunt epi obsequio huic diei ut
gremeꝛet cū illo qui sacramentū indoctoꝛ pplis auffert
Vnde sex karissimi Sexagenta ꝛ qnq; annos etate
gerens m hoc dñi multoꝛ quoq; epoꝛ pꝛsbem teneꝛe
notauī hys ꝛ sanctis scripturis intendens nō turba
boꝛ exhyt que ad teoꝛem affirmat ꝛ maioꝛe mei

dixerunt Optet obtẽperare magis deo qm̃ hoĩbus/etĩ
qd' non manu' tanos attulimꝰ sed ñ disciplina xpi sꝓ
queruatꝰ simꝰ Sed adhuc victor gstantiꝰ agens torq
ase ecclias tum vrimis ꝓnucys a gmunione abstꝺ
nitꝫ sed non omnibus hoc placebat epis qꝫ proq eoñ
rio scribentes ei iubebant ut magis que pacis sut age
ret z concordie studeret Extant eciam ipoz littre qu
bus aspius obiurgant victorem velut in vtilit' ecclie
comodis gsulentem Eo tpe Iudas de septuaginta Danielis
prudenti' disserit Origenes quoq; aput Clementẽ doc
tissimũ Alexandrie ꝑsbrem qui a ipe vtilis opposit libros
tunc erudiebat' itaq; puenit Origenes adpuenientem pre
nit etatem non solum alexandrie docendi officiũ a
dancheo epo assumpsit Qꝫ et vbiq; verbum dei ꝑdicare
ceput Dumq; indifferent' tam muliebꝫ qm̃ virilis ꝑ
dicat lubrice etatis mentiũa metuens zelum dei sed
non sdm̃ scientiam habens manu sibi iniecit semet trꝰ
trat illud euangelicũ qꝫ sunt Eunuchi qui se ipos castra
uerunt ꝓpt' regnũ dei eciam ad littam implendũ rec
dens Hic est origenes qui a puero diebus usq; ad
Balli sed ipra duxaus multa de diuinis sꝑtuꝰ
vtilia gposuit sed nimiũ humanis viribꝰ confidendo
Ac mundanis rebus m tante inniteudo labori et
religioni sue omnimode hostarone mduxit bene
dicta execribus ut quidam asserut ꝓmissens Unde
et de ipo habeb qd' vñ nisi bene nemo melius, ubi male
non nemo dicit Genetus Iuliano ꝑsecutioq; nutritus
adiuuit Albinũ Iuliani socium in gallis bellum machi
nanten exercitu parat Qd' cu multo vtensꝫ ꝓs sang
uine occisꝰ Domũ aput lugdunũ albinus tunat ꝓ
hoc britannis bellum indicit quos cu magna diffi
cultate subiugasset pacten nusꝗ uallo cinxit XXVIII

Septimius Antoninꝰ aput Eboracũ opidũ xv̄ im Aurelius. Ia.
perij sui anno diem vltimũ clausit Cui auce
cessit Bassianꝰ qui et Caracalla vocatꝰ ab
Augusto sucessit anno abnatiuitate Dñi et xpi
victore mortuo Zepherinꝰ sucessit Caracalla vero
patre asperior libidinesq; intemperantissimꝰ fuit utpote
qui z nouercã suam in vxore sua duxerit Qꝫ dum
contra parthos bellum molit' nut' edissen z Caracas
ab hostibus nutritꝰ dñs mortuo Antonio opilius seu Mater. Ia.

Aquatenus (terminus) ꝓfectus ꝓtoris vrbis ab augusto regnum
invasit ꝑmoq; mpy sui anno mixtaxi tumultu vita

Marcus Aurelius .20.

Anno abincarnacione dñi cc° xxi° xxix (9) ꝓcuiat
Aquarius aurelius sacerdos eligit ꝑfecti templi xx
Ab augusto mpūm sortit hic plagiosam vitam
duxisse fert hunc diebus Zepherino mortuo ec
lesiam romanam catholicam gubernandam suscepit Au
relius iiij° mpy sui anno a tumultu militari cū
matre necatur xxx

aurelius Alexand. 21.

Anno abincarnacōn dñi cc° xxx° Aurelius
Alexander xxij° ab augusto voluntate omniū
mpator creat hic ex xpiana muliere nascēs
natus iuste & p. gubernauit rexerat quoq; regē
ꝑsarum maximo bello devicit Vlpiani etiam gestis
rei p. modestissimi se exhibuit Passi tñ sūt sub
eo Sordiano & Epicth Epimacho palmatis quoq; simul
cum uxore & filys & aly ꝓmistui sexus xxij° decollati
Emplianus etiam senator quem Kalixtus papa bap
tizauerat cum multis alys passus est hunc diebus
Calixto rome successit Vrbanus vrbano modicū du
rante Ponciano romanam ecclesiam gubernandam
suscepit Alexander xiiij° mpy sui anno tumultu mi
litari aput agagonciam occidit xxxi

Maximus .22. seu
5 ꝑfectus

Anno abincarnacōe dñi cc° xxx vij° Julius maxi
mus agaximinus natione Dacus xxij° ab Au
gusto sue senatq; voluntate ab exercitu eo ꝙ
bellum in germania ꝑficere gestiebat rex creat hic
ꝑt' odiū ꝓdecessoris sui Alexandri ex xpiana matre
nati vij° a Nerone ciuitatem dei ꝑsequit hūs diebus
fremente tribulacōne ꝑsecutionis Gregorius necessa
rius & egregius de martirio librum ꝓscripsit agaximus iiij° vero
mpy sui anno a pupione aquileie nūcior pupie
autem & fratr eius balbino dum regnū ꝑparare
gestiunt in palatio vita ꝓmanet xxxij

Gordianus .23.

Anno abincarnacōn dñi cc° xl° Gordianus post
maximū xxxvij° ab augusto mpator creatur
Ponciano quoq; defuncto Anthereus (traditur) sucessit
Hic mortuo fabiano ut accidit ꝑ columbā celitus
lapsum & sup caput eius manentem ꝙbus dignus
iudicat' & d' in aly sup Zepherinū gestū traditur Hic
etiam aput antiochiam epō Zepherino defuncto Babi
las ecclē suscepit principatū Apud alexandriā vo

Demetrio successit Heraclas eo tpe extitere multi qui
ciuitatem dei scripturaq; sacra doctrinis illustrarent Equi
bus affectans vnc nut' scriptores ecclesiasticos nobilis multa
librorum monumenta reliquit Hoc duro admodu piec pace,
this bellum indicat Quos dum diuisis plus qsse gestis
offensat ipe suoz feude vto mpij sui anno scip Ecclesia
tem interficitur XXXIII

Anno ab incarnatione dni cc xlvijo ay Julius Philippus Philippus 7m apud
xxxiij ab augusto cum filio suo philippo regnat xpianos 28
pretat hic pmus mpatoz xpianus fuit Anno mpij
eius vijo millesimo Urbe gdita impletis annis ei om
tandio magnificis ludis ab mpatore celebrat De
hoc fert qd dum vigilia pasche ecclesiastes
vellet ut esset sacramentis ab epo loco suo pus est admissus
pñ ut penitentes culpas que de eo ferebant ablueret
Ille epm ei magna humilitate suscepisse dicit XXXIIII

Anno mpij eius vto tumultu militari ac decij fran Decius an.
de cum filio suo necat regnauitq; p annos Decius i pseudo
xxvto ab augusto anno ab incarnatione dni cc
lijo hic ob odiu philippi in maximam in ciuitatem
dei septimam a Nerone psecutione mouit Hinc fabi
anno Romano pontifice martio coronato Cornelio
Cathedram suscepit hierosolimis quoq; magnus ciuita
tis dei princeps Alexander martio coronat hic quoq; ff.
apud Alexandriam paulo supra Dyonisius repari sue //

Decius ui mpij sui anno cu filio suo //cassreat XXXV.
ut barbaros ut fert Cui Gallus cu filio Vo Gallus an. 2 6
lusiano xxvito ab augusto in regnu succedit gua pseudo
huius diebus lexo etatis sue anno Origenes moriat
Hinc coram ut cypriani Cartaginensem epm et Cor
nelium Romani pontificem ambos eximie sanctitatis
et sapientie uiros scripulosa orta questio Cypriano
in affectatis epis asserente hereticos qui ad eccle
siam redeunt rebaptizandos sine Cornelio vo cu sa
cerdotibus ep Italiam gubnis ostinante sola eos mutu
mpositione purgandos sacramentiq; baptismi nulla
ratione iterandum Scripsit aut Cyprianu eximie sapie
ter affluentissime eloquentie de fide sua libros Vo
me Cornelio martio Coronato sedem suscepit huius
Deo vig tm mensibus sedente successit Stephanus hic
diebus nobilissimus ut epos alexandrinoz ecclesiam
regebat Dyonisiq; qui ut ecclia eximie virtutis sue
doctrinis de abscisa Novati psumptione pcepit eccle

Dei reddita Stephano Romano pontifici stupuit diuus
mitesq; Deo autem frater omes celestes mouente que
prius ruebant nuc redisse in gordiam t omes sibi
manimut' cohererec gaudentes t exultantes de pace
que ultra spe ecclie d reddita est hys ducbus ul' preuo
Dey tempe dum vbiq; teag; cuncs epi ad exquista tor
mentoz gnia exequeunt beatq; laurencq; uixe quosda
rome in catacula martireo coronat. Q; sub Galieno
Ac valeriano q̄rtus post hue regibus Xystus aug
diacong laurencq; fuit martireo assimilatq; inuenit
potest autem fieri qd omes hy reges Dey sint vocati
ul' ordo pontificu meo septoz trāsmutatq; hac tempesta
te inuenusse romanoz gremeye pestilencia extendit
Gallus t Volusianus dum trā Emiliani aulc
bellum parant q̄ mpy su amo nutriant tem
liang vō q̄ equo inuadeat mupiu menst
vita priuat Stephano eodem martio Xystu rome
sacerdocu simpsit

Anno ab natiuitate dn̄i cc lxuij pm augustum
loco xxxvij valeriang mecia Galieng a senatu
rome ofaces recant hys ottauian a Nerone per
secutionem in cuitatem dei moueruit hys ducbg glos
martireo duo pclara cuitatis dei lumina Xystus Ro
me Cartagine Cypriang assumunt Xysto succesit
Dionisius valeriang aute a pfidis rege sapore captus
t luminibg orbatus ignominiose mpstas secutus assumit
hoc em aput eos pmu est officiu ut ipe equi asce
dente manuatq; regem non manu sed dorso leua
ret Galieng tam miserco dey pmotus exemplo xp̄i
nūs maior est fuit t dans decretu instituit ut quo
questi putat more exoret q̄ diuinu est hys ducbus
alpbus trāsiensq; germani regna Italiaq; rapinis fe
rocia uast premunt Asiam pdagant Macth t Par
nate pārmoniab arcuatis ingredunt Vltroz grecia
noz inundacione hyspania delet Parthi assyriam
Syriaq; potiunt Sup hec mala dum dei pestilencia
et plaga habili toti orbis pmeret romanoz res p nō
solum foris ab hostibus attrit sed t intus ciuili malo lacerat
Nunqe Gemuus dum nupiu inuade molit aput
Suicuna uendit Postmodu eade qui in Gallya cū nato
tu rei p. Comodo imperiu usurpauerat q̄ amo simulato
tumultu vita priuat Emilianq; p simili causa magnoie

Cc lxxxvj

xxxvij.

Valeriang t Galieng
. ZA.

Plcanus gnt

xxxvij

Alamani p gallieno cōtes
populāt Gothi grecia
macedonia pontu

R

necat⁹ Chacus qui in gallys pter postumiu regnu in
vastat nutrit⁹/Cui tum reuersum victoria fluctde
parat vita exuit⁹ Dum hec agunt⁹ in gallys in oriente
odenatus ⁊ agsn collecta manu psas expsit/ac spolia
sua ꝑ recepit ⁊ usq; adiecte sfontem ei rustus Syrie
victor venit Galienus desecta ⁊ p· ac Mediolani ma
nens voluptatiq; dedit⁹ nutricty est Dvonsiq; succesit
felix Anthio pter domu Tymes pter Timeu Cyrillq
Cyrillo succesit Dorotheus huic Anathalius Ea tem
pestate manes quidam ⁊ hic pse morbis ⁊ vita hac
bacus execrabilem hereses dotut Nunc cu xpm sese
accedere volebat nec ipm se esse paraclitu ꝓdicabat Et elatꝰ
in aera ad similitudinem xpi/sese recedere volebat
nec xij discipulos eligens ad ꝓdicandum mittebat
impia dogmata a priscis hereticis mutuata hui⁹
sectatores manichei usq; hodie vocant⁹ xxxvij xxxix xl·

hérésy manes a q⁹ manichei dicti sūt

Anno ab incarnacone dni ct⁹ lxxtuj⁹ Claudius
Veresimꝰ viij⁹ ab augusto voluntate senatus
imperator creat⁹ hic Gothos qui ꝑ xv annos il
lyrici ⁊ macedoniā pugnam fuerant bello pssit ac
incredibili strage delent ob quam causam clipeus ei
aureus in curia ⁊ statua equestris aurea a senatu de
creunt⁹ Ano dni mpxx sui ijº morbo correptꝰ apud Sir
mium decᵇr Cui ꝓtinus frater suꝰ ab exercitu sub
stitutꝰ xvj⁰ mpy sui die vitam finiuit xxxix xlj

Claudij ·2·8·

Anno ab incarnacone dni ct⁹ lxxvj⁰· Vetrusꝰ ab
augusto regnauit Aurelianꝰ hic dum esset vir
bellicosus ꝓpter ad danubiū mouit ubi Gothos
multos ac diros plyes pssit Tamenq; mpy huius re
staurauit inde adorientem discessus Zenobia que ad
se rebellato suo Odenato Orientem usurpabat imperiū
redegit in gallia quoq; Tetricu sedicione sui exercitꝰ
ꝑpessus non valentem, sine ꝑcussu laboris subiugauit Hoc
tam ocyus qm̃ aquilonis victor triumphans urbem
ingredit⁹ Diuum ⁊ ꝓnepotis fusci nigroꝝ ambitu
decorauit In gallia quoq; simplicium ligeri pulcherri
mū urbem condit quam ex nōie suo Aurelianā vocant
Is Nouis a nouene cunctatem dei ergo qm̃ si in ꝓpterio
benignior extitat afflixit An tuos oculos fidu⁹ dei magis
omnia pauere ceuent ⁊ ipe non multo ꝓ ipe Anno
mpy sui vj⁰ occidit⁹ ·xlij

Aurelianꝰ ·2·9·

ꝫ ꝑcussio

Anno ab incarnacone dni ct⁹ lxxxj⁰ Tacitꝰ xxx⁰ᵐᵘˢ
ab augusto imperator factꝰ vj⁰ mense in ponto

Tacitꝰ ·30·

neratꝰ post quem dum florianus ptem regni mra
dꝫt ꝙ neaꝛ exquo id usurpauerat aput thaꝛsꝭ
uita premat xliij

pbus·31· Anno abincarnacione dñi cꝯ lxxxjᵒ probus
xxxjᵍ ab augusto regnū adeptus barbaros qꝫ
galliaꝫ occupauerat pmulta & fortia bella de
uicit Deinde ciuilibus bellis oaturennū in oriente
ysaurum & Boroſtum aput agrippinā ꝑſſt ipe vō aput
Sirmiū in tuere fercata a militibꝫ miſſicat anno
mpy ſui ꝙᵒ xliiij·

Carus·32· Anno ab incarnacione dñi cꝯ lxxxvij Carus Nar
bonenſis xxxjᵍ ab augusto mpū ſuſcꝑt Hui
aſſumptꝰ ſibi in regnū duobꝫ filijs Carino & Nume
riano bellum cum parthis geſſit duaſq; ibi nobiliſſ
mas vrbes Chotes et teſtfonten oppugnauit ipe vō
ſup Tygrī fulmine pruſſus mpy ſui anno 4ᵒ de
ultimū clauſit Numerianꝰ quoꝫ filius eꝰ a ſocero
ſuo apresvita premat xliij·xlv·

dyocletianꝰ ·33· Anno abincarnacione dñi cꝯ xcᵒ Dyāclerianꝰ xxxvjᵍ
ab augusto mpator ab exercitu vocat hic in pncipio
dignitatis adepte aprū nutſectorē Numerianū
ꝑꝛ manu nᵘſecit Carinū vō flagitioſū vitiorū
quem patre cęſarem in dalmatiam dimiſerat ꝗ
ac laboriosꝰ bello deuicat Poſt hec in amandꝰ et he
lianus rustica manu ſedicioſis tumultus in gallijs
mouerūt aquo maximianū hercaleum cęſarem ꝗſtituit
ac in galliaꝫ miſſit Hui mpatorꝭ hom agreſtem ma
nū facile virtute ac ordine militari deuicat Carausiꝰ
quidam ignobilis gubernator vō ac ꝗſtio no ignobi
lis dum maximiano ſuſpectus habetur Britanniā
rivalem purpurā aſſumpſit Ea tempeſtate in egypto
achilleus rebellat affricam quingenta ni impugnat
Narſeus ꝑſaꝝ rex orientem deuaſtat Hijs gꝝ na
lis motus Dyocletianum maximianū hercleum
exercere prouocat in Augustū Constantiū vero
Constantius Chlorus & aquo maximianū Galerium Cęſarem ꝑfē. Hic eſt ꝗſtantiꝰ
qui exTheodora priuigna herculei aquo maximiani vi
filios Constantinumꝙ exhelena gabinia habuit hanc
helenam expago Drepanorū oriundam dicūt Unde
eandem ecclesiam ꝑhibent eam decoraſſe dicat Ca
rausius vō vij exquo purpurā usurpauerat anno
ab allecto ſocio ſuo fraudulent occiſꝰ ipe etiam
Tercio decimo anno aſilepiodoto ꝑfecto interfectus

Imperes go decimam a Nerone m cathaz dei pscatione
monent que omnibus superioribus exactiqu hostib victoria
modicu tam tpus habentes hac 3pt hoc amplius mitti
destentis tam diuissima mouent p decem en annos q
titia pstphonibq fidelibu credibus micum, nitendus cathaz
nedesinent agebat Unde quot mala stoz hys diebo
tinitas dei non stdm opinione illoz poderet sed nul
lo recitatem ethiakit' uitureos in sinu suo collegerat
enudace nemo possit Cuntas xpi en xpi hungdi tem
pombus ac pssuas expolit t teupm aureu mstenaor
phatur ut qm viuis exlapidibus gstat non nisi pla
tos ac politos recipiat hys diebus dum Augustus
contra sup fatos tyrannos Amandu t hyliaru bellu
parat Ayaricus cum legione xana Roma ad marcel
linu papam qui Gaio fuctuosseat uenit Acceptaq ab
eo benedictione cu mupre cont' minuctos mupy tendit
clau dium tm stensis alpibus aput Octodoru gsedissent
gp to quod xani essent Ayaricus tapi pncipes t ductor
alioz ad idolatriam uocat Qz fortissimus ad leuha' at
significe qu regi mupio ac sacrilegio ad debellandos
hostes regni uiste parere beat contraria regi celoz
pipsum obedire deuset qm quo monent regibq quide
deu strua subditos nos esse debe Qi qua ro tm deu
t salutem anime sapiut ut cu petro suum dicere
obedire aportet deo magis qm hominibus Ayaricus
go cu suis stat Vñ dc brevi fuisse dicit aput agau
nu sup Padanu situ opidu marcheo cuconant Clap
si fit de collegio illo plures quos insequentes Romani
uiri in opido Ballie Bimnaq et qui Verona occidert
Beccone creo cu suis stat ctr xxx in suburbio Colonie Secon
Aegipine uebis nitebant Victorem eraru cu ctr br in Victor
urbe troia que nuc xantis dicit nitemerent Ner offen
di debat lector si sanctos martyres fugisse audit cu
petro dictu fuerit alius te ungat t ducat quo no uis
Sa en dum carnem suam odio habe no possit uitam
diligunt sed ei celestem uitam ac amore dei sperat
Ner negligentius puto recedendu si dixerimq dum adhor
tat suos fugere uoluisse me uni loco ut uni pateret
tanto relinquit thessaloq qui patrq p diuisa loca et pro
uincias diuidit Eodem tpe beg uitg etate puer ut pote Vitus
septennis ut dicit sed maturis moribus a pre suo hyla
que exordine patricioz fuisse memorat Hinc flagella

Affra

et ps a dyocletiano diuisis tormentoz generibz mar
tirio coronat Affra quoq; cum matre Hylaria ac puel
lis digna trimonia t Eutropia aliisq; applicibz a Cau
dicie egrbz tradita aput vndelicā augusta martyr
palmam attigit Hec primo pectatrix postmodū a narcis
so epo queesa t baptisata pignem exaiata t permis
gloie corona donata fiducia impetrande gre pec
toribus a dno magna dedit Sed iam ad nras nrā
reuertam Constantiq; alamānos bellum indicit
a quibz primo victq; pcia cum miserabili barbaroz strag
lxx milibus ostis victor extitit Porro Aurelianq
Augustus Rumigenianos in affrica bello pssit Dyo
cletianus autem Achillem in alexandria obsidione
puxit captaq; post viij menses ac dimidia vrbe egyp
to tota pstita rpm nitifcat Aurelianq au di Ner
sum Persaq; regem aggdi parat nt gallieni t Car
ras gesta facto vincat victisq; ad dyocletianū fugit
Obquam causam indignatione motq Augustus Aure
liani dei vehemtiq; p aliquot milia passu pcipita
tim tuit' incedere primit Quā dē inflamatq Aure
liang tolletis vndiq; copis in hostem ruit Victoq;
ac fugato Naeso vrbibus eaam sacreibz ac libris
captis diuq magna pda ad Augustū in mesopotamia
venerīs cum maximo honore susceptus Igit Dyo
cletianus t Aurelianq diuq multis malis exhiaz
dei attinuissent t crudeli ammaduersione statu ecclīaz
xpi pturbassent Voluere dei dextā que castigad pauis
tuis suis pmiserat intonsa eis amentia t pmutacio
nem tradidit ut uterq; eoz Aurelianq in mateq sed
toparcis amore sactus nupū depmeret pmutatq ha
bitu t plebeū Dyocletianq in Nycomedia Aurelianq
ayedislaui xxo ab mpio Dyocletiani anno assumet
hys diebus Marcellinus substitut Marcellq nu succesit
Eusebius post quem Melciades Roma ecclām gubnauit

Electo mpio ab augustis Kalendis xbr susceptu
et gstratug qui ab ipis cesares leti erant mpiū
Reduxit Kalerius Aurelianq pliciū Asiam
orientem obtinuit Constantino Italia affrica Gallia
sorte deuenit Gs gstratug nre suauissimq Gallia at
hispania cesarq galerio reliquit Reus hic Con
stratug multa denecata eccle hostes ecclā dei nece
religione maxima vtebat cultoresq dei venerantē
habuit t honori Kalerii gr duos cesares fecit Aurelianū

moriente Severum in Italia ipse vero Illiricū obtinuit
Constantius autem in britannia moriens Constanti-
num helene filium imperatorem in gallia relinquit
quem finitis persecutionibus quasi post nocte tenebras
lux desiderabilis ecclie dei sub Constantino principe pax
illuxit iam tot malorū nubibus fessis tuo p opi sue
deitatis ut ad ea quibus dns ecclam suam depressam et hu-
miliatam exaltare voluit tpa venerant Dece etem
persecutiones a Nerone usq ad id tpis nyenues dece
ciam plagis ecclam nudi sub principibus qui eas qs
dyenus persecutiones moverent prossam maiores nri
tradiderunt septimū reliquerunt Deus omnia diligens
inquisitor accepto invenire potuit Sicut go xo plagis p
cussa egyptus ypli dei libros abire egressit sic ecclam
dei in xo persecutionibus xo plagis percussa ypli dei i ecclē
siam queste prosit Sicut aut pharao in sequendo
ypli dei ad nocē ecclē que xi sint in exercitu suo
submersus est delebus sic ecclam mundi que modo
multimodis divina visione prossa est et putrē cum
pce suo antixpo xpi i nouissima ac omni periculosissima
persecutione mouebit ibi prossa antixpo submersa dele
bit Ecclam autem xpi exaltata exultabit de metuē
di xpo regnata felicē gsumabit ꝛc

Explicit liber Tercius Sequit nūc
liber quartus

xlviij.

Nullum eam esse sapienti puto qui dei facta non gsideret considerata non stupeat ac pvisibilia ad invisibilia non mittat. Dns em qui civitate suam ante gstitucionem mdi preordinatam ad tpus late voluit tpe quo decrut exaltare disposuit. Unde hi ipsa tempe humiliacionis sue tempus ei exaltacionis p pphetam pdicando blande gsolat. Dilata inqt tentoria tua et pelles tabernaculoz tuoz gsolida; lem gos fac funiculos tuos et vere sim. preco es quod fiusti abiecta ponam te in superbiam stoz. Cum gō dns multis temptacionibus ac pturbacionibus attritam vellet exaltare ecclam, pfidam potissimu p quem ei habilius facere posset elegit. Unde Romanoz imperatorem ad quem tue mundus respiciebat orbis, ad id faciendu ordinauit, eqs non solum fidem qua ab erroz tenebris discedendo ad veram lucem gnoscenda veniret, sed et dilectionē quam civitate suam multis honoribus exaltaret, multis facultatibus ac possessionibus locuple taret dedit. Et ut egnostas non fortunis rusticis sed dei profundissimis ac iustissimis iudicijs id factu, vide predie latitantem ac quemlibet infime gditionis virum fingentem, in brevi tante auctoritatis fieri, ut regibus imperet, de regibus iudicet. Unde tante astis veneracionis haberi, ut veniant nuncii vestigijsq pedu eo m solio sedentis adoret orbis deu. Oz gnus hic orit questio magnaq de regni ac sacerdocij iusticia dissensio. Studuerim em religionis obtentu, alij vo secularibus dignitatib, qua regni auctoritas imminuta crevit nituntur. Hanc gliz honorecmq tpalem sacerdotibus xpi, quibus celestis regni gla p mittit, no horre cuncta, multaq huius rei argumenta monstrauit, dne inquit psone adeo mee lia stet gstitute sacerdotalis t regalis, quaz vna xpi tractare debet sacramenta, at ecclastica spuali gladio exercere iudicia, alia gladiu materialem con hostes ecclie paupes, ecclasq dei ab mercenarijs malozo defensando, sceleratos pmedo, ac sclarea iudicia exercendum putat. Hyy sunt duo gla dy qui in passione dni legunt. Oz vno mi petrus usus mucro. Sicut gō ad spalem gladiu spales quoq possessiones pmeret. Decime primice oblaciones fidelium et

alia hmg dr/ste matiali omes tenere dignitates/ducatg/
comitatg/ et eg modi subiacent/ Licet vero deus ordinate
et non cfuse t non in vna psona simul/ sed sepatim
in duabus quas noiaui in ecclia sua esse voluit/ quide
sicut illi psone que gladiu matialem portat attmge ea
que spualia sunt no licet/ sic t isti usurpare ea que
hmg sunt non gredit/ quidcunt eciam adhec cfirmadu
multa scripturaz testmonia/ apicg pr dni ac sctoz exem
pla/ ut est illud evn reddite que sunt Cesari t que
sunt dei deo/ ndt dns sicut pdicaut vbis eta factis de
claraut/ quido au tbutu recognoscens cp sca cp petro trī
butu dedit/ Paulus eciam/ cu honorem attribuendu
intelligens/ omeq; potestate a deo esse cfiderans/ causa
postnis no petens/ que rome tnc fidelibz pfuit/ sed ho
mine flagitiosissimu/ impiissimu ex dei voluntate sup
orbem tnc regem cstitutu Neronem appellauit/ Licet
de honore regum/ Quod vo omis possessio ex coz gra
sit ex dugustmo cpbat/ Deu aut quo iure possidet villas
Diuino an humano Diuino dm est tca t plenitudo
eius humano licet a regibus/ hinc dicmg licet tca
mea/ hic fundus meus/ sm si dicatis Quid michi et re
gi/ dic quid ibi t possessioni/ Quibz licet modo vspondet
quodmundiali dignitate que regalia dicunt/ dommg
eccliam suam honorare voluit/ Et dei em ordinatone id
factu tamo cpti cfirmadu declarat Denq; rece
dendu non est xpm ecclia suam/ sponsa sua corpus
suu cu inpleta sptm suu dedisse recdit/ sptu excorib
descpi promisse/ cu ut dixi sptm veritatis gubernat/ pre
terea probate sanctitatis vri mimerit/ qui licet habuisse/
que cu hys regnu dei acquisisse recdunt/ hinc go alioq;
modis quos longu est exequi cpbat/ et Constantinu
ecclie iuste regalia gtulisse/ t ecclian licite sustepisse/ du
em ab eis querimo quo iure reges id habeant/ respon
dere solent/ ordinatone dei t electone pli/ Ergo deus
ordinando quod regibus pdicto honor impenderet/ in
iuste non fecit/ cpto magis t ad ordinando/ ut ab illa
psona ad eccliastica traducent/ in usu dicendo non
est Denq; si adhec quod ipe ordinauerat/ tam hic qui
ibi voluntati sue electione pli/ t usui licet traditione
principis obtemperare voluit/ nec ipm iuste depposuisse
nec principem male headidisse/ nec ecclian illicite sustepisse/

" tributu
honore

redendum est Sed dictis pori ꝑsone licuisse quod ista exsanctitate offic habere nūc decet nūc expedit ad hoc fateor Aliud refugiū nostro mst quod sctos aplice fidei ac mūti viros Siluestru Gregoriū Felicē Bonifacii Lamptū Gotherdū aliosq; ꝙplures ea cognouimꝰ habuisse Ego oīa ut de meo sensu loquor Vtrū deo magis placeat hec certe sue que nūc cernūt exaltatio ꝙm ꝑ humiliatio ꝓcessus ignorare me ꝓfiteor Videt quidē status ille fuisse melior iste felicior Assumpto in sanctē romane certe ꝙm sup firmā petram edificata non dubito recedendaq; que recedit licite possideūda que possidet credo Quod cū nullo errore decipi possit ex hoc ꝓbari ꝓt Et porte mīferi non ꝓualebūt aduersꝰ eam Sed adhuc metuū maneat intelligi dat ꝙ petro dictū est Ego ꝙ te rogaui petre ut non deficiat fides tua Sed tū cōuersus confirma ꝓuis auctoritate et exemplo sōlicitꝰ ꝓpulos In hoc euersum latent minuit ꝙ petro dictū Duc in altū et laxate retia vra in captiōe Licet de sacerdotū regnicq; institua dicta suffiraat Ceterū ſt quis subtilius ac ꝓfundius inde rationē uolt a nobis minime pudicus patet

Cap'm 1

Costantinꝰ Z l.

Iacente anno ab incarnatione dñi cccᵒ xlᵒ Constantino xxxiiijto ab Augusto patre in regnū prosperitate religiosi patris heres religiosior Iuuat hec ꝓlocari militēs ayanenū hercules filiū augusti creare runt Contra quem Galerius esse a Valerio augusto missus tyrannū fugat ubiq; mīstrat hercules aut ayaximianꝰ ut audiuit Constantinū in gallys supatorem creauit ꝓbatu habitu deponens Constantinus dolo creationē cognitā Veteū dum ad hec in galliās veniſſet a filia sua Constantini vxore ꝓditus et insigni vsus in massilia occidit Ideo galleriꝰ Seuerū cesarē licinū impatorem fecit Dum ego ꝓsecutione in xpianos p.x. annos crudelit̄ monuiſſet galeriꝰ a dño victa vindicta celesti prussus penas soluit Ipse tm cū dissolutus interesset vitalibꝰ horroreꝫ vermes cruciaret Cuiq; ꝙ desperatis a medicis diuinam ulcionē id esse cognouiſſet a ꝑsecutione cessauit Ipse vō viri dolores non sustinens die obiit Constantino aute ut sup dixi a patre in Gallys impatore gstituto Ayaximiano et licinio crudelitatis in xpianos et libidinis nullū habentes modū ad impetum ascendebāt

Agaweanus quoq; Rome multis malis cuncta pmebat,
Denīq; mt' alterā cuius facinora hic d'ipo dicit, qd' sena
torū q̄ maxime nobilū matronas publice abstrahi et
ad libidinē suam ipis ptibus patrib; metu oppressis, tam
ubus t̄ plebeiis deducī perpet. Senatores eam ut
qui in curia clamores esse videbant. falso d'minū ob
iecto, ptestari faciebat. Addebat hīs malis magice artis
nefanda psagia, ut videlicet mulieribus pgnantibus
ocīse, infantā pstrutarent. at pturientibus demonstra
arte coposito fetu pdicerent. Itaq; dum tota sceleratis
simus tyrannus Constantinū imperator religiosū fautorq;
tam xpiane fidei bellum parat, multisq; modis auxiq
ad celum sepius oculos attollit. Nocte sopore depressus,
ad orientis ptem signum crucis igneo fulgore in celo co
ruscare videt, pcurrens aut quid esset angelos sibi de
centes audit. Constantine c o n o w Hoc qd' est in
hoc vince. Quare expge factus milites xpianos ad se vo
cat, sgnumq; de hoc pd' xpiane fidei signaculum esse, certus
at securus de victoria fecit. Signo crucis munit, equi
num q̄ se fulmī sp̄ hasta sternere possent, immittit. Erat aut
multa strenuissimo principi anxietas, quod Tyrannus
non sine magna effusione sanguinis cuncta superare
posset. Deus q̄ tam deuocam principis fidē fecit, qui
afflictioni ecclie subvenire volens, ipm tyrannū unico
modo sine periculo, tam augusti q̄m Romani imperii pdidit.
Nanq; cum uxē pontem Animinū modū mustipule
colligauerat ut p hoc ignarū hūc rei militē remo
ueret, decepit. Jam Augustus appropinquabat, iam signa co
mitū videbat. Et ecce Tyrannū nutu dei amentato
captus spū, immachinamenta que hostibus parauerat
ipse quod stupendū est in fouea incidit, q̄m fecit, nullo
omitante. Sero sibi uxē desiderii principis abusq; vita
usq; exercitu distemine pdit. Sicut dum gestantur des
derata victoria potiti, urbem ingressus fuisset, cū mag
nis repudiis a cunctis susceptus. Cuius e ad morē tri
phus peracto, ipse no sibi sed xpō hanc victoria adsi
bendam pdicauit. Crucem eream cum qua vincte hostis
deiecta erat in triumphali loco poni fecit, et adorauit. Ayel
cade mortuo Siluestre successerat ab hoc uxē Roma
nor. traditionem, in ecclia que sti pōtis dicit baptizat.
Hec autem questiones cum causa sunt, q̄m ea q̄ re
bus Siluestri vita de lepra et q̄stione cum legit aperta

vident⁹ / Refert in reptita hystoria eñ in Nyconiedia
acta finem vite baptisatꝰ essꝫ ·H·

Constantinꝰ cristianꝰ factus pacem ecclesijs red
didit cu eran⁹ ad hoc licinꝰ assensit pbut
Ambo itaq; imperatores date legibus xpiñ qui
& p̄ tyranos libertat⁹ erat colendi statuit initaq;
ysdē hyemis de hoc qui orientis imperiū tenebat
scribunt Quo capto hyemis ne amplius xāni p
seuciem ffre faciant⁹ scripto pepit reddit eran⁹ cuius
qua quito magis inhiberi videbant⁹ plus crescunt ja
cero nulli ad deoz cultum rust ꝑa ad id voluntate
ducat⁹ cogendum affectat hec maximinꝰ cū pri
more augustoz facēt ex ꝑa id auctoritate se facere
fingebat ipe vero oim intemperantissimꝰ moderatissimis
principib⁹ non solum equari volunt sed t preferri Breui
quoq; intecto ipe fede rupto licinio belli inferre pa
rat Ego multis tam urbibꝫ quā provincijs ꝑfligatis
demonū spectus auxilio / usus instructu / tandem ad bel
lum p̄fect⁹ / pugnā q̄ accēdit / vbi dum fundi cernit
exercitū detractis nupy insignibus turpiusq; se tue
bis ministeris / ignominiose ut dignus erat fugit eplis /
inde ereptus ad ꝑa primo quidem sacerdotes suos tanq;
deceptores ulcisc⁹ / post eum deinceps inorbis sedo
pessimꝰ videt ignominiosissimaq; mortem / mmmē / cernens /
sera penitencia ductus deū xpoz confessus / pipsis stp
st hinc dissipator cesar Kalendis maximis Constantinꝰ
Constantij pius felix invictꝰ augustꝰ indefinenter
cuncta p̄vincialiū incolas exercentes vilitatibus cotidi
anis que ad gemine t publicā bonū spectat necnō
desiderium p̄decessorū Unde ogratū esse omnibus homib⁹
eo dubito / manifestaq; ipius ex eo fonte q̄d nusq̄d fue
rat admis⁹ principib⁹ Diocletiano t maximiano pa
trenibus nec⁹ inhibē quenq; ꝑsonoz / plurimas diuersi
ones t ꝑdas ab officialibus factas Et nisi / ign⁹ / ut in
posterū omne nec⁹ ul' ambiguitas auferat hinc edic
ti lege sanctum ut cuctis in notestat licere ḡpe
xq xpianoz secta religionesq; venerant⁹ hac nostre
indulgentie largitate ut vnusquisq; quecūq; vole
et p̄ut ei libet religioni hinc plenissimaq; deserviat
Sed et eccīe domus ide domuca sua ut instituerent
p̄ voluntate p̄mittim⁹ Quare quaq; in omib⁹ simulacor
habeat⁹ hec nostra largitio Eran⁹ illud hac lege sanc
imꝰ ut si que domus ecclie ul' qualibet ꝑta ex xāno rei

bonis cū hac parentū meoꝝ ꝓceptis adfisi iuſſerat
ꝑorata ſi qua erant ab äliquibꝫ ꝑpetita ſint uel ſi qua
diſtracta aut dono in aliquem collata/hec omnia in antiq
quū uſu exigi ꝓpriis uocari/ dmſq ꝑfis uindicta
reſtitui/ hanc mutationem dextre excelſi/ quis nō miret
quod homo impiſſimꝰ qui in tabulis eccliē uelut inſer
tus pſtabat/ meos ꝙſpſerat tam ſubito manu dei tacta
et ꝑcuſſus ſtrabet inuidꝰ/ Poſt hec maximinꝰ ꝓfligatis nec
dum malis ꝙſtrictus/ amiſſis ꝓnis ꝑ limmubia uenandi
finem fecit/ licinius uō qui aduersꝰ ꝙſtantinū cecam cupi
te dei beneficio ꝑhibebat auxiliū inſtructu demoni
infuscare/ uersus a palacio treuiris uanos ꝑſequi nitebat
Cōſtantinū ſtructu nouet/ uictusq; in pannonia
nia ꝓnis ac ꝑs aput Cybalas poſtremo crebris tēa
ciisq; bellis aſſurgentem/ ad dedicionē coegit/ Sed
hercules agrimiani uecors factu/ ꝑnatu occidit Conſta
tinū uō et Crispū filios/ Costantinus et licinius ſororis ſue
ex ꝑfato licinio filios cesares fecit/ Exquibꝫ poſtmodū
quos zelo noſtro Crispū et licinium nūcupamus · m ·

Ineunte uero ſeptimo regni ꝑfinctis Constantinus ſolꝰ
regnaret regnūq; teneret monarchiam/ pax de
ſiderata diu tribulate adplenū reddit eccliē Et uere
quod dicit/ Vidi impiū ſuper exaltatū et elevatū et ſiſtum
et certe non erat/ cuius impiꝰ et ꝑſecutoribus aīa ſub
latus ſuiſtis de augusta liberate/ uelut nube dētesa lucis dcteſa
dies uobis teras ciuitati dei coruſcare cepit/ Videres hic
undiq; lauantes ꝓlos ad ꝓlos gnere et tanqm unius
capitis membra in unum corpus adūnatos ſororii Cer
nere eras lictu uſq; in gaudiū feſtinitates/ At dedi
cationes eccliaꝝ in ſingulis urbibus castellis uicis cū
maximo uotoꝝ triumpho celebrari/ Optabat enim imperator
hec ex deuotione fidei cū ſumma alacritate fieri uole
bat/ Tunc ꝓnis edicta dabant ut eccliē edificarentur
tunc ꝓnis catholicis hominibus ꝓmittebat ut eccliē eoꝝ
pdis ditarent/ Et ut romanoꝝ habet hyſtoria Non ſo
lum hoc ſerenissimꝰ imperator aſſensum ꝑbebat/ ſed et
alios exemplo deuotionis caput omnium in tuis romana exaltauit
eccliam/ ut beato ſilueſtro eodem urbis pontifici ui ſtigui
bus regni tradidit/ ꝙe ſi Byſantium diſſereret ubiq; ſedem
regni ꝙſtituere/ Hanc romana eccliā occidentalia
regna ſui muris tanqm a Conſtantino ſibi tradita affectat
in augmentis tributi exceptis duobus francoꝝ regnis
uſq; hodie exigē non dubitat Veruntamen imperatores Costan

non regnū Romanus pontificibus hoc modo tradidisse,
sed ipos tanqm sūmi dei sacerdotes, ab dño Ludouicum im
patorē assūpsisse, ab eisq; se ac successores suos benedicen
dos, et patrocinio oīum fidelium defendendos extendisse, atq; ad hoc
q̄ dandum quod ipe Constantinus regno nūt filios dimi
sso, alio occidentem, alio orientem tradidit, et sic p̄successores
Theodosio quoq; et alijs no solum hebetes, sed et religiosis
p̄cipibus, cum occidente Romana sæpe deuenerent in
ducit. Apud eum nūqm tam religiosum p̄cipem, qd'
p̄nus ecclie tradideat filios reliquisse. Vl' tam catholicū
mpatorem, utpote Theodosium, qd' sui no erat, si ecclie
esset usurpasse. Hec omnia diffusius p̄tis negocij no e
sset. Illuxerit libet q̄m mirus et ineffabilis modus cunctas
xp̄i nūt' aues nidi p̄cessa paulatim recludo ad
tantū fastigium q̄fecerit. Vt eum alacq; repetam p̄mo
homine creato ac deliciis p̄dicto, lapso in hac valle lacri
marū, vestigium egressionis, veritatis manentibus plu
mis, antecessorib⁹ cunctis reseruatis, cunctis sub, nec
liquos aquis diluuij p̄didit. Dum ergo ecclesia ab hac
gente hostis expugnat, oblitterata paulatim mores egressio
nis veritatis cepit mundus ut cuncta tempora
dicam a Noe abrahe excepto ipso vxore et sua pauca
nouerat aues vocem, ab ipo quoq; vsq; ad tempus ei
us, a filio eius suo ysaac duos quos dixi ppl̄os ortos
nouerit. At ubi vō Iacob qui et israel nat⁹ est, repleti xij p̄
cipes ppl̄i dei, qui ab ipo vocatus est, sed hic in Egypto des
cendens cū nūt' aues nidi diu peregrinaret, ac in ipa
peregrinatione sua numerū receuisset ppl̄i, p̄digisse ac sig
nis ad terram patrū suoz, accepta mutuē tanqm mala
lege reducat, multosq; bonos ibi p̄alibus acceptis, p̄ius
q̄ssu temp⁹ reges potentissimos habet, nūqm in nomine
ch̄ristiano regni obtinuit. Cui vō deus cuncta sua dilatare
uellet, et ab illo ppl̄o in omnes gentes diffundi peccatis
suis exigentib⁹ regnū debuit, ac ipm captiuad p̄mi
sit ppl̄m, ipe vero ingentibus quos ad fide sua vocatur
erat regnis Romanoz, quod ceteris diuisset q̄stituit, sed
diuq; ad optimū statū stimulisq; nupq; aperiens, q̄fassū xp̄m
filiū suū tacentem sustinere voluit. Cum ei nūq̄ euāgelium
n ppl̄ venisset et a suis no receptus, q̄mmo ab eis con
tumeliose tractatus crucis affixus fuisset, iusto
iudicio, assūptis de illo ppl̄o electis, ceteri excecati, ac
deus reducturus eis no despiceret, misericorditer captiuatis
in omnes dispersis gentes. Deus ergo cunctis sua de illo

gentes

·m· misereor deus eligit, adq̄ du homines gentes traducat, q̄ubigad cognitione veritatis

ꝑlō ad gentes tñsferens/ſmo humiliauit/ꝺtemptm̃ mul
tis malis attriuit quod ſeptimꝰ eſt/flagellat omē fi
lium/quem recepit voluit/Sed qua flagella dñi modꝰ
extendunt tanqm̃ medicina vltra modꝰ ſcripta animꝰ
poꝛꝝ frangit qm̃ emendet/dyſolatam et humiliatam
ut ſupꝰ dixi/ꝑ quo deuit exaltauit erigꝝ/Vt eam
ſecurior de regni celeſtis ꝓmiſſione fieret/regnū ei
ꝑ ale/regnoꝝ oīm maximū tradidit ſteꝝ ut dixi pau
latim ciuitas dei celeſtis ad ſuum aperiret ac mona
chiam ꝓficeret/Et nōdum quod ōm̃ natiōnes ſuam
ciuitatē eccl̃ie ad plenū honorate nō fuit/ꝑmodꝰ vō
cū aſſiſtam faciem ad celos attolleret/et q̄ accepto rē
no iuxta paraboleam/regnū ſuū qđ eſt ecclia ad ſuum
faſtigiū/quo alius nichil nisi ea ꝓcurat ut ꝑ hoc ciuib
mundi ſe nō ſblim̃ deum teli ſed et dñm orbis oſten
deret cuncſtis ſuis patrie dulcedinē expegrinatiōis
ꝓſpectate doceꝝ adpetenda/Nec nouere debet quod
ſupra mutatiōnes et miſerias recipiunt vō ꝓſpectēs eccl
am nobis adparaꝝ eſſe dicim̃/Sicut em̃ tam varie
tas eius quam ꝓſpectas ſtultū complus ad amorē
ſui ꝓuocant/ſic utraꝝ ſapienter ea qua dicim̃ con
templatione a ſe abſtractū ad amorem patrie mflam
mant/Vnde puto ſapienter in libro qui ecclīaſtes i
grecꝰ vocat/tam calamitatibus quam ꝓſpitatibus
mortalium inductis de veteſtamento/ut veteſtamēti
gſideratione ſtatim/ad ꝺtemptū mundi amorecꝰ patrie ſe
allicerent/hinc clarius oſtendit/Vnde cū dicitur ſanc
habundecꝰ coronauit/parte/illo ad quē omnia tendut
finē litte dicit/finem nequit loquendi ꝓcul omēs
audiam̃/Deum time et mandata eius ſc obſerua/
hoc eſt omis homo/et ut ꝓpriꝰtas ꝑ vna cadecꝰ ecc
ſia ſtultū aduocagnē meroꝝ trahit/ſapienter ad
celeſtis vite deſiderii mittit/audi ſpōſum dicē
tem me aut dñe mſericordia tua et mandatis manum
tuaꝝ exultabo/Subiūgitꝰ vnc mſipiens nō ꝓpriet
et ſtultus nō intelliget hec/Ac ſi diceꝝ ꝓficta tua
que cuncte ad quid facta ſit a ſtulto nō ꝓpria/illum
ad penitōſum ſui amorem mordinate trahit/me ad
te ꝓpriū dicim̃ qui illam pulchram et dilectabilem
ꝑ pulcherrimā et ſuauiſſimā ſponſā accendit/Ciuitas
xpi pene oīa b excepta in mortalitate ꝓmiſſa in pſpi
cuam acceperit eternā/Denicꝝ ut ꝑ ea que iam ꝓpleta

rudes, cetā quoq; que p̄mittunt sine dubio mplenda
ignoiosas, vnde crucem xp̄i ignominiā eius supplicii
eius tonq; orbi an solo nomie horribile, iam in tantam
p̄fecisse gloriam ut a regibus adoret, ombusq; pene
hominibus factum sit amabile ac venerabile. Cerne
quot iam reges vñi mstigna sua decorad gloriandum
vni antea sceleratis & flagitiosis supplicia impe
debant. Si go deus sic honorant supplicia sui quo
modo honorabit corpus suu sctos suos imaginem
suam. Arguimetu igit futuē beatitudinis sapientes
alo ḡspitates sunt p̄nbs tinquillitatis. Sed iam ad hystoi
rie seriem reuertamur.

Constantinq; ut dixi sedem regni Bisantiu tinstulit
eamq; om̄ pene vrbiu dnarū locupletatam
ac nois sui Constantinopolim vocauit. Hec
exhinc & ob hoc regia vrbs ut Neroma vocata pri
archalemq; sedem sortita sed loai post Romana ecclia
quem prius Alexandrina habuerat obtinuit. Ex hoc
regnū Romanoz ad ḡtos tinslatū nouem̄ monarchi
& p̄p̄ antiqua vrbis dignitate solo nois ibi re hic sic
et babilonioz. Vnde regno xp̄i crescente regni eius
paulatim imminui. Igit diuina tuitas xp̄i multis no
dis p̄fecit pacemq; exteris ab hostibus haberet hostis
humani gn̄is diabolus nūq; eam lacessere attemptat
Dum itaq; petro p̄scriptionis tpe martio coronato Achil
las Alexandrinā sedem gubernandam suscepisset hoc
in pace ecclie defuncto tandem Alexandre regebat
ecclesiam hyus diebus om̄ spinentissimus Arrey p̄bi
ne profundissima hereseos de inequalitate tinitatis re
oedit. Contra quem celeberrimū illud Nicen̄ ḡgat
gelium dampnatoq; ibi cū fautoribus suis Arrio fides
catholica in p̄sentia p̄ncipis roborat. Fuerunt hys
diebus clarissimi regni xp̄i p̄nceps Paulus & antoni
primi heremite quoz prece p̄secutione diuina fugiens
ac in desertis latitare cupiens necessitatem virtutis
tinitatem ibiq; gloriosissime numeris plenis diem noctis
animaq; cū nū choros ap̄lorū & apl̄oz deducta sunt
ab angelis. Alt vb & ipe sanctissime & altissime vite
multis adiectionib vite zelum posteris in patre quesiit
Certa eiusdem temporis hystoria Constantini mat̄ crucem
dñi hierosolimis inuenit medioq; pte eius ibi relicta alia
ad urbem regiam tinsportauit vnū quoq; sacrosanctū clauoz

fabricaci fecit Ac m filio suo Augusto copegit secund pro
phecia ibi implebat esse volut qua de Et erat qd'in fine
est fidem sibi duo vocabut eodem tpe ulterior judea octa
uiane duoz puerorz quoz vnus Edissus Alt seniorcq vo
cabut verbi dei semina accepit Ubi t pgnodie seniorcq
epus ordinatq multis barbaris claruit Ebes quasi hybe
roip que sub axe pontico erat nubiens captiue atrasto
rem fidem accepit que plenius sibi desidat in Ecclias
tica Jubimini hystoria invenet Constantinus fecessima
gentem Gothoz m Sarmatiaz regione delent Dal
matiu vo fratrueles suu Galli t juliani fecit cesares
fecit tpe au ei ipsis nec tpore innumerabilia m ma
publica uxe Nicomediam Ac p bene ordinata ac
filys tradita xxxo regni sui anno morit. vj.

Anno abincarnacoem dni ccc xlj Constantino sucss
sit cum duobus fratribus Constante Ac gstantino con
stanq filius suus xxxvto ab Augusto hic a sdd
pbro Arrij discipulo deceptus m adiabia hereticu in
cidit Causa aut erroris hui fuit Socor patris sui Au
gusti moriens pdictu plurimu fri cu summa diligencia
gubernauerat Dum go t ipe in suburbana villa Ni
comedie moriens ut filios regnu pitut Constantinu
cu regnu orientis sibi devenit forte aberat cui testa
mentu pat' recitatu illi nusq obtestatus cu ne aly
tradereit ybe cu testamento regnu tradens Constan
tino u tri familiaribus efficat' principi ut facile veneno
punctissimi dogmatis imbutu cu ad suu sectam tra
heret Eusebius Nicomedie epus eodemq veneno infectu
Arrianu qu ab fide sue uicus ab Alexandro venerabi
epo Alexandrie pulsus erat revocari gratiq congregari
suadet t sic ussu principis tocu Alexandre qui Arrianu
ad audiendu Constantinopolim vocant Stagi tota
nocte vie dei Alexander qui Arrianq ab audiendo in
oratione iterus causam erile duo gubernabat Ayane
facto Eusebius Arrianu ad ecclian vocat d'ne dei inuti
nece humane necessitatis causa adstantibus declinat
usto dei iudicio blasphemie ac ferde mentis penas
soluens infando ac turpi loco cuisterebus moriture
fautores sui pudore ac gustione pleni diffugiunt pa
triarcam Vere rem gestam tacendo p Eruchios tocta
Catholice fidei doctores amplius accendut Nonnulq
post decibus Alexandro mortuo Athanasius substituit

Constantius 34

fœno

Hic frequentes negotij & in ecclesiasticis negocijs vigilantissimus non solum contra hereticorum vesanias exercitatissimus fuit sed et eorum imperatorum potentiam fortissimus extitit ago nista Cuius virtutes agones ac labores qui scire velit legat tripartitam uel ecclesiasticam hystoriam a Hieronimo scripta VII

Quo tempore dum Constantius filius Constantini magni bella in Scitia adhuc non longe ab aquileia nec multum alsam fluuium a duobus eius oriebat Constantius occisis Costantino solus orientem constanter occidentem habens tenuit. Nam dalmacio cesare patruele eor a militibus dum occisus fuerat Hereticorum vocentes ne forte si athanasius adeundi principem locum haberet catholicam fidem inuenire veritatem preuis Augusti Athanasium scelerati et plagiarii nequiunt ostenduntque mendacium magum Arsenij heretici quod ab ipso magice artis grecia persimulabant quod ideo fecerunt quia ipse athanasius arsenium ab athanasio ecclia certis de causis pulsus vbi esset ignorabat itaque misse imperatoris aput treuiros hereticorum gratiam postque in causa athanasio perdurat Arsenius clam dum vitasset manu haberet caliphratorum apparent mendacium In eodem etiam gratio mercede que se ab eo corrupta ethiopem reduxit Sacerdos xpi plenus studium Athanasium monet ut ipse loquat ille vero dum quereret ab ea si ipse esset Tu omni credulitate pudor habere cepit Nec ita post Constantius principis in Arathasio cessauit primum post multa pericula ad sedes imperii in occidentem eius fugere optulit Quo humane susceptus honorifice habitus ac post modum in cathedram sua potentia remissus est Ibidem manens in ecclia Treuerorum sub Maximino eodem ecclie sacerdote quicquid volt a quibus dicat edidisse VIII

Eo tempore liberius Romanum pontificem habita pace cum imperatore disceptatione in qua eum Constantius hanc ciuitatem sue epm primo commouendum pti ab urgendum putauit in exilium tradit feliciter Diacono simul ab hereticis ei subrogat pt hunc liberium Siluestro medio sedet Iulio Eodem diebus Victorinus rethor Rome claris habetur florentes tue ciuitatis dei principis paulinus Treuerensis qui Maximino sueuis Rexat Dionisius Mediolanensis Eusebius Vercellensis Hylarius Pictauiensis epi dum omnes ab fidei catholice testimonium in exilium missi fuerunt Quibus hylarius no sdhuc verbo & exemplo ecclias dei reformauit sed etiam multa scripturarum monumenta gallicane publicitatem et

eloquentiam, redoleneum, reliquit, pulsq; de sede ꝓpria
athanasio Georgius procurat' sibi cpatum vendicabat An
tiochena, & Cesoplimitana ecclia hys malis plurimis la
borabant. Non solum autem ille sed vbiq; ecclie diffusa
ciuitat' xpi hys intestinis malis agebat. ⁊ VI

Constans autem aduersus saporem ꝑsaru regem
qui cheſpotarum inuaserat uacio nouit euentu nouit
gessit prelia. Nouissime dū in distrete adorien pugnat
ciuitat' noteruetus aufugit. ⁊ pernoctū in oppido he
lena uix hyspanū dolo euagrij ereptus est. euagrius
eius caput augustudinū supiū mutauit. in illiricū re
uocatione quedam senem ymperatorem militib' reddit
Ne poriam ystantini sororis filius supiū usurpantem
magnentianis ducibus oppriat. Iegit. dum ystantius fecz
relicto statuit. Vetranionē quidem primo purpuream de
ponere appellit. ⁊ pter magnentio bellum indicat. Pugna
bilibus cū maximo romanoz detrimento gnutit. euag
nentq; in retus. nō multo pr aput lugdūnū regnū
nitit. Decentio ceram frat eius. quem ipe in gallos
cesarem fecerat laqueo se aput senonas suspendit. Con
stantius. vō gallum patricium sui cesarem facit. hra
nice agentem pemit. Silvanū etiam in gallijs eudelit
agentem occidit. Post hec Julianū fratrē galli cesarē legit
at in gallias mist. hic primo ab augustis clericus factus
ac lector ordinat. a pristis hominib' decepti militie cin
gulum suspicat. Julianus oppressis ab hoste gallijs. fusis
Alamannis ac germanis trans flumine sī iunctis. in
pacem statum restituit. Dumq; hys cultus successibus
intemplum quoddam veniret corona subito sup caput
eius cecidit. Deus visa militib' nupū sibi adys omine
affirmant augurio. Quē rescripta precesq; ꝑsonate
decepte Julianus augusti nomen usurpat. fidemq; xpi
abdicat. sm' hec ystantius aduersus portentos ꝓmotus
nouerat. Julianū fraude optā dum ad ciuile bellum
reuocat. Anno pupy sui xxxvo mutat. X.

Julianus.36.

Anno ab incarnatione dom̄ cccᵒ lxiiij Julianus Con
stantio nostro xxxvj Ab augusto imperiū
assumpsit hic primo velut successus sui facta
aggressibus eros ab exilio reuocari iubet. post. vō ecclesiā
dei arte potius qm̄ vi ꝑsequi intentat. Denicq; magnū religi
onis ostendendo. vos a ludis. a sacramento
militie arcendos. postremo ab omi lucna possessione.
ut pote quibus hoc lex dicat. nisi quis renunciauerit orbi

que possidet non pot quenq esse discipulus/ tohibendos decrevit/ Templa vo pagnoz aperi iussit/ fastigia im
pialia/ utpote eoz eunuchos/ tonsores/ publicu exercu
caballoz & mulaz/ tanq phus amputauit/ lectionesq
noctu vigilias & scribendi/ die scripta in senatu rec
tans opam dedit/ Vnde & phos sup omnes amplexatq
est/ mpatoz post lulin cesarem phic tolit/ Sacrilegis
vo sub non solum antecessores suos mpatores/ sed
eciam xpianos lacerauit/ Vnde ipo Socrates mchoata
hystoria sic ait/ vt eoz atq tonsores expelleret opq
philosophi non tm mpatoris erat/ vt aut detraheret
atq lacerare/ neq philosophi neq fiut Ea tempestate
pclari ciuitatis dei erant/ fuere athenis antiochenq
macis calcedonensis/ Basilius Cesariensis/ Gregorius
Nazanzenus ephi quoz vnq manis calcedonensis Ba
silius cesariensis Gregorius nazanzenus/ quoz vnq ma
nis puerilis etate et moribus oculisq in beallis Julia
no in vbe regia fortune sacrificanti nfacrem restitit
eiusq impiu & sne deo/ apostatazq ut Zosimus mtei
pitat refert vocare non metuit Cui dum Julianus
tanqm philosophus patientie nichil aliud qm ecclie
imperasset dicenti/ Neq Galileus deus hug te cucurre
rat/ respondisse fert/ Ego deo meo & creatore gratias ago/
qua hac edeo est gestu ne te videam pietate nudatu/
Basilius vero & Gregorius ut philosophica & honeste
mitia vita ad culmen sacerdoci assumpti/ no solu hui
tremamo & valenti hereticis auctoritate pontificali
restitere/ sed et sptuaz suaz monimenta vtilia ad
modu & fmida ecclie dei reliquis evitis Juliani ex subi
litate ingeny phos ut dixi sectare volens nitanta
sup sc̃ilicat vestigia/ ut unus pytagoreas spm in se alex
andri requenisse diceret/ vtiq admistar eis totis orbe
sbi subiugare pararet/ Hunc rei grea dum aduersus
psas fmicti moueret a quodam m nisibis vocat
vbi dum ex strenuitate locoz miles deficeret ipse telo
in meretu missu/ post annu & menses octo exquo impa
re cepat/ ex quo vo cesar ordinatus fuerat annos vij
etatis xxxi qui nitecyt/ fert de ipo qd cu raculis cont
se venire videret exclama ad audaciore deuolutq
ore blasphemo diceret Vicisti galilee hoc cu rubi
xpm vocare solitus edit Sic ego deus ciuitate sua ab

fieri cognoscens no ad
plenu mory & ad ob
stinatoz

mpatore

mpissimo tyranno qui xpianoꝝ sanguinem dyb⁹ suis
nouerat adplenū liberauit Regnū in vita bti Basily
exoribus eiusdem sancti uiri eo quod asparcam capodoce
cū psidebat in rediūtu simultus delere decreuerat
hoc telū a beato mercurio mīe celitꝰ missū magnu
mentuꝫ huic rei fecit quod uīe eiusdem machabeis
tuba iacebat reuentu mirabile dict⁹ fuisse inuentum
Iuliana vō porphirius et kalistus alteri fautores eius
sapiam putatoꝫ julianū pducant, qualia post mor
tem eius simulatra magice artis gca instituta in
uenta fuerint breuit' aperiam, Aut go socrates nrp
tita hoc modo eius mortuus fuisset & impio pius suc
cessisset imperiū ingredientes intrinsecꝰ viderunt
mulierem a capillis appensam extentis habentem
manꝰ cruꝫ utrūq; aperuerat ut pstaret victoria fu
rore eius inspiceret hoc stelis in aereis inuentū est Re
ruꝫ in antiochia pluuiosas aestas inpalacia aut fu
isse reptas humanis capitibus plenas et in numerosa
in puteis dimersa corpa mortuoꝝ putrida cuncta
compata nece eius non solum in ecclys deoꝝ sed in
theatris pagenos exultantes resultasse pfatus scriptor
memorat et clamasse ayaxime fatue vbi sut vatici
nia vre dōs & xpi eius .xi.

Anno ab incarnatione dnī cccᵒ lxᵒ vi juliano mortuo ac in primo discrimine posito militi Jouiniano
natione pannonio vre xpianissimo vobis omn
petit⁹ deum dum se gentilibus eo qd' xpianꝰ esset imperare
no posse dicerent & ipi xpianos affirmabant Jouinianꝰ
ergo xxxvii⁰ ab augusto imperator creat⁹ hic pcesse
actus paulo cū sapore rege pharei fidus romanis
quidem negotiū sed tempori congruū meus ita
dito quodam oppido cū suppio pte mesopotamie
militum redeunt Cumq; esset catholicꝰ epūs a Con
stantio in exiliū trusus ad hanc sedē reuocatur
templa deoꝝ claudi fecit ac sacerdotes eoꝝ fugauit
Athanasiū vō catholice fidei defensorem ut ei de side
mos esset repto vagantē Cui ille assumptus pbatoribꝰ
epis restitit in hunc modū pyssime atq; clementis
sime victori Auctori augusto Jouiniano Athan⁹ et
reliqui epi gregantes expsona oīm epoꝝ egyptioꝝ

Jouinianꝰ .31.

1.

Theabadie et libie decet deo amabilem pncipem dispendi
habere voluntatem desideriuq; celestis Cr cui vere et ore
habes in manu dei t mperiu cu pace multis annoru
curriculis gubernabis volente igit a nobis dño dista
pietate katholice ecclie fidem treas ob hec duo recte
rentes cureniq ut platam ab omnibq patrubq nrorum
tue pietati nsmarcemq fidem hanc cu repudiatis
quidam nobis eqnde frequent nsdicebt sit eo qd
arcane no gstuerent nsane Nereus cu quida
eunch sectatores crispere t nupetabem aduersus eam
nouitate temptauerut dicentes ex no extantibq et crea
turam alch futura quetibilemq esse filiu dei plura
nosch ptalia seduxerut ita ut eadem que aliquit de
rdebant blasphemia hucdi trahent Et post pauca
Nectio gsidentes lesione que hucusq causa tonba
ppli tnat offerre tue pietati gfessionem gali Nyce
cauimq Est aut hec Nrei galiq fides credimq ih
unu deu prem ompotente t e Eos aut qui dicut eat
fn no erat t anqm nasce non edt et qr no extantibq
factus est aut exalia substancia ul substantia dicetes
esse aut creatu a quetibilem aut mutabilem filium
dei hos mathematyat scta katholica t apstica ecclia
Nuas leges nupator legens gratant suscepit fidem
q catholicam Dans taborant dictis legem cetera
que sacrau dignu no solum raptores t violatores
sed et impudica nspectores capite plectarent pro
mulgrant Nereu Athanasius ad nupatore Antho
chie morante uent eunch frequentiaru usus colloco
de fide katholica nformant Ipe aut xpianissimus
princeps ab anthiochia thaesim ecclie adiit ubiq pde
cessores sui juliani corpa honorifice sepelieus gsull
Vocatus est In adillacu digrediens Ac p Galatia
it agens in domo quadam nupcalce illata diem
preme ponent ee colore premente t uitore parietu
suffocatur in mata morte xxxvio etatis anno nupy
vo vijo mensi regni sui t vita pfuncto obiit. xii.

Valens 38.
Valentiniano 38.

Anno abincarnacone dni ccc lxvij Valentinia
nus it pannonig ac mediocri stirpe ortus sed
animi atcorpis magnitudine valens t Urba
nus xxxvio ab augusto gsenti nullibi in Nycea
simpsit nupiu Is diu sub Juliano Augusto nullenus ig

de ecclesia pellitari Constituto esset ipse quadam die fortune templum ingredente miraculo templi introeuntes gentili ritu purificare volentibus dum imperatore prade egressio purgata sed polluta expiationibus misteri templi vere forte et sacrum nullis officiis gerens pugno prosilit Ob quam causam a iuliano nulica tenuit custo diesq manupata Post eg mortem mox piissimus dn templum ecclesie publica imperii est adepta est hic valentem fidei suu nupu socio legit preceptu ecclesiarum cu coplurib sub orodit hys diebus tre motu magnu pelagq quoq extulit quod plurimas insulas et urbes involuit ·xvi·

Anno nupu sui ingo Gratianu filiu suu imperatore fecit Cui adhuc tenera lasciua pluvia nuper destruxisse dicit Valentinianu Auxentio Ariano hereticu epo defuncto ortu evocat epos habitug exhortatumq verbo eos pontifice eligi suadet Cuiq clamore oborto alio hunc alio illum petent Ambrosiu tu ab omnibus expostu Videns q puerpe adhuc rudi in cunis gentes baptismi gratia primu gestientes sacerdotem cum ordinari precepit Hic ambrosiu qui ro solu fidei sed et dictis et scriptis plurimu ecclesiam dei post modum fermodum baptismu simul et sacerdoc dona susceptu Verum imperatorem illyrico simul aggregatum cuiq Nicomedie effugato ipse cu sacris regnis Augustis sceptrisq hunc dr Impetu maximu pr victores Augusti Valentiniano Valente et Gratiano epis duobus Asie phrygie Carophrygie Pacatiane in dno salutem Tanto gallia in illyrico celebrato et sublatu habita questione de salutari verbo ostenderent tres hi pontifices trinitate substantiam patris et filii et spus sancti qui nequaquam deum nostis nuncupata ministeria religionis magni dei exercent Hanc q pdicad decernent mea quoq potestate ut nullus dicat aliqui sepenumero religionem imperatoris hanc patriam gubernantis et non illi potius obedientes qui nobis salutis nuncupata gradiebat Christum in nomine xpi nisi sic aut credite que sint Cesaris cesarem et q sit dei deo Ne diebus damasi pti fuisse in urbe roma sc. ·xvii·
dente Athanasius pti multos agones xl et quinq pontificatus sui anno beato fine quievit petrus huius tatorius sedis sibi substituit Rufinu lucas Accursius

sedem Romanam fugauit. Eodem tempore floruerat in Egypto multis
sanctis uiris ex antonij discipulis in heremo philosophan
tibus ex quibus duo Arsacius Isidorus columbas angelos
et Benjamin Orion helias et paulus hylarion Pachumius
plures et alij quam plures sanctis et prodigijs apostolicis uiris
mortalibus eminebant. Horum uirtutes uitamque omnem
tissimam ac humanam fragilitatem transcendentes laborem
qui sacre cupit legat. Heron et ea que reputa uerat uitas
patrum. Equum nouissime dum ad equitandum traheret lucosque
tangit Alexandrinos pestilentia grauedo afficeret publice
hereticum eum nominans polluitas et inquinatas manus quibus
sanctos suos et orthodoxos fide catholica in exilium mis
erat sibi imponi abnuit et ab episcopis qui exulabant sacerdo
cium suscepit nil hoc valens imperator qui prius catholicis
fuerat amore veteris tractus cum suis electis fraudesque
eudoxij Constantinopolitani episcopi Arriani uicturi ab
eo baptizatus in Arriana heresim incidit atque ad nefandam
impietatis dogma se obligauit. At Valentiniano for
tissimam gentem saxonum francos teutonicos inuadentem
bello fessi Burgundiones eram qui quondam a deuictis by
thenis sub atti ruterici ad germania unde egressi galliam
occupauere qui plus decies ipse uero dum contra Sar
matas qui pannonias occupauerat bellum parat anno
regni sui .x. apud Brutronem oppidum moritur. XV

Valens .39.

Anno ab incarnacione dni ccc lxxxvj° Valens xxxvj°
ab augusto orientis imperij regit Gratiano et
Valentiniano filijs regnum occidentis gubernantibus
hic arrianus ut supra dixi errore deceptus legem
dedit ut monachi ad militiam cogerentur. Vnde multi
in egypto milites xpi de castris regis militare recusant
machus coronatur. Inter hec Nigromantica arte qua
potest cum regnatoribus potest. Persecutat. Monstrauitque sibi
uigore literis O E D A omnes quos has litteras in capite
nominis hec apud notari fieri et quo facto est in Theo
dosium arrutem Theodosij qui pro imperio optinuit patrem
primus ab eo grecia liberum. Messalam tyrannum
qui ab ipso maurorum gentes in seditione gentatas deleuit
orbi propat Deum precibus. Apud Cartaginem grauissimum
tissimum grassatus pestis sponte languit. Inter hec Gra
tianus xpi fretus auxilio apud argentarium Gallie
oppidum cum pacem Romanam nullus Athalaricus detri
mento plus quam xxx Alemannorum milia fudit

Arca idem tempus controuersia in regno Gothor XVI
mt' fridigerend & athalaricū orta fridigerni de
bitiorus causa grā romanor auxiliū postulare co
pulit Quo dum ad valentem venisset accepto ab eo milite
athalaricū infugam vertit Valens autem beneficia reco
pensari principi cuius primasti dogma amplexatus est et
hinc gothi arrianam effecti sunt. Vlfilas gothoreū epūs
litteras nūc gothicas inuenit in quas ē diuinas scripturas
vertisset ac in regno athalaricū pdicare cepisset Athala
ricus eo quod pagan' esset multos eoꝝ supplicijs affect
quos arrianam pfessionē vocabant. Non multo post
gothis iam mt' se pacatis hūnor' gens hostilis trans
danubiū & nūcupatus ut iordanis se refert origines
traxens ducatu duc' de oyconidis paludibus egressa fortis
simā gentem gothor' ē rege suo hermanarico in
terecuit n' pfatus rex qui multas ē nationes domue
rat tam huius gentis hostore quam infesto sibi a quoda
milite suo scandolent' vbiq; c. t. annor' nonagies est
Ostrogothor' hunc regem fuisse refert iordanes Duo
ēm regna gothos habuisse quor' aliud Wisigothor' aliud
Ostrogothor' pfatus scriptor qui & ipse gothus erat ea
memorat post mortem hermanarici sceleti animo go
thi ruesus ad valentē mittit loci habitatorib' petunt
Quib' valens in thraciā habitare gressis. pacto dum
exodio & invidia vicinor' incredibili fraude laborarent
vocati a quodam duce dolo ad grauiū insidias pmo
ti auerunt ipos qui eos inuitauerat strauerunt post tota
hinc igne ac ferro depopulata vbiq; diffundunt. Cont' quos
valens ab Anthiochia pfectus mouens sera penitentia
ductus catholicos ab exilio reuocari iubet epos. ipe in
a pfidia sua spt' insuperabilis nō cessit pugna nitida
gerit. Vbi dum romanos fugat' exercitu imperatore
spoliat' saucijs ni nocturno vallate casa' fugiens latitare
voluit. Quem insequentes gothi anno imperij sui xv.
pty mortem vō fratris sui imp', cum casa parietē incendit
Justo iudicio dei ad fratris recidit' ut qui eos vana fide
petentes igne pfidie attendebat ipe ab eis igne mu
tuali arderetur, tormenti quoq; cruciat' sepulturā XVII
Anno abnegationis dñi nr' Ihesu xpi Gratianus
xl' ab augusto imperij qd' cū valente autē habue
rat cū valentiniano fre obtinuit. Cui rei p. Gratianus. co

subvenit volens Theodosium natione hyspanum fortem ac religiosum militem apud Gremiu purpurea induitu imperatorem orientis fecit huius diebus synodus sedā CL. epōz
epōz sub damaso pp aduersus Arrianos et Sabellium
quoz prior spm sanctu ppfitiu factu docebat Alt' vero
sine ppfitiatz distinctione eundem patrem quem t filiu
esse asserebat multe regia egrat' dampnatisq; et Ana
thematizatus simul cu arrianis hys heresibus fides con
firmat' catholica Theodosius vt tam vtute qm̄ prude
cia Gothoz gentes deuicit / federeq; cu Athalarico rege
corp initio ppli ad se Constantinopolim vocauit Quo cu
veniss Athalaricu deum vltiu clausit Gothoz vt ges
uincutes t manslueudine principe videntes Romanoz
se subdi de impio Theodosius Archadiu filiu suu sceu
impiu legi / nit' hec ayaxenus accepto p tyrannide in bri
tania impio / Gratianu sexto post mortem Valentis impy
su anno in gallye nitit / fecitq; sibi valentinianu ita
ta expulit Quo ad theodosiu fugiens prat'ue abeo excep'

Theodosius. xl.

Anno ab incarnacōe dn̄i cc° lxxxvi° gratiano // xvm
nitfelo / Theodosius xlus ab augusto Romanu im
piu solus obtinuit hic diebus cunctab xpi fi
dei tam forensibus qm̄ cunctis malis / pleni grauī
dui pacemq; pfectu habere cepit / floruerut autem
tūc illustres vite merito virtute ac sanctitate gēti chri
stiane tuconoz epūs Ambrosius mediolanensis antistes
Genesius Colonicensis ppul Hieronimus ptbr Augustinus
quoq; catechumin Ab ambrosio hic baptisatus inuenit
pfectu xpianissimu principe ultuq; errores restituq; vero
exaltantem adiutus ayaximū in deo magis quam
in homine spēi deuotu monet Quem in aquileie
custu finibus agressus nitenit Quo vso audagea
cum comes qui eius fautor erat / seruet mergendo
necauit / pacta victoria Theodosius cū honorio fi
lio suo piulo Romam venit / ibiq; ordinata bene R.
p. Valentiniano ordinibus impio felicto gsentimo
polum recdyt / Verso Valentiniano q dum ad gallias
redisset fraude Arbogasti ac Eugenii laqueo ut a
quibusdam dicit suspendit / Eugenius q ab Arbogasto
imperator creat' Claudiam d'ti dicit eum spūs mali
bus exhibere hec genus sibi mortis intulisse Hic
est Valentinianus qui ab Ambrosio catechumin facti
dm̄ qui baptismi gram̄ papet monte hinc de precipitat'

Sima dece pdecess epus epl'am lugubrem dictaut que
sic incipit Verbem mei dolco v m d. inqua ab eadem
dictu inuent² qua quem m xpo regnatuc eam aouss
ipe veco ereem quam proposit no amusit. Equa auctoritate
quidam nr temporib theolagi diuinant² post pmul
gatam cont sententiam qua dicit nisi quis renatus
fuit ex aqua t spu sancto non potest introire in regnu dei.
Aliquos sine sacramento baptismi ul effusione sanguis
obtestmenti passionis xpi ul attestatione dnice saluari
posse sic vaticinantes quos no allegauit deus potes
tiam suam no bene ysdeantes quid stolm quid laqueat
auctores quid ignudo. qd asseendo. quid d' magnitu
dne doloris semet ysolando. dd' tam t si verum sit dei
potentiam regulis ecclesiasticis et sacramentis no cohiberi
nd hi qui qd xpiana regula strengor necessarium est
credere sit hoc nemine saluari posse quare omnis deo
tamen imputetur iudeus t gentilis ul no baptisatus
sine effusione sanguis ut dictu est ul attestatione qd
possibile sit saluare m tm hoc credere erit impossibile
Et ita diuina potentia in talibus no sibi sed nichil
ligatur. t mirandum si hoc pretate dicti dicut que
non eadem pietate hoc de parulis sentiant. dd' si
obiciant quod isti tamqm adulti credere possint. Quod
non illi solo originali debito obligati tenent² qd'
non isti Restat ergo ut nos in illis ac illi nobiscu diui
nam admittent² in talibus no dyscretionem potentiam
excludentes in apli. O altitudo &c t in ppheta Judicia
tua abyssus. m Sz hoc hactenus Azotte Valentiniani cu
pseta Theodosij dum cont tyrannos exercitu parat
ad Johem egypti uicariu Eutropiu eunuchu misit
exercitusq; rei auxilio dei requisunt Cui ille ypocrito ut
nec creat plenu spu plenu detyrannis qui misit victoria
Jgit religiosissimus imperator fide potius qm militie
uenatus exercitu cont tyrannos uenit pmissisq;
Gothis quoz. xx. ai ab arbogasto fusa dicunt² t ipe in
alpes ut potuit Dum ergo in alpibus greniissent tyra
nn qz meliorem pugnandi facultatem inueniendi
loco haberent Augustis totam noctem lacrimis et
oculis pugilem ducens deo se committebat Quare
facto pugna oritur² Victisq; tyrannis Eugenius capta
ui fuit² arbogastes vero qd nauis sibi uicina inue-

finem fert. Quam victoriam mitis pyssimi imperatoris
ac omnibus eccle a deo impetratam mihec celitus mis
sus ventos in ora hostium impulsus & haut dubio quda
eriam expugnans pacta virtute dei fortiu gesserab
in laudem principis hunc dignissimu est O dilecte
deo cui militat ethec. Et Comitati venient ad classem
venti. Theodosius itaq; omnibus bene dispositis ac ordi
natis gressus pgit. Interea Valentis impij fratris anno
apud Aquileiam beato fine quievit. Hunc ut ipse deinc
ecclasticam deduxit hystoriam. Hic est Theodosius
qui dum exhumana fragilitate Thessalonicenses
effrenate et sine sententia punisset ab Ambrosio
ecclie liminibus inhibitus est. Quod ipse humiliter
ferens tam diu a communione se abstinuit donec la
crimis ac bonis opibus penitentia pacta a pfato pon
tifice relaxatus est. Obtinuit etiam sacerdos iste in
predicta civitate maxime int omnes latinos officiosus
usq; hodie habet venerationis XIX

honorius et Archadius
ez?

Anno ab incarnatione dni cccc lxxxxvij honorius
occidentis & Archadius orientis xl^us ab augusto
loco post mortem patris imperiu sortiunt. Da
mas adhuc rome Theophilo alexandrie hyeroso
mis Johe Flauiano Antiochie Nectario in urbe regia
sedentibus hys diebus Ducimachus quida monachus
ab oriente romam veniens cu gladiatoru ludu ut
pon^s impia religionis mutatu sedare vellet actum
stantibus lapidibus obrutus ac necatus est. Deo com
to honorius cum quide nu^s meis numerandu consul
nefandu vero spectaculu hunc di deinsa amputauit
Nonnullo post Nectario mortuo Theophilus alexan
drinoru pontifex cum alijs epis ab imperatore ad ordi
nandu regie urbis epm evocat. Nu dum ydoru
pbrem sui pfate sedi ipponere cogitasset. Johes Antio
chenus ab omnibus petit. ac eon voluntatem Theo
fili electus ab ipo tandem ordinat. Unde Theophilus
ad depositionem eius semp laborabat. Iste Johes qui et
Chrisostimus tanqm aureus ore ppt eloquentia vocat
primo a mil^o Antiocensi pstule meadem ecclia
diaconus ordinatus. pter eius mortem ad hymnu se
niores ibiq; pneumniu deo vacans. ab Eugenio //
pape ordinatus fuerat. fuit autem potens in ope et se
mone. ad corrigendos mores utilis. nimia vo sinceri
tate & zelo dei impudens. nimiaq; libertate omnes

ut a nescientibus arrogans putaret⁹ & prosiliet/ Unde
postq̃ ad ep̃atum venit/ clerum suu quos meret⁹ corrigere
nitebat⁹ intm odiosus est factus/ ut ḡspicacione inita plu
rimis cõm cum decretacionibus vsi/ furiosu eum diceret
et ptate/ ac tanq̃ sue testimonio degentem/ Cui nec fa
cere fidem uidebat⁹ qd̃ nullum seu cautel⁹ pauebat⁹/
qd̃ in abstinencia & sepe aqua dolebat fecisse
credit⁹/ Porro apl̃o ꝑt̃ sermones quos faciebat plurimu
amabat⁹ qui quales fuerint ex libris eoꝝ qui usq̃ hodie
in ecclia manent cognosci pt̃/ Accessit adm̃odu sue cu
nulle/ qd̃ nos salum clerus ass̃ fuit/ sed eaꝝ epoꝝ p̃mo
res equitatus/ zelo redargue nõ dubitauit/ Vnde fac
tum est/ ut Eutropiꝰ quendã eunuchu & gsule/ p̃napiq̃
familiarem/ cum gsulo lex data/ ut ad ecclias ꝟfugi
entes rude trahent⁹ fugat/ cui & ep̃e no nullo ptg post ꝛea
p̃cipis fugiens/ sub altari latuit publice in ambone
redargu̇it at eoꝝ eum maculatoꝝ edere/ t omelia ꝓpt⁹
occasione nacta theophilus ethyen tanq̃m a suis omnibꝰ
destitutu deponẽ uolebat⁹/ Vnde no solu epoꝝ adu
ersꝰ aduersarius sed etiam epoꝝ/ uicinoꝝ quide collo
quijs/ remotos aut scriptis cõm ei mouit/ Ex quo con
tigit ut Epyphanius salaminꝰ cipri epm/ meus quide
sanctissimus/ sed temp̃i minꝰ ethena educatu simplicioꝛe
ꝟmoueret/ & occasione libroꝝ oriẽtis ei ad depositione
johis sibi assisteꝛ/ Itaq̃ ꝟfatus sacredos damnacione
arrogens portaꝝ ad vrbẽ regia venit/ Johemq̃ causa
theophili declinare nequiq̃ desistit nouatione/ Cuiq̃
ad eum ethes mittet rogatuq̃ ut ad se veneꝛ seu mꝰ
alios epoꝝ maneꝛ/ Epyphanius respondit se nec ei co
mune nec seu oracle velle/ nisi m libroꝝ arrogens
damnatoꝝ subscribeꝛ/ Qui differente johanne inimica
eius epyphanio suadent ut apl̃os/ ecclias altera die
collectione facta veniat/ Origenis libros detrahet/
johem temp̃i arrogens defensoꝛe coram ꝑplo increpet/
Quo compto johes epyphanio hec ꝛba mandant/ Ca
tera regulas multa gessisti O epyphani/ p̃mum quide
qua ordinatione fecisti ni ecclia sub meo nuce ꝯstituta/
Deinde qua me meo inuente in eos auctoritate ꝑpe
tata celebraste/ reuersus qua inuitatꝰ exussisti & nunc
de nouo ante ep̃e ostiũ/ Qua ꝑt̃ obsecro ne t̃bario

nastat' mpl'ó t hmg rei ipe pcuiau sustinaß / dnus au
dito Epiphanio locutus ih johannis ut quda' ayiut re
mendault Opero qd' no moriaris epe / ad quod ille
respondisse fert' Opero te ad tuam patria no reduce
Vtinq; mpletu est Nam t Epiphanio in via mortuo
fuit & johe pq paulisd depositus / Post johe ad theo
philu eudoxie auguste co qd epiphanium contra
eum arte massat more suo / sermone ad pplm emulta
mulierz vituperone plenu edidit / dd' illa ei inter
fuerat / marito suo q̃questa fuit / ipe' theophilq quã
uam johem non solu suis sed et pximis odibile fratru
fraudu deponere cogitantis / epos in suburbio calcedo
nensi q̃vocat / accusatores pduxit / eumq; tumultu re
sponsuru ad ea que sibi obiciebant / ad audientiam
vocat / Verum johes / vnus ex eis synodu adhoc fieri
pclamabat / At ille dum unu atq; unu ex eis epis
cum euocaret ipe vero in sua sententia pduraret
ut inobedientem epatu eu deponendu decreuit / pte
vo sedicionem moneri clamabat / Porro principe
epoz sententia q̃fremente johe depositu in exiliu
deportat / Quod multi cum ex his que eo odio ha
bebant videntes misericordia mot / johem exhumatu
pati dicebant / pterea in cunctis ipam diligebat cum
ex invidia Theophili damnabi ce / Interea tunc
syreno & Anastasio sacerdotio pfunctis in urbe roma
sedebat / johe ipe hec motu qui ni eis deposicione mul
tay cuntis acrdit / post modu a pncipe ppe re
vocatus / eccliam augusta latore mordebat / Dum
illa ecclesiam insidijs pararet / simosiacum illa
edidit omelian que sic incipit / Rursus herodiade re
pmit rursus furit / denuo saltat / denuo caput
johis imissum rupit itape / Illud dece magis
execrandum eudoxia / denuo cum deponi & in exiliu
trudi fecit / dd' nocturno audacie mpbant ac
clerco ne alii eligerent scripto intimant / Verum
nil hec moniis johe fine ecclesie impositi / Sed
et Theophilus no multo pg vita decedens / Cyrillo
sedem reliquit / Theophilus iste qmuis in causa johis
reprehensibilis fuerit in com arrianos & anthropo mor
phitanos quoz hereses imp exorta diu liniamtis

corporis cum septimum decebant forte adeliha extitit hec
heresis in tm simplicioresq monachos t hereticatis cepit
infecerat ut Alexandriam venientes p assertione vere
fidei seditionem contra theophilum excitarent Quo mato
pfatus pontifex gsilio deuisit video vos stare multd
dei getate plebis furorem no euasisse Cuca eodem
tempore honorio et Archadio regnantibz beatissimo
pstul martyrio t ambrosio eiusdem dei vtutissimi sacer
dotes migrauerunt ad dnm Sed iam ad hystoriee seriem

Igit post mortem theodosij dni XX evectam
a filijs sibita minuscula no accepit consilio fi
lijs patrijq regem sibi cecanter a curia vadit
Vrsacinum vo postmodo decreto am portas vbis
Constantinopolitanensium decollat captq eq cu
manu dextra ad hidibrum in vrbe ducitur Huldo
eodem affecte comes nomine ausibz a romanoz pvin
cia assertat deinde Contra quem Gaiazahel se simul cu
ipe duos filios occiderat cu exercitu mittit Gaiazel
g plus dei quem multis exercitu hostem deuicit fugat
cu parua 1 cu v milibus manu hec milibz tyranni
fugauit deus eodem no t multis post diebus strangu
latus interijt Porro Gaiazahel rex Hispanie ut assi
let clamat ecclias dei psequi cepit Vnde iusto iudicio
dei qui antea ipm gfitendo exaltatq erat eam ipm con
temnendo humiliari debuit Non multo em post
mortuus est Archadius eodem imperator vnc nimis et
quietus xiij post mortem patris anno vitam finiuit
decimo tis mpuq filiu suu theodosiu octeni reliquit Anthe
mio pfecto pu nimis magnum regnum vbem eodem dedit
omnia disponente XXI

Anno abincarnatione dni cccc xij defuncto archa Archadius
dio honorio xl iij ab augusto occidentis mupe
rium tenuit Vnde gothi rufino ac stilicone mi
nistris cu alarico rege eoz ex genere balthoz sede
post annalos nobilitatis Baltha id e Audax vocabat
p dalmatiam t venetiam digressi emilie finibus
rapta metant missaq legatione ad mpatoq pace
ne hec morabat eam habitationis sedes deposcunt
ad dnitet quod si gratis accipe no possent vltro eam
auferunt Consilio g accepto princeps ted eis vsq hispa
niam que ei rebellis erat tradidit ad pm possidendam

vide //

iuñ

Ataulfū

// ante elig'rat d'populāt / ℔ ataulfus amore vxor sue plandie

- // dedit / loco q' usq; hodie palatiū gothor vocāt / ℔ postmodū

Sazimo

Iunio

sucreſſit gentes et prepue Wandalos qui et ipi
tunc uenit in hyſpaniam ueneat bello ꝑſſt XXVI

Honorius tyrannum comitem Aſſerte contra Ro
manos uenientem ꝓ maxima cuitate uerat Et hac
tagine ꝙ postmodum ortus eſt fugant Pace
cum adunante aſtanio qui gſtantinū t gſtante ingal
lys obſſedat integram ecclie dei ꝺdidit in aſſecta hys
debus ſub ꝓnotario ꝑ corpa ſanctoꝝ ſtephani ꝓthomar
tris et aliorꝝ luanos ſacredotꝫ ꝺuclata ſub johe Jero
ſolimoꝝ epo fuere Non ꝙ multis ꝓ debus ſub bom
faro qui Sozimo ſucreſſore innocentij ſubſtitutꝰ erat ꝓ
nimꝰ ꝓbr xpi° etatis ſue anno in bethlehem migrauit ad dnm
Defuncto bonifacio Celeſtinꝰ ſedit in urbe Rallia cum
augusto fedus mist eaꝫ placidia ſoroꝛ ſua ꝛeddidit
Hucuſſꝫ oroſius comeat ſuas ꝓduxit Honoriꝰ xxx°
nupꝝ ſui anno quoꝝ duos ſub patre xiij cū fre ſuo
reliquos ei filios ſuos ꝛegnaꝛat rome nouit XXVII

Anno abincarnacōn dñi ccc° xxvij° Theodoſiꝰ Theodoſiꝰ .ii.
iuniorꝰ iuniorꝰ xliiij° ab augusto patruo mortuo ſuꝰ
ꝛegnauit Hunc ꝛbutes in ſequta hyſtoria ois
anteceſſoribꝰ ſuis ꝑferaꝫ Intquas t hoc gnouerat
ꝙ admſtrae alexandri magni dū in ꝓuincie eet at ex
ferueꝛe ſibi t ſqualoꝛe puluereus uariato ſtu laboraꝛet
poculum ſibi iocundiſſimum allatū ne ſibius ꝓbꝰ ꝛeꝺꝛ
ꝛemuit floꝛuerat diebus eius johes Caſſianus hyere
nita qui collationes patꝝ deſcribit et gerundius anti
ſiodoꝛenſis epus Quodus eodem tꝛeua ſub celeſtino
ꝑ ut eius ſucreſſoꝛe ſixto mediante cyrillo alexandrino
t nectadio epo ab italia deſtinato tempibꝰ iuuenal
ꝛegre ueꝛ epi ducentoꝝ eꝓoꝝ cōn neſtoꝛiū qui duas
in xꝝ ꝑſonas aſſꝛebat ephesi congregat oſtenſaꝫ duab
naturis xpi una ꝑſona ee in fautoꝛibꝰ ſuis neſtoꝛiꝰ
uſtu damnato anathemate Theodoſiꝰ cōn johem
qui hesperie ꝛegnū inuaſeꝛat Valentinianum amite ſue
placidie ex conſtantio filiū adunctis ſibi aſſꝛe et ar
dabuice ſocijs ei matꝛe inſtantiam deſtruauit At
johe uix quoꝺam aſpeꝛis t ardabuice dolo uincta
alios ꝛō ducatu augꝰ rauenne ꝛeꝺꝛ Hoꝛ ſt ꝓ
religioſi ꝓncipis meritis a tyranno liberat Huic uſſꝫ
theodoſiꝰ epc t ſocrates t ſozomenꝰ uiri diligentiſſimi
hyſtoriam ſuas ꝓduxeꝛunt Deue postmodꝫ nouum ꝺucte

et Cassiodoro senatore p Epiphanium scolasticu a gro in latinu vsq; adhuc auctoritatibus tripartite hystorie no absq;

Valentinianus·xy· Crisp tyrannus theodosius Valentiniani cum ope xxiiii
nuper malis sedatis fuerat et nunc dictor diem
iudiciarius nupr sperni legit et Augusti statuit
appellari hys diebus West-Gothi in gallys habitabant
Ostrogothi et gepide exules auares et longobardi
dextendebant Danubiu trisentes gepide quide circa
Sigedonē et sirmiu Ostrogothi vo spreti in pannonia
morati fuerant exhinc an ltra habitauerut vbi p
xlvm° annos morantes ad occidentem usq; (ad) flexerut Wan
dali sexies sub gyserico rege medigrillo duce hyspa
nias occupauerant Ea tempestate fuere duo in signes
pfectus eius et bonifacius Nuncq; bonifacius comitatu
affectus ab imperatore accepit Sed dum fraude eius
bonifacius apud placidiam matrem augusti in iuste
accusat missus fuit cum eum ducib; maiorcq; et gallie
clubq; a bonifacio occisis Sigisvaldus comes constā
tinum destinat At bonifacius in hyspaniā tristem a
stirpe vandalis totam eis affectā tradit Qui mox
feruo igneq; tecta depastentes vbiq; diffundunt
Ac nutu celi mala hyppone ensem urbem cui beatus
Augustinus psidebat obsidione cingut Beatq; ante psul
ne excederet urbis sue videret tres menses obsidio
nis cum lxxvi etatis sue anno migrauit ad dnm
Non multo post elapso ipe placidie apparuit falsa bo
nifacium delatu fuisse vocatiq; ad se magistru mi
litu fecit Vandalis aut tradita parte affectu romani
patrem dedecut hys diebus gyserico Wandalor rex
arrianus xānos affligens episcopos in exiliu mist
Cartaginē invadens multis diēbus ac ecclīasticis
ornamentis spoliauit xxv

Anno imp theodosii xxv° hec nocte horribilis
constantinopoli fuit ob eam causam Aiot othcot
ayot vtxyppitte ayot Athanathot eleyson imas
hoc est Sanctus deus sctus fortis sctus immortalis
miserere nobis Dū applo in proculo epo suo celesti
admonitione renuncit hec nocta cessauit Unde ab
imperatore cunctis prope pulcherrima ut p totu orbem
cantari hoc iussit precipuu est Roma q̄ hic ex hac
nocte in multos sues exgressibus coercuit hys diebus
Attila hunor rex atrox sue bellica tyrannidem exercendo

Attila rex Hunorum

tcaria & illiricu vastare cepit Cui theodosius datis vij
millib; libris gr̃isse quos singulis annis ch̃ libras
a finibus suis cerce pstaret ipe vo no multis post die
bus xlo anno mpv sui post morte vo patris sui xxxvo
aput constantinopolim obyt XXVI

Anno abnatiuitate dni ccc liijo marciano gsulio
pulcheriee xlvto ab augusto occeptis imperii Marciano .xv.
susceptt valentiniano xlo vto regnante
huius diebus sub leone pp̃ uniuersale hierusalem ana
tholio gstantinopolitano epo quarta synodus de xxx
patrum contra eutycen hereticu habita e
sacrum alexandrinu quondam epm dioscorum ubi de
t exactis vnam naturam dicentibus aput Calcedoniu
gregat damnauitq; simul cu nestorio
fides catholica duntaxat nestorio a humana sed pstita
predicatoe roborat hec sunt quatuor synodus quas sc
beatus gregorius urbis rome epe velut quatuor euangelia
venerari testat Regnante regnantibus marciano & valenti
niano attila hunorum rex subiugatis sibi fortissimis
ostrogothorum gepidarumq; ppliis alior̃q; plurimis gentibus
maxime nostra e achaiam puastat Dum q̃ roma
nos quoq; vesegothas quorum pricem ab antiqua sue
urbis dignitatem Alios uo ob singularem fortitudinis
uirtutem emulabat subiugare tagitat timens ne
duce hac gentes aduersus eum structas dolo ut erat ut
uersutissimus se iungere eas abnuisse intendebat Qp
nide missa legatione tum ad valentinianum romanu
uero augustu quam ad theodoricu regem gothorum
utrosq; specialit uba pacis mandando romanus sde
se no aduersum esse sed contra gothos bellu parare
gothis uero eisdem denunciauit utrosq; nialiteu
mutare uolunt Sed crimis qui huic romanorum patri
cius erat fraudem attile pscisit sceptrisq; expsdna
valentiniani ad theodoricu regem gothorum litteris ut
gra immanissimus tyrannus ac uteq; orbis inuasore
ambo grauentur cum qui ultime monuit Regis attila
dum modo pretde non posset bellu gothis apte indicere
stipulatus p legatos romanus cum grecorum auxiliu
arripuit huic astipes sibi fecerit sarmatas armaricanos
burgundionibus saxonibus ripuariis heruls rugis
celtice ac germanie nationibus gothis structurus Attila

attila rex hunorum

ꝓ cum aldarico gepidaꝝ & walamire ostrogothoꝝ re
gibus m numerosiꝯ regnis ac nationi ei⁹ ꝓtectu
mouet / incampis go catalaunicis utercꝫ ꝯsedit exercitu /
Attila ceruentum xerxen mentis ꝓtoꝝ ꝓ quiet / sꝫ mi
tendo sed ex alia pte om potentiorem capiuen infide
simis mouent ꝓsagys / Aetius d' re turbatꝰ / sed d' hoc qđ
ex alia pte vnu potentissimu quem ipe etiꝫ putabat
occidendum intellexit / animatus suos alloquit / cosp pro
ribus vtutis sue fortunis q̄ laudos deuincans pugna
aggredit / Romani eminentiore loꝯ habebat / itaqꝫ a
mane hora diu fortissimis gentibꝫ acerrime usqꝫ ad
noctem pugnantibꝫ / bellum ꝓtendit / Theoderico aut
gothoꝝ rege ibi / qđ attile ꝓdictu erat hac illacꝫ ad ex
ortationē suoꝝ discurrens / occubuit / Hanc facto ergo
gothi regem sui requirent / sed morbo mortuu cum
thoresmundo filio regis in hostem reuerti volut / Aetius
timens ne deletis hunis gothi in superbiam elati
Romā inuaderent / vocato ad se thoresmundo / ferus inquit
tue qui domi remansere patris morte compto mox
deut regni / Tu go festina ne forte ipi te preueniat /
Hic statim iuuenis astute circumuenus / ea quā dixi cau
sa bello dilatare & ad ppa redire edocuit / fretꝰ de
Attila qđ de sub sellis pua ferisset cui se si hostes rema
nsent inuicte cotinuerat / Crederet in hoc fenestello
filio ut facdamus refect exutꝫ pte / & hesu milia ex
ceptis q̄ideꝫ milibꝫ qui in ingressu scanctoꝝ & gepi
darū preuri nocte crematerant / Thoresmundus a suis
rex creat / qđlibet ei⁹ in patria reuertit / thalosa ingredit

Anno xxx

Cum attila gothis recedentibus secuꝝ factus
ꝯ romanos utre deflectit aggressuꝰ Venetiaꝝ
metropolim q̄ inpdicatio sinꝰ posita est obsidio
ne cingit / cuiaꝫ dim multo tpe obsidens capere non
valeret cuꝫ exercitus recedere parauit Attila nuꝰ
digressibus ac seu quid egeret mente ptractans ci
comitat exube fetꝫ suos teahere videt quo viso suos ad
euersionem vbis amplius accedens hoc inquit omen
nobis est hc inquia anos futuree studis ꝓsagꝫ verbum
ventura dixerunt Dixit et rastantes machinis om
q̄ tormentoꝝ generibus adhibens urbem aggredit
captamq̄ fundituꝫ ut ne vix vestigia maneant dele
uit / ferunt quidam qđ vacua habitatore urbem mo
uerit Elapso em primo ꝙ ipo ignorante in insula

que venetia ꝯstruct exercitor mhabitatione dict' trib'
latus sterm' patriarchali sede beati euangelistę p'mi illuc
urbis epc' eligi ꝯsecut Vnde usq; hodie nr' gradoisset
t aquilegiesse de patriarchali dignitate lis ee ognoscit'
Tanta autem in obsidione hui' urbis et mora multi
tudo fuit ut mire magnitudinis montem utiuu de
tum quem ipe vidi in modum aggeris ab exercitu
compositu mole usq; hodie affirmant Alio tm a nullo
retro eundem montem factu tradunt Attila hyss clato
sacratissimis tubis venete urbes pugnando et ad solu
usq; psternendo Mediolanu quoq; ligurie caput
artissimum quoq; papia eodem aduersione de
plat Post hec dum romanam ree intentat occidente
sibi leone p̃ tam auctoritate ac pibus fractus qm
exemplo alarici qui post captam urbem no diu uixit
tutus ad ppa ducitur XXVm

Interea hec valentiniano cu ututem simulas ed
cum boeao senatore necari iubet Ea ipt' no multo
post ipe ab amicis cu xxx mpy sui anno essig
cum theodosio sorore xxv cum maximo aliquot
mpauerat vita priat Huo protinus maximus accepta
uxore eius eudoxia theodosii filia mpiu usurpat Ac
eudoxia ingressu wandalorum regem ob hanc molestia
uocat Qui ueniens roma ingressus agrigentum
nu quidem tanqm hui' mali incentore tm exquo
mpiu inuaserat mensę menbratim Distrepuit et
ipi antiquę nobilitatis t ututis m memores ubiq;
diffringunt Post hec ingresso urbem tanqm habitatore
patriam recumpe volentem leo ppa occurrit inportu
nisq; ab ocupatione animum et incentore urbis absterr
ppetrat Igitur barbarus urbem quidem recupt spo
lia rapuit Ac ipe xum peruenit deu eudoxiam cu filia
bus duabus nutre alios captiuos abduxit ab incendio
tm et cede ciuium nec sacerdotis montu abstinuit
facta est autem hec strages ab alarico urbis recupto
a wandalis ao cc lxv a gdicatione sua anno Wandali
urbe capta p campaniam diffundunt Calabr tota ferro
ac igne uastata nobilissimas eiusdem prouincie urbes nea
polim et nolam expugnant Hui' urbis strenuissimu epm
paulinum predictis captiuis ad' in dialogo gregorii
plenu habes barbarus se tradidit Porro ingressus

agrigentum

opibus gtalibus ytalie ditatus Trasimundo filio suo
Valentiniani principis filiam copulauit / cuius filius hel
decius natus nonta sequens katholicus fuit / Cetum
Attila ab ytalia digrediens honoriam valentiniani
principis sororem sibi dari cum rogasset nec impetrasset
cu dignatione nitedam suam Cuersus puellam sibi
speciosissima copulauit / Ob cuius amorem dum luxuriosa
celebrat gmnia inebriat / noctep ipsa iuxta puellam
resupinus iacens sanguine ipo effluente de naribus
fluente de naribus suffocant / manep facto a suis mor
tuus invenit / Iusto dei iudicio id factu arbitror ut qui
sempr humanu sanguinem sitierat ipo quop sanguine
suffocatus miceret / Eadem nocte macrianus in sirmio
apparuit occy Attile factu / Hic est Attila qui ut gda
ait inconcussione genuu natu in medo terrarum om
nibus / superbus metuebatur oculos circumferens bellorum da
tor ipse manu ipius gstilo validissimo / supplicantibus
exorabilis / ipiusq senectu in fide captus / forma brevis /
lato pectore / capite grandiore / minutis oculis / rarag bar
ba canis aspersus / simo nasq / tetra colore fuit / In excessu
eius filius d. nr. Hardanus stetit / Hic eodem die vbiq
deos destrueret xpi nulla regnum aput eloma ag
gressa macrianu vocauerunt / Beatu quop martinum
epm venisse ipm deos euertere macrianu / sciat / Non post
tempe macriani vij impii sui anno fraudi sororium
Constantinopoli necat

XXIX

Leo · XX ·

Anno ab incarnacone dni ccc lx octauo octo exerci
tibus militu ab anatholia patriarcha coronat
xl vij ab augusto orientis regnu arripit fi
liusq suu leonem regni sibi socium legit / Sororem eude
bis impii aput Tauenna mauromanq accepat /
Huius quarto regni sui anno iuxta Dertona ciuitate
arasq / sereuus cursum ranenne absq impio augusto
regnu invadit / qd' ip quatuor annos usurpans
rome die obiit / Huius mortuo Augustus Anthemiu
ex patricio ciuem factu romana misit / Hic secundo
pficiscu in gallias impiu usurpare valentem in ex
iliu tenuit patriam romanoq / eadem molliente orbi
prepit Nepos leo Zenonis germanu suu / basilissa quop
veterne vxorem sue sem affinem pficit Cum Ostrogothis
eodem pacem facuus theodericu theodomiri vandalorum
regis filiu vnq amicu habentem orbi cepit
Huius post hec pat in honore remisit Int' hec eodem

patricius Anthemiū iiij° anno regni sui occidit. Ipe vero
post tñ menses diem vltimū clausit. Porro leo vir⁹ ad
hūc anthemio alibeū ad urbem missus, qui reginā no
mine simul cū placidia Valentiniani principis filia in
uxore accepta suscepit, post vij menses vitam simul
finiunt t regnū. Post cuius mortem Faustinę lucrecius
impiū assumit. Anno sequenti anno expulsa at in salona
ciuitate dalmatie epo ordinato, nepos patricij nepo
tiam filiū audentis imperiū regit. Leo g° leonem
Zenonis ex filia sua filiū impatorem facit. Ipe vero
xp° mpij sui anno decimo vltimū clausit. Hic paucis
mensibus impauit preter sui Zenonē impatorē creauit.
ipe vero diem obyt. Porro basiliscus magister asciuit
uxorem suam Zenobiam augustā fecit. Igit² dū Zeno
na ad urbem regia venientē a senatu ac pplō ḡtanter
suscipit². Basiliscus depositis in sacris ad ecclesiam fugit.

Anno abincarnacōne dñi cccc lxxvj° Zenon grece
re vsauens xlvij^mo orientis impiū sortitur.
Porro occidentale idest romanū nepos tenuit
hoc a regno pulsō, oreste patricij filiū sui no mē
augustum sed augustulū dicendo, impatore orientis
recauit. Italia cū romano impio q̄d ceteris ruit regnis
absq; imperatore videbat. cui t nupij pernatis
exigentibus iusto dei iudicio, ea que alijs misericordia est
gentibus meritū. Vnuerendum sint, odoacer natione
rugus exultimis pannonie finibus, cū heruligenis
sociis heruli⁹ ad inuasionē eius p̄mptu manet. Cui
dum oreste patricius minimus ligurie occurreret.
visa manu eo tecto auffugit. at interim se ciuitati
claudens odoacer insequens capta urbe occidit. Ac inde
pitalium totam diffusa militē regni nomen usurpat.
hic area sua egressus diuy p̄fectorē nouitas ptes
ut superiorem pannonia inficit. Quem dei seruientem
ravennatesium epm qui ibidem dei p̄dicans uite ca
ritas comitatis alta ḡstorexerat adiit. eumq; de cuius
rei ḡsilium ut ipse ut erat plenus spū omnia que
postmodū exitus declarauit. vocauit. ei p̄dixit. ut
quisquis patricium occisū captumq; ab hostibus cernes
patricium mente ḡstorataq; fronte purpuream xp°
regni sui mensē pueri cū regnū deposuit. odoacer
q̄ nullo resistente sibi victor urbem ingressus⁹ ut
ipse, subiectumq; sibi ut res disposuit, pstino cū tota
italia seruico suo p xiiij annos inconcussa ut deus gui fuerit.

Finit.

XXX

Zeno .18.

·xxxi·

Ap̃ clamores contra rerū mutabilium nuꝑcias tem
pe & loco rogni exigente tpe eni regnū illud
inuictissimū ac potentissimū quod solo nomine gentes
ante terrebat orbem gubernabat Jam paulatim destruendo
et exp̃ma recuperone que sub alarico facta est d'hono
rabilium postmodum in gaudiorem barbaris patuit &
ut aptiora que diuersis fiant nuꝑcia vrbe p̃mo ab
alarico sedo agisteno capta tñ ac spoliata Nunc vō ab
odoacre non solum capta sed nunc p̃ncipib̃ in potestate
ac imperiū p̃ xiij annos lacrimabiliter subacta inuenit
Et vide quod sicut sup̃ dixi no solum orbis eo sedz fines
babilonico similis apparet ingenio Illa post nonul
tos annos ydoneos sue gentes cepit subicere Licet similit̃
ea ad robustū venit etatem paulatim decrescendo Ac
p̃mo vicinas vrbes subiugando post adulterio ad se exten
dendo ac totius orbis pedetentim aspicere venit Sed
sicut Nemo repente fit summus quo alioq; nitica uo potuit
fastigium fuit humiliari deberet cepit paulatim vires
p̃dere & fi eam in simili etate posita defectu honoreb
quem in robusta ꝯtra exercerat etate pati Accessit etia
admixtarū timiliū que semp̃ caduceo rerū mutatione
retinet est sedis mutatio sub gestatione facta Et sicut ibi
regnū ad medos translato solium nomine nanciscit imperii
sic & isto ad grecos seu ad francos deinato vrbis tñ
antique dignitatis ac nomiñ manet vestigium Illa
p̃mū ab abbate p̃fecto suo dehonorata post a greco
subacta est Licet similit̃ ab alarico p̃fecto suo de
honorata p̃mo dehonestata postmodū ab odoacre
nunc p̃ncipū possessa est Sic quia de rerū mutationib̃
regnoꝝ nūnicionibus ad ostendendos mortaliū
casus mundi in stabiles volutus stabilē hostiū stetit sup̃a
dixisse me memini in roma p̃dicauerat babilonia
finem accepit sic & modo dum regnū francoꝝ ut ita
dixerim seminaret roma sub augustulo suo in vltima
senectute ydest a ydonea sua ab̃ cꝯ xxvo ānō barbaris
tradita occasum minat xxxii·

Hic qd̃ sup̃ quisq; discendū puto qualit̃ francia Libro vii
meridionē finib̃ in gallias venerint Et quomo de odoac.
a romanoꝝ p̃ncipatu se nūnqꝫ in p̃pa auctoritate
manere cepit hic ut dixi a troia digressi cū in scythia
sedes possiderent dicti sunt scrombri Dum gō totū orbē
in p̃uincias romanoꝝ ꝯmuto & ipi nut̃ alios subacti
fuissent elapso tempe causa qua sup̃ reddidimus a Ma
rciniano dicti sūt franci ac p̃ x annos ibi libʾtati

† vel propitiante d'ño nro finiꝫ itu p̃dicta vbi sunt dixi † ſſime

relicti Rubus expletis Dum Romani plus tributu re
petercent franci ut assolet libertate effrenes facti tributu
dare recusarent habuerunt autem ut se antiqui et no
minis et victus principes priamu et Antenorem alia
de re dum contra eos a Romanis pugnat² occis cum
multis alijs priamo rege eoꝝ reliqui elapsi in pnbus
germanie ꝥra tucngraon consederunt cu principibꝫ
priami et antenoris filijs marcomede et simone Porco
defuncto simone communi mcato consilio marcome
dis filium pharamundu sibi regem creauere leges
quoq; visogastaldo et salagasto auctoribꝫ exhinc habere
cepe ab hoc salagasto legem que ex nomine eius salica usq;
hodie vocat² mouata dicut hac nobilissima francorum
qui salici vocant² adhuc utunt² pharamundo mortuo
clodio filio eius crimit⁹ a quo francoꝝ reges crimiti sut
dicti successit hijs diebus ut sup̄ dixi francia quasi
seminata roma paulatim cepit minui Jam gentes
que romanoꝝ prouincias non regna habitabant
reges creare iam exulloꝝ potestate sub duci ac ipij
ac arbitrij auctoritate stare destunt hinc gothi du
ram quoq; vrbem de plati cent in gallicia primum
ut dixi ultra ligerim consederunt Burgundiones
iuxta rodanu habitauerunt qui et ipi no multo post
reges habere reperut Hic franci rheno trasmisso
romanos qui ibi habitabant primo fugant post cap
tis gallis tributo et tributo uectibꝫ ac inde paula
tim progredientes remis Suessona aurelianu ageripi
nam tuerem ac pene totam galliam atq; germania
ab aquitania usq; baioariam sibi subiugant⁹ q² odo mortuo // clodio
merouei filius eius a quo franci merouingi dicti
sunt successit Post quem hildericꝰ regnu adeptus
dum luxuriose uiueret a suis pulsus est Egidius
p romanoꝝ in loco eius substitutus est Porro hylderici
pg xvi⁹ annos ꝛeuocatꝰ agrippina nivadens crebꝫ
inde egidy fautoribus Romanis postꝫ q² sub exper
toꝝ in colatu coloniam eam vocauit Aprino inde
egidio filius eius flagitijs in ciuitate Suessona regnante
hilderico ceteris vita deredens clodoueo filio suo reg
nu dimisit Hic est clodoueus qui a beato Remigio
baptisatus primus francoꝝ regum xpianꝰ fuit Vrsu
siagrio clodoueo decretace no valens ad alaricum

qm vnq9 ab alarico magno gothoz tue regni gubernaculat confugiens a clodoueo expost2 traditusq; necatur
Romam eram qui in gallijs habitabant ita ut nec vel
que ibi nuncient2 extinguati sut Videt2 n3 m francos
qui in gallijs morant2 a romanis liguid eoz qua usq;
hodie utunt2 atommutodasse Nam alij qui cta Renu
ac in germania remanserut teutunica lingua vtunt2
Hec autem ex lingua an naturalis fuerit ignorat2
clodoueus p9 istoriam regi Itaq; clodoueus subiugatis alamannis gothis quoque
et aquitanicis iam romanis factus bellum indicat
Huo dum ageret beato martino votum vouit Cuiq;
gothis victis t ocisso reuersi2 ditata beati
martini ecclia dubitabat equu suu ex editum
dum redimere c solidoz pro vellet ille immobi
lis pmansit Huem dum alijs sup additis c solidis
placuisset dimisse fert2 Adiutoq; bonq in auxilio carus
in negocio ·xxxiij·

Gransiuisse ugit2 a constantino vsq; ad imminutionem
huius maxime gothice quoq; fortissime gentis ad
tenuationem precipue tum ad francoz quibus
postea monarchia cessit principia deuenerimus tu
iam roma cadente francia ad assumenda corona
successerit hec magna radicauit regni nouitate
ac volubilitate a presentis vite illecebris abstractus
et ad supne patrie stabilitatem appetenda expsenu
calamitatu consideratione eram nolentes attriti huic
quarto operi terminu Demus ut ea que scribimus
expedienus exequam2 ꝛc

Et sic finit2 quartus liber

V

Plagus

Alter prima elementor rudimenta ac gra
matice artis precepta audisse solent pueri
qđ quito minores tanto sint ptractatores ꝺđ'
non mgrement' dictum puto dum ꝑ pri
oribus qui ante nos sapientie studuerunt
scriptis ꝑ institutis mformamur ac pro
cessu temp̃ et experiencie rerum tanto ma
turius qñto mprudentiori orbis euo posti
doctem̃ prodeo quoꝺ hys que nos sit mul
ta comprehensis eodem quo et illi spu nouis mventis pos
simus Hanc mseno mundi exhys quas dixi causis sapie
ciam force multiplicandam ꝓpheta puduit qui ait Dex
tim̃bunt plurimi et multiplex erit scientia Hinc quod
multe anteressedas meos placuit sapientie ac excellen
cium ingenioz uicos latuerunt causis que nobis processu
temp̃ de euentu rerum patere experiri pnde Romanum
imp̃ium quod ꝑsui excellentia a paganis etiam a meis
pene duum ee putabat iam ad quod deuenerit ab om
nibus videt Et sicut supra dixi omnis humana po
tentia uel sapientia ab oriente ordiens occidente
terminari cepit Et de potentia quidem humana a Ba
bilonis ad medos et ꝑsas ac inde ad macedones Et
post ad Romanos ueresimꝫ sub Romano nomine ad
ortos deriuatis sit satis dictum arbitror Qualiter vero
inde ad francos qui occidentem mhabitant trãslatum
fuerit in hoc dicendum restat Sapientia aut moren
te ꝑ in babilone mortem Ac inde megypti eo qđ
abraham tempe fames destenderet trãslatam fuisse
Josephus in p̃mo antiquitatum libro ostendit ita dicens
ad abraham deuchmetium eos gulit et que astrologia
quoꝺ ꝑ ipe contradixit Nam an abraham hec egyp
tij ignorabant Deinde deriuatis ad ortos plurimum
tempe id' auctor munit hys vbis Chaldeis cum hec
plantata nostrum ꝑ in egipto vnde et premisse dicuntur
ad ortos Dic Josephus Deinde eam ad Romanos sub si
pionibus katone ac tullio et prope ꝺ̃a cesarum ꝓ
poetarum greege diuersa carmina contemente Ac
ꝑ post ad ultimum occidentem ꝑ ad gallias et hispanias
nupime a diebus illustrium doctorum berengarij mana
gaudi et anshelmi trãslata apparet Deinde vero pudere
et quasi sommiare diuinum mspiratum horum causas potuerit
nos vero non solum credere sed ꝑ videre q̃ premissa sint
processus diuinum que promittendo seu ordinando pdixerunt nos

iam deficientem et tanq̃m vltimi senij extremi spm
trahentem terminq̃ / Porro de duabꝫ ciuitatibꝫ qualiter
vna infelix latendi vsq; ad aduentu xpi / ac inde ad Co
stantinu paulatim progressa proficeret sup̃ satis dictu
puto / A Constantino vero extremis malis ad plenu
sopitis / cepit nre stirpis malis instigante diabolo auto
re accio / coopantibus vero dnis augustis grauiter
angi vsq; adtheodosiu seniore / at deinceps eccl̃a omiꝫ
non solum pl̃is / sed et pr̃ipes exceptis paucis catho
lici fuere / Videor m̃ dicere no de duabus ciuitatibꝫ sed pe
ne de vna tm q̃m ecclesiam dico hystoriam texuisse / Non
em q̃niam electi et reprobi mixta sunt domo / has ciuitates
ut supra dixerim / sed pr̃e mixta sed p̃mixta / tanq̃m granu
et pal̃e / Vnde insequentibus libellis non solum ro
manoꝝ augustis / sed et alijs nobilibꝫ regnoꝝ regi
bus xp̃ianis fratis / cui nomen terra exeret song̃ obi
dei tanq̃m septa ciuitate mdi et ad vltimu plene ex
timanda de ciuitate xpi / sed q̃m diu peregrinat utpote
sagena missa in mare / bonos et malos congregare capta
hystoriam prosequam / Manet in adhuc pfid a iudeoꝝ
infidelibꝫ ciuitatibꝫ / sed regnis nobilioribus a nris possi
sis / illis tam no solum ad deum sed et ad seculu ingenuis
bus / Vnde aliqua ab eis gesta sclo digna ul̃ posteris com
mendanda inveniunt

Cap̃m 1

Occupato a barbaris romanoꝝ imperio Zenonis Au
gustus theodericu regi althemanaricu ostrogo
thoꝝ regi occidentis imperii p̃misit Quatinus
hesperiam romanu simmopere sibi q̃uendaret / erat enim dei
derich gothoꝝ cunctis in italiam tendere ac inde sumen
fluminis in aquilegiensi finibꝫ castra metatꝫ fuisset odoacer
ei cu magno exercitu occurrit in fugam vertit / inde cum
inde reconam consedisset rursum initio certamine
odoacer tergo verso compellit / fractus his malis
odoacer ad urbem ut refugit / Sed dum portas clausis
intrare ei negaret / cunctis in circuitu igne ferroq;
vastatis ad ravenna digressus / Quem theodericus subse
quens p triennium obsidione cinxit / tandemq; inposita
fide ad dedicionem susceptu / infidelit occidit / Verum cu
gis odoacri soci tocius cu beato epiphanio hesperiam / cu
adiacentia regione vastabat / hic epis tante sanctitatis
fuit / ut dum a theoderico p redemptis captiuis ad gun
debaz dum burgundie regem mitteret / cum milia
captiuoꝝ p sola religionis sue reverentia sibi a rege
reddita dicant / Theodericus occiso odoacro adhuc duitis

V

ti magno ciuium gaudio ſuſtipit. Vnde ſ. p. miſerabi
litee labe facta, creue ꝑplin illum ſapia ac uirtb quon
dam orbis dnm ad tm uenſſe Defectu, ut a barbarica ty
rannide conculcatq; diuicias uiancipatq; no
ſtr a barbaro liberari queat tyrannu ſubtrate ac ꝯtant
ſuſtipiat ut alt'q; tyrann dnacione effugiat. Itaq; theo
dericus romanoꝝ potit impio haut memor ab augusto
ſuſtepti mandati faſtq; nefaſtq; barbarica comministens,
ac tnes diuerſis miuicys ghimelioſa affricens, impiu
uertit intyrannide Ceterus hoc tne Clariſſimq; ꝓſulare
ordinis, amicis ac hoctq; ac tnib uſq; mtutu ag. aduer
tens dnm tyrannide cui obuiare nolit ab eo in exiliu
truſus papie i carcere ponit. Vbi de tremptu midi phylo
ſophie utile valde ſtrebit opus Extant ptee hec alia ſtptu
eaq; ſuaq; monumenta ꝑclara nt'que tm̃ ſabellii
et arrium de fide ſ tnitatis regulis ac contra neſtorii
anam eutycheanaq; hereſimq; eorlie dei tran utile quan
ſibile reliquit opus libros etiam Aristotilis de gco
in latinu uertit eloquiu et ad eoꝝ lucubracione plima
commenta ꝑ tm̃ſtulit ut' edidit adtroductione quoq;
topicoꝝ aristotilis libeu de topicis fferencis compoſuit
Theodoricu qualitatuq; acquiſitu regnu tranquiu alugeni
gena fienare volent clodoui ffrancoꝝ regis filiam
in matimoniu accepit a malfreda germana ſua Wan
dalorꝝ regi copulauit duas quoq; filias vnam ſigiſmundo
burgundioꝝ regi alteram maricio wiſigothoꝝ regi de
dit hic eſt alaricus qui poſtmodu a clodoueo qd' nos in
preſd participatione, dextrum libeo uictis gothis nt'
fectus eſt. Anno ab incarnacõ dom̃i cccc xcj. regnante
vo post pharamundum clodoueo rege ffrancoꝝ Zeno
ꝛeg' impy ſui anno nouo Cui dum fe ſuus lo negi
nus ſtitrudere paeat abaciagne ꝛpallit et Anaſtaſij
ipi conſtio conſenſu omiu xl' viiij' ab augusto mpiu
adeptus aciagne nrdomgno ſcripſit Ergo regnante ana
ſtaſio cuthaeo theodorico vero arrianoꝝ romana ꝑ
mente magna diſtordia in ecclia dei orit Symacho
z laurencio ad ſedē pontificali in vrbe contendentibꝫ
Cu conteneretur cum multoꝝ clericoꝝ ac laycoꝝ
ſanguine ꝓtra annos ghimi ꝛtractu Synodo convocata
theodericus finē impoſuit Nam ſymachum ſanioꝝ
electu ydio in kathedra ffirmauit laurencianq; depoſtu
in lucerna ciuitate epm̃ fecit Quem poſtea tumultuate
exitio in dalmatiam relegauit ſymachus fulgr ſiſinate

Cap'm ij

Anaſtaſij. dq.

Pastasius dyacnus Zelum dei non sdm sciencia hus
Laurencio adherens post mortem suam ut beatus gregorius
in dyalogo scribit q̃nciis tente sanctitatis fuerat
q̃ mortuo eo p̃ dalmatiam epūs fuerit nupsiam creatus
illuminatus st penas dissoluit/ his diebus tēpe dūs gē
sericus filius Wandalorū regis ob catholicam fidem ex
ex epōs ad sardiniam insulam exilium missi/ ea tēpe
pestate fulgentius epūs afrā sciencia clarus inter
eos habebat p̃ eidem quoq; tēpe arrianus quida olim
pius noīe/ dū in affrica indigna ac blasphema de
deo vba diceret/ igneo gladio celitus punit in balneo/
Nudum eadem dum eiusdem hereseos epūm baptizare
volt/ heretico dicente baptiste in nomine patris p̃ filii
in spū sancto subito aqua eo ꝓfluit/ Deus visū
que baptizandus erat ad catholicam effugit/ ac ita catho
lice fidei veritatem baptismū accepit/ Verum anastasius
sus clodoueo regi p̃ epl̃as dignitate q̃situs obtulit/ at
ipse ab eutichiano hereseos p̃t communionem omnisde spē
non recedens sed ptinaci mca mentis xxvij° anno
supp̃ sui fulminis ict aquibusdam dicit celo mittit
Clodoueus quoq; xxx° anno vitaq; regno ꝓfunctus lotha
rium cū reliq; alios reliquit qui regnū inter se diuiserunt

iij.
Anastasius xpi
Justinus 40

Anno ab incarnacione dñi d° xviiij° regnante
in occidente cum ceteris Lothario Justino senex
nacione vsauricus vel illiricus ab augusto sena
tus voluntate nupsiū accepit huius diebus hildericus
tristissimi excudoxia filius regnū adeptus cū esset
catholicus multos epos a patre suo exilio relegatos re
uocauit/ Justinus cēlig augustus Zelo fidei hereticos ꝓsequ
batur Ad quem theodericus arrianus Johem papā misit
denūciandū/ ut ab arrianos ꝓsecucione cessaret si xpianos
afflictum/ Ad' dum princeps missam ob sacerdotis pēs
amouisset at ipm cū honore susceptū honorifice di
mittet reuisum ad se theodericus monentibus pessul
fremeq; extinctū sacrilege extinguit Symachū vero
patricium at hoc tēpe senatorem nobilissimū tunc sup̃
mentione fidei occidit/ deū metuebat ob ea no multo
post diebus xxx° supp̃ sui anno subitanea morte
rapit/ ac ita gregorius dyalogum a Joh̃e et symacho
mythum reputatus a quodam homie dei creditur/
hinc puto fabulam illam traductā qua volgo dicit
Theodericus nimis sidens equo ad ignis os descendisse
Quot autem vite sue anos duxerat cum hereditario

VI

attilæ contemporaneū fuisse omnino stare nō potest
dum attile longe post hermanaricū constat exercuisse tyra
nidem ustumq; post mortem attile octennē a prē obsidē leo
ni augusto traditū Defuncto theodorico athalaricus
filie sue amalasuinde filius x annoz regni gubernā
cula suscepit Hunc tū adhuc vivēt pater precipibus
gothoꝝ emendandū exhortans ob ut senatū ac pplm
romanū diligerent prōperosq; eventus ppetuos habere
studerent Justinū vō iustinianū neptes sue filio nupsa
torē post se destinato mō nupsit sui anno fine vite
functus est

Anno al. vmj
Hic ab augusto nupsit accepit regnumq; adhuc
in fasciis theodori filius hic tam strenuissimq
quam vānissimq nupsit qui mortuū restituunt X p
labe facta plurimū reparauit ac mtēnas gestorū
forcunq; virtutes pst pst pbs pbsturum patrocinio de
pste qui romanos fines mirabiliter tenuit
phauit leges in ipm editas pfusas t mordinate tem
pestas compendiauit t ad ordinē vocatas in vnū
volumen applauit que hactenus ab eo nomine iustin
iane vocant Aquilas quasq; platitudine nupsit decoratq;
basilicas ecclias dei adornans nil' alius cum matrē
t ope pstantissima marbe vētia in honore Divine
sapientie cui dei sophiam vocant edificauit Herulorū
regem gratem nomine ad st Constantinopolim ven
ientem in Epiphania dni baptizari fecit Duc eam rex
humoz duxit t mulier quedam vidua ex hunis ti
ra. e. milibq gentis sue fidem t baptismi gratiā acce
pisse fecit Porro athalaricū adolescentiā suam ac matris
iuditutē nec patris monitis augusto emendatis
nutricoriem a pyssimo principe sustulit ipo vero
nō multo post a suis ortod mutuo eius theodatū in
regnū accitū qui dictam mgtī sed nupsit militū
offitiū gerens eam nbalicā strangulauit Igitur
Justinianus bf bellacū primū primo mansuetā desti
nauit Vandalusq; debitis pressuras a barbaris libe
ratam romano nupsio restituit Post hū eundē contra
theodatū tanquā traditorem regnūq; invasorē nuptiē
pacti animo tyrannū agapitū pp ad eum pro pace
pace decreuit Quo dum cuncta crudo deceptum
ad bathalaricū fidem vocasset prōperum ac anthemiū

Justing.po.
Justiniang.pp.

regie urbis epm eandem hereſim defendentem exarmu
uicaſſet ipe ibidem uita finiuit ingrediunt ad dom̃ hui
pontifex tante ſanctitatis fuit / qd̃ in porta urbis re
gie nrpm ad imperatorie ingreſſu cecu illuminauit
Int̃ hec biſthaeus theodati pfidie ſue pena ſoluit
compellens mitſent Witigis poſt mortem theodati
ſuadentem captiuum gſtantinopolim muſt regnũq
gothoz qd̃ p duo milia ut̃ amplius annoz ſpacia
nec ſtetiſſe memoratur finiunt ⁊ ſic tam ex affrica
wandalis q̃m ex italia gothis exſtirpatis utraq; in
in priſtinum ſtatũ reduxit prouincias / hinc uſq; iorda
nis epus narrone ut ipe met teſtat̃ gothus / gothoz
hyſtoriam nerio ⁊ cassiodoro ſuas p duxit Biſthaeus
adhuc cu theodato feroz regi / Lotharii ſce qui cu
ct. milibus italiam inuaſerat pugnã gmiſt / reg
nantibuſq; feroc patrem conſeſſit / ac italie finib
eos ſine romani militis damno red̃ pſuaſit / Int̃
hec parthi cu exercitu ſyriam nec ꝓcul dubio vaſtan
tes antiochiam tendunt / dumq; dum gremanus pa
trui cu iuſtino filio conſule decertare no ſuffineret
relicta urbe ad ptes illiricie ſe contulit / perſe tranq̃
vacuam urbem ingreſſus / ꝑdam diripuit / urbes
uicinas ꝑplant̃ ⁊ uaſt̃ teleſtine bona uniuſ anni
ſpacio demoliunt̃ / duos biſthaeus gener wandalice
victor collecto milite tolerauit / ⁊ romanoz finibus
egredi ꝓpulit / q̃ recedentibus ac tumultuantib
cu rege ſuo totila gothis more locum ibi no habi
in italiam ut̃ reflexit / hys diebus longobardoz gen
tes q̃m ad ſtrigia inſula vnde ⁊ goth egreſſi fue
rant cu albuin rege ſuo in pannonia habitabant
hyi no multo poſt italiam quam hactenus meruit
ut poſt dicet̃ occuparent Biſthaeus in italia
manens p̃cepto theodore auguſte pluresq; hñs eo
qd̃ animũ hereticũ ab agapito antecessore ſuo ex
municatu abſoluere nollet falſoz teſtiu accuſatione
diuinatu mũdu in exiliu muſt Vigilio ſucceſſore cui
ſub quo quinta ſynodus generalis gſtantinopoli
congregata fuerat ſimul̃ fuit / Sub hoc pontifice ara
tor ſub diacono acta apoſtoloz verſibus deflorauit / p
idem tempus floruere caſſiodorus ſenator ac dyo
niſius abbas quoz por libros pſalmoz lucul̃ent̃
expoſuit Alt̃ cyclos paſchales ſubtulit̃ apoſtol preſbiter

cepariensis grammatice artis libros ad iuliani consu
lem patricium ꝓfusos sed necessarios officiosa ope edidit
hic etiam duobus signis a ꝓdigis vitaq; strictissima
primo habebat3 heremita post abbas clarus benedicti
clun multos vbo et exemplo edificans et ad eternam
vite viam accedens monachorum regula ut ajt aut
sermone luculenta, districtione propria, que hic
tenus in ecclia floruerat ignorat3 destruxit. clun vo
hic ab principe aut alicui comitatu xpi. vita a stien
tia insignis fuerunt, siquis scire velit dialogu gregorii Lege
Corpus sancti antonii scriptum alexandrie reconditq;
Justiniano principe egregius v. p. Iuxta tempa sua
satis exaltata xxxvuio impii sui anno die obyt huic
usq; victor tunnun epus chronicas suas produxit. iiij
Anno ab incarnacone dni dc. lxvij regnante impio
tra hilperico clotharii filio cum tribus fratribus Justinus Iunior 42
justino iunior iustiniani nepos nacione
trax lyd ab augusto impio ab eutichio patriarcha
coronatus suscepit hic cu essent ab catholicis ecclias
quas antecessores sui edificaverat prosis thesauris
a largis possessionibus distraut. huius diebus pax int
romanos a troas rumpit3 imperator vo ad arethusam R
nidoru regem iuliani misit clun ut ptinodium
retulit cum pene nudum cu limbos in cruce
et lineis vestimenta auro ornata, et circa ventrem
indumenta sissa margaritis pretiosis ysticum, in brach
ys quos circulos et armillas aureas, in capite gemmis
gemmis ornatu, in collo torquem aureum habentem,
sup quatuor elephantes vobis ingo aureu excelso mi
nente stantem, Scutu preciosissimu de auro, in
duabus lanceolis aureis tenentem mittunt. Hec
cum cont ꝓsato regem acciassent reddit3. Ayulfo en
viato in auxilio longobardoz totilam regem go
thoz mittunt, eundem a regnum de italia eradicatis
exsuperauit. Bucellinum a rege francoz ad debellandu
italiam missum occidit. Quibus ducibus brenduz regem
gepidoz decomitibus odoac in italia adhuc superfuit sus
pendio penitus, Itaq; ut nullus patricius deletis bar
baris italiam in pristinum statu reduxisse romano
ut assolet ꝓpetuo eis imminentes ad imperatore eius
et vxorem sophiam legatione missa impetrabilis

cum accusabant Q dux dece moto pncepe longinu ad oc
cupandum eig locum mist m Italiam/ Sophia ꝑ augsta
mulierebr. tō cepitans/ naesen utpote cuchinu inter
feminas m genitio suo se posthuma denunciat Q
omnia egre ferens naesē neapolim se gtulit missa
ꝑ legacione longobardos de pannonia m Italiam
vocauit Q uos aduentu ꝑdigia maxima/ ita ut ig
nee acies m celo cu sanguine qui postmod fimendus
erat beato gregorio teste usq sint pcessisse/ Exhinc
roma non solum tīs alpinas regiones sed upam et
Italiam que ex hac a barbaris m habitatione usq m
hodiernū diem longobardiam vocant ꝑdidit Post eo
iiistmg tyberiū comitem in filiū adoptauit at esse
legit/ Cum vō pedibus m lecto iacteret ac se mori
turu ꝓnosticaret vocato ad se cuncto pontifice ac se
natu tyberiū exesse fecit augustū/ qui an xi mpy
sui anno diem obiit VI

tiberius ostatm?
-93-

Anno ab incarnacōe dōi dclxxvi/ tyberius ostatmg
nacione trax ab cuncto patriarcha coronatus
liijmg ab augusto impauit hic dum vxore sua
anastasiam augustam vocaret sophia ꝑ decessu eius
sui comux eo quod ipi nupsi cogitabat ꝑ inter nudiguā
iustiniano ad impiū aspicere ꝑsuasit Sed dum ad
effectum rei ꝓcedere non posset iustinianū quidem
acepta ab eo pecunia pncepe mgistrū accepit sophia
vō omnibus ei regni delicijs ablatis ꝑ uatam vitā
fecit Pecunias eciam quas iustinus male congregādo
ꝑ postas habuit largē pauperib erogauit fertr de eo qd
dum in palacio suo deambularet videretq impau
mento cuncto sculptū uberius eam sufferre lacrent
cuncto ait dūm nascentē gestare no pedib calcare
debemus Q ua ablata dū secunda apparuisset de
illa cursum sublata dum tria mercata fuisset mi
nutim pecunia auri ꝑpisse tradit Nam se publico
mortuo plurimū auri ⁊ argenti inputo inuenis
se memorat Q ue omnia more suo pauperib erro
gauit Completo nouo tercio qd' duc aut emi ha
bent dabat cu large eccl suas ⁊ xpo distribuens
largas ab eo acepit impensas/ Idem vastata italia
a longobardis sub benedicto ꝑa dū roma plurimū
fame laboraret/ missis ab egipto nauib multa fru
menta modios milia quibus donauit/ Ipse finē
tenentes/ mpy/ p mauricū duce gloriose d'uicit/ eccl

postmodum filiam suam in matrimonio iunxit et ei
suam dignitatem tulit hylpico francoz regi mag
nifica dona misit hyis diebus beatus gregorius vrbis
ecclie archidiaconus a pelagio papa constantinopolim
missus moralia iob leandro scripsit et cum ipso de
rebus ecclie sub presentia principis in fide et successionibus
excessse comperit verum tyberius imperator vanissimus
substituto sibi impio consilio sophie coniugis sui mauricio
viro regni sui animo imparem iunxit vii.

Mauricius .xx.

Anno ab incarnacione dni dc lxxxxo a mauricio capo
Adoatus primus regnare cepit liiij ab augusto
imperii est adeptus hiis diebus beatus gregorius
ciuitatis dei uerus rome consensu imperatoris a clero
ac pplo electus pontifex ordinatur Cuius in principio
cum esset in expletibilis auaricie questus grea plurimum
persequebat ea tempestate ure columbanus natione
scotus luxouiensis abbas abremmihilde burgundionum
regina eo quod eam depessimis opibus suis at male
viuendo zelo auguraret tanquam iustus helias iezabel
graue persecutionem passus monasterium mutare at in
italiam ad locum ad luxum qui bobium dr transiit ubi
usq ad diem abitus sui manere compellitur hiis diebus
pulcherrimi regni xpi cursus fuere Leodegarius
qui postmodum antissiodorensem rexit ecclesiam mattheus
eo tempore romanis q'm monte qui ex nomine suo
mons romanus dicit nobile monasterium fundauit
columbinum gallus qui in silua nemetorio assentiens
residens egregia cenobia suo que multis honoribus
ac diuitiis modo locupletata rerunt terunt ecclesiam
et alia quam plurima fert enim q'd ut ait pdictus vir dei
patre extitit marachoz Cum omnes patres monita
sancti excepto ebrewino ut xpi cursus asseclas recedunt
hic ex solus exilii caduca honoribus abremmihilde
illecebre xpi abiens nuptiae angelis sumpsit maioris
domus efficit multos malis profutos dei seruos affligit
ac beatum leodegarium martyrem fecit Nam breuiter
heldis sterilem suis penas luxuriae post modum a
lothario rege crudelis indomitoz equoz alligata
finem miserabilem uite fecit nobis q exemplum
abhorrendi inuentabilem eis reliquit At mauricius
in assertione beatissimi hr ihu alligata fuit ne
cessaret xxuij imperii sui anno Vidit in somnis unum

monachico habitu gladiu habentem in manu adstabat
lit venire, ac cum moreturu pmoueare pala. Quo visso
pulsus culpamq; suam cognouisset, tam summo pontifici
gregorio, quam oibus qui abbatibus, sibi creditis humiliter
supplicat ut deu p eo exoraret, quod nisi penitu et non infructuo
penas peccatoru suoru subiret, subrus impetraret, ipse
quoq; multis lacrimis idem deu commendabat. Cu ergo
deus ad petitione ecclie imperatore exaudire vellet, vi
dit in somnis sororem sanctissimu caput cuiusda palatii
portam stare, indeq; tribulem audire. Date maximu,
et ubi ubi uis redda t' mala que fecisti hic an infructuo.
Cumq; ille respondet no infructuo, uisit enim cu uxore
libis ac oi familia foras tradi. Mane facto philippicu
genero suo adstato nauratoq; somnio sororem ostendit
nostat requirit. Cui ille paulisp deliberans secum,
iuuenis est inquid et teneracio. Nunq; quoq; qui mis
si aduersor dei fuerant reuersi, simulia visoru repe
tabant responsa. Porro exercitus amaurorum missus,
cum ob eius auaritiam fame laboraret in sedico
nem reuersi sororem imperatorem docent. Quod audiens
auaritiae ac exercitus amaurorum missus fugit. Quem sororis instructu uix calcedona culpam
suam humiliter cognoscens, sedim qd'ci mansit osten
sum erat, anno mpp sui xxi° decollat. Fertq; quod
decollato ei lac quod ni dulcedine a duo inuente
signu esse ominat. cum sanguine effluxerit. viii

foras. 44.tq

Anno incarnacionis dni dc iij lxx ab augusto
nomine hic primo patricy augusta, stirpe pg
miles, ad ultimu imperator fuit. Anno mpp eius ij
beatissimo papa qui uita et exemplo ciuitatem dei pfi
nium illustrauerat, spiritu sancto dulcissima climaces
monumenta migrauit ad dnm. A quo tres bonifacij im
peraut a facta, ut ipse auctoritate romana ecclia
caput omnium diceret ecclaq; constantinopolitana se
cunda poti. Ipse regni sede illuc translata strebebat. Post
hunc alius Bonifacius iiij tus a beato gregorio, sedis
constituto quod pantheon vocabat, ecclie dei dedicauit in
honore oim sctoru dedicauit, hys diebus exercitus
pisarii rex mouentem guagatus, multas romanis
pmouas abstulit, ac minisse cunctis vexillis ab pdictis

V

asportans in sdlio suo ubi se ut deu adorad ferebat po
situs. Erat autem cum multa scelera et homicidia pe
tracta ad heraclio heraclij patricij poriit affrice filio
vocatu pri patricij genere suo vij mpij sui anno mtficu
ejus. Anno ab incarnacam dñi dc xij heraclius an viij. ix.

Ad fora sce aspergio patriarcha coronatus [illegible]
ab augusto mpij sibi. Regnante in francia heraclius ytc
Lotharcio hilpici filio. Anno mpij sui sdo ex eudoxie
filiu heraclium seu constantinu simul. Mortua eudoxia
matrona sororis sue filiam meste sibi copulauit. Ac
heraclonas exca susceptu. Hic ussq; ysidorq episcopus
torad sud pduxit. Anno mpij sui vijo dum puer
a cosdroa pssi regis petet nec impetraret mpi post
het edest zmyo regm sui anno pmctu insidens monet
ocsdp singulad congressu sup ponte Danubij cosdroe
filio fastata pside cosdroanip ablata d'ce hasta manu
cui ligno sancte crucis nti fiat. Ac vyo denuo ex
quo exercat anno ad regiam vbem victor redies
non multo post jerosolima ligni salutiferi re
portauit. Exhinc exaltacio sancte crucis in ecclia
dei celebrad cepit. Hys diebus anastasius pba. primo
magis pp fide assumpta monachus factu nobile
p xpo martiriu ei alvs lxx. apsis mariza bona in
dice pegit. Cui iuncta nox demonacq; nduti in
vanu hunc corpus heraclius ei captiuus depsid'ce
portauit. ac in monasterio beati pauli qd' ad aquas
salvias dicit. Vbi nuc d'ligrosa monachoz ceno
bium exercue sue vocatu esse ognoscit honorifice con
didit. Circa idem tempus machumet qui Sarracenu
hactenus colunt exstitit ismahelis patre gentili ma
tre indea fuisse dicit. Hys diebus lotharcio mortuo
Dagobertus admodu puer educato a beato arnulfo ma
iore domus qui postmodu metensis epus fuit in
francia recepto qd' fri suo Heliberto circa ligeriu
quasdam vbes ac pagos dmi sceat solius regni
Aelsuico cui usq; ad id tempus d'gno francoz nt' fi
nes filiozq; filios nti facere diuisa confuse d'gnatu
est. Erat autem francoz ea tmpa ab hyspania usq;
in pannoniam. Duos nobilissimos ducatus aquitania
et bavoriam. Aquitania quide ad occidentem, bavaria ad

Sete ere ydatis

heraclius ytc

mi

machumet ortus

Dagobertus

67

veteo ad orientem habens Dagobertu totius regni pñ
cipatum tenes barbarie legem dedit hic dñ adhuc vi
ventem patre Lothario cu saxonibus pugna iniit Ac
fuit victoria fuisset, nisi ad patrem nuncio arreptaq
angelo cursum certame adgredit, victisq; ac fugatis
saxonibg omem, primu dicioni subiugauit suę, tunctos
eiusdem gentis masculos qui gladiu sui quem tunc
forte gerebat mensurabo eos crederent necasse tradit,
Beatus tumbti coloniensem, hic regebat ecclesiam
Post heraclius a sergio patriarcha deceptus, cuncta
nus hęnus effect, mathematicus erat t astrologus
fatus prudens instellis cuncta sub imperii sui vastatu
res, arbitratus hos undos missos ad dagobertum francor
rege nutu, omes regni sui undos baptizad postulat, et
impetrat, ipeq; in regno suo simulat fact. Non multo
pte, nempe agarenis gens crudelis imperii vastant
Quem heraclius missa execratu cohibere nolle
nulla pdidit Urna decussa dum aptus portus cassq
tentem seuissima qui alexandre magni abnuanti
tatem sui sup nece cassium nucleat educt, bel
lumq; instaurat, nocte ab angelo hi nulla prussa
de execratu eu ferunt, unde fractus animo princeps,
et exdolore intumescę verstib; ac vdropicus factq xxvij°
nupy sui anno vitandi finem fecit, Unde iustissima
udicia dei, premeqs iste qui p̃mo p̃tacte tenuis
depotentissimo p̃sidi xpi retemptauit, postmodq a sacrate
nis amissa nulite, dolore nichil rationis expers, cuiq;
p̃sd'arte vitaret signi memore fratq, crudelissima
gentem qui et gentilis homo incluserat, premeditate
educens, a dño iuste, flagellat, ut t ipi locus pene
tie, et post-eris retributionis exemplum relinqueret,
Hec omia adtemptu nudi innocentiq dei, qui et spe
rantes in se enumat ac cotemptores contemnat
nos inuocare deberent +IX·X·

Costating heraclig
·VII·

Anno ab incarnatione dñi de° xxx vij° regnante
in francia dagulfo constantinus heraclius hera
cly filius lvij° ab augusto regnu adeptus
est iij° nupy sui nesse fraude noluerit sue nate
tunc puerili pretate Veneno necat ipaq; cu filio
suo heraclona regnu usurpans p duos annos tenuit
Ayutlans gs naribus filq; mateiq; lingua ab ca
strans Constantini heraclij filius a senatu mpato

creatur Sergius quoq; presbyter sedens auctor in exilium trudit & in locum eius paulus subrogat. Hic est presbyter qui ei cyro alexandrino epo hereseos quę duas in xpo voluntates negabat condidit .XI.

Anno ab incarnatione dni dclxl. pulsa ex patre heraclona constans constantini filius huius ab augusto regnauit hic cum eadem quam auus suus heraclius hereseos fuisset lapsus mar tino papa eo quod paulum presbyterum presentem et synodum habita synodo excommunicasset aput cersonam in exilium misit ubi multis miraculorum signis refulgens migrauit ad dnm. Petreo igitur constante gregata sub re tellionis papa synodo hereseos abdicauit ac beato pe tro nuncupantes eccliam auro coopta egregiis ornata misit. Ipse vo no multo post diebus Italiam a longobardorum potestate capere volens per equora nauigando tarentum venit. Post beneventum venerus omes pene ciuitates quas longobardi inhabitabat aput ac luceria ad plenum usq; pstrauit. Deinde accepta obside sorore romualdi gemualdi regis filia neapolim ut fleret inde aduenies ibi tendens vitellianum hiis in vi. miliario obuium ex clero et plebe habuit. Ac ita honorifice re ceptus ingressus beato petro apostolo auro textu ob tulit. Cogitabat aut nempe ad urbem reuertere cum qd constantinopolitanos qui ei de sacrilegio in martinum pp emissa consilium dederant temporis hereticorum fauto rem exosos habet. Huius diebus beata theodelinda regis pippini filia beato finem quieuit. Dagoberto quoq; mortuo clodoueus filius eius successit. Nam alii filios sigebertum scz dum adhuc uiuet austrasia reliquerat cuius tumberto colonensium pulsis & pippino gubernante constans ab urbe digressus sardiniam uenit ubi p sex annos moratus secunde suorum rerum in habenis primitus. Deo mortuo nutritii quendam adue nientem imperatorem milites recepere. Hoc pto constantius constantis filius sardiniam reuertit nutritiumq; eius interfectorem patrem ordit ac gposthabitis rebus in hesperia aduentum regressus redyt .XII.

Anno ab incarnatione dni dclxx. Constantius constantis filius cum duobus fratribus heraclio & tyberio regnum ab augusto repetit regnauitq; annis in francia dagoberti filius huius diebus missus

Constans. 48.

49.

Constantinus

ab agathone legatis vñ Symodus t l ub nñ alios tc lxxxvnn epis psidente georgio eiusdem vrbis patri archa t machario antiocheno qui nñ sergii Cyri preci et alios anteressent suos vñā voluntate et vñā opationem assecabant nr xpo sub psentia pncipis agregat' reuocatq; p aplice sedis legatos ad katholicā fidem georgio machario cū sequacibus suis anathe matisātes ac theophanius abbas de sicilia in locum eius subrogatus. In eadem Symodo damnata hereſ crante arcadio tale in aspectu omn cecidit ut ni hoc facto omes execrati pene expulsi cuncti audire terent. hys diebus beato arnolfo qui maior domus fuerat seculo abrenunciante. pter nuptias in ecclia Ar tens pontifice facto. ansgisus filius eius principatum maioris domus tenuit. Beatus lamptus treuerensis que post leodin trāslata est gubernauit ecclīam. Cui stantino xvj° nupsit sui anni dies vltim clausit xliij

Anno ab incarnatione dñi Dcc lxxxvj° Justinus qui a leone pulsus fuerat adiutorio in bellis bulgarici regis regia vrbe capta rursū vsurpat ac postmodū p vj annos tenuit. hic tribe rium t leontium captos ac m cathenis positos p plateas trahi t pter omnes ꝓ̄ acerrime sup aspidem et basiliscum ambulabat t conculcabit leone t draconem pedibus colla cor calcans ad vltimū detollant eos vō qui furoribus ceca cum ꝓceate sua fuerat de demutilatis nasibus guttam renumatis detōsit aliquē illoz necari ꝓcepit. Galliciniū patricium cruce ante oculos romani vexilli mosit ac Cyrū abbm pont sibi substituit ac tribetiū filiū suū regni consortem fecit. Constantinus enim ſſ accersito ac honorifice suscepto culpas suas humiliē confitet. Ac ꝓtinus die omnibus ste romane ecclie ꝓuilegiis renumatis ei ex honore remisit. Q̄ breui collecto milite Philippicum quem impoto relegauerat exhibendē voluit. Hui ab exercitu imperator creatus vbi ab vrbe regia milia rio pugna gressa iustiniani occidit filiumq; eius fidem Philippici necauerat xiiij xv

Anastasius. 62.

Anno abincarnatione dñi Dcc xcvij Artemius qui mutato nomine dictus est anastasius in die

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

V

Sancto pentecostes lxum ab augusto nupator creatur
Hic ñz quosdam tribus annis regnauit alys vo strebut
cum vno anno et mensibus tribus/ philippicum vocco
duobus annis ac nouem mensibus regnasse/ dum
controuersiam sptores videret/ Anastasius go regnū
adeptus missis romā litis catholice fidei defensore.
ac vñ galiy assereretem se pmunerauit/ huius diebus
Dagobertus rex francoy moritur/ Pippino quoq; ma
iorem domy mortuo/ Karolus filius eius regnū
francoy p xxvij annos regibus adhuc/ sed sine ho
nore ac utilitate maiorentibus admisceauit/ Hic
magni Karoli auus regen feudū regnū inuadere
volentem/ multis ac grubus bellis pssit/ adv ltimū
relicta sibi tm ad habitandū andegauensiū ciuitate
regno cohercuit/ Is enim victis bauoariam alemanniam
quam sueuiam dicut tu lantfredo duce coy sub
iugauit/ Basthonia tu eudone aquitanioy duce de
uicit/ eciam saxonia ac feesta foetia bella gessit/ Hac
ratenoy qui tu voyeribus ac filys aquitanie fines
regressi fuerant cc lxxxv. ñ fudit/ ex francis tm
mille quingentis eudonis aq̃tane duce in cepta
quam bti ecclie pape ii° sp̃ist teste amisse/ hic xuesd
xx° regni sui anno gasthonā regressus otradit eudone/
ac sequenti anno cont filios eius bellum instituauit/
saracenos denuo gallias uisitare volentes uix nac
honam deleuit/ dum dum itud pui ciam capta re
lato uastant/ aliquādo tegobuerdoy rege qui filiū
eius pippinū tonsa cesarie adoptauerat in filiū petito
et accepto auxilio/ de finibus eius fugere cogunt/ qui
dum regnū francoy multis modis sub bellicosissimo
pncipe karolo augmentaret/ regnū romanoy
ad urbem regiam tm̃ latum fuerat/ no solū ab
hostibus amissis p̃uincys imminuebat/ sed et intesti
nis malis intra se collidebat/ Eten tm pncipia
pncipatus karoli conuocatāe facta/ milites aduers
anastasiū theodosiū occant nupatorē militum duce
comperto anastasius inimica/ stulit duce theodosius
gsecto filio uicit/ ac eloquū facti pg nudus in presbite
rum ordinari fecit/ xiiij xvj

Theodosius. 69ty

Anno ab incarnacõn dñi dcc xxvij° Theodosio lxv^to ab augusto mpiũ sortit^o Anno tm̃ anno mpauit leo em̃ orientalium ptes tanle bellu parans filiũ eg theodosiũ imitomedia comphendit ob ea fractus anno theodosius consilio tyrreni patri archie ac senatus sponte purpurea deposita clericꝰ effic^o hys diebus hyberis inũdans multa edificia rome subruit duranꝯq; vij dies ciuibꝰ letanias agentibꝰ vij° demum die cessauit XVij

Leo 66

Anno abincarnacõe dñi dcc xxvij° leo natione syrus lxv^to ab augusto mpauit manente adhuc in francia karolo semore hic imagines dñi ac sanctoꝝ nitendi et multos impetrati sue ẽsistetes de collaci iussit int' cetꝝos passa fuit vigo xpi theodosia ciuiq; ussq; hodie maxima manet in urbe regia ve nẽdo ni certa cm̃ testimonialiũ integro corpe huma ta sexuat^o omibusq; aduenientibꝰ trigñ celestis me dica mt' manꝰ magnũ deportata adhibet Ac tantꝰ phonꝰ omine quo stupꝰ grutrando ẽuen se phuerit habet dñi nrꝰ dñi ieosdlimitana expedicio sub thimeado romanoꝝ ludwico francoꝝ regibꝰ age rente nob cũ multis alijs expti sumꝰ leo tyrenauũ eccam patriarcham sede sua pellens anastasiũ in locũ eg substituit dua d' causa ẽgit commonito sepe pluribꝰ mpatore ac in deregibili mucito ualia ab eius mpio recede pstaret p̃ idem tempus ab eode pontifice bonifacio in tyrreniã missus beati quoq; predecessoris qui multoꝝ monasteriorꝝ auctor extitit claret habebant reliquie sti Augustini a saracenis in tyrrenũ alnpndo deportant Beda etiam venerabilis anglorꝝ ptr multa sp̃nda suaq; monimenta relinquens mpator quem hys diebus saracenꝰ re bellans regnum p̃ceminũ absidione cinxerit tandeq; clamantibus ad dñm ciuibꝰ fame fetore ac pestilentia cõcepta distressent in urbe quoq; cũ nulla pestilentia ẽsset referent dñm leo mpator imperij xxxiij mpij sui anno moritur XVij XVIij

Beda morit^r

Constãtin^9. 61.

Anno abincarnacõe dñi dcc xlv° Constantinus leonis filius lxv^to ab augusto pat' in regnũ succedit hic p omnia patrem malitia sup ẽsse malefactꝰ ac cultus sacrificiis et nouitatibꝰ demonum luxuriose ẽt ac in nimium in seruiens certumq;

V

Karolg pi tres filios habuit
Karolomañ ppi et grifonē

dei more antiquoꝝ treanoꝝ ꝑsequens tam acutelis ac
mpus fuit ut iusto iudicio dei tam ab eius qua ab patris
sobria regni illud nobilissimū minutū uidat Anno
mpy eius Primo Karolus pippini filius moriens tres
filios Karolomannū pippinū et grifonē reliquit hoꝝ
grifo qui minor natu erat gsilio matris sue sichilde
Odilonis baioarioꝝ ducis gsanguinee occupata lau
dunensibus bellum indicit Cui collecto multe laudu
ni obsidione cinguit fremq; indedignem acceptum
in castello uxē alumnam cū tribus custodie mancipauit

Anno incarnationis dñi Dcc xlvij pippinꝰ xxvij
et Karlomannꝰ primo in aquitania contra hu ·xix·
naldum eiusdem ꝑturbatorem ducem ꝓmotu mouet
captoq; castello qd' uocat loches in loco qui uerbo pictauus
lucas vocat regnū diuidut Karlomanno austria alamania
turingia pippino vō burgundia neustria ꝑtinuit
sorte Deinde multis plis commissis anno incarna
cōnis dñi Dcc xlvj cum iam fuldense monasterium
fundari cepat Karlomannus apud sci st̄i ab urbe rad
uelle dū' sequenti anno ad effectū ꝑducens ꝛ ad Zacha
riam romanū pontificē veniens ab eo decreta facto
post in monasterium sti stuerti qd' in monte scarpte
situ est monachicū habitu assumpsit Sed cū multis ex
stancia ad se venientibus optata quete ꝑfrui no posset
ad monasterium sti benedicti in monte cassino postea se
contulit ibiq; reliquo vite sue tempe feliciter' quieuit Anno
est uocatu grifo fratri rebellanꝰ baioariā occupat
tassilone duce occupat At pippinꝰ tassilonē in ducatu
restituit sicq; pro comitatu concessit Nunq; ille nō con
tentus ad waifarium aquitanie ducē fugit xxviij · xx·
Anno incarnationis dñi Dcc lj° ei ut sepe iam
dixi regibus francoꝝ solo nomine regnantibꝫ
maiores domus omnem regni curam ad mi
nisterent pippinꝰ qui hanc dignitatē ꝑsuccessionē
accepat burchardum wirzeburgensem epm et folradū
capellanū suū ad Zachariā scribendi gratia misit pon
tifex q̄ melius ee ut ille qui curam omnē haberet
rex diceretur qm̄ qui solum nomen regis tenebat
remandauit Eo tempe hildericus exantiquoꝝ francoꝝ
regū q' ameronis clodoi filius nuncupat' sanꝫ
ne destendeat mane ut supi dixi regum nomē tene
bat Anno incarnationis dñi Dcc lij° tonsus a carn. xxi·

Roma nutu & auctoritate Zacharie pp̃ pippinꝰ a bto
bonifacio moguntio archiepo alijsq̃ regni pncipibꝫ
in suessona ciuitate ad regnū eligit. Anno sequenti
Zacharia defuncto Stephanus ppa successit. Et cū multa
ab astolfo longobardoꝝ rege paterer. Pippino ab
expeditione saxonū redeunti. vbi & nuncij de morte
fratris sui ẽphonis habuit in villa q̃ carisiacꝰ dicit. occat.
cumq̃ ut sancte romane ecclie subiret vogaret XVI XVII
Anno ab incarnatione dñi DCC LIIIº pippinus
a stephano ppa pmo a fidelitatis sacramento q̃d
hildrico pmisceat cū alijs regni francoꝝ
primoribus absolut. ac detonso hildrico et in monas-
terū trusꝫ ptmodū mittens. ungit. Hic merouingoꝝ
regno finito karolingoꝝ p̃ qd̃ eram ostrobnopolita
nū nūcupandi erat ceptū. ex hoc romani pontifices
regnū nūtandi autoritatem habuit. pippinꝰ igit.
gubnauit. Hūg diebus floruerunt clarissimi regni
pncipes bonifacius pdictꝰ moguntinꝰ archiepꝰ
robtus mediolanensis pful. corbinianus frisingensis
ecclie eps et alij quoꝝ plurcs XVIII
Sed quia beati Corbiniani memoriā frisingē
locum indigni tenentes. tanti uiri gesta omnino
silentio preterire inconuenies arbitramur. hic
Waldegisꝫ patre. ac matre corbiniana clarus ad fid
stum parentibꝫ generatꝰ in ipa etia puericia diuina
gram q̃m postmodū plene accepturus erat. ostendit.
Et cū mundi vo detentꝰ illecebris. denuncia parentū
stuba solo victu & vestitu contentꝰ. nullula q̃m sibi
q̃dam uim p̃mineat ei obtulisset. miser ferocissimꝰ
hē nupcij spina vasis extrusit. Et vnc dei v̄glator
silentiū nolens violare. famulis quidē hoc mandat
detulit. decumbus in uim ne mutilū effluerent cohi-
buit. Cum vo fide & virtute qui alios p̃cellere dig
nus esset. a beato ẽgorio vrbis romane eps ppl ordinat.
ad gentes destinat. iuit. p̃ vallem tridentinā vbi
ac baioariam ingressus. a tassilone duce egregio filio
theodone benigne susceptus. monte frigidū. vbi p̃mo
ecclam que usq̃ hodie cernit. in honore sancti benedicti
construxit. ac monachoꝝ ibi sacrū gregem adunauit.
Est autem ibi mons ideꝫ in pulcherrimo et amenissimo

V

loco postus/ limpidissimaq; aquaq;/ ac paene ĩsare
rapidissimi fluuy cursu ospicuus/ totam illius regionis
faciem/ et exaustam plagam latissimā campi planitie
tamq; ĩspecula longe lateq; contemplans/ Hic illis
diebus fluuij circumsepty quasi venatoꝝ specula fuisse
tradit²/ Apparet adhuc fluuium in plano ut hazdinetu
vestigia/ antiqui fluuij tenuia/ cerueoꝝ quoq; ac capreoloꝝ
multitudo copiosa/ Exceptentrionali vō parte adhuc
fluua no mediocres que foresteꝫ vulgo dr̃/ edibꝫ ac
igni plurimū cunitati utilis supstes exeunt²/ Contigua
quaq; noctu tota exaustos ĩsara/ ex aquilone ambra
fluuio nclusa/ mstmi quedam fertilissimi/ ad ingr
teutonica mihaxia ptendit²/ Infine cuius vbi pdicti deste aosperg
amnes confluunt Loue qui ꝫ mosebuerga dicit² pulchre
valde ꝫ delectabilis/ nbi castuli certa ĝiggacone ha
bens clericoꝝ/ posito cepit ĝgregare²/ Beatus Corbiniag
finibus certum/ plurimis honoruly ac possessionibus
locupletauit/ ac sanctissime vite documentis nfor
mauit/ feu² d'eo qd' quada vice dum p certe necessitate
romam pgeret/ ursus sagmarii sui ordeum/ cui
vne dei capto sagma imposuit/ et ut eam deferret
precepit/ Ac vbium dei omi gludio penetrabilis effectu/
in domita bestia mandatis uiri dei obtempare exegit/
Eodem itiq; sarcine sue in loco desecto frame laboreatibꝫ/
aquila subito pstem detulit/ cuius este cunctis qui aderant
cum stupore ꝫ admiratione vsum et exclamatu fuit/ Quo
Quotempe ad regem pippinū ut' francoꝝ/ latenter suspendio
ad iudicatu du patibus suis a iudice liberare no valu
set/ legne reuers nūmuit/ pfectusq; ad regem reum
illum iam suspensum sue mortuū sue viuū sibi do
nari postulat et impetrat/ Celeriterq; reuocans illum
biduanū inambulo viuum recepit deposuit illesū/ et cre
ctum abire pmisit/ hys alyssq; que longū est exequi
studiis/ studiosq; mandatis/ este vite dei p fatū ecclesiam
primus rexerunt antistes xxj xxiij
Anno abincarnacōne dni dcc° lxiij pippinus rex Pepinus rex
Rexegratu sceptri pp̃ contra astulfum longobardoꝝ
regem/ pontifi monente/ Italiam ingredi dis
ponit/ Cui dum longobardi in artis locis obsisterent/
este multis/ magno labore clausa penetrare in plano
restituit/ Porro desultus papia se gerebat qua pippinus

Tam diu circumdedit / donec receptis .xl. obsidibus
ac urbe uacuando nitposito ne amplius romanis ecclie
infestarent / obsidionem / solueret / Stephano quoq; ponti
fice cu milicia francoz honorifice ad sedem ap̃licam re
missis / spe adepte omnino huc anno beati pontifex bo
nifacius / qui ut aiunt timuit epistolam hadoardi se
hodie manet destruxit / fuldenseq; cenobium fundauit
ac multa ecclie dei p̃fuit opa tam in gallia q̃m in
germania patrauit / verbu rite predicans / a presbiteris
martireo coronat̃ / Anno sequenti cu auxiliis ca
que laudauerat recta faceret / pippinq; cum domo pa
pie obsessum q̃missa implens ingressus / Iuxtaq; eccliam
sancte marie cu aliis plurimis utilia rebus beato petro
designauit / quoq; tuscos est ingressus / Anno domini
ccclxxvo cum iam ut sepe dixi francoz regno resistente
romani decrescerent / constantini augusti nūmos pp
primo munera deferentes / ad eum aput compendiu ve
nit / Tassilo quoq; bauarioz dux illi tu marcabq;
sue gentis remens / regi filiisq; sub fidelitate sacra
mento p̃misit / Sequenti anno rex g̃ui ac laborioso
bello saxones deuicit / eosq; tributarios fecit / Non multo
post elapso tempore / contra waifarium aquitanie duce
eo quod ecclias seu iuris sibi statuerat militem instaurat /
acceptisq; ab eo obsidibus reuertit / Hyt duobus beatus
othmarus in insula renistem relegatus migrauit ad do
minu / Pippinq; waifarium adhuc rebellantem / multis
ac ingentibus bellis p̃ssit / Tassilo eciam bauarioz dux
post posita fide / auunculo suo pippino rebellare attep
tat / Difficilia et periculosa hec tempora duobq; ac fortis
simis aquitanie ac bauarie ducibus regi rebellantibq;
fuere / Eu temp̃state turci a cassyo portu egressi ann̄o
anacleto multos urbesq; p̃fligatas afflixere / Igit̃ pippi
nus multos ac varios bellis paratos adultimum wai
farium subiecit / ac non multo post interfectu tuscos in
fensatus / et inde parcit̃ deportatus / anno ex quo in
regem unctus est xvio / ex quo vero p̃cipad post mor
tem patris regnat xxv diem obiit / duos relinquens
filios karolum & karlomannum xxv

Karolus p̃o q̃ et magno

Anno abincarnacõis dñi dcc lxviio regnante adhuc
Hostiensio karolus dum cum fr̃e regno regnare
cepit hic p̃mo humaldum qui ortis waifarii bellis
in aquitania renouabat / ad ip̃m pacificandum ducē fugauit

add̃ p̃ma manu

V

post quem tam mpat' qm̃ mpm mdedicionem
accepit, et sequenti in warmacia generalem curiam
celebrans, aconis causa limina appl̃oꝝ visitare dispo
nit. Decco regni sui Karlomanno fr̃e suo defuncto,
uxoreq; illius cũ filiis ad desiderii longobardoꝝ re
gem fugiente, karolus solus regnans, saxoniam
ingredit' cum exercitu, omnibusq; ferro ac igne vas
tatis acceptis obsidibus reuertit'. Deinde rogatu adriani
pape italiam ingredit', et desiderium longobardoꝝ
regem tyrrini obsidione inclusit, ibiq; dimissa exercitu
romam aconis gra petit, Inde reuersus urbem fati
gatam ad dedicionem appulit, regemq; captum abduxit,
Int' hec saxones absencia regis elati, fide post habita
contigua hre sue loca vastant', Porro rex subacta ita
lia, reuersus scamara teptito ordine militu saxonia
ingredit', uiendosq; vastatu hea, pdam in meroy
dei puit, et no multo post regressus, demo ab eis ob
sides accepit, hys diebus gstantibus p̃sentor xxxv^o^ v
mpy sui anno moritur, cuiꝰ filius sug leo successit xxvj
Anno abincarnacõis dñi dcc^o^ lxxxix^o^, leo kr mo
ab augusto mperiu accepit, hic p̃mo vsus
est nutore vnde et p̃cipes filiu eius postulat
mpatorem, p eidem tempus saxones more suo, non
semel, sed sepe pactu violantes, karolus duriꝰ plꝰ
pressit, ac plenius exercꝰ fidem, xãnam, atque pmaxit,
Porro leo mpator v^to^ mpy sui anno moritur, xxvij
Anno ab incarnacõe dñi dcc^o^ lxxxx^o^ Constantinꝰ
filius leonis kr̃i, ab augusto pat' mperiu
successit, huic filia karoli desponsata, a matre
ab vxore copulatur, anno mpii eius p^o^ karolus rex roma
venit, ab adriano sp̃a honorifice suscipit, ibiq; sto
pascha celebrato, pippinꝰ filius eius in regem italie,
et alius ludowicꝰ in regem q̃ aquitanie ab eodem
pontifice vnguntur, Ipse ad clamante pl̃o vnusq;
patricius romanoꝝ appellat', Assit etiam adrianus
papa nuncios ad tassilonem, qm eum de fidelitate re
gis admonerent xxviij
Quorum eodem tempus, pascha dñi celebrante in ghlin
heim, tassilo maioribus gentis sue ventus ubi
dum accusatus a baioariis qd' fidem regni no
uauasset, qm̃uis ducis ad vastandu regnu miserꝰ
set, cum de his et alijs huius de gentis fuisset, manifestatus
reus ac capitali sententia plectendus iudicat', Rex

tassilo fit mõchꝰ

tñ misericordia motus in monasterio Lauricatoꝰ qd'
ipe ꝯstruxerat/ cum monachicam habitu assumẽ. ac de
petris sub penitentiam agere ꝓmisit/ Constantinꝰ vo
consilio matris sue hyrene ut aiunt cecatus post/ no
multo post xiij mens sui anno diem obiit/ regnauit
orb' impiu quod in manus femine non digne deueneat/
ad francos trãsferret. xxxvij xxx

Anno ab incarnatõne dñi. dcc°. lxxxviij°. leo papa
qui adrianꝰ successit in(ter)fectus maiorem a Roma
nis flagitiosissime ita ut oculi eius videntur
tractatꝰ (Hui ad regem Karolum veniens eventu rei
deplorat/) ogit Karolus victoriosissimꝰ qui iam sub
iugatis sibi bauaris/ aquitanis/ saxonibus/ danis/
Wortmannis/ britannis/ parmonis/ multis ꝙ aliis pro
uintijs/ regni francoꝝ pluribus dilatauerat dignꝰ
ꝙ aliens ꝙcheret ultroꝙ ad urbem tendebat/ Cui
prudie quam urbem intraret/ leo ad duodecimũ lapide
occurrit eumꝙ honorifice suscepit/ Adhanc facto ingre
ssus/ a pontifice ac cuncto ꝑplo susceptus mer
clesiam bti petri inducit/ post vij dies/ rex contione
facta causam aduentus sui exponit/ leo quoꝙ cui enũ
la sui magnũ crimen imposuerant nemine cogente/
ex bona ꝯstitutõe de obiecto crimine coram omnib' supra
scripta synodo se purgauit. xxxvij xxx

Anno incarnationis dñi dcc°. lxxx°. ab urbe vero
condita mcc. lxxiij°. Karolus xxxvij° regni sui
anno a sumo pontifice ablato patricij nomine
coronatꝰ/ omni ꝑplo tunc ac clamante Karolo augusto
a deo coronato magno ⁊ pacifico romanoꝝ imperatoꝛ
vita ⁊ victoria. lx. vnij. ab augusto imperator ⁊ augus
tus vocatur/ Ex hinc regnũ romanoꝝ qd' a Con
stantino usq; ad ipsum in urbe regia sꝛi ꝯstantinopoli
fuit ad francos deuolutum est/ augustus ꝙ coronatꝰ
a cunctis/ habita ratione sup hys que in pontificem
sacrilegij rei fuerant/ capitali sententia damnatos
intuentꝰ pdicti pape ad penitentiam ꝯsecratos/ tyra
nna imperatrice/ missis legatis ad Karolum patrem inter
gretos et francos fremad regnauit/ Cum quibus
imperator nullis nũtijs hyrene in uxore postulauit/
Sed' dum illa annuisset ei patriq; tocius regni impe
dienti/ manentibus adhuc in urbe regia legatis
Karoli/ Nicephorus filium suum imperatorem fecit/ eumq;

69.

Karolꝰ ꝯnoꝝ ipe
rator et i co adfra
tres diuinat ipio

m monasterii tenuit. Nicephorus ipe rex factis cū legatis mpatoris apocrisiarios suos misit. reduxit litteras ac nūcios mutuo remanere. rex quoq; pacem munere regem honorauit. XXXVIII XXXI

Anno abincarnacionis dñi dcc xl. Nicephorus mpator abulgaris publico ei⁹ gressu necat⁹. eiq; in regno genet sius michael substitut⁹. hic nūcios ha rali ad antecessorem sui missos honorifice dimisit. suosq; cum eis ad augustum destinauit. fedus pacis cum eo renouauit. Q⁹ eadem dum cōm bulgaros exer citum ducit. non pspere usus successibus reuertit⁹. reuertit⁹ depositaq; regno monachus efficit⁹. succedente sibi leone filio barda patricii. Igit⁹ karolus regno ro manoz ad francos trāslato. diu multa fortit⁹ ac feliciter bella gereret. regnūq; multiplicit⁹ dilataret. xlvi regni sui anno sub acte vbe italie. xl iij mpii. viij. in palatio aquis grani vbi ipe ecclam mire opis mis nore sancte marie semp magnis construxerat. sedes regni ostituerat. lxxi⁹ etatis sue anno diem obiit. ac in eadem ecclia humat⁹. Ceterum actis eius et bellis que gessit. dependeq; quem vltra xenū fecerat magnificē. de palatiis etiam que nouis magnificis in aquis regni karis ope vtero ostruxerat. qui scire velit le gat hystoriam eius. Erat enim a multis descripta. Erat aut ut quidam de ipo aiunt. corpe amplo ac robusta. statura eminente. apice capitis rotundo. oculis pin gnibus. ac vegetis. naso paululū mediocritatem ex cedente. tota pulchra facie leta. et hylari. eloquentia copiosus. et exuberans. in cibo. et potu temperans. et in potu tpanior. huius vtute regnū francoz. plurimū aug mentum est. omniq; regnoz. maximum. romanū ab oriente ad occidentem trāslatū. Regnū vero minus Abulgaros seu illiricos. usq; ad hispanos. adiacentibus regionibus utpote bo emia. polonia. dalmatia. hystria. venecia. brittania. aliisq; gentibus que modo duo regna romanoz. et francoz. excepta parmonia ce nostrum⁹. fiunt. XXXX XXXII

Anno abincarnacionis dñi dcc xv ludwicus ka rali filius quem ipe adhuc vivens successorem dedimauerat. augustus q; vocabatur. mense pau tempta. ab aquitania ad palatiū aquis veniens. cum senatu omni. xxx. ac totius. lxx. ab augusto impetrauit. Anno

Ludewicq pius

regni eius 1° delacione quorundam tempt̃ pmatũ rg
ni aduersus leonem ꝓ̃s conspicientes ussu pontifices
infectos fuisse, ad quod pstruendu nepti ad se nepo
tem suũ Bernhardum italie regem romã inuit, qui
in urbe inuenatus rei euentum ꝓ hecoldum comite
suum augusto mandauit, leo quoq; misse ad impatore
nuncios de hys que sibi imposita fuerat, se expurgauit,
Non multo post tempe leone defuncto, stephanus
substituit, hic statim post ordinacõne suam, misse ad
impatorem nunciis qui eũ annuũ censum, cuꝑ ad
se venturum ꝑdicerent, itte eos in galliam subsequ
pit, papa celebratis exequiis missaq; solemnibus dia
demate coronatũ, romanoꝝ impatorem pronunciant
ludowicũ, hunc annũ quo a romano pontifice coro
natus e regni sui, alio stadio, alio septimo dicunt, impa
tor post hec gualem circuit aquis celebrans, ꝓmoge
nitum suũ lotharium impm̃ sibi fecit, Nam alios duos
karolum & ludowicum reges vocatos, quod aquitanie
alium baioarie ꝑfecerat, Non multo post bernhardi
italie regem cũ regni sui ciuitatibus, aduersum se
iurasse comꝑit, Contra quem dum ꝓtinus nos
uet fractus animo Bernh⁹, apud gabillonẽ impatõ
se tradidit, Porro impator ad palatium aquis veni
ens, ibiq; sctm pascha celebrans, habita de hys qui
de iuramentis rei fuerant questione, nullos nisi
capitali sententia dampnatos, una cũ rege suo li
minibꝫ tm orbati fecit, Non desunt tm qui dicant
impatorem bernhardi dolo captũ, ꝓuo caute, ac
ꝓ̃ vita ꝓuasse XXXIIII

Anno ab incarnatõe dñi dcc° xxx° impator filiũ
suum lotharium in italiã destinauit ipe vero dum
in ocido francofurt circam celebraret, nũ
cios barbaroꝝ legatos, duos fratres ꝓ regno uuilzoꝝ
contendentes venit, Quos augustus sibi subiectos
et fidelitate asscutos de asalute ad ipm̃ remisit, vez
lotharius ordinatis rebus in italia dum ad patrẽ
redire parat, a pasthali ip̃s ad urbem inuitat⁹ v hono
rifice susceptus, ac in die sancto pasche coronatus
ab ipo impatorq; et augusti nomẽ sortit⁹, Hysdem
diebus impatore aquis commorante celebrante, nun
cii bulgaroꝝ proꝑ stituendis finibus venerunt, Igit⁹ lud
wicus impator ipi⁹ mala opa cognoscens, regno ut

dict⁹ pulsus / ac postmodū ē statutū xxvi° mpij sui anno
diem obijt extremum / ·xxxiij·

Anno ab incarnacōe dñi dcc° xl° / dum lotharius
reuersus ab Italia regnare intentat / mortuo pat⁹
fr̄e eius karolus et ludwicus ej⁹ fr̄es / de
regno patrio quid deberent fr̄i bellum mouent / regnū
tu regnū francoꝝ / ad qd' pp minimē eas quas supra
dixi mutacōes / regnū romanoꝝ deuenerat / cu
et ipsum ad ostendendū mortaliū mīas / ac instabi
lēs nūi voluty auctor omn⁹ deus / in illo ad quem pfectū
statu manere nollet / in scīpm miserabiliter diuidi / ac /
p hoc deflari et imminui permisit / Proinde contractis
undeq; regni viribus fr̄es predicti / apud fontoniacum
grēnerent atq; mecū pugnantes / ita ut in hoc bello
exutaq; prīe regni uires imminute fuerunt / ut exhinc
fortissimū omi⁹ fr̄a fr̄a non solum t̄minos non
dilatare / sed et parta uix conseruare potuisse⁹t /
lacrimabili g° pugna int' fr̄es acta / cuenta tandem
victoria karolo z ludwico cessit / ac adhoc grenone
facta diuidit imperiū / hac diuisione karolo occide
talia regna / a britannico mari usq; ad mosam /
ludwico orientalia / omiq; grecanda usq; ad ve
num cesserūt / lothario vō media pars / i. bellgica gal
lia / que exeus nouē lotharingia usq; hodie vocatur /
cum romano impio sorte deuenit / Exhinc duo regna /
duūs regno / modo orientale ad occidentale / quorū
alterū partem ludwici ac lotharij sedemq; regni fran
corū palatium aquis ac imperij vrbis rome habet /
aliud vō occidentale qd' adhuc francoꝝ eo qd' ipsud vo
manoꝝ vocat⁹ appellatu partem karoli tenet / a reliq⁹ /

Considerare dei iudicia mundiq; volubilitatē · xxxv ·
certam nolentes trāpellim⁹ / Ecce enī ut sup⁹
dixi in modum celi quod ab oriente ad occiden
tem rit⁹ / simul cum tpe / res mutabat / rerūq; potes
tates volui cernim⁹ / et ne putaremus mutabat /
nec in aliqua mundi pte statum inuenisse / ibi et
defectum eas pati / ac more febricitantis sicut i job
habet noctem vicerunt in diem / z vicissim post tene
bras spero lucem / quocūq; se vertерint nichil stabilitat
habentes / Dolores ac labores ē pisse conspicim⁹ / Nonne
videt⁹ ubi more febricitantis mundialis dignitas volui
ac revolui / febricitantes enī sine quietis malacione
sitis pertulit / ideoq; crebris revolucionibus ch̄ torquent⁹

se iactant huc & illuc ita nimirū potestas temporal
a babilone deriuata ad medos inde ad ꝑsas post ad ḡcos
adultimū ad romanos & sub romano nomine ad francos
trāslata est. Vbi dum tranquillā romanam sedem fruisset mul
ta mala vident tot malis ut insuperabilibus patet sub cuius
cepit ut merito cū Job dicere possit. Cum ad diem venere
re nostrū cruciatibus fungatus noctem ꝓstolor. qui
dum teneo maioribus doloribus affectus reuertitur
diem nunc exopto. Denique acutis expectatissimū francis
cum regum limina dilatassent nudus caput romani
fuum diadema trāstudissent. cum iam omnibus gentibus
habilis facta essent & inexpugnabiles viderent. in
se ipos non solum ciuili sed & intestino fluctibus auctoritas
dum. regnū quod ab oriente in occidente tanq̄ fugi
ens statum & requiem inuenisse putabat. desolandū
fore. iuxta eorum illi ꝓsagierant. Ego hys ꝙ liquet nulla
caducis rebus fidem habendam. nec in se labentem
alium quemlibet sibi inniti volentem. sustentare posse.
Vnde apte ꝓphta ait. Maledictus qui spem suam ponit
in homine. et qui ponit carnem brachium suum. Quo
cirā te sustentabit qui stare non potest. ul' qualiter
te ꝓtegetabit qui est in se infirmus. Cum ꝙ nudus
inuitat et ad christianā eius ab ipa migrandū ad
deū viuū qui est immobilis. & incommutabilis ma
net. ad eius ꝙq beatam et eterna mutatem. quis dubi
taueret. Igit' omnibus regnis mundi imminutis cum
et francorū qui vltimi romanū habere meruerūt
ex quo dimissum est. minoratū apparet regnū nos
qui ad ostendendas mutationes rerū rez gestas strenu
mus hac regni mutatione tanq̄ sufficiente argu
mento regni celestis immutabilitatem misi huic q̄to
opi finē imponamus xxxiij

Prologus libri sexti

BEatus ꝓphta mundi instabiles ac miserabiles
fluctuantes hoc mquit mare magnū et
spatiosum. mirāq̄ eos potissimū ꝓparandos
estimans. Hoc mquit mare magnū & spatiosum
in hac Rome tibi videt' mundus in modum maris in
hoc entibus sibi ꝓcellose temporibus tranq̄ tempesta
tum fluctibus interim minaci. Et quid aliud hoc
ꝓpaulus honoribus detractantes. qui reptilia marib⁹
dixerim. vbi minores a maioribus inferiores a po
tentioribus premi ac adultimū se ipos in nichilum
non niti erubescit despicere ꝙspicimus. Vnde illud in se
magna ruit. Hec omnia prudens lector in hunc

Inuenit

hystorie seue nocumce potuit Cui cū gō dñi non mora
cepitiū salo mergi ul' infidis eius procellis impune se
redere sed nau i ligno tenuis fide manugere manuq;
pdilectionem opando exercere mpsenti oportet ut phuq
uite vnam ad portum patrie seruei valeant pvenire
Qualit' vō regnum francoz tum miserabilit' diui
sum non solum romani nupiū sed et partem francie
ac galliē cū palatio aquis pdideret m hac ope dicendū
restat.)

Explicit liber sexti incipit

CA. j.

Lotharius .xj.

Quisq francoz regno lotharius cui ut dixi
cum lotharingia romanoz nupiū dene
nerat, lxxj^mo ab augusto nupauit Theo
philo mortuo filioq; eius michahele apt
graecos in urbe regia nupante noctnamm
p mare ligerem nicantes nutritem nāe
tis reclumpunt Ac m sancto sabato pasche
epm cernore quale baptismū celebrantem tu clericis
nutrient ac inde p̄ cunctaq; diffusi cuncta ferro flam
maq; vastantes primadam andegauensem quoq; ac
turonensem occupantes urbes beati martini ecclam
cremare non verent Eo tempe karolus cui ut supra
dixi occidentalia regna m diuisione cessarant pippi
num aquitanie regem cepit ac epoz ostio tonsum
monachum sacerdone m monasterio sti medardi fe
cit Porro lotharius nupator tribus filiis suis regnū
qd' cum obtinerat partit ludwico italiam cū titulo
nupatoris lotharo lotharingiā karolo provincia tra
dens Ipse vō ordinatis omnibus imperiumque monas
terio xvj nupiū seu post mortem patris anno monachi
cō effectus inde ad quēdā defectū romani nupiū deve
nerat ut in treb ptes francoz regnis diuisa tre pte
tra pars interest Ca. ij

Ludewig .xj.

Anno abincarnatōne dni Dcc^o lx^o lotharius de
ponente milicie cingulum pallioq; habitū as
sumente ludwicus filius eius serenissimus lxxiij^o
ab augusto nupiū suscepit Basilio qui michaele pri
decat in urbe regia regnante lotharius cui regnū
lotharingie devenerat thiedgardam sororem abbis

hucbti sbi sciant Non multis post diebus karolus qui
primicerij mduisione regni accepat moret. Vnde ut
lotharius seu patruus sui karolum greuiare ceperat,
lotharius hucberto abbi sci [illegible] regine, ducatu nitre
uium & montem tonis commisit. Porro ludouicus imi
or orientalis francie rex aduersus sueuos multa fortit
bella gessit, captiuisq; principem eorum rastu luminibus
priuauit. Hys diebus in regno karoli principibus sub
multitudine ut si uolucribus cadentibus, brittones tanq;
destituta terram recepit, ac trimissa ligeri protinus usq;
ferro flammaq; cuncta uastantes pgrediunt. A francoz
spolys ditati ad spa reuertunt. karolus conductis pro
saxonibus brittones bello petit, nec mora commissa plio
saxones in prima acie posti terga spectis hostium tigere
runt. Dehinc destructoribus hac illuc brittonibz seor
sus ob antiquae fortitudinis gemina uictute undiq;
diuicantibus multis exutaq; pte copis ac uulneratis,
nocte psidio bellum diuimit. Aqua facto die uaste
pugna consecutura karolus fugiens, sua cuncta fugati
sunt. Duo uisi brittones castra francoz cu clamore
ceperunt, captisq; & occisis plurimis, ac papilionibus cop
tum alys multis spolys ablatis reuertunt. At karolus
rubito uneo forti ob hanc molestiam ut ligerem et
sequanam ducatu ad domandos brittones dedit hys
diebus noemenoy rex brittonu dum multis modis
cotidiana dei psequit, inuadet in ripis beati nauuechionem
epm andegauensem sibi ostia dicentemq; ut ab offensa
cessaret ecclesiarum baculo se pauere nec fenestrat. uisi
nam, grauiq; correptus a suis domu reportat, mani
festisq; dei iudicys uitam simul cu tyrannide finiuit cui
filius suus herispoe in regnu successit. karolus cui
sum aduersum brittones bellum instaurat, parcenq;
pfugis, hos tm abstinuit ut datis exutaq; pte obsidi
bus pacem mutuo firmarent. Dehinc tm herispoe
rex cop sponte ad ipm ueniens sue potestati se subie
cit. Quem multis regi donatis muneribus ad spa illd
reuisit. Sequit. Capm iij.

Ea tempestate cum iam regno francoz multiplici
ter dmus, ecclesia Nicolao summo sacerdotio gu
bernante laboraret multis modis amore waldradae
concubine sue occasione repudiandi regina hebergam
quaerit. Itaq; ejusdem lotharii coloniensis archiepm, qui
tunc in regno proprie auctoritatis fuit, ad id qd animo
coepat pficiendum, falsa spe promittens ei qd si ab
ista liberaret neptem suam accipet pellex. Quntharius

VII

Ascato sbr treueroz archi pbule thie grudo comitum
metis congregat coratusq; regnū in medio statuit q;
nde advolutatem regis sententia ducetii datue
regnumq; p commissū scelere penitentia mitigt sgt
rex desiderata potitus occasione conuentu aquis ha
bito, dampnationem thiebergę septo plulit, scq; ginere
non posse gnitrauit Guntharij consilio omnibus
acclamantibus melius est uiuere quam mori Val
dradea pduct, ac regio cultu decorata comitatusq;
feminaz stipata regine nomē sortit, sicq; rex dum
ea que mente concepat ad effectum pduxit, Hunitha
rium quem siue nequitie seu falsis pniciosis
fecerat r̄sute decepit, hec dum adnotina dñi pp ve
nissent Nicolaus religiosus ac zelo dei pleno sacer
dos, missis legatis regem de commisso scelere redar
guit, et ad condigna penitentia inuitauit, At legati
pecunia corupti negocii minime ad effectu pduxen
tes, multis ditati muneribus redeunt, dicentes se pe
ne nullum inprefato regno qui canones sancti mte
nisse, quos treueroz et colonensis pules sub sentu
dum a sumo pontifice defato indicto edictione redde
cogunt, rei inuenti deponunt, dumq; multis modis
ad restaurationem sui laborarent, exules in Italia
pmissa sbi tm lanea communione morant, Nouū lothā
rius post actas admonitiones, post violatu sacrimen
tu quod subpsenia assensu epi sancte romane ecclie
apocrisarij fecerat, a sumo pontifice gmunione pcat,
Ex qua causa tam epi qui tm regno grauissimū distrinxe
rat, Extant debinc epte quam plurime ubiq; misse,
Vide tam regno decrescente, certiam tante auctorita
tis factam, ut eam reges uidere pidem temp; lud
wico occidentali rege, occidentalia regna, uocatu quo
rundam principū ingredit, regnūq; eius occupans,
seruatis usq; pesens est, Sed dum zelato ibi execatu
ad sua redisset, a principes qui eum nequiuerant
a karolo in gratiam recepti fuissent, qui diuaserat
fines illos egredi compellunt, Hys diebus hucberti
abbas se thiebergę lotharij dñi rebellantis, ad nimiū
a concado comite necat, Eodem tpe nortmanni pli
gerem nemetensem tuconensem andegauensem pro
uincias, uastantes, Ruberti ducem occidente sibi or
dinat aliumq; statuit. Cap. xiij.

Eisdem diebus sarracenoz exercitus ueniens beneuenta
noz regionē que olim samnis uocabatur

// falsis et pessimis testibus ut alia regina dimitteret illi iuramento

devastant Contra quos dum ludwicus augustus
uices vndecq; compat lotharius fecm sui manxiliu
mittat Ille collecto milite Italiam ingressus p̃uos
opm suoz multiplicat' penas sibi⁹ tm exmisericto
suo p̃didit Post hec romam veniens ab adriano
pontifice qui Nicolao iam successerat honorifice susti
put⁹ ac ab ipo si mortis p̃decessoris sui Nicolay obtc
peruenerit subtilit' exquirit Ille dum cu omnib⁹ qui
secum venerant principibus se bene munita serenasse
falsis affirmaret corpus domini cu sub attestatione co
streuit sibi subq; tradidit fict⁹ qd' ipo accedente omes
qui fieto corde et polluta gstrema ad mensa dni ac
cesserant nisi ea spacio anni mortui fuerunt lotharius
eodm mense febre correptus placentie diem obiit Hac
lus audiens fratis mortem regnu eius inuadit dd'
ludwicu fr̃e suu dum impedire conat⁹ conuentione
facta p̃dictu regnu apud marsanam exequo diuidut
ludwicu palatiu aquis possidente Non multo post
elapso tempe adalgisus beneuentor dux fidu
cia gen̄is ludwico imperatori astitit sibi samnitib⁹ luca
nis campanis rebellare parat Augustus contractis co
pis beneuentu petit bello Cui adalgisus oratores
de rebellionis muneribus conciliatu finib⁹ suis egre
di psuadet Porro imperator Campaniam lucaniam p
agrauit omes ciuitates eoz exceptis capua absq; ulli
negotio cepit Nuc ex quadro lapide exstructa diu
non facile posset expugnari obsidione cingit⁹ cae
tis macerie vastatis Capuani desperatis ombus
aptis ombus vrbis portis cu epo corpus beati
germani portante lacrimabiliter ad pedes imperatoris
veniut veniam postentes misericordie sue se co
mittut Imperator ut erat pyssimus cuncta negotia
recepit expulsisq; eis omes lucanie et campanie
vrbes romano imperio restituit Inter hec adalgisus
dolis utr̃i regem circumvenire temptat orantesq; epi
suadet ut militem dimittat regnoi parcat adiu
ges necessarios no esse regem subiectu sibi tam
quam hostem ipm Rex admonitus ducis omnibus pl' pau
cos ad ipa vocatis beneuentu mittit nichilq; p
peram spans dum tota merediem strato cubat si
buto abeneuentanis vrbem armis arripe cogit⁹
Cuncta autem cum duce suo adalgiso palatiu in

tende volentes principem patrem petit ac nil posito unc
uocando ne amplius sine voluntate ipsor finet illorum
negrederet2 permittit cogit Imperator hac ignominiosa
patrone facta romam venit ubi cora summo pontifi
ce Johanne qui adhuc superstes erat totoq senatu causa
suam exponit Unde adalgisus a senatu hostis ac ty
rannus pronunciatur augustusq a pontifice auctoritate
dei ac beati petri a sacramento qd nolens et proste
uanda vita fecerat absolut2 Quo principe quo a sacra
mento liberatus uste videt2 in ad resumendu standa
lum ipse adhuc pistorium tyrannid nec audet collecto
in milite regnu eo destinat Audiens hec adalgisus
ac timore pulsus in tuscia nusquam fugit et se ad
principis declinauit Non multo post elapso ipe locusta
rum innumerabilis cetus locustis maiore ac feras alas ha
bens ab oriente venient gallias opit depastis q ubiq
segetibus tandem in mari brittanico sedit Ubi arrepto
capte ac insalo merse postq mari exestuante ad litta
minu[m] tumulu acte pennas fetore regiones corripe

V
IIII

Ea tempestate karolus occidentalis francie rex
nortmannos qui ostia rubri tetri regni p[ri]mo
ribus ubiq bachabant2 cum brittonu auxilio
obsidione grandegrauerit quam occupauerat clau
sit urbe At brittones videntes tota spem hostiu in manu
force ab alueo eum deuocare conant2 Duo vicd
nortmanni dextras petunt promissaq pecunia rege
incipiu obsidionem soluere psuadent Ipi uo more
suo sunt sunt inquietissimi minime promissa seruatur
pligerem francam retrahunt multaq gentes qui
prius regi fuerebant mala Quanta aut pdicta gens
regnis francoru fecerit ab alys satis dicti nouent2
Est enim leuissima et instabilis nec ipsis otenta tumi
nus grossa in quoq verecut et affabilis hinc ut dixi
occidentale regnu saxones ut sunt qui et ipi instabi
les sed feroces sunt orientale semp infestabant

VI

Anno ab incarnacione dni dccc[o] xiiij[o] ludouicus
pius imperator dies vltimu clausit Anno
incipiente xv[o] anno eodem patricius cui karo
lus semper occidentalis francie rex romam veniens
a summo pontifice iohe cumbusq nupiis peruca ut di
ctum est regnauitq lxxvij ab augusto Non multo
ludouico senior se cum occidentalis rex apud frankfort
fuit diem obiit tres filios h Hlugueus karlomannu

77

ludwicu & karolum. Dño karolus mpator morte
fris audita regnu lotharingie mnadevo molit, collecto
milite pmo palatium aquēsgrāni occupans coloniam
usq; pgredit. Int hec karlomannus pmagenitus ludwici
Italiam mssis mpiū accepe attemptaverat. Verum
lodewicus qui patris exequys nt fuerat occidentalium
rex a pncipibus creatus regnare iam cepat. Audiens
gō patrem suū karolum finem regni nitasse missis le
gationē regno eū cedē monet quo no acquiescente col
lecto milite ad pugnā pgredit. Non multo post mag=
mensi non longe ab andernaco uix xenū pugna
consevit. fusisq; exercitu pte multis tandem karolus
trega vectere compellit. ludwicus vō filio conventione
facta regnū patrimū dimidiū & karlomannus hu
ius partem pannoniā carentanos boemiā moraviā ludwi
cus occidentalem franciā turingiā saxoniā frisiā lo
thāringiā karolus alemanniā et quasdā comitatus
lotharingie. qrt' vim copiam accepit karolus semdq;
mpator roma sedo indeq; recessus ac plongabat
diem utc faceus papiam se gtulit. vbi dum audivit
karlomannū ludwici filii sui filiū cū magno exer
citu Italiam nitasse in franciam redire volentē in=
via veneno ut dic anno nupcy sui vio interisse. Anno
sequenti ludewicus karoli iuniorus filius qui dicebat
balbus diem vltimū clausit. duos relinquens filios
ludwicū & karlomannū. Nam tertius qui postmodū ka
rolus dictus est nat' tūc in vtero gestabat. Cuius regni
primord quidam pater eius karolus lotharii mpatoris
filius in dunstone pretio fuerat. hosd cū karolus
mpator illum tradiderat in manū gestentis. lugdunū
venit. ibiq; a pontifice eiusdem urbis in regem hui⁹ die
ungit. sed a pdictis adolescentibus ludwico & karo
lomanno arcetur. VII

karolomānus arnol
fū genuit

Anno ab incarnatōn dni dccc lxxx° karlomannus
ludwici filius cui bauaria sorte devenerat pg
multos triumphos quos sub patre & pro patrem
pegerat. regnūq; trimnos plurimū dilataverat. para
lisi dissoluto moritur. at in loco bauarie odingus dic
to sepelit. relinquens filiū ex nobili femina sed no
legittima quem de beate arnolfi nōie tanquā ori
gine arnolfum vocaverat. hic est arnolfus qui
postmodum monarchia cessit. At ludewicus orientalis
francie rex morte fris compta. ratisponā bauarie
metropolim adiit & omnes hui⁹ optimates diuoni sue
subiecit. Arnolfo quoq; ducatū concessa cū castro mosburc

mosburg eid donat

// tradidit

Anno ab incarnacõn dñi dcc° lxxxj° karolus qui VIIII
in diuisione alemannia accepit in italiam proficis
mouet totaq; longobardia in deditionem accepta
ad urbem usq; progredit. Vbi a papa omniq; ipso
rum imperatorib et augusti nomẽ sortitq; lxxv to ab augusto
regnauit. Eo tempestate nortmanni ludwici regnum
per ual fluuiũ nauigio magenze palatiũ conue
niunt ac inde p circumquaq; diffusi colonian bunnã aquis
grã adiacentibus regionibus castellis t urbib demastant
Inter hec ludwicus rex frankenfurt diem obyt et in mo
nasterio laureacensi ubi pater humat. Nortmannis
morte regis compta spoliis facta nobilissimã urbem
galliarũ treuerim ulno exercitu quondã subuersam
ni ipsa regina dñi recumpsit ac ibi usq; ad pascha mora
tos tam ipsam quam adiacentem regionẽ igne gsumpt
clunibq; dum pfate ñb antistes cũ beichalfo comite cet
rum bello consecto uita priuat. ceteriq; in fugã uertunt. nort
mannis pda francorũ diuitiis ad classem reuertunt. hec
dum in gallijs gerunt. karolus ui⁹ imperator in ita
lia morabat. Principes q̃ tam gallie q̃m germa
nie om omnes cũ precibus pulsant. quatinq; ad suscipi
endum patrimũ sue. mortuo redeat patriamq; ab mo
stone hostiũ liberet. Cui nichil moratus reuertit. assup
tis longobardis bauaris saxonibus. francis. ala
mannis. turingis. aliisq; complurib cõis nortmannos
qui adhuc in regione morabant. p ueneti mouet. ibiq;
gotfredum nortmannorũ regem. data sibi filia lotharii
regis cũ regia prouincia xanctẽ fert. Desideriq; fonte
suscepit. et sic cum finibus regni cum suis redit. p sueuiã.
Anno sequenti ludowicus karoli occidentalis regis nati
filius moritur. et in monasterio sancti dionysij hu
mat. cui karolomannus hereditem regni eligunt.
Hec nit certa ytalie euẽ opa hoc quoq; memorabile
fecit. quod in bello quodam ymi nortmannorũ fudit
Non multo post karlomannus interiit. apro prosili
ente. Occidentalibus q̃ francis principibus amissis
karolum imperatorem qui tũc solus erat. karolorũ
stirpis esse uidebãt. ultro mittãt. cuiq; ueniens subiuerunt.
Vnde multa ac uaria cũ nortmannis gessit plia IX
Anno ab incarnacõn dñi dcc° lxxx vj° karolus VIIII
imperator cũ corpore t animo egestate repressit pri
ncipes regni aput theucias cũ tristã. Stri mar
tini archiepiscopi karlomanni filiũ ad regnũ traxerunt.

Et mirū dictū mpatorem qui post karolū magnū inter
omnes francoz reges maxime fuit potestatis in breui
ad tantam tenuitatem deuenisse ut pene quoq;
egenis ab arnolfo iam rege facto stipendia miserabi
liter exigeret, ac ab ipo paucis libris fistos in lemna
greatantes sustinet Vnde recte humanis misereminī sta
tum fecit iste qui in diuisione orientalis regni minimā
portionem attigit ad tm primo fastigiū ut tam
orientalia quam occidentalia regna cū romano suf
ceperit mpio ad tantam postremo detectionem venit
ut panis quoq; egeret Dicā hic cū tot poterat ec
uasta me sup nube & alissti valide Et cum psalmista
clamasti alisti me ad dñm cū psputatem mundi aliud
quam nubem dixerim, que mutetem sibi ato trāseūdo
decepit leuitate sua acclamante sustentare nequit
Quanto g̃ quis sup nube altius leuat eo validi
ore allisus quassat hic tam miserum q̃ utq; ph̃tas
fortune mmoddum sole nec sūma nec ima uerbi
gratia sed cū certitudine uite dei regna mutantis mi
ri auctoris eternum statum ad delinquendum mundi mi
seriam vocamq; vitam appetenda nos putare posset
Quis de hoc karolo quod xāissimū fuerat Vnde hic
ei cita finem temptanti ad ptacionē euenisse credit
Sequenti em ex quo regno pulsus est anno diem
obiit ac in monasterio augiensi humatus est Cui hinc
assit regnatu usq; ad ottonem mouent karolo
em mortuo qui p vi annos impiguerat ac septimū
uxorat impiū multis modis studit singu
lis q̃nuis singulos reges reuere tupientibus
arnolfo tm pax maxima cessit Sigit tali duos sup
se reges berengarium foriiuliensem et Wydonem
spoletanum ducem reges statuit equibus berenga
rius a wydone patria pulsus ad arnolfum p fugā
uenit Occidentales quoq; franci Odone cuidā filiū
eorū forte q̃ssent arnolfi regem creant hic
multa plia contra nortmannos vtiliter gessit hys
dibus etiā vngarorū ex scythia egressa ac apēne
nates pulsa auersibus cleuis p annos in habitat
reput hic eo tempe tam mirandus ta belluina de
fuisse dr ut crudelis arcubus uterq; humano sanq
rore potaretur Sed nec tm incredibile videatur
audiat qd pzemat hys quisquilones dicunt crudis

et m nudis crurib⁹ utpote equis calcib⁹ usi ho
die vestiu⁹. Valent autem in sagittarum ictib⁹ plu
rimu quib⁹ eadem dorsa vtentes noctu ualent. Differt
vō a bruttonibus seu frēsonibus m hoc quod illi nisi lub⁹
esu sagittis nocent. Eodem tempore nortmannor gal
lor⁹ ciuitas senonas parisius tecens p vadent⁹ XX XI

Porro arnolfus totum occidentalem frēmor⁹ que nō
teutonicor regnū vocat⁹ i. bauariā sueuiā sa
xoniam turingiam frisiam lotharingiā rexit. Oc
cidentalem vō odo eodem auctoritate habuit. Concessit
autem zendebaldo marchensiū regi ducatū Boemie
filiūq⁹ suum exacrosinte lauatū ab ipō eq nomine ze
nebaldum vocauit. Dilexit vō pretiō regni sui loca
metropolim bauarie ratisponam unde t munos eius
ampliauit monasteriū beati emerami pluribus or
namentis adornauit ac largis possessionib⁹ locuple
tauit. Tradunt ibiq⁹ scriptū monstrant qd' pdecti rex
stim dyonisii a gallis ad pfatū monasteriū trāstulerat
quod uerum ita sit ipi uiderint. Non multo post ar
nolfo in bauariā ad compescendos seditiosos morante
nortmannor regem eq lotharingiā inuasisse pricipes
qui eius obtemperant regis multos fugent. Quod audiens
arnolfus collecto milite hostem petit pugnaq⁹ cōmissa
tanta eor⁹ uirtute fuit strages ut pauci ssimi fuga lapsi
ad classem expedientes ut salua uitam seruaret. Arnol
fus uero victor in bauariam reuertit. Ea tempestate
in regno occidentali nat' karolum ludwici filiū et
odonem ex iuste decreto constitutis orta karolum
in seniorem causa ipa ad arnolfum supplicem uenire
ac eius auxilium postea compellit. XII

Anno abincarnatōis dni dcc° xc iiij° arnolfus
rex compositis omnibus hijs ingrediens lom
gobardiam cum exercitu ingredit⁹. captaq⁹
fortissima ciuitate pergamo comitem ambrosium
in patibulo suspendit. Eius facto omes Italie urbes
timore perculse ampliusq⁹ rebellare nō audentes
ultro se sue ditioni subdere. Hac quoq⁹ usi pfectus
p montem iouis in galliam redeunt. Natalem
tonantis celebrat. Ac mox eius rebus laudabi
liter gestis monasterio ludwico hasbus filio quasdam ciui
tates et pagos nec non montana concessit. Ea tempestate
Guido qui Italicum regnū usurpauerat mortuo⁹ eius
filius lampertus romam ueniens imperatore se uocari

fecat rex ewhsim conuentu waxmacie celebrando Gwen
debaldo filio suo cum voluntate pncipū regnū lotharey
tradidit. Odo quoq; rex francie cū multis munerib⁹ eū
advt & honorifice susceptus, omnibq; ꝑquibq; venerat im-
petratis reuertitur. XIIII

Arnolfus rex t impator
vngit

Anno abincarnacon dni dccc xcvi° anno vero
regni sui vij° arnolfus rex victoriosissimꝰ vocatu
sue nostre ꝑtis qui grauem acerbus ꝑsecutionem
patiebat. Italiā sedo ingressus aduxbem usq; ꝓcessit.
Qua armis capta a ꝑfato pontifice coronatq; ei⁹
quosdam nupatores & augusti nomē sortit. Hic cos
qui aduersus pontifice seditionē mouerat decollari
ꝓcepit. Qui uero abuxbe arnolfo lamptus qui nupiū
nuncupat morit. et ludwicus bosonis filius a lom
gobardis ad impiū inuitat. Cui ego in quibusdam
romanoꝝ gestis post karolum ttium tanqm nupio
a francis ad longobardos trāslato, arnolfum in catalogo
nupatorū tacui. & ludwicū retoliq; post ipm usq; ad
ottone confuse regnauit. qo nupatores & augustos
sed monarchas & augustos appellare ꝓsueuerūt. Non
multo post odone francoꝝ rege mortuo & in monaste
rio sci dionisij humato voluntate oim rex creat karoly
Arnolfus xij regni sui anno nupy v° usq; quod
dictu est ad diem obīt & in loco odmegab ut regno
refert usq; patrem sepelit. a ꝓnūciat. in sepulchrū eq
in monasterio beati emmerammi ratisponē. Poterat
em ee ut ibi humatꝰ hic postmodū trāsferret. XIIII

Ludewicꝰ Arnolfi filꝰ
t rex creat

Anno abincarnacon dni dccc° ixo ludwicus ar
nolfi filius in loco qui dicit forchaim rex ēat.
ac ꝓcipibus lotharingie eo qd Zwendebaldo
offensi essent ni regnū belgice muntatꝰ. Quo compto
Zwendebaldus dum multa mala cōmittēt regnū
ꝑ plurimū ꝓda rede & mendys reuentaret, tande
a Stephano Gerhardo matfredo comitibꝰ publico
bello necatur. sicq; ludwicus libere regno eius potit.
hys diebus Hungari longobardia ꝓpagantes, in alios
hec illiq; ocīentes sibi sagittis ꝓmunt. tendebiq; de
populata ꝓuincia ad ꝓpa reuertunt. XIIII. XV

Anno abincarnacon dni dccc° x° ludwicꝰ bosonis
filius d imptū adeptus, berengarium ex
pulit. dumq; tota italica regno ꝑ arbitriū sū ordīa
potuerat. dimisso milite cū paucis verona se ꝓtulit.
Vbi a suis traditꝰ renūciato berengario qui in
bauaria exulabat captꝰ est. & luminibꝰ orbatꝰ. Berengarius

exhinc regnū Italie sm̄t tu romano impio tenuit /
Circa idem tempus albertus Nobilissimq; francorū
Comes / ottonis saxonū ducis ex filia nepos / Comea
dum qui a quibusdam ludwici regis se fuisse dicit
credit / Obea rex hecoram pductu in castro Babenbergk
vbi nūc nobilis epatus fundatus tēm̄ bello pcyt /
Cumq; vnibus sēno posse ꝓfice videt / hattonis magū
ci acthi epi gsilio ad loy dolū se contulit / Vtiq; ut nō
solum in regn̄ gestis mvent̄ / sed etiam cerulgad
tradicone in cōpetis t turcis hactenq; audit̄ / ꝓfato
atto alberti in castro suo babenbergk edit / cuiꝰ pre
tatis dei obtentu de grā regis adipiscenda conuenit /
Ille denote monitis eius obtpans / humilit̄ gducta
depsne ffie in colonitate pcyt / at nc multis mensi
bus peacta sacerdotis ꝓfati fide it̄ carpsit / ꝙ castro
exeuntes iam ꝓximo vico qui tenestat adhuc dicit̄
appinquabant / Et epūs gne mqnt nobis est rem
nim sustinere si placet am̄ pm̄ regi ꝓsentem adpeam
dū diuertamq; / Tum ille simplices aures more
antiquoꝝ ꝓnoꝝ habens / Dolumq; minime ꝓsen
tiens gratant̄ cum ad pcūdendū in castro vnde
digressi fuerant reduxit / At pgqm̄ refecti sūt ad
cuciam veniūt / In eam pceps pont̄ at tanqm̄ /
maiestatis regis capite plectendis adiudicatur ꝙ
net ille epm̄ de fide data dicta cōm̄ ille se bene in
hoc qd̄ pmū t incolome in castrū cum reduxerat
sceuasse respondit / Qui ꝓfatus albertꝰ capite plectit̄
possessionesq; eius de quibꝰ postmodū babenbergenses
ecclia locupletata dicit̄ in fistum rdacte sunt / Et loy
alberti sanguine / alberti qui postmodū marchio dicit̄
talem t pmonia supiorem vōlgaris accepta / Roma
no impio adiecit / occupare duxisse traditq; pdicat
dehoc facto sacerdotis aly quod velut / Et tanqm̄
pres regni vtilitate commissum tuerent̄ / ego omino
nullis enubiguerit grā no solum quemlibet xām
fraude crīmine / sed etiā in corde t corde in causa
capitali loqui no debuisse arbitror epm̄ / Non multo
post vngaros commissa cū bauaris bello duce corad
leopaldo arnolfi ducis patrem acciit / at inde ptota
regnum diffusi alemannia / francia / saxonia / turin
giam pcurrerunt / ludwicus orientalis francie rex
xpi regni sui anno sue hgrecdo distessit / at in ipo fest

Vngaros

sno Zendebaldo rege quosdam Karolorꝫ genealogia in
orientali regno defecit adtempꝰ Vnde quidam mode
nus. vltimꝰ aut augustorꝫ augustulus. vltimꝰ Karo
lorꝫ Zendebaldus fuit. Defuncto ludwico otto saxonũ
dux ab ombus petit ꝯ principꝫ ꝙ clarissimꝰ tempꝰ
senio ejus rex fieri recusabat. XIIII XVI

Anno abincarnacõn dñi dccc xvj° Conradus
Conradi quem adilbertꝰ ordocat filius. cons
lio ꝑfati ducis ottonis. consensu oñm orientalis
francie regis creat. Hunc quidam ludwici fuit filiꝰ
fuisse dicit. et obhoc cũ nouissimꝰ Karolorꝫ ponit.
anno regni ejus j° Vngari ad depopulandã eam
ruersum essus a sueuis et a bauaris usq; flumen
ystrum. Porro Arnolfus bauarioꝝ dux regi rebel
lans. cũ proceres ac filios adungaros fuga elapsus est.
Rex vd vij° regni sui anno vita parcit. ac regno pfec
tus est. cuius cõsilio henricus ottonis ducis filiꝰ
in regnũ sub regat. anno abincarnacõn dñi dccc° xx°
Arnolfus dux
bauarie
deuictus et profugus
xiiij

Hinc quidam francorꝫ regnũ supputat teuto XVII
nicorꝫ. Vnde filiꝰ eoꝝ ottonem in decretis pon
tificum. Cesarem papam. primũ regem teutonicorꝫ
uocasse dicit. Nam este d' quo agimꝰ henricus oblata
sibi a summo pontifice dignitatem remisisse phibet.
Aycth autem videt regnũ teutonicorꝫ ꝙd modo so
lum habere tenet. partem esse regni francorũ de
nicꝫ ut in superioribus patet tpe karoli regni francorꝫ.
tota gallia. et celtica belgica lugdunensis omnesq; ger
mania a reno
archiepo sty usq; ad illiricum termin fuit. De
hinc dum nec filiorꝫ filios regno. aliud orientale.
aliud occidentale. vtrunq; tm francorꝫ dicebat regnũ.
orientali ꝙ quod teutonicorꝫ dicit. defuncto
karoli simpe. primus manente adhuc in occidentali
francia ex successoribus karoli karolo. ex gente saxo
nũ successit henricus. Cuius filius Otto. qui et nupcias
a longobardis usurpatum reduxit ad teutonicos.
orientales francos. forsan dictus est primus rex
teutonicorꝫ. no quod primus apud teutonicos regnũ
uexit. sed ꝙd primus ꝑ eos qui a karolo karoli uel
karolingi sunt ameroneo merouingi dicti sunt
oriundus. saxonum sanguine natus nupcias ad teutonicos
francos reuocauit. Sicut merouingis defunctis
ac karolis precedentibus regnum tm manuit francorꝫ
Sic et karolis decedentibus ex alia familia seu ligna

m vno tm regno ottones ſubintroīce ſ due varietas
humanaꝝ rez defectum ꝑdens abuſiuo mundi uſq;
m ꝓtem diem altnat Hic m regno egyptoꝝ pharao
nibus ſucceſſere ptholomei ꝑ romano poſt ſeruilia
ceſarū multas t aſſiduas regum ſucceſſiones miſ
rabilit' mutatas / curioſus indagor inuenet Et ſicut
ex libro regnoꝝ habes tam ex regn ꝗm ꝑ ꝓphe pene
poſt quartam ul' qrtam gnationem decedentibꝫ alijs
alij ſucceſſere qui non ſolum filios ꝓpꝫ no exalta
rent ſed et plurimū affligerent et delere cogitaret
Vnc alicuꝫ regis ſemen diu ſteriſſe t gta ſua imperijs
excepto dd cui ꝓmiſſus eſt xp̄us Nec oīa ut ſepe
iam diuꝫ humana muſciam varietatꝫ rotatū oſten
dunt / at ad etne beatitudinis ſtatum nos mittunt Qz
hec hactenꝰ XVIII XVIII

Igitur henricus ottonis ducis filius in ſeptenta
li feretri regnauit Occidentalem karolo tenente
Nundum celum ſceptreꝫ aſſecut cum ꝓmo duce
tm ſaxonū karolꝰ fuiſſe ſubiectum / poſtq̄m giſlio
genero ſui gilleberti lotharingie ducis in orientalibꝫ
ꝓuincijs a regno eius diſceſſiſſe ac regiū nomē
aſſumpſiſſe Aly dicunt eum poſt mortem Conradi
ab orientalibus feretrꝫ ꝑ electionē ꝓceptum in regnū
ſub rogatum fuiſſe nec uiq̄m eum aliquod demanu
karoli ſuſcepiſſe Concordant tm in hoc quod regnū
germanie potent' habuerit t ꝓ belgica gallia cum
karolo controuerſiam / quam ſceptroꝝ varietatem
exhoc accidiſſe arbitror ut diuꝫ tm̄ſlato ad francoꝝ
nupcias cum nupciali gla reſtere ſimul repiſſent t in
genita / diuiſoq; regno duos ſibi fuiſſent hominū animi
tantaꝫ quiq; ſuam rem ꝓferrent / quanta eam pla
cus ingenijs extollere potuerunt Nos vō medij in
hoc limitem ſtrenuitatis meritum poſſum / at exeꝝ
dictis concire valemus varietatis ſcrem tenentes
nunc ad dextram nunc ad ſiniſtram declinare de
longente ſubdebimꝰ itaq; dū ſtdm quod vtroſq; ſcep
troꝝ gcordare diximꝰ / henricus ob remd regna
ret et debelgicatum karolo diſtreparet Ad hunc fin
ſcrupulum decidendum / ex voluntate amboꝝ diem
in oppido bremme conſtituta / belgica henrico reſſit /
at karolo celtica tm et aquitania / preſq; lugdunenſis /

burgundie regem pse habente manst / et sic regnū
quod francor dnat' expatēna hereditate belgicam
galliam / cū palatio aquē / et maiora parte francie
pdat Circa idem tempus Arnolfus bauarior dux
monte Comadi' compta / ex vngaria in patriam
reuertit' regnare gestiens tandem a rege relictis
sibi hiis que erāt in patrem vocat' / hic est arnolfus
qui ecclias et monasteria bauarie rendebit' dest'uit
ac possessiones earū militibus distribuit / is dum
primo regnare moliret' Beato vdalrico Augustensi
epo duo gladios quos ali' capulo // regem hemericum
Arnolfum aut gladiū sine capulo tamq̄ sine capite
i usum ee / Post hec haimericus vngaros more
suo exercere volentes / in saxonia mirabili cede
stragit tandemq̄ victorie in palatio merseburgk /
et matropolis primi fert / lancea quoq̄ sacram
qm reges nri habent Arnolfo burgundie regi nimis extorsit / Ipe
vero post multa vetustis sue opa dum ad optimū
imperii fastigium tenderet morbo coeptus / xvij regni sui anno diem obiit xvij xix

Anno ab incarnatione dni Decc° xxxvj° Otto henrici
filius pat' nobilis heres in regno succedens / in
palatio aquē a moguntino archiepo hildibito
coronat' / Hic slauos qui t boemi resistentes sibi //
compescuit / Belgas consilio gisilberti ducis sui tristi
rem phibere nitentes in fugam vertit / ac tota terra
ferro flammaq̄ vastata in monte capri castri sui
obsidione cingit / Ogit' ludwicus karoli filius belgicā
quibus pater suus ut sup̄ dixi pdiderat / hac occasione
recepe gestiens / Alsaciam ingredit' / Huic audito rex
obsidione capri montis solut / pulsoq̄ alsacia ludwico /
brecatum obsidet / Int' hec gisilbertus dux dedecoris
in ineidem ulcisci volens / collecto milite andernacum
usq̄ p̄gredit' / vbi occurentibus sibi germanis acr
simo plio commisso Gisilbertus dux fugā volens
renū submergit' / retroq̄ in fugam reges plurimis
vulnerat' / Huic compto brecatenses regi castra dedit dedere
Rex vero Aurelium belgarum ingredit' / totamq̄ in deditionē
accepit / Et exhinc p̄uincia illa a regibus teutonicor
absq̄ contradictione possidet' / Porro ludewicus rex
sororem ottonis regis / gisilberto duce mortuo / in matrimonium sibi sumpsit / que vi non multo post a suis

regno pulsus ad ottonem supplex venit eiusq; auxilio
donatus hostibus regnu recepit. Post hec in glihem su
nodus hsbte maximo sedis aplice legato mpsentia
ambosq; regum celebrat. Verum otto post multos tri
umphos italia quoq; que p plures ian annos secan
ab seu germanis alienata fuerat regno adiacere pa
rat. Hac eo tempe adberengario tyranno multipli
citer pmebat. et a dilheida lotharij mpatoris conte
ssore sui mdia in captiuitate tenebat. Rex vo
Italiam nissus regina a captiuitate liberatam vo
rem accepit. pulsoq; berengario natale dni papie
celebrauit. Et se veneno tempe mpatricem reddiens Co
radum ducem ad psequendu berengariu ibidem re
liquit. Hinc gstio berengarij in saxonia adregem
venit. gram eius tam ducis qm̃ letalfi regis filij
auxilio mperatricis. Hz cum p triduu gstratu regis
non admitteret. nitessione tandem pfati ducis ac regis
gre plis obtinuit. qd' ei marbe vetula augusta duce
pfigat' ibi exorabus regni vasterubus multu mmud
adornatis berengarius humilit' veniens cu filio
suo alberto regi se dedidit. ab eoq; regnu Italie excepta
marchia veronensi et aquileiensi susceptu. Reuersus
in Italiam berengarius multa stulte et antea princi
bus hec mala facientib; mse odia omi excitauit. Eo
tempe letalfus filius regis consilio quorundam
nona contra patrem molit. Hz m breui a capto de
signe patrone ab eo in gram recept. XVIII XX
Anno dominicae incarnacionis dni decimo nongentesimo
Agenus sruissima ex innumera multitudine exorta
ac totum more torrentis opiens adhuc usq;
contra vrbem augustensem cui tue venerabilis ac deo
dignus presedit. vdabeno psidebat pvenit. Vnubi eius
rei ostissimus rex fide magis quam armis pfati vici
dei hortatu tutatq; omnia. tentaq; pductos barbaros
stute spernit. ut hunc gentem omi m nimanissima non
solum regnu invadi non audirent. sed et sua dispa
tione coercita vallibus et sudibus in locis pelustribus
coñ nostros nimiu cogitaret. Cendit in eo plo dux
illustris moguntinensis et genere regis conradus.
Barbari vo qd' eorum mercabile videt. usq; ad minimo
rem septem tantu equos ornatos deferri. hinc
maxime concussionis auctor fuisse quida exhamacensis
scirensis comes memoratur. qui in pside sue penas
soluens. dum magaros in caute eductos morti exposuisset

Comitis de Scheyern gesta
et quo ex stirpe eius mdm
nri principes processerint stirps
folio xlv. sequenti

ab eis tanq̃ traditore neratus est. Porro tca ipsius in
fistum redacta pactum a rege ut ecclesias diuisa pa
trim heredibus eq cum castro skyrensi reliqta recuperet
modo quibus ibi monachos instituere ossuerat
Exhinc origine cum plures hactenus tyrannis potentes
rici fuerexerent nr̃i vō tribus meis pclara et nulla
sobolis Otto palatinus comes illustrissimus de bitelin
pach, in fausta patres sed nobilis felicior heres vir
corporis t animi robore pdutus plenus opibus q ho
noribus pollens filios ex generosa Hispanie excellen
dilatatq emicat. Maiorē vnq chimicadq nominē et
clesiastico ordini destinatq et postmodū ecclie magna
time pfuit effectus magne auctoritatis in regno
romano princeps claruit. Alter vō otto maior pala
tinus comes dilectq pat' nobilior heres succedens vir
arenis expgentissimq, Hispania pditq, ossibus validus, do
nis liberalis, laudis amplus, fidelitate et omi virtu
tum pbitate ossequius, cui alios duobus fuerit sua fe
dera videlicet et Ottone iunioribus pclarissimis comi
tibus, qui tres egregiam omnes terre nre p'nates
et barones, nobilitate, animi fortitudine, prudentia
et equitate precellere dinoscunt. Hunc Ottoni maiori
palatino comiti, ob multa virtutis sue, in signum que
in actibus regni negotiis a puericia ostendit et pbuit
quibus semp impio fidelissimq, aduersis
pugnator astitit, postmodū ab impatore federico
cum honoratū ducem opulentissimū t potentissimū
ab omnes hinc maiestatis debellauerit expulisset du
catus idem honorus cessus est, quem dñs nimia
prudentia pacem rexit, filiosq suo parulo ludouico
qui modo superstes est regendum moriens dereliqt.
Hucquamuis p anticipationem breuit' assignauerit
nisi queat ope loci sui exp̃sius declarabimus. Vix ego
Otto inde digressus, [illegible] Slauos rebellio
bello pcyt t tam de illis q̃m de vngaris victoria
pditq pat' patrie appellatq est XIX XXI

Anno ab incarnatione dñi Mcc° Lx° dum rex romā
contra Slauos pgere moueret, Johs Dracong
et ego Scribanus ab apostolica sede missi ad regē
veniut, tam de tyrannide Berengarii quē nouimus
fatentes, quem vsq ad defensionē sancte romane ecclie
ac totius Italie insurgentes, Walbertū mediolanensē
Waldotrimarū cui alios Italie regni pceptibus
eadem petentes ad regem supplices venit. Rex ig

natale dñi Rubspone celebrato mbelgas pfistit,
ibiq; filio suo ottone mpalacio aquis ad regni sublima
to, m saxoniā redit collectaq; milite p bauariam at
tesdentinā vallem Italicam arenatq; mtrauit totaq;
tica subacta natale dñi papie celebrauit palatiū ab
ecengarico destructū recdificari fecit XXIIII

Anno ab incarnacōe dñi Decimo regni Otto glō
rex a papa adrbem usq; pcedens honorifice
a sūmo pontifice pthe astoto pplo susceptus, omnib;
applaudentibz mpatoris ac augusti nomē sortit.
hic uix cos qui arenolfum in catalogo ponunt t cos
qui mterim m Italia regnabant secludit, lxx vi
Sedm romanos autem, qui se moto arnolfo ludwicū
berengarios duos bgonē berengarium lotharium, atq;
berengarium cum alberto filio, qnnus obstare regna
tes in nūo preor statuit, lxxxvi mouent. Exhic
regnū romanor post francos t longobardos ad
Teutonicos ul ut alibi vidē, cucrsum ad francos vide
quodāmo clapsum fuerat trslatū. Cui opinioni ac
comodatū videt quod regnū romanū nūc mai
ores neos babilonior artū smitez p gressu habē dicit.
Sicut g illud duabus famosis ciuitatibz succedere
sz t pdam succubuisse gstat, sic t illud ite duabz
tm grecor t francor subiacē volunt debē. Nam
cuius hūc sicut t illius adūste gentibz mancste
eclipsin pcor eor quam mūtatione finisse dixerunt
mpator alucbe rediens papie pascha dñi celebra
uit, at berengarius m monte qui sti leonis dicit
mpatorē fugiens latitauit XXIIII

Anno sequenti dum mpator pascha dñi pape
celebraret, at mde pcedens berengarius
m monte leonis obsidens claudebat. Albertus
filius eius pmo coronam, fiorem, mitrā deburas
mtrauit, post iohem vmum pontificem adeuc, eu
mstū pter deliquant. Qa pt mpator relicta ob
sidione rapti contra urbem aciem direxit, cluda
rece exercitibz multu pulsi, roma cū pontifice suo
fugit, alys dare absidibz augusto subdunt. Otto
missa legatione ppz reuocat, sed eo venire nolente
collecta epor synodo leonem ei impontificatu substituit.
Qd videns albertus denuo coronam fugit. Quae
omnia vbum hate aut scpa acta sunt dicere pntis
nō est opis. Nec cū epistas scribere nō recusē epistar
rationem reddē apostolum, invenio tm, in quibusdam

Cromcis sc̄i teutonicor/ ꝑfitum Johem xp̄hensibilit
vixisse/ et frequent' sub hor ab epis abyss̄ subditus sue
conuentui fuisse/ Cui rei fidem actumodiu videt' q̄
Romana ecclia hor sp̄ciale ꝓuilegiu sacerdotibus
sus assribe solet/ q̄' meritis petri sup̄ firmā petrā
fundati nulla eos mis̄eor/ ꝓcella ut tempestatu tbo
adexcidiū ecclie nisoluat/. xxiiii

Impator natale dñi rome celebrans berengā
rium in monte leonis obsessum cū castello inde
dicionem accepit/ at in bauaria s̄ custodie ma
cipato exilio relegauit/ Vnde regnū teutonicor
cum regno francor/ affine t quodāmō ꝙquatum
p̄cepit habere/ sb̄i p̄mus karolus sine regis nois
regis honorem gerebat/ hic magnus Otto saxonū
dux/ regibus adhuc extrepe karoli maioribus sum
ma administrabat/ Illius filius pipping no solum
rex sed t nomine rex reput esse et dici/ huius simile
modo filius henrici regis nomine meruit homo
rex/ illius filius karolus magnus non solum rē
num sed t mp̄iū capto desidio p̄mus obtinuit ex
francis/ Istius filius Otto magnus post multos tri
umphos p̄mus extentomas post karolos capto be
rengario romanos mp̄auit/ ayanente mxbe mpa
tore cuncta cōmunicato cū reliquis castellis castel
lum oīnde temptant/ hic augustus seruens mul
dus p̄mo paruit/ post mfinitam ex eis multitudinē
strauit/ Sequenti vero de nūpostio iure incaudo
c' ab eis obsidēs accepit/ Ipe autem cū aput eos
dehinc dies manssit adsp̄atū duxit/ rogatusq̄ leo
nis pape romanis obsidēs eos ēlaxauit/ duo vero
de romani patricii recepit leōne expulso/ Is nil
morat' augustum riducatu tauerne morantē
adit/ sctaq̄ sctū pascha celebrauit/ ut' hic patres no
stri t nr̄i eq̄ benedictq̄ a romanis subrogat'
Augustus itaq̄ tam ex ꝑsultione leonis/ quam sub
rogatione benedicti inflammatq̄/ spretis romanor
legatis quos ad pacificandū animū eius mittebant
exercitū contra urbem mouet/ ciuitatem
obsidione clausam t miserabili fame fatigatam
tandem ad deditionem coegit/ hac g' ꝙditione mitti
sunt recepti ut portis captis ipse ipm honorifice susci
perent et benedicto ei tradereut/ duo facto impator
leonem ēstituit/ celebrataq̄ ibi sctū pascha nativitate/

ac beatoꝝ apłoꝝ petri ⁊ pauli festiuitate abiecte di
gressus / uilia multos exime qualitate mercis p dedit /
Deinde natale dni papie agens / ad cisalpina uenit /
benedictum iam depositum stamq; ducens / No multo
post defluentibus a se denis italicis alpes tñ stendit /
natalesq; dni celebrans rome / xiij exinde orbis urbis
pg pfectum qui francos euga leonem papam rei
fuerant patribus suspendit / Dehinc uocato ad se filio
suo ottone / cum a summo pontifice coronari ⁊ augustu
conrad fecit / eiq; gsantinopolitani imperatoris theopha
nu filiam in matrimonio iunxit / Omnib; itaq; bene
gestis reuersus ex italia / paschaq; dni quintilinburgi
celebrauit / ac deinde nicomedie ascensione ex
more fecerat / morbo tria ante petri festa correptus
xxxvj° regni sui anno mxxxvj° diem clausit /
Hic est Otto qui p(re)multas quas nostri uictorias
egit quoq; in apulia ⁊ calabria supauit ac imperii
romanoꝝ uetusta sua ad francos orientales re
duxit / primusq; nostras argenti ⁊ eius uite ciuitatem
gloriosam in saxonia inuenit / a cui metropolim et ean
magdeburgem ubi adhuc culto regio humatus
creuit plurimis ornamentis decorauit / Beregarius
cui ⁊ uxor eius uilla eculis habenbergh morient /
Eo quoq; anno beatus wodalricus augustensis epc
migrauit ad dominum · XXXVJ · V

Anno abincarnatione dni · dcc° lxxxvto · Otto filius
magni ottonis filius / qui uiuente patre a summo
pontifice coronatus fuerat / pat' in regnum
succedens lxxxvto ab augusto imperat / hic dum ei
cos in cauto in calabria p sequit amisso milite de
nau(m) natalibus euasit / ppe uo uiij imperii sui anno
Rome moritur / ac in ecclesia beati petri apli in capella
memorata honorifice humat(ur) / Traduntur de ipso
Romani quod beneuento capta beati apli bartholo
mei ossa inde asportauerit ac roma in ecclesia insu
la in tiberim ⁊ more impiato sarcofago deportare cogi
tauerit / sed eo in breui uita exempto proiectum thesau
rum ibi mansisse / XXXVJ

Anno abincarnationis dni · dcc° lxxxviij° Otto
tertius pat' in regnum ad modum puer succedit /
lxxxvij^mo ab augusto imperii adeptus est / huius
diebus beatus adalbertus bragensis p diuersas gentis

martirio coronat⁹ Otto vº xviij° mpr sui anno diem obyt et in ecclia sancte marie aquis sepelit⁹ hi duo posteriores ottones quanuis brevitatis causa pauca dicit dixerim tam fortes q tam mirabiles fuere ut omnib pallida mors sarracenoz seu sanguinarij alter mirabilia mundi diceret⁹ XXVII

Scius heinrici nato ne Nortus

Anno abincarnacõn dñi Aº Iº mortuo sue hyeme de ottone heinrici patre hezilone natione no bilis eiusdem q gentis duce ab omnib regni primoribus electus lxxxvij° ab augusto rex creatur hic multis nigremania boema Italia apulia fortiter ac strenue bellis gestis postremo data sibi a dño requie cum esset xpianissimus nobilissimud epatum babenberg fundauit ac possessionib q honoribus stout hodie crevit⁹ locupletauit Sorore quoq sua gisla stephano vngarioz regi in vxorem data tam ipm quam totum eius regnu ad fidem vocauit hinc stephanus vngarie hactenus fidem xãnam servantes veluti principiu fidei sue mt̃ stos colendum dignu duxit At heinricus impator pyssimus xxiiij° regni sui xlº aut impij anno rebus humanis exemptus merlia babenberch humatur⁹ q ut illa testat⁹ cellia sepulchru aq usq hodie crebris miraculis celebre habetur XXVIII

Anno abincarnacõn dñi Aº xxv^to defuncto sue filius heinricus Comcadus natione francus gisle dñe consortis sui cuius dñi vinet grã carebat ab omnib electus lxxxvij° ab augusto regnu sortit⁹ hic expte patris a Comcado voacmatricipii duce qui multis cum vngaris sub ottone habito certabuerat p sapiam ducens expte matris abbatissinoz gallicaz principum qui exantiqua teutonicoz simpe defenderant et a beato remigio baptisati fuerant originem trahens vxorem gisla nõe d'antiquo q etiã sanguine karolor oriũdam habuit stout quida hys v̄bis attestat⁹ Quando post decima mill⁹ luna quarta De karolo magno q̃ssit gisla prudens hec prius exmisto duce suevor seu alberti superioris patrimonio nuremberch nupta fuit geminosq ex eo filios exmstum q heinmannu⁹ sustepit Duo mortui Comcadum hinc d'quo agimus acceput Erat autem idem rex armis strenuus gallis quidem sapientia tam foris q̃ quam cunctis p̃dutus in religione xãna

Deuotus humilitate que regem decebat adornatus
Tract. primordio regni eius balistarius palatinos duc
qui ab anteressore suo heinrico nouiter subacta sibi
a regno diuidi regi ipse vocabul. molit. Cum multo
post morieus misericors filiu successore reliquit. Is
dum patrem imitari cogitat et ipsum patrem suu otto
nem expulisset rex tum ipse fugum in patriam reductus
quodq; de continuate regni metuens mediatricem i po
lonia petere nouit. Unde rex regis nupcias secum re
uocans cum benemeritu ducem qui et ipse tunc ipsis hostis regi
fuerat fugit. Quem ei reducere cupiens regredere et se ad regi
eius reducere vellet ipse ut erat serenissimus ei hoc no
ad pfidu ducere tamen noluit. Otto vo liberos ducatu potius
diadema q3 pater eis ad ignominia regni illicite
fecerat regi misit. Sed ipsa omnia diuersi eis subiecit. Ipse
vo no multo post deinde aduersi sui vota priuatu e.
At misero a rege exul factus ad imperatricem supplex
venit. ut' reuocatus regnum duxit in tres ptes primera
tam ptem ipse obtinuit. Et hinc primera illa regibus
meis subtributa seruire cognouit. Circa idem tempus
gsangrones regis comitatus uangionu. et Remistus
pugno suscitauit seu alemannos duces regi cum
alijs multis rebellare attemptauit. Rex vo filio suo
heinrico adhuc infantulo rege post se designato
italiam petit. ad quem hezemistus dux gallie ma
tris sue regine uenit. Gratanter eis auxilio promittens
se in italiam cum rege affectuose obtinuit. Rex q3
casta mouens stim pascha uexellis celebrauit.
Ubi regnherii marchionis cu ceteris fidelibus
obuiam habuit. susceptusq; addedicione omnibus ad
urbem usq; tendit. XXVIII XXIX

Anno ab incarnacione dni a° XXXVI° Comitatu
romano ueniens in ipa die pasthalis solemp
nitatis ut' commilitones duos anglos et re
gnum gisle filiu radolfum burgundie reges
honorifice procedens a sumo pontifice Johanne coro
natus ab omi pplo romano imperator et augustus no
minat. in ipa vo pasthali ebdomada tumultu orto ut'
milites imperatoris et turcis ei' pugna emulti cesi
multis romanis fugientibus imperator victoria potit.
Post hec facta in omibus pace ubique regredit. captiuis

latronem fronosissimu traschelaic nomine suspendio
penit / unde pricenci insecutum cedent / Denuo sbi
ducem exercitu pungun sui consilio comuns / voc
relaici rebellare nitentem audiut / Quem cupid
iustice ac iuuibus regalis excellencie tca marcq
pulsum insulis latitare coegit / Vbi a fidelibus re
gis occisus est / cuius ducatu hermanus fr sus accepit /
xxxxiiii Ea tempestate radolfus burgundie seu gal
lie lugdunensis rex moriens / homerto fi
lio regis nepoti suo / regnu cu diadema
te absq; insignibus sub testamento reliquit / Esse
em gallias cis alpinas & trans alpinas septem tes
tant / Quaz / as alpina seu togatam in Italia mu
padu et alpes direxit / Trans alpina seu comata
uo intelt ptes / belgica lugdunensem / celticam
aquitanica celtice partem / parientes diuisere / ab
eque tres gsistentes celticam in belgica ponunt /
& quitanicam thetu pse gsistunt / Vnde / tribus hys
gallys tres primates p esse volunt / belgice treueren
sem / aquitanie bituritensem / terre lugdunesem / qd
em in belgica continet / celtica occasus uersus / uidet /
qui in diuisione orbis terraz cum in britannia seu pro
uincia narbonensem cu uix parem diuisionem
ad fontem nili seu fluui aquitanie a vero pteda
extendit / Gallia inquiunt belgica habet ab ori
ente limitem fluuius rheni / a germania / ab euro
alpes pennas / a meridie provinciam narbonesem /
a vero occasu britanniu / a septentrione britania
insulam / Item de lugdunensi gallia / lugdunensis
ducta plaugu / pangusti inflexa aquitania pro
uinciam semi cingit / hec ab oriente habet belgicam /
a meridie partem provincie narbonensis / qua / a cela
comitas sita est / & ubi nauci gallico rodani fluuie ac
cepit / Nec aquitania no sicut dicta pte gallias
sed cuneo provincia laqueus sic aut / aquitania provincia
obliquo cursu ligeris fluminis / qui expleuma pte
minio ceg morem / agit / Nec a vero occasu qui /
aquitanicq de finib / ab occasu hyspanias habet / a
septentrione et oriente lugdunensem / ab euro et me
ridie narbonensem / cingit provincia / Vnde nisi
hanc diuisionem duo tm comunie gallie partes ce
dent / lugdunensis medlig & belgica / ita ut aqta
nia no pars tha sed vna earu ut dictu est provin
cia / Quaz gallie item tercia diuisio cu togata inuent

Sedm em peiorem comite sine rogata tres unx altera cum
rogata tres inde mremunt gallie Dunslones Nec omet
ut sup dixi dum regno francor pmtq subiacerent post
Dunso singule singlos regere habe reye Illiq pd francor
hactenus vocat unx priorem Dunslonem celica uxta
sequoten vo aquitanica a pte belgice tm remansit XXIX
Hinc cum Radolfus gallian lugdnm hemeto tra XXXI
deret odo celice comes eo quod sororis est pfatu
regnu mre hereditans ad se ptnt calumpniab ac
mata manu ingredit Hoc eo tpe dum mpator
in subingrandis Italiis quod nos p plenu sup dixi
menorat contigit Augusto ergo contumacia dom
audita in burgundiam tuscq cu natalem domi mi
litem instaurat sed dum apte inimi fregis pficisti
non possit yema estate rursum gallias ingressus est
vastatoq p tres qtuor ebdomadas ferro ac flamma
dom tra ille supplex Venne compellit nilq postq unc
incando ne amplius regni pfatum quesmo lacrstat
mpator reuertit Anno sequenti exx Denuo burgundia
ingressus omnes tre illius prores cum lugdnens pri
mate in deditionem accept Ducatq serum obsidem treue
mpator repedarit Non multo post ad sdandam igniobi
lis avigi contumaciam qui priorib pene equalitat
italiam ingredit onatalicq dni verone celebrans pces
brixia ac cremona mediolanu vent eisdemq verbis
epm eo quod quiratones erga fidem decent cept at pe
prom aquileiensis patriarche custodiendi commisit qui
vero dem elapsus aufugit Qa apte mpator pasche dni
rauenne celebrato vno tpe pfate ciuitatis teutonea vastat
multa castra partim vi capta destruxit ptm in deditionem
accept Inde cremona veniens romanu pontificem obui
um habuit Quem ei multo honore susceptu q habitum
dimisit & tpe dilmando calorem montana subyt Du
hec agunt in Italia Odo comes sacramento rupto denuo
in gallia mpatori rebellat cuiq ad ignominia eius p castru
pdca breue nomine obsidione invasset depopulone bilgaru
duce absq regni fidelibus ocdit ac vexillum eius in sig
num victorie augusto in Italiam mittit Qa tempesta
te placentinus vercellensis cremonensis epi Dubium
vtrum licite an secus investitus rei in diadi in exclu
deportant Primo deinde mpatore natale dni Iterum
celebrante tumultu orto dapifer regis necat Hinc

de re commotus p̄cepit om̄ visu vrbem impugnat/ Cui
bus autem fortiter se defendentibus/ sed tm impetu regis
ferre non valentibus fuste multis tandem misera cui
tas cessat/ Hisdem diebus Romanus pontifex medio
lanensium auctoritate/ eo quod imperatori duo sue rebel
lauerat excommunicauit/ Quia conradus sub acta adple
ui Italia citerioꝝ/ appenninu trāsiens/ regina Roma
onis ꝓcia cunte ac post ad vrbem ducente/ ipe apu
liam ingressus ac tre illius vrbis capuam benecentu
alusq; ꝑ plures p̄uincias/ ꝑ adriatici maris horam
domū remeare disponit/ Sed rum pestifera loca atre aere
exhalatione aeris pluuiosq; de exercitu et d' p̄cipibꝫ
ꝑdidit/ Quorum sūt mt' alios hermanus dux/ regine fi
lius/ chunigunda filia regis sponsa/ Chuno francoꝝ dux/
et alii q̄m plures/ Vnde quidam exteris hūc rerum
humanarū casum deplorans/ rithmi modu tragedie
simplici stilo composuit qui se incipit/ Nu habet vo
cem serenam q̄ferat hanc cantilenā/ Non multo post
ab italia reuerso imperatore/ sumq; pentecosten in festi
uitate celebrante/ in ipa plenitudine misteriaq;
xvij° regni mpy vo xiij anno dem vltimū clausit
sepultusq; ibidem intestinis eius/ reliquum corpus nuscense
vrbem deportat'/ ibiq; in ecclia sce marie cū honore
humatur/) XXXII

Anno incarnationis dni M° .xl. heinricus quartus
sup dicte gestis filius qui patre viuente regnare
cepat/ ipo mortuo lxxxviij° ab augusto solus
regnauit/ in Ipe q̄ dignitas imperialis que p longum
iam tempus a femine karoli exulauerat ad genitricis
a cuiusq; germen karoli reducta est/ hic p omnia
patrem in virtutibꝫ equasse/ phibet'/ res quid modes
tissime gubernat/ Vm in principio regni sui dū baronꝫ
assistentes sibi in cunctis bello petit plurimos d' exercitu
in abditis siluaꝝ clausus p̄didit/ Cont' quod in debita
indignationis oculis exercerat/ gentemq; pfatam nul
lis malis afficeret/ tandem dutem eius in dedicione accepit/
Vngaros quoq; varios ac diuersis bellis primus petit
regem eoꝝ ab ordine regni fraudulent' pulsum/ mt'
cessione alberti marchionis cuius sororis ēat' exulem
suscepit/ Ac dum exercitu patrimonias mīssus com
gressu habito cum pauis in inhabilem multitudinem
vngaroꝝ/ fudit/ petrumq; regno restituit/ Vnde vsq;
est ille teutonicus hezemanni contractu de pfato templo

ſ et tūſcendiſſe

compositus, qui sic incipit Vox ecclesie pangat. Accepit autem nobilissimam galliarum principis pictauie ac aquitanie ducis sororem Guillelmi agnetem in uxorem. Cumq; ex more regio nuptias celebraret, omne palatium & hystrionum collegia quod ut assolet eo confluxerat datum abire prohibuit, pauperibus & ea que membris diaboli sub traxerat largus distribuit. In qua uidelicet solemnitate nuptiarum tristicia letis admixta fuit. Nam illustrissimus marchionis alberti filius leopaldus adolescens in matris mortem omni planctu caput, & a patruo suo propinquo beate recordationis marchione tenerrime sepelitur. Hic est leopaldus qui cum patre suo marchiam orientalem ungarie confinia, ac ut ferunt uirtus siue opa exercitu diuinis inuisibilem finibus suis exercitus vastantem, subita correptus amentia & in omni affectu cruciatus fortibus mentis ictus pene fundibus cum puerili delerat. Cuius idem tpe pudenda affusto cerite dei in urbe roma fuit, tribus ibi mansionibus quoq; uno benedicto diebat, sedem illam, simul occupantibus atq; ad maiores misere cumulu, dimissis simul ei edituis patriarchis, uno ad stum petrum, altero ad stam mariam maiorem, tertio i benedicto in palatio lateranensi sedente, flagitosissimu & nequissimu ut ego met in urbe romana ipis tradentibus audiui dixere | Hunc nisi necemus statu certe religiosus quidam psbr grauaq; mente uidens, Zelo iustitie motus siue compatiendo annuditeribus, ipsum uocat adit, eidem ut a sede stra cedere persuasit, benedicto reddibus angelice ut maiores uidebat autoritatis esse dicebat. Ob ea cuncta ipsum plene tanquam certe dei libertore in sedem pontificem elegerunt, cumq; mutato nomine gregorium septimum uocarunt. Quod audiens rex gretie mouet, Italiaq; Rome gratiaq; aput sedem accessit ad leniendu ipius animu dicendo possum obtulisse dicit. Quem rex primo quidem ut decuit honorifice suscepit, sed postmodu aute cal cesto epozo quentu a pontificatu gregorii sedem summone cedere persuasit, cuius sudegerem habenbergh. eiusdem qui & clemens constitit romane certe substituit. Hunc gregorius spes intendente secum finisse tradunt hildebrandi, qui postmodu sedis pontifex factus, ubicq; amore qua deus talargo, pontificu remotis fuerat, se gregorium vii^m vocari uoluit. Et sicut in lucano habes victrix causa diis placuit sed victa catoni, ita & huic hildebrando qui sep in ecclesiastico rigore constantissimus fuit, causa ista

In qua sententia principes et populus semper displicuit. Exhinc romana ecclia in electione canonica pontificu. In qua infrenata invenit quo ad iste quatuor et sequentes ab imperatore ibi positi in catalogo invenantur. Qualit autem industria et opa pfati hiltprandi sublecone iunore libertatem suam ex parte sub alexandro vero plene habuerit sicut pbatore uiroz relatu agnouimus ista ducens XXXIII

Anno ab incarnatione dni a° xlvii° henricus rex victo riosus rome in die natalis dni a clemente coronatus impatorib et augusti hoc ex ab augusto nomen sustepit. Ind e papuliam exercitu ducens in honore adpatriaz reuertit. Eodem anno sindegero mortuo po pio aquilegensis patriarcha in loco eius subrogatur. Non multo post petrus vngarorz rex a quodda clerico suo andrea nomine orbis ac regno pulsat. Hoc pone quoq; qui et donatus mortuo. Bruno qui a leo tul lensis epus romana ecclia gubernanda susceptu. hic de nobili francoz ꝓsapia oriundus auctoritate regalis excellencie ad sedem bi petri destinatus fuerat. Cui assumpta pugnaca pontificali ꝓ gallias it agens contigit eum clumiacu venire vbi forte tunc pfatus hiltpra dus precoratus ut dei obedienciam administraret. Qs leone adhuc emulatione dei plenus. constanter cum deum capto redargueret in lictu se in quiens. p manu beatissimi pontificem ad gubernationem totius ecclie vocatus non vult. Quem si sua se oculis videre velit consilio. Vtinq; a quod maiestas imperialis impio non exacerbet. qd'q; libertas ecclie in electione canonica renouet. se pulsu cetus effecturu. Inclinatq; ille admonitu eius purpuream deponit. peregrinq; habitu assumens. Ducens seu hiltprandum ire cepit. Sed adhuc ipso ussq; vesontione est. consilio hiltprandi a clero et ꝑplo bruno in summu pontificem eligit. Sicq; qualitercunq; ecclia romana ad faciendam electionem infrenat. Imperator bellgeram ingressus gotefredu et baldwinum duces ad deditione accepit. Post hec synodus magnonce celebrat. in pscia summi pontificis leonis et imperatoris. Rex unus ad ea primendam audacie qui electo petro vngarorz regno inuasserat continuare. parumper negredit. sed latantibus undiq; malis hec et virtus necessarijs. ut vero dicit ut contaminatus milite ibi sustentare non valens. tunctis in castratus recessit. Anno sequenti domno

pamonas hostilit' petens sumud pontificem leone sterum duxit
Ea tempestate normannor' gens nequissima rubberto gisc
do duce humilis adhuc uxo sed strenuissimo. apuliam re
cupt, multisq; malis fraud & vi nicolas hec afflixit. Quos
dum leo papa cum milicia adversus vadens celle & nup
similibus rebellare voli, commissõ plio tristis multis fugore
benevenu compellit. Tanta vo vtrumq; strages ibi facta
fuit, quod aiunt crassibus mortuor compacta hauteni
abundantes illic monstrat. Anno dehinc primo leo ix mo
rit & in ecclia beati petri rome humatus miraculis claru
habet. Cui gebehardus eichstetensis qui victor successit,
et victi stephanus item natione teutonicus, imperator xpm
Italiam missus, beatricem, mathild' matrem, assangrimed
suam, defuncto marito suo bonifacio marchione serum re
duxit. Spe vo tho multo post nihilo favonie & thuscie
orie in loco qui dr buffeti nisi modo, publice culpare suas
dignosces. xxvi regni sui, mpy vo xpi anno diem
vltimu clausit, ac iuxta patrem humatus est. Cetera tam
eius qm patris sui acta & virtutes, hermanno contracto in
libello quodam puer, pe destinavi lucidius sius nobis
nobis dissernt. xxxviii

Anno ab incarnatione dni. Ah leonis homerii ... henrici
filius ad modu quide patris regnu succedens, lxxxvi.
ab augusto regnare cepit. Hic primo sub custodia
matris sue agnetis nupsisse fertur, postq; aliquod
temput prudent' ac strenue rnpiu rexit. Postmodu
vo consilio predictar matris alienat' ppe a regnandi, pd'
seminarii maxime dissensionib fuit. Quare nobilissa
imperatrix mutatoris rerum mutui ad monasteriu sci
stephani religiose viuendi se contulit, at inde roma re
diens et p aliquod temput ibidem manens vita decessit,
et mediolani beate petronelle honorifice in tumba marmo
rea sepulta est. Hyis diebus alexander primo lucensis epc
post communi voto et electione in summu pontificem pro
motus, ecclia iam multa tam imperiali libertate redux
et laudabilissimi parmensis epi sedem romana assumpta
manu occupare volentem constantissime expressit. Non
de ipso in palatio lateranensi sceptru regni, regnat alex
andr' laudabiliter eod & sup'at. Itaq; ut sepe dixi diadema
regni, sacerdotali gladio ferienda foret in septem diuidit.
Saxonibus rebellionem machinantibus, assurati omnes
fiunt detractores inperiales, dictant, multaq; honesta
ad aures sumi pontificis referunt. Deinde missis ad eos

amone colens epo hermanno babenberg gruftica regni
romani epis p acta legacione reuertentes litteras sumi
pontificis reportant regem ad satisfactionem p simonia abis
tate p multis que ei obiecta fuerant inuitatus La tempes
tate spiritus concepta dii corde malitiam amplius ce
lare non valentes regi rebellant castellaq; ac munitio
nes quas ibi fecerat diripiunt Anno sequenti vita et sa
cerdotio alexandre ppfuncto decesse sedem hildebrando
archidiacono suo qui gregorius vij dictus est reliquit Qo
hunc seruata omnium ea quod absq; ordinis regis pelec
tionem constitutus fuerat oratur Ipe autem qui multis
temporibus ad libertatem ecclie obtinendam preualue
rat iam ad sacerdotalem dignitatem iniquis accepta
desistere indignum ducens tam obhoc quam p simonia
exsecranda ac nephanda clericos coprimenda plu
rimum desudabat Denicq non aliud regem p canoni
ca decreta rebus vacauit sed a subdyaconatu et sup conubia in tuto
orbe romano obtinuit formaq; gregis factus quod p
uerbo docuit exemplo monstrauit ac forte p roma absce
ta murum se p domo domini ihu ponere no timuit Rex
vo omnibus regni vestibus contractis copte pyrenes
bello petijt commissa nec fluuium unstrut plio cessit
cessit Cedentem in hoc conflictu trebchadus lotharij qui
postmodu rex fuit pat2 ocnisq; marchio albert eog
cum sup nicensi habita est filig A aly innumerabiles
XXXIIII Anno abincarnatione dni Mo Lxxo stella que
cometes dr visa effectu non caruit Eodem
anno gilelmus normannie comes britannia
maiore que nunc anglia dr ocasu regem eius haroldo
expugnauit totaq; in breui tute redacta p mortem
nortmannis ibi postmodu illo ipe regnauit Anno sequ
rex bathany othtonis gratia marchionis filiam uxo
rem accipiens nuptias apud taburiam celebrauit At
hermannus pontifex regem sepe vocatu excommunicauit
eog aut dirat consilio z auctoritate rudolfo alemanno
rum duce aquibusdam principibus rex creat3 Quo no
multo post in publico bello occiso atq; hermanno
lotharingie principe sibi substituto z ipe no multo pos
a fidelibus regis interfic3 Iste z rex z pontifex romanorum
regi siue imperatori gesta z mortes quemadmodu con
tigerint hinc a roberto pontifice excommunicatus ut supra

puatum; mst quib; pnulthemate habendi ducat; quod ppe
lppus ad breue tempo a romano pontifice nt' pemtebs
collocatus & theodosius a beato ambrosio pt' cuctab rede
a liminibus ecclie sequestratus ast.) XXXVII

Hec qd sup dictuli sbluendis puto qd romanud nupiud
fieres indamele compacatu pedes exepte fictilet habuit
donet a lapide excisi de monte sine manibi pcussi
subcueret; Aliud em aliud sme melioris sentencie pudeo
lapide sine manibus excisum; qua ecclian capitis sui corpis
sme carnali comixtione ex spu sancto scriptu/regenerato
dicerim sine vrego spcosa et sme macula m nouu horez
tampn immaculata regenerata ideoq sine ruga sic collide
vrego manens nouu ac spcosu facit populu sic mat'
capitis eius vrgo manens contra legem natud nouu ac
spcosum edidit patrum; sic de regenitate gaudens; ut in
seculis non maneat hec nimirud regnii cta sme sud
quem pedes significat; fereed dtt' martin fictile ipsec
gdicionem in ea pte que infirmior fuit pcussit; dum rege
vrbis no tocpn orbis dnm vereri; sd tampuam delimo
pheumatis gdicionem; fictu fictile; gladio anathematis
ferire deuit Ipsi vo que antea pua fuit & humilis in
quantu montem excrescit ab omnibus iam videt' Nudata
autem mala; qt bella; bellor; que discrimina nide secuta
sint; quocies misera roma obsessa capta vastata qd
papa sup pcipan; sicut rex sup regem postq fuerit tedet
memorare Denq tot mala tot scismata tot tam animaa
rum; quam corpu; pcula hic tempestatis turbo mouebit
ut sblis expstrenos m manitate ac tempre dulci
tate; ad humane misere infelicitatem sufficeret compban
dam; Predictus em pontifex gregorius a rege vrbe
pellit; gibertusq ravennatensis archiepus m loco eq
subrogat; Decreo gregorius salerni manens; xpin
quante vocationis sue tempe decessit fect' Dilexi iusti
tiam & odiui iniquitatem; pter quod morior m exilio dixit
gd m pncipe suo regnii ab ecclia pcss grauit
percussum fuerat ecclia quoq tanto pastore qui nt'
omes sacerdotes & romanos pontifices scripturis
ac auctoritatib; erat orbata; dolorem non modicu
habuerat tanta mutatione; tamq; a pfectione ad
defectu vergente tempe Sexto go finem imponamus;
ut septenarium requiescamus; animarii que misericordia p
sedem vite subsequi duo doctore; pcepimus &

f

"et vgine natu ipam; q̃
sme humana opatione et
ex spu sancto

Prologus libri Septimi

OMnis homo capax ad hoc creatus est, ut auctorem suum deum agnoscat, fac tasq; suo recto corde non tristet, studiis au ribus non audiat. Deusq; ad hoc creatu homem esse formam quoq; corpis, no immo rium rectoz animantiu arcturu, sed ad respiciendo sublimius aptat, interior eram homo adymagine creatus, sui creatoris materiam investigande veritatis non solu meruit, alys pulcher et magnus foris apparuit, sed in scripo co quod huic voluntas dni sup se signatu habeat nulli pre nit, unde nisi quosdam deum negligere nidm, sed pote tissima maiestate quem non erant creasse, sapientissima prudentia creata gubernare, benignissima gratia gu bernata servasse, ex hoc liquido datur intelligi, quod quilibet sapiens et bonus quod bene facta diligit, et am plectit. Quod si homo ad mutabilitatis subiacens par ticipatione primo denominatione bonitatis bonus fieri nouit, quanto magis deus solus immutabilis, solus sua sapia sapiens, solus sua bonitate bonus et directo solus bonus bonos fieri creandus est. Unde e illud aug. Duo sunt quę amat deus creatura sua, ut sit et ut maneat. Ut esset quod maneret, spūs dei fe rebat sup aquas. Ut autem maneat, vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona. Si o deus que fecit diligit, nichil q̄ corr que fuit sine eo nitu fieri potest sp̄ potestatis ordinat ordinat, multo magis regna p̄ que alia minora disponit, corrq; mutationes fieri permittit. Quid sunt odia ut mordia provencie non solum quod ab optimo iusta platone longa mordia relegat, sed et p hoc quod auctor et creator omn nichil corr que fecit odisse potuit. Unde in libro sapientie pulchre de eo dicit. Misereris omn dne et nichil odisti eoz que fecisti, et non est Tu autem dne cum tranquillitate omnia iudicas et regis mundus tristis, q̄ tam misabilis vocat, cum sine eo nitu ut dixi fieri non posset non rendebit q̄ misereat non exodio, q̄ nichil eoz odit que fecit no quod cu tranquillitate iudicat, sed iusto eo iudi cio causaq; que est nos lateat vehementer tn redit contingit. Nullum em malū auctor bonitatis et fons pietatis fieri permittere credendus est, ppter id quod quamus in scripo noverat omnipotenti deest, dcy in malo

Judaice gentis consideat pot, quia illo excreato ꝑplo omnibus
gentium lumine secutus exegit Hic regnorum mutationes
et adhuc mutationes quas fructus sequat deo aput quē
nichil inutile efflucre potest relinquendo, Non desinet hi
qui dicunt dm adhuc regnum imminui voluisse ut eccle
siam exaltaret Regni quippe ruinis ac hereticorum
regum exaltatam et dilatā nemo ambigit ecclesiam, con
stat q̄ nō prius eam regnum habuisse potuisse, quā ipo
ob amorem sacerdotij christerato ac viribus exhausto, no
cuius tantum a spali gladio, sed suo ꝑpo mali sit prossum
destruet. Quod iudicare ul disputare supra vires meas
est Videnti tn pomia culpandi sacerdotes, qui regnū
gladio, quem ipi exregū gra habet ferire conant, nisi
forte David imitari cogitent, qui philistei ꝓmo virtute
dei prostrauit, postmodū ꝑpo gladio iugulauit Verū quia
regno decertante, ecclia ut dixi brauium eius patitur
ac post multis ꝓmissis laborem adeptui, ꝓsenti quoq; in
magnū mentem erectam, in magna auctoritate stare
cupit, ea que sciunt, ꝓsertim tu ad nra tempa ꝑtinentia
memorandum, ne tu sit, tam defectu recti iudicij quam
effectu spualium numis ꝓmptū ꝓvidenda in hoc ope
dicenda restabant Nemo autem ꝓbet hec vba nos discre
asse aput ab ecclia separe putet, cū duo in ecclia di
ꝓsone sacerdotalis et regalis esse nouerit, meminerit
nos supi dixisse a tempe theodosij seniores usq; ad ipius
nem, no eam de duabus civitatibus, unius d' una pene
ecclia, sed ꝓmixta hystoriam texuisse, dū temperamentū
ꝑti hereticos ul excommunicatos ex regibus ꝓsciim, Alie
nam vanum fidem et spe no accedit que scriptum, in ecclia,
stdm ꝓsentem statum computandos ee nemo qui sagac
nam dm malos et bonos simul stet dubitat Non em
discerni possit nupta ecclia tm que manifesta sunt
iudicante deo solo qui nouit qui sit eq, cuiq ventila
bred in manu eq merita singulorū perscrutante, sabbato
ecclie ecclesiasticas ꝓsonas et sacerdotes regi, cuiq; subdito
reb, tam ex usu loquendi quā hystoricorum patrum
dicendi, non ignorantes qd' et ipi si regula vita duxerit
ad mutatem dei in eius nro ꝓficiebat Cap'. v. j.

Defuncto Gregorio sexto beate memorie summo pontifice
Gregorio, ecclieq; in summo discrimine ꝓstituto
p gibertum auctoritate imperatoris romani sede et
urbem usurpasset, abbas cassinensis cardinalem desiderium
qui et victor iii. vitam pauca de ꝓdecessoribus adiungens

Carm ij

sacerdocij sum trahunt cœcupts petruma leonine vrbis
custodibus, ob metu stismatis nocte gsecandid in ecclesiam
beati petri induxit. Vbi pfluuio venteis cœceptus nouap vrbe
excessus rebus humanis in breui excessit ad Othonis hosti
ensi cpo qui & vrbang ecclie regimen deliquit. Ea tempesta
te regnante adhuc hemeto iiij° rome, Constantinopoli
alexio vbiq; teste iuxo enim m grecis contra gentes surexit
orientalisq; ecclia grecum pstantionem a paganis passa
fuit. Cuntas ecclias sancta a gentibus gestabat, se
pulchrud tp dni ab eis questus dutaxat grecia magna
habebat veneratione. Itaq; agricole qui miserabilit illic
subtributo viuebant smul cu alexio constantinopolitano
imperatore missis ad vrbanu papam eplis auxilium
flagitabant. Cuius sup afflictione pplo dei commotus
laboriosp utmd affectus est. Habitoq; vbi gallio vbo sancte
pdicationis cucurr. c. ar hominu exduxit nationibg
in mlticiam xpi coadunauit. Affectus sibi ducibus gotefri
do lotharingensi, eustachio flandrensi, regimundo co
mite d sco egidio, hugone fre philippi regis gal
lie, aliisq; nobilibg & strenuis bellatoribg, quoz cum ingens
venerabilis podensis epc commutit. Iter fama duxit
pplos & ignotos, sz exaquitoria atq; northmannia, anglia
scothia, hibernia, britannia, gualeria, basthonia, gallia
flandria, lotharingia, retroq; pplos no solu tercam
sed & insulas maris ac vltimu occeanu inhabitantes,
equibg tunc ignote & lungua moribg & opibg visse sut
gentes, ut ab hiis panem & aqua alp pomibg vtensilibg
aregentati dicebut. Hi omes exduxit nationibg & lig
uis in unu corpus adunata, pacem, maiestibg patris
& pacis & discipulos vbo & ope sc fore pdicabant,
ac pacis vtute gsist. Non minuros pacis in do
minio dmicaturi, cu gotefredo duce oriente adg
dunt. Veru orientales francos, sclauos, turcos, hu
nacios & alemannos nimis pmouit fuisse in gnedo
exos qui falsa spetie religionis eundem militia
ad gradum pfut. Quos emicho quidam comes de pthy
ni, usurpans sibi ducatu fore vii milia iudeos
vbiq; repput ut delere, ut certe in corpace stragebat.
Pgressionia itaq; nocte tristis in matris locis pbibentibg
ad pgd vdere coguntur. Ut gotefredus & pmoinati du
ces, deo pmo, bulgarica qua uis difficult p meata
constantinopolim puenere. Vbi multa dolis alexy
imperatoris pssi, dum sedicone ei a mortis periculum
euasissent ponte vrbis regie expugnato, sub verba

Apt cisma qs co tpe int
ignu et sacerdotiu fuit
hec expedita sic

cus destruere / inde recensitis absq; pmiis et multorũbq
ctis mlibus pugnatoꝝ / mream catholice fidei turrem
quondam deuenit / cumq; fugato pene pugnatoꝝ solo
nimia cepe / captamq; mpatori tradidit / Deinde pgredi
entes maritima sulthan attingut vbi tanta usq; fuit rez
habundancia / ut aues minus / bos sicco teste cubito vendã
retur / pnapes saffo quoq; seu reges sarracenoꝝ / occidentes sibi
opitulante deo offerunt / hys elati successibus antiochia
syrie metropolim obsidione cingut / vbi p nouem menses
moram autem / defiente exercitu / haustis copijs plurimũ
humiliant / Dns gr̃ afflictionem pli sui respiciens / vt
ben / cu copijs tuetoꝝ mnamus eoꝝ tradidit / iij

Circa idem tempus xpiani mobsidione antiochie mo
rantibus / cunctis occidentalibus pplis terre egyptoꝝ
regis qui volgo babilonioꝝ putabat / legati ad go
tefridum ducem venut / cuꝑ auxilium cont turcos qui
nunc iherosolimam cum tota palestina sarracenis ab
lata tenebant / mdolo pmittut / Est autem contra que ba
bylonis ut asserut trimacrenoꝝ urbs ignonie ps
adhuc habitabilis / baldath dicta / pars ut mgr̃ hieru
habes deserta / et mroue p decem miliaria vbiq; ad tre
babel extensa / ipsa aut que inhabitat̃ baldath vocat̃
maxima est et pplosa / et cu d'mpio debeat esse pfecta
concessa ut et mhoc queda habitatulo sicut sepe iam
dictu est nut babiloma et roma efficeat / qua quod
hic a xano mpatore / simo nico pontifice mvrbe
roma traditu est / hyc vbi a pugnatis pfecti regibus
quibq; ex longo tpe babiloma subiacent / eoꝝ simo sacer
dotu indultu est / ipi vo pfecti reges sicut et mei nrõ
regum ut aquis queni erbatum / quam defixat in
libro iudith fundasse legit̃ hungria eoꝝ liam dicta /
tentu ut amplius ut valunt pugnatoꝝ milia ha
bentem sedem regni constituerut / nichil sibi de babi
lone pter nomen mpy seruantes / Porro ea que
nunc ut dixi babiloma vocat̃ non sup euphraten ut
illi putant / sed sup nilum vbi dudum ab alexandria
posita est / ipa est menphis deum hyse filio grei olim
babiloma vocata / et ibi rex egyptioꝝ quamdiu caput reg
ni sui alexandria fuit tpe octo balsami mercari dicit̃
Vnde erat̃ ex hoc ppendi pot ep cu mvbraca zopani sed
subtributo manecant vrbe menphiteoꝝ cpus alexandrei
noꝝ patriarche nunc subditu est / quem no asserys seu
babilonijs et egyptijs et assentamus ep̃a sistuce et nicei

Conalv auctoritate plaudum fuisse mveniq IIII
Ita pfati regis legatis duci psentatis electissimi
procerib francoz sic cu omnes occidentales ytalos
ab antiqm gentis sue dignitatem ut puto z vnetu
tem orientales appellare solent babyloma destmant Bare
bari go fortitudinem procreatem habui necessiu ele
gantiam vneoz mirantes eos deos esse no homies af
firmabant Inde habito consilio babilonioz rex ductis
secum francoz legatis jocdin absedit pfatusq hostes in
medio prodiens se fidaptu cum eis dirit a ste corid
potius qm sue tirre cunctate in dedicone accepta tucis expuls
saracenos ibi collocauit qui hec xpiani capta ut dixim
capta ut dixim antiochia din non digne gloriscantes
tanta saracenoz multitudine fugiunt ut preore
obtentatem tam mtollerabilis sequt fames quod et ab
humanis cibis vno abstinent tradq contentionem
ytali sui mistores dns clement animaduertens ac in
huiu gre sue consideracis lanceam sacram que xpi
filv sui latus impassione aperuit usq ad id temporis in
ignota supna revelatione fidelibus sue monstra
uit cui fiducia xpiani quamus fame attenuati negessi
saracenos sed virtute xpi fiderent inde mspectom pfati
baream z macream vrbes cepe vbi mora furentes tanta
cruris fames in opiam narrant adeti ut humana quoq
corpa iam fetentia vesci comederent Post contra cui
tatem sanctam iam a saracenis inhabitatis atrem
dreuerunt quam obsidione clausam tri tame no possent
habito yblio humilitatis magisteri mitrantes nudis
eam pedibus circuire despexit ytq octaua i ea qua
dum sto aplo celebrat dei cuitas capit ac hostes
qui ibidem recepti sunt tanta strage cedunt ut in por
tu salomonis sanguis nutricioz nauis ad genua
usq attingit equoz Et nota qd pulchre post humiliatu
ytalis dei precep ad dnm fusas octaua die cuitas pfata
agentibus consultata a suis obtinet stat cu hyeremia
subobscuracon sabbi a poze ytalo vsq ste z hic a xpiano
populo octaua trenpi abolita lege ac sabbo et sucre
tionis die sequente ierusalem gneata expugnat Ex
hinc ierusalem z sepulchru domini a nostris possidet IIII

Porro exemplioz seu alexandrinoz rex qui ba
bilonioz admiraldus a peginis vocat aput
ascalonem manens ducibus seu francoz lega
tos antiochum ea quod z vrbem pfatam dolo capturus
use fleetit xpiani vbi relictis in vrbe parentis z fratrib

lancea x' trita

no sint

no strage sarracenoz

cont sarracenos punctu mouent Cumq; infinita hostiu
multitudine conspexissent fusis ad dim precibus audacr cor
cum paucissimis adgrediunt, Et micam dicu dei qui
omia pot vnctute, cu no milibus equitum et quindecim
milibus peditum, c milia equtu ctta milia pedit
ligia vtere compellunt, ac spolia multa diripiunt Ceade
runt m co plio desperacenis plusqm . c ay gladio, duo
q; milia suffocata circa porta vrbis nascant, mmimi
eade mersi seu spinis obruti fuerunt, p acta victoria
reuerse ad ipa p morabut, gotfredus ducatu coz qui
emanserant strenuisse rexit, hic eade mt francos, ro
manos, teutonicos, qui quibusdam annis z invidiose
rone frequent' cread solent, tranqm nimio vtenst getis
mutuq, vtensq; lingue stiis medm se intposuit, ac ad
tommanendu multis modis inforcauit VI

Ulcrum vbanus a concilio clarmontensi regressus,
cu xilio quos ad ihcoplimitandu it' attendercat
Gumbechi abuebe excepto castro restensi erexit,
sedem ipiam, vrbe ipsa, pde papa fugat z rabrend stephanu,
quas tuc nortmanni inhabitabant ingressus, pcinuq
magnum cullegit, Quib; aduersus regredientis eripuit
eis qui castru restensi seruabant munerib; Gumbecto
tron castro qui vrbe expulsa, libe tota potit vrbe, ipe vo
no multo post rebus excedens humanis, pasthali sathe
dram reliquit VII

Anno abincarnacois dni a° c° cum exercitu nidi
pbus ad iocum tresten celestis typum gerentem,
fidelis omnis causa affluerent, multos exercitus
acies mortuis, gotfredus quoq; gloriosissimus dux in
fausta morte post vnd ducatu seu armis captis in
ecclia vie sepulchri dni humat, eiq; baldewinus frat'
eius auctoritate stimi pontifices regio nomine sublima
tus subrogat, Signa vo ac pdigia celo terraq; cta hac
tempa visa, tam sistra regni quam et hiersalimita
ni potentia ab alys postea sufferat, Eo tempe
quibus nouerca hebreis stisuati tanqm densissimis
egypti tenebris finem imposuit, anno sequenti Con
radus imperatoris henrici filius xpianissimus, cui pat'
italiam commiserat viii° ex quo a pre discessisset an
no immatura morte preuentus obiit, ac in ciuitate sca
colonia tumulo honorifice sepultus est, Eodem tempe
guilhelmus comes pictauensis, z dux aquitanie, hic
monasteriu cluniacense rehedificauit, welfo norico; dux, qui ni
guerra cum imperatore habita fecisset pacem z augustesse

destruxit vrbes / ⁊ tha marchionissa leopaldi orientalis
mater / guilelmi / stephani / italici barones / cum multis
ex italia / aquitania / germania / ierichi ꝓvincia / et
grecia ꝓgint / duos alexius imperator ingratos locat /
fraudolent⁹ positos pene omes exhonorat / eligentesq; ab
eis raptis / ⁊ memphicos regi seu amiralde ꝓsentat /
Quam hystoriam inserabilit⁹ ac luculent⁹ in modu tra
gedie quidam ex his qui se eidem expeditioni nit⁹ fuisse
testat⁹ executus est / Cor phensus nit⁹ alios venerabilis ꝑsul
thomo ad ydolatriam ut tradunt angariat⁹ / ille nudatus
peteris ferru ingressus / animo ⁊ corpis viribus robustissimus /
ydola que adorare debuit nō deos sed opa manuum dei
dens⁹ fenestra comminuit Ob ea ꝓductus ac exquisitis
supliciis et tormentoz genebus affectus / gloriosq; mar
tirio coronatus est / Hō⁹ obsidem xpi ꝓfessus fidelissima
tradicio habet / quod ydola comminuit ex hoc difficile
credere / qua constat vnumquemq; fidelium xp̃ianoz omnis dei
cultorem esse / liberos ꝙ legis nūc nō ⁊ circūcisione carere /
xp̃m eiam ⁊ apl̃os applicuisse ritus non imitare / in
hoc tm a salute longe esse quod ihm xp̃m humano ge
neri salutem afferentem / dim vt dei filiu esse negant
ysmahelitam magni ilmi dei venerant⁹ et colunt / Cuius se
ductionis et ut ipe mentit⁹ ꝓdicatoris / tale aput eos
esse tradit⁹ exordiu / Inter machmet eiusdē fili⁹ dei
altissimi / lauami mundi esse te Quod preptu
ꝓducta gens stolide seruans precepta corpis partes
cotidie abluere solet / viij

Anno adventus dni .xlvj°. c°. vj°. imperante hen
rico natale dni magūtie celebrante Ubiq;
hemerico filio suo rege post ꝓdesignato sepul
chrū dni se visitaturū publice denunciante / ac multos
huc primo natale dni ratisponē agentes ante ꝑdi
nistrandos dimit⁹ eo quod visitaturus eos n̄ frequens
dim⁹ ꝓcessus est / Anno sequente imperatore natale
dni iterū magūtie celebrante / hemericus rebellat⁹
contra patrem in nonas ꝓximus consilio theopaldi mar
chionis ⁊ berengarii comitis sub spe religionis eo qd
pater eius a romanis pontificibus excommunicatus est
molit⁹ / ac ritus ꝙ sibi ꝑ quibusdam occidentali francia
alemannia / bauaria ꝓcipabus / saxonia iram ⁊ gentes
contra regnū patrie animanda ingredit⁹ / Vbi homicidia

susceptus ac pastha dñi quitilinburg nunccb vnusqs
gentis illius p̃mates ad voluntatem suam inclinauit/
Habitaq; multa regia horterslusen epō conuentu p̃sidente
rotharedo mogunt' archiepō qu a sede ꝓpria iam p multu
tempus ab impatore pulsus fuerat symonia aliaq; vo
nane eccle gtacia qdemptauit ac po pentecosten
martinopoli sinum henricq magdeburg electu sed
a patre sui fidelibus ēpulsum cōsecrad fecit/ Inde col
lecto mogumcia archiepm ꝛ stituicq itez flectit/ sed
patre eu multis aduentu eius ac nata nauu nisa
nuncob ꝓstolante votum ad effectu ꝓduc nō potuit/
Deinde hecbipolim petens exlingo erecto/ robacu eide
ꝓficat eccle/ duo patto dimissis saxonibus cu hasa
regis castrum noricu obsidione cingit/ quoq; p diuersu
amplius menses expugnato/ ratisponia nouici duca
tus metropolim adit/ duem patre emissis sub se
quens reuberto fugato exlongu restituit/ inde ꝓgressus
ratisponensiu auxilio/ filio urbe fugato ipe pontifice
ubi ducem quendam gstituit/ ac theopaldi marchiam
p hostes vastauit vm· ix·

Anno dñi dcxcvi· ingressus regnu nr̃m stephe nostabilis dunsd exercitus
eius viribus coadunato multe ferro flammaq; acu
dele vastata tra/ maxime flumina vtriq; stetit
patre ꝛ filius consedit/ iam castra disponit/ iam aciem
ordinant/ iam ad pugnandum stetit patre in filiu/ fi
lius in patrem a sese inflammant/ sed flumina al
ueo nefario conatu impedieb̃ant/ Videres lacrimabiles
ac miserabiles apparatu/ terrenoꝝ mundi contemptu
sui luce clarioq; effectibus sues ꝓdentes/ qd' fidelius contra
legem nature filius patrem assurgit/ contra morem
nature miles regem/ seruus dñm/ impugnare para
ret/ frater contra fratrem/ consanguineq; cū consanguineo
starent/ ac ipi sanguinis consortia sanguine fundere
cogitarent/ Nonne tam in auditu tam in spectaculo hec
mundi facta ad contemptum sui saluatoris nos ꝓuocare
posse/ Nunqd' nō ipe mundus ut' poterus iuxta augustin
mundus/ sic amatores suos falsis delectationibus
pallentes decepit/ hinc de commenta mihi tibi tribuit
Ac adeo tumid tyrannidis inditium nutrit/ Hec sunt
ergo paulum tempa nouissima/ ꝛ edes periculosa/ in
quibus homines que sua nō que ihu xpi querentes/ et
adeo sepius amantes stetisse sunt afflictione parentibus
inobedientes effecti ad ausus nefarios factaq; nefan
dissima ꝓ diuersa voluntatu studia flagicia volutan

rapuntᵗ Et nota quod ħ mea tempa que vtqz nouissima
redimtᵗ tamen ꝑ precibus sceleribus fine nr̄o situra ac
velud mundi eminud exflagicioz̄ in mantate minacia
et exaspostu regnū xp̄i agpugnaturū ꝑdicta sicut
Z quosdam dixi sceleratissimos ac mundi amatores
auidissimos sic alios zelo dei feruentissimos ac celesti
desiderio plenissimos habent ut sicut hos nequire spes
iam nodiu tempa habent et ob hoc amplus maduc
cent amplus aduica inflammat sic istos dulcedo
regni celestis quod iam meammus posita ad morem
suum magis illiciat Vnde mea hec tempa dum ag
num remanere non solum timuitᵗ sed ꝑ parendabilᵗ
libidine dnandi duxitᵗ alq contemptis suis ꝓpe
xpo ac milicie singuli se non sine causa gestisse
considerantes recten tendunt ibiq nouū milicie genꝰ
ex ozst sic arma contra inimicos veros xp̄i portant
ut veros mortificatoz̄ vigilᵗ in suo corpe gestantes mota
z anudatone non milites sed monachi videantᵗ figor
eram tam in monastico quam clericali ordine exhinc
vsq; ꝑsentem diem amplius cepit ocsistere ut iusto
dei iudicio ciuibus mundi magis in sordibus sordes
centibus cuncta sua ad sima vicissitudinem ꝑ eq̄ gradum nauf
ac magis proficiat Qz iam ad hystoriam redeundum ꝙᵗ
ac aquibydam in ipo sibi invicem occurentibq occisis hen
ricus vlmor auncl vncus patruus in dna hoc nec horre
ac marchione leopaldo cuꝰ sororem ꝑfatus dux huit
fore gsponsans ipos multos modis premissa sororis sua
que tunc nup a fridrico sueuoz̄ duce viduata fue
rat in exorem marchiam inductos amborum ut patre
relinquere ꝑsuasit Quibꝰ recedentibq ~~impter~~ eadem
cepecut Potthardus tunc magunting archiepus sedi
sue ꝑ Juniorem henricum Vnᵒ exquo ~~ipse~~ est anno
restitutus est

Non multo post filius patrem in opido veron al
loquens bige ad obediendam remouere sedi
de anathematis vincula exhibenda hortatᵗ
Pater vō conuentui ꝑhat se ꝑcipue toadmad vagat
heap adpetitoz̄ suam cuncta negligere in primo nata
li dni celebranda tunctis regni principibus indictᵗ
Qua eadem tempa baldewinus rex asthalarē obsidio
nem tam hebutaciam fecit Commissa erant ei sacra
ria plia cum pannis .i. iiijoz mulieb diuina vasis

quam humana ymte vno prelio eoꝝ alibi occisa l milia
fudit Alexius mpator pfidissimus iam diu concepta
eorundem malicia elevee amplius non valens tum
tueris qui iam pene desperati erant hesitissime fedeat
essit niceam multo meoꝝ sanguine acquisitam mpatti
tradidit Unde tempa pinulsa duobus mpatoribus
occurrit videlicet et verentes deo contrarios. XI

Anno abincarnacõn dñi a° c° xj° in natiuitate do
mini maxime quinti pncipis magnifice factus
est ubi supvenientes aplice sedis legati anathe
ma a romanis pontificibus in mpatorem fictum
manifeste omnibus qui aderant pmulgabant Capit
dum ipe in quodd castro postus ac custodie municipatꝰ
audiendam petiit pncipes sedicionem vulgi timentes
ei aput mgloniam occurrit ibiq multis modis cum
nihi ut nichil alios deuentu ac coactum mstrauia vsq
nave ac filio mittit vt xj° regni sui post mortem pa
tris mpv 2° anno ad quod ille potuit magis quam
iuste a guiberto capta vrbe sublimatꝰ fuerat pstitit
Hinc omnia vtriq licite an sens acta sint nos no disce
rimus Sunt in qui credant ei ad pbationẽ nro ad damp
nacionem hanc temptacionem tucia finem sui contigisse
affectant ipm ac multis mee opibꝰ a duo nexuisse
ut egressus eius castitatis exfastigio regni consortio
hoc modo pruuet mpsitu Reuersi ad filiu optima
tes imperia deserunt eiusq pmo a patre electo per
mpatoꝝ nomẽ aplice sedis legatoꝝ cunctorumq cle
rone ꝑcm ab augusto regem creant anno ut dixi do
minice incarnacõnis a° c° xcix° Hucusq tam exercos
quam eusebii et eoꝝ qui post ipos usq ad nos sp̃sserunt
lecta posuimus cetera que sequunt quia recentis memo
rie sunt a fidelibus nris tradita ut a nobis visa
et audita ponemus. XII.

Regnante ab mpatore regalibus ipe iam ex rege
opulentissimo ac patentissimo mirabile mortalibus relinquens exemplũ egens factus ad
nefariores ꝓtes delmi in belgas se contulit vbiq a colo
nensibus non ut exul sed ut rex regio apparatu
susceptus est Hec civitas in belgica gallia supra
rem posita omnibus gallie ac germanie urbibus
ex quo teneret sibi caput tam diuine quam edifica
magnitudinis ac decoris sui pferenda egressus inde
Leodium digressus ab esdẽ fastigio regali susceptus
omnibus se fraude exuendo se ad reddenda regalia

vi tractum quibus potuit in regno suo seu alios regnis
postea dedimus Extat d'hoc mt'r ceteras eius epl'as ad
regem celice qui francos d' seu aquitanie ducem
epl'a missa que mr scribendi eius tigedinem continens fore
ab quib' mentes ad mutabilia recid cupiat ab contem
plandas ac deplorandas emollire posset Nec se mirpt
p'cipe hinc t' olim m'dm post deu sperand amicos
nostros fidissime p'mud t' propin inter vos // omnes mi
seras meas necessarias duxi eosdem tenebg vic ad
valui si liceret salua maiestate mpy filius itaq ad
rex collecto milite patrem subsequens, nocta nosdam
consedit Vbi ab hemerico duce belgarii alios patris //
sui fidelibus sup potentem mosa qui grecos ab diat'
bello temptato cedere compellit' // Non multo post
ipo ad superos reni ptes redeunte ac recessum milite
instaurante patre Leodr moriit' sicq interstinc hoc
malo tinato paris negocia tractant' XIII

// omes excepto rm gqueri et d' polare' cula mitulos et

Henricus vo patre mortuo libe' regnavit colonian
Argentinam obsidione cingit eamq tandem multis
pecunie pactione accepta ad dedicionem coegit
omnibusq in gallia seu germania rite compositis
epos t' qui in stimate ipi' sedibus pulsi fuerat restituit
Int' quos venerabilis vuarinerus ecclie mehi epus chan
radus qui hactenus in ecclia dei floruere fructuosis la
bore nostri' ad sedem quam pi matern felicis memo
rie matildis thenonis Bertoldus quidam gressione se
niorum invaserat missus est Eo tempe colonianno vn
graecor rex frem suu dimum de gsortio regnii suspectu
hns p'sequit' Dum p'fugus ad regem hemericu venes
nunciaq suam deplorans auxiliu eius impetrat itaq
condicta rege expedicone vngaros bello petit & tasco
qd' bosan vocat' in gsulte se utrumq; pacem p'stare
potuit sicq infecto negocio ad ipd redit XIIII

Anno ab hinc tio exomnib regni vistoribus infinito co
tractu excercitu romanu iturus p'monet ionis pi
renerum tinsit / ac in plano italie residens uix pa
dum militem recensuit In comitatu eius xxx milia equi
tum elector exceptis hys qui ex italia aderant confluxe
rant / tantusq castror ambitu qui adhuc suppstites sunt
fluuiu tradunt ut vsu vix penetrari potuisset / In plano
ex italie rastra metantes vnusquisq; militu ante papilio
nem suu lumen accendit / Quod adeo mirandu ostentu
nem esse factu quitum spectaculum undecimb in tem

amplo ambitu pbuerit dicē non oportet Inde castra mo
uens appenninū tēstendit oppidumq; quod ponstremulq
vocatur natā locoz ac altissimis tucribus munitissim
tēstum pbibens expugnauit ⁊ cepit Post hec petusi
am iter agens arcium in robore mentis ac altitudine
tēum gldentem eo quod muros cū vrbis ecclīam sti
donati extra muros ne sedes epalis ibi haberet² deser
pssent adsolum usq; pstrauit Verum nouarium li
guric ciuitatem du p longobardiam pgerat cepat ac
igne cremauerat Hulus gō tam multitudine epi ritor
italia que nūc longobardia et tuscia vocant², fretu²
testis ad urbem usq; pgressus Ibi apasthali papa ri
dentes et pplō romano in vrbe leonina ante sacra bea
ti petri cum cereis et thuribulis Albiq; ecclesiastic
sacris forensibus ornamentis stante et aduentū eius
prestolante cum maximo tripudio sustipit², Ipe aut
pfatum pontificem consilio quorundam scelerator cū
magna tm reuerētia captuauit ac vinculis arpleyen
sium patriarche custodiendū mīsit Quaq; tumultu orto
ac omnibus pcepit ad decorem ⁊ regale fastigiū expo
sitis immanib⁹ distractis in luctum vertim est gaudiū
Occiso autem hugo scelerib⁹ hec fuit ad quē rege romanoꝝ
tendente nūt epi et pp̄i comunio facta ac absidibus
firmata nascerat² ut scirent exx molestiaꝝ epoz re
mittēt ⁊ pp̄i epi egalia eoz exsequerent Itaq; dum ro
mam veniss̄et ac a pontifice pmissa sibi pfidia exegisset
pp̄ō eo quod relaxandis epis ea que petebant² implere
non posset tanquam notorius cum p omnia tot malis
custodie mancipatur Videns hec venerabilis imanuen
sis ecclie archiepus thomas qui cum rege venerat
zelo equitatis ritoq; dei dolens factum hoc improbauit
Cui dum quidam ex ministris regis homicio commoto
caput enagnato gladio mortem intulisset² tanq;
pditoris more optimus ungulum pbuit malens si
minas ille ad effectū pduci voluisset tempalem vitā
finire quem tanti paculi scelus dissimulare populus
enim romanus cum infinita exemplex multitudine
habeam tēstent ac regem pene exanimem multis
de exercitu in vrbe sive magno manentibus anto
tyradus ecclie sti petri inuadunt Rex gō ut erat armis
expeditissimus cum paucis quos ibi habebat in hostem ruit
Diutissime ac acerme sub iam aduentantibus pugnat

ortisse multis retrò in fugam vtit Romani fugã impon
te uix castrum recessery coactam tybi se committut plu
resq; aquis qm̃ gladijs posse nocerent Rex tam crudeli
facto p petitõ angustias poterarum suspectas habens
muros urbis cupit egressusq; ꝑ captiui ducit Rem
hug maxim sceleris auctor fuisse dicit albertq na
tione lotharingus qm postmodũ factus est magnæ
cancellarius tunc vò regis concellarius et primus antepones
eũ procerialis consiliarius Cluem ut post reditu rex
captiuatum et in carcere postum duresse tormentaru
generibus et in credibili fame medio affluxit ipmq;
de amicissimo inimicissimũ ac regni sui pestifferum
hostem diuino iudicio usq; ad vite suæ tẽpus seruasse Sed
hic hactenus Regẽt p aliqd tpis sæculigo usu tanto summo
pontifice communione facta Rex a multis diuertat ac ex
toto ab eo ꝓhim de maiestate epoz ꝓhuilegio et sic di
missa urbem ingredit tunc quasi penitentia ductꝰ
tunc ꝰ pontificem muneribus gratiat ab eoq; coronatꝰ
fauore omi imperatoris et augusti nome sortit anno
ab incarnatõe dni M C XI anno vò regni eius post
vsurpata imperialia a patre vero hic preuilegiũ quod
a romano pontifice minus extorsit postmodũ firmato
ꝯgata epoz auctoritate tenuit ꝓhuilegiũ ꝯ habuit XVIII

Imperator ab urbe regressus ad uisalpina diuertit
Regio non tm finitimis sed et cæteris gentibus ob eius
metu trepidantibus timidis admodũ et uolumtate
suam belgas ingressus regina Adiuuantibus comitem hostem
uidicatus bello petit Cluem in castro ꝓ habita interminio
regni sui obsidione clausum adulterinũ tũ expugnato
castro indedecorem arrepit et captiuum abduxit Post hec
magnifice regio apparatu commixta sibi filia henrici
regis anglorũ mathylda magnifice imperiq; celebrauit
Imperatrix imperiq; solempnitate lotharius dux saxonũ
nudis pedibus sago indutus torcam omnibus ad pedes
eius uenit sese sibi tradidit Tanto eum usq; ad ꝑ id
temporis omnes principes timore inuaserat ut nullꝰ ebellare
auderet ut rebellans tum magno dampno seu uel
eciam detrimento uite negocia eius non reduceret Verum
in hac tamen ꝑ pene omnes regni principes confluxerat
supplicationes fluxit ac exhinc non solũ occulta consilia sed
et publica contra eũ machinamenta disponit hunc
ilicet nusquam imperii quod ꝑ pauros annos quieuerat
annos simul ac tam multiplices pene nouos alimis

regnumbus mitra se collidit. Hinc ceuam publica bella
cu magna sanguinis effusione tam psente mpatore
quam in Italiam migrante recteq; sumam sprcipe sub
Conrado 2 federico committente p agunt. Sententia quoq;
suadente alberto magnutio federico colonensi Conrado
maguntino ne cum dat. utriq; sasmate renouato totum
mundum pturbat. Ipe aut promptu contra vrbem movet
hucdinis hyspanu epm romane sedi volent' mpostut
Illum vo multo post sutium recedente mpatore a Romanis
captus atq; custodie mancipat. Eodem tempe hec
motus horribilis oppida templa villas montesq; plurimos
stant usq; hodie in valle tridentina apparet subuertit. Eo
quoq; tempestate Stephanus Ungarorum rex colomanni filius
cu magna multitudine fines regni clamulo invasit ac
vastatis timinis manubias abduxit. Quem illustris vir
Leopaldus marchio adunctis sibi ducis boemiorum subsidiis usq;
ad clausa vie p[er]git. captisq; ac fugatis castra q[uo]d fecerat
vocat. 2 cuncta in circuitu ferro igneq; vastata ita sine
dampno ad sua reuertit.

XVI

Eodem romano mpio multis modis in se alto mpatore
ipi' anathema defert a se regnu videns patuisse ne
quis exemplo congregato uxi warnacia maximo
principu comitatu in westfaliam ep[iscop]o legato apostolice sedis lamberto qui postmodu summus pontifex sancte hymnorum
est dicti recognouit p eumq; ab anathematis vinculo
absolutus est. Preuilegiu q[uo]d de hoc eccle[sie] habet. ac ipi
cuncta ut electi tam in italia quam in transalpinis vo pacis
ordinem ep[iscop]i quam regalia de manu eius p sceptrum
suscipiunt sceptro gremat. Hoc p bono pacis sibi soli
et non successoribus suis datum dicit. Romani exhinc
ecclia libertati adplenu restituta pacem adunitatem
reformata in magnu montem creuisse sub calixto
pp secdo narrant. Unde d'no rome sancto est calixtus
honor patrie decus imperiale. Hucdinus regnu dampnat
pacemq; reformat. Post hoc mpator incelera cu exer
citu p[er]fectus nemus usq; p[er]gredit. Ibi dum nauigiones
a se defensa ac palacia sua extra muros postea com
put destruxisse ut reflexit urbemq; obsidione auxit.
Dum autem cures in curte quadam die requiescit et
cum augusto pugnare cogitarent amicis callide
preuentis plurimis occisis ac paucis p fugam elap
sis ceptus capitur. Dum ad reserendum alios in solio
rum alios nauibus multitudo alios luminibus orbati

dmittunt⁹ et sic demū mfinite pacionē pecunie m gram
mpatoris redierant Omnibus itaq; bene compositis ca
plio geni sui regis anglor totum regnū vectigale
facere volens multum m se optimatū odiū incurrit hinc
rei gra dum mferiores plas rchi creare parat nūcius
peste urbe morbo correptus gremio regis sui anno mpp
vo quinto diem vltimū clausit ac p colonia agrippina by
deportatus inimitate gallie spira ubi patrem auū
pauū mpatores cultu regio sepultq est XVII

Anno incarnacionis dni m° c° xxv° defuncto
abbe herede hemerico principes regnicole comue
nuit ubiq habito desuper consilio iiij^or regni optimates lotharius dux saxonū federicq dux
sueuoz leopaldus marchio orientalis karolus comes
flandrie ad regnū designant⁹ Tandem lotharius
nacione saxo patre gebehardo nobili oriundus
valde ac reclamante ad regnū tractu subpsencia sedis
aplice legati ac ipi⁹ ab augusto regnant Hic p omnia
pgenitorem mpatoris hemerici humiliant ut plene
dei iudicio iusto stat in regnoz libro habes expectatis
ac fluctuacione patrū sme xpo affligi videbit⁹ Unde
finis dissensio regni in multos annos pcipua plurimos
in aia et corpe pliciari fecit Predicti vō federicus
et conradus iuuenes soroci hemerici mpatoris dum
se viderent oppni in pnitum pactant venti conabant⁹
Obquam causam a summo pontifice honorio qui kalixto
successerat excommunicant⁹ Porro Conradus a sede a
quibusdam alys vxo ducat⁹ pyrenen pugnu septimi
montis qua venit et enis fluuy oriunt⁹ tm̄ stendit
vbi a mediolanensibus qui tūc gmanū bella p xx annos
pressione ipli vicinis ciuitatis miserime pcreabd cap
ta ac deleta vrbe ipse gsummauit honorifice suscipit⁹
ac abeoz archiepo cathelano modoyen sede italici regni
in regem vngunt⁹ ipius alys archipntis a
summo pontifice depmut⁹ t alt'm loco eius subrogatur

Non multo post honorio mortuo gravissimus ss XVIII
ina in ecclia dei oritur inuestitura canonice electo
sed petro pisano filio violencia amicoz
suoz qui fortissimi urbe erant fauente sibi regnicolo
stulo mense Cui dum immorari vrbe non valeret
in urbe redit⁹ exhinc tristitiaq; ubibus galliam ingredit⁹
Vbi In regno gallie regis in ciuitate alunie caput claromū
montem concilium celebrans multos lotharii regis Con
radum mutinensem Heribertum monasteriensem epos

obvios habuit iudeos ꝓfectus aput leodium belgice urbe
synodum epor̃ graecus regem lotharium ad defensionem
sancte romane eccl̃ie mutauit Nec nil emutatq; eo
posito in prcis modeste mẽtis regnũ amore ecclĩarũ
alteratum in restituendo ecclĩarũ ꝓto sui dispendio
remisit romane eccl̃e ꝓmittit q̃uersus in Italiam
simo pontifice sequente anno milite instaurat exer
citumq; sed ꝓp̃ter discordiam regni parum ꝓualuit
tridentinã in Italiam dupit in multis locis tam emen
emendi qm̃ respectu paucitatis sue ab incolis hec sub
sanatus et despectus Verũ ante comitibus qui me
diolanensibus rex constitutus fuerat penẽ omnibus sus
amissis ꝓculosa adpatebat repedauerat duo aut plus
mente quem milite ꝓsidentem gerens ad urbem usq;
ꝓgredit ibiq; quibus potuit cum pacis sremmit ꝓ
actis mcclia sancti salvatoris que constantiniana dr̃
a summo pontifice innocencio coronatq; imperatoris t
augusti nomen sorti Nempe ecclĩam beati petri ubi
coronari mos erat imperatoꝝ petitq; tempe occupauerat

Imperator ab urbe rediens germaniam ingr̃dit
eo multo post gerardo curia babenbergs cura
medium zolnam celebrans federici t Conradi
ducis nutrientis clare vallensis abtis benedictis in
tredum recepit / ac ita ꝓmissata pace omnibus in ꝓsul at
germania bene ꝓposita expeditione in Italiam edixit
pede in saxonum duitorum polanoꝝ ducum cu multis
nunciis abunde habuit Nec in hiis ei dignatq;
est sue ꝓsentiꝝ ꝓsentari quem tributũ .x. annoꝝ hoc
est decẽ ad singulos annos libras ꝓsolueret et depo
nentis t regis hom̃ sibi subiectionẽ ꝓpetuam sacra
mentis confirmaret Regem quoq; dare in signũ subiec
tionis ad decorem mpalis retinere gladium sibi sub
corona deferre fecit / ac ab imperatore rege honore ꝓmul
ti multa t magnifica dona susceptet Post hunc exer
citum non ut prius ꝓpositum t electi ꝓualle
tridentinã in Italiam duxit hinc terminum comitatus qui
ut sepe dixi equitandam rego creatus / postmodum ꝓsequi
tat captisq; maxis locis fortissimis castellis cu quodd
captiuos qui ei aditum huc claudere molliebat in
pleno italie / nisi gardam castra posset Huc in dedicto
accepto adpadu usq; ꝓcedens Cauistallo regni sibi me
diolanenses ac cremonenses dimittunt ut se bellis ha
bentes obuios habuit disputatq; utensq; causa est / cremo
nenses a ꝓcipibus italie hostes indicentes ꝓsilitq;

sub
dispedunt. Rursus imperator Teutus territoria corso ac vil
las seu castella destruxit indeq; veniens trucc illos pac
emilienses qui cum prioi expedicione desperexerant su
plices ac multum Teutum offerentes obtinuerat. Post
plustrans ancona spoletum cum alijs urbibus seu cas
tellis nidedictum accepit. Dehinc contra rugerium
arem diuersos campania q apuliam pagina. Por
so hyemacus dux norcicos genere regis plustrans
exercitu ducens. summo pontifici usq; ad imperatore
conducto pbuit. Augustus vo tam forcia in apulia
ac campania gessit. ut nullius expeditos regibus
inueniat. Denicq non solum ciuitates utpote ca
puam troyam salernum barbetum barcam cepit.
veru etiam minutissima castra z arces in accessibi
lib expugnauit. At henricus dux in mulica bara
sorso beneuentu cepit. ac pdestruxit. Nam apud al
bam superbia ciuitatis sibi resiste nitentis ante ex
pugnauerat atq; destruxerat. XIX. XX

Morante in apulia imperatore rugerius cum
cum amici z accepti multo pondo adtempta
tum flectere non potuisset. exercitu longe to
positorum congregat. secu publico bello confligere
Decreat. imperator vo ut erat animo strenuissimo et
in pterita militem instaurat. aciem ordinat. cosq; re
me nulla minitos. nullitudine frangendos de
minans. pfectum in extra et inuota regione posth
ad patrem fugere nequeant. ac contra hostem non
solum regni sed eccle hostem z excommunicatum
iuste arma sumpserint. ad bellum hortat. Cumq;
in aciem cum pdet fractus animo rugerius
fugit. ac ad montana se contulit. Imperator vo adsente
sibi summo pontifice innocencio barcam usq; peruent.
sibiq; a ciuibus cum magno gaudio susceptis rastru
quoddam ibi postium vbi pdicti rugerij erant acti
fortiter valde expugnauit militesq; ibi captos z papie
sarracenos patibulis suspendit. Itaq; augusto erecto
de campania ac apulia rugerius dum ei in Calabria
quoq; seu italia pcepit nitentat a suis qui eum lon
go tempore extra patrem morari vxorem liberos z ami
cos uisere cogitabant reuocat. Fugerius et hostis in
dicato reginaldo duce forti ac nobili ducatus apulie rdit

relicta sibi parte imperium tradit. Et sic princeps victor de reditu disponit. Verum silentio premere nolumus quod dando ducatus aut ipm & romano pontifici pene controversia orta fuerit utrique ducatum apulie seu terre unus assumante. Huc his tandem consilio hac modo decisa dicit ut nudando duci vexillo utique manu ad hibet. Igit lotharius cetera agens reditum meditans morbo correptus in pisis montibus in vilissima casa imperator potentissimus miseram humane conditionis relinquens memoriam xiii° regni sui, imperii vo xii° anno, plenus dierum obiit, futuro nisi morte preventus foret, cum virtute & industria corona imperii ad pristinam dignitatem reducet. Regalia duo heinricus gener eius in cuius finibus obierat accepit & ipe p augustam ac occidentalem francorum monarchiam ad monasterium luterense quod extruxerat deportatus honorifice sepelit, ac tus eius ut nulla possent aboleri oblivione, implumbeis laminis descripti ligo cum reponunt. XXI

Circa illa tempa multi exclarus optimatibus morte seu principis presserunt et sancti sunt, primo colonensis archiepus venerabilis et ad pme eruditus in apulia decedens, in cuius loco Nicolaus barese honorifice humatus est, cuius successor hugo missa duos menses vita & sacerdocio finiens, ibi in capulea aput michaham quiescit. Eo tpe vero qui remanserat albertus mogunti, cui ad sthm prudens & potens locupletis simus, heinricus frisingen epis, abbe fuldensis, leopoldus orientalis marchio nec pauissimus, ac clericor et paucor pat, cu alys plurimis nobilibus et illustribus viris iuvenib fere fuerunt. Hijs eram francor lude wicus & anglor heinricus, et remor archiepus regnaldus, comes pataviensis Rapotho eodem tempe obierunt & exhinc anglia tra hactenus habuit pacatissima tantis malis subiacere cepit, quod multi ejusdem fame & egestate attri uta eram miserabiliter finisse tradunt. Prefato enim rege mortuo Stephanus princeps sororis sue filius ex gallia navigavit ad regnu. Porro uxor comitis andegavensis mahtildis quondam imperatoris henrici ex quo illius nobilissimi regis filia, hereditario iure paterni regni reposcens, nisi nepotis illud affligi non despexit, in tractu quod in manu eiusdem fluvie pictavis regi ante paucos annos modum captus fuit, secum quos ut dentalis regi seu amisso, sub illius filio ludovico

qui adhuc supstes est/obitus ac theobaldi blesensis Co
mitis guerram tot ꝑdis & mendis ꝓssa est dyssenssio,
quod mst religiosarum qui ibi merentis/oromb/& con
silio nup pacata fuisset/usq; admutationem deleta pu
taret/ At pannonia non longe an hoc tempus morbo
regis sui Stephani/Cholomanni filio/qui & ipe dux adhuc
vuueret cum imperatore ĝtozo Diutmani dissensionem
habuerat/multis inden incomodis oppssa est/Subsituto
quippe in regno belaphimi filio/a colomanno quondam
pauit' in patre almo luminibus orbato/horetius qui et
ipe colomanni sed ex alia quam stephanus matre iuue
nozis seu chios regis filia natus ducebat/regni paternum
requirit/Apm mgrauon tristens ĝsanguineam sibi imperator
imperatorem halo ichis repulauit/ac post polimiq mg
diebus/Ducem tec illius advoluntatem suam nchiuant/
stq; cum exercitu adiutorio illius convocatione quoquo
vngarozꝝ comitu/stuas & palumas & vngaros sciꝫ
git tristens/pannoniam ingredit/Verum bela bela
rex astuto sibi adilberto leopaldi marchionis filio qui
eius sororem habuerat/a quibusdam d'regno nostro/
nobilibus horteris ostenditur/Ille vo audito suscepitu
re adiutorium vice exlingue idiomate multitudes
teutonicozꝝ nacie fore cognosteus/illozꝝ pacq; qui
vngarozꝝ terre ꝓculsis/vna cu polimiro duce amis
sis in fuga multis tergis vtit/At in ipo primo vnga
rozꝝ & palumozꝝ ꝺ̄ssiantequam teutonici sup venirent
contraꝛ pte tesis pluerunt/quidam exillis qui exptis bel
aderant/sed hostibus suos ꝑfide tradiderant visto indo
fraudis pene solucntes ocubuerunt/hec mala nchi
debus inimicis regnis pullulare ignoscimꝰ/quanta
vo ex remotis & trisnacionis regnis indes audiamꝰ
ꝓfastidio vitando ad ꝑsens suppnimꝰ/Tanta en sunt
quod prisi sanctozꝝ/quozꝝ p dei gram integra nec co
pia est/merito & sufficiebus staret nichil/in breui
omino en primeua timie cogeretur/ XXII. de fisto

Anno ab incarnacion dni ihu xpi M°.C°.XXXVIIII°/in du
bitus sui filius imperator lotharius/quotus
genialis principia negocia in pxmo pente
costen condit' condicit'/Quidam autem ex principib
timentes/ne forte in grali curia hemerici duc
qui hic principes et nobis & dignitatis in regno
fuit ꝓtencia ꝓdiret'/ruere mediam x'ma con
silio habito/in oppido confluencia conuentu celebrat

ubiq; chonradum mpatorem henrici sororem d' quo
supᵖ diuina ꝓsente theodorico epo cardinali ac sce
romane cᵒᶜ legato, sumi pontificis ac tocꝰ vᵉ ꝓpᶜ
rebusq; italie assumpsim, qmittente, yt iij ab augusto
regem exeant, dum mox ad palatiū aquis veniens
apud ducto cardinale, nam colonensis quia id facᵈ
debuerat nouit' mūnzatus pallio ueebat, cꝫpanti
bus colonense treuerense archiepis, cum ceteᵗ epis
in regem venit' ꝙmum dehinc pascha colonie
celebraꝝ, nocturnam que nūc forte pastore care
bat adit, ibiq; alberti prioris alberti fratricelem per
electionē cleri ac ꝓpli archiepm constituit, At saxo
nes et duo henricus, alioq; qui electioni non interue
rant, regem non legittime, sed ꝓsubreptionem elec
tum calumniabant', Quibus omnibus mpatore pen
troster gnāles babenberg mdiet', Porro post re
cessum mpatoris lotharii regentis apuliam rem
pore gestorum, cognito cum reginaldo duce habito
in fuga fugam uersus est, petrus leonis quoq; ꝑ
mortem passum stasima tenuit. XXVIII

Itaq; conradus rex impetratam aurea mp
tate ut conducta ecclā tm regni mag
no regni fastigio magnus comitatu pri
mum habuit, ubi omnes saxones simul cū uidualia
mpatrice uxore uenientes, uoluntate se sua dominio
subdere, pluribus expmptibus henrici duc regalia
penaꝝ abiecerat, ad que reddenda mestimitate apl'ici
petri & pauli dies ei ꝓfixa' transijt, Nec tamen
regalia quidem reddidit, sed tm in conspectu regis
non admisit, infecto pacis negotio sine qua ei
recessit, Cui nullis modis homo prauus animosus
& elatus, sed nutu dei humiliatus manū petit
nec impetrauit, tandem indicto principum apud hec
bipolim ꝓsilio', ac ꝓxima natiuitate dni ꝓfectui
erit ducatus ei abundat', & quem dicto princeps om
potentissimus et cum auctoritate ut spe gloriabat', amaci
uit adiuuare, & admia usq; italiam extendebatur,
intantum in breui humiliatem venit, ut pene om
nibus fidelibus & amicis suis in baioaria defice
ret, dum inde egressus uxor tm comitata gazis
in saxoniam veniret, Ea tempestate reginaldo mortuo
regentis apuliam uectore destituta ingredit', qo
pulsis cum multis nobilibus reginaldi fre ac prepe

capuano, tam ipam qm̃ campaniā recepit, ac multis malis nicolaū eius afflixit & usq; hodie premit. Beati ciriaci benedicti monasterium in monte cassino positū, totiq; orbi venerabile, multis ecclesiasticis ornamentis mirabiliter spoliauit. Tradiderunt enim ei pecunia recuperatione, ac barensis urbis expugnatione, crudele et inhumanum ptexasse. Capta quippe urbe no solum viros diuersis tormentorum generibus affecit, sed etiam in matribus semineis, reginaldum ducem effossum per plateas trahi iussit. Hec & alia crudelitatis opa, ad auditum quoq; siculorum forma tyrannorum, que indesinenter decipiunt, quia pene cunctis vota sunt committunt, sibi qui dicant cum hec parum virtutis ipsius qm̃ ipsa audiebant exercere, simulq; apm̃ ipsorum principibus pacem diligere, & qua conseruanda volunt cum tanta seueritate rebelles cohibere, alij vo amore pecunie qm̃ etiam omnes occidentales reges expressit plusqm̃ ipsum patrem cum sepius dicunt. Chanradus rex barbarie ingressus ducatu leopaldo iuniori leopaldi marchionis filio sibi suo exorte matris tradidit. Et p eo huic prouincia nostra multis malis subiacere cepit. Exercitia media vtina studiis maxima, exercit' mille exorationibus, presidente sanctissimo pontifice innocentio celebrat. Ibiq; post multa salutifera decreta promulgata, sollemnia que pax pacti federis fauerant adimpuerant.

XXXIII

Considerare hic loco dei consilia sup filios hominum tribulationis, iudicia voluntatem libet. Ecce enim henricus imperator mortuus, consanguineus eius qui tunc in regno pacem nouis, et quasi regni culminis p hoc seruus erant, no solum ad regnum no aligunt, sed et apposito sup se rege plurimum afflixunt, et conculcant. Hyb in summa tenuitate positus, cui duo henricus auctoritate breui sui imperator habet, viribus in tm exercuisset, ut omnes despicerent, nulli pregnus supplicare dignaret. Deus qui humilia respicit et alta a longe cognoscit, deponit potentes, & exaltat humiles, illum humiliatu & pene desperatu, ad fastigium regni puexit, hunc de alto regnum & potentia sua gloriatum deiecit. Quid hic aliud dicat posumus, nisi quod prius Conradi magni in oculis suis humiliant, humiliatu et pene desperatu respexit, pietatis sue exaltauit. Hinc varietas humanarum rerum exuberate gre dei descendens, aduertandum sup hiam ac humilitatem appetendam nos monet debet

Et quid aliud tam misera mortalium condicio, nisi de
inopia ad regnum, nisi ab opinione de regno trahens
et certans honor, qui contemptu presentis parat et ad
eterne stabilitatem que nec mutat nec tristat nos mittit
Quanta vo mala ton regno et propre misere Bauarie
ego hoc meruerit nos collide exprim Saxones exhinc
regi rebellantes plus mansuetudine ipius qm armis
mehnat Attrugerens innocentius papam in apulia
cu milicia romanoz venire valentem, flagitose in
ipius dei manu mittens, qui sibi capit et regi nois
in Italia ab eo auctoritatem et absolutionem anathema
tis extorsit cu ducatu apulie, calabrie, ac principatu capue.

XXIIII v

Dum hec agunt in Italia Leopaldus marchio susceptio a rege ducatu noricо, omib pene
baronibus ad eum pficientibus amorecq sentiens
ultro ad eum confluentibus, pmo nuchopolum ac sibe
ducatus ratisponam dromi sue subdit, post collecto
milite copioso totam bauariam pfectus in ipo cum
hino uxo suo flumin, cum urbem augustensem ne
gocia hec prudem tractans, strennui indicis officium ex
cepit. In ea tempestate hermen dux a bauaria pulsus
in saxonia moritur, at uxor sibem himat. Duo nor
tho saxones amore filii sui parvuli quem ei adhuc
puero commendaverat, regi domino rebellant. Leo
paldus vo ducatu noricи exhinc potent habuit
ac fortit vexat. Dum aut in obsidione rastbi phalsia
ducis frm qui sibi ex noricis baronibus pte ducis
hermen steterant in cautu moreret, welfo ducis hon
rici frater, comptus supponens, fortissime pugnando
tristo exercitu parte plurimos ducem redd coegit. Hyb
datus successibus, dum regem quoq eo multo post in
obsidione rastbi vonpercht morante agida adreptat,
amisso multis cum pauis fugit eplio. Non multo
post duce leopaldo urbe ratispona civilia nuca dis
ponente, expulsatim comitibus ottonis impatritate sedro
cet. Dux cu suis pio triumphaq grauente arma
accepit, successuq aliquibq urbis civib, cunctis ta
mensis qm nocendi nichi disturentibq, periculum
cuadens urbe excessit, ac nastatis interceptis agros ad
tempus inde diverterus, collecto milite seo longe a
civitate castra posuit. Debit dedecus algnelissime pbi
apud phalsam illatu vltor statuens, accinata manu
adhesit, usq pedit, ubiq desertore quoz, dum inimicos
ministerium cuctosq exequiaq nastatis, pfuges

// tandez q. Hinc pod/86
pertine partione redeuntes

nostros cū multo ecclie nec detrimento reuertit. Ipe vero non multo post ratisbone infirmatus, nitritorio pata uenit diem obyt et in monasterio sancte crucis quod a patre suo fundatu ipe plurimu dilexerat humat, ecclie in marchia successit frat' suus henricus XXVI

Eo tempe comradus maguntinus comes conspiracione facta cū boemis, ducatu hec illius affectans, de maxima exercitu ducis. Cum dux subesse nus ac copys occurrere parat a suis pditis, fuge psidio uix periculum morte euasit, sicq; pfugus ad regem veniens casum suu deplorat, cuius rex una cum exercitu in bohemiam reduxit, ac penitentia in urbe bragia principe illius metropoli celebrato, cōradus fugato in ducatu restituit. Non multo post hyemem ingressus ducta in uxorem uidua duas henrici lotharii imperatoris filia; fri suo heinrico marchioni pacem cum suevis, eidemq; marchioni noricum ducatum, quem consilio matris duris henrici filius iam abdicauerat, contulit. Huic res in hac ma- maxie. desidie gerebantur. Welfo cum principe pfatum ducatum suisse hereditatis contigisse talimpmans, armata manu ipsius in ducis bauarie ingredit, ptesq; principe nactata regredit, ob ea dux infestatus in uerso coadunato multitudine suos ingredit, multosq; ecclie, edificiis direptis, tandem cū ipsis nec cunctatis municionem, ubi quondam egressa quo fautores guelfonis dicebant destruxit. Cum dum guelfo cu copys ueniret, audito quod rex superuenisset, Coactis duc cum rege castra comitis comradi, qui eppte guelfonis erat obsidione clausit, nactatisq; maxima uim fecit, aduentu regis in deditionem coegit ac regie successit) XXVII

Dum hec agunt in gallia a gelasio Roma nus pontifex migrauit, qui iam pmulta ipis tribulationib exequitauerat, ac alia multa pficeat congustatus in discessionem, arreptis obsidibus ac iuramento interposito recepit, Populus vō romanus volens ut eos p obsides et sacramenta adduxissima precepta ut nuncios ecclie pmeret reddit, dum nobilissimus ac rite habilissimus sacerdos, tam nacibus at humane pacis federi annexus nollet, sed dissensionem moueret, ac in ipo impetu in capitolio venientes, antiqua urbis dignitate renouare cupientes, ordine senatorū qui iam pmulta curricula temporū deperierat constituit, et rursum cū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

tybuctmus bellum moueant. Causa uō tante mutabilitatis
fuit, quod in pōri anno dum cū pontifice suo in obsidione
ptate ciuitatis morarent, ciuibus egressis, & ex ipis ma
gnum ggregibus, multis amissis spoliis trepidi in fuga
uersi sunt. Nouo nulla n̄ quam dextra tumefactione
artifices pudent, ne forte ecclia dei que p multos an
nos stiterem ornatibus honorem a constantino sibi traditum
potentissime habuit, hac occasione qua pdedi, multis modis
tam minibus quā muneribus ne adeffectū rei predat impedire
conat. Sed manifestante ipō dnō ppia non potuit. Certo ex
hanc uisa quosdam de futuris uisione sibi monstrata, impe
re queunt, eaq; celestis ore relegione & sententia litterarū pdi
tus, cū magna unanimitate electus fuerit. Circa idē
tempus ueronenses qui longo tempe cū paduanis dissensio
nem habuerant, amicicias quas ciuitates eor̄ ptē fuerat fluit
ab aliquo deuanerant, congressu ci eis habito plurimis cap
tis, cruentissima portiū victoria. XXVIII.

Anno ab incarnacōne dn̄i a° c° xc° v° regnante Isaac
constantinopolitano imperatore, qui filiū suū ma
nuel socerum regine gretie desponsan
do cū Conrado rege Conrado auunculo fedus renouat
ab antiochena principe Raimundo qui ei principatum ap
positā cū ipa uxorem uxorem exercitu mossul pruinā fruitat. Cui uenerabilis trabulen
sis epc̄ n̄ uoluit ne faceret, restitit eiq; exple Romani
pontifices & imperatores, ea quod ptata ciuitas a latinis
possideat, ut ab eo impugnacōe desistat nitrepide
admonuit. Ille aute eo quod a principe deliciis cet, mi
tem quidē pepulit sed totam ferro flammaq; depastus
primam, hereditatis ei quos, grecos ei cepta ab de
cellulis suis eductos, no bello & bori salvē affatu aggre
ssus deliissime tractauit. Ipse ēo no multo post sagittis tra
catis uulnerum infecerunt, ab una ex ex impressa vul
neratus, ni strenue rex opulentissimū in ipo pruden
dem abuit, ac manuel filiū suū regni relinquit. Ip̄o eodem
tempus fatho rediit, rex moriens, filiū suū saladinū
ni adulescentulo regni ei habenas dimisit, & ut ma
nuel ad regnū sublimatis munera ad regem conuenien
tium pribus muneribus sciret & premia patet eis ferat
diligens fidus reuocauit. Et sicut frequent' in hos duos
imperatores a tristato ad gaudia mutio, p duīste aportu
natibus mos iste seruatus est, sic & uere ut' iohēm pa
trem hunc, & Conradū contra regnum. Utrumq; impe

Inuasrem hyc ua facta est confederacio XXXVIII XXIX
his diebus pter absenciam regis Italie nchabij min plen
decedentibus uenetis cu Fauenmatensibus veronensib cu
vincentinis et paduanis et tarnisiensibz pisani flo
rentini cu lucensibus et senensibus atrocit debellantes,
totam pene italiam cruore pdis et incendijs pmisere,
preter eos que sup dixim pdicauit preuoi como illata
h comoda, veronenses et vicentini sequent castella
vicos et ge agros tarnisiensiu ferro flammaq vasta
uere. Veneti eoru hac rauennatense pluuia mala
hec nequaq aliorsu ntulere. At pisani et lucenses hpe
nie oportunitatem indefessis furore bellantes nul
ne sue ouis hstie uiret impliuere. Iam et flore
tini una cu marchione hec Vbico usq ad vpas portas
senensiu pdentes suburbia eq deuastauerut. senenses
vo nio z uiribus impares se ingressuros florentinis
lucensiu auxiliu flagitant. lucenses tam p pe quam
pmonte gurdone grauera que z ipi cu florentinis
atrox bellum gerebt eos adierat. florentinos hostes pre
uiuant. Illi aut pisanis aduerti ne solu lucenses bello
adtemptant. sed z castella opida agros pfati comitis in
cendio z rapina deuastant. Senenses eoru qui ad vsq
tridos agros eoz egressi fuerat. nsidijs altho passim
uix paucis fuga elapsis captiuant. Veneo expsdus et
nusqua nusqbilis uiuere. sed cuncta miserabiles //
z squalore macrat. omibz plentibz lacrimabile hui
casus ne se spectaculum alijs probent XXXIX XXX
Anno dnice incarnacois ayo c° xlo nono mapiente
mapa sacro sancte nativitatis xpi solennitate
lugubre z nisabile ex pcto xpiani pplj accidit
nocente pcatorum sanguine cui heliopolis siue ac
mesopotamie exempta antiochia z damasco pncipe pfa
vo z medoz regis seu sclla nassallus edissam que nu
rochas dicit uocat. relictamane ecclie pnagnitudine
ac habundancia siu refugiu cu infinita spectatoru
multitudine ctumdedit. ac in ipa ut dixi festiuitate
dni nequit cunctis ibidem cu epo vrbis xpianis in
ore gladij occisis uel nisabili captiuitate nsentu
tem redactis ecclia xpi z propue beate marie semp
vrginis basilicam. et cum reliquijs corpus beati thome apli
abstondit est. adsalinatores nici regionem introsset
ea que non ante licebat fide pfuit. neq; pcuniq exhibi
tis uel tributo subiectis. sarracenos ibi ad habitandu dilor
tauit

Per idem tempus lucius ppx ꝓmouendus, et humilitate offerio sacerdotali dignus electus q̄ non plene vi mensibus sedecat successor gravem a cunctis pressus pscutionem, huius ad regem conradi tam suam oppressionē cōmunentes, quam in colloquio et pscutate eius deo gratas agentes ipmq; adpatrocinium ro manae ecclie muniantes, litteras mittit in hunc modū. Lucius epūs servus servoꝝ dei dilo filio Conrado Romanoꝝ regi illustri salutem et apl̄icam benedictionē. Omne datum optimum &c. ꝑ ꝓphetā ecclia Romana nullas in terris sue me tas ponē volens, statoribus quos ante instituerat patri bus adiunxit, atq; adhuc dignitatem eorundem petri leonis filium eligentes, omnibusq; a tempū principio subiunt. Deinde pontificem sūm adeunt, ac omnia regalia ta m urbe quam extra posita, ad ius patrimonii sui ꝓspiunt, eiusq; more antiquoꝝ sacerdoti dedecuit tantū et oblationibus sustentari oportere. Dicentes, de die i diem nam iusta afflige nos inuenerunt, ꝑe aut cottidianis cruciatibus ac tedio vite affectus, nisi cum spem pontificatus sui diem obiit, ac eligendi ꝓmi vigore ac sanctitate ꝓfectum, communi voto electi et ꝓclamati successorem reliquit. Hic ne ꝓpriis dignitatis sustenta eo quod tanta populus ad tradenda urbi regalia ꝓpria sent, interessem, seu pallio uti vellet, in epis et cae dinalibus vebi tebat, ac prima dominica in quadragesi sima cōsecrationē pontificali obseruans, in anni tatem moremq; mittat sublimat. Qui furore ꝓpli romani declinans ad munita loca se transtulit. Postq; hic ꝓmi mens ibi p aliquot tempus moram fecit. At romanus ne dignitatem, abolentes, omnes principes ac nobiles ex omnibus ad subuertendū patrem compellit, et non solum quosdam illustres laicoꝝ ordines, sed et cardina lium et clericoꝝ domos subpdas in uastam diripuit, ec clesiam etiam beati petri omni ornatu spolians, in crystallare sacrilege non metuit. Peregrinos causa orandi aduen tantes abolitionem ipsius ꝗdā plagis et ꝓbrosis afficere, ac quibusdam exitus offerre nolentes in ꝓpa portā et vestibulo templi nefarie occidit. Nos vero audientes, ꝓdictum pontificem ꝓpter ꝓmissa ꝓmi ti quibusdam fautoribus suis cum armatis et gladio ordinare, ad inuenta fobiae his romanoꝝ exercitus hostibus multa coegerunt fide ꝓ patria pat patē cogit. XXXII

A tempestate memoriaꝝ epoꝝ eccl̄ie methalitanē

fuerun ihi Iherosolimam qpt' infiniti ejus
se habentes munera dederunt Legati ab vltimo pene
ab oriente summum pontifice hic labores tuos p annos
& vij menses explentes abeunt cui cepte illius eccle
sie curationem omnimoda salutando offerentes causas nec
nobis in alys multis presentibus aput veteres dicta aput
que tales exant ut' ipos & ejus quedam, decretu sacrifi
cabundo est in quibus dum in alys vero desperacia ppo
nunt eis sacramentales pene sicut illi, aqua aut vinu no
administrant sicut nos & illi, Preterea natalitas domi ep
plyrunt celebrantes, duas illas festiuitates vnum fa
ciunt, ppos & alios dum ut' se dissentirent vonerandu
ecclie, indicem eligentes consulti venit, qfrendaq
sacrifici mixti ysterdine eis sibi tradi possent, Quos ro
mani consules gratanter suscipiens, ausas salempnes
ac sacrifici secretis adhibuit, diligentiq; ea que fuerat
ibidem eis addite monuit, Quod facerent attentiq; sa
cro altari astarent, Vnus ex eis pontificali dignitate
p ditus, sicut postmodu in plena curia retulit, in beati
marcum octaua qrido dedicato eccle s petri celebrad so
lemnes pontifice diuina misteria agente, splendido
fulgore eadem solis supraput eius coruscare, & in ipo
duas columbas astendentes & descendentes vidit, Cui
diligentes hac illaq; oculos circumferret, nullusq; aduen
p qui lux ita tissimde' inveniret, Deiferi, que esse qq
nostris, ac ad abediendam romane sedis amplec
tendum, cuncta ipsa inducat aput, At venerabilis pater
non sine hoc in certis attinere, aput pons fide celeb
hoc sibi monstrabi affirmabat, ut videlicet ecclia aqua
ipe missis fuerat, sacramentoza virtutem veritatis hui
ppsa ggnosceret, ac deinceps quali ea reverenda et for
ma tractare deberet addisceret, Venit cum ppatus
epis, qd' magnis arrogans quedam gentes esset, que
fetus suos fetentes venderent, cosq; statim ad aquas ac
menior lauandos tinxerunt, Quos illi baptismatis
vnda tingentes in natu eis fetorem ppellerent,
nox in vinis ad pristinu nitorem & speciem redirent,
dd' vtiq; faciendum esset nec romana ecclia, ssiluerit

XXXIII Vidimus eam, ubi ptaxatum de specia crabulosa
ceptu, tanq; perpue ope ad plenu authoritas roma
ne sedis sub esse ceperat, tam de presentia sui auth
oritatis & depressis multe baldrici ecclitani quonda
regis filia quemadmodu fuerunt, qua de sspahis spuria
ronis affatus nec computatus exemplo habe decimat
qui cas deo abnegasset uxor eam de suis spahis melioribus

dedit exigentem, ac supplex apl̃ice sedis auctoritatem re
quirentem, dudum cum pr̃edilium tuum mare celtic pte
captam, edissem lacrymabiliter conquerentem, ab hos
alpes tuis tendi ad regem romanor̃ & francor̃ pfulgi
tum auxilio valentem, vastabat terram, p̃ am romul
me amos, patre quidem qui ultra pfidem et armenia
in extremo oriente habitans, rex & sacerdos cu gente
sua x̃pianus est, sed nestorianos p̃sarii & medor̃ reges
fes samiardos dictos bello petierat atq; chartam cum
sup̃ne mercis feria est, eidem regi cor̃ expugnanti
cum dum pfati reges cu p̃sarii medor̃ assirior̃ copis
occurrerent, triduo vtr̃sq; mori magis qm̃ fugę valentibus
annuatum est, p̃tre iohe sic em cum noiare solet fide
viste infugam pste, cruentissima cede victor extitit. post
hanc victoriam dicebat p̃dictus iohes ad auxilium hieru
solomitane urbis p̃ctum monisse, sed dum ad hy
erim veniss̃et, ibiq; nullo vehiculo traduci exercitu patu
isset, ad septentrionalem plagam, vbi eundem annum hie
mali glacie congelari didicerat, iter flexisse. Ibi dum p̃
aliquod annos moratus gelu exspectaret, sed nimme
hoc impediente aeris temperie obtinẽt, multos exinsulato
celo de exercitu amittens ad p̃pa ẽdire compulsus est
em iste d' antiqua progenie illor̃, quor̃ in cunio mercio
fit esse magor̃, eisdemq; quibus & ipse gentibus imperat tota
glã & habundanter fruit. nos aut̃ sepulcro saluatoris dñi nr̃i
uti diuat̃, patriarchas itaq; suos qui in cunabulis x̃pm adora
re venerunt arcensus exemplo, relicta re p̃posuerat // hoc
ad p̃fata causa impediri esse assent. Ibi hic hactenus. XXXIIII

At Eugenius ai romanus hoc tenore f pace fecit
ut patriarchatu dignitate exhestuarent et p̃fectum
in pristina dignitatem reciperent. Senatores vero
ex eius auctoritate tenẽt stat̃ in urbem redieñ viatic
dni ibidem celebrant, incipiente anno domice incarna
cois a° c° xl° vi° vbi rursum appl̃o romano pontifici
tybuertinor̃ in his de die in diem sollicitat̃, ut alabandi
palacio mybitatem eor̃ nos sustinens ad tr̃s tyberim con
regionem migrare, aream suam urbe sue tede construe
ant. Rex quoq; eadem cautate in palacio aque edificata // festum te
hanniban migrediat̃, ibi cum boemor̃ duce labislauo
sup̃ noiatum boemie regnum ducente adit, se flebili ac
miserabili voce querimonia sua depraedatione regni
deplorans, quatinꝰ auctoritate imperiali ad qm̃ totius
orbis spectat patrocinium ei subveniat. Deposit, quod supplex
p̃missum intuentes p̃dicti boemor̃ duces, cum
sociis egredientes aureis regis honesto intercedente

placito impetrauit. Quibus non solum in presentiarum pacientiam sentiunt, sed et maiores sup venturas exhibitionis argumentis formidando conciunt. Cum enim inter nos sed et nigrorum regna non solum ista nimia litis instauratio, sed et illa multos annos pacis pacta circumpente validia et pestifera commercia, impolluta mentis fides tue principes miserabilis audite tumultuatio, in belgica gallia vestros potentia conflictatio, aput nos vero tam tetra iam videtur confusio, ut non solum reliquo anni tempore fida fiducia succedentia cuncta promittant, sed et in ipso quadragesimali et penitentiali tempore contra diuinas et humanas leges deserere nos presumat. Tanta postremo pectora memoria patrum in nouissimum futurorum mentes diuinum regem, ut exponsi mortis in nobis accipientes, quam tedeat nos nunc presertim in tam expetitorum meorum multitudine, quin tumultuosissimi imperatoris fetulenta nubilitate haut diu stare posse nubilum putaremus, nisi sanctorum meritis vere ciuitatis dei ciuium, quorum in tuto orbe copiosa vacue et pulchre distincta florent collegia sustentaret, sed quia mutabilium rerum ab Adam usque in presentem annum quo abundantiam dui anni xlvi. ab urbe condita ad. iiii. Decembris Consulatu Nostri imperatoris tui ab augusto nono eugenii tui sanctissimi pontificis sede est sortiem qualitercunque pertinuit, multiplicesque mortalium mysteria nouimus, diuersos religiosorum ordines quorum ut diuina sanctitate a misericordissimo iudice, malignitatis mundi subportata, flexuosa prius negotia arbitrantur, ut tantorum malorum ebulliens clamor vestros gesta in signorum metam et miraculum pertingat. xxxv

Hinc exceptis hiis qui sobrie pie et iuste exercent et laudabiliter sua tranquilla non sua possidentes, sicut sunt sanctorum agmina, qui apostolis discipulis, facultatibus, precedentibus nec mandatis euangelicis, abrenuntiantes, crucisque promptissime tropheis nuditi portantes, celestis desiderio plenum christum sequuntur, alios in urbibus, castellis et uicis a negotiis commercantes, proximis nocendi uitia linquunt, alios quidem quidcumque horum asperitates, sed quieti sue amplius prodentes, frequentandis ecclesiis operantes, ad studia, abditorum locorum latibula se conferunt. Illi lucem lucis eorum hominibus ad gloriam dei non abscondunt, sed mortuos se cognoscentes, vita autem in christo nondum in presenti abstondunt, gloriamque suam, dum nec christo vita eorum gloriosa appareat existere non cupiunt, quique hi omnes vite et honestatis puritate, ac testimonia celestis et angelica mentes vita degunt. Commouet autem eos unus et unam unam habentes omnia in celis nec

m cenobys ſommu ſimul capnut/ Vnanimit' ad oratoriu
ſurgunt/ mna Dono refectiõ/ pacẽ' oronẽ lectionẽ q̃
die noctuq; ita in deſſa mẽbrũt vigilanta/ ut exep
to illo quo laſſa quete membra/ nulibus et nimineis ſtra
mentis ſeu ſago tradunt/ momento aliquod horaꝝ ſpaũ
ſine dumna ostructione nephas arbitrent' effluere/ in
tm ut in ipa nãli refectione/ nephas arbitrent' dumne
ſc̃ptuce ingiter intenti/ ſpm malint ſagnare q̃m corpus/
abſtinent vo omes/ q̃nt' a carnibus/ aly aut ab omnib;
delicatoribus abſt/ vnaq; ſe cohibentes/ legumine mẽdu
~~tis~~ pane vinu' t aqua/ Quid de celibatu ꝑoz dica/ tu
ta tonumen a indultam humano genꝛi nupcaꝝ
legem tristenderint ut quidam ex eis no ſolum nupcia
ſed et extra clauſtra cum diligencia obſeruent/ quod
nulli umq̃m qualibet causa ſed nec ocnis obtentu
introeundi aditus pateat/ femmaq;/ omnibus em dnd
ſbꝛi opifex officinis/ t piſtoꝛ/ fabroꝝ/ textoꝝ/ aliozq; ne
ſocias ullus eoꝝ euagendi occasionem habeat intꝛoꝛ
tus/ hyſtꝛ ſtudioſſime ſeptus porta/ in exteriod ateꝛo ꝑoſita
eſt/ vbi religiosus t timoratus frater ingit' manens/ oẽs
ſupuenientes hoſpites/ peꝛegꝛinos/ pauꝑes alucat' et be
nigne/ tranq̃m ipm xp̃m ſuſcipiens/ ꝑmo ad oratoriu
ductos in ~~orbat~~ hoſpitalem locus/ eis eoꝝ pedibus/ ac
deinde omnibus humanitatis officijs deuote exhibitis
collocat/ ut femina ſ exortacionis causa extra dimittat'/
eccl̃ie monaſterij patet/ nel aliquis ex fratribus no in do
mo nec ſolus/ ſub diuali t patenti loco ſolum t cum
testu ꝑpt' pluuiat habente alloquat'/ aly vo/ ſi eas ora
tionis gra ab oratorio no ſe elongant/ aduentoria
tm ſuum receptacula intꝛoire non ꝑmittit/ Porro ſupoꝛ
tanta ſollicitudine custodit/ ut no ſolum maiora delic
ta abhorreant/ ſed et amminimis/ leuiſſimis/ et que nobis
ex ipo usu nilucent/ ita ſeruos ſuos cohibeant/ ut nunq;
ſine ne ſcli dei patenq; ogꝛationis colloquentes/ nutibꝰ
magis ut ſignis quam lingua/ ea que necessaria ſint
admoneri ꝙrant/ Si vo in aliquibus ut minutiſſis
exhumana infirmitate negligencia ſuccepione quis
eoꝝ offenderet/ ad locum ad hoc Deputatum/ ita ꝑcia
uel trium horaꝝ conterant/ ubiq; diuino ꝑcus adutorio
inuocato culpas suas humilit' ꝯfiteant/ ac ei tri
tate mentis ſe cõrigant/ Ibi ſedeant ſenior manſueta
ſenectate/ ſine rea t deſcriptione eos diuidicat/ ſic
queant' diuinaq; ſcripturaq; ſecreto ritu/ nullo ſtrepitu ore

nformemus eloquijs ita defecatos et ad vnguem puri
ficatos ad celestis milicie gtuberniu dignos tyrones
mpsetu vite stadio ppetat. Qz qua in ipo vestibulo spe
rosa domus agnoscit, qualis interior eoz homo dispetat
ordiu dō ntō fulgeat habitu exterior aput hoies fo
ris declarat sicut en nuptij varijs cultibus virtutum
fulgoribus ita foris diuersoz vtunt colozo vestibus
Hinc aliud spalmigph Omis glia filie regis ab intus
nsumbrie aureis tm amicta varietate Aly quippe
applicam vetam ducentes in pcipq habitu mi notenoe
puritatem ptendentes nuda z lucea togia vtunt
Aly eiusdem ordinis uxi ob mortificationem carnis
tunica lucea aspius vestiunt Aly omibus exteriorib
occupationibus libi angelica vtam in veste ptenden
tes cum suauitatem forma portus ipa spūs sui nsl
licet typice figurant Venit em ad raonem tunicas
asperas sup eas alias in capitijs laciores ex spūs
pnbus tanqm totidem alis adnstare seraphim ten
tantes equibus duabus i capitio caput tegentes
duabus i manus omem actionem suam veld ma
nus ad dīm dirigendo ad supna volantes duabus
aliquo corpus ante z retro volantes diuina opa p
uenientē et sub sequente contra omia sua tempta
tores vacuā se nuntios ostendunt Differut aute
in hoc quod aly ob gtemptu nidi expmendu cande
vestem nichij tm gerunt aly vō decolore vl grossi
tudine nichil transeuntes alba vl grisea aliam ve
stem tm z aspam fore gstituerunt Talit nutus
z foris nsterni de p totu teroz ambitu fertili z roposa
pgene moeto et nuo nimmesum in breui multi
plicati segnes radiant vtutibus coruscant diuina re
uelatione sepius sublenant angelica z domica vi
sione in exitu vite crebro consolant infirmos curat
Demones fugant celestisq patere dulcedine spūm
nputu licet pgtemplationem interdum pgustant alq
obhot spūs laboribus attriti vigilijs exmanit ieiunijs
attenuati sunt nouo ornandi que frenchia plus
gllare solent totam gne natam in spalmis ymnis et
tractib spūalibus puigilem ducut agnoscit aute sicut
olim in egypto sic z nūc in gallie tremendaq partibus
habundanq ut in hoc niueris sepe seu potenue
ab oriente ad occidentem tribulationem in dereliqone
studem facto eniteat Est pterea diuersis in locis ad
singulare stamen spūalit nstitutum cenobioz et
solitarioz in gene optimo pugnat stim collegiu

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

nuō quidem vacuus vite vō austeritate sepiorib; ul' equale
ul' eminenciq; cluoz; ab; sup̄pressore degentib; incremoris
et abditis locis singuli singulas cellas velud sepulchra
nihabitant oribus manuū sustentant' modico oleum pa
bulo annonā torq; ebde salvate accipiut ac omimode hu
mane conplacionis expres a colloquijs tm̄ diuinis et
orōne no recedunt Domicis solimodo diebus adora
torem quod in omni positum est gaudent ac vbo sancte
ephoretacionis a senioce recepti deiferis salubrit' miste referti
rys ei omi alacitate suscipiunt' Aly vite sue spū deum
timentem habere cupientes antes speluncis parietibq; se
includunt tumtoz ardenq; celo suspenst sabbatizare ac
diuinā' quito complent omis humane sanctitatis exercicijs
inveniunt' Sunt eadem qui squalorem solitudinis ve
stiunt bestiale ferarū ospectū no pmuestant herbis pas
cunt' pelle tenuib; pōpimento vtentes algore noctis
et calore solis minodū ethiopū denigrati velud tim
pani obtegestant atq; tenno habitaculo nitida posth
includi dedignantes tectoq; celi tm̄ vtentes, no se tam
homines celestis cīue, contuberales esse demonstrat
omis hys ab omi nuseo mundi retenti te d'quo supra
disputatū est seclusi post senarij laboris pfectionem
in veri sabbti parte etiam quietem pōsiando posth
nec enormitatis benigni et ydonei intercessores huius
septimi operis timing existant nosti ad ea que sequnt
quib; sti finis tentati dei maneat que pdicto hyba
mundi mutatem expectet dicenda patribus sunt aptos
efficiant

Italus
Janus
Latinus
Priscus
Faunus vel Faucento
Latinus
Deucalion
Aschanius
Eneas fluuius
Latinus fluuius
Alba fluuius
Egyptus fluuius
Tiberinus fluuius
Agrippa fluuius

Aremulus fluuius
Diuentinus fluuius
Podca fluuius
Amulius fluuius
in latino vel alba
regnauerunt
Deinde urbe sub
ammitore edita
Romus et Romulus
Reheas siluie
filij Numa
Tullus hostilius
Ancus marcius
Tarquinius priscus

Servius
Tarquinius superbus
regnauerunt
anzbe hi
hinc fuerunt
consules
usq; ad impa
tores
Deinde nec
Romani pa
tricii

Petrus
Linus
Cletus
Anacletꝰ
Euaristꝰ
Alexander
Xistus
Telesphorꝰ
Vgnus
Anicetus
Pius
Gothex
Eleutherius
Victor
Zepherinꝰ
Calixtus pꝰ
Vrbanus pꝰ
Pontianus
Antheros
Fabianus
Cornelius
Lucius
Stephanus
martirꝰ

Octauianꝰ augꝰ
Tybexius
Gayꝰ galigula
Claudius
Nero
Galba
Vespasianꝰ
Titus
Domicianus
Traianus iiij pſec.
Adrianꝰ iiij pſec.
Antoninꝰ pius cū filio
Ayarcus antoninꝰ
Verus cū ſoc lucio
aurelio commodo

Commodꝰ pty antonini
Elius ptinax
Seuerus
Antoninꝰ caracalla
Ayacinꝰ
Antoninꝰ
alexander
Ayaximianꝰ vj pſcu.
Cordianus
philippus cū philippo
filio primꝰ
Vranius
Decius viij pſecutor
Gallus cū volusiano
pontifice

Xistus ijꝰ
Dionisius
felix
Eutichianꝰ
Gaius
Ayarellinꝰ
Ayarellus
Eusebius
amicꝰ fuere martiriꝰ
Ayelcades
Siluester
Ayarcus
Julius
liberius
felix
liberꝰ ab exilio
Nota felicem
qui in catalogo
postus est
abhereticis in
urbe urbe
subrogatum
Cur autem

in catalogo
ſt a roma
nis quere
Damaſus
Syricius
Anaſtaſiꝰ
Innocentius
imperatores

Valerianꝰ cū
filio viij pſcu.
Gallieno
Claudius
Aurelianus
Tacitus
Probus
Carus cū Ca
rino & nume
riano filijs
Dyocletianus
et maximianꝰ
Constantiꝰ et
galeriꝰ & lioniꝰ
Constantinꝰ
Constantinꝰ cū
constantꝫ et
constante ſcē
ſcatibus
Julianus
Jouinianꝰ
valentinianꝰ
Valens
Gratianꝰ cū ſcē
valentiniano
Theodoſius cū
vrceſſ & post
vrceſſ

	cū valentino	Eugenius
	Valentiniano	Secundus
Zosimus	cū valentiniano	Valentiniano
Bonifacius	valentiniano	Gregorius ꝑtes
Celestinus	cū marciano	Gregorius
xystus	ayarciano cū	leo
leo	ꝑtes valentiniani	Benedictus
hylarus	leo	Nycolaus
Simplicius	Zeno	adriano 2ꝯ
felix	Anastasius	Johes
Gelasius	Justino	ayartino
Symmachus	Justiniano	Justiniano
Ormisda	Justino	leo
Johannes	hormisda	Tyberio
ayceracius	ayarico	Justiniano
Agapitus	martho	philippico
Silverius	forte	Anastasio
Vigilius	Heraclius cū filio	Theodosius
pelagius	Constantino	leo cū constan
Johannes	Constantino	suo filio
Benedictus	Conon	Constantino cū
	Gregorius	filio leone
	ꝑtifices	
pelagius	Johannes	
Gregorius	Sextus	pippino francoꝝ regi ꝯ
Sabiniano	Johes	patricio romanoꝝ
Bonifacius	Septimo	leo post mortem patris
Bonifacius	Gregorius	karolo francoꝝ regi
Deusdedit	Constantino	ꝫ romanoꝝ patricio
Bonifacius	Gregorius	Constantino cū suo fratre
honorius	Gregorius	fratre post filiū
Severinus	Zacharias	
Johannes	Stephanus	
Theodorus	paulus	karolus
ayartino	Constantino	ludovico cū lothario fre
ꝑpatres	Stephano	lotharius ꝑ patrem
	Adriano	ꝑm lotharium cū ludovico filio
	leo	ludovico ꝑ patrem
Azithadus	Stephanus	karolus
ꝫ honorius	paschalis	karolus
Theodosius		

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Adrianꝰ iiij
Stephanus
Formosus
Bonifacius
Stephanus
Romanus
Theodorus
Johannes
Benedictus
Leo
Xpoforus
Sergius
Anastasij
Lando
Johs
Leo
Stephanꝰ
Johs
Leo
Stephanꝰ
Agapitꝰ
Johes
Benedictꝰ
Leo
Johes
Benedictꝰ
Domnꝰ
Bonifacꝰ
Benedictꝰ
Johannes
Johannes
Johannes
Gregorius
teutonicꝰ
pontifex

Johannes
Silvestre
Johannes
Johannes
Sergius
Osporci
Benedictꝰ
Johannes
Benedictꝰ
Silvestre
Gregorius
Clemens
teutonicꝰ
Damasus teu
Leo teutonicꝰ
Stephanus teu
Benedictus
Nicolaus
imperatores

Arnolfus nūc ⁊ſſ
juxta Romanos
Longobardi
Ludwicꝰ
Berengarius
Berengarius
Hugo
Lotharius
Werengarius
Alberto filio
Teutonia

Otto teu ottone
filio
otto post patre
otto

Alexander
Gregorius
Victor
Urbanꝰ
Paschalis
Gelasius
Calixtus
Honorius
Innocentius
Celestinꝰ
Lucius
Eugenius
Anastasius
Adrianus
Henricꝰ
Henricꝰ
Lotharius
Chonradus
Federicꝰ
Henricꝰ
Federicꝰ
Chonradꝰ
Chonradus
Karolus

Ec opus nostrū quod de duabus ciuitatibꝫ
intitulauimꝰ tripartite distinctū inuenit
Cū em ciuitas xpi seu ecclia stadm psentē regnū
statū ad futurū ecclia dicat alit' se modo
pm̄ duo bonoꝝ et malorū in uno gremio
fouere cernit habet alit' nec cū plos bo
nos nr̄i pn̄ris sm̄ gl̄ie sectabit habitud
erit alit' aute cūq̄ plenitudo granū
inuolucri subp̄mat pibus granū uincens
se habent dēmꝫ quod ecclia no solum cū xpō regnat
sed et in pntī horeo granū et palea gremio regni xpi
uocat ni euāg̃o manifestissime habes vbi d'regno suo
scandala que nulla pfecto in illa celesti patria tā quālis
sua et splissima fore potūt auferendo pdicit. Ea go
locutione ecclia xpi pter sacramentoꝝ cōmunione malos
et bonos fide spē et caritate operantes illos sine operib⁹
mortuos habentes regnū suū nominat ea nos ciuitate
eos hūc pntem statū uocamꝰ Nec em̄ in ciuitate eoꝝ
hor. nr̄i hui⁹ sequūt qui vtr̄q̄ mali in ecclia manentes vocant'
sacramentis omunicant cū extrema hui⁹ ea arripiant //
sollicet cōsumāt. ut s. item mali ecclia que corpus xpi
dicit pter tentationū gdiamen et sacramentoꝝ cō
munione debeat acutissime disputant. Hz omnib⁹
hoc scripture nr̄e simplici oculo intendendo omnes
in ecclia fidem tenentes catholicam ciuitatem xpi
uocamꝰ deo qui solus nouit qui sint ei⁹ in diuina dis
positione de singulorū excludentes ciuitatis pces
nosse tripliciq̄ equo statu inuenit' quoꝝ primus hoc granum
sede tempe esse sint et e tres pr̄ pntem uitam exeūt
primus noster sedus nr̄e uiore tres nr̄i erunt. Et enim
Abrā⁹ pr̄s primus abiectus. sedus xp̄s. tres beati. ut p.
et humilis. tres medioc̄es. tres pfecti. Ac de duplici uti
usq̄ parte statu quoniā sz vnus p. humilis in latuit
post datus sibi no solum mitis bonus. sed exercitatione
pfectus non ut primus abiectus. nec adhuc ut nr̄i fuit
erit gl̄ie pfectus et beati medius seu mediocris alter
uo tam infirmitatis q̄ mutationis motibus p̄m̄ vere reli
giosus ignorandus p. nr̄e. post reuelata huius
tanta misterio quanto post manifestatū ueritatē ni ex
cusabiliores sint inspectantibus patres ducti est. De tres no
hoc. quoniā videtis hē ad summā beatitudinē pfectiores
illa ad ultimū nr̄i seculi defectuū et rapina sit nō
cruce ac examinante nr̄issimo iudice vtinā⁹ nobis

tausam in hoc ope dicendum restat. Verū quia ut aut
salemon deū omnia qualiacū cor et ante gloriam sbet
humiliari, que hanc gloriam cuncta sic humilia
tio que hanc omnia cunctis p̄cesse monstrauerat
sub antiepo pedat clario, quātū eo autentico libro colli
gi dat̄ prudēt aptū recor. Qui cū post omnia p̄scru
tōnū tenebras gaudiū eternū cū pace, duce a post
tempalem arumnosam molestissimā penā in bono etiā
p̄ nos gaudiū apparebit quatinus et iste spes p̄sentes
labores breues efficiat et illius timor abhac tempali
si qua est quia tristicia et voluptate detergat. Nunc
eis respondendum videt, qui forte hunc nostrum
laborem tanquā inutilem euanuare conabunt, quas
tot alienarū malorū historiarū narracionibus tem ac
dia sp̄tuarū documenta non digne ministrauimus,
Et p̄mo quidem quātus dñs exemplo beati augusti
ni quem imitari appetimus, idem in libro de cautate
dei fructus exercitii tui deuoti et auctoritati spiritus
eius abundandum esse. Nunquid tu gaudium est dies se
quens noctem, dulcor quies post laborem, summum post
lassitudinē, rubus post ericium. De ceteris o egregi
libro precalipsemenon q̄d dicam, Desinet me tempus
enarrantem si omnibus sacre scripture paginis, utpote
vetus pudus Esdre hester in ecclesiasten proverbia
velim, que dum mistico sensu et deifica sapientia sint
fundi, diuersas tui mortalium cupidines et bellorum tem
pestates ignorent. Taceo ysaiam qui mirabilem mixta
bilium miscendo, sancta sancte spiritu suo tanquā vaticinia
posuere, omitto apostolos qui profundissimos diuinorum
misteriorum archanos, profundissima huius mundi facta
nuntiarunt, ac Daniel ab hystorica narratione ordiens
profundissima visione opus suum finiunt, et egre
gius ille predicator sedem datam sibi pectus aptis sapi
entiaq; disertissimus dei magnalibus, excellentis dis
putator, ad correctionem nostri quedam tempora tenebrosa
opa in capite octavo obiurgando, tonuisse ad nostrum
et dilectum ille zopo discipulus euāngelicas narracionis ve
ritatem alto illo mysterium principio gelidus in diuis
set multa quidem et a sancto fe. p. et spe. dis. s. q. n. s.
et h. hec a. s. ut et cetera exemplo diuini status fuit
vite in captiuo presens et vetus solidetur, ne nos ubi
suauitate p̄sagiens subtrahunt, manifestant inquietis
se thus ad nauem tabernaculi, sicq; huius tam eximie rei
progressum in calce libri ponens, omnem retroacte

exemplum

naccionis eius tanq̃m ꝓhemiū fieret. Duꝫ quaꝫ in
ꝓncipio celum & terram creauit in visibilem ꝓmo et nichil
postea materiam edidit ac postmodum in ordinē eam
& lucem redegit nō ꝙ delinquere nos arbitrem̃ sī emēdā
tis ꝑsentib⁹ vite ministrijs / Dehinc sto. quoniā tempꝰ
deluit post tenebras / ꝑtū deus ꝑmanēt structure
reuelabimus

Capm̃ 1.

Sicut ex scripturis sacris docem̃ cunctas xpi / ꝑmo
violentiam a cunctis retro sub tyrannis nisi delibo
q̃ regib⁹ / sed̄ fraudulentam hereticorū / tyrannicā
vpocritas tempe ꝑsecutionem passa / volumina tam viole
tam quam fraudulenta / fictaq̃ ac omni ꝓfessione sub
antixpo passura erit / Nunc ex hoc qd̄ xpm̃ sequens
xpo ꝓnam vita et doctrina oppositus erit / antixpus tempꝰ
contrarius xpo vocat⁹ / Decet enim ante contrā dicat / Deo
de ihu dom̃ scripsit sz condicione exilia qua dict⁹ fuit
d.m. collibet in vna exegisse / in sancta nascitur credit⁹ /

Nunc vero aduentū eius indicia precedant aplis nō
ignorat qui thessalonicensibus scribens ait / Et nūc
quod detineat scitis ut reuelet⁹ in suo tempore Na
misterium iniq̃tat⁹ opat⁹ iniquitatis tm̃ ut qui tenet nūc ten.
d. m. fiat Et reuelet⁹ tunc reuelet⁹ filius iniquitatis filius ꝑditionis ēt̄ Quod quidē
adhuc eorum cum tempe paulus scripsit nūdum⁹ stetit
scip̃ dixisse ne meminī / Aly vō de dyabolo cum michaele
archāgelo ad reprobam cunctam ꝓmentes sunt / dicti estimat
arbitrant q̃ paulum intellexisse fabulam q̃ membra scrib
ꝑsequendo misterium iniquitatis tūc operabat⁹ ipe suo tp⁹ in
fine mundi ad manifestum impietatem reuelandū forē
ac collectas vires p antixpm̃ effundendū / Vnde in apoca
lipsi habet / q̃ ꝑ post multe annos qui quide numerus
plenitudine significat tempus / sathan cum suis a regibus
membris malicam intra se cohibentibus tartari abyssi
ligatus mittet / plenarie ad manifestū iniquitatis
ꝓpatulum / totas vires effundet / Et Nota qd̄ paulus
omnem patrē dei malicam nō iniquitatem sed misteri
um iniquitatis nominat ut p hoc omnes quem ecclia
a primo ipe usq̃ ad antixpm̃ patit⁹ labore / respectu alterius
quem nunc passura erit / nō iniquitatis sed tm̃ pis
misterium / spēs iniquitatis appellat / Vel misterium
vocat / ut occultum / res en secretas ministrat dicit̄ solet
& est sensus in illo ipe tam manifestata perfecta tam oc
culta erit tribulatio / ut omnem ꝑtm̃ nunc patit⁹ ut passa
fuit ecclia comparatione illius quasi occultam ꝑpetuet
Quod vō subsequit⁹ & qui nunc tenet teneat donec de
medio fiat / ꝑdicto sensu accommodat⁹ / velud qui nūc
sub honesto pudore vera velata tenet / teneat donec

passu tempus in recensenda fronte commissa ad medium
t ad publicu venant Hoc etiam videt immittere tu pmi
st quid detineat sitis donec reuelet in suo tempe vel de
dicit Non ante reuelabit grm spleta malicia antecedo
tempus quo manifestad debet aduenat Inde hanc ipa
reuelationem distessione pressura nouerat Tunc en
caput errores apparebit cu vlta veritate a ritatis auc
tore totus pene mundus Distedet Munda distessione
t hoc qd dicit qui tenet tenebat d d m s ad regnu
celoz mittebat ut sz ombus amore stulicie ingrate re
nitentibus t pha austera regni distedentibus ad vota
que regnu tenet dilectionem venat ut sine cudicia
de medio t de communi quasi quilibet d'plebe fiat Unde
t aut aplus hoc subintegumento verboz qz mualiu po
sset ne videlicet romano nupio quod ab ipis etiam
putabat calumpniam nutuisse videt Hinc de re et
hoc dicit putant quod detineat sitis ac si dicet hoc
quod vos sitis alegentes manifesta demonstra
tione sue vole alio vo ea vba eadem quo d'egno dix
mus sensu de precedoz t romana sede mutantes
iij Ostensa que cum indicia precedant mee de ipo eus
aduentu ac ea que tue fiet pfectione p sequen
dus inde pdictis t no audito ut alia dixat
ego veni in nomine patris mei t no recipistis me si alius
veni in nomine suo hunc recipietis Et paulus ea quod ca
tetaten veritatis no recipiunt ut slui fierent ideo mit
tet illis deus operationem erroris ut credant mendacio
Hoc timuit paulus dicit qd' dns in nullat Unde ecia
dst ritatem dei non mutare sed iniquitatis zelo af
fligant nichil tu nisi quod t pdin pmittunt facit pse
sunt Unde sitis de malis venisse dicat in sancti
bus spu inquisitiua voluntatem t ideo deu spu
acceptan ab eo institutiua potestatem Quod si dns
ipsos regnare permittit pdito magis omn ipsoz capti
temporalis psputatis ac seruendi in suos potestatem
eus sine nobis non accipit Mittet go eum dns in
malignam corde conceptam non amplius qm t qdin
ipe p mittet exercere valebit Sed quercndu est quare
dns ritatem suam tam in manu tribulani permittat
cui ea hosti tantam malefaciendi efficaciam tribuat
At non est mirum si dns ecclian suam demolo sustinet
et ad similem mitia mitia fastigia ut sup dixim exal
tatam an vltime tribulationis bracium ne longo diso
luta otio in amore siu conditoris torpeat exercita gra
uissima premis exerceat palestra ent aut hoc pfectio

ut supᵖ dictu est fraudolenta violenta quidem no ꝑse sed
ꝑ potentiam ꝑsuasu ut multi arbitrantur exercebit. Unde
ꝑ ta de dedet m ipsius tu diebus in seculis ut nec
in .i. seculis machinamentis potentes mundi adhoc
ut manifesta sibi reddant supplicia metabit. Et hanc
puto bestiam in apocalipsi vocatam, nam ipm antixpm
eadem sequitur ꝑsuasio ꝑhibens, nominat, diaboli vo nisi ipsum
tem dictionem. Et hoc cuncta potest ipm ꝑmissa in ppo
rissi venientem, non tormenta extrema ꝑsentis mise
do, sed signis mendacibus et ꝑstigiis, ac imaginem
tantis fraudulenti mundum decipiendi tormenta vero
potentem alioqᶻ adhoc sibi adstitisse intentatumue. Quem vo sciat
unde cum potentem utpote romanoꝝ imperatorem ad
hoc astute contendit et hinc bestiam dictu no caliginoz
uomo vo supᵃ vitam et doctrinam eius xpo contrariam m
Detestati simus qualit' id fiat deo inuante dicemus
Divitias quidem constat quas xpus de sinu patris
ac supis descendens ad redimendu genus humanum
humiliauit, iste descendere astende nitens, ac supᵉ omne
quod dicit aut quod colit deum se extollens, ad decipi
endos homines substituit. Ille vo tuten, et excellentia dei
tatis occultans assumptam carnem, sputis et flagellis
posuit, iste facilitatem suam non ostendens, ac se supᵉ
deum iactans, de hoc quod no est, etiam et honorem ab
hominibus expectabit. Doctrina vo eius inquantu, illius
destruat lucem clarens est in duo humilitatis destitue
nquens ame quia m. s. et h. e. iste superbie mea stat
Dicens flumina et ego feci illa magister apparebat
Et nota quod in fide mea in duobus calumpniandi ma
teriam inuenit, que videlicet alia humane vani alia
carnis voluptati contraria ꝑdicant. Humane vani
contraria ut partum virginis sacramentu altaris
adorare crucifixu honorare ꝑdecessores dñm et hmoi, voluptati
carnis ut est hoc dum volt venire post me se et nisi qs
renuauit omnibus q' possidet n' p. m. ee d. Et de nobis
dantes et bona pauperes et hmoi. Sapientes ego argumen
tis ac vani inducens stultos vanis ipsaliu delicijs allici
ens utroscᶻ falsis promissionibus seducet. Una ꝑ
me evenio ait quod tm erit illis temporibus periculu, ut
in errorem ducant si fieri potest etiam electi. Et in Job
habes que esta ego sit electa illi quippe qui humana vani
sequentes de rerum causis philosophant, sanctis vanis
et argumentis adhoc ut fidem negent inducunt, ipm ad
hoc faciendu minis detrahunt. Delectationibus seculi allici
unt, hec de vita et doctrina eius dicta sufficiant. Reliqua
nunc alios textus

v

Predicante autem ipo humanusq; genꝰ & papue
dauit ꝓphꝫ seducente enoch & elyas qui ad
huc supstites sunt venturi redduntᶻ ut eoꝝ quoꝝ
omnis ante legem alius subiecte fuerit auctoritate
mundus exoree deceptus ad agnitionem veritatis re
deat & de helia quidem dum mythna diceretur habet
Ecce ego mittam vobis heliam tesbiten qui conuertat
cor patꝝ ad fꝫ & cor fꝫ ad pꝝ e amphꝫ venat deꝰ dñi
mi & manifestꝫ Deuteroq; vo ni apocalipsi stephi manifꝫ
vbi rursum ꝙd abantexpo interficiendi ac quaꝝ ipe pꝰ
her spꝰ ores dñi tam ipoꝝ qm̃ aliorꝝ stoꝝ sanguine ad
dñm clamante ꝓmissus finem ꝓsecutoni sit imposturꝰ

Ca^m vj

Legit' Tempꝰ quoꝝ tentationis tribus annis & dimidio
tendem sunt quod & dies pdicant exhoc quod ibidem
dicit usq; ad tempus & ipa & dimidiu temporis pro
tendi latent' immutᶻ euidenci autem ex illa auc to
ritate apokalipsis ciuitatem sanctam calcabunt mensibus
xl. i^by declarat' Quam breuitatem temporis exiguitate
ꝓsecutionis ꝓpter electos aduersarius dñi iudex pro
uisam esse dies illi non fuerit salua omis caro sed ꝓpter electos bre
uiati sunt dies illi

vij

Peracto supe ciuitatis capite nisi delios undeq;
ꝓphetis iam si delusum cernens adhuc eos tam
venire reduᶻ aliud ꝓphe & fuerat nisi filioꝝ
ysrl sua hereditas maxis eligunt sibi fieri post hec
locus penitentie manet cuncti spiritui omis mortalis
latex ysrl omibus que ꝓdicta sunt ostensis significat
mundi status in sole luna stellis maxiq; tribulatis rectis
ptimere et expectatione que sup totum orbi aduentuꝝ
xpi cunctis nutu ac ciuitatis xpi pcuros dicit
dñs nisi veritatis custodes suos blande tumultuans
cum videatis nequid hec fieri stulte cogita ne est aliquid
dei dum templi fuit in nocte q̃ no ꝓphetis edentibus
& bibentibus nubentibus nupti tradentibꝰ nisi dñi
aduentus ubi enim venire non dubitat, dum no ue
delit' sed negligia ociosis ꝓcidentia ꝓpiet' sed
tredendi est dñs semp desiderantꝫ iudicat ꝓuide semp
ad ueniendum reddendum paratꝫ inueniatᶻ

viij

Longo me iam ores torpentem & diuersas ob occupa
tiones quasi dormitantem ultimo de ipe locutꝰ
tuba salutaris excitet dum enim hec audita semo
pigritie depssus non erubuit ꝓ pri eram exurgere
mortuꝰ fateor quia ad plenum sensu iam dum de
tracto timore me ymmo nullum ad tam ardua
tractanda iudicem dignitas suppressit malens deb ma
los fletus in lugere qm̃ magnis de rebus mentiri

temeritate temerarie disputare Hoc ei qui dicit Va
rate et videte Nonne eam ptinebationem consilij semp esse ne
cam amica ocij negociosa officia remittere sapiam Quibꝫ
dum nequam adplenū venire meretur qui in nimij im
portune negocientibus quibus temuit attendere videtur
Unde hec ẽ resurrectionis tempore non meis sed illis qui pt'
delicta nostra mortuꝰ est et resurrexit pt' iustificationem
meam incubus z ope fulti de resurrectione mortuoꝝ finem
ipsem dicẽ ordinem ipmꝫ obmige musorantes ut a morte
anime sustitatos digne tenta eos loqui gradat VIIII IX

Quum uig aplin pax z securitas dixerint repentinꝰ in
territꝰ sup veniet tribulatꝫ ignis metute cuncta de
uabunt Quam stli pugnen extimatione non
solum nri pheretro spu verdior pdixerunt Sed et quidam
exigentibus humana sibimet ratione philosoꝝ opinioni
bus sententiauerunt Unde papinius phoz plato mundu
abditis nature venibus aqua premi pto igne pcrepandu
ut tymeo suo asserit et quidam poetarū de eadem re sic ait
Terminat aspera ignis Duo mare quo tellus in nesacꝫ
regna cli cedat z mundi moles in merga laboret Sed
et Sybilla in sphera d' xpo habitu ultimu huius mundi
extremiꝫ iudicij manifeste nimut Perfect eandem iosephꝰ
primi hominꝫ qui rerum causas tanto subtilius vidisse
potuit quanto priuilegium ceteris creationem creatoꝝ
vidit rerum omnium extimatione una ignis virtute alteri
aquis multitudine pdixisse Cui concordans ecclesiastes
terre cli inquid erat prius z hec de aqua et p aquam
consistens verbo dei p quem ille mundus aqua inundato
pit Celi aut qui nunc Quasi et hec eodem verbo reposite sut
igni reservati in diem iudicij z pditionis impioꝝ hominꝫ
et nisea Adveniet dies domini magnus in quo celi magno
impetu transibunt Elementis vehementi non nulli volunt petri
sensisse tanti flamma ignis debe extende quantu prius
aquas diluvij constat assumpsisse Aut cum celum et hec
celum nimirum aereum intelligens unde et aereis celi
dicitur prius aquis inundatione posse nos qui nunc sunt
eodem verbo reposite et igni reservatos z eodem modo et
qualitate ignis quo prius aqua extimandos ut in me
lius mutandos IX X

Sed non negreue queri pot quonam uig hanc auctoꝝ
veritatem ipsius veritatis attestatione celi et hec
transeant ut ponus perierunt pphta dicente Tui
autem pibunt in eternum tu autem manebis Elementa cum prioꝝ
bus creature in principio facte pibunt tui nulla subsa
pice credat z septuplicata species ignibus fulgurū z tempestatū
premi cruciatus dicat hec vbi nec celum stat Quicquid

tra stratu celum qđ dignu & stupu ẽ pbit qu stupuh fa
celum stulti sꝑ qđ stolu quid dicat diligenciu uidem
Dnm ẽ tristice duersis modis Est nemiꝫ tristis de
non esse ad esse ut de esse ẽ nõ ad nõ esse ut de esse ab alio
esse & tristus ut ficto nomine dicam aliacronus ad faciendo
aliud ut alitronis a faciendo alitronu Dnm tristis alitron
in diuina pagina duersis modis fieri dicit & ut de
bono in malum ut d' malo ad bonu ut de bono & melio
ut de malo in deteriu De bono in malum tristi lu
cifer factus De angło dyabolus de uita ad mortẽ uigens
De malo ad bonu Paulus persecutore facto apostolu de
morte ad uitam tristatus De malo in deteriu hierodes de
cruciatibus corporis ad stultissima gehenne tristiciaꝫ
tormenta De bono in melius quilibet fidelis de bo
na huius uite querentes tristatus ad beatam retribu
tionis ethne Et ẽ de xpo dicit quia tristi d' hac uita
ad patrem Hic g' celum & hec dum tristice dicit nesci
mꝰ de esse ad non esse uel de uelud abolenda quod esset
tristice ad aliud esse sed de hoc statu ad alit ee & ad aliu pul
chriorem longeq excellentiorem commutandu & tristigu
randa asserunt Unde paulus ꝑ e f hꝰ mundi figura
m quod no nã ꝑ ta quasi nichil dicerat ipi pbiunt as
pernis utpretaretur subiunxit Sicut uestimentu u et s
o m eos m at sꝰ dicit Tabescentia & quasi senescentia
celonga & multimoda tribulatione hec elementa nichil nichil
statu ut de deteriorem amictu decreata immutabiliꝫ dum
uos ꝰ recte inspiciamus quod & cu dixerit haut mutem
celum & terram ꝑsse dixisse dr cu & deo Tu aute pma
nes et uestimu Sicut u u & ste o m e & m t ai
ipe es & a t n d & no mutabis nec stabilissima sed
creatura ad creatoris siu in mutabilitatis & ydumpta
tui comparationem prece ueterascere comutarei debẽ pu
ritatis intuitu rez mundissime no mundi indicant
Sicut dicit astra no sunt munda nisi respectu eoꝝ Sicut ꝑ
non abolita fuba sed mutata figura celum nouu et
tra nouã nouo usu nouo decore nouis corporibꝫ
decent ꝑata omiꝫ inequalitate ac squalore detsa ad
instar paradisi dei pcipicata Qui qu dicat duo ele
menta aereu & aquaru tranquilla ꝑ asserectionem
non necessaria indubitanter alio in ethereu commutato
non stupe esse Unde in apocalipsi & uidi celu nouu
est Non ẽ ut supi celum et terram tristice uidi sed
non esse dicit Aly ea no de prie ut no sunt sed in
melius stant & terram mutari opinant sicut reuera
Johes in apocalipsi uidi uitreu se uidisse testat qđ

br nusceabilit' potius qm̃ ad litteꝛa intelligendu videt'
hoc de aqua. Aque autem sue nsubtilitatem etheꝛis tri
bat sue nu ꝑa subtilitatem liquatis & defecatis exstat
nequaqm̃ in ipa fallit quod dictu est celum & hec tñ
bit. Quod siquis acutius discutiens ꝓpm quoq; ethereu
huius punctionis ꝓpietatem ee futm̃ & nampliores
elementaꝛes tñsitiones autumat. Deinceps dictu quod celu
tñsitat no calumpniandu est. xj.

Nis factis vera octava ꝛsurrectionis mortuoꝝ
restat resurgent q̃ omnes sed no pari modo oēs
alius nec dumbelem ne utiam etiam alius in ob
ꝓbrium ut viderunt semp de hac pulue vigilantibꝫ hec ꝓfecto nouis est duas ꝛsurrectiones esse videlicet aie vigilabit
et corpis quoꝝ nixi duas naturas ꝛsurrectiones esse
xpus filius dei ꝓmagentis exortus auctor exstit est
em vita corpis anima vita anime deus. Sedm hoc igit
quod deus est animas peccato mortuas suscitat verbum
dei filius. Sedm quod hō est suscitat corpa hoc hoc filius.
Quod ipe memoꝛm loquens nsumit hora venit vobis Amen amen
dico vobis quia venit hora et est. n. e. q. m. audierint
vo. f dei et qui aud. vi. Hoc de prima ꝛsurrectione dictu
est hoc qd dicit nec est uerus ambiges promittit. Subsequens
autem de alia loquens ait sciat pat hꝫ u. in se f. de et
f. vi. h. nsentiꝛpo. Habet quippe deus salus vitam nse
metipo. qui ee se a se nse nimis. aliunde vitam no de
cepit cui est vivere. quod ee nec aliud ee quam vivere
quia ipe est vita & sic vita quod simꝫ vita est ab eo. qui
ipo ens unius. manenti & simꝫ sine ipo nec. vo. nec
mo. nec simꝫ. qr qd factu est non in se sed in meipo vivit
Dedit q̃ & filio ha. a semetipo dum homi in deu assumpto
habere ex gra quod deus dei filius habuit ex natura
unde subsequenia precedenti sensu ꝓximatione ꝓximat
potestatem dedit ei & iudiciu facere qr filius hoīs est. De
scdm dicat dum dr̃ intra habere in semetipo dedit potestate
& iudiciu facere non qua filius dei sed qr filius hoīs
est. Non em ex hoc quod filius dei est aliqs dedit ei pat
ut aliqm̃ ꝓtatem acceꝑt a patre cui substantialis & aeter
na coaeqꝫ ab eno genitꝫ est nisi forte dicamꝫ quod
genuit aliud autem amplius de sede agit ꝛsurrectione
consequent' audiamꝫ & cohibete aut miraci hoc qr venit hora
ꝓfecto nouissima non que nunc est. Et quando qui in
monumentis sunt audient vocem eius & ꝓcedent. Su
pius dixit venit hora & nunc est. q. m. a. u. f. d. & q. a.
uiuent primam ꝛsurrectionem ee se in hoc quod deus
dei filius est fieri declarans sedo ni dixisset quod pater
dedit ei potestatem & iudiciu facere qua filius hoīs est hꝫ sub

uigent Nolite mi q. ue ho. ẽm q̃ in mo. sit au. u. eiq et p
cident ar s dicẽt Ne meecmi s pluten accepi filius homis
udicau facẽ eum ꝛ pluten accepin corpa moneten ec
dacta q̃ monumentis adortan ẽuertere Nuc goiy prima
resurrectione a morte omne sustitatus fuerit in scruda
decheuptione admodeuptionem minuatey tñsbit Vnde
est etho Beatus qui parte hr̃ me surrectione prima in
hoc sẽa mort potestatem non hr̃ Sequit q̃ opposito eiusq
in petis sus morens prie ẽsurrectonis particeps no
fuerit maledictu sedcp mort etualit addendu. xij.

Quod autem ẽsurgant mortui no solum cronica
et apli nouer legis doctores affirmat sed ꝛ antiq
patres ꝑhetico spũ ꝓdierunt / quale est illud legis
latoris testimoniu quod dns ad ꝙstandos sadduceos ꝓdixit
dicens Ego sum deus abraham deus ysaac deus iacob
cum non sit mortuoꝝ sed viuoꝝ deus Et in libro Job
Putasne mortus homo rursum vivat Cunctis diebus quib
nunc militio expecto donec veniat immutacio mea Credo
quod redemptor meus vivit et in nouissimo die ɔ. surr
et illud Ezechielis Ossa arida audite verbum dñi: Hec di
cit dns Ecce ego mitto in vos spm et viuetis et dabo sup
vos nervos ꝛ succrescere faciam sup vos carnes et
sup extendam in vobis cute et dabo vobis spm ꝛ viuetis
Et insica ꝛ accesserunt ossa ad ossa vnumqdq ad iuncturã
suam)tem ecce ego aperiam tumulos vestros et educam
vos de sepulchris vestris ꝓpls meus Quod ergo plane
quod euidenciis de re tam secreta tam ꝓfunda deci
potuit Ossibus em et arideis quasi eam semente in se
cussa phisice vivere non habentibus nervos succes
cere carne vestiri cute sup extendi spm reanimari poste
rius talibus defunctis sus ꝓduci diuina virtus pdi
cat quẽadmꝫ ꝛ illa võne cuncta paulus meminit ubi ait
tu quod seminas no vivificat nisi prius moriat
ad reddendam ẽsurrectionem inducãt / qui singlis
annis nudum estual ferencre decoqui autumpnali
sterilitate decerni accipere hyemali algere arc
factu emorientem benigna himiditate reducimus
vivere tempꝰ de morte sustitui conspicimus Quotid
vero quedam creaturis nate indutis naturalit alia
creaturis sibi ẽsistentibus potencialit ẽtor omn operũ
ubi dicta ꝓsentes locũ no flagitant. xiij.

His dictis videndum est quorsus qua etate quo
sexu qua forma mortui ẽsurgent Vbi pri
mus stupendus est omnia humana tempa sive
aque ab sibita sive flamis ꝛ assumpta sive vi ssteri
bus hec mouentes redacta sive abyssus denorata

VIII.

et in corporata sunc ꝑ diuersa tractuum spacia distracta et
separata fuerint vbi aplm iussu dñi nuncii archangeli et
tuba dei ad prisman vite sibum indubitant' redire resurget
aut omnes ut aut augustinus tam magni corpis ẽt in nul
exeunt ul' futuri exant etate adolescentie q̃mus' obierint nil et nil
sexus nisi tantum ul' sensus corporis forma vbi nec mentis
nec ipius corpis ulla remanebit infirmitas Vnde erubescit
quis nudo corpis modo in quo mortui est resurrecturus
rum quecp; horret contendit non est nunc illo laboriosa an
tradictione pugnandum Non nulli ꝑt' hoc qd' dictum
est dominos ocurrerunt omnes numerum ꝑfectum ꝑ in nouis
sucam etatis plenitudinem xpi et ꝑfectos imaginis
filij dei nec in eis femineos resurrecturas feminas re
dunt sed in uiros omnes qm deus sibum hominem fecit
exilmo femineo exercs Et in melius sepe videnꝫ qui
utrumq; sexum resurrecturum esse non dubitant Non enim
libido ibi erit que est fustibus est causa Corporibus ergo
illis uicia detrahent nã sanabit Non est autem vicium
femineus sexus Sed natura Venit in membra femineo
non accomodata usui uiri sed decori nouo q̃ illicerat
aspicientis concupiscentia que nulla erit sed dei clemen
cia et sapientia laudet que ꝑ quod non erat fecit et li
berauit a concupiscentia quod fecit Et post paucos Creatura
dei est femina sicut vir sed ut de uno fieret unitas
commendat Nisi forte sexum mutauit utrumq; sexum
restituet hec Augustinus Sup est ut de forma corpis disputemus Non enim egregios in tam magna statura quemquam
tes grandes in tam exigua prementibus extremitate contrac
tos ul' debiles tam imbecilli in equalitate ethiopes infra
tetra coloris deformitate pingues ul' maculentos in
sua supfluitate ul' tenuitate ad vitium que omni ma
cula et labe carere debet recedendo est reparatori Vni
uersi dugs Omnis pulchritudo corpis est partium congrue
tia cum qua dam coloris suauitate Vbi aut ẽ par nisi
tium egritudo aut ideo offenditur qua parum est
aut ideo qua parum minuit Cum nulla erit deformi aut to ꝑ
tas qm facit in egritudo parcum vbi et que pua sint
tolerentur et quod minus est quam decet unus creator
nouit in subplebit et quod plus est quam decet una
tenere secuata integritate detrahet Colorus porro sua
uitas quanta erit vbi iusti fulgebunt sicut sol in regno
patris sui Hec claritas in xpi corpe in resurrexit ab om
nis discipulos potius abstondita fuisse quam de fuisse
recedenda est Hec de iustis Reprobos cum qualitate resurgit
(supflua est)

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

De monstruosis vo et abortiuis ad sciendu vcor xm
quod omne cui hec diffinitio animal vocle t morta
le ggrent ut ad vitam ut ad mortem rsurrecturu
esse credamq Si go sint aliqne gentes monstruose vco=
nalie sint t mortales ut abortiui qui vcm aiam habe
cpnt d' quib' moyses in dewthonio loquens si quis aut
et illu" pcussert mulierem abortiu fecerit si formatu fuerit
vcdat nam p aia qu huic legi subiacent Ceta vero
vone cuncta quitcuq humane sltudini accedant
ut simee ut quocuq modo antiqs hoam generi p hec
illudat ut faimi t si qua sit hmoi dubiat rsurrectione
aliena nostmt Ceteru de bono fcatus hui' pub' quos
natue creor ut male duxit ut male quixit laboriosq
desputace necesse no est psertim cu in talib' septe libris
copiose sanc a patribus hec emodata fuerint questio xm
Verum inquirendum est de hys qu vsq rpuntur
vtq in illo statu ad iudicu rapiant' nel poti
sint t alij moriant' et cm rsurgant Nemo
em surget pt qu prius no morit' Non desunt q' putet
hoc quod dicat' indicare vnos t mortuos ste accipiendu
ut vnos' eos qui tunc rsdu reperiant' dicat' eos
qui dormierunt t di pulue hec cmgrlubunt mortu
os intelligant' Quib' accomodatu videt' qd in paulo
legit' Nolumq em vos ignorare d' d ut no c sit c
xp q si n h Si qm c q vlus m c t v t dil c q' de
p t ad d cu c hoc e u di u d q n q' u q re sma
d n pe q' d q t d in ussu et uoce a t m t d d de c et
m q t xpo sit re p Deinde nos q' u q' aliqu s e c
t n o xpo in a et s s cu dno ardmus Hinc vba sanct
videnf dno adiudicu uenerit stos qui adhuc vivunt
sine qu emorte rsurgent simul mutari oport Ve
rum aut no puemus sed istos simul cadem hora vbi
momento tu illis abuiam xpo nubes rapi Si nubes
hunc sensum sortiu rpti fuerint no morient' qno
modo gnalis erit rsurrectio Nunc stabit qd dixit
paulus omes quidem rsurgemus Neqnd sibi ipi con
trarie estimabit' absit sed nubes ut rpti no' dissimi
t recte est quod vivi cum hys qui rsurgent simul
rapiant' in aera et vide est quod ait in psalmo can
tate qui est homo qui vivit t no videbit mortem a
debito vnusq' earu' quod t dns qui nil rapuerat ex
solui mortem voluit minus non erit Pot quippe
unusq qui cuncta acdit ex nichilo nisi cohabitate
in xpo rapta morte dissolui statimq aduntam vocat
qnis vivi t mortui hyemis boni t mali accipi non
ni egrdie possit Siquis vo dicat eos nullo gnerali

mendio ꝛcmandos ꝛ ſic aduntam tum alios ſtubrio
rundos non eſt ei co decertandi ꝫ videat quomo ꝥba
apli quibus obuiam ꝙpo macra xpi doctr' intelligat.)

Hunc nobis nr̃hor tñſer̃int' legendū eſt quid XV
vocem archangli tubam dei intelligat Vlam ꝛ // qui
alibi de eodem loquens miſterio omes aut ꝛſur
gemꝰ ſed non omes mutabim̃ in ictu oculi i nouiſſa tuba Canet em tuba ꝛ mortui ꝛſurgent i corrup
tibiles et nos mutabim̃ Vltimā tubā ponens alias
prius nr̃epuiſſe Declarat habes ꝓfecto in apokalipſi
et vii angli qui vii habebant tubas parauerunt ſe ut
tuba canerent Et ꝓmus angls tuba cecinit ꝛ 29 ꝛ 30
et ita uſq; ad ſeptimū Quam tubam nouiſſimū quan
dam vocaſſe nō inuenim̃ intelligi poteſt ſit qui
ſeptem tubas dei nouiſſimas dei ſtos ꝓdicatores qui ſex
ꝑ vniuerſas mundi regiones ſacre cohortationis tuba
corda nr̃a quaſi contactus mſmando priora ꝓmiſſis
allexerunt nec aliud aſſumpſ nouerunt ꝛ voce
penitus pulſarunt intelligunt Quales in prima Enoch
in 2a noe in 3a abraham et patriarchis in 4ta moyſes
in 5ta dauid in 6ta ceteros ꝛ apl̃os coꝛ ſequaces
fuiſſe Ad ſeptimā ꝙm et nouiſſimā vocem ad excitandos
dormientes emiſſam tanto turbabunt cōcurrentem
quanto ꝑſentes ꝛ quaſi realiter ea que in ꝓdicta fuerat
ꝙpo prodentem affectu vocant Nec ſanctus de ꝙ prius effatum
dictum angloꝝ fieri credit' vox ꝓpt' rem tuba ꝓpt' ſignifi
cationem non inuenient' appellat' Sed cum dño iheſu
et ſpecu ad celos aſcendente vox angelica ſic refert
quem admodū videſtis eum e nubibus ſcendentem
vox tube nr̃e illud aſtendit deus in nubilatione ꝛ dies
nouiſſime tube comparat' quia magis ꝙpo in manifeſtatione
nr̃ecundo et ſpecu adueniendi deſcendente vox an
gelica nunc ꝛ nostros aduentus habilit' expiritus
tuba vocat' Sic ꝓcurrentem finitū nr̃orum vox tuba fut
quanto magis realit' ꝛ ꝑſentialit' illud idem edicendi
ſonus tuba erit Vt nulli nr̃i tubas nr̃e donis ſpūs ſti
exquiſitius comparauit ſingulisq; ſingulis etatibus deſtr
dendo tubuentes nouiſſimū tubam ſpūs nr̃orū appellat

Hic eſtimatis aduentus et nr̃ique cuntatis voluit XVI.
diſcuſſor dum veniet non dubiū eſt Nemet
aut inducabuit in ea forma in qua prius venit
inducendus ut equa lance mundus ex ſententia deſtr
uatur nr̃iat quem in cruce humilit' venientē
elata prius mente contempſerat Vnde eſt illud ꝓphetarum
vndebunt in quem trāſfixerunt Pater em in ꝑſona
ſua no inducens omne iudicium dedit filio ut quem

prius diuersis abyssis occultis innocentiam exponeat
hunc celestis theseus et superior dnus gsistens
iudicium vnoz et mortuoz faciet Nec in humana
forma in nubis apparebit iustis tanto clarior erit
et formidabilior impijs quanto ea antea visa fuit ob
seueriorem et detestabiliorem aspectum eis eius et fortitudo
que in precursi aduentu non poterant sustinere sed
non visa abstinebant tanto in eo erit manifestius
quanto aduentus aduersariorum exercitus ochemeron
Vnde est illud malachie Dies potest cogitare diem
aduentus eius aut quis stabit ad videndum eum Ipse enim
qui flans et qui herba fullonum et sedebit flans et
mundans argentum et purgabit filios leui Id est de
ecclesia Non solum eos qui quasi stipula ab igne furoris
eius consumuntur damnabit sed et illos qui sortem
hereditatis non habentes intra leui filii votantur uel
eos qui argento comparati digni quo in celesti thala
reponantur inuenti fuerint virtutes sue sup excellentia
maiestate trahit trutosque purgabit nix bini eos Na
et virtutes celorum mouebuntur et hac disputatione ful
gorumque indicantis arbitrum intellexisse danielem
cum dicit Torrens ergo flumine ignis vote eius
ignis accensus fluuius ignitus rapidusque egrediebatur
a facie eius Cum enim quanta sup in estimabili glia
celestis apparet ea precurrit precursoria gloriosus et
admirabilis apparebit eo ipsa subiungit Millia mi
nistrorum et decies centena milia assistebant ei xvii

Itaque ambabus hinc inde citatibus coram throno iudicis
constitutis sue presentatis vna ad dextram patris
generosam altera ad sinistram posita causa ventilatur
iustissimus iudex tunc habitus Porro nulla erit in
iudicando difficultas vbi cognoscendo discernendo
sententiam accusandi et defendendi tanta erit in
diuine vnius facilitas Vnde daniel in libro visio
nis sue Iudicium inquit sedit et libri aperti sunt Apa
rebit autem apertus liber in apocalipsi sua vide
Aut thronum magnum candidum et sedentem sup eum
ad cuius aspectum fugit celum et terra et locus non est inue
nitus ab eis Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes
in conspectu throni Et libri aperti sunt et alius liber
apertus est qui est vite et iudicati sunt mortui ex his
que scripta erant in libris secundum opera eorum Dum sunt isti libri quos daniel simul et pos
possunt ut quos est ille alius liber quem petrus adducit qui

cauon vite nominant Nunquid deus humanis mar
facta singulorū ne memorie eius elabant' omnip
ns et sedm hoc vnicuiq; iudicabit Diuis magis
vnig; cuiusq; conspiciendi venit ut creator non abli
uiscat' ut immutabilis iudicabit ut verus a stabilis
ab eterno dispector Sunt go libri ystorie singulorū
sanctorū ad mortem uel ad vitam iudicantes libe
ros alios quo vite dicat' ppha gdtorib; qui a ab eterno
uiste dampnandos putat et misericorditer vocandos
et iustificandos predestinant De hoc libro impios dele
ri impcat' psalmista cum ait Deleant' de libro viuen
tium et cum iustis non scribant' XVIII

Quid vo sibi vult quod dicat' iudicū ut ad iudicū
dum ut in iudicio sedere no iudicū sedere dicit' sed
ang Ait sequendum et pterita quia illic ff. tam ff.
Sedent ne sedes Nec sunt iste sedes quod iudicū
diuersarum petarum pulsarum ut inueniamus ut accipi
amus ut obtenuitti mereamur Non possunt sedere
nisi nimi sedes no possunt sedere nisi nimi iudicū
Sunt go alique sedes et nime nisi quibus deus sedeat
Est iudicū et nimum in quo iudicia sua disponat
Nam tropus frequent' in diuina sptia inuenit'
ut sunt in humana pagina parthonopeus pictus
p paruma parthonopei picta ratione conspecta dicatur
ita eadem ratione sedes sedentes iudicū significante se
dere p iudicare affirmetur Nemo ergo alia ratione in
dicū nisi sedes hic notari possint non solum quod iudi
cent sed ex eo quod deus in eis iudicet non solū ex eo
quod sedeant sed et quod deus in eis sedeat i. inhabitat
Sedisti inquit ptha sup thronum qui iudicas equitates
unde anglis hoc tm dictū quitang; an no eadem de
sanctis qui in eo sedebunt in quibus ipe sedebit et iudicabit
Sedent quippe cum eo sancti iudicantes sicut ait in
euāio ipe qui mihi sed et ipe in sanctis iudicans
mentes eoz ne ulla pturbatione uanillare valeant
inhabitando regens ne ulla pturbate a certitudinis
norma exorbitent Significando implens sicut dicit
iusti Diuina ystoria Sedes est sapie Sedet go iudicū sedet
et sedes quia sth apli sic illic senatus eccl'ie unita
torum quos deus inhabitat ad iudicū venientes non
iudicandos sed iudicaturi officio fungent' Sunt
enim ibi quatuor ordines Duo bonoz et duo malorū
Et bonus vnus iudicabit dns alter iudicatus Iudicans ptitoz

qui ꝓpꝛijs voluntatibus et facultatibus abrenũciantes
xpm secuti sunt quibus dictu est sedebitis et vos sup sc
des xij iudicantes xij tribus isr̃l Duodenus thronus
ꝓfectionem illius ordinis declarantibus iudicantibꝫ
non ꝑ tam ꝓfitoꝛ iustoꝛ thi qui sua licite possidentes
opibus nec obtinere nexuerent ut ad dextera collocati
iudicati prent et examinati benigne audiant eſurien
et d. m. n. et vente benedicti ꝓcis nrĩ ꝓ x. q. u.
p. c. a. o. m. Analogu iudicandus et damnandus
qui bona tpalia ad omnibꝫ vsum humano generi
a creatore in dulcamalo auaritie sibi usurpentes
indigentie pauꝑum vsticia clauserunt quibꝫ ste dicit
Eſurienti et cĩ d. m. n. Et discedite a me. mi. 1. 1. et
cũ ĩt analogu iudicatis a damnandis, qui obstina
cie meditatis ꝓmanentes ad aguitionem dei
appellare nõ ꝓcurarent de quibꝫ dicit dñs nõ re
mpꝫ in iudicio nr̃ꝓ. c. 1. Non eꝝ ait peccatores
nõ rẽsurgent sed cum dixisset quod impĩ. 1. mſde
les non rẽsurgerent iudicium i. ut pereant. 2. iudus
de istis adiunxit neq; pec̃ m. c. iustoꝝ de q. dicit qꝛ
surgent quidem ad iudicium sed nõ ad iustoꝝ gaudiũ
videl nõ plenu auaros sed et ꝓsertim tm̃ minoꝝ sub
nue xpiane rẽligionis in pcis suis morantes ad iudi
candoꝝ damnatoꝝ ꝓmerce collegiũ Neq; eꝝ illos
putauerim qm̃ qui vite sue negligentes nec dignã
ꝓmis. sed nec ꝓpe aut nusquam et subvenire nouue
runt Est eꝝ verecundi ꝓuerbiu qui sibi malus ci
bonus est Et illud sapientis ayscreare ante tue pietatis

XIX Hunc videndum ubi dicendi est vbi // deo
extremi illius iudicij cognitoꝝ agat. Non
nulli ꝓpe ꝓphaꝝ que dicit in valle iosaphat
diudicabo eos ad littam eam intelligentes nõ longe
a ciuitate sancta in valle iosaphat futũ iudiciu pu
tant ut in loco quo iudicati sunt iudicabit quos
dns adueniat Vnde quidam simpliciores sepulchꝝ
domini occasionẽ causa visitantes in pfata valle trans
ora sibi ad illam horam de notantes lapillos seu alia
ꝛecta collocant Hunc ut vbis ieronimi vtar pu
et simplicitatẽ ex deuotione fidei ꝓcedentem nõ damp
namꝰ nec hꝫ ꝓ sententia approbamꝰ Alij minꝰ intelli
gentes ex quod iosaphat ebraice latine iudicium sonat
Vbicuq; locoꝝ celebret illu iosaphat i. iudicem dicut

Alio ꝑtex uerba apli sup̄ posita quod postq̄m rapiendos
nubes obuiam dño sibi dicit & sic semp cū dño erit
subuehit in aere futuri iudicii estimant. Quidā autem
melius sentire uident qui hoc in hac futuri uidebit di
cunt. Corpa quippe de hac facta, nec ad meritorū pēas
ut puto malorū imutata uerisimilius est in hac
aduersa collocari qm̄ ad subtilis elementū ei sua
in pdestinatione qua prius ea adima ꝑtere oportet
sursum trahi. Nec repugnat illud apli testimonium
qui sibi ceteros xpo in aere obuiam ire semp cum
xpo futuros esse dicit cū possit cū illo ad celos, quocūq;
loco sibi placuit sue molestia gradiens redire, ꝓpterq;
sublato impio ne uidat gloriam dei in gaudio sui dñi
ubi semp cū ipso maneat intuere. XX

Deus quanta celeritate hoc iudicium finiat dicē
non oportet, ubi omnes regiones et cauillationes
quas in hoc seculo in causis patr sibimet ꝑfingūt
iudices subtilitas & recti cordisq; scrutatores acutissima
puncto euacuabit. Hic em uix formam iudicii in rei cau
sa qua accusator impetit patronus defendat testes
ad conmutandum intendit iudex uerbosi nostri ut ho
pe fallit, reuisq; qui damnandus erat absolut. Ibi
quia ostensa unicuiq; accusante seu defendente ibi
esse non potuit in exhibili celeritate illud iudicium ex
simari recedendo est. XXI

Restat ut de fine rerumq; cunctarū quę ꝑfecto uisue
rectionem iudiciumq; sequit inquirendum. Discussa
em ut dictum est in iudicio conbusti causa, illa ꝑ
qualitate mutatis coronabit, ista in capite suo diabolo
principe ac seductore suo antixpo, cuius penis gdemp
nabit. Quod patet in apokalipsi ubi dicit & dra
conis qui seducebat eos missus e in stagnum ignis
et sulphuris, ubi et bestia & pseudo ꝓpheta cruciabunt
die ac nocte in secula seculorum. Quia posuit draconem,
bestiam, et pseudo ꝓphetam, diabolum in suo nomine,
in bestia babilonem seu mundum, in pseudo ꝓpheta uero
xpm intelligens, quos in stagnum ignis & sulphuris
missos cruciandos die ac nocte in secula seculorum dixit.
Ignem em et sulfur eternitatem incendii, p stagnum
horrorem loci, p diem & noctem ac secula seculorum pena
rum indeficientem ꝓtinus demonstrant. Erit ergo
ibi incendium sine uis locus sine tergiuersatio, ultima nox
sine die pendens, diuturna mysteria sine fine, sperare
de ipsis cruciatus damnatorum qm̄ hic bestiam, ueritat

alibi loquens Sustulit aquam unus angelus fortis lapidem angularem malacum et misit in mare dicens hac impetu mittet illa civitas magna babilon et ultra non invenietur Talis locus apud eos similia dicit ubi videlicet divina scripta de re invisibili ut spali loquens collatione facta materialibus seu rebus volumus permutatis eos scribimus Non enim credendum est angelum lapidem realem in mare misisse sed pfato usu locutionis impetu et velocitatem dampnationis ejus auctorem in summa sit quod in fine legit Percussit pdicte civitatis utique longus describit ut dicit cecidit Cecidit babilon magna et facta est habitatio demoniorum et custodia omnis spus immundi et custodia omnis volucris immundi quia de ea fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges terre et illa fornicata sunt Volunt quidam ystorie apocalypsim antiquus ystoriis visionibus et propue danielis et ezechielis affine ee processu ystorie necessario p ipsas claudicatas finisse Involuta enim visione templi et hierusalem ezechieli in extremo iudicio xpi ejus Danieli similis hic no unde iudicio precessum scripsit de iherusalem seu templo beati sed locutio celesti finisse et illud iudicium unde no unde eos de iudicio generali regnoq messie sui terreno sed et de x' no celesti et etno iudicio et regno ystorie ostendit Hic etiam quidam multi ystoriographi contra babilone multa dixerunt ne de illa in urbe que olim imperatis ejusq successoribus gentes primus instar sue imperatis ejusq successoribus recedens recepit egisse videntur ad totum illud civitatis regie corpus sub typo ejus eos ne specialiter declarans voluminis ejus pdicationem finivit in ait Cecidit cadit cecidit babilon Similis est enim duabus ysaye et jeremie ystoriis illi in principio iste infine grordianis Nam et apud ysayam legimus Cecidit cecidit babylon et omnia sculptilia deorum ejus gretia sunt Et alibi legimus cecidit babylon illa gloriosa in regnis inclita in superbia chaldeorum stant subuertet deus sodoma et gomorra Non habitabit usq in finem et offundet usq ad generationem et generationem Nec ponet ibi tentoria arabs nec pastores requiescent ibi sed requiescent ibi bestie et replebunt domos eorum draconibus et habitabunt ibi struthiones et pilosi saltabunt ibi et respondebunt ululę in edibus eius et sirene in delubris voluptatis Jherimia no sic Calix aureus babylon in manu dni ut ebrietur omnis terra

De vino ejus biberunt omnes gentes et ideo commote sunt
subito cecidit babylon et contricta est etcetera Primo videas
quo hec illi babiloni que a xpo ut in hystoria diximus
subuersa est ad litteram queamus possint Ponamus eam ita
fundita euersam quod in arenis orientalibus nulla
ut non habitet in ea nec ingrediatur a genetes
ut requiescant ibi bestie ut ripleant domus draconibus et
struthionibus ut sint in deliciis voluptates sirene alia
monstruosa que ibi ponunt Numquid in sodoma a do sic
morra subuersa sunt Nunquid ex celesti ira eam
flagrasse sed humana manu captam ruinis et vetus
tate collapsam et dissolutam legimus Restat ut singula
et ibi ad litteram impleta fuerint reliqua plenius et ve
nient in sufficiato illum assumad credimus Porro quod
ad litteram verum esse quod ciuitas grecis illa gloss in
regnis tanquam nuper uiuus gentes et regna rebelli
tas a commotas subuertit postmodum a ipa tanquam
in ebriata collapsa a contrita monstrorum habitaculum
non homis habitaculum fuerit Et quia plerasq a ita
nera sunt significanda quod a nera sunt eorum significa
ta sicut quod abrahan duos filios habuit nera sunt
in re nec eo minus vera sunt quod hec sunt duo testa
menta in significatione qualit mundo debabilone dicta que
sunt greniant breuit aperiam Cecidit cecidit ciuitas
fortis babilon magna Ysaie cecidit cecidit babilon a
omnia sculptilia deorum contricta sunt Et reuera est
babilon illa gloss sicut subuertit deus sodomam a gomor
ram non habitabit in perpetuum et ostendit a gradone
usq in gradonem Peruersa est omnitas que hic tpali
gla florens in demonum pompa tanquam in chaldeorum
superbia nulla in oculis suis fuit non solum a gla
dio tracta usq admittatur ibenit sed admittatur sodome
sulphureo subuersa incendio tanquam amplius ad poen
voluptatis desiderio tanquam ad habitationem presumat
venire sed sine spe restaurationis metuat addebit Et
vero subsequent aut non ponet ibi tentoria arabis ne
pastores requiescant ibi Et requiescant ibi bestie rei Vel
nisi fortes demones spiritus immundi volucres immundi
dictum videt quod pecudes a pastores eleti esse
extremoq bene pascentes qui presentem mundum non quasi
manentem amitate sed tanquam tentorium seu habitaculum
in habitant arripiant per bestias aut prelatos draconis
struthiones spiritus illudas volucres immundas multiplex

et diuersum spurcissimum immundoꝝ spiritum colligud
intelligat / Triplicꝫ illa cuitas / ꝙ ex quo ei capite
suo diabolo cito supplicio addicat / non solum ab eccle
te quoꝫ petra ut ibi palea separabat / mercau / sed locꝝ
intervallo separat / recte audiat / quod nec possit ibi
tentoria arabū / nec pastores requiescant ibi / sed re
quiescant et retiā / Nam quod dicat / cadit cecidit babi
lon / et omnia sculptilia deoꝝ eius ostia sunt / sminat
/ qua quidē ecce hystorias in ordinate amantes deo
ppositū / tot nobis quasi sculptilia fabricatū / Fuerit
ergo babilone contercunt et sculptilia / dum hisdem
mundo eo acrius pugnandus est quisque caput ad
penam / quito terrenus deo ostempto spiritus est
concupiscendum / XXI

Et ecce quatuor uirꝫ hyerusalem et terre gothen ca
lix aureus in manu dei babilon omnes ebrias eas esse
reges in illa fornicantes / de uia fornicationis
sue commonet et inebriari / quasi adultum colludenda
et anteponenda sit tropologice videamus / habet enim baby
lon aureū suū / habet sapientiam suam / p quod astutis
cauillationibus et argutis at spiritus argumentationibꝫ
simplices quoqꝫ et recondes quasi monstrato poculo al
liciat / allectos falsis promissionibus potando trahit / tractos
ni pigeat duci in ebriatos et stulti nil libros sapientie
habes non solum garrulitate / sed et cultu et gustu mere
tricio / ad illectos sui amplexus quasi ad fornicatione
illaqueatos ni iterum decet / Est enim spiritalis fornicatio
qua anima quoqꝫ a deo amore sui creatoris recedens
dum sat demonū ludificationes amplectitur a deo suo
fornicat / unde illud p dixit omnes qui fornicat abiste
longe / quia mundus amatores suos non solū iam sapia
pellunt / sed et diuersis desiderys voluptatis / quasi adultos
in immundoꝝ spiritum fornicationes / sine ofa libidine
subigit / recte a duobus spiritibus dicat babilon calix
aureus omnem terram / omnes reges et gentes in ea fornī
cantes / de uia fornicationis sue inebriare / Sed videndū
est quo calix iste aureus omnem terram commouet / in
manu dei esse dicat / Nunquid deus manu et voluntate
immundus sic gerit / sic illudit / et postremo cum dilectoꝝ
suoꝝ in mutuum perpetrat / Quod et si deus beneplacito
non fiat / sine ipsius tñ potestatis permissione / cui
fornicari libitum / sic forte placet / ut sine ipso creante
tenebras / malum esse non possit / nequaqꝫ credere
credit / Est utiqꝫ babilon calix aureus in manu dei /

quid non solum cum ut dixi pmissione gentis, sed et
ipsum dono auream habet, quo inflata male abutit
juxta illud Apoc. Dedi eis argentum et aurum, ipi vo sacrifi
cauerunt in Babylon, ej que calice suo inebrio
omnes gentes comouebat ad vltimu tadet & corrcuet, di
nas nullum potentie seu sapiente siue emolimen
tum ingenio examine, aput iustu et discretu inde
nenient, potens potenti tormenta deputata ignis
etnu qui patus est diabolo et angelis eius multis, penarum
an oculis illud tempus, quasi psens omnes impatore
seu regum ciuitatis illius ordine considerantes, ipsa
cum sapiente dicent, Quid nobis psunt superbia, aut
quid diuitiaz iactantia contulit nobis, Transierunt omnia
illa quasi umbra, et quasi nuncius preuenens, et transiui
nauis que trans fluctuantes aquas cum pterierit no
est vestigiu inuenire, neq semitam carine illius in fluc
tibus, aut alis que transolat aere nullum inuenit
argumentu motus illius &c. Sic et nos nati cito de
fimimus esse, et virtus quidem signi nullum valumus
ostendere, In malignitate autem nra cosumpti sumus.
Bene arbitror defunc illius ciuitatis, que iuxta beati
ob in bono ducens dies suos, et in puncto descen
dens ad inferos, opum suoz stipendia, mortem in
mortalem secutus Disputatu est, restat ut de qualitate
penaz eius dicamus. XXIII

Tantaz tm qualitatem, quanta et diuersitatem desiderat
valuptatu, extende tedit & mensura penaz,
in illud in apokalyps Quantu glorificauit
se et in deliciis fuit, tm date illi tormentu et luctu,
et in libro sapientie, In eo que quis peccat et punit,
Unde dives ille in euangelio qui deliciose vixit in
lingua plus pertulit, eandem aput inferos ceteris
membris plus ardere Demonstratus, aque guttam re
frigerii petebat, Quales autem vim eundem ignem
non diuersi sentiant, si quis sue aput in animi d'ani
tate dei plenu inueniet, vbi & quotes damnati
etnaliu in igne viuere possint, non solum ex dei omnipotentie
sed potentia fieri posse, sed exemplo quozdam animaliu,
que in ipsum ignem vunt vim no abstare decla
rat, Non nulli ethice illam auctoritatem vnis cor
ra moneat, & ignis cor no extinguat, malos non
solum igne materiali aput inferos cruciari, sed

et ome vo exercuisse estimant Alij vnum ad cruciatu
constrenxe nitpretantes Duplex itd tormentu, aliud
spialiter nitg, aliud materialit' ignis ponunt Alij spa
liter vtrusq; accipientes talit' igne regnos nri, qualit'
ome vsq; putant illud aug' in auctoritatem ducen
tes qui ait Talis flamma qualis lingua, Ayethi aut
medicine scientie vident' qui corpus vera flamma aam
dicunt cruciare cohibendo, Nunq; gt de mala tribulatio
nis et mortalis morte vadet consecutus, ignis indefici
ens sine fine adurit corpus et animam, hoc ffhm
Omnes enim qui dicunt ab igne in extinguibile ad
ignem tristitie adaquas ignem minim, Nd' a dns in
dicio videt' velle ei dicat Ubi erit fletus et stridor
dentium, fletus em ex calore, stridor dentium cruciat
dolet exprimere, Ne desint enim qui ad maiorem
cumulu miserie hns malis fetorem adiungat, qui
illud ppte Et erit pro suauis odore fetor Nundum vero
ex hys tribus penas generibus sex alias addunt
atq; nri nouem celestes ordines totidem infer
nales exactiuis puniendos ordines constituit Deqbus
omnibus tractatus no est nunc prosequendus, sed prius
ne expectari videatur dn hic tm dicet, quod omn
exteriorz et interiorz miseriaz nisericordia ille et infel
ligibilis status tam corporeaz magnitudine, quam
etne mortis mortem fugientib; indefessa ppetuitate
excipiat) xxxmj

Solet autem quesi qua iustitia ppetuis
penis debeat, cu dns dicat eadem mensu
ra qua mensi fueritis remetietur vobis, Unde no nulli
ad argumentu excusationis sui illud psalmographi indu
cebant Ninquid abhominabit misereri deus aut quine
ad ffensi aut cui qui sperat in te, Nos enim
ste intelligendo putabam, Nunq deus obstinatam
dilectionis et copiose misericordie, ad augendu tue
rem, et pluuiorem coercitiz peccatoribz minas intentat
do ni hac vita absoluat, sed ne futuri veniam spe
cantibus excludo ffidat, Alij enim homis sed et de
meritis ipius a penis liberandu fiost nulle anude

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

hystrie dicebant illud ysaye Non recte intelligentes,
retrudent' retrorsum et post multos dies visitabit
Nos vo catholice veritatis nomen sequentes stulti
ipsi dni testimoniu dicentes Sbut hy ad supplicium et
nu xpi ybozz penas etnas tedung Si em ad theorem
tu malozz penas etnas dicit adulatorie quoq honoz
ipsum etnum pdixisse putandus erit Quod nequaq
stare posse nemo qui ipm veritatem et virtutem esse qs
nosset dubitare putabit Hec auctoritates que posite
sut ab hoc sensu discrepant tu misericors dus
qm dm tempus est miserendi patienter longanimit'
expectanda Exorandi peccatoribus penitendi materia
tribuat tu opacq ea sua hoc est indicio misericordie
suas eis ostendat nimq factusse qm meminerat pulvis
do ut interdu refrigerij solacia impertiat eis indulgeat
do hoc etiam videt' velle illa ysaye auctoritas que
eos post retributione mercedem sustinendo vestigios
dicit ut videlicet vestigiis vocat spiritualiq ostendat
Illa veco quidam retrosum inducunt quam magna m
d. t. longe aliuz requirit sensum Abstondit em
deus multitudine dilectionis sue inventibz se qz
timore qui non est in caritate radicati spe gaudentes
in tribulatione patientes existentes ostendit inveniat
non prevalet hoc Spes siquidem que fuit predest
meritis salutem fuit ea caritate que operit multitudine
peccatoz predit no spes sed presumptio vocanda est
nec recte fuisse inventibz in hac vita dilectione sua
deus abstondit quam videlicet in futuru sperantibz et ex
spectantibus facie ad faciem sicuti videndo demon
strando ptinet ut sint eidem invisibiles qui sperantes
quid est qd dicit cadet messura que messi fuerint
Si temporalia premia ethe sut pene malorum
dum stupulus furibus erodat sdm no solu operu
sed z ordinem esse scrutatorem intuean Veniret tanq
eidem messuru qua messi fuerit hoc dum eis facul
tate premendi non voluntate subtracta in ethm male
faciendi voluntate inventibz ethna supplicia irrogat
Sed si hoc requirendu videt si tantus cruciatibus
addictis ubi de tribulatis malis voce penitentie vel
viscum peccandi sipeme meruerit voluntate habe
ant Legi em in libro sapientie Videntes turbabunt mod
horribile z mirabunt in subitatione insperate salutis
Dicentes intra se penitentiam agentes z pre angu

p̄abola Dures ille de salute pr̄ua sollicitad̄ indicatur
vbi aut fogo ego te p̄ ut nr̄ e in d̄ p̄ n̄ h̄ em q f
ost sollicitudine p̄munici cepit, q̄ntumcūq; sencrip̄n
hoc velle p̄uisse putandū est, Sed nōd est diuersū
modū accipi penitentiam, Accipit' enim q̄ nra qua
et descriptū, Penitencia est comissa defleve, et defleuda
non comittē, qualit' paulo quosdam penituisse ostendit
quibus ait, Gaudeo vos tristatos esse no q̄ tristati estis
sed q̄ tristati estis ad penitenciam, et d' qua dicit
in eōd̄, Penitenciam agite appropiabit enim regnū
celoz, Talis siquidem penitencia vera et fructuosa est
p̄ quam no solū d̄missione q̄sequim̄ peccatoz, sed et
reuerem' ad regnū p̄mū celoz, Dē enim penitencia
quasi penitudo, qualis est latronis t omnis salutaris confi-
tentibus sue offensoz ac supplicijs addictoz, Penitet
eos non stelionis p̄tercasse, sed q̄ stelionē tormento deputasse
nec vellent odio mali carere vero, sed si fieri posset
post comissum crimen debito carere supplicio, Talis
penitencia apud inferos agi malos credibile est, cum
latronē exemplarem pene q̄d, qua confessione et exem-
latione salutis et desperatis aliene amplius gaudebunt
et lucrent, Hic quippe sapiens ille dicit videntes sinistra
in magna inquietudine positos turbabunt tm̄ore horri-
bili et turbabunt in subitatione in p̄ceps salutis, et hic
demū duobus hys videbit q̄d dampnatoris et alie-
ne salutionis assidentes, dicunt inter se penitencia
agentes et peniteria sua gementes, hy sunt quos
aliqn habuim̄ in derisum t hy sic in m̄ p̄, Colligere liquet
sapientem illum, De vera t fructuosa penitencia
ductus fuerit fogo ego te pater ō n e in d p n
h e q f v t i n i u in lo h tor Non enim ait ut
testet eis vitare malum, sed moneat penitere tormen-
tor ait ut moneat eos bona siqua faciant vitare agreat Agit
sed secula pene timere, Si siquis hoc quā p̄abolam
ad litteram dicat non esse intelligendum, no est dubium
cum eum valde despiciendum, penitet q̄ malos et
intolerandos, sed non sic ut si redire ad priorem vitam
p̄mitterent, Vellet carere pene, Si quis vō interrogat
adeo est ut putet eos vere ibi penitere, sed effectu pe
nitendi carere, ingē id applicere nunc quasi no hoc
tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, Non est in
eo laborandum, q̄nus no desunt qui dicant, sicut boni

rum deo in etna ethna pfecte vng spus effectu no possit
nec velint velle nsi bonu; sic z dyabolos in supplicio capitis
suo dyabolo; nichil plene incorporatos ctu abstinatione
eius figurare; ut demones nec velint nec possint velle
nsi malum; cuz quoz sensibus nec solum detransacta vi-
ta de non pereant; sed et si liceret ingressus adhuc mentis
vellent omnes. xxvi

Hvc dictis indagandum puto; si tñ recto iudicio extra
infernum inferiorem ad honores penas locus re-
manet. Esse quippe apt inferos loca purgatorium
in quo saluandi vel tenebris tm affirmant; vl' expiandi
igne dicto quant; quidam asserunt cuz illud precise lo-
quens destruidam admisceo; et illud appli ipe aut saltz
est; sic tm quasi p ignem. Ait; si tm̃ate in iudicio consti-
tuti singulos pro qualitate meritoz; ethnus penis deputatis
nullus vltra purgabitur; quomo locus ille superior pur-
gatorius recipiens est Sic vo, inquiebat ut de alijs taceā
quid de parvulis qui solo originali delicto tenent
fiet. Nunquid in puteum inferni relegentur z ipi eter-
dent. Denigz nonulli tenebris tm eos stant et aeris
quos patres eo quod in nullo rei inveniant no qd̃ nisi
ad gram baptismi et ad aguntorum vocē luas non
meruerint ritui affirmat ad ipas tm tenebras nihil
tantus quod nimissima pena pe augustinu eos plecten-
dos esse testatur. Aly ipsam vba augustini duriuš
accipientes vera eos pena sed nimissima punicndos
dicat. Quod si locus eadem ille superior non ut penis
ad purgationem; sed ad eoz vl' ning malozz punitionē
pertinens tm̃ recipiebat; no hinc tm estimationi appa-
ret quod post iudicium purgatorius locus no maneat;
cui no mutato loco sed officio quod penale erat purga-
torius fiat punitorius. Quidem et si loco illo pe-
nis abolita in gratiale penaz locu deputent; no est
incredibile cū possit omps manu dei eos in illo hmoi
sibi incendio vl' intactos seruare vl' ning affici;
qui quondam recte in camino ignis pueros illesos
conservavit. Nam vno eodemq; solis calore no oēs
equalit rei vl' affici videmus. Cuius tm rei assertione
quid mireta no dum auctoritate inveniq; dei iu-
dicio relinquens. xxvii

Vdendum quoq; est de igne illo ethno qui luce
creavit; cum ignis sit natura no solu vrens

sed et lucere Nam si lucet quomo/ lucet carcat tn ignis
sit natura/ sunt ibi tenebre exteriores tenebre pulsus
les Quia nunc considerandum est quod nature creator
// quasdā ipe causas et vias deus // qui si subtrahit nocere non oportet quia ignis
/ dicit/ quas si certe scitis ille nfernales chaldeos habent vbiter suam ad cru
sit deus ciandos/ pueros mundos/ sed no habent ad delenda
ipoz corpa/ et alimn rubo quam edere volunt et no
cosumi edebat/ et no obtinebat/ quia naturam sua
ignis habebat adlucen/ no ad consumptionē/ Sic
contrario nfernalis ignis vnctute sua nlucet ca
rebit/ et plenarie eam habebit in ustione Erit itaq; ibi
tormentum ignis sine consolatione lucis adverti
no illuminab/ affligent/ non refouebit/ ut omē spem
miserie/ Erit itaq; ibi tormentū ignis sine q/ plusq;
ne dicam edia/ sed nec excogitari possit habitat/ omiq;
delectamento quo miserie valeant sublevari oculi
XXVIIIJ Videndum deinceps laboriosa disputatione finis malo
quasi gram pelago curato adstruē et osten
dum civitatis xpi finem ipius fieri qđ nona
mus/ Ingt/ civitatis mūdi babilone miserabilit' perp
tata/ quatin' civitas xpi vtiq; sancta glorificat' andi
mus/ Johes cum de illa dixisset in apocalipsi/ quot ei
seductore suo diabolo et ps pseudo ppheta suo antexpo
missa esset in stagnum ignis & sulphureis/ vbi cruciā
buntur die ac nocte in secula seculoz/ post pauca sub
iungit Et vidi civitatem sanctam/ nouam/ descen
dentem de celo a deo paratā sicut sponsam. Et audiui u
cem de throno dicentem Ecce tabernaculum dei cum hominibus
et habitabit cum eis/ putat
videri inadvertenter nonnulli se vtiq; terrestrem magna
cum gloria restaurari/ ubiq; in maxima rerum habundan
tia cum illo congregatos/ ois mundialis delicie affluere
edificia illud Ezechielis in monte nec no ppheas
ysaye singula illuminare vtiq; qua vent lumen
t et sol die et nocte et tunc videbit et affluet et mi et
dilatabit cor eius ad te multitudo maris et fortitudo gentium
venerit tibi/ ad litteram intelligentes Quoz errorē
quidam sub xpiano nomine sectati regnum xpi in ter
ris futurum putauerunt ibiq; in vtiq; terrestri sanctis tm
ipis delectabile regnantibus post mille annos glorifica
tionis ac nre demum perpetuandi/ sicut in regno
celeste adsumendos fore aqua ebullitione filios zebedei
no dum vbere exalto induti non longe fuerunt
cum mediocre mercedis putarent/ ut vnus ad dexteram

et alibi ad sinistram in regno xpi sederent / Iohes exegu
ut omnes hus opiones & errores destrueret / ppm dnus
preum exorare studuit / ac postmodu celo & tra immutato /
de celesti / non terrestri rectu ofia loquens subiunxit / Et
vidi ciuitatem illam nouam descendentem de celo / Huo
cum sanctam vocaret quia ihs scandentem et eos qui
ad se missi fuerant lapidantem babylonem preg nouam
dixit Quomodo nouam que in vetustate legis adhuc nua
net dicet / Quo possumus eam que semp nitida et iuuena
fuit / de celo descendentem asserere / Unde bene aplus
eam que nutus est agar comparando / seruire cu filys
suis ait / illam hi que sursum est matrem nostra et li
beram attestans. Sed et psalmista cu secundari se de hac
quod in domu dni & alibi rectum iudex esse attestaret /
recte inquit que edificatur ut ciuitas / Non em ciuitate
edificad / sed ut ciuitatem edificad eam dicens / non more
nostro / nec nostris lapidibus / sed diuina virtute viuis
ex lapidibus ipam edificad declarat / Quod & sequit nisi
dubius est ädiat quodq; sequit / Cuq ptinacis cu in id
ipm / Est go illius ciuitatis que mater nostra est a sursu // quomo cassire no primisire
est ptinacis cus qui dicit Ego sum qui sum et que ptinacio c indigni
nisi me ad hoc / cui dicit in exodo / 1 · 1 identitate sua et
naliter et in ciuitabilit / semp uno eodemq; modo pma
nentis / Cuq quia hec cum videbit cum ciuitatis & idem /
titatis vere particeps erit / bene dicit / cuq ptinacis cu
in exodo / Itaq; scelus illoz errore / vba apli psequam /
Vidi ciuitatem aut sanctam hierusalem nouam descendente
de celo / hic / uisiua & profunda / peorsusq; ingeniu meu
excedens / sed est cu quod ciuitatem illam stram / ad // tagu ab om corrupce et
incommutabilitatem firmata nouam descendisse de celo // imotalte liberata et ino
dixit / Nu nouam que in celis est fuisse putet / nitida
erit / Si cu nitet augustinus nec in hys celis visibilibz
nouam stolam reposita est / quanto magis nec hys inferis
formada erit / Quid go sibi volt vidi ciuitatem sanctam
hierusalem nouam descendentem de celo / Ego quidem quid
sentiat / et si debita remissione tanti sacri secretu am
plector / ad plenu nec non intelligere profiteor / nisi forte
celum / quem sup excellentem diuinitatis naturam / de qua
psalmista a summo celo egressio eius intellexerit /
ut sic dictu videat / quod ofia illius ciuitatis & sanctis
dei predestinatione ab eius collecta principio sibi nota / nec

denii ad stolas aggnicones plenarea qñ deus omnia
omnibꝫ erit t videbit sicut est desiderat / quod cum hac
vita plene erant ab electis illa supnaturalis beati
tudo apphendi non valeat / allo gñetico et applito gñatur
testimonio / Oculus no vidit nec auris audivit nec
in cor hoīs ascendit / que ꝑ d d s / desiderãt dñs
de celo in ab eclesia diuini sñs ad notitia electoꝝ /
no solum ꝑ sñm sed et ꝑ experiend in gñabilit illa cog
nita pveniet / adest paratum sicut sponsa ornata viro
suo / Nunq ornatu ni spu gñto pendet in nuptis sue
festus gaudio / gaudent inquit gaudebo in dño ꝛc am
n d m · Causam gaudij deponens quia indutus
est v e s t i m e n t o s s a l u t i s et ꝙsequens
m s t e r t gñ ornatus suis corona t monilia Coro
na sñ in marcessibilis / gñtia immortalitatis t inaccup
cant ad ornatu glie / monilia in effabili cordis puri
tate / qua et deus videbit decorans eam mundicia Dei
ꝙ qua ab autore suo non solum ut factura etialit pfici
ta in celeste habitaculum potenialit introducit / sed ut
et sponsa decorata in eius regni thalamo amabiliter
collocat / Bene de celo descendens a deo pata et sicut
sponsa ornata narrat / Nunq cum t in effabili leticie
tatis affluentia futuꝝ sit sponsa / in eam quia nunq
biliter cernebat accant ad similitudo inexhibilis gñe
nitatis / ad celestis thalami iocundum assumet complexu /
Et audiui vocem magnam de throno dicentem / Vox ista
suauis / Vox letitie de alto suauis / de sublimi diuinitus
concessu dulciter receptans quid dicat audiamꝰ
Ecce tabernaculum dei cum hoībꝰ ꝛc Quid est illud tabernacu
lum / an forte aut illa reputabit / de quibꝫ dicit / quam
pulchra tabernacula tua Jacob tentoria tua israel / An
ponus aut illa que pta gerebant altu sollempnia ꝙ cele
rat / Nunq dilecta tabernacula dñe Quid gerebat
Jacob tabernacula luctuum / inputus vite milicie
agone et exercitu gradia / sed in tuitu corone spetacu
lo pulchra / bona semp fedus semp iocunda Sic et
tabernacula dei tabernacula agnoscet in celesti pa
tria curie / omi cultatu metu plena tranquillitate semia /
de perepta corona plene gaudentia / no solum bona
semp / sed sine tristitia mutatione / sine labore fati
gatione semp leta t iocunda Bene q illa pulchra
ista dilecta vocat / Quid enim pulchrius qua spe corone

tu vive z gempiternis luctaminis re Illud agnobilius
quam victoria p arta de prepta corona gaude, Sit tua
tabernaculi caro dilecta tabernacula dei, qua delabor
retandi p venit ad pmia fruitu perpetui dei Illuc vo
mileste aula duda stoz angeloz ytiberia, caruta
tis nexu vnd furunt rempublicd, hanc que pta dic
eat, hic tabernaculum vocant, Illuc dum sanctor
agmina gaudia conduit vnq urbis gmuerend hanc ci
hominis tabernaculi dei ad eius masione vnctu nar
rat, Sed in eternabili dulcedine omia pdicta expet
Illud subdi z habitabit ad eis Qi en spis tabernaculoz
delectat, gtemagis inhabitatoris coz qui fiunt illeri
plo z mansio delectabilis erit, Habitabit go deus in eis
plens eos z voto gaudio replebit, ne vlla fastidia va
leant plenam eis sue visionis notitia longeris atq
omia omnib; factus pfitem eius bitudinem habuerit
Vide pulchre subungit Et ego ipi ego erit z ipe deus
ei eis erit coz deus In hac en vita bi tecta inhabita
cio sensum multa cogitantes depinti quorum mens
z sollicitudinibus strepitus, quasi torrens dei quem
omnibus flumis z tristicijs ipotere debuerunt, Dei
nostri esse ministri, Ne illa vo ciuitate vbi ste diuina
gtemplacio omes in depin gsolutudes beatificat, vt
ne tuo z etno gaudio pfecte suffragio forat cuiquid non
oportet, ipi ipis ego erit z ipe ei eis deus erit coz deo,
vbi ppficto, qua ste etne roundatus et lutee vino
debriet, ut omis tristicie rote nuscia vltra no affli
ant, subsequent declarat cum subungit Et absterget deus
ome lacrimam ab oculis sanctoz, z mors no erit vltra
neq luctus neq clamor neq dolor erit vltra, que pma
abierunt Video quod alibi muros ipa exameo mundo
fundamento omi lapide pnosq gstare dicit, duodecim
porte eius ex singulis margaritis, platee exameo mundo,
tamq vitro pplex lucido ornate fuerit, quibus celestis
illius patrie roundissima masionem depingunt, Qi en
ad lucem intellecta pulchra z decora, quemagis spir
aliq intellecta, longe in compabilis rounda et delecta
bilia inueniunt, Qi prosum, est aureu, quia prosus
est quod splucat p aurum, lucem eius ypata pcede nte
nte sapientem, Dicimus nt patrum, quidq subtato
nupo ne videat gloriem, ciuitas texta aceto gloriei sancta
fuerit, plumbiq detracta roundatio dia possit sub psse

du ad ea que restat dicenda festinemus ꝛc ℔ XXIX

Quesi potest quelia fuerit ꝑ rsurrectionē in illa tri
tate corpa habeant Aut en aplus Seminat ꝛ corpus
animale rsurget spīale ꝛ rursus Caro ꝛ sanguis
regnū dei non possidebunt Unde nonnulli in spīalem sub
stantiam corpa sanctoz post rsurrectionē trisumtad puta
runt Alij tam ꝛ ſ corpa vra spīs ea futura dicēt in q
tentam subtilitatem ut nec cogitari nec palpari possint ipa
redigenda esse debeant Ilena vō nīe dñi exemplū post
rsurrectionē discipulis suis dicentis palpate ꝛ videte
quia spūs carnem ꝛ ossa non habet sicut me habe. Vera
corpa nra sūt sūba carnis rsurrectui reddenda qualiter
ꝑdicta vba aplī accipienda sint videamus Seminat ꝛ in
quid corpus animale surget spīale Sed ut ueniam exhibe
quentibus quid ꝑ animale quid ꝑ spīale corpus intelligat
cum en dixisset seminat ꝛ corpus animale rsurget spīa
le subsequent' adiunxit Si est corpus animale est et spī
tuale sicut scriptum est factus est ꝓmus homo adam
in animam viventem nouissimus adam in spīm viuifi
cantem Sed non prius quod spīale est sed quod animale ꝛ
deinde quod spīale Primus homo de tra terrenus Secun
dus homo de celo celestis qualis terrenus tales ꝛ terreni ꝛ qualis
celestis tales ꝛ celestes Numquid hīs vbis sūm horum xpm
ihm quem spūalem vocauit ꝛ celestem vereri carnem
habere negauit Spūalem ꝫ sm celestem dicens dñm car
ne carere voluit sed ad differendā ꝓni qm voluntate
carnis sentus mandati dei ꝑfunctor extitit carnis
opibus alienā vitā ꝛ doctrīa declinauit Unde ꝛ dicit
Primus homo de tra terrenus ꝛ2 de celo celestis ac ſ di
cēt Primus homo terrenus opibus nos ꝓdidit ꝛ2 celestis vitā
nob rpandā sedulo subiunxit Igit' sicut portauimus ymā
ginem terreni p ꝛ ſ celestis ac deinde Hoc ante dico
f ꝑ ꝛ ſ. x. d. n. pos Corpus utiq quod seminatō animale
rsurget spīale tu sine vnā subtrahit Vetustas naturā
relinquit Hoc est en quod subdit Seminat in corrupōe
rsurget in incorruptione Adhuc quippe vitā mortalem
p generis carnalis nascentes animales seminam ad illam
vero vitam immortalem p regnū renascentes spūales re
surgimus Hinc asserendi ꝛ hoc sufficeret quia ecce dixi
mus quod caro ꝛ sanguis regnū dei non possidebunt
ne de sūba carnis dictū putaret subiunxit Neq; incorru
ptio incorruptelam possidebit Habebunt ꝫ in illa ciuitate
sancti de vera carnis sūba vera corpa sed ab omni cor
ruptione aliena puritatis dignitate ꝛ agilitatis subtilitate

spectibus non miserend/ ac utr gordibz spectibus sue concra
ut nusqm esse velint vbi esse non possint/ nec uspm sint vbi
esse non velint/ Nulla em esse potest dyscordia/ quos dum
spus mtg alens/ vere pacis pfecta quiete gordia/ Nec qpt'
vbi sint queri non oportet/ cu nr dominat exemplu/ qui
post resurrectione i manibz discipl intrauit/ tamtcq sint
agilitatis/ ut sine mto sine mtea ram in nouerit esse
voluerint mpotestate habeant/ vbi nec voluntas fraudet
te/ nec facultas repugnat voluntati. XXX

Dicunt nequirendum videt' si in illa beata patria plente
nte memoria sui sanctis habeat. Dic em qui
nunc qphtas psalas Non erunt memores pozd
nec astendunt in cor illoz. Sed quidem quod alibi dicit/
cata sunt in me. Numquid credendi sunt illas beatus
sedes relinquere/ ac aduersa malox tormenta lon
ge exire. Absit. Ego aspectone eius bonu no videbi
tur, egredient' pfecto/ quonio no erunt memores pozd
An stant penas alienas/ suasq tristitias nesciat/
deceat. Nra nr sentiendu est/ duas esse scientias di
abq obliuionis/ Sic em aliter egre nsentiatur p experi
mentu/ aliter mediante p actus notitiam. Sic eni aliter obliuis
cim corpis experimento separamur/ Aliter illoz que actus
tm nr substia nr capti sphendmus/ Sicut Ego sancti habe
bunt oim que delectare possunt plena memoria/ sic
nichil quod offend posse eoz tangat conspectu/ ut plene
habeant Vnde redemptori suo grates agut/ a nichil re
colent Vnde lps corde depor recordatione doleant/
sed omnibz deliciis affluentes/ pacis dei que exuperat
omem sensu pfecte gaudentes/ sicut foris nullo pul
sant' temptatore/ ita intg nulla recordatione tristitie
affligant' passione/ Sicut itaq ad maiorem beatitudinis
sue cumulu redemptores sui lacrymas recolendo benefi
cia/ non sunt capti tam suos actus quam malorum
aput nefarios cruciatus/ ut no plenius de sua felicitate
gaudeant/ sed z deus suos eos de tam misera facies/
ab illoz pditione nr misericordit' separante gratias habe
ant/ Sicut in quibz ut dictu est p omnia scientes/
et sua et aliena non p experientie nr sciat/ sic prudte
et cte sapientes sup affluentes gloriab. XXXI.

Nec deinceps quidt' illa celestis curia ordinate
sit inquirendu/ Nunquid em omes ctim illa be
atitudine pari modo pariet' omes fruunt? nr
illud parabolicu vbi omes in vineam dni no equalit'

desiderantes qualem opis mercedem tempi singulis de
narios recepisse fertur? Et quonio intelligens quis dñi
illud apli alia claritas solis alia lũne / et stella differt
a stella in claritate / sic erit et resurrectio mortuoz? Verũ
est q° quod singuli singulos accipiunt / et verũ est quod
diuersas mansiones in habitantes / alig alio clariores es
sent / quia omes / quide in vna beatitudinem capientes /
sed pqualitate meritoz diuersas ibi mansiones habent /
sicut et dns non in domibus / sed in vna domo man
sionũ hanc varietatem se dicens / vnde fore beatitudi
nem sm beatitudinis secundum distantias ostendit Ut
etiam mystica videns / vbi in una aetlia diuse in digni
tatum ordinibus / alii alio clariore / alii alio supiore
conspicimus / cũ adnotare illig aure distincta dns mor
si loquens ostendit cu ait / vide ut omia facias sũm
exemplar quod tibi monstratu est in monte / Sunt ita
q3 in domo illa diuersi mansiones / quas alius alio cla
rior / alius alio sanctior inhabitet / quia tanto quisq3
visionis diuini luminis splendore ueneratur / quanto
ardentius et vehementius in pte vite ad eg amore
pfidem operatus exdilectione inflammat? Et sicut plu
uibus ad vnum fontem confluentibus / simulq3 unda
eg gustantibus / qui plus sitit plus hauriet / ita ad
deum fontem vite festinantes / tanto largius ab uber
tate domus eius / torrente voluptatis sue inebriant? Ipse
eum / ampliore sitis ardore vehementius et avidius pso
lant? Pdiusta[te] g° opis et capacitate singulorũ / varia
et una / beata tn erit omiũ sortiũ / XXXiij.

Dicto quia tantas illa diuinis paginis compac
ta euangliis constat et hominibus / quis et qualis
nã eius ordo sit nuncupan? Tres angloz ueneb
les / sacras principatus perpetuo theologoz / ponit dyonisi
us et vna quaq3 ni tres ordines subdiuisos ut nouẽ
angloz ordines compleat tria tria constituit / In prima
celsitudine seraphim cherubim thronos / In secunda dominos
potestates virtutes / In tertia principatus / archangelos /
angelos ponit / Prima aut hierarchia in medietate
trinitatem circumstare / absq3 vla illuminari / secũdam
vo nã primam et vltimam medium / tam a superiore il
luminari / qm inferiorem illuminare asserit / Quoz
sanctissime humanisq3 ingenii ostendere uo natũ
causas vnusquisq3 nos est / nec pposito operis exposcit ut
nempe pfatus theosophus quidem sit et qualis

sup celestiu essencias ornatu et quomodo sedm eos recte p
fiant plam diligenti sive dico ytemplationem cor pfec
tione principem duobus vbis cu solam diuina z ce
mentem aqua principii hyt ut sint et ad qui contem et signeda
plationem respiciu ut pfecti sint sive dicat sacram
cor sup ornatu ordinationem temerariu de ipor
natura videtur mirestigare cum z ipos angelos qua
les facti sint sive dicat sacram cor sup ornatu ordi
nationem temerariu ipor natura videtur investigare
cum z ipos angelos qualiter facta ut qualiter dispositi sint
futeat non posse comphendi ytem nequit dico z eos ad
hoc vigilare ytis studes z illuminatos z suam sacram
et sup ornatu ordinationem unde z subiungit ymp le
est cu sive supcelestiu animor ministeria z sanctissimis
cor pfectionib nisi ubi docent quisq pcat nos tenet
ytia bene studet diuinitas misteria docuit z est dictu
pu assium ad yspherstonem sup celestiu misteriog la
borandu cum nec ipos sup celestes spus quor claritate
illa ygnorare debeamus plene illa posse yspiendere
credamus Aliud est autem quod sup eos nescire asse
marit hic nos p eos tranquillu ytia bene studentes erudi
re diuinitatem dicit nisi quod sciut ytia misteria qui
sufficit ad nram eruditionem sed non sciut ad plena
et pfectam comphensione Aliquis ergo ex ytio mor
tal de cor natura comphendi valeamus hec ti quid
diuina eloquia de illis sacris ordinibus nec non
z iste theologus testatur indubitater credamus Aut ge
nus theologia celestes essencias nouem varias nu
merositates ygerarchicas Deinde ab egio doctore
gentiu magistro silio pauli qui ad tiu celi raptus
est archana dei audiuerat quid edocty sit subsequent
adnexit dicens hec sed nouem celestes essencias diui
nus ne sese rerum segregat tinas disponit Aliud quia
nusquu in paulo legit ab eo familiare colloquiu trahi
diuino phas didicisse innuit Ne ergo quod audiu
na que audiunt homi lingui licet aplis negat cu nec
homo sed sup homem valeat hinc vite finditq nouem
fuerit ut qui docuit ut ille qui didicit dicat ge hec
diuinitas nec ytector cu hec sedulo segregat tenas dispositiones
Et primam quidem esse dicit tm dni existente semp
et ab aliis cu mediante virtute tradita sibissimos tra
nos z occultos z premissis ardues hebreog vocabulis
cubin z seraphin nominatos Una cu seraphin

mendentes / cherubin plenitudo scientie nuncupant, cherubin oculos ipsius contemplatos significant. Seraphim pennosos ipsius ardentissimum amorem dilectionem symbolice nominat, P quos vō in quibus deus sua audacia decrit quos alibi sanctas et altissimas sedes, hic sanctissimos tronos anagogice vocat, altissimum ipsius dignitatem, compactas ipsius undique veracitatem, sanctissimas ipsius inquinabilitatis firmissimā stabilitatē, Est go ipsius honoris index desiderio, cherubin veritatis significo Seraphim significans ipsius dilectio. Et qua in his habitus omnis quietat ipsius recte amantes, significantes, iudicantes velud nitu presidentes, et ab intima ipsius templatione ad exteriora officia ministerii exercentes, in mediate deo unite et ante alias creaturas semp attente existant, Ultimos vō tres ut ad exteriora mittit ut angelos et archangelos, ut demittendos in visibile potestate dispensare, ut principatus testatur, Porro medios a superioribus ad inferiores deferenda sunt, secūm dignitate et officium sum administrare dicat, in quibus dominationes quasi sibi nupsis administranda fomentes, principatus tanquam preceptum ab eis nupsum potestatibus denuntiet, 2o potestates quasi conceptū mandati nuptiis principatibus, archangelis, angelis sibi ad operandum sub rectis presidentes, Terno loco ponit. Illis vō post angelos et archangelos virtutes, et deinde potestates, et sic principatus constituunt. Virtutes eos p quos signa et miracula fiunt, potestates eos qui adversus virtutes spiritum comprimunt, ne ipsi nocere possint, quando volunt principatus qui etiam bonis spiritibus principari accipiunt, plus ethimologiam nominis quam vacuis ocios scrutij. Usum eni nico plus est, potestate agere quam virtute. Deinde maior est principatus potestas Non eni ois potestas plat principatus sed ois principatus sunt potestas. Illud autem amplius st in principatu divini quo principari nemo ambigit, et ideo dominationes quasi principatibus dominatus ingeniculatorii loco ponuntur. Illud est aut quod in sequenti illa verba in mediate da deum, et ita semp attente

vn nequam a rarundissima maiestatis eius psona
foceis ꝓdeat assistere cedatur, ad mundanda labia
ipius seraphim exspauerat, cui dict' volauit ad me
vnus de seraphim &c. Vbi ꝓfecto nec eundem dyonisiu
inuenit' quod referendi ordine missus, superioris ordinis
vocabulum ex officio est sortitus. Ipsius quippe labia pur
gare emsit mentem, ad diuinitatis cognitionem accendi,
veniens seraphim inde necedentis verbula accipit,
studens vbi desint que dicant non negligens ad alte
riora de altissimo ordine spes nutritur, et ipe vnige
nitum desiui' patres ad eas missit, magni consi
lij dictus est angelus. Quod cui omnes nuntiat' testari
videtur ait. Vbi aut Nunc omnes sit administratorij
spus in ministerium missi &c. Unde archangeli, cherubin, seraphin, quos pauli sperabus ecclia dei
venerat', altissimoꝝ illoꝝ ordinu ꝓcures esse pu
tant, nec ideo eos abiectima diuinitatis ꝓsentia re
cedꝫ dicunt, cu tante sublimitatis eos, et in estimabilis
puritatis esse velint, ut se ad exteriora prodeant, ut
cu nobis semp deo assistant. Unde est illud gabrie
lis ad eum. Ego sum ang' de illis qui semp astant ante dnm
et hec missus sum ad nuntiare tibi. Cum ei hoc dicit,
ad terram missus fuerat, et cu deo se assistere dicebat, pro
eo quod quidam a superioribus exudiant' ab eo ab ipo
deo immediate illuminent'. Ipsa autoritate ꝓbat',
Nunc cu nisterent negligentes ignorantes, cu
ipm, in quo eius astare ꝓspicit, nouis rebus ad
uentu admirantes, a superioribus inquirebant dice
tes. Nunc est iste rex glie? Sed et superos no omino
ignorantes, sed immediate ab ipo discere volentes,
nec cu ad interrogandum festine ꝓsilire audentes, ꝓ
nim apud se deliberabant. Unde est qui venit de
Edom, tinctis vestibus de bosra? Cumq; addat cum,
vltro se ipe offerret dicens, ego qui loquor iustitia,
tunc demum assumpta fiducia ad ipm, quesiuere
dicentes. Quare ergo rubet est indumentu tuu,
et vestimentu tuu sicut calcantis in torculari? Ipe eo
cu, quod interrogent ostendit se illuminationem appetere,
in eo quod inter se offerendo deliberent significant

q̄ diuinam ꝑ se gressionem non audent ꝓmittere,
Vnde theologus iste, aput se inquid istas deliberant
cute rubeogare ostendentes quia distant a deificam
similitudinem appetunt Non autem ꝓsilientes q̄ diuina
q̄ssionem, inditam, illuminationem, Et nōdū q̄d
interrogato spretum illoꝝ ad deū, non est aliud q̄m
illuminatoꝝ datoꝝ, Diuina igit ipi nō ꝓmouit illumi
nationem, inꝓpone Sed diuina eos gratia ꝓuent in
dantem, non dei interrogare dicunt ut dixerunt, sed
ipe lucifere et doctor offerre assert eis quid decet,
et hoc est quod dicit Non ꝓsilientes q̄ diuina ꝓsilo
nem, inditam illuminationem, ꝓsiluerit eis inditam
illuminationem si humanis motibꝫ ꝓstudiū inqui
sitionis ad hanc ꝓmouerit cogitationes, sicut ꝓ
cessio est non dei ad ipos sed ipoꝝ ad deū Si q̄ diui
na ꝓcessio hoc est a deo ꝓcedens datos, ꝓpter
uenerit in ipos ut eos illuminat, ut nullum nisi
serenus studiū hanc illuminationem effingat, hanc
dicunt quod inditam illuminationem q̄ diuina ꝓ
cessione nō ꝓsiluit, Hec de anglis natura non de ma
terie, sed de diuinis eloquijs plata sufficerat mgbi
nil temere diffiniendo, sed scripta pondendo indubi
tanter credimus, q̄d sunt ordines mittunt, nec ne sen ordi
ne sup celestiū stant archana ut non, indifferenti
bus nubis omnē simul in creatoris sui contemplatione
rorum dñm, Inde et dionisius ad sup principale pri
cipiū, et ad ep̄m principū mundialiū eas comunitates
hue, illuc ordinē ad hoc ut supne veritatis spūs se
des sup assistant, ut unique ad extra officia ꝓdeant,
et quod inferiores spūs quiq̄ secreta dei lateant, de
nec superioꝝ revelatione ad dissert, inclinatq̄ videt
Ly in et ꝓsita est, ꝓ beatitudine nō minuit, quia
omnia scientē videntes, se in eo omnia sciūt, ut
quicquid expedit eos scire, scire velint, quod scire eos
non expedit. xxxiij.

Omnia de celestiū spretuū veracibꝫ. co quod in
eoꝝ ordines electi assurrexerunt, quidā vero, publi
cam facere recusarunt, inquiunt, disputationis sup
est ut de hoc qualit in ipoꝝ conspectu ꝓpositū habit
assumant, inquirendo, Aut indoctū de hoc sepe inquisi

optimus theologus, ad quas a sup celestes essencias sedm differencias progressiones et mensuras illuminacionis, ꝓportionalit' nobis ipis astendimus ꝑ gradus spualium ꝑfectuum in nobis, ut differencia donoꝝ mt' nos. Et est dictum, quod stat in ꝑsuti ꝑ dona gratiꝝ et gradus dignitatis pro portionalit' hoc est differenter et ordinata participatione disponi. Sic in celesti curia gubernia promoueam. Iuxta cui ipius dñi testimoniu qui in modico fidelis est sup' multa constituet, et qui bene ministrat bonum gradum, ac ꝑ et, quia fideles dispensatores ecclie, tanto amplius coronant' in celis, quito magis verbo et exemplo gregem dñi pastentes depudauerint sub' Vnde qui accepto aduersum talento plus studuit negoc' differencias meritoꝝ ꝓportionalit' accipit stipendia retribuendi, dñi est dicit. Tu esto su. q. cuntatis et illi tu esto sup xx. Ascendent gl' sancti ꝑ differencias ꝓcessionis, a. quito bene opando ꝓcedunt' a mensuras illuminacionis, a. quito bene durando subditos illuminando ꝑficerent ꝑ ēdus spualiu pro fectum, quod de virtute in virtutem, non pedu sed meritoꝝ in diuersis dignitatibus profectus vt differencias donoꝝ cum que sunt diuersa dona caracterizat. a. diuersos ordines beatoꝝ spectandi, dicit qui in ipis a nt' ipos sit, nisi illud psalmiste beatus vir cui est auxilium abste a. m. c. s. disposuit. Vnde theologus iste dicit ꝑ sedm differencias professionis a meritorum illuminationis ꝓportionalit' nobis ipis astendimus ꝑ ēdus spualiu pro fectum in nobis ut differencia donoꝝ mt' nos ad con tuberna angloꝝ. Dicunt autem, in singulos ordinet beatoꝝ spus sancti quos electoꝝ assumeat ut non solum mentis et corpis puritate, sed graduu dignitate angelis similes et pares in beatitudine fiant, beatus ꝗgorius mellifluo ore disserit, dñs iuxta illam auto ritatem constituit tronos ꝗ. nisi mens angelos deus in illa ciuitate mentis electoꝝ suum ostendens quis ibi regnat angeloꝝ. xxxiiii.

Sed in quiri potest cu decima dragma tanqm angloꝝ pars ꝑdita ꝑ homines restaurari debeat, quomo totus fiat mus electoꝝ, quitus ibi re maneat angloꝝ, dicit in re ꝑfecto videndu est quod sex. x. t. a. hugo in diuina pagina non semp mus

feneramt

Hec

sed significatu nri ponit Deum cu denarij nr̃a scā stup
tura ꝑfectionem significad̃ qđ dragma ꝑsse dicat,
cum ꝑfectio illius ꝑtis globus exorbitauit, a creatore sue
dignissima ꝑfectione, ad ꝑpr̃ voluntatis motu deliuas
supbiendo corruit, ut dicant, non quod illa ꝑs para
corruerit, sed quod illa para corruerit x̃ 1. ut decima
qualitatem suam ut sibi am, vbi rẽddat vbo ut creatur̃:
stue sed substantiue imigat cu dicunt, quod e dict.
ut non nim. stz litteralem, sed ista significatoz nri mis
trii sensum ꝑscrutat, ut non sit aliud dare, coruerit de
cima qm̃ corunt ꝑfecta, in eo quod ꝑfecta, stat sblem
dicere, video te sapientem, vbum imgendu tñ stue
ad te substantiue ad sapientem, vel corunt decima
ꝑfecta, idē adecima, ut a ꝑfecta, ut sit ablatiu ꝑ
se ꝑfecta, ut sensus habeat ablatiu, Quod cu nrā
apud ḡnatos frequent sibam, sti, se ablatiu, ut
nrātum expte ꝑdicata stamp qualitatem eidem nrā
f minuit, ut cu dico, matiu est homo, no ꝑdico, sed lo
quoꝫ, h̃ sed ex h̃, stat cōmissa, cu dico, homo curat
non subito ergo h̃ sh̃, Nam si hac ꝓbola adh̃ui deci
mam ꝓtem angelorum qua ꝑhibuit x̃stianoꝝ debeat
tradisse credere compellim, michaelinis eandem confessu
tis patem, ex ꝓbola e. quid concussse confitetur cogi
mur, Predictus ergo denarius ut asserimus qua ut
dictu est non ad nim sed ad significatu nri respicit
nec adhoc cogit ut decimā ꝓtem seu confessum cor
russe credam, nec adhoc ꝑpellit ut tantum dem re
stancandoꝝ quantu lapsoꝝ nim forte ꝑficeam, sed hoc
tm ostendit, quod illoꝝ miseria istoꝝ felicitate, illoꝝ
imꝑfecto istoꝝ ꝑfectione supplet, nec ꝑpt̃ h̃ quia
decima tertiana ꝓdita de x vbi ordinem, quoꝝ nrm
cōuenerit ꝙp fuerit sed de singulis nrm illis de
nrib⁹ quid in ordinate ordinis globum fecerit,
Quamquis si dicat quis ejus hoc non sub assertione
posuisse non sit multum m eg dechmacoe laborandū,
dum tm dicat quod vere in singuloꝝ angeloꝝ ordi
ne sue minus ꝑfecti vel imparem sint beatitudine pa
res electi assumant, Non em ignoro aut ad quid tot
asterismos simus, sed credimus Nec illa ꝑ̃ ꝓsunt aut
torcular constituit thalos ꝑfectoꝝ nisi num angeloꝝ, sine
sensu rationabiliter data recunt, cum ibi sub sequent dicat

Pars autem dñi pplus ouis Quod ste teste dionisio de
hum videt Cetercnacones relignone angelor sera
tes diuersum miliciam celi coluerut. pplus israhelit
tus pplus vnig dei alud signans. ipi tanqm sua pars
t funiculus hereditatis impossessione pcipalit essit.
Vnde est illud psalmiste Notus in iudea deus i. m. n.
eng Qi vero nisi alium tnslationem; nisi nisi filior dei
lugatur; longe utiq alius sursum requirit; nisi cosde
filios dei; quos et angelos dicebam; nisi illud Beneskrbi
alius tnslator filios dei; quos t angelos alios ad filias
hom accessisse corrumpat; Quod si nisi alium vsum nisi
nisi filior; sed dicat; pegrinu penitus abhor intellectu
eut; Igit de re spectissima pesus a meis oculis remota
iudicii prudentioribus relinquentes; ad ea que restat
tnseamus; hor in cedentes; quod in libro sapientissime
pstie dei quam multum fugit; pfundum nullu fallit
searchum; electus est numeroq electoz; t vocay tocond
promeruit singulor. xxxv

Nvnt inquirendu est; que illig patrie sit beatitudo.
vel Non em credendum est aias exutas a corpore.
post assumpta spialia corpora; angelicis spir
bus pietate ac dignitate; non inferiores rebus
exioribus; sicut in hac vita delectad; unde scribi sit
scriptura floridis t virentibus campis; amenis hor
gaudiu animi oblectasse rebus; ut pote tonsaru; t bal
samo. sensus corp refici; affirmat; sicut hor potuit
pri carnalit accipiendum videt. qnius t pt simpli
ces; qui lacte non solido cibo alendi sunt; quor sensus
non diu exercitati; spalem rationalem comphende
re; frequenter a quibusdam doctoribus puta
tur; ut sic p visibilia ad invisibilia gressenda: et
inquirenda mittant. Est igit beatitudo stor vasto
conditoris summe illud diuin. Hec est vita etna. ut
cognoscant te verum deu. et quem misisti dm xpm.
intelligendum rem spiritu est amboz. Hec est utiq
vita etna. Aliud em aliud est vita etna qua ipa
beatitudo. Si em esset vita temporalis no esset q de
tempo sollicitu facet. Nemo enim spiritualis diuitias; nisi
omnis materie defectu careret. omnimodi fecunditate
afflueret habundantia; beata dici no posset. que
aliquo malo infecta esset. Est itaq illa vita eterna

et beatam ꝙnostat te verū deū ꝙ que nr 1 : x · Vide
ꝙ fruitionem beatitudinis ꝙnitionem dixit esse dimita
tis. Vnde: pusta quidam ad ꝓphensionem diuine sublic
m hac vita laborant. que a stus ꝓ speculū ꝙ in enigmate
vix in psenti visa stat est videnda. plenit ꝙ
ꝙnostenda in futura cū tm vita gmittt, delectant
ur sancti implere locūda et cū beata visione dei.
unde aliud psalmista benedictionem dabit. qui legem
dedit: ibunt de virtute in virtute. vii dō d f. Aliud
mag. quid expandus. quid gloriosus. Quanto desi
derio interebris posth desideraūs hunc sblem.
quanto studio optamus hanc lucem. dū si hanc lucē
desideratam cum gaudio suscipimus, susceptam cū admi
ratione nspicimus, visus ꝙ frequent circūferim⁹: vnq
ad videndū sustollim⁹, nec visu vlestat nec frequens
fastidiū gignit, quam putas lucē lucis videntibus
se iocunditatem efficat, communicationem tribuat nec
tm fastidiū inferat. Reges vt imperatores terros in
gtia sua fulgura ꝙ tristitia cum admiratione et quadā
hilaritate vidimus, quam inestimabili gaudio suscipi
mus in effabili mentis iubilo repletos estimabimus, qui
regem regum creatorem mundi, inditore suo: et
gtia incomparabili ꝙ innumerabili celestis angelor
et hoim societatem visiam videbūt. Nec videbunt
tm, sed visum amabunt, amatu laudabunt. Vnde ꝓpta
Beati qui habitat · d t · ss b te. Est ergo beatitudo vide
re deum, in quem desiderant angeli ꝓspicere necessaute
sine tedio, visum amare, indesinenter sine fastidio
amabunt, in desisse laudare, sine fatigatione, atq
delyte ineffabili cordis iubilo, gaudio inestimabili
sine tristitie nitinxtione in secula seculor gaudē.
Sed qua in hac vita plene habere eo potest, illi ami
tam celesti digne ēsecutī, Vnde cuidam psalmista
Quis tribuet oculis meis habitaculū ne te, ꝙ hoc eis quod
non letandi, sed sicut letanand dicit longe illud
gaudiū vitā, hac vita sup excellere ostendit. Caritas
plene ac pfecte de visione dei, gaudio quod nō
tollere potest gaudent, quonio rebus exteriorib⁹
delectari putabunt, cum eadem in psenti vbi ꝓspiciū
ꝙ in enigmate gtia illa vix ꝙ gustat, nō cum ꝙ

sancti contemplacione superos sic sublevant[ur] ut ibi
spiritibus post offitos exercitibus intra tri dilectione
sciant[ur] associari. Quare credendu non est qd stri
telo nono & tra nona ibi in melius mutatis splen
dido decore cuncta clarescant tri ut dictu est. Sanctos
visione ac laude creatoris sui eternaliter gaudere
frendere occupatos; ab illa linea vsq[ue] ad primi mixti
primi nixi ytyton. tanta ibi claritas fiat luminis
nunc sibi sibi septemplicit[er] civil quanta nunc est. tri ubi
habet quod cunctas illa ita egrit sole meri luna ut lu
cent in ea. Non claritas dei illuminabit eam & lu
na eius agnus est. Aliud st claritate dei illumina
contemplacionis vsq[ue] visionis eq luce inessabilit[er]
ppsit. supnis ad delectatione augmentu no egent lu
minaribus. multo nim inferiores hybquibus sensi
corporis ut sup[ra] dictu est affici solent ad delectandu
indigebunt. Neq[ue] ita desint qui dicant illa
eterna delectatione non de esse. dicunt[ur] enim quod omino
dies ibi deliros affluant & qui qua visione dei plene
delectati delectati exterioa ita desterent illa tri esta
tempi assele assequant. sicut in istoz libris non
nulli secularis sua divina sapientia ita affecta
sta; tanqua pdissequa comitati egressi st[ur]. Erunt
ergo hic ornata ibi essent famulatui adornatum
sed non erunt ibi ad necessitatis obsequiu. xxxvi.

Restat indagare. vtrz deus corporeis oculis
suis & spalibz videat[ur]. ut spualibz tm. iuxta
illud. Beati mundo corde. q. 1. d. vi. Ad videndu
sic intelligunt ut deu corde tm. tm erit illic in sue
nature simplicissima puritate videndu assecat
dlubz in tm corpoeatz. Videt[ur] Aug[ustinus] ut in libro de
civitate dei dicat diuersu esse credendu. qd illic cor
los claudi. eo possimus. ducq[ue] ut clausis oculis deus
ibi non videat[ur]. Sed videndum est. multa in eod opc
pdicto patere. non subassercone posuisse apo
stat[ur] dicens. Non nec ego volo temere credere cuncta
que possim. qua nec amicepo ita credunt[ur]. tanqua illa
de illis st in mea cognitione dubitando. Unde in
de hac apa accepis sententia dubitauit tanqua con
tra auctoritatem. quem vestig sinu c. ita una. & o
m c. s. dixit. respondet se in hoc no peccasse. qua

Deum iste oculis videndum negauit / tu aut ipse ne
videatur / aut si videbit. oculi illi non sunt / ipi qui nunc
sunt. quia longe indigniorem statum altâri / Quare
non desunt. qui deum utroq; modo videndu affir-
mant Dicunt em plena beatitudine in visione dei
consistê / a qua sit nec corpora fraudarent. nec aqua
sancti mutuq; sed in spu tantu sima beatitudine
fuerent Nec multum ab hac statu ille distarent.
cum & nunc corporibus in terra quiescentibus: spus
a animę nostrę in celo dm videant / Nec repugnat
spi dc Beati mundo corde q. d vi / quem effecto nō im
puri: sed sibi mundi corde videre merebunt. Verū
g. est ex parte subtracta sibim. mundo corde deū vide.
sed non verum est ex pte privata. deū videbut mundo
corde sibim. Verbi gra. Verum est pat' est solus deus /
sed non est verum solus pater est deus / Im proinde ffre
pont' alius deus non esse a patre / quod verum est
a nullo pont' deus non esse alius a pre / quod
falsum est / quia filius deus est / & alius a patre ffs
natus. sed nō alius deus / Quare et a theologis ne-
gatur deus dra singulariis nis plurarq; Quare g. vul-
te tm: sine ad maiorem beatitudinis cumulū: ut
duplici stola vestit / mentis: corpe scz et spu sagina
te vultus dei oculis videant / hec estat. quia revelata
facie ipius stant est. videbunt: in ipo & de ipo gaude
bunt / ipm in secula seculoz laudabunt / Hec est octaua
que sabbm. vesperam non habens sub sequt' vel potiꝰ
ptimat / Hec em vespa non in noctem vergendo
tenebrescit / sed in primū sabbat: que octaua nō humida
animarum sequę / sed ceptis corporibus duplicata
lucescit / Hec sequens exequę / sabbm ex sabbto nostro
exoriens / Hec erit in fine sine fine / Cui habes: divina
sapientia malitiam vincendo: qui fortit' a fine usq;
in finē attingat. quam suadet' ora disponat. illud
em forte: quam dyabolus membra eius in abyssi
putei infernorum perpetuo: ad supercelestia gaudia
membra sua pduce. Illud suadeq; qui cuncta hec
sine aliquo ptubatorum motu pagit. A fine & ad
finem / a principio usq; ad consummationem / Unde
Alpha & o vocat'. fortit' attingat. Hec est utriusq; diuisa
meritorum stipendia iuste distribuis / a fine boni.
ad finem malorum. Unde ipsum illum sedes super

thems

cherubin / abyssos Sedet em tanq̃ immutabilis
sup altissima / et mutet tanq̃ dispector mundus
infima / Sedet qua ei tranquillitate moderando simul
omnia disponit / mutet De sup cherubin, abyssos / qua
a fine ad finē pducit attingit / Attingit mutando iuste
et utiliter moderando finem / quo nil infimius / a fine
quo nichil stupius / finem quo nil amabilius / a fine
quo nichil studiosius / finem quo nichil mysterio / a fine
quo nichil beatius / Hec est hereditas seruoꝝ dei / sibi
ut aut Augustin. videbunt / amabunt / laudabunt / Sed aut nisi ipsam, nemo nouerit
ex alia de causa ibidem XXXVII

Et De fine eternitatis xpi / nisi capacitate sensus
nrī dicta sufficiant. Pro quibus ut vobis utar deo
nostro / quedam ptinissimi commentatorum scripturarum
prudentes / et honorificentes scripta / quod sup nos
est ut sileamus. Est em gl'iosa claraq̃ verbi / et maiestate
minime indigna mistica volutat / Noui quippe se magna
deum oportere / ut semp sit quod ei diligenter inquirat /
ne vile appareat si totum volentem paudat / Proinde
sunt ea que no dereco sed sinuoso sensu / quibus
cultor gratus eloquio curiosus hec deuote offerentibus
se volentibus et sperantibus inpendent num negare /
Non ut sup de aug' dixi no nulla ibi no subassere
nemo / sed omnia / et in vestigatione posita sunt. sintne
ea sententie exame prudentiorum relicti / Cum no
ausit minus dicta subplere / malidicta abrogare / superflua
resecare / nec in hoc salo mundi peccatis onerati la
borantes / omnium huius remedys sublimare :).

Hec ex scriptura lector si sit tibi cura
Presulis ottonis pendito ne sacrorum
Hic in lege studens dum nix ad sua prudes
Virginio claruit cor habebat ad ora canum
De moderans equi dextebat mente diuq
Hunc no parcorum penetrat secreta librorum
Plene ffecit si uno parco reficit
Regnum progenie nature uirtute sophie
Hic tantis talis ne sanguis regalis
Ysti pfatus a cesare sepe vocatus
Hec opus optatum dominicas qd' iure vocauit
Noua nam regum notat et moderamina legis

Hy sacerdotes pfuerut ppl'o dei sub lege usq; ad
Cristum /

Aaron heleazar fuere Abisue hoc oz Fharias achia
ioth amarias Achitob sadoch Achimas Azarias Jo
haman Fachias amarias Achitob sadoch Azaria Jo
helchias Azarias Sarayas Josedech Jesus Joachim
Eliasp Joada Jonathas Jaddus Onimas Simon
Jasdn menelaus Lisimachus Judas Jonathas Jo
nion Johannes Xristobolus Alexander hircanus Aristo
bolus Antigonus Hic ab antonio rōno Jhsuc occid
et herodes idumeus xxx Jsticut' qui regnauit xxxvj
annos Quib' deficit Sacerdotes de stirpe aaron q'
pfuerut ab aaron usq; ad xpm x^m annis // dc vij //

Quinta etas a captiuitate babilonis usq; ad xpm
ginet gnationes xiiij annās d lxxxvij ab exordio
mundi usq; ad xpm stām hebraicam veritate sunt
anni iiij^or dcclxij stām lxx nūpt'es v^m et xx vij

Julius cesar pmus monarchos qnq; annos regnauit
hic bisextum vnno cclum magnū composuit Sex
to aetate regni Augustus cesar ter annos x octipīs
sex huius tempe xpūs nascitur Johēs baptista clarut
et virgilius t oratius et ouidius poete Colonia
ab agrippa rege condit Augusta adrianū rege pugno
augusti condit Tiberius pncipiū augusti xxij
regnauit annos huius tempore decollat' Johannes xpūs cru
cifigit Caius caligula iij annos x menses vj Ma
theus euangeliū scribit philo clarut Claudius
xiij annos menses octo Marcus euangelium scribit
Nero xiij annos menses xj lucas euangelium scribit
Jacobus aplūs a judeis lapidat' Petrus crucifigit'
paulus decollat' lucanus clarut Galba t pis vij
menses hos occidit otho Otho tres mensēs Vitellius
vij menses hunc occidit vespasianus Vespasianus
annos octo mortuus Jerusalem a romanis destruit'
que stetit an mille lxxxix Titus ante duos menses
morbo pit Josephus clarut Domitianus persecu
tion xv an qnq; menses a suis confossus est Clarūs

clarent Nerua j ānū menſes iiij or, Johannes euñ
gelium ſcribit, Traianus xxj ānis menſes vj & dim
dium. Johs aplūs obt, Helius adrianꝰ xxj annis hic
ieruſalem reedificauit & heliam nominauit, Aquila
interpres clarut, Antonig pius cū filio aurelio et lu
cio xxij an menſes vij, Aurelius antoninꝰ cū fre
tre suo aurelio commodo annos xxj menſ vno, hunc
antoninꝰ comodus xiij annis, theodocion, nichreꝰ
clarent, Helius ptinax menſes vj, hic a milite in palatio
occidit, Theophilus ciliarcha paſchalem ſcribit, Iulianꝰ
vij menſes regnauit & a ſeueco occidit, Seuerꝰ pti
nax xvij annos, Albinꝰ imperator occidit, Narciſſus
epūs clarut, Antoninꝰ caracalla vij annis abhoſte
occidit, v cdcxc, Aurelius antoninꝰ hic ānō hic a militibꝰ
occidit, Aurelius antoninꝰ cum filio geta
militibus occiditur, Origenes clarut, Alexander, vj
ann. hic apud rom occiditur, pius et ipē regnum
uſurpans occidit, Gordianꝰ vij annis a ſuis occidit,
Philippus cū philippo filio vij ann. hic xdnus p ori
genem effect, ambos occidit Decius, Decius j annis
menſes vij a diabolo occidit, Antoninꝰ clarut, Gallꝰ
cum voluſiano ſuo j annis menſes vij, Emilius iij
menſes regnauit, Valerianꝰ cum filio gallie
no xv annos altus apud raph et erat, ali a mi
litibus occidit, sub hoc galieno vij tyrannꝰ regna
uerunt, Herenius & aput mureſian occidit, Postumus
x annos in gallia regnans occidit, Emilianus
negauit occidit, Aurelius ibidem occidit, Victo
rinꝰ a gallis erat & occidit, Tetricꝰ a militibus
occidit, Ordinatus in ſyria ab vxore occidit, Claudius
j annū menſes x, Quintillus frat xviij dies
regnauit et occidit, Aurelianꝰ annos quinq menſes
ſex a ſuis occidit, Tacitꝰ menſes vj hic aput
ponti occidit, Florianꝰ regnauit j menſes, et di
midiū et tharſis occidit, Probus annos vj menſes
nouē a militibus occidit, hic tres tyrannos occidit
Saturninum Proculū Bonoſū, Carus cū filiis carino
et numeriano annos ij, Diocletianꝰ cū herculeo

Constantius cū galerio maximiano xvj annos

maximiano xvj annos || Caranusius vij annos regnauit ab alecto occidit / Alectus tres menses regnauit Hunc pfectus cū suis occidit / Achileus usupator egypti occidit Maximianus & seuerus / Constantinus constantini filius ex gaudina helena xxi annos x menses hic a silueste baptisat et ab hoc nicena synodus congregatur Constantinopolis condit / Maxentius et licinius annis ambo a constantino occidunt / Crispus & constantinus constantini filius et licinius licinii filius cesares a constantino occidunt / Dalmatius usupator a militibus occidit / Constantinus cū constantino et constante fratribus xxiiij annis mensibus quinq et dimidio / Sub constantino fuerunt hy septem treani qui ascendunt qui septimus occidit / Decentius sibi cum laqueo vitam finiuit / Gallus quem ipse constans occidit / Silvanus quem ursacius occidit / Vetranio qui imperiū deposuit / Nepotianus qui magnentii duces occiderunt / Julianus qui postea fit augustus Julianus annos ij menses vij hic ydolatra efficit / et mercurio martire occidit / Jouinianus menses octo morbo obit / Athanasius claruit / Valentinianus cum valente fratre xj / procopius occidit / Hilarius et ambrosius claruerunt / Gratianus cū valentiniano fratre annos sex hic a maximo tyranno nutriat / Valentinus regnis pellit / Valens cū gratiano & valentiniano fratribus filiis annis vij / Firmus tyrannus occidit / Jerominus claruit / Theodosius & valentinianus qui & stipendiis annos xj laqueo suspensus est / Maximus & victor filii eius imperatores occidunt / Eugenius tyrannus occidit / Archadius filius theodosii annos xiiij obit / Johes chrisostomus & augustinus claruerunt / Honorius frater archadii cū theodosio filio fratre sui annis xv obit / Alaricus rex romam devastat qui stetit ab urbe cōdita annis / Sub honorio fuerunt hy septem treanni quibus honorius occidit / constantinus hic constantini comes occidit / Constans filius constantini hic gerontius comes occidit / Maximus hic exilio subit / Jouinus qui mox occidit / Athalus hic tribunus ab honorio absti dit / exterminatus hic a militibus occidit / Theodosii filius archadii qui et minor xxvi annis obit Augustus

romite

obyt Hildo tyrannus occidit Valentmang filius con
stanci annos xvj Attila rex hunor Marcianus z vale
tmiang annos vij Angli britanniam occupant Leo am
xvij obyt Victorius victum pascharem scribit Zenon am
xviij obyt Theodericus rex gothor Anastasius annos
xxvij fulgencius epus claruit Justinus senior ann.
vij obyt Benedictus abbas z beatus claruit Justi
nianus nepos justini annos xxxvij Totila rex Tibe
rius constantinus obyt anno vij° longobardi invadit
romanj Mauricius ann. xxj. Gregorius pp claruit
foras annis octo Anglia conuertit Exarchus ann.
xxvj aux exaltat Exarchus annis ij Ysidorus epus
claruit Constantinus filius exarchum mensis vj Con
stantinus filius superius xxvij annos Constantinus
filius illius xvij Gmodius vij constantinopolitanus Justi
nianus filius yrantini z annis regno pellit Leo
annis vj Eutherius epus claruit Tiberius ann.
vij hunc iustinus in custodia perdit Beda nus claruit
in anglia Justinianus 2° cum tiberio filio annos
vj hic aphilis hic occidit Pippinus rex francor Philippi
cus annis j mensis vj hic ab anastasio exceptat Ana
stasius annos vj hic a theodosio captus pbr ordinat
Theodosius annos j hic katholicus obyt Leo annos
octo Constantinus filius leonis ann. xxxvj Karolus
magnus ann xl vij Brema constituit Dania
conuertit a walthardo epo ludouicus filius eius ann
xx vij Ansgarius epus sueuos conuertit lotharius
filius ludewici ann. xxvj Fabianus epus claruit lude
wicus filius lotharij annis fratribus lotharius z karolo
et pippino ann xxxvj karolus filius ludwici in
Karlomanno z ludwico annis vj Arnolfus filius kar
lomani ann xij ludewicus filius arnolfi annis xxj
Chunradus filius conradi principis annis xj henri
cus comes regnauit annis xviij Adalbertus epus augu
claruit Otto magnus henrici filius annis xxxvij
parthenopolis constituit Otto filius annis nouem Otto
filius superius annis xviij Notker abbas claruit henri
cus dux bauarie annis xxiij mensis octo Babenberch
constituit Frisingensis ungarie forth stat xpani Chon
radus annis xij Agnes condit henricus j pius

leo filius yrantini annis v.
Constantinus filius leonis annis
xxx henne annos xxj

filius chonradi xxvij ann. Henricus filius eius xl nouem
Rudolfus, Hermannus, Chonradus tramni otridum,
Henricus filius superior ann xxvij. Ruberti abbe tu
nensis clarent. Lotharius ann xij mensis vj dies
vij Chonradus deinde solus aut ann m dictione
q reliquum sexte etatis deo soli patet

De romanis pontificibus

Petrus apostus annis xxv mensis ij dies vij. Linus
annis xij mensis ij dies xij. Cletus annis xij
mensis vnus dies xij. Clemens ann. xij mensis
ij dies ix. Alexander annis x mensis vj dies v.
Sixtus annis x mensis ij diem vnum. Telesforus
ann. xij mensis ij dies xxj. Ignius ann. iij mensis
iij dies iij. Anicetus ann xj mensis iij dies iij.
Pius annis xxj mensis vj dies xxj. Soter annis
xj mensis ij dies xxj. Eleutherius ann xv mensis iij
dies ij. Victor ann xj mensis ij dies ij. Zephirinus
annis xj mensis vj dies x. Calixtus annis v
mensis quinq dies v. Urbanus ann. iij mensis iij
dies xij. Pontianus ann. iij mensis v dies v. An
theros annis j mensis vnus dies xij. Fabianus
annis xvj mensis xj dies x. Cornelius ann. ij
mensis ij dies iij. Lucius ann ij mensis ij dies
ij. Stephanus ann. vij mensis iij dies xij. Sixtus annis
vnus mensis vnus dies x. Dyonisius ann. vij men
ses ij dies iij. Felix annis iij mensis iij dies
xv. Eutichianus annis vnus mensis vnus diem vnum
Gaius annis vj mensis iij dies xij. Marcellinus
annis iij mensis iij dies xxv. Marcellus annis
quinq mensis vij dies xxj. Eusebius annis vj men
ses vnus dies iij. Melchiades ann. iij. Silvester
annis xxiij mensis x dies xj. Marcus ann. j mensis
octo dies xx. Julius ann. xv mensis j dies vij
Liberius annis vij mensis iij dies iiij. Felix ann
vnus mensis vij dies xj. Damasus ann xxj dies x
Siricius ann xv. Anastasius annis iij mensis ix. Innocentius ann
xv mensis vj dies xx. Zosimus annis ij mensis
ij dies xj. Bonifacius ann iij mensis vnus dies
xxj. Celestinus ann iij mensis x dies xvij
Sixtus annis vij dies xviij. Leo ann. xxj mensis

Anacletus annis xj mensis ij dies x. / dies ij. / Euaristus annis xj mensis x

Anicetus

xx mensis ix dies xj

dieb xvij / Hyllarius ann vj mens vij dieb xx / Simplicius ann xv mens ij dieb vij / Felix ann iij mens vij dieb xxvij / Gelasius ann iij mens viij dieb xxvij / Anastasius annis duob mens xj dieb xxvj / Symachus ann xv mens xx dieb vj / Hormisda ann viij dieb xxvij / Johes ann. j mens viij dieb xj / Felix ann. vj mens v dieb xvj / Bonifacius ann ij dieb xvij / Agapitus mens ij dieb xxj / Silverius ann j mens vj dieb xj / Vigilius ann xvij mens ij dieb x / Pelagius ann xj mens ix dieb xxvij / Johes ann xij mens ix dieb xxvj / Benedictus annis iij mens viij dieb xxvij / Pelagius ann x mens iij dieb x / Gregorius ann xiij mens vj dieb x / Sabinian[us] annis j mens v dieb xj / Bonifacius ann [illegible] mens ix dieb xv / Johes ann j mens xj dieb xxvij / Theodorus ann vj mens x dieb xviij / Agathon ann vj mensib j dieb xxvj / Eugenius annis ij mens vj dieb xj / Vitalianus annis xiij mens vj / Adeodatus annis iij mens v dieb v / Domus ann viij mens v dieb xvj / Agatho annis ij mens vj / dieb viij / Leo junior mens x / dies xvij / Benedict[us] ann vj mens viij dieb xxvij / Johes ann vij mens v dieb xvj / Johes ann. ij mens vj dies xv / Gregorius ann. xiij mens viij dieb xj / Sisinn dies xxx / Constant[inus] ann vij dies xv / Gregorius ann x mens viij dieb xiij / Zacharias annis x mens iij dies xiiij / Stephanus annis v dies xxvij / Adrianus ann xxv mens x dies xiij / Leo annis xx mens v dies xvij / Stephanus mens iij / Paschalis ann. vij dies xvj / Eugenius ann. iij[or] mens vij dies xxij / Valentin dies xl / Gregorius xvj annis / Gelasius ij ann / Leo ann viij mens ij dies vj / Benedictus ann. ij dies vj mens vj / Nicolaus ann. viij mens vj dies xxx / Adrianus annis viij mens iij[or] / Stephanus ann. v / Formosus ann v mens vj / Bonifacius dies xv / Stephanus ann. v mens iij / Romanus mens iij[or] / Theodorus dies xx / Johes ann. ij / Benedictus annis duob mens v / Leo xlvij / Christoforus mens iij[or]

mens iij[or] // mens x // dieb xv // annis ij

l' Sanimiang

// Bonifacius ctn an vj mes viij diebo xij / Dedit an mens x / Bonifacius v[us] Tuos v diebo iij

Bndict[us] 2[us] Bndict[us] mes x di xvij.

Sergius annis iij mensis iiij dies xxvij Anastasius
ij Lando mensis vj dies xxvj Johs ann xiij mensis
ij dies ij Leo mensis vj Stephanus ann ij mensis ij
dies xij Marinus annis iij mensis vj dies xxv Adria
nus annis x mensis vij dies x Johs annis vj me
ses x Benedictus ann x mensis viij dies xxj Johes
ann j Petrus Johs j Gregorius annis xij Silvest' quar
Gerbertus Johs Johs Sergius Benedictus Johs nicolaus
Gregorius Leo victor Stephanus Alexander Gregorius vi
banus paschalis Gelasius calixtus honorius innocen
Celestinus lucius Eugenius

v° Ego autem te lector si tamen predomina invida
audeas ne huius opusculi laborem vilipendas
Ego vigilani ut tu dormiras, ego laborani
ut tu requiestas, tuq solumo labor erit ut plegendo
intelligenda replicans, & strenua pdita clarq ab oib
habeans. Si autem quod magis spero tabido corde
& nebulosa fuerit hys flosculis ornate certe lucidu
dentem nupsimus & roseigeid flexid candidos lilios im
nexid, venenata ligula carpis, invidia quide te ut
hui, serum caligini ignorantie, involuit, nec ante
benivolencia plumen ad studiu pduxit re ja alt

Explicit forma

sessa fidem impore Romãor

Fridericus dei gra Romanor imperator semp augs
tus dilecto patruo suo Ottoni frisingen epo gram sua
et omẽ bonã Cronica que tua sapia digessit uel de
secundme membrata in luculenta ordine recepit gratuncia
a dilectione tua nobis prmissa tñ missa cu magni studio susteptm
et po bellicos sudores interdu in hys delectat et p mathica hesta
imperor informat poptanus Ea vero que ab ingressu regni
a nobis gesta sut ad petitionẽ tuã breui stilo ordinata notitie tue libens
gratularemur n ea ad plenitudinẽ presentis gestor que ab excellentissimo
viro edita fuerunt nec dies put umbra quid facta et remẽ quia tuã
delat ingenium multa extollit et de plurimis multa tacet nouit
plus gesta tua laudibus quã recitet tantillus hor qui in Roncalo
urbe p quinquennium fermẽ paucis passibus metam.

Post prima vnionem regni gram et accepta corona tertonen
regni generale curiã Herspurgk in Franthen celebrauit
vbi rex dnor ecc petrus ad curiã nram vocatus venit et hoiã
ac fidelitate nobis facta corona regni de manu nra cepit Hinde Ci
rensem epm Wirnamum ad archiepatum maddeburgen trãstulim
et quadam multe lites et contentiõe int nos et romana eccles
inde fuissent ad ultimum tamẽ quod a nobis laudabiliter factum fuit
amicitias apl'ice confirmauit

Post hec expedito Rom negotio et mualda mauri Longo
bardia intrauit Hec quia prius longa absentia imperor
ad insolentiã rebellandi animauerat et suos gressus citius alacritate rebellionis
cepit Nos aũt indignati ciuitatẽ fere castella cum furore debito et
cursu no multo ꝑ inuentum destruximus Mediolanenses verbis
et superbi verba sua fide nobis dederunt et ut nra gressione sup
emendo et laudabiliter dominium hre mererentur multa pecunia nobis
promiserunt Sed eis nec prece nec precio flectere nos possent et ni ad
terram cum venissemus a terra sua copiosa decimatos tres dies
in solitudine nos duxerunt quousq tandem comitis voluntate cum
pace intra Mediolanum ad nuptiale conuiuium castra metati essemus
Illuc dñi ab eis mercandi gratia et ipsi nobis ad negotiandum obui
am fecerunt castra cum castris videlicet ita quingentos milites armato
rum habebat capi et mendio destrui facium Ibi milites nra usq
ad portã mediolanensium uenere et multos vulnerauit et multos
cepit Hinc inde ictu numerosis int nos et illos fluuium tunc
versus nouariã diffluentes pontes duos quos ipsi armauerat
et in castellauerat volentes decapitauit Quos post transitum totius
exercitus nri destruximus Inde in castra cum fortissima Nimia vi gaudia

et tra destruxim⁹ et natali dñi ad maxima iocunditate celebio
p ũrellas et tauernas cutes padu tñsiuim⁹ inde Chera magnã
et immitissima villã destruxim⁹ ciuitate astam incendio vasta
uim⁹ Deinde teodonã ciuitate immitissimã nauia et arte ob
sedim⁹ et p⁹ tres dies burgo capto xpiãm arte repressa mis⁹ no⁹
et maxima tempestas nos cohibuisset tandẽ p⁹ multos assultus
multas cedes et inestabile strage illor⁹ et no modicã dapnũ nr̃or⁹
arte p dedicoñ occupauim⁹ et gndam principe grecor⁹ qui a mat
chone mala ppia captus erat liberauim⁹ Destructa teodona
papiensi et ylliricũ p⁹ victoriã triumphũ nobis faciẽte ad ciui
tatẽ nos muitauerũt ibi ñr corona et maxima letitia et mgoti
ficũ ciuitat tres dies dediximus Deinde directo tramite p lon
gobardiã romaniã tusciã cuntes sutriũ ussq⁹ peruenim⁹ ibi duo
papa ad tota ecclia romã gaudent nobis occurrit et ospitatum
nobis prõe obtulit Quarũ quantã que a romano pcto passus
erat nobis gquestus est Cui nos ypocrite simul cutes et mul
tos pmittentes pluriaq⁹ missentes collegia romã ussq⁹ peruenim⁹
Romam huiusmodi subo ad nos misit et maxima pecunia pro
fidelitate cor⁹ ac ñrũ tuiq⁹ uxameta a nobis acquisiuit
Inde cũ duo ppã et Cardinalibus gsilio tanto quãi imperium emẽ
tolim⁹ et sãmẽto volgo pstare nõ debuim⁹ ut omnes dolos et
machinamẽta cor⁹ detimarem⁹ Octauiano cardinale gdiuente
maxima pars milicie nre nocte p portã pontã nõ stum pet
rũ iuit et ste monasterium stũ petri occupauit Quo facto dns
papa cũ tota eccliã ad basilicã stũ petri nos pcessit et ad ẽdem
cũ maxima pcessione nos suscepit et missa celebrata ad altare
sanctor⁹ petri et pauli in honore ste vginis marie quod sab
bato erat benedicoñ coronã romani imperij laureat⁹ sup crinit
rem effudit Deus tute pacto duum annoꝝ trimio laboꝝ et estu
confecti ad tentoria redeuntes et cibũ capientes Romani de ponte
tyberino pfluxerũt et in nos tetro sancti petri duos hostes ne
fandissimos et cardinalibus spoliatã papã capi intendebat Nos vero
de fore strepitu audientes armati p muros recurrim⁹ et totã
die cũ eorum⁹ gfluctu habuim⁹ et cor⁹ pene mille occidim⁹
et in tyberi submersim⁹ et captiuos deduxim⁹ donec hoc nos
et illos dirimit Quo facto quia victualia nobis defecerat assup
to ppa et Cardinalibus cũ triumpho victorie leti tercissim⁹ et ambo
castra et municoñibus que tra urbe erat ñr patrocinio deduc
ussq⁹ alba venim⁹ et p augusti dies ibi cũ papa moram fecim⁹
Inde nim⁹ spoletũ et quia rebellis erat et Comite Guidone Wera

et reuertos nr̃os nr̃os ni captiuitate tenebat assultu ad ciuitatem
ferimꝰ mirabile et nr̃stutabile iudicium dei. a tua usq; ad noua
nr̃a tissima ciuitate que pene centum turres habet vi repi
mꝰ igne gladio et infinit spolys accept plurib⁹ igne sumpt
fundit⁹ ad destruendum. Inde cutes uersꝰ Anchonam
patrologo nobilissimum principem grecorum et mazuduca sibi ceteris
iudicys Constantinopolitanam obnios habuimꝰ Qui ut
in apulia regnum et hostes vtriusq; imperij Guilhelmum potentia
virtute nr̃a grecos vellemꝰ in fuga premere pecuniam nobis dare spo
ponderunt. Quia vero milicia nr̃a propter multos labores et
bella minus attenta fuit. placuit multis principibus reddere quod
in apulia destendebat. Inde nobis redeuntibus et regressis ad superbia
multitudinis sue et copiosa pecunia in apulia ciuitibus Anchonam
post adeptu barii et munitione destructa obyt. et Wilhelmus con
gregato exercitu repente in grecos irruit et plures captos ceteros
crassis ocis pecunia asportauit. Nos vero ad maiora victoria
a deo nobis posita quidem cu mille octingenti militibus ignis
tam prius nunquam audiuimus Veronam usq; peruenimus quam ut
illi in periculo tuguriorum montis insidias nobis posuerunt et ij
inter a nobis occisi et duabus suspensi sunt tu audisti Deus
et in ordine quia in freni tui duce Austrie et duce Bauarie
gloriabat. Fecerimus et quod filius Friderici in Colonien. archi
epi animi sublimauerimus. hec parua pauca comprehensa illustri in
genio tuo dilatanda et multiplicanda peregimus. Sermo Rubuere et rapidula segnis
tis et tonuit potenti

Qua occasione Welfo a patre abiectus et Guelfus
in loco eius surrogatus est. eodem imperator ytalia missus
gesta uehe fugauit. Henricus Rudbertus Gerlachus ad nocturnum
Campaniam et apuliam euasimus. de rebellione filiorum
cursus philosophus uel potius theologi. de separatis sum bello
regnat. et quod Guelfo duce Bauarie et Rudolfus duce Nori
tie ne bellare reperiuntur. Idem Rudolfus in statu pacis
mihi rex ratus et paulo post in filio eruditur. de comite Friderico
quod genere imperator facta Ducatu Suevie obtinuit. circa
post plenitos sibi filius Fridericum et Conradum duem obyt. de
genere eius Agnete ip Leopoldo marchionem iniuerit et ex de sua
te marchiam iniuit et ex de sorore imperatore filia eo Helmrico
potenti regnum est obtinuit. Quo apud Barum comite Remuldo
apud et abduxit. et in nuptias apud magantiam regnum sibi est et
de gesta Friderici ducis Tullo magantia obsedit et quo de pos et
de sua archiepo triumphat. Qualiter de duo castra Limburch ab

obsidione liberarunt et de eius ginecio. Vbi imperator Henricus
mortuus et ubi sepultus est. Cui adalbertus archiepiscopus maguntinus assurgen-
lia ab imperatrice obtinuit. Lotharius dux saxonum eligitur ab
more heredes henrici pseguit et norum exercitu ab ipo obsidione
eruptionis. Fredericus et Conradus fugato Lothario apud nuinid
Cruce. Idem duces henricum norici ducem et alemanniam su-
ganerunt. Quod fredericus insidias eius dux ena sit. De expedi-
cione lotharii in bohemiam. Cui principes ibi obtrectauerunt et de
feudis nupcys fredericus. Mortuo lothario Conradus rex re-
gnare cepit et quia Alberto magistro suo resistebat. Renatus frater
deudis regnis sciata est manuel greco imperante. Et emplac
hare nec tempore hinc inde missis. De fredericus iunore et de
eius que exstitit apud wolfratshausen. Cui et bertholdus duce
bello supauit. Cui mistitur arnoldi romani aduersus suum papae
pontifice quietant et senatorum dignitate in statuere nolui-
epla zenonis ad regem. De duobus preclys p expedicoes herois
ilium tamen spiritu. Quam ex ista regis vngarie bellum ut pressurg
capiu et recipiu stu sit et de victoria. De situ vngarie et moribus
De pugna hiita nec regis vngarie et ducis henrici. De pugna
hungaris siculi comites grecos. Cui autem sedis apostolice instinctu
expedito ysuasa sit. Epla pe eugenii sup hac re. Cui pdicat
Richardi Clarevallensis abbatis regis francie ad suos principes ru
ces accipere. Cui ad pdicacoes cuius eudoxii orientis fami
cia se magnus pre caritate mutuo pfessa est et de pfectu com
mendet. De horticacoes Clarevallensis abbatis. Hac re. Cui eius
idem abbas regi Conrado et multis principibus cruce accepe pfuasit
De obitu senioris fredrici ducis. Cui humati de principibus et multa
bilis multitudo apud ratisbonam cruce accepere et de Saxones
comites alios paganos expedicoes pfessi sunt. Epla Clarevallensis
abbatis sup hac re. Cui hugonis archiepiscopi subito papa mortalitatis
fracta est. Cui Conradus rex filium suum henricum apud regem
legem et coronari fecit et de filio duce henrico. De rege Con-
rado in tiburtina expedicoe primitus monuit subsequente
ad regem francorum in suis breuis narrando de eiusdem huius ex
pedicoe. De Wilhelmo pictauiensi expo quod a suis clericis super
doctrina sua pulsatus est. Cui abbas Clarevallensis contra inductus
est et de petro abailardo sub de eadem. Epla et eg. g depinacoes
hinc. De apologetico eiusdem petri et super quibus capitibus pulsatus
et de eo obitu. De studio Gilleberti et de quibus impetebat capitulis
Quibus respondere curabat post se. Subtilis cuius responsio

Et theologice eruditus causa epi ruffi ad gnale Concilium
delata est et de hetico p eo Et de ordinatoe contra et de eod
gesto Cuius epus Gwilbertus pe contra dimissus est et re
sponsio eius Cuius Galliam epi quemdes sua fide dugesse
lut scripta Et Cardinales Romane ecclie de hoc indignati st
et oto ebdo Comit pam transeunti Cuius tandem het gtem to
tius habuit et quid epus Gwilberti cuasent De eccim no
ter regis Lodi in tuscanis applicuit et qui hostilia
cent De rege Conrado et de pfato rege Ludewico quibus et ubi
se vivere viderunt De reditu regis Conradi et q Friderico
duce an se remisit Conatus ad coronand eundem dnm epm
dictos Cuius et quibus eptis ad regem a pfato Eugenio epo recepto sit
De obitu Henrici regis Austrie et Hazetlieb Tranensis epi
et Arnaldi Colonien Conradi ad inferos pces Rem pfitisse
Cuius po audita eam tranensem in Bauoria migre fuis est
Cuius terminat anno dni obyt et ubi sepult est Rubrice z capla libri Sexti

De electo Friderico ad imperium et quare in eu tam fa
cile gens fertur ordinas principis Et po accepta fide ei
a principib ad impiam et scelus Friderici monasterien epi
quem legati ad urbe et in Italia destinati sint et quo rege duxer
rexit Cuius item duois spagnimoro de regno datie decederit
Cuius gressum quem Magdeburgen ecclia ora fuit terminavit
et q vnquam bella iudicii noluit Et pe item duois duci
terminande Herbipolim curia celebrauit et ibi expeditionis in
Italiam mirari fert Et Gebhardus Magdeburgen epus pmus
Sueuorum rome accepit et eod pe sup hoc Cuius p duos
Cardinales assensu premerq quib epi depositi sint et de du
obus ducib Et mortuo Eugenio Anastasius surrogatur
et q Cardinalis Hardus impleri acre volens phibitus et in
via mortuus est et Sueuorum in epatu confirmat Cuius le
gatos in Hungariam destinauit De Henrico Saxonie duce ducatu
Bauarie adiudicat et q rex in Italiam primum mouit Cuius
apud roncalias quibus epis regalia abiudicata sint De stu
dio Italie et huius gentis De stu et superbia Mediolanen De ge
nuine et nupcia regis in Italia De duobus querimonias ad
principe delat Cuius occasionibus et in Mediolanenses arma
gesserit Cuius cast Mediolanen duerint et de nouacia super
comitat De subiectione Parme et Laste et de treuga militum De bel
lorum et ore obsessa fuit Cuius obsessi et quo impugnati et qui ne a
suis defensata fuit De mutatione eiusdam castri De audacia eius

gest Q Polam fidem et sacmta mentiti fuit et de mcys
rex vngarie et de fre eius Q Quo apud ratisbonā bolislaus
rex et dux catus Q Fridericus preb cxca rēmia adq Q Qualit
religiosi consilys ad expedicōm cōit mediolanū pparant.
Congratulare de legat romani pontifici et exemplar hor adriani
pp Q Quid pcpi alemanie vestrippsint Q Qualiter mancs
apud augustā mcios romanū pontificē audiunt Q De legat
principis quos misit in ytaliā Q Quo ab ytalis recepti et quid
pactum fuit Q Qualit pe erga mcios romanū pontificē habuerit
et quid essem romanis in via acciderit Q Que oba apportarint
Q Exhortatorie littere adriani pp Q Qualiter imperator fuit romanis re
gratiatus est Q De mcys rex dare Q Ad et quib gratus quib
vob gratus molesta fuissent Q Quo bissenses primo imperiū at
tigisse fuit Q Quod pace ni gratu principi incarā ferit et de se
cundo pace Q Adhortatio principū post ad vnand exercitū De
mcys mediolanen et numerosis atq comitū que in auxilio
Q Quo federicus ad obsidionē mediolani pperans ad eam fuissent Q Quid
Q Quid tractatū fuerit ab imperatore explicatū sit De morte comitis
Egkeberti et alior Q Qualiter imperator ob hoc relatus et quo placa
tus sit Q Quo ordine et qualit legionib cōit auxilia exercitū
De aduentu principū mediolanen De situ ciuitat et moribus
eius De exercitu mediolanen et a quib et quo excepti
sive repulsi fuit De assultu nocte in portā Et de eruptione
mediolanen cōit duce austrie et eiusdem exercitu De temeri
tate cuiusdam mediolanen et pbitate comitis Alberti Quo impe
ratore gerant De turri que vocat romanā De edificiis
cremonen et papien cōit mediolanū Q Qualiter mediolanen
varijs modis attriti fraudente comite Seruidone tenente parte
Q Quo eos eadem exhortatoria hortatoria Q Quo mediolanen in gratiam
fuerit recepti et de adiectionib pacis Vbi mediolanenses ad principē
principe admissi fuit et qualit recepti fuit De vexillatorū exercitus
huius vrbis tenuta Q Quo pacto tanti numeri plures ex principib
federicū exire permisit Q Quid de causa federicus prospexit Vbi roman
si hostes indicauit et de damno eis illato De ferraria et eius
obsidione De edificatiōe nouē laude et curia apud roncalias
celebrāda De statu mediolanū impio quo in diebus suis fuerit
Quod federicus ad celebrāndā curiā Labores et tripla libri ejus
in campestribus roncalie castrametatus Q De dispositione tabor

maiores principes. Cui principes adhuerunt et de tedeuma con
sultatoy. Ibiq; eisdem exhortatus. Quibusq; fauor epi
et cleri ipso. Cuius singulos dyocesanos singulos nuncios p
fecerit. Cuius regalia sua ab eadem recepit. Cumq; ea demo
hre contessit. Qd principes congregatos visitandi ordinare debeat
et q; obsides acepit ab eisdem. De legibus ibi promulgat. De cont
uersia cremonen sud et placentinor. De nuptijs in saxonia et
corsica et de carmen sibi. Qd imperator natale dñi apud alba
celebrans nuncios p collugendo sodro vendug direxit et de ea
methildis. De morte ottonis epi. De flagratione hesmyen
ecclie. Cuius pena hanc clade pcessisse et q albertus ottoni suc
cessit. De ecclesiastica sponsione ecclie et morte alioq; principu
Qd zamang pontifex utcp occasiones q sunt adhibitis imperat
rescriptis imperator ad papam p confirmacoem electi emanet
ranenat. Item epla et cuius pape ad epm. Qd de simulate
ozta int principe et vbis rome. Cum epla de hoc dirus
tissimisse. Cuius bracian mediolanenses itm tumultuari repert
et ab impio desisse. De nuptijs yecor et regis francie regis q
anglie regis quoq; imperio. Conquestio friderici const mediolan
ensis principis et in uestitura ozo. Qd mediolanenses in carij po
testine et nisipens cor cuius. Fredericus denuo tuscanenses
adsumit. Qualit se ad futuru bellu paratent. De insidijs in
sidus recept. Cuius placentia mystissus fuit. Cuius spectatu
cinisse et de epo bambergen. Qd se simul nudos mediolanen
ses pmittant. De legatis romani pontifis et quid ibidem
responsu principis. Cuioz assensu et consilio hec decernenda fuit
et rescriptu principis de hoc. Qd mediolanen tassid exercitu
expugnauerint et funditus destruxerint. Cuius fredericus
ad vindicanda regni nuncia sibi iniungendu. Cuius varijs mod
eos afflixit. De clade mediolanen sibi. Item de eadem de clade
brixien sibi. Cuius mediolanenses minuta principis ni quod con
silium nocuit. Cuius nanq laudanq nocte p quos discendit
De insidijs eius p eosdem. De aductu imperat et duc bauarie
in ytaliam duc quoq; welfonis hortatu. Cremonen sibi exe
mensis hostes indicant. Crema obsidione cinxit et qui ibid
pugnatu sit. De legatis senatus pplicis romani et de hijs qui
ad eos missi. De hijs que ibidem et circa vrbe patrauerint. Cuius
a mediolanen sibi contra principe male pugnatu est. De obi
tu adriani pape et schismate romane ecclie. Qd imperator

m̃ppua ꝑsona ad obsidione treme ꝓuenit et ꝙ duꝫ mod
ibi ꝓgnatꝰ sit ¶ tel absente impatore greauit ecctatꝰ est ¶ f
de eodem ¶ De pena qua ꝓcepꝭ in captiuos eoꝝ exercuit et
de m̃sancta treuensi ¶ tm̃ de uasa illoꝝ unsena et de mira
bili q̃nestion eoꝝ ¶ Anno mediolanen de obsidione extem
castri fugatꝰ fuit ¶ Ce placentini prod ꝑfidia sua hostes pro
uocati sut et reaptulatꝰ de sententia romane ecctie ¶ Cui
hic ul̃ ille g̃ssus sit et de hoꝝ epla illuꝝ uma ¶ et epla altius
ꝙ sua parte ¶ epla Cardinaliũ uni⁹ part ¶ et epla Cardinaliũ
alterius part ¶ Ce ꝙ tm̃ando sententiate ꝓceps ad se uocat
ꝓtes mittat ¶ epla impatoꝛ de hoc ¶ tm̃ epla emiss ad fi
montanos epos ¶ De calliditate Cremensiũ cont̃ nros ¶ tm̃ de
expugnatoꝝ Creme ꝙ machinas ¶ De ultimo et altercatissimo
certamine ibidem patrato ¶ Ce impatoꝛ ꝓpt expeditiõ Creme
concilij diem prorogauit et quos consulo Cremenses de pace
tractat ¶ Exhortatio Aquileg̃ archiepi et exilio Cremensiũ
¶ De q̃dronibꝰ pat et templo ꝓncipis epla impatoꝛ de uic
toꝛ treuis ¶ De comitiis apud patauiũ et exhortatiõe ꝓncipe ad
epos ¶ Ce concilium ꝙ victoꝛe parte sententia dedut ¶ epla
cardinalis ad petꝝ Rome ꝙ parte victoꝛe ¶ f acto concilij
uerbis supplicibꝰ ꝓpositis ¶ Fredericus catholicoꝝ gremiat
electoꝝ victoꝛe triumꝑ intrauit ¶ epla impatoꝛ sup hys
epla ꝓsidenti concilio ¶ epla babenbergen epo ¶ tem ¶ epla
religiosi uiri ¶ De archiepo mamiense quare tam tarde
hãs accepit ¶ De legato in egyptũ destinato ¶ Ce impatoꝛ
uersꝰ ꝓncipes uenire ꝓmisit ¶ De fortuna et moribꝰ fredezici
et ludeys eius filiꝰ ꝙ.

Cronica ottonis frisingen epi
cui⁹ ꝙ abbreuiatoꝛ Ramerwin

plogus · insequente tronica

O dyrine qui ab nos res tpestas stupuit hec ut arbitr
fuit mtenco vtroq; foedd data pfecnora abnocdos
hoiq; ad vrbem duos eptolle. ignauos vero obstru
facta ul' silendo suppreme uel si ad lucē trahant ad tenebras
eosdem mortalium mentes pmendo pond. Vnde hoc tempe
stabentes quodam modo indicio bti dum post turbulenta pte
reiorū nō aliud pax maudita rebatur tremitas. ꝑ eod q
ob victoriā ſſimi pncipis ouuetes tanta romani impij pollet
auctoitas. ut et sub eius pnāpatu gens vnica sibi aliud
gnuerat. et barbarus grec et gnecus ēt terminos rpub pulsa
a pristina auctoritate eius ponde pressus gemiscat. Fateor deo ante
annos plures hystoria terminasse. spūq; pegrini dei ad
assumpta cōtra gentes que oriente inhabitat arma. tota pene
hesperia afflasse. pro pace tocius utilitate que orbi monetanee
tūc adriserat stilū vertē cogitata animo tube reperam ꝑ quo
instincta ne scio tamq; alio futura ꝓficiente studio nō pleniora
reperta preci opus ꝗd tamē a nolente seu resistente tanti
tempi implendi ꝓpositi ne ꝗd vsurpatū fuisse estimo. Dum
fortuna quies si tamē cadit rebus alicui fides adhibenda est.
sub strenuissimo pncipe in romano vrbe expectatur. Quod
huic dyei illo in tpe spūs pegrini dei ordinatores ipsos affla
tos nemo sit mtelligat. dc si quis quā a nobis pegrinus deus
putet. ꝑ ab illo scripto ꝙd illis in diebus in multis gallie loc
lectitabat. nos hoc dictū mutuasse sciat. quod tale sit tibi
L. pastor corpoz primo clemēto materie sibine sue quid mspi
rabit spūs dei pegrini dei. In cuius structe tenore quodam
verboz mō uolui. De expugnatoq; regie vrbis nec nō et an
tique babilonis et ad mstar tri regis persar ul' hercul' toties
scienti triumphis ꝓfato Ludouico feliciter regi promittebat.
Vnde tria ibidem dicta reperta sunt. Cum pueneris ad costam
tetragoni sedentē ibi. et ad costam trigoni stantem et
nos. et ad multiplicatoq; beati numeri ꝑ actutū primū subi
surge ad eam quā promisit angelus matre tua visitare et
nō visitauit. et pringes de ea usq; ad penultimū primū tau
cui ascendit pmissor deficit. pmissio ꝓbet ꝓpriū mercedem optimā
et fingant vexilla tua roseā vsq; ad extremos labores hercul'
et aperiet tibi porta tuitat. R. Nam exeat te sponsus ac
chemones barba cuius pene cecidit in capite eius triangulae
velut ut figure te qui possit te. Quod q. L. dicetur inf. qui disp

sit aqua fluminis donec pertransiret illud q̄d studet in priscorum
filiorum quod scripsit tantæ auctoritatis a pientissimis et religi
osissimis galliarum principibus tunc reputabat tur a quibus ni sibi
unus liber reperitur ab illis alijs quidam armenius revelatus af
fremaret Et quisquis fuit ille propheta seu vates quem hoc p
nulgauit videat si in futurum adhuc aliqua expedient implend
expectentur aut tamen iam non impletis gaudendus Galliarum
lenitas q̄d fidem aliqua hæc potuit imputet Hoc tm̄ stans
qui sine crudelis proceres spus ille animos bene occidentales in pe
trinarum mittens spus peregrini dei tam a nobis quam ab illo
vocatus est Sunt enim nota quorundam in logica notorum ponē
nū non formare formari Et subsistentiam primum sit prædicati seu
declarati genera tamen et species prædicamento transumpto ad eam
prædicari dicimur Vel ut clarior horum exemplo Dicit albedo
clara mors pallida eo q̄d clarificat altera pallorem alba causa
sit appellatur et ut dicit Lucas fudit aquas sic et causam dicti
considentes spm peregrini dei dicimus qui et tot et tanti pres
dent peregrinandi habitum assumerent causa fuit Cum igit rebus
in melius mutatis post tempus flendi tempus videndi pro tempore
belli tempus pacis adueniendi quid ratus sit augustorum
clarissimus Federicus veterum regum seu imperatorum gesta emulat
tua silentio supprimere imo ut verius dicam dignissimis putari
prioribus operibus tuis sic anxio animo supponere Inter omnes enim
romanorum principes tibi pene soli hoc reservatum est privilegium
ut quamvis a prima adolescentia bellicis studijs esse grauissimis officijs
abstenus tibi nondum vltra fortuna veterit Hic est tamquam eras
in speculo forte in aduersis iustus in iudicijs prudens et acutus
in causis esse cognosceris ut non solum eo quietus Et tecum exulasse
Et tamquam diutius vindicata et ab deo omnipotente totius orbis
emolumentum concessa fuisse videantur Habes igit tue nobilitati
offero hystoriam ab ortu bonorum datore deprecamur et petens
ut tuo bono principio meliorem finem apponat Et antequam tuorum
gestorum series attingat de auo patre patruo q̄ tuo q̄dam singulatim
dicere aggrediar ut sic quasi quodam filo narrationis destendes
per clara Clariora que de tua persona dicenda fuerint appareant.
Siquidem de eo alijs regnis ecclesiastice seculariue publice gesta in
cidenter mentio facta fuerunt ab huius negotij materia aliena non
putabam Dum enim regnorum uel gentium ad romanae rei pub
statum tamen ad fontem recurrat Narrando et sic aplana hystorica

dicere ad eligendū optimitate nacta ad alterū velud philosophica acumina adbellatōre ꝓter rem eius noī estimabitur du et ad ꝑpm̄ romanam imperij prerogatiue nō sit extraneū reb⁹ imperatorib⁹ alterū ponere. Nam et Lucanꝰ Virgilius cæt ꝙ urbis scriptores non solū res gestas ꝙ et fabulosas siue more pastor. uel alioꝝ sumptū uel premiū dicūt ꝙ orbis alterius nauando stilū tenuē frequenter ad diuina quæq; physice secreta attingenda sustulerūt. Hic erit̄ non solū hȳ quibus rerū gestarū audiendi scientia mest voluptas. sed et illi quos rationis amplius delectat subtilitas ad eius fabule legenda seu ꝯnoscenda trahuntur. Ex ꝑdictis hystorie deo auctore tale sumatur exordiū

Incipit exordium Cronice et materie sequentis

Una occasione Hildebrandꝰ abbatius et Gualbertꝰ et laici eius secessauerūt

QVm sub imperatore Henrico qui inter reges quarto inter imperatores tercius huiꝰ nominis inuenit. imperium grauissime stetisset. pter ꝙ maxiā obtinendum principi suo rebellante tota pene regni latitudo fere flamma fedaret. Gregorius septimꝰ qui tunc urbis rome pontificatū tenebat eundem imperatorem tanquā a suis destitutū anathemate gladio ferendo decreuit. Cuius rei noualitate so vehementius indignatus nouū sustepit imperium. nūq; ante hec tempora huiusmodi sententia in principē romanū ꝓmulgata. Ex ꝑpter pluribus ergo Italia Gallia Germania apud bauuariā finitare bryxinoram in ꝑpo ꝑgreno ꝑgreno haut ꝑul a valle tridentina sed academiā epi ꝑmceps curia magna celebrauit. ubi omnib⁹ aduenientib⁹ imperias sibi a romana ecclia illatas affectuose conquerit. ꝙ videlicet ipse nō subito qui tanquā rex et patricius primus in electōe sue urbis epi esse deberet. romanū sibi pontificē ꝑfecisset. cū a pre suo imperatore plures ibidem quā sine electōe intronizati fuissent. hac ꝑmonia audita antiquis romane ecclie mōrib⁹ penitus ignotis. quo et laici secularē honorē ꝙdicto accensi. et epi quia ex hereditate suos quib⁹ erant comitia a suis pontifice inhibita fuerat ꝓclamatis. voluntatē principis accedebant. Cuncti ergo adclamātibus ꝑfata electio ab eis assensū indicat. Gualbertus q; fuit mediolanensis archiepus clemens ut poscit. nec vocato assensu premisse urbis epus eligitur. Gregorius q; septimus ab ipis ꝑsecutionis monachus uel nigromanticus appellatus et sufflatꝰ

Vnde commun consilio principato pontificij sceptri romeyg et detrac
tumbg plenu dnicge psumpserut nr cereza dnicge Cui hac
temno plebas dice ep nulli nem esset epus ita suas q illi nem
demceps ert aplicus. Czualis hugo ytalica missit ppm fregerunt

Post hoc pncipo militie copiosu colligens ytaliam migrat
ad vrbem u[er]sq; pgressus romam ph fauore pulsis Greg
Groiberto ibidem ponec et imperator et augusto ab eo nome
sortitur Venabilis aut sacerdos sostenuoq; fugiens ad tuitoza mon
tana tyne ni terza com tisse Vuathildis que imperator q sac
romea fuit se tulit hoc p aliquot dies manes sentencialiq;
anathematis romanis epis q multe ni lor hent pnicioso
regni adu sus imperatore stud gerauit Deinde Campania siue
apulia ingredient ni municipia normanor qui nup Roberto
Groiscardo duce primas illas indigens necau nec tuert seu
sustinu sibarit recuperat se zereputibg dic mort exposuit
Cui Roptus Gnistadus tu normanis copiabat et apulia
obtinet.

Robertus iste et medioeri strepe in normania ex cor
milito etate que nam sozo volpo ibi dicte solent
in plaga qua constituit indigene dicit editus ad
regio fec nam pfamio tpe more ut agut pceres quaz ob
locozu seruitat molestia a natali solo pgressus multo tpe
multas pricias exorbitanter ad habitandu traz ipens oberra
Vnde et oberrandi cognu patri loquax Guiscardus tmpis obtentor
ul Gratior appellatus est Cum pe no zaluit ut dictu est dcby
multaz regioni Gratior expect a citerioi ytalie q no apulie
seu calabrie dicat tandem egressus Quod dum a longe baronis
possessu mercy plebis inhitabili tamq; indigne desiderasse
baroni limen tetigisse in Salua nitens tepestiu ex loco
ydoneitate ac gentis natiua ad expugnacionem tue regionis
gressus mutauit Et ne multa detineat vnde dolo arte iquam
populu uictor exsistens Campanie apulie Calabrie Sicilie ad ultiq
possessu metus est Refugiunt aut Rogerd frem ejus in comi
tatu Sicilie tenendum pe vero ducatu Apulie tu Calabria
sibi tribuit Hunc filium qui multa pomeb tam in greca qua
in cetera exterie partib fecerat et quosq pesset qui vocabantur
fuit Frater vero ejus Rogerij Rogerius qui pnicioso regni nome
assumpsit natu erat hic qui in pncipatu est Guillelmu pr hinc
hactenus

De rebellione Saxonum

Circa idem tempus Saxones gens inquietissima more suo pd
tipi rebellans castra quedam Harzeburgk dictu ob eo gentis

obpugnacoꝝ ab impatore in ingressu prouincie in loco mmunitissimo fundatis cum eccliꝑ pulcꝛa in qua congregato canonicoꝝ fuit funditus delenit Crassio tamen hinc rebellionis no tantu ex pdicte gentis instabilitate ꝙ ex primoꝝ lasciua ozta fuerat Dum enim pdictus princeps in iuuenili adhuc posset etate tuto regno silente domi ꝙ illud humiliter portate ꝓsata terram ingressus fuisset inuenit ut diuisset fortune se intrare nullo ꝑ totu impeꝛy ambitu niteniꝫ in quo uires suas oppetere posset deꝫ no uirtuti ꝙ ignauie deputabat etas dum non firmis natura genetis sui prussa aere mox tinctꝫ ꝙ tam efficacit in membris plurem rabiem figens germinauit ut ꝯ in breui prouincia illa adiacens ꝓxi comota etiam uniuersa corpoꝝ coadunata innumeꝝ pilo et ferulis letifera pocula ut ssi transiit Extremus philosophus ꝙ primus theologoꝝ

QUotquot principes orbis in summo positi orbi sunt ciuitatem ꝓmente heud moderantia ꝙ uarent ingeꝝ ciuitatem quo maiores sint tanto se gerat humillimus Optime enim a phisicis fullanda colligimus assidantib deum cognoscit melius est ad finis quid in summo Cum enim homo natus ad labore breui uires tempe natura tamen et multa apposita ad dissolutionem tendente inquid in eo status nasci uideat si in summo fuit mox eu declinare oportebit Huius rei causa paululum philosophari liceat Ethnicis felix qui potuit rerum cognoscere causas Extremus, de diuina gratia ꝙ natura

QUicquid aut est aut gerimus est aut natiuum Dic aut genitum non ꝓprie esse nisi simplici et ut ita dixerim singulare no pluraliter uita natiuum no ꝓprie esse no positum no ꝓprie ne concretu Primo ꝓ uideamus quid genitum quid natiuum appellat Et primum horum ꝙ sunt uiuoꝝ facilius appareat Genitum dicat tanquam generatus et non genitus deest carens gratia Natiuum uero natiui aut genitiui dicendo a genitiuo Unde plato est igitur ut michi uidetur in primis diuidendum quid sit quod semper est carens gratie quod autem gignitur nec est semper Et cetera Quia tempus ab euo recedens Quapropter uero large accipiamus ꝓ ingressu in qua ꝓpietatem uel ut manifestius loquar ꝓ quolibz ingressu de no esse ad esse Unde aristo Et ceteri oppositi fuit grationes in omnem natiuo negato puriori est affirmatio Genitum est igitur carens gratia carens principio quale apud nos omnibus manent Etenim uidetur sibi similitudo adomoda Non enim tria apud

adrmeda

vnos que plato posuit inuenit principia. ꝟ vnū tm deppt
ex quo omia. deus filius ꝑ quem oia. deus spus scs
m quo omia. Et hȳ tres sunt nō tres dy sed tres et tria sūt
ipsa nr̄a trea eterna. ꝟ vnū principiū et vnū eternū. Ad
id ergo diuinitas principio carens simplex esse necessarios p
batur rōnibus tum quid enī aponit ab alio aponi neces
sarium est. Nulla enī res sicut scdo gignit ita nr̄a aponit
ipe autē ab alio aponitur. ab alio esse necessariū est. Diui
tas vero ab alio nō est. ab alio aponi neq; tempe. Ergo est
Vnū boecij in 3o libo de ebdomadibus. Et si natura quidē nesci
ꝟ rationē diuinitatis nr̄e de rebus priuatis loquamur deo. tamen
hm ꝑ quos hec diuina quesierit hec eadem diuina essentia
ab ipa nr̄a actu nec natura aforme habeat singulare esse. patur
ex ea minutis naturalibus facilius assidatur. Cui enī ad con
templanda ea ipa diuinitatis. adtollimur. eo ipo intellectus mens quo
sedeat nō habet tamen de re mentis pulpitatem. michi neq; quid
quā affirmādo edisserere. hoc nō sit quia qd sit respiciens in rationis
ipius omne naturaliter sive formam hoc intersit esse subsistentis siue
uel actu et natura uel natum habere aforme hec necesse est
Verbigratia humanitas socratis rem et nr̄a aforme est humanitati
platonis. Omnes singulos eius partes et omnimodis effectu ad quod
forma subalterne et subalterna forme vocat tam in isto quam
in illo inueniat. Vnde quamvis Socrates et plato cum sint
eiusdem in numero veritatis. vt duo dicant homines tamen cum
assimilandi vnus posset dici homo. Dubitabilis nanq; similitudo
non plus subiecta aforma et eadem et vnum dici facit quanta
illud partium species plures homines vnus et hm qd pluri sunt
dicendum vnum habitare hic quod rome pōtes aut hic vocabula
formas qua ad generanda species aut naturaliter ponuntur aut
gignabes aut aggregant vt decimales aut eas comitantes
ut accidentales. Omnis quippe decimia altera est et alteri queunt
Nam forme est et subsistenti queunt. Iam ex hoc aut arbi
tror patet qd dicit humanitatē socratis singulos partes
et omnimodum effectu humanitatis platonis conforme esse.
Ac sicut hoc ꝑ. et platonē eiusdem et vnum vnumquodq; dici
placere. Si enī altera rationalis altera esset mortalis nō tota
esset in isto nec tota in illo sed aliam premista alia capiet
illa. De effectu quoq; clarum est ꝙ sic hic illi rationabilem

greccio

fere mortale vta illa h rōnabile fere mortale facit Vtrum
Contrio aut vi malibus nō plū coadunacōis forme et sub
sistentis ꝑ ex multitudine accidentiū q̄ subnāle esse comitāt
gderari pt Verbi cā humanitas que est integrū esse homis
et ex multis ut onsum est formis gposita ad hoc ut subnāl
informet vsibilitate atezagi tēaīe accidentia Aut alie
forme subiectū integre informates que natuā trā gforme
hent esse qmpe plet si nō acq̄ natuā gforme hec nostre
vnare quarens plures ples nō sint sine repugnācia tamen
natuē plures esse pnt patet q̄ ex opposito ꝑ negacōis q̄
diuīa essentia nec gformis est nec concreacom subiacet hec
ut vba naturalia in diuīna trantur pdicacōis sic simpr
una et plurāia et singulare dicatur vt sine gr̄ gposito
singulare cont̄ gformitate plurāia diuidat gr̄ concreacom
Nec q̄r actus nec natuā gformis est quia nec fuit nec est
nec esse potit alius deus, alius creator alius omnipotens Vn
ꝑs ta Deus quis plis tibi Concreacom nō recipit tuā nec sub
iectū quod informet hēat nec aliquā comitancā accidentiū
admittat vnare nec subancia ptle dici pt Subancia enī pt
q̄ham subiectū vocari forma vero nullo mō subiectū esse pt
hoc vero cū mixta philosophya nec passionib⁹ nec motui sub
iacere hoc aut ex dicto q̄ stans ꝑ quitquid est vnū est et
ideo vere est et fortissimū nullo ordine multo melius forma
dicitur Quē namq̄ esse ex forma est Non est ypo hoc et hoc
ꝑ hoc tm̄ pulcherrimū et fortissimū Si enī q̄ forme hēret
pulcherrimū dici non posset Si subiecto mixto comitancia
exigeret accidentiū fortissimū nō esset vnare pulcherrimū
et fortissimū est nullo mixto et ut optime a pdicto phylozopho
dictū est nec diffinicōi nec diuisioni vltorius deniacom
uel resolucom apta est vere Cum enī supueniēs ymus q̄
gponatur nō hēat diffinicōi nō admittit diuisiōi secundū
quod recipet que ambus in quas diuidi posset ꝑhibēt ratio
Demonstracōi quoq̄ qualit̄ patet que vltimū dicit principiū
et primū principiorū vltimora noscendi sup se habere nō pt
Vnde necessario ex simplicitate singularitatis solutarietatis ut
ita dicam natuē resolucōis nece ssitudinē concludit ut ipse
solus eternus immutabilis immutabile et sic et naturaliter esse
dicatur Cetera nāq̄ si qua sunt que variacōi non sustinuit

ut angeli no ex ppria natura ß ex opifice suu grā a cuius
mutabilitate ipi immutabiles denominantur hoc tres phant
vt sidñ hoc cū dicto deus est immutabilis ⁊ angelus est im
mutabilis no alia ri scdā qua ri ea oppositoꝝ pdicitur
mutabilitas ß eadem verbi grā Cum dico artifice humanū
et opus humanum ß hoc ꝙ de artifice substantiue de ope pdico
denominatiue Video nō dico Socratem videt pratū videt no alia
de socrate et alia de prato pdico ppietate ß eandē qua de ꝙ
ppietatem de prato importante uel trāsmittente emanare Quod
ꝙdam vocant aut ꝙ nullo est ppietas / ⁊ quod omne naturum compositum toforme
⁊ ge tia dicit.

Obtenso de diuina essentia nostra nudam negationis tm nec
opposita generis certa dici possit simplex singularitate
pluralitas eam quoquo comprehendi aut quomodo omne naturum
compositum gforme contrectio intelligat dicendum restat Omne
quippe quod natum est ab alio sine dubio origine sumit initiu
cum a se nasci pt Quod aut ex alio est peninpue no est ego est
hoc et hoc ego simplex no est / compositum ego est Non enim hoc
adephanc adstandum de theologica et ineffabili generatione
sive nativitate adtollim ß tm de ea que a philozophis veri
tura a nobis factura sive cātura dicit solet disputationem
instituim Sed Notandum ꝙ compositio alia formaꝝ alia est
subsistentium formaꝝ ex formis subsistentiū ex subsistentibus
Nulla enim forma subsistentiū n subsistens formaꝝ oppositoꝝ
admittit Nam tanta dissitate esse et id quod est se negatur
ut nec ꝙd est esse sui nec esse eius ꝙd ipo est oppositorum ad
mittat Et id sub nullo unie queniat oppositoꝝ ꝙ ut deus est
altus no admittat altetu nomē sive altetu esse nequit nec
talis diuissimoꝝ ut uta dicerem compactio contrecto potius
oppositoꝝ qua compositio simul vocatur / Compositio igitur
ut dictu est alia formaꝝ alia subsistentiū formaꝝ aut alie
compositie alie simplices Simplices ut albedo Composita vt
humanitas at simplices in oppositione oppositie venire possut
nulla aut simplex p se in naturalibus subiectis informare valet
ß tm composita informante comitat Omne igit forma
ad hoc ut rite ee subsistente informet oppositia esse necesse est
et esse hoc et hoc Subsistentes quoq et subsistentibus con
stare nulli dubiu est Omne enim corpus ex corporibus constat
ut recentiores arbitrant philozophi sicut quadratum in
finitas quantitates sit et corpus in infinita secare corpora /

Nullū magis subsistens simplex nulla forma que sit in mteq
esse pt esse nō compositū Sed intendū est qđ subsistens alius
suscipit quātione parciū alius non Corpus suscipit spūs no.
Ruare et spūs simplex esse videtur Ad hoc videndū est simpli
citatem quid cōit compositoꝝ simul et contrecoꝝ Dūdere
Unde boetius in octa regula libri ebdomde Omne compositū aliud
est esse. Aliud ipm est Non ens in hac regula duplicas mō id
quod est et quo est que in secūda regulam qua diuitur duer
sum est esse Et id quod est assignata est notatur Sed potius
ea duersitas formaꝝ qua subiectū alio est et alio aliquid est
Verbi grā ut corpus corporietate esse colore aliquid esse diafa
sit et spūs creatus nō alio sit alio sapiens sit quāuis copula
tionem parciū capiens simplex esse videatur Tamē q formā
ex forme compositū habet ex contrecoꝝ huiusmodi forme et
subsistentē plenarie simplex dici non pt Tamē ergo natum
compositū de q formitate et contrecoꝝ supra probatū est q
videlicet ex subiacenti plurudine q forme ex eo qđ subiectū
informet multitudine ꝙ post se accidentiū trahat concretū
dicatur Inter aliud vero natura nichil magis componitur me
nture quā homo qui non solū ex esse compositū habet esse ul
subsistentē ex subsistentibus ꝙ et ex oppositis compact subsisten
tibus oppositoꝝ subsistentiū unitatem et eandem diuersarū
subsistentiaꝝ oppositoꝝ recipit Quia re haut mirandū si ex
tanta oppositoꝝ compactū facilius ē solucom subiacet Tm ad
uota beati nouā regulā Omnis diuersitas dissonos fundendo
appetenda pt et quod appetit tale aliud ipm esse naturaliter audit
quale est illud hoc ipm quod appetitur tanto vehementius
ad dissolucōem tendim quanto diffidentius ex oppositis phbs
constamꝰ Verbi grā Capere enim quatuor elemēta q plato
ignē aerē terra deorsū aqua et aere quasi e regione dista
bentibus Diuersi hoc mō ptibus dissidentibus quid mi equalibus
esse potit Ipm et si non sensū raro tamē in compabscone
forme recipit Accedāt ad hoc qđ nō solū forma que subiacentale
est esse ex formis est compositū ꝙ qđ ipm forme componētes
mue nascentes mue orientes neq; vniqua mi existendi gdicoꝝ
constanti et rata pseuerantes subiectū quiescere nō permittūt
Un decedentib; alios alie semp sine intuitu sufficiūt Quia re
lederemur fluxu formaꝝ nō sequat fluxus motuꝝ tpus
tam acutū emergit vt eius nostrans vix uel nūq q ipsa queat

Bene ge a tam mutabilitate nature quā more considerantibus dictū est melius est ad summū quā in sumo. quia cū amplius quo restat nō habeat decrescē necesse est. Quātaut a medicis scripture ut bene habitudines cū in sumo fuerint saluātur sic no immerito a probatis auctū medicis suadetur. ut nues que rerū pfectarū in sumo possint elevari assolet malorū intuitu reprimi reprimatur. Unde est illud in de bonorū no immemor sis malorū. Sed iam ad pposita redeamus. Igit sacerdocij a regie sue dissidentibus et omnibus regni vasallis principes ad debellandos eos forte et magnū milite cōgens instructas ge gerit. predam pvinciā misdunt. fuerūt in comitatu eius quatuor magni duces ad singulos regnōs Hueredebaldus dux boemiorū. Ekelfo dux Noricorū. Rudolfo dux sueuorū. Gotefredus dux Lotharingorū et alij principes comites nobiles et innumerabiles. Et ita mota fluuiū vastant dict pub lico bello grauissō. cruenta rege potitus victoria redyt. Non mul to post tpe duo pfati duces Welfo et Rudolfus qua occasione dubiū principi rebellantes saxonibus iūgunt. Gotefredus aut Lotharingie dux orientale expeditionē adgressus theroslimis ducand ppli dei tendebat. in pace geunt. Ernalik eodem Rudolfus instinctu gregorij saxonibus regi odiose

Ad romanū pontifex Gregorius qui ut iam dictū est principes edictis imperatorem conterebat omnibus ut alius clarescat latent. et manifeste tribebat. Unde Rudolfus dux sueuorū ab eis rege factus diadema a roma ecclesia accepisse fertur. ad hunc di stipendio Roma dedit petro petens diadema Rudolfo. huic rudolfi filia quida ex nobilissimis regni optimatibus perchtoldus nouē de nostro Bauenigin duit Non multo post tempore Rudolfus in publico bello a fidelibus imperatoris lecturus. Et in ecclia merzeburgk culmi regio sepe litio fertur de imperatore. qd ad patrat paulisper hys sedi sua motibus ad pdictam ecclesiā merzeburgk venisset. hoc pfatū Rudolfum velud rege inunctū vidisset. quidā dicenti eum qui rex no fuerat velud regali honore sepultum iacē pfitebit. dixerit. Vtinā omnes inimici mei tam honori fice iacerent. Quo audito Rudolfo genere eius Bertolfus ducatum sueuie tamquā proximo comessū usurpat. de Comite Friderico qui genere imperatore fuit. Ducatū sueuie obtinuit.

Ea tempestate Comes quida Friderico nouē ex nobilissi mis sueuie comitibus oriundus trahes in castro Godphe deto colonia posuerat. hic cū esset cōsilio. quidā armis strenuus

ad aucia impator assumpsit p multos dies ibidem militaret
strenuissimus vir ac nobilissimi militis officium implens in om
nibus prevenit suos vicitq impatori assistebat Videns aut
princeps rei p tam dubiis p stans vocato ad se secreto pfato
comite sic cum allocut Vtcorad optime que inter omes m
pare fidelissimo et in bello fortissimo expertus sim eterne
qualiter romanu orbis tenebre tuo huic fide vacuus sue
quod dicit Vltima celitu ad terras astrea reliquit ad anti
quos factaq; negligendissima g tuatur Nec parentibq
celicolis nec domis debita subiecto fluatur Datumeta que
tam iure poli quā iure fori principi et milite publice ordi
nari solent grempsit factosq; iuramenta que cont leges
diuinas et humanas in angulis fiunt dyabulo in stigmate pro
fecto sancte hentur Nullus legibus nullq diuis sanctorum
honor impendit Cum eni omis ptas a deo sit qui ptati
resistit voluntati et ordinacoi dei resistit Assurgit igit hic
tam pessimo morbo atq ad rebellandu impery hostes viri
liter accingit Rex enim pius meritoz nroz memor
existo nec futuroz negligatus ego filiam quippe vnicam
qua habeo tibi in matrimoniu federanda tradam Duratus
Suevie que berchtoldus habet gradum Dic itaq pdicto
federicus duc suum Suevoz et gener regis factus ad
yscia redyt et hic multo morer Berchtoldo tandem pace
petere odegit Rex tamen quida sub filio suo federico fra
tradit Condito aut pacto talis fuit ut Berchtoldo ducatu
ac festinaret sic tamen q turegum nobilissimu sueuie
oppidum a manu impatoris ei teneridi remaneret hoc
oppidu ni fallor a monticulo versus ytaliam situ latu Vnde
Lemannus fluuius fluit stud impatore seu regnum olim
colonia fuit tantaq; mutata meliore nroz tradito aut
ut mediolanenses q qui ab impatore ad tui alpina vocati
udicia ibi disputi nil iudicati de iure deberet Vnde et cogit tam
ni rebus qua honoribq habundancia ni tpus porta streptu
dicit Nobile turegu multoz copia refert a pdicto et Lema
no fluuio Vnde Lucanus De subere cano tentoria fixit Lemano
tota illa pvincia alemannia vocatur Quare quida totam
teutonicā terra alemanniā dicta putat Dicit q teuto
nicos alemannos vocare solent eo illa tm pvincia sueuia
a lemanno fluuio vocet alemannia pplisq eam inhabitantes

d' duratu Suevor

vnde dicit no alemannia

solumo ure vocent alemani Berchtoldus iste quamus in hoc negocio imperu simul et iustitie resistit tamen strennuissimus ac fortissimus fuisse traditur Unde et adhuc ab antiquioribus de ipo dicitur qd si qñ nuncius aliqua tristitia ipi adportabat uel qd fieri assolet hesitare voluisset dixit aut dic stio eius qd leta tristia ul' tristia precedat leta Cuiare tandem michi est primo audire nubilosa magnifica vox et vere forti digna qui naturaq; uolubilitate sine hesitatione naturali propriis ingenio nec in diebus bonoz immemore malorum et econtrario nec in diebus malorum immemor bonorum fuit factus Fridericus aut dux alemanie ex hinc sine contradictoq; huius ac strennue diebus nō pauci recepit Suscepit vero de nobilissima sposa sua duos filios fridericum et Conradum et ipe post multa strenue fecta insignia in senectute bona die ultimo claudens in monasterio lauzeracensi in prio fundo constructo humatus est et sepulturo Berchtoldus vocatus de hinc nomen ducum gessit ad quasi hereditarium posteris relinquit Omnes eius usq; in patrem datum duces dicti sunt nullis ducatum heredes filios q; nisi sine ceptionem nō quis ducatu esse dicat comitatu tm lucem et honore Louis q; post mortem wilhelmi comitis filius suus Conradus ab imperatore Lothario susceptus ul' a ducato Carentano q; nunq; fuerit duce eos nomine honorandos quis dicat in alys tamen rebus et honore nō parum pollentes magnificencia

filius q; hermanni marchionis imperii 7 defuncto imperatore Lotharo

Defuncto alemanoz duce friderico uxorem eius Agnetam ab ipo viduam tam frater suus Henricus imperator Henrici filius in sua susceperit cameraq; Leopaldo orientis marchioni quod alias a nobis plenius dictum est in uxorem dedit filius ipius friderici qui decimo Conrado duodecim annos hereditibus porro fredericus qui maior natu erat pri in ducatu successerat Circa idem tempus imperator henricus apud leodium belgice urbem die obiit septimo eidem mensis cuius corpus in Gallie emunitatem Spiram deportatur ibiq; in ecclia beate dei genitricis semper virginis marie quia ipe artificiosa sicut hodie cernit opus erat opere mō prem annum imperatoria culmen regium speculum tuiq; in regnum successit filius suus henricus in ordine imperatoz q; tq; secundo qui quinto hic azimis strennissima totius imperium ut in breui sue subiceret dicioni vt et omnes in roma urbe potiri subiectoq; uigore humiliter portaret et viam d'nacoz eq; suspectaz hentes metu obrigescent

filius post genitus filius mortuus

Romanis recepit 7 adduxit

Quot ergo et quãta tam rome quã in ytalia forcia gesserat
quia in priori dicta sue hystoria supsedeam hoc tenuid
ad pns pauca sufficiat qd cu in sumo statu positus omibus
gallicanis trepidantibq castrid baccid comẽ opinioz multo ad
assultu repisset. ubiq comite Reginaldu comphensu captiuu
abduxisset tocta eiusdem comit aciem unaq cum dict cast-
po sunt Qua in altissimo monte sita namq loco munitissimu
diu nulla arte uel vi capi ualeret patibulu eiusq precipit dieꝰ
ni si uelocit castq redderet comite ipm suspendio periineret
Opidani usq in altez diem induciaꝰ petut Illa ni nocte comi
tissa filiu genuit Itaq opidani quenctes infantulo reverent
gento sacramẽto fidelitat astrinxerut Atq ita sto ad impatore
reuersu ad ddicam castri opidanos expostet duoq illoꝝ collute
oram ducto suspendu intimiat; qui respondert se propt
mortẽ illius castrid reddi nolle psertim cu nouu dnicq que
illa nocte uxor eius sibi peperisset haberet Qua dere insta
matus princeps pditu comite ad patibulu trahi iussit Cuiꝰ
a principibq qui aderant ne id faceret exoratus pquoq in
pposito psteuerante a quibusq ut alteri diuid adueꝛsione a
cepto desisted diceret; turbato p ira animo respondisse fertur de
lum celi duo tam aui dedit filios habeꝛe talem in irrationabili
motu deseruescẽte tuctoꝛ pribus michiatus augusti a morte
sententia aiq inclinauit; pductuq comite sted captiuu ducto
ad familiaria domicilia redyt. Ejusdem imperat apud augustam
regni sui anno, et de gestis ejus

Non multo post rpo in ciuitate Valle magnensi impe-
rias ad multoꝝ principu a stipulatoꝝ multitudine ce
lebrante imperiu ut alibi a nobis pfatus dictus est studi
que sissima illo tempe tanta fuit et tam grauis ut pter fri
dericu duce francoꝝ ipm et Ottefridu palatinu comite vix
uno alterq ex principibq fuerint qui principi suo no rebellaret
Quanta et quot go fredericus sicuiq dux nobilissimus
uel imperatoꝛe pnte uel in ytalia morante strenue digna tue gessit
audia in multoꝝ adhuc teneriꝛ memoria seriatim dicere spe
ciu de alemannia in galliam trãsmisso treno se recipies tota
provincia a basilea usq magunciu ubi magnifica vie regni esse
hostit paulatim ad sua declinauit voluntate Nam se strue
alueu veri destendes nue castra in aliquo apto loco edificas
vicina quecq uegit Hue utcu predens electo priore aliud
munuit sic de rpo in puerbio dicitur Dux federatus in

m cauda equi sui semp castrid trahit. Erat aut pdictus dux
in bellis fortis in negocys ingeniosus wlnus et bid strenuus
in consilio urbanus ioris q tam largus ut ob hoc mltitudo
magnanimitat ad eu afflueret, se q fruendu illi ultro of
ferret. Arnalt aregnicā 7 trelaphanā 7 obsidit

Igitur omnibus acta venit ut supdict est ad mitu sui meli
nat magunt archiepo Alberto huius temporis
primapi versutissimo et loripletissimo eo qui predicte
factionis caput et auctor fuit bellu indixit vastat q circu
in circuitu tendi pdam cuitate eu infinita mltitudine militu
ac plebis obsidione cingit. Est aut pdicta ciuitas mag et fort
et sup venu posita et eo ea pte qua venu attingit, spissa et
populosa eo alio late circu habitatore hens vacua muro tm
forti no paucas terras henti circudata poterat in immensu
in longitudine in lato angustior necessitas loci suadet. Ha
eo ea parte qua vallis gruina est monte mediocriter ni alid
sublato arctatur. Eo alio vero late qua germania respicit vero
unde fit q urbs venu nobilibus templis et edificys nestra sit
et versus monte vineis alys q ysibus expolita. Vlgus quod
ad duce in obsidione fiat eo illa parte qua urbs est ciuitas pre
dandi gradu cu assultu capi volunt. Tandem aut nobilissimi duc
si rationabili plebis furoi talis daretur locu, stolt forte lora
drecpcm et flame expostor voluntas eor manuparet, effrd
simbpe laborant. Ac epus ciuitat fidei duc no recompensadu
ratam reddens direxit de ciuitate ad ipm in dolo nucys trenuu
postulat. die qr et ubi veniat petit. se ad gram impatoris velle
velitre promittit. Step duce excitatu dimitte obsidione solue ac
ita ad pace ad pria redire psuasit. Epus soluta obsidione
dimissis cernes exercitu aperit port cu magna duce insignis
militia. eo impunitu inuadit dux cu suis quos de tanto exercitu
residuos hebat. tuc primo dolo fraudendo, no ut assolet arma
eo impunitu corripientibus accidente mente turbatus, sed eo pricia
hostiu amplius ad vtutem audatus arma sumit in hostes q ruit
veritus q pugnatibus alemanis tandi eo pte francor cornes
nucho qui ceteror primipatus erat letali sauciatus vlnere occu
buit. Illu de re fracti alo franci terga verterut. pssidio q fuge
se gnitur. quos fortissimus dux insecutis ocisis plimis et capt re
liquos usq ad pras cuit. cu ego suo triumpho potit fugat. Cuces

qui parentes et amicos in illa rede amiserat tanta tordis amaritudine affecti erat ut pene in spem veluti huius grassionis auctore rrueret.

Idem eciam dux illustrissimus alia vice dum patruus Albertus cum Lothario saxonie duce aliisq principibus in multis et magnis militibus castra ante castra Lintburg in territorio Treuirensi sibi obsidione clausisset et opidanos fame et media astrinxet pene ad dedicionem coegisset militie regens supuenit predictosq principes obsidione sibi ferit fortune prouectos opidanos ad fame laborare ipsi facto opus esset ipsum misse duci aly et aly sic et sic gauderet Zelotipe quidam de Boemia regis alemanie vicemarschalcus corporisq pretitate insigne duci ipsi medius fore ut pugiles monachorum monachos cenobii in eos castro positi fuit edentur quia castrum propter ciborum inopia hostibus traderetur. Cuius dicto commoti monachi pulsi ciboria que reposita habebant publicauerunt cunctos ipsi ibidem manentes milites usq ad liberacionem castri in hys quibus castra poterat admitti pauerunt. Quod plus placuit dum ut breuiter dicam per omnia preces inducs tam fidus principi miles tam virilis tamulo amicus extitit ut sua sustentaret bona membra a capite suo dissidencia ad quod principis vendo ad cor redirent. Accepit aut henricus Norizbe duce filiam iuniore cognata pomodu friderici gloriosissimi qui in presenciarum imperator est et iuditha que mo matheo Lotharingie duci copulata nostre gemit

Vnite honoris regni labe factum vitat q hostes detrudendo trium diu

imperator henricus reuocatis in patre qui ei opositi erat principibus libere potitus imperio caput in ferius traiectum frisie urbem in penthecoste eiusd celebrauit ubi morbo correptus rebus humanis exemptus sepulus ipi ibidem intra ortibus p eiusd rem ad superna deportatus in ciuitate spira pribus suis apposit est ut imperatrix mathildis henrici regis anglorum filia regalia in sua patre habebat. Quod predictus albertus maguntine cecle archiepus ad se vocauit falsis ipi promissionibus ad tradenda regalia inducit.

Igitur albertus nam ad urbem dum regnum vacat maguntinum archiepus ab antiquorum esse traditur primceps regni in ciuitate maguntina tempe dutumpulati gerebat. Malorum a duce friderico sibi illatorum haut immemor. Quod predictus dux ad regnum exposcendum ipm lotharium ducem bauarie tame ex pietate industria omi honore dignum plus familiar sibi quod

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

m ipō erat quā cōmuni ecōmodo g̃sulens in regē a cunctis
qui aderāt pncipibꝫ elegi pſuaſit Cuī res laudabilit̃ fecta
grauiſſime tamē ſiſſure ſēminariū denuo fuit Nam pdictus
pnceps cōſilio cuiuſdā Alberti magutini epi mīe hꝰ dicti
Non miſſure cutte niſi plena cruore hyemdo non ꝑd odio
in heredes ſmpatoꝝ henrici ſancti frederici ducis frēmꝫ
ſuū Conradū pſēgtur Cuiꝰ rei yza caſtrū norū vbi ipi p
fidia poſuerāt et tamē̄ iure hereditario poſſedebāt adūcto ſibi
bohemoꝝ duce vlrico et bacinazoꝝ herrico obſidione clauſit
Dux aut bohemoꝝ eo ꝙ barbari qui ad ipō venerāt ner dꝫ
tinctes ner hoiem renentes omia vina depopulando ner et
eccleſias pcūt a pncipe pꝰ alioꝰ tpus ēdere pmiſſꝰ eſt
Itaꝙ ſFrederic⁹ dux fratreꝰ ſuos Conradū mīte colli
gut ut ꝛ data oppidanis die ac ſigno ipi quod die cū militia
ſua caſtra ꝛpinquat Qꝰ videntes oppidani letitia cordis
diſſimilat non valentes in voces magnas et cantus prumpu
pncipis tubis indicād alio in tempe ꝑfatū caſtra obſidione
linge quā in fide ſce tuc fidei ſē intrante comitū obſidionē
pliūt ac ꝑ babenberch tranſiens in ciuitate herbipolnſi ſe
ſtudit Oppidani cū magenti clamore deſtendētes caſtra iam va
cua reperiūt et ſigna ubi emanſerat diripuit Quod ꝙ ſuos cū
magna letitia ſuſtepietes in caſtra ducūt Duces oppidū ipm
victualibꝰ alijſq; neceſſarijs munitū ſtatꝫ regem in ſequētes
illo in ciuitate manete tercio die ꝙ volūt mīe tornamentū
dirāt cū militibꝰ eius exercendo ipſꝫ ad muros ipōs pgūtur
Poſt hoc ꝛcūd tranſeūt in ſpirenſēꝫ ciuitate cui ſplus eos
ob fidelitate ſmpatoꝝ qui ibidem tūulati ſut tumꝫ eiuſdē
ſapientis g̃ſtrēs deuote ſuſtepant ꝑfidia collorāt Qꝝ pncipē
nicto ſibi Alberto magutino obſidione arctādant multoſq; ibi
dies g̃ſūmes pnaleze no potuit
Petro henricus Noricoꝝ dux ſup̃nōiati henrici duc filiꝰ
ob gram pncipis cuiꝰ filiā Gertrudē nouit in vxore
Duxerat frederico duci haut mīnō affinitat̃ que ex copula ſororē
ſue iudith inter ipōs erat bellū indixit coadunato ex ban
uaria milite no pauo alemania ingreſſus no longe a da
nubio ſuper fluuiū bernha dictū caſtra poſuit Cuius compos
ſpe dicti duces etiam ipſi militē collegerāt ner longe ab eo caſtra
metāt dt duc Noricoꝝ mīſſis explozatoribꝰ ꝙ hoſtiū robur

sit nequeat. Quibꝫ redeuntibus et ea que viderat enarrantibꝫ
suos exhilarat quodꝫ opus perficit. Illi mirantur fore ꝯ hostes
expectent indicantes fugam consulunt. Tanta ꝯ festinacꝯ
notici hostes tamquam sibi nō imminentes declinauerunt ut pont
angustias suspectas hereo infidis ducti animis procellis qui eo
multitudine ymbrium plus pluto exercerat. intrante se g̃mittent
ꝓ ꝙ nō tam triumphando quā triumphando periculose trāsmiss
ad ꝓria cū rubore remearet. Quo hemericus comes de nassa
Alio itidem tempe pditus dux alemannie missus ad pria
ibi domicilia se gerebat erat enī natꝯ alemannus ex an
tiqua et nobilissima Guelforꝯ familia origine trahens ac
ꝓ hoc multas possessiones ex ea parte qua pirenees montes
attingit alemannie iure hereditario habens. vir ꝓ omni laudabil
tam animi quā ingenii nobilitate insignis. in hac solo facto tri
stephen sibi dissidis adesse utꝫ legatꝫ ad fratrem ducem Bauarie
eum amice qua ꝓcesꝫ sue maritū monet ut ad gremium pris
tinis redeat. dicit esse dicens quepiā quantuꝫ magnus nec
probus principe totius imperij pendus solus sustinet. addit ex
hinc negacꝯ se si mandatis eius acquiescere uellet fidum fore me
diatorem. ubi ꝙ et qua die simul. quemadmodum ozeꝫ ad os de hor
familiaribus referant monasterium. quodꝫ hermelbran dominus
dux Fridericus nil veritus deceptionis ad ꝓfectum locum cū pau
cis venit. Ille vero nō simplicitate ambulans quo loco nocte cubare
vellet latenter explorauit. utꝫ sic ad inferius emisperium de
cendente cū tenebrosis mentibꝫ tenebrarꝫ optimitas se offert
cubiculū in quo dux iacebat commodature. et qui nō animaꝫ
ꝓ ut hostis adesset ve et vere aperiri. Ad factū. Quo se ver
beret arma corripet ꝓ pene nullo quo nuncret. huic fugit
et ad ꝓ nullū cubiculi meatu strenue fugere ꝓsidium nō inuenit
dolū tacꝫ cognoscens. ad diuinū trū se ore se vtit adiutoriū
cuius appitulante ꝓ abdita quidam cubiculi penetralia tue sibi
ꝑmo quasi ochaus ostensa ecclesiam intrauit. turrimꝫ ecclesie
q̃ tuta erat ascendit. hostes cubiculū irrumpunt et nō mi
nento duce claustra ecclesie monachorꝫ ingrediuntur cuncta ꝙ
officinas eorꝫ ꝓstrauerant. ferro phebo ad inferi recedente supe
rem aeris illuminare incipiente. virum quoꝫ fideles duces
tam de remoto cognito facto aggregatum in adiutoriū eius
adnolant. hostibus adhuc secreciora claustri cubiculis ignem

gnatibus. Fredericus suos de turre adnetare. ppiciens ad
Cesarem factus hereditu ducem exposcit. Cumq; sit affatur
Contra phas duxi bene fecisti qui me in pace vocatu pace
no ferens signa minuci te portus qua armis ostendisti
te ob hoc facto ppie fame revocauit honestas nec cavens
qua q̃ iugimur affinitas Ne aut malu p̃ malo reddẽ videar
te tamq̃ amicu fidelit admoneo. ne fideles quos vndiq;
aduẽtare cerno expectes. Ecrusatur tñ a quibusdam hoc
factu duc non solum ex hoc q̃ eo in tempe munici fuerut
sed ex illo dolus an virtus tu hoste equitat. Et ex eo q̃
p̃ fidelitate regni et rei publice quietem principi cum trade
pacẽq; impio instaurare volens hoc fecit.

de expeditione Lotharij in boemia

Ossessio igitur uit Friderici duce Lotharingi imputore
pone p decem annos ptracta impetrari quiesse no pmisit
Tandem aut ad ultimu ptractu fuit et quot et quãta virtutu
insignia Lotharius adeptus sit ni p̃sti hystoria dicere sufficiat
Verũ placuit p̃terire nolumus q̃ p̃ dictus princeps adipsam
nimis tarda regni p̃cordia fortuna fauit. Eodẽ enim otto
marchio comes ducatu bohemie affectas principe adyt
cuius magnã pecuniã p̃mittens. ad hoc. ut bohemiã ferum
intraret ibi q̃ eum duce crearet nichilomin⁹ ctẽ vlricus
qui eidem ducatu tũc forte hẽbat impedire volens nullo
pinapem obsequio a repto ducatu potuit. Igit̃ rex Francie
Lotharius militẽ instaurat ducens q̃ contra ottonẽ claustra
fluuiorũ que bohemiã et Saxoniã sẽ nigit hyemali tempe
inguditur. Dux aut bohemie Vlricus in p̃fos fluuios abdit
locis septis. vndiq; fluuis sup aminicula quidam castra po
suit. Rex cũ suis propt̃ inimicitate minus a vãriola exer
bitans ac p̃ dumia fluuiorũ obertans ad p̃dictu amnẽ forte
venit. suis cũ labore nimio et media exhaustis quiescere
volentibus barbari turbatu tenentes amnẽ hostes ni primo
esse cernũt. ex improuiso q̃ supuenientes saxones qui in plua
rie cratium p̃ nives deambulando faltigatos inuadit ac
partim p̃ fugã elapsis q̃busdam captis cetos crudeliter occidit
Videns hoc princeps subito et angustia viarũ nullũ p̃sidii
ferre valens saniissima mente annadtudine pulsus zelo tñ
quas ab adolescencia gesserat ac antique fortitudinis
quasi celesti vere repletus in collem quidam cũ paucis quos

residuos hebat se recepit tunc pfatus dux suis in ciuitatu
ipius posit magnas ꝙ arbores tacu et clausid reddid negabat
tamquid clausid tenuit tandem henrico Saxonie marchione
qui de prore duc natus ad regē aduenerat mediante ad pdes
impator satisfactorem offerens humiliat dux venit hamq; sibi
dum sacmento fidelitat exhibens ducatu abeo suscepit trp
tuos reddidit sic ꝙ princeps portat sua cor qui nobilibꝰ
erat fumeribꝰ rō multo nectare redyt. Cum principes ibi ambo
Inter ceteros nobilissimꝰ marchio Sauane Albertꝰ captus
fuerat tunca vō stirpes Saxonū et papie nobiliū et
illustriū uxorū ibi facta fuit ut ppetu adq; mō Saxones et
bohemos fomes tue accensus nō dum extinctus sit. Otto quoq;
qui huiꝰ gressiones auctor fuat ambitionis sue penas luce
ipidem necatus est. Sed ut dicit flebile principiū melior for
tuna sequit sic et hic principē melior fortuna tenta ad tri
apicem euexit ut sedat oim tempe statu morbus cū triumpho
et victoria de ytalia rediens in ipis montibꝰ viuēdi finē fecit
Verū federatus dux mortua vxore sua iudicia dissensiones
tempe federici comit de sarbe fratr Alberti epi filiā acq
uetam in vxorem duxit ab ea ꝙ Conradū qui palatinus
comes rem hic esse nostrā et Clariciā Lodewici turingie
comit vxore accepit gnauit. Mortuo Lothario Conrad regi
Defuncto impatore Lothario at ni monasterio lutree q̄d
in eius honore fundatū fuit est multo principes regni apud
gallie opidū q̄ fluuiū ad ubi in q̄sella rēpi influit quemuis
et de eligendo principem cōsiliū inierūt futuru Conradū federici
duc filiū fratrē ab omibꝰ qui adtat exposit ad regnū
leuatus in palatio aquis coronat. Rō eo facto fieri potuit
qd impatore henrici odui in mentibꝰ plurimū iam defecerat
Albertus ꝙ magūtinus archiepus iam vnciōi finē fecerat
accessit et ad hmōi negocij principiū qd henricus illustris
dux ꝙ nota superbie pene oim qui in expeditione ytalica cum
Lothario impatore fuerat odio habebat tacq; federicū duc
magunciā que tūc pastore suo orbata vacabat venit omnesq;
tam clericos qua laycos ad hoc Albertū unicū vxoris sue bona
stō acceperat fecit eligeret induxit principe ad hoc corobo
randū adsito cui patrui sui s̄more Albertū nō equis
non bene greatus beneficio extitit nec plene fidū principi

suo se exhibuit. Qualis vero henricus dux Nouacrud p
dicte sublimacois principis conditor exierit et que finis rpe per
tinuit finis quis est princeps tam de rpo qua de multis alys
tripliauerit in pueri hystoria dem sufficiat. Qualis fuerit regnis stratus et manuel
greco imperat

Circa idem tempus filius regie urbis imperator aperiri
ary viri clarissimi romanorum principem adeuntes tam
gfederatois vinculo et fidei sacramento inter duo
imperia hesperie videlz et oriente renouare cupientes quā
in huius rei argumento aliquid regalis gratie nimis puellā filio
suo manuel in uxore dandā postulantes. princeps compa
tie sororis sororē potius illo destinauit in huius rei gfir
matoem venerabile herbipolensem epm Embeitonē virū
prudentē et beatum in grecia misit. Regnante iam mortuo
patre in urbe filio suo predicto manuel qui ad sapientē
et splendidā ordinandas imperias prima post epiphaniā dñi
in urbe regia celebrari ad fastu et decore regio persuasit
Et rpe non pauca ibi debita ad presentis huius et alioru
regni negotiorum manes dum remeando ad priam redire
cogitaret multis ex grecorum regnis honoratus et oneratus
apud aquilegiā vita decessit. Dux hys aut negotiis int
entis principem huius dicte multimode ecclie que ne oms
ponenture hic pendi in caudā fuit. Exemplar littere henrici misse

Conradus dei gra romanorum imperator augustus
Constantinopolitano imperatori salutē et sincerum dilectionis
dum in cristo glam et honore in presentis nra videlicet romanorum
imperatores antecessores nros ad antecessores nros filios regum
et principū grecorum gessimus constantes et sic suauerunt suabo
lū. est regnum gentis aut plus qui no nouit mre tamen ecclie
vrām romā nouā et dicā et sore filiā ex huius radice ex
nos et fructo eius processisse propter qd hereditatem q a mre
dicte filie constitutionis et nos volumus et eo ampliꝰ qd
que mater dicte filie uelle cernimus, ut auctas menā
timat consilio angelus respondeat aut quid et honore fi
lie tantum dilecte. Sint ergo res vtriusq communes vtriusq
amici id. qd minuere sine in terra sine in mari et quis
rat ac timeat matre virtute et ualentia que no honore
rauit fibam sine normannus sine siculus sine quis alter

quecuq; obiacuq; Nec eni obliti sumus ul' ego ul' principes
imperij nri quo studio hostiu mor[illegible] incursus uel inuasiones
in imperiu et magnificenciam romanu ꝙ cito diuina clemencia
subueniet retribuemus uicemq; reportet sed multitudine co[illegible]
malicie Videbis igr et audiet omnis grecor latitudo qua fi
dei manu protenditur latrones qui in surrexerut ni utriusq; impe
rij nri monarchia quia cooperante deo sr atias expauescunt hoste
mo uolumine capuenu et credas auos cum terribimus audaciam
que mo ecclesie tollunt utriusq; imperij nri honore et plan[illegible]
conseruamus igit ad nos que uestre et amicabilia sint eadem
nos ad nos et tanto studiosius quanto p quingu patres dilec
tissime coniugi nre imperatrici ves nobilissime et filij tui cose
xati sumus propinqui Vnd quia de nrae exhylarestis successo
dilectionis et nobilitat tue credimus expedire ad ꝙ p discretio
prudentissimoru aperciatur nostre in quali et plenitudine gra
tie uniuersis imperij nri principibus celebrata terra eos nr esse
uolumus deo auxiliante actum sit tibi sicut uniuo fratri nro ac
amico dilectissimo dignum duximus intimare Nouerit igit ad
omnes qui imperiu nrm offendisse uidebant cooperante deo
potenti nro imperiali iuxta nominamus eos ꝙ in plenitudine gra
nre sustinentes uniuersas imperij nri partes habundanti gra
re ditauimus ad hoc francia hyspania anglia Dania ceteraq;
regna imperio nro adiacencia quottidiana legacione sua
ri debita reuerencia et obsequio nos frequentant ad ea que im
perij nri mandata sue ꝙ propria esse tam obsidibus quam
sacramentis obfirmatis Volumus eos latere discretionis tue
prudencia ꝙ duos ppria totaq; Apulia ytalia et longobarda
de die in die adiuuet nrm et fideles et ut nra eis imperiali
subueniamus potencia cui omne genu curuatur postulat huius re
gra dilectissimu et precordialem imperij nri principe Enbronem
venerabilem herbipolensem epm amicu tuum ad exequenda
dim pre voluntatem romam direximus Cognita vero ipius tra
nos voluntate communicato principu nroꝝ consilio ea que ad
vtriusq; imperij nri honore spectant p kariss[illegible]mos et pru
dentes nuncios nros dilectum principem Capuanum illustre
uirum nrm ac nobilem nobis ꝙ fidelem nicolaum archiepum dilec
Capellanum nrm et in fide constante tue sinceritati nobilitati

nos vgit tamqua nos audias et que tibi dixerint sicut decet
excellenciā tuā et sicut de te speramus et rectum ad essum
ducas et honestos ac ydoneos apocrisiarios nos vnacū nris
tuis sine dilacōe ad nos remittas Preterea de rebellibus qui ad
gtemptū impij nrī ocrisis hominibus nris pecuniā nram
sibi usurpauerunt sicut queruit ni amicā amici et proximus tui
et sicut nobis ppositū ita facias Inimicis quoq; impij nrī
abemanis qui caput te suū debet imaginē prudentiā tuā benigne
epistas Nichilominus erga te rogamus ut hominibus impij nrī
teutonicos videlicet qui Constantinopol' morant locū in que
ad honorē dei ecclīam edificet concedas tu eosdem dilecte ve
munerare cū ei ministeriū ac petitiones nre dilectionis fiducie
dari quoq; debet tua discretio qđ nos in his verbis per
Ysaac Capellanū nrm tue nobilitati pītat hoc idem a te
p dei amore et honore petimus quia si ipe qui dat salute
regibus fuerit in medio nrō certum est q̄ non prodebut
imperij nrō p̄. Exemplar aliud

+ Johannes in xpō deo fidelis rex porphirogenitus sublimis
fortis augustus Comnenus et imperator romanorū ad nobi
lissimū fratrē et amicū imperiumq; nrm et dilectū amicū impij
mei regem Lra tue nobilitatis plenum affectus signum ad manū de
lata nra sinceritatis p prudentissimum apocrisiarium nobilitatis tue
multa nos letitia replenit siquidem bona tue nobilitatis cupiditas
et cognatos amicabilius affectū et dilectū qua demonstrasti
per Lras et p verba et p opa ipā ergo tuum imperium affe
ctuosius nram pietatem totum toto animo ad tuum amorē protegat
Ltra te eadē diuersos fidelissimos et familiarissimos hominū
suorū ad tuā nobilitatem emisit regnicare p eos volens
nobilitati tue tocū de causis ppter quas et mandasti et ipsum
ei Vlt exhibuit deo moribus amicis sepe et cognatorum habitare
et fruire ad tuā nobilitatem et omnia agere &c. et videtur ei
que ad honorē sue nobilitatis tue Ltra vero prudentissimus
dux venecie petrus polanus mediator a nobilitate tua
in hijs causis assumptus est sicut vir bonus et fidelis ambulans
pribus et hoc nobis placet dignum visum est De ducatu apulie
et longobardie prudentissimis apocrisiarijs vris que nob
visa sunt nullimodis tam et si quidam horū ad susceptorū
magnificentiam nobilissime erga deo futuris nuntius imperij mei missus fuit

tame ecc̃ cōmunt eis notū est ꝑpetuꝫ mei velle. Et causā q̄
facta est in zossia sicut ꝑpio meo stripuisti sic̃ queret ꝑpio
meo fact̃ in caud animꝫ et ꝑpetui sui sic et feci. Ded̃ de ea
bellatys nobilitat̃ tue q̄ strepta tua hoūm oprehendebat
et mart̃ de eo q̄ ferit hii vadet tibus ec̃ eis sic̃ fecit imperiū
meū ut ꝑpiuꝫ vale nobilissime amice ꝑpetui mei zer

+ Conradus dei gra romanoꝝ ꝑpator augustꝫ karissimo
frī suo manuel porphirogenito Cumiano illustri ac glo
riosꝫ regi grecoꝝ salute et fraternā dilectꝫ nobilitat̃ tue
hēās ad a tanto et tam caro amico nro sēzentatiꝫ nr̄e tūsmis
sas gratanter excepimꝰ et visis eozūd tenore de incolomitate
et sublimitate tua ad modū iungaudim. Et audit̃ a Nicephoro
dilectꝫ tue prudentia apocrisiario ꝓter illa que in hac gme
bantur quibusdā verbis durꝫ et ict vnd fateamꝰ abominꝫ zel
tempe inaudit̃ et nr̄e maiestat̃ ultꝫ q̄ nra leticia expleze na
lest ꝓturbata est mansuetudo et est adulterata omnis ꝑpetui
nr̄i latitudo Vn̄ uel a quo hoc tam amarū verbū prosilit et ꝑ
sertim cū nīl arcadius hmōi mūdi regna grecoꝝ regimē om
sapiēcia et dīscretiꝫ hacteng floruerit ad unū mirati sum⁹
Et cū idem nuncius tuus Nicephorus vnicū filiū nr̄m hen
ricū ni prefata nra mora detinuisset ad maiore nr̄d maiestat̃
nr̄e amicū ꝓuocare no potuerat. Cumꝫ ꝑ tridūd ni hoc actuo
laborasset et rigore nr̄d animi nullo ingenio nullaꝫ sapia
ad suam voluntate inflectere potuisset vre tandē de die
illis verbis dulcoribꝰ expellencia ꝙ hylarauit nr̄e fidei
indignacōi mitigate nobilitat̃ tue voluntate nob̄ apuit.
Et q̄m ita nr̄e est et esse debet ꝙ tu amicoꝝ amiciss̄me
vere accipies dilectissimā filiā nr̄am sozozem vr̄ nobilis
sime gretalis nre uolumꝰ ut inter eternū fedus ꝑhempne
amicicie q̄d vtriq; amicitia ꝑpetuꝫ apocrisiarioꝝ tuoꝝ ore et
manū stipto firmari ꝓmittimꝰ ita videlicet ut amici amicoꝝ
tuoꝝ et inimici sumꝰ inimicoꝝ tuoꝝ. Vnde certa sit ꝑsu
dencia tua que si tue nobilitati tuiq; atq; ingenio uel ni
tra fuit illata no hanc tibi tantū q̄ ecc̃ nobis fecit iure
dilectōis reputamꝰ q̄m virtutes tue nobilitas et maior ge
nerosi sāguinis quo ni⁹ pugnꝰ ꝑpetue dilectōis q̄federati sumꝰ
ꝓpinquitas nos inuitat. Vt te tanq̄d filiū karissimū toto
cordis caritatis amplectam et cuncta que tibi placita sut libenter

anno facieng ingressu te ustra arbitrimur ut cand nobis et
imperio nro fremati facias ut complet ambo honorifice vtri
q3 impio debitus honor exinde deferatur et pro et nome q3
p vrmisid muidd exinde magnificet Porro de quingent mil
tibus quos nobilitas tua pecijt mi tibi ēsponderemq3 no
plus quingentos q3 ecc duo uel tria milia si necesse habuer
tibi mittemq3 Et qd magis est antequā detinend aqnod honor
tui pati te videremq3 elaborata tpaus imperij nri fortitudie
ni ppria pona tibi sint pardali filio et fri carissimo defice
et deesse no possemq3 preterea scripsit nobis tua nobilitas q3
magnos et caros nros internitati tue mitteremq3 in quo
voluntati tue acquieuimq3 qm quos cariores habuimq3 excel
lentie tue tristrissimq3 sz ken et pardialem nrm Embriconē
Vestlem Wirzb epm illustre et magnm impij nri principē
qui est cor nrm et aud nrā necnō dilectū nrm Robm illu
strem et nobile principem rapnacū Wilhelmq3 et quasi vtrasq3
manus nras germanos dilos fres S. frem Bernonē vrem
sapientē et religiosū et frem nros fidelissimos qui nobis mul
te cari sunt et familiares et nobilis at honorand principe
imperij nri Rodq illustre comitē de ariano tuiq3 fidem et co
stanciā sepe experti sumq3 et Gualterū fidelem nrm Ipsis utriq3
ea que in tris non grnētur industrie tue referenda omnimq3
quoq3 verboru fidem adhibeas et que tibi duxerint tanquā
a nobis dicta credas Te enthemis vero p quibus pred tuo
dnō recordacionis Johem impatorē p fidelissimā Capellā
nrm Adalbertū et p Comitē Alexandē de Cuma strippsmq3
et de loco in quo nrās tertonē ad honorē dei cathā edifi
care volumq3 et de nobilibq3 baronibq3 Apulie Alexandro vi
clazi montis philippi de Sureto et Hemeto comite et Gerne pusell
alle nri principalis Wirzb et ceteri familiares nri volun
tatem nrām tibi referēt quibq3 tanquā nobis credas Cui
bus omnibus fidelem apocrisiariū tuū Nikoforū licet in pri
cipio legacionis sue nob grauabat tibi attenuis gnēdatus
et q3 grant pdura ut eū venumes rogā qui alī dlī acteng

Quenerat aut fridericq3 fridrici Stremissimi ducis filius
Omnibus q3 cingim uam cingat nobilis prudentius he
res nobilior sequat bone indolis virtute no dissimilat educatq3
ut assolet ludis militaribq3 ad seria tandq3 virorinā accingat

148

negocia pre adhuc vivente tramq; sua plenarie tenente stam
et comite quendam nobilem henricu de wolfradeshawsen
hostem de mucnas bauwariu cu magna militu copia mgdu
Norici et maxime comites et nobiles velut certamine cele
bratura quod nudinas voraze plemq; in pdicti comitis casto
se recepit tracq; strenuissimi supuenies adolescens noricos an
murus stantes ipmiq; armatos et pgrantes no ut iocando sed ut
rem seriam agendo vrbe adgressus est ducq; et fortiu vtri
usq; pugnantibq; tande ut hostes castro se recepere. versis in
fugam norici ac ex angustia portar arctat comes quidam
Conradus de Dachawe tuc nobilis comes postea dux factus
Croacie et dalmacie qui incautius exit remasserat ab hostibq
circudatus capitur. Step adolescens pfatu ducis comite ad
pria cu victoria redeuntem cunctis a multis sibi suadebat ut
pecunia multa ab eo extorqret. spe ex mutua sibi nobilis
pranor detinaut. quia tam sicut fortiu captu sic cu libe
ralitate dimisit ad pria ire sine pecunie exactione pmisit.

Ernestus Bioldenus dux Bellu suscauit

POst hoc Conrado duci supdicto bertolfo duc filio bellu
indicat capto bup meditato alemannie opido Zuzego
sidia ibidq; posuit. Deinde iuit sibi ex quibusq; de bauwaria
nobilibq; pfati ducis tam cu magna mgna multitudine introiuit
atq; ad ultima pene alemannie pcedens ad zaringen usq; ad
ducis castra puenit. nullo sibi obuiante nec resiste ualente. Sed
multo post ex adem ipius quandoq; cuncta adhuc cruentabo
mee pugnabilis esse videbatur caput et expugnauit ac cun
multorq; opimoq; fortissimu et ditissimu ducem tam acriter
debellauit ut ad precu patruiq; suu simplicem ciuem venire ac
pacem petere cogeret. Hec et alia tam ardua hic ipe puli etate
gessit negocia ut no immito cu multoq; stupore de ipo dici
posset. Cum sentas puer iste erit

Ernestus mistrum admodu Romanis fuit principi existenti

IPse diebus de noldus quidam religiosus huius hems sed cu
minime ut ex doctrina eius potuit suas ex certissimis
hendrf minutia vrbe Roma migdine ac quatoria dignitate
equestreq; iudicu ordine renouare ad instar antiquoru uoles
tota pene vrbem ac papue pbis hdusq; pontifice suu gerita
Vn ad eosdem temeritate vel potius fatuitate exorbitacem ab
eis ad principem suu detinaut tale stropha muenet.

Epta Romanoru ad regem

Excellentissimo atq; prelato totius orbis et urbis domino
Conrado dei gra romano regi semp augusto Senatus
populiq; romani salutē et romani imperij felicē et meliorē
gubernatorem regilli excellentie plurima iam scripta mā fecim
et negocia diligenter exposuimus quo ni mra fidelitate pma
neamus ac pro ura imperiali corona exaltanda et omi mo
augenda quo tridie decertam⁹ ad que et regales industria
ut postulachimus rescribe dignata no fuit plane tanqua filij et
fideles de pre et dno satis miramur Nos em⁹ quitq; digni
pro ura fidelitate et honore facimus Et qd regiū et imperiū
nem Rom. adeo uro regimi cameressu exaltare atq; ampli
ficare cupientes meū sentū quo fiat tempe Consulentmāni
et sustineam⁹ qui totū orbem vigore senatus et pli romani
suis tenuerūt manibus redire senatū p hos omnibus dei gra
restituto et eis qui uro imperio semp rebelles erat quiq; tm
urpio romano honore sue tirannide nunqua ex pte gaudeat
p beateng ea que retro et impio ptmel p amicā et m stubo
obtineat vehementer atq; vnanimit satagim⁹ atq; studem⁹
Et ob huiq rei effectū bonū p̄nipiū ac fundamentū firmi
ssimā pacē et tranquillitatē omnibus cum volentibus obseruamus for
titudines idest turres et domos potentum urbis qui nro
imperio vnacū seculo et pp̄ resistere pacabant expugnam⁹ et ipsas
in ura fidelitate tenem⁹ quasdam vero subitentes sibi coe
quanim⁹ Sed p hos omnibus que ure dilectōis fidelitate
facim⁹ pp̄ frangipanes et filij petri leonis hoēs et amici
seculi exceptis iordano nro ni ura fidelitate vexillifero et
adiutore Tolomeus quoq; et alij plures vnde nos impug
nant ne libe ut decet imperialem regio capiti valeamus
imponē corona Et nos qui amati millus labor fatigat
licet inde plima dampna sustineam⁹ p uro amore et
honore tm̄ tolerare patimur Quinq; nanq; nos a vobis p inde
premuit sic a pce acceptures vos qq ni eos sic in imperij
hostes vindicta daturos Cui tanta ugie nra ni nobis fideli
tas sit tanta qq p nobis sustineam⁹ pcamur ne spes ista
nobis deficiat neu regia dignitas nos uros fideles et
filios desperat neq; si ni regalibus auribus aura sinistra
de senatu et nobis flauerit ni cam intendat a respiciat
quin quidā vobis ure altitudini mala suggerē de ura et nra

qđ absit dissensione letari voluit et vtroq; ut soluti sint cuilibet
oppressi moliatur Sed circa hi ne fiant regalis prudencia ut
decet sollicita sit et pmida remissionis q; vrā sclerica quot et
quāta mala papalis curia et dei gratiam tuus mei Impatorib⁹
qui fuerunt ad nos fecerunt et mit detiora vobis cū stulo fuer
temptauerunt ꝙ nos cpi grā meā fidelitate vrevelut eis resisti
mo ac pluzes ex illis ab urbe sicut pessimos hostes Impery
ut sint pepulimo Oppugnet itaq; nobis celerit regalis vigor
qm quicq; voltis in vrbe obtinē poterit et ut hūc ac sucessore
hōrare potent in vrbe que caput mūdi est vt optamo hūare
toti ytalie ac regno terrotenib⁹ sibi electior⁹ remoto obstaculo
liberius et melius qua ante fare ampliorē vrā dilāc valebut
Ne mora go pcamur vt veniat et interim de statu vrō que
semp desideramo salubre et yspereū regalib⁹ his aut nuciis
nos de hijs letificare dignemi Cum q; eni p omia vre voluntati
semp obtempare paratu Sciat pterea quia pponte multum
exteta vrbē parū longe p tempa multa Ip Impator cōtra
de strenuū nos ut exercitus vr pter cū finire queat ne peti
leonis p castellū S. Angeli vobis nocē possint ut statuerat
cū papa et stulo magno tamen restauramo et in parui
tempor spacio muro fortissimo et fulcibus munite deo com
plebimur Concordia aut mt stabilē et ppām hui⁹ esse ame
pmo papa gessit stulo vigam et anulū Dalmaticā et
mitra alijs sandalia et ne illud mittat in teram sibi legatū
mīsi que stulus pcierit et stulus dedit ei multa pecunia
pro detinēto vrō et romani imperij qđ dei grā vrm exercitū
Ibet omia sollicite animaduertat optime cep prudencia fac
naleat q; quid cepit obtineat sup hostes Imperiū teneat
rome sedeat regat orbem pceps tranquillus ceu fecit Justinianꝰ
cesare accipiat cesare que sūt sua pze sil Vt expus iussit pet
soluere tributū Nos de cetero legatos meos precamur ut
benigne recipiat et qđ nobis dixerint credat quia stabil
auctā negnimo Erāt cū his nobiles vri Guido senator la
cobus Scotti filius vicarior et Nyc corsetus

Et quamissimꝰ pceps huiꝰ verbis sine nemo hēre
aures admirat quomodo remotes ad se exceptę romane
ecclie vrros magnos et clazos quos vnꝰ Guido pisanꝰ
cum eisdem curie Cardinalis et Cancellarius erat relinquat ꝙ

antiquor⁹ priuilegior⁹ suor⁹ postulantes honorifice suscepit et honeste dimisit. d' duc⁹ fil⁹ p⁹ predict⁹ ch'mitana sp'bel

Ea tempestate vbiq; terrarum bellor⁹ turbine orbem re plente freme⁹q; totus imperiu⁹ seditionib⁹ motib⁹ multe tempestatis et in alemannia inter pdiar⁹ adolescente⁹ federatis et pre nobilis ducē Conradū h' dissensionis vitabū agitabat in bauwaria mīt henricū Lewoldi marchionis filiū emsb terre ducē et mīt henricū Rat̄sponen epm grauissimū bellū ex citatū in dies augmētabat in belgica gallia vrbs magnifica et egregios Albrone treuerēsis archiepō et henricū nauumburgē comite debellantib⁹ omiaq; preda et incendio cōmisterentibus maxim⁹ rei pub⁹ desperand⁹ expectabatur postima quatuor ferebus tubis cū ingēti p ducatū ītendentib⁹ maxima effusio sāguinis minabat̄ cetera imperij primor⁹ huius mali no ex terrubus ꝛpente dextram erexisse facta est mutatio vt sopitis ōmib⁹ hyb⁹ bellor⁹ tempestatib⁹ in breui tota tram quieste et inuidiles ex gallia et Germania cōtra inuicē⁹ cruciatib⁹ ac ceptis nullā licā ꝓfitēdi cernerēs q; angustā huius tam maudite ntatis hystoriā attingam⁹ pauca de priori turbulencia ꝓmittenda sūt. Znalis trastrū regis vngarie besan nt prassmeyste ceptus z expugnatio

Igitur eo tempe quo dictus henric⁹ rex⁹ dux cū primogenito filio Henrico Rat̄sponen epō cunctis q; suis ac strēnuis marchione Odacro grauissimā guerrā agitabat quidam miles de orientali marchia egressus patrimoniū latenter ingressus diutine ac fortissimū castrū besan q; olim imperator huius obsidionē imperat et ni prius aggressi reppulit quibusq; comphensis non nullis occisis alios p fugam elapsis ciuitatē audiens vngarie rex Beiza beli regis filius plurimis cū quibusdam comitib⁹ cum ingēti nel qualit̄ hoc factū fuit inquirebat, ꝛpe⁹ eos subsequens ad li berandū castri cū magna vngaror⁹ ꝓperat. Multitudine comites qui ꝓcesserat ab oppidanis cuius rei causā q; tam ingē regi minuerint minuta sollert̄ perquirebat. Cui rēderūt se nec pro romanor⁹ quippe nec p dilectū suū hoc fecisse q; pro duo suo Bo rico beat⁹ boritius Colomani quondam regis vngarie filius p dictū regnū vngarie vt in pōribus cronicis scriptū est iure he reditario ꝛpetens ac ob hoc adiuuandū vtcunq; principes romanor⁹ s. ac grecor⁹ frequenter sollicitans, militesq; ex eo rum stipendiis suis ad fauorē sui pecunia muneribus allicit⁹ regē vngaror⁹ supprimens ad castra q; ponens oppidū cinxit.

dissis instrumet tormetarū ꝙ ictibus adhibit ac sagittarys oppid crasissis tertonici eo ꝙ duc in superioribus bauarie pbs moraret primoꝑs vero in remot regni tenauit loc ad mitia liberacois sue placaū hrent de facienda ad vngaros pace ptrac tare morint ta ne mult mort mutuo colloqueres accepto a rege sub ure uncando pmiss treū librarū ni pondꝰ castru ꝰ redderet ꝓpria redeūt hoc aut vngarorū dampnū ꝰ a tertonic illatū grauit fezens duce noricū hend suspectū hostem denūciat exeratuꝫ maximū p totam regni sui la titudine colligit ꝙ angust de egressione huiꝰ gent diuersi dzerunt ꝙdam de ipsis terre situ nacois ꝙ ritu plubanda videntes.

Desim vngarie et more gentis illius

Est aut pincia eo ꝙ circa quaꝫ fluuis et montib et paꝑte a primo clauditur et antiqus pannonia dicta nitis planicie campis latissima de cursu fluminū amenū conspicua nemoribus diuersis fezarū gregibus conserta tam innata ame nitate faciei leta quā agrorū fertilitate locuples esse cognosc ut tamquā paradisus dei uel egyptus exopabilis esse videatur. habet enī pulcherrimū ut dixi naturalis spectaculū sed ex barbarie gentis ritu inemum uel edūt carū cernat. timos ꝙ no tam montū quā fluuiorū quā cursu maximoꝝ fluuiorū septos attingit ab oriente ubi sōra famosus flumig danu bio recipitur bulgaria ab occidente macauia. et orientali tertonicaꝝ marchia ad austria croacia dalmacia hystria uel carinthia. ad septembonem bohemia polonia rutena interiacet et orientē roma inde aquilone et orientē pere natoꝝ et salomū maxima venationū copia hēnte ꝙ vome ac rastro pene ex pte campoma crebras vero barbatoꝝ ir ruptiones passā haut mirꝫ si moribus aut ingenia agrestis manet et insulsa Nam primo ipsi alibi a nobis lacus dem est humoꝝ qui inopia pabuli et mendis et mezetariabus orti fuerat draconem parauit pgmodū anatoꝝ crudis et immundis carnibus vescentiū gaudentem. ad ultimū vngaroꝝ asthiaa egressoraū qui et adhuc eam incolut electa est possessoꝝ Di autē pdicti vngari facie teteri profundis oculis statuā humiles moribus et ingenia barbari et feroces ut inde for tuna culpanda uel potius diuina parencia sit admiranda que ne dicam hoibus sed talibus hoiū monstris tam delec tabilem monstet exposuit terram ni hoc tm ꝙ ecce mutat

solercia. q̄ nulla rem magnā sine crebra consultacōne adgre
diuntur Benigē cū volissima munera nel opidū ibi adest ex
camis tm̄ vaza ex lignis rarissima ex lapidibus hēant
hūacula toto estate nel autūpni tempe papiliones mittūt
ad curiā regni sui singulis ex primoribus sellam sed pau
tantibus q̄ nemīt ar de sue rei publice statu ptractare et
disputē nō negligūt hyemis algore in domicilijs q̄ hēnt
ad rpm̄ furentes At ome sit principi suo obsequūt ut vnus
quisq; ne dicam manifestū illū cont ducombo ex asperare
q̄ et occulte insurgo laedere nephas arbitretur. Hinc est ut
cum pdicto regnādi p̄ lege nel amplius diuisū sit comitatū
de omī iustitia ad fisti regiū duē lucri ptes cedant tūa
tantū comiti remaneat nullus q̄ in tota spacio ambitu tēre
excepto moneta nel theolonēo trē audeat cēs si alquis
ex comitū ordine regē nel in medio offendat nel ect de hoc
q̄q; minime diffamatus fuit quilibz ni fine condicto iza a
curia missus cū haec satellitibz suis stipatū plus comprehēd
municulis ponit. ad diuersa tormentorū q̄dā trahit. Nulla
sentencia a principe sicut apud nos mos est grates suos ex
poste nulli accusato excusandi datur licencia. q̄ pla premeditata
voluntas apud omes pro rōe hētur. Siquā ñ expectatū rege
duē vēnit cuncti sine contradictōe quasi in vnū corpus adunat
solent q̄ qui in vias morant nocte dormiūt nl̄ ect septē octā
nel infra si necesse fuit cū simpe electis ad bellū necessaria
instruunt ceteri p̄ cultura terre domi relict. Omi vō de militū
ordine sūt nulla occasione vbi gravissimū dom̄ imanē audebūt
dt ni rpa regis acie hospites q̄nor ubi magna copia est et q̄
apud eos premiales diuitiū latus principis ad immendū
ambiūt omes pene tecti tecti in armis procedūt nisi q̄ iam
ab hospitibz quos mē stipendarios dicimq; educati nel ab eis
etiā geniti quandō nō innata q̄ quasi extrinsecus ad fiscam
virtute Equites principes tm̄ et hospites vndē impugnādi
peritia armorūq; splendore muniant. Sed de pdicte gent
ritu hec dicta sufficiant. ¶

de pugna regis vngarie q̄ ducē henricū.

Fit rex ad portū missa hasta nl̄ amplius pugnatorū
milia hens erupit in campos mi portum q̄rta et fluuiū
luthe qui terrestrem ligna vectigalē q̄d nos vacante duce
possum castra posuit. Dux ect cū suis nō longe ex altā pte
ad fluuiū qui Hupy Romani z regni illius ect vnū da
mbi latere Nam equalem pte marahā fluuiū.

deducent ⁊ hoc ficio belli piculus exemplus in vicinū opid hyems
q̄ olim a romanis habitatū fontanus dicebat declinant
Vngari usq̄ ad p̄dictū flumē tantū vestigiabe hostes p̄sign⁹
ad ꝓpria redeunt Cecidit in hac plio vxor⁹ nobilium ⁊ illus
trium pares magna. Rolgi vero multitudo innūerabilis maior
tamē ut dicit⁹ ex vngaria Cuius rei ⁊ tam dedecor⁹ fac
noris vltio non dū facta deo opitulante a victrice p̄sent
imperator dextra futura expectatur/ depugna Rogerii Sicule ꝯ ꝓtos ⁊ quo
Alstra idem tempꝰ Rogerius siculus aptat ni apulia uñte sedie aplice ex
calabria sicilia trecentis ⁊ bricentis quas modo p̄dicō tñsmarinas ꝑ
galeas seu sagittreas volyo dicē solent absq̄ nauibꝰ bellis snasa fit
onerarijs classem magnā destinat p̄fectus eis ducibꝰ sicen
nius ⁊ in nauali plio grauiis dimicat atq̄ nauibus gre
cie fines ingrediuntur ac mutuo sibi impedimēto gramq̄
negocio capto ad Curfol usq̄ fortissimū grecie castrū p̄ce
dunt quod cū nulla vi capi ualerent ad dolos ⁊ ingenia
se vertūt Igitur p̄missis quibusdā ut dicit⁹ cui se quēpiam
mortuū humandi grā deferre simularent est eis in p̄dicta
arce castri sicut grecis mos est congregato clericali seu mo
nachoꝝ idem castrū rexerunt arcem occupat greecis electi pre
sidijs ex suis ibidem locat⁹ inde ad interiora grecie progressi
Corinthū thebas Athenas antiqua nobilitate celebres
expugnat ac maxima ibidem preda decepta opifices eria
qui sericos pannos texere solent ob ignominiā imperat⁹
illinc suis p̄napis glandi captiuos deducit Quos Rogerius
in palatio stalie metropoli collocans arcem illam texendi
subdi edoctī precipit et q̄mine p̄dicta ars illa p̄rius a grecis
tantū inter xp̄anos habita romanis patere cepit ingeniis
Sed ut ad id vnde paulisper digressi sumus stilus redeat de
pace fremitate que post hanc orbis q̄ssitabat⁹ tonat mul
torū opinione subito exort⁹ est aqua dicenda erat/ Explicit liber Gregorii sup. 2
hac ee
Eugenio in vrbe sedente Conrado in cath ludewico
in occidentali francia regnantibus imperante in vrbe
regia manuel. Heroso limis feltone lodoricis dum sculti
ihrm̄ale eundi desiderio hret eo q̄ frater suus philippus cod
vota astrictus morte preuentus fuat diuinus pelate nolens
postea quibusdā p̄napibus suis vocat⁹ qd in mente volue apuit
erat illo tempe in gallia Cenoby Clarefullensis abbas de

rthardus dictus vita et moribus venabilis religiosus ordine
spectatus sapiencia hrarumq; stia preditus signis et miraculis
clarus fuit princeps vocatus dixit ab eo q̃ pd de hac re fieri oport
tamq; a dño oraculo gsulendo decreuit. vocato ꝑfatus albas
conselunq; ipius sup ꝑdicta exposuit principis voluntate. Ille
de tam grandi negocio ex ꝑte auctoritat arbitrio responsu
fore dixit remotis iudiciis ut ad romanu pontifice audiencia
et examen deferatur optimu esse respondit. tract missa ad hu
gonem legacione totu illi negotiu aptum. dum amicissimi sui
exempla reuolues q̃ videlicet urbanus hmoi occasione tam
marmud ecclam duas q̃ patriarchales sedes de antiochia
et hierosolima ab obedicia romane sedis scissas in pacis u
nitatem reduxerit. vobis ꝑdicti regis q̃ dilatando fidei zeli
gionis titu animu auctoritate ꝑdicta animos q̃ cuncto
ad comonedi p̃ uocato abbate qui apud oms gallie ac ger
manie ꝑlos ut ꝑpheta nel aplus habebatur gressu. Vnde cum
sermone tale ad regem primates q̃ suos direxit inuenerunt

Epla Gregorii ꝑ ad sigibat ꝛc

GWegorius epus seruus seruoꝝ dei Carissimo in xpo
filio ludewico illustri et gloso francoꝝ regi et dilecti
simis filys principibus et omnibus fidelibus q̃ gallia consti
tutis salute et apl̃icam benedicoꝝ. Quantu pdecessores
nri romani pontifices pro liberacoꝝ orientalis ecclie labo
rauerint antiquoꝝ relacoꝝ didicimus et in gestis eoꝝ stupen
do reperimus q̃ recolende mem̃rie ipse Vrbanus
tanquid tuba celestis inomnit et ad xpianos liberacoꝝ sancte
romane ecclie filios de diuersis mundi ꝑtibus collaudate aura
ad xpianos siquidem uoce ultra montana. et ꝑcipue francoꝝ
regni fortissimi et strenui bellatores et illi cead de ytalia
caritate ardore succensi gruerunt et maximo congregato
exercitu non sine magna q̃ egimus effusione sanguis
eos auxilio assistente ciuitate illam in qua saluator noster
p nobis pati voluit. et gloso sepulchrum passionis
sue nobis meoriale dimisit. et quia plures alias quas q̃
plicitate uitantes memorare supsedimus a paganoꝝ ꝑpur
cia liberauit. que p gram dei et prem nroꝝ studiu quod per
mutualia tpa eas defende et quod nome in illis ꝑtibus dilatare
q̃ uiribus studuerit usq; ad mra tpa a cunis detente fuit et alue

vrbes fidelium ab xpiãs virilit expugnate Hinc aut mis tribus
ppli xpiãi pcris exigentibus quod sine magno dolore et ire
mitu pferre non possumus edissa ciuitas que ꝛ̃ lingua Ro
hais dicitur que ꝛ̃ia ut fertur ꝛ̃d quondã in oriente tota tra
a paganis detinebat xpiãa sola sub ꝛ̃anor pꝛ̃ate duo sustinebat
ab immici crucis xpi captiua est et multa ꝛ̃anorũ castella ab
xpiãis occupata xpiãos quoq; ciuitat archiepus cũ clero suo
et multis alijs quam ibidem miserati sut et sanctor reliquie in
infidelium gentiu manus date sut et dispsse In quo quidã ecclie
dei et toti xpianitati periculũ imminebat et nos cognoscimus
et vtam primeuã lubeze nõ credimus, Imaginũ nobilitat et
plurimas indeuã fore cognoscit Si ea que prem strenuitas
acquisiuit a nobis filijs strenue defendantur Verumtamen si
qs absit segnis extiterit patrũ fortitudo in filijs in minutã
pbatur omnimodam itaq; vtam in duo gnionem regnum
atq; propinq et in pcor remissionẽ minuimus ut qui dei
sut et magnime potentiores et nobiliores virilit agnitat et
infidelium multitudini que se xpianis ademptã
lebatur sic acuere et ecclam orientale patrũ vtor tanta
ut pdiximus sagivimus effusione ab eorũ tyrannide libera
tam ita defendẽ et multa captiuorũ milia confectis vtor
de xpor manibus eripe studeat Vt pgeniam nobis dignitas
vro tempe augeatur et vrã fortitudo que p omnia in mundi
laudatur nitepza et illabata fiuctuet Dic nobis ecce in eo
bonus ille Mathathias qui p patrenis legibus gnuando
sepiꝰ ad filios et penibus suis morti exponẽ et hunigt
in mundo possidebat reliquid nullateng dubitauit, atq; tandẽ
dnus cooperante angelo p multos tamẽ labores tam pe
quã sua pgenies de inimici virilit triumphauit Nos aut
vtor quieti et eiusdem ecclie destructoꝝ prena sollicitudine
pudentes illos qui tã stim tamquã p necessariũ opus et la
borem deuotionis intuitu suscipẽ et pfice decreuerunt illam
patrũ remissionẽ quã p fratres ꝛ̃decessore nr pp Vrbanum
confirmauit auctr a deo nobis concessa gredimur et confirmamus
atq; vxores et filios eorũ bona quoq; et possiones sub stre ecclie
nre et archiepor episcoꝝ et aliorũ platoꝝ ecclie dei ꝛ̃tenor
mand decernim auctr et aplica phibemus ut de ambo que ex euce

acceperint quiete possiderent nulla deinceps questio moueat
donec de rapt redditu uel obitu eius fuisset cognitum Preterea
quoq; illi qui duo milites ne quaquam in rebus prosis nec
tutu forme nec tanibo uel actipitribus uel alys que proten
dat lasciua deberet intende prudencia vram in dño admoneo
ut qui tam stim opus inape decreuerint ad hoc no intendat
si in armis equis et retes quibus infideles expugnet totis
viribus studiu et diligencia adhibeant Quicuq; vero ere
alienu primit et tam stim utr puro corde incperint de ptito
usuras no soluat et si ipe uel alys pro eis oia solue usuras
assecuti fuit sacro uel fide aplica eos auctoritate absoluimus
Liceat eis eq; terras suas ecclesias possiones suas posquid
comuniti ppugn sue deb ad quod tenebi primet pecunia
accomodare aut no uoluerint aut no habuerint ecclesys ul
psonis ecclias uel alys quoq; fidelibo libere sine ulla re
clamacoe impugnare petoad remissoe et absolucoe me
ptati pdecessoe nrd institutoe impotent Dei et bti petri
baptorum principis auctte nobis a deo concessa tale decernim
ut qui tam stice utr deuote incperint et pfecerint sine ibd
mortui fuerint de oibo peccis suis quibo corde contrito et
humiliato confessioe susceperint absolucoe obtineat et sempi
terne retributoe premiu ab oipe remuneratoe obtineat

Interea ut ad narranda series redeam Berengarius Abbas
venerabilis concessa sibi auctte no abutens gladio verbi dei
fortit accinctus ac expeditus ad tuscanam expedicoe animum
tandem curia gradus aput vezelaum gallie opidu ubi bte
marie magdalene ossa condita sut mediat inuocatis ac duce
gallie primoe obtimatibo viris et illustribo Ibi Lodewicus
francoe rex cruce a prefato abbate no multu ante recepta
cruce simili tuscanam profectus est cu Theoderico
flandrense et henrico theobaldi blesensis filio comitibo alys
et de regno suo baronibo viris et nobilibo

Inter hec Rudolfus monachus vir quidam religionis habitu
heno religionis et seueritatem solerter imitans et hereti
notoria sobrie imbutus eas pres gallie que rem attingut
meditatur multa et plorum milia ac Agrippina Aquisgra
nia Warmacia Spira Argentina alys et vicinis ciuitatibo
opidis seu vic ad accipienda cruce accendit hoc in dorme

Anno ab incarnacoe dñi Mcc xxvi Berengarius abbas
clarevallensis francorum
et principum pre multitudine
presens

sue no vigilant miseres qb̄ iudei in ciuitatib̄ oppidis q̄ ma
nentib̄ tanq̄ rebellionis hostes trucidarent. Et dehinc
semen in multis galliae germaniaeq̄ ciuitatibus vl̄ oppidis tam
penitus radicem fugiens germinauit ut plurimis ex iudeis hac
tempestate tumultuosa seditione necatis multi sub priuilegio romanor̄ a bas
tionis tanq̄ confugient. Vnde factum est ut no pauci ex ipis
huiusmodi immanitatem fugientes in oppidis principib̄ qb̄ hoc
sexto moriberch appellatur alios q̄ municipys eius ad con
seruandam vitam se recipient. De adhortatione clarevallensis abbatis pudeus

Erat ꝑ tempus Clarevallensis abbas huius diei doctrinam pra
uenda docens ad galliae germaniaeq̄ plebes nuncios stu
dium destinauit in quibus ex antiqua patrum traditione luculenter audit
iudeos ob scelerum suorum excessus no occidendos sed dispergendos
fore. Vnde et psalmigraphi testimonio inducit in quinquagesimo
septimo ꝑphe dicentis. Deus dabit michi super inimicos meos
ne occidas eos. Et statim. Dispone illos in virtute tua. Deus idem alibus imp. Conrado
et multis principibus etiam aliis q
Hanc immanitatem in occidentali gallia ad tres annos q̄
pedierat. Bernhardo ꝑdicatore nomine monente
orientales francor̄ regnum adgredi dispositum tam ob hoc
ut animos principis romanor̄ facile exhortatione verbo ad accipi
endam crucem emolliret. qua ut Rudolfo occasione indicta
crebras in ciuitatibus seditiones plebe contra suos mouere
plenum imponeret. Audiens hoc princeps turcia in natiuitate
dni apud ciuitatem Spiram celebranda indicit. Quo veniens
ꝑdictus abbas principi cum filio suo filio alios q̄ pul
pitibus et viris illustribus crucem aperte ꝓdicauit. Plurima in
loco publico vl̄ occulto faciendo miracula magnifica q̄
plurimis Rudolfi in maximo fauore ꝑplī morante inuenit
Quo accersito ꝓmonitus ne comes monachor̄ regulam perbe
vagando ꝓpria auctoritate verbum ꝑdicationis assumeret tandem ad hoc
eum ut sibi ꝑ missam obedientia in cenobium suum transiret induxit
plebe grauiter indignante et nisi ipius sanctitatem consideratam
reuocaret ex sedibus monere volente. De obitu Simonis fratris Friderici ducis

Audiens hoc fridericus nobilissimus dux in gallia manens qui
nuncupatione detinebat ac rem in mente comitis ducis et fratris
sui Conradi regis indignationem graues q̄ filium suum Fridericum q̄
pe tamen primogenitum ac nobilissime prolis sue cōparem filium
vnicum gratissimum ꝑplī gre cum filio suo paulo seruida exore
tonis terre sue hedem secum ac crucem primisset accepe Cruce ꝑdicta

abbas vtrandi gra adyt et bñdicens ei m ozões zceptr
tame vnn dolor non senaens nõ mult post diebus hmõi
fine feat ac in monasterio qd sancte balpurge vocatur m
trimus alsatie sito humanus est sucessitq ei in ducatu filio
suus fridericus Et multi de principibus aprut Ratisbonā ēt accepit

Post hec primceps bauwarie in nidunie ibiq mense febru
ario eiusdem anni celebrauit duces stad vice Clarevallen
abbat Ebracensem abbate Adam virū religiosū et honeste e
ruditū Cui missarū ex more solepnia celebrans missam
q spūs sanctus gra ambone astendit ac lect aplice sedis et Cla
revallens abbat hoiē breui exhortacon facta sinibus q in
aderat pfatam miseria pteriti pstrauit Nec ei psuasibilibq
humane sapiēcie verbis nec arti sed sēi unctis prēptū rethoru
ozõis ornatus insinuacq erebat cunctis qui aderat ex pri
ori rumore gentat ad acquiendā cuce vltro accurrentibo
decreuerut eadem hora cuce tres epi videl henric Ratispen
Otto frisingen Reginbtus patauien et duo maiores hõs
fratez regis de ordine q comitū nobiliū vxorū illustriū m
multitudo Tanta erat mira ductu prudū et latronū ad
nolabat multitudo ut nullo sani capit hanc tam subitā q
nsultā mutacoēq de dextra excelsi puenire non cognosceret
et cognoscendo attonita mente nō obstupesceret Henricus quoq
henrici primi duc fratet de nobilissimis regni optimatibo
in ipā natiuitatis Christe nocte in gruā villa Wirtzeburc cand
milia cum multis pcessus fuit Ded et duc bohemorū
Labislaus et Cirensis marchio Odoacer et Carnuthie
marchio comes Bernhardus nō multo post cū magno suoq
comitatu cuces accepere Hungaronū vero quia quasdam
gentes spurcas y dolor dedutas vicinis hent ad orientē
pfectas abnuentes cuces itidem easdem gentes adeptatuq
assumpserut A vrbs in tr distantes q no simplicit equitib
assute q a tota subit porta in aliud prendebant Epla abbat

Exemplar aut eple Clarevallens abbat in orientale
Francoz regnū destinate tale est Domino et pbis
patrissimis archiepis epis et vniuso clero et plo oriental
Francie et bauwarie Bernhardus Clarevallens abbas qd
fortitudinis humilitas Dermo michi ad vos de ilepto q in
quo est vtriq salus vrā hec dico ut exquiset indignitate lo
quent pone auctas dñi exaiet et cōsiderato prie virtutē

apostolus quidem suum ꝑ non modice cupio vos ni vestre ꝙ
ꝑpi ꝫa mee michi tarde strebendi ad vos ea causa ut vndiq; tate
vram ꝛrīs audeam quenire agem id libentius vnia voce sut
voluntas no deest ꝓpetet et facultas detre mee tpus acceptabe
fres care mee deus salut copiose gmota est sicunde et grimuit
terre qui cepit deus eli perde terram sua quam in qua na
sus est et anus plus quā tregmta homo ad hodnus gustat est
Qua vnq; qua illustrant mracuis qua dedicauit sagvine
ppio in qua primi te surrectois floret apparuerut et mul
pcis mis expagentibꝫ crucē aduersay cap te tulere sacrilegio
de plantes niore y lady terrā benedcam tram promissionis
prope est ꝑ no sunt qui te sistat ut in manū dei vnctī rcuat
cuitate ut officinas hre redempc̄ cuertat ut pollutat loca
sancta agni vnaculata purpurata cruore ad ipm pdidor
cpiane religions sacrata mbiant ore sacrilego letuꝫ ip
muadre et gaudare conatur in quo ꝓter nos vtra nra obtor
minuit in morte quid fiat vir fortes quid faat ꝓmi cui
te ne det sanctu canibꝫ et margaritas porcis quid multa
illi petores gementes pcul stur cū lacrimis venia obtinuerut
postqua pax gladios eliminata est spuracia pugnasse
videtur hic malignus et mundet dentibus fremet et tabescet
et rotat vasa nitiquitat sue ne vlla ydem ad pietat signa
aut vestigia relinuꝫ si qs forte gꝫ deus autat obtinere
valuit Vnd id quidem ambus stis dominꝫ mto salubus de
loc ꝗ quia irrecuperabile dampnū spectabat aut quātam
huic pessime infinita gfusio et obꝓbriū sempiternū fundi
tamē arbitrantur fres Numquid abbreuiata mana dñi aut
impotes facta est ad saluandū quid ad tuendam et restituen
dam sbi hereditate suam exercitus vermiculos vocat Numquid
non pt mittē angelos plusquā duodecim legiones a terre
tui dice verbo et libabitur terra omnio subest ei ad voluit
posse Sed dico vobis temperat vas dns deus vt respiret
sup filios hoiꝫ ut si forte sit qui meditat et requirat et
doleat vice eius Miserator et mis pplm suū deus et lapsꝫ gnē
pnidet remedū salutis Considate quanto ad solue dei nos
artifico utiq; et obstupescite mtuem pietat abyssū et cō si
dete petores Non vult morte vram ꝑ ut gentiū et viuat qa si
ecclesie no adiuuat uob ꝑ ꝓ uob te in qbus et ecia cande oratoꝝ

cetera

more ubi ordine versatur materia et q̄ inde nō sunt ostendi rō probat et auctē Vñ est illud Beati dixerim quāgone quam ad plend tam verbis nō ubere tempꝰ quā muen sufficit anus este placabilis dño et vere nubilero diffunditur cū her bndo in vnūsq̄ mudū et ad signū vite coaptat omnis Quia ergo fecunda est hec vrā vroū foras et robusta nra nunc ente referta sic laus est vra in vniuso mundo et vtute vre fama replent orbem acuigrimi et vbi vrebit et febris acuta corripiet Et de nudis sic dens noster Ecclia sinit michi sup inimicos meos N. Vnū ḡdem apices sui repentantes nostr dñi cum passione et plud alia in huc nos

Tenuit non solū ex Romano imperio ꝑ cuia et vicinis regnis occidentali fama anglia pacifima nimis pliis ac nauibus hac expedientē fama ad sumendā crucē comotā repente sic totis pene ardens fluit et vbi solum bella nouere ꝑ azimi quepiā portare nephas ꝓtant

Et Conradus Romanor rex principes quoq̄ in oppido orientis francie francone fuede q latine modo nadū francor dici pt eo q ꝑ faculus ad bellandos ꝑsones cū franc ꝑsistens audiū illo nocti fluuius qui nuncupatur reno illabi muenisse dicit Gundlem cuius celebrat hug filio suo henrico adhuc puero p electorum principū rege constituto in pulao aquis cū diuina mediante quadragesime regem nocti ac coronā ubens regni ptuple legit ad predicta aurea henricꝰ henrica de quo sup dictū est nouerꝰ ducis filius qui iam adoleuerat venit duratū nouerū quē pro suo nō iuste abuudicatū asserebat inte hēduacio expostes crucē princeps multa prudētia et ingenio inductū iussit ad reddituꝫ sum suspendēs quete expectare psuasit

Itaq̄ hyemalis algoris austeritate detersa ad vere benigna humiditate excelluntur partu flores et herbe procazes Campoꝝ viuditas letam tēre faciem nīans orbi arridet Conradꝰ rex a Norico ad ꝓnetū cū suis nauib ꝑ danubiū iturꝰ Ratisponē naues migrauit ac in ascensione dñi in orientali marchia inō burgū qui ardach vocat castrū pontes suos q̄ iam adductabat duobꝰ seu trabꝰ ducibus expetauit inde iussit ad tumulos fluuie regni sui predes nō longe a fluuio bystahe mansione loca celebrio ex ubi sito pentheosten cū

vnusq; pene exercitus suis litrahe trãsiens in pannonia tento
via fugit alys p danubiũ nauigantibꝫ alys p trãsitũ cuntibꝫ
tanta auiditate post se nl'utrumdmẽ traxit ut et fluuiũ ad nandũ
gendũ campestꝫ qꝫ latitudo ad ãbulandũ vie sufficere posset
tuc francor' tpe Ludowicus nõ multo post cũ suis sub
straxus est duces scilꝫ ego mus Wathariꝰ quoꝫ princeps
ceu pmores erat Stephanꝰ merenꝰ henricꝰ tolkeñ epc
Reynaldus Munzunetꝰ hugo Wademonenꝰ comes et
de vtalia amodeꝰ tauromenenꝰ fremꝰ eius Gwalchelmꝰ
marchione de mote feato amicalos suos alios qꝫ plures. Nascendi huius descriptionis
hunc expeditionis

Ceterũ quia petrus mus exorgentibꝫ que fuit gesta ex
pedito scripta sunt ombus notũ est hos qꝫ do hat vice
tragediam ꝑ iocundam strue ꝓpositum hystoriã alys uel a
lijs hoc discendũ relinquimus ctualiter ꝙ pannones vicinas
ut dixi gentes adgressi primoq; mox se dissordantibꝫ ad ꝓ
prias reuocauerint a uictoria cor; qm adhuc suppsit nõ du exta
stauane ne fredrici principis qm in puericia est fortuna que
ei ab adolescentia erat m' pcellis grauibꝫ usq; in pntem diem
nubꝫ ad plenũ nubilosum vltiꝰ ondit silencio tegat vnus
de ombus et pro ombus qui nobꝫ ni eadem via atrigerit
cursum ponẽ possit velut. de bello tto puteranꝰ ego. quo suã doctrina sua asmo
dicor pulsatꝰ e

Pte medio magno labore viaꝝ qꝫ difficultate dispendio
pannoniã bulgriã emensiq; trãsmisso hebꝝ superior
tracia cũ iam p aliquot dies p inferiorẽ terrã in lõgi spati
lissimis cũ multa inuentꝫ letitia ãbulantes vrbi zegre
accelerem vr ydus sept' iam natiuitẽ bte marie ꝑuenim
ciuitatem oppidulũ etiam dicti ducis campi vrdicate letã
amicali cuidam medio dextrarũ cõspicũ attingimus cuꝰ
loci amenitate campi omb illo tenorio fruge iocundũ qꝫ dei
genitrici semp qꝫ virgini ortũ cũ magna celebritate cele
bratum ibidem ea die pausare disponimus. Filio cũ suis duce
fredrico amicalo qꝫ eius uolsone dam Lotharingoꝝ le
gio non du se nob' inpetrat in tatã cuncta mont' e regione
ciuitatis nos castrametante fecat m vinea ꝓpinqua ch' nõ brac
hiũ stũ Sozoꝝ ab indigenis diuꝰ duo qꝫ sup lutus eius vn
meretrix expetabant oppida pua Saturnia et nata hoc mace
dõm hellespontiaci a nota fergis et helles fabula ul' ꝓpon
tici ducebat velud ad pontici eo qꝫ a ponticis mari ciuitas

nichil fremi hens uelox mouet Nunc clarus apparebit
sed de hys hactenus De Gilleberto epo pictauen

Fuit illis ni diebus ni aquitania gallie ciuitate pictauis
Epūs Gilebertus nouē huc ex eadem ciuitate oriundus
ab adolescentia usq ad ultimā senectutē ni diuīs gallie locis
philosophie studiū uolens re et nouē magri officiū admīstrauit
nouē ante hos dies ad culmē pontificale ni pfata ciuitate
sublimatus fuerat. q sanctus ex ingenij subtilis magnitudine
ac eloquij acumine multa ptēr cōmunē morē hoīm dicē
ps igitur ni ydaū uice comiens de sua dyocesi clicos magros
celebrans synodū quē forte ppa exhortandi habebat quēdā
de fide & trinitate ptulit a duobus archidyaconibus suis
Arnoldo et Fulone tamq̄ cōtr pactos normā ecclie detrahē
nistunes ad sūm pontifice romanū q sedis ep̄alē iniquitate
appellatū uocat. Hic utriq̄ uiā carpit romanū pontifex
Eugenio ab urbe ni gallias tendentē. Dēmq̄ cū de tuscie
ortiretur finibus Romanū antistes audit causasq̄ re cognita
breuit respondit. se gallias ntroīe ibi q̄ de hoc uerbo quod
ptēr litteratos erroīe rupia ibidem manēdū optimore
examinandi facultate hret. plenius uelle cognoscē. Archidya
cones ni gallias redeūt consulto Bernhardo cuī meorato
abbate eid ni comodi causā sue uertunt. Ille ecclie pfat gdemnauerat
Erat em pdictus Abbas tam ex ordīe religiosē fuore
Zelotypus quā ex habitudinali mū sueūdie q̄mo
credulus ut et mytēos qui hmanis sensibus secularī sapiā
confisi minus uerebat abhorrebat. et si quibusq̄ ei ordīe
fidei absurdū de talibus dicebat. facile autem pbebat. Ergo
factū est ut no multū ante hos dies ppo auctore primo
ab epis gallie pp a Romano pontifice petro abailardo sile
tiū impositū fuerit. De petro abailardo

Petrus iste ex ca gallie pmicia qui mō ab incolis britto
nia dicitur origine trahens est em pdita terra cle
ricos acuta ingenia et artibus applicata habentes. ad
negocia alia pene stolidos. ferarū quales fuerūt duo fres
Bernhardus et Theodericus viri doctissimi. ab quib̄ hōrū
studys alys q̄ faretus ab mente erat. deditus fuit. tam
arrogans sloq̄ tūr ingenio q̄fusus ad audiendū uiros
ab altitudine mentis sue humiliatus descendēt fuit. in primo
preceptore Rozelino quidem qui primus trib̄ ni logica

quietus

ſmam voc̃ inſtituit et pḡ ad grauiſſimos viros duſhelmū
laudunen̄ Guilhelmū Campallen̄ Cathalaū epm̄ magis
pōſt pḡ doctoꝛ ponḡ tamē ſubtilitat acumie vacuū iudicas
no diu ſuſtinuit Inde magē iduens paꝛiſius venit plurimū
in inuentione ſubtilitate non ſolū ad philozophoꝛ nāz ſed
ſ et pḡ gnonedis ad locos hēng alios utilis valens Vbi
occaſione ēdam ſatē nota nō bene tetigit monachū in no
naſterio ſ. Dyonyſij effectus eſt In due noctuꝫ lectiōn ac
meditōi incubas de acuto acutior de beato effiat beātior
in tradit pḡ aliquot tempḡ ab obediēcia abbatē ſolutus ad
publicā redijt docendiq; officiū rurſus aſſumit Quam
ip̄ voc̃ ſew nomiꝫ in natiuitate tenes facultate nō tantū the
ologie ad inſtruit Cuiꝰ re de ſ. trinitate direns et ſtribens
treſ pſonas quas ſcta eccl̄ia nō varias nouas tm̄ ſed reꝑ
diſtinctas ſubſ pꝛietatiꝫ diſcretas hactenꝰ et pie credit
et fidelit docuit minus attentas nō bonis vſus exemplis
nit retā dixit Sicut eadem ꝛaro eſt proſtro aſſūpto et gl̄ioſo
ita eadem ſencia eſt pr̄ et filius et ſanꝯ ſtus Ob hoc ſuceſſoꝛ
ꝑmiali cōſtit eū ſynodo ſub pncia ꝛomane ſedis legati co
gregata ab egregijs viꝝ et nominat̄ mꝛis Mbico ꝛemense
et letaldo nouariense ſabellianꝫ hꝛeticus iudicatꝫ libꝛos q̄s
edidē ediderat pꝛia manꝰ ab epiſ ugm̄ dare coactus eſt nulla
ſibi reſpondendi facultate eo q̄ diſceptandi peritia in eo ab
undis ſuſpard hꝛetice cōdempt̄ Het ſub Ludouico ſenioꝛ ꝛege
Francoꝝ facta ſut. Ex annal. ſanct. Bertin. ad ann. 849.

Poſt hec dū rurſus pluribus diebus legēt magnumq;
pḡ ſe ſtrorū multitudinē trahet ſedente in vrbe Re
mēſi monacho in Francia vō Ludouico ſuperſt Lotharii filio
regnāte ab epiſ abbatiq; Berthardo Remo ad audiendū
apud ſenonas euocat̄ pncipibus Ludouico ꝛege Theobaldo
palatino comite et alijs nobilibꝰ de pl̄oq; inimicis vbi dū de
fide ſua diſputaret ſedentiū pl̄i timēs aplice ſedis pncipatū
appellauit Epi vero ſimul et abbas miſſa ad ꝛomanā curiā
legatoꝝ ut eos p̄ quibꝰ impetebat captos dapnaret̄ eiusq;
in hoc ex petuerut quaꝝ exemplar hoc eſt Epiſtola epiſcoꝝ

Beatiſſimo ac reuerendiſſimo dño et dilectiſſimo pr̄i dei ꝛra ſummo
pontifici Nicolao papę Hincmarus archiepiſcopus ſolicitudi
nem ſollicitudinis Gaudi catalaunenſis ac. abbatem ejus debitā ſub
iectionis voluntariā obſequia auribꝰ occupat ad plenū vm

fatum ⁊ breue de ꝓpõ negoco ꝓ eo maxime ꝙ idꝑm plene
et diffuse ⁊ metuebe in litteris dñi Senonensis petrus ab
aelardus fame fidei meretꝝ et nacuare inutile dum totu
quod deus est humana rõne arbitratus comphendẽ asten
dit usq; ad celos et descendit usq; ad abyssos, michil est qd
lateat eũ siue in profundu reserui siue in expelsum dicta
hoc est magnu in oculis suis est disputas de fide cõtr
fidem ambulas in magnis et mirabilibus supra se Creatore
maiestat heresiu fabricatore iam dudu feretat libro de u
nitate ꝑ sub legato romane calie igne examinatus est ꝙ
inuenta est in eo inquitas a cledutus qui recedificat eu
inas hereticho Interrexit a martus libet ille et eũ eo mul
torũ hereses qui dormierat surrexerũt et apparuerũt mult
Denigꝝ iam extendit palmites suos usq; ad mare et usq;
ad roma ꝓpagines eius hec est gliarco hominꝫ illius ꝙ
liber sum in curia romana habz ubi caput suu reclinet
hic ꝙ fortatus et ꝙfirmatꝫ est error illius pinde eũ fiducia
ꝓdicat verbũ inquitat usq; quoq; ꝓdicatorẽ in conspectu
eporũ sup hys eũ arguet abbas Clarevallensis zelo iu
stice et fidei armatꝫ ille vero cõfessus est nec negauit ꝑ
a due et loco et tudine ymo ipe sibi cleyerat sine le sione
sine grauamine vt ꝓlongaret inquitate eadem aplicam ap
pellauit Epi qui ꝓpter hoc vnã quenerat nec reuenele
desentes michil inpim imo egerut sed tuimo capitula a
sanctis pribus olim ꝙdꝑnata mediocriti nec sibi crate ne
morbus serpet admodicauerũt Anima ergo homo ille mul
tudine timet post se et ꝓhim qm sibi credat habet ne
esse est ut hinc malo celeri medicina exigeat Sero en
medicina exitur eũ nulaꝫ longas inualuẽ moras ꝙ
essimus vos in hoc negocio quo usq; ausi sumꝰ tuen
brissime patere est de cetꝰ pudere ne aliqua hetare pra
uitat macula decor ecclie ꝙmittet Tibi grin ssa est
sponsa xpi O amice sponsi tui est cauterꝫ vm vtro
virgine casta exhibere xpo

Extirpui vero | moderno tale | inuenimus Quod ser
uus seruoꝝ dei Venabilibus fibus hemico Senone si
et C. Remensi archiepis cotuꝫ suffraganeis et kermo m

xpo filio B. Clarevallensi abbati salutē et apl̄icam benedictionē
Testante apl̄o sicut vna fides vnus dns esse dinoscit in qua
tamquā in nobili fundamēto ptēq̄ nemo pt aliud ponere
fr̄es karissimi katholice inviolata conservat Unde est q̄ beatus
apl̄or̄ p̄nceps pro ex nimia hui⁹ fidei confessione audire
meruit Tu es petrus et sup hanc petrā edificabo ecclesiā meā
petrā utiq; firmitate fidei et katholice vnitatis solliditate
manifeste designās hoc siquidem est meos stabilire thesauros
thesaurizare nō sup quā mutes stabiliri sicut q̄dam minime dubitāt
voluerunt contra quā nituntur furere inferos et ppl̄i me
ditati sunt inania Exsurrexerunt reges terre et p̄nc̄pes que in vnū
Verū apl̄i duces diuinā gregē et corā sue sedis p̄sidēs apl̄ica vice
arduis caritatis et zelo rectitudinis successi fidem defendē
et eam in cordibus ppl̄or̄ grege sibi creditis efficiose plantare
nō dubitauerūt Denuo resistere p̄sentes rabie supbie dns
ventis et facta est in celo tranquillitas magna Ex hinc hostis
humani genus semp cernunt q̄ ipe dns ad impugnandam fidei
tatē fidei fraudulenta hereticorū fallacia induxerunt quas
veru ecclie rectores vneluti insurgentes corā pauca dep
nata nō ipsorū auctoribus condemnauerūt In magna nicena synodo
dono dei nr̄o hereticus damnatus est Constantinopolitana
synodus manicheū hereticā debita sua reprobauit In ephe
sina synodo Nestorius quoq; sue erroris damnū normā re
cepit Calcedonensis quoq; synodus Nestoriana hereses et
eutichetis cū dyoscoro et eius complicibus nostra sua sanxit
Quapropter ne hec latrocinia q̄ am sancta mater
catholice fidei successus p̄decessorū nr̄o sanctissimo pe
phamq; scribes adūsus eos qui sacr̄ mysteria pphanare con
tendunt interceta sic loquitur decens Nemo clericus vel mo
nachus nec laicus cuiuslibz q̄dicūq; fide fama publice careatur
impetitus tractare Nam munus fungit venerabilissimo synodi
iudicio signus semel indicata et rite disposita renouare et
iterū disputare attendit et infringatores huius legis tamquā
sacrilegos pena no deserit Igitur signus clericus erit qui
publice tractare de religione ausus fuit a cōsorte clericali
amouebit
Oleum aut quoq; sce benedictionis nr̄e pectore et misse
a fenitate vera nobis errorem vestr̄ capitul̄ ignoraui

m nouissimis diebus qñ instant periculosa tempa aĩ ꝙ ab
aclardi pniciosa doctrina et pdictoꝝ hereses et alia pua
dogmata catholice fidei obuiada pullulare ceperut Vera
m hoc maxime g̃ solamur et omponti deo gratias agimus
q̃ vrãs pro peccatis tales filios suscitauit et m tpe aplãtis
vrõ ni ecclia sua tam pclaros voluit esse pastores hm he
retici studeat calliginys obuiare et imaculata om vere cthi. ꝛc.

Quis itaq; qui ni cathedra sti petri cui a dño deꝰ est
et m aliqñ condus gremia fred nos licet indigni
residere cõspiximus gñalitato feñi mris epor consilio
de natata nobis a vra discretõ capitula et damnata xpiãs
petri dicta dogmata sanctor camonũ auctõe m suo auctore
damnauim eiq; tanquã hereti pcinã plenarie imposuim om
nes ss quoq; errore sui sectatores et defensores a fidelium
cosoꝝ sequestrandos et exgnicatos omnino omodis
esse censemus. De appellacõe eiusd petri z sui q̃bꝰ capitis

Petrus damnatus sui dogmatis a nona ecclia gremio
cognoscẽs ad Cluniacense cenobiũ se cõtulit Appollo
geticam scribẽs et pdictoꝝ capitoꝝ quã verba ex toto aut ptim
negans qui se mirabat ne ulq; hoc tam illud phemys nihil
asserentibꝰ tempo tatue ad rem pñs venendũ est ut mea
sencia mea pñs rei veritas potꝰ qñ ꝙ exquisita
Et aut pauca de multis cõtra sufficiat capitula qñ pt sit
plena potnia filius q̃dam potnia sui sis nulla
poterit ea qñ sui sancti nõ sit de substãtia patris et sanctus
stus sit aia mundi et cpus nõ assumpserit carnẽ ut nos a
iugo dyabli liberaret et nõ permanerent qui ꝙ ignorant
crucifixerunt Ipe vero cũ multis pro diebus cora scribis suis
fidi sua hortat et ponẽs ni eoꝝ vita finiũ cenobio de tradico guilleelmi z quorũ sup
Ebrius ut ad id a quo digressa est ozo redeat prayatis ar impeteret2 capitis
chidyaconis ad sibi tanta auctoritate et estimacõis
meo abbatis Bñ. Cpm celebrem eadem qua pdictus petrus
nia damnare attemptabat sed nec eadem tamẽ nec simil fuit
matia Iste enim ab adolescencia magnoꝝ virorũ disciplinis se
cubitus magis morũ pondere qua suo credes ingenio qualis
tamo fuit hyltrudis pietas pro Richardo Carnotensi ad vltimũ
dñm helmi et rudolfus Laudunensis germanas fres nolens ab eis

grauè doctrinam hauserat manu no subito fuit subducta
stencia haut cursim mor vite emutare disponente non
uol nel iudice sed rebus mente aplicarat hinc erat
ut tam gestu quà voce pondus suas sic in fact sic in dict
se ondere difficilem ut nunqua puerilibz aù erudit et exer
citat que ab eo dicebat patet anno ds utq; pmo ad pho
dox pg parisius vocatus est beat inter ceta que illi obiu
ebant de diuà maiestate quor capitula qs videlicz asseret
diuinà essentiaà non esse deu et pretas psonaà no esset
rpè psne et theologie psne in nulla pdicarent psecuti
et diuinà natuà no esse incarnata et prez hec alia maiora
et mezutù huiusmodi adeò nullù meteret ytèr pem et
ecclesie sacramenta curandò dzet nullù vaptizari nisi ad
unuà et cetà in hac modu

Cùq; psidente tuc cardinalibz epis alys q; viris venabilibz
et eruditis in iam dicta ciuitate parisius summo pontifice
eugenio pdictus epus guillebertus cossiorio presentat de
hys capitul' cui sicus pdictus cont cui duo ingred adam
de pulo ponte vir subtilis et parisiensis eccle canonicus
recent' fuit hugo de ponte florido camellacus zeg assi
entibz eis et qui sub sacramento pollicentibz se aliqua ex
hys de pzio eius ore audisse no sine multoz qui aderat
admiratione viros magnos et in ratione disserendi exerci
tatos p argumeta ineamedù asserere subdem imo dum
multa pbr obiicerentur planeq; impulsionibz ad risione
de re tam ineffabili coetanee inter cetà dixisse traditur
audacter confiteor prem alio esse prem alio deù nec esse
tù h' et h'. Cuius dicti obstupefactè tam nua verbor ypha nà
nouitatè tam inparietèr ingrè scholibz successionem sui
epus excepit ut nec puerbiù medù vitando incidat expa
tion dum cui illa dns autem dus in legat nel forsitan
tum intellexerat quia de eade altissimo loqui pestuos se
ceteto inter cetera dt sic aliù est deo esse aliù subsistè sic
aliù est do esse aliù prez nel diuinè esse ctà cui ad se dicat
pè aut ad filiù et dus ad spiritù scù aut epus pdictus
quid est quod dicit esse deù nichil est beat quippe quo
rudà in logica simul cui quis dicet sp. esse nichil dzet eius

ad hec fundat

ꝓfatus epūs ſcetanꝰ talē dctn vſum hanc ꝓmeditate ad the
ologia uertebat Cuꝰ verbo oīm pene audito ꝙ ab illo ꝛ ſe
retorſit ſpecula ꝙ hec ſedato clamore rūa a circūſtantibꝫ
rogaret epūs Eliſ. ut quare in theologia ꝑſonas in tnō diſ
tīguer aperire nollet breuit ꝛſpondt Cuꝫ oīb ꝑſona vox
eſt ꝙ ſ vna et ita nō ſine multoꝝ ꝙ adrat ſuppoze quīto
ca die ſūnt Alia de eurſus in dīm ductus ꝙ ſultatiōꝫ de
nomitate dicendis eo ꝙ in proſa de 6. tīnitate trēs ꝑſonas
tria ſīgularia vocauit Gilbertꝰ Porretanꝰ archiepūs cum
adduxiſſet dictū dei patrem deū verū ſīgulariter quā tria
ſīgularia nō tamē ſine multoꝝ ſcandalo nā Hylarius
vir nudus dicat Dic duos deos dicit ꝓphanū eſt ita ſīgula
rem et ſolitariū dicit ſacrilegiū eſt ſet trēs in eōd ſubſtāl
ſolitariū ex diuīs ſcīmentis ad ſuppetiāt audientiū et certa
tionē ꝓfanos ꝓferamus alia vnsio exigit

Cuꝫ vero pretanting in ꝓfat dict ſuas ſīmpliciꝰ ſe
habuiſſe ſenſus teſtabat affirmās ꝙ ſīgularia non
theologicas ꝑſonas ꝑ ipāz excellenciā intellexiſſe ſēm ꝙ
antonomaſtice paulū vocare ſoleno aplm ul gloſam de
gentrem vīrginē ſīgulariē eo ꝙ nec eſt nec fuit nec erit
talis virgo que videlicꝫ ſīmul ſit mr et virgo ea rōne ꝙ
pzoēms trīa ꝑſonas excellencia ſe conſiderāſſe ꝛ trīa ſīn
gularia dicet aſſerebat Cū nec ſit nec fuit nec futurus ſit
talis pr qui ſīt ſit pr et deus atꝫ in eadem nō filius
talis ſpūs ſanctꝰ Cuꝫ vero ꝑſona in theologia tuncꝫ ꝛ
per ſe vna ꝓnoiāt vtrū intellexiſſe dicemꝰ in ꝓſimi
ſenſū paruū ſpectemꝰ libet quatenꝰ cuiꝰ iudicū dicto
facilius poſſet patear ad cuiꝰ intelligentia hec diuiſio
ꝓmittenda videtur Extract[us] theologicus

Ex natura ſubſtancialibꝰ ꝓpietas alia vniuſalis alia eſt ſīn
gularis ut individualis alia ꝑſonalis alia nō ꝑſonal
aut a ꝑſonalitate denoiate ſuptam vocē nō quid greci
ab apponendo ꝓſopon latini a ꝑſonando dicit ꝙ ca quā boe
cius in lib de ꝑſona et natura cōtra Eutycen et Neſtoriū diſpu
tans a grecis ypoſtaſim nō ethimologia vocē ꝙ rei dīm ſtatū
ꝑſonā vocat ſ hec et ſic ca diffinēs ꝑſona eſt rōnabilis
nre nedīuidua ſubſtancia vniuſalē vo dico nō ex eo ꝙ vna

a substando vocet in hoc est dicenda q nra substancia ad ducta
que substat est unaga eor vero ypostasis ad ea tm que in rationali
substat natura est accomoda Quare latini interpres rem vm
ex verbo no posset exprimere maluit sensum ex sensu reddere
psonam pcine quia substancia tm esse Unde et psone predicta
addiebat definitio psona est rationalis nre nature patet igitur q
no omne individuum est psona quia no oris individua psona
substancia est rationalis natura Dicunt esse simo bertulli singulare
uel ypostasim tamen verae rpe bertullus uel est individuum uel
individua substancia non tm rationalis natura Quia cum est rationalis
nre esse tm non det plenarie bertullus individua substancia dici
posset Nec enim individua substancia dicit plene eam rem singularem
que cum alia itidem re singulari ad aliquod totum
instituendum quenies no est p se una Nam per se unum est
q nec actu nec in pte potuit reperiri cum alio ad constituendum
aliquod totum contineret Et quo fit ut hec aia que substancia est
rationalis nre tm gratia hoc tm no est p se una ul individua
eo q cum hoc corpe ad q statuendo finis hominem conuenit
no videantur dici psona Unum secundum quid similiter est ab ente
mouear diffinitio hec psona est rationale Quare et diffinitum
uncta logicam regulam aliquando diffinitio et diffinitum hec
leo est quadrupes plato no recte fit p se una et individua
tamen quia rationalis nre non est predicta structa ypostasim accepere
psona dicimus Restat ut hic angelus et hic homo tm
plene in naturis psona vocentur

Predicatus ego equus duas in naturalibus regulas ponens
que tales sunt Differunt substantie duplas esse sub
sistentias differunt psone duplas esse psonales proprietates Una ante theologia excluserit alteram admiserit priorem ejus qua totidem dicunt subsistentie quot subsistentes
cum ab orthodoxis nisi Arrium et Sabellium dimidentibus
tres psonas et una eandem essentia penitus dimittat al
tera admittens cum nulla psonalis proprietas in d. trinitate
pleris sit que filij et ejus equo psona a promissa naturali
vsu no ab eo qd proponit Victorinus ad theologica tm sumpta
asserebat illud hylarij fregisti miracula Absit ut idem me
se premi me se filium lazuali similitudine mereatur inde eas

psonas ecclā p se vnas dicebat ēē aut alio prem dyer
alio deū esse nec tamē esse hoc et hoc huic sensū habuit
Deus in substancia pē pat ad aliquid que dicta pdicamta
esse ecclā in theologia ex libro tuety quē de sctā trinitate
scripsit pbatur nec p hoc rectē cōcludi si est alio pat alio
deus ergo cū hoc et hs cū hic nō rectē ꝯcludatur nō plus grāsso
q vnus de deo pdicetur in substāa ut cū dicimus deū est bonū
sapiens omnipotens hoc enī cū pdicent in substāa si dicta
essent plā dubio deus esset hs et hs Cū vero idem sit deū
esse sapientē qđ bonū ut bñ cōit ostū naturalia lucrat dicē
est sapiencia bonus bonitate sapies ac si ita in naturalibo
predem hs margarita est albedine candida candor alba
nō est b et hs sed est hs Quid sequat posim quid sequatur
sit indicet aly Sz hec hactenꝰ nūc ad hystoriā sequem re
uertamur Regressus admiri z remissio fratr ad gal

QVm ita p aliquot dies iam sepe dicty ep̄us coram summo
pontifice de fide sua in rom parisius discuteret tunc
senatus papa utpote vir cautus et religiosus cauſ diffi
cultatē preludio ea usꝰ ad vnū sale ꝯclū adiudicā
dū erat ei in prima mediante q̄dragesime dominica ap̄ illuꝰ
gallie met polim sternus q̄nale mirū ꝯcludi tam ex eo
q̄ p̄axatus pp̄ p̄sentiam ppli sui detinendo in gallijs mo
rabatur q̄m ob hoc ep̄s quida pene layeus hēticū humorē
in vasta pplorū affectans equanimiter ecclie ze suadendo in
omni tenebatur esse in angulis gallie i arcta britannia
et q̄uasi romā eo q̄ remote ibi arcta vocā francie populus
simplicitas ul̄ potius ut ita dicam stultitias cui facile error
obrepe solet inundat vim p̄dicatō assumpsit cuiꝰ tamē
dei filiū se nominans multa post se trahens ppli trahens
multitudinē dicens q̄ ipe esset per quē omnis ordo ꝯcludit
ur dicimus per eum q̄d in [illegible]

IGit nolucre tempe tū ecclā mediana q̄drage sima adue
niret diuꝰ nos a timore dispersi ierusalē tendētes
p altū nauigabamꝰ equor in basilica bte dei genitr semp
q̄ virginis marie kernus p̄sidente summo pontifice eugenio
ꝑ̄ concilium p̄ductus fuit ibi ut fingē lucrat cū sp̄tuliꝰ sus
p̄dictus cū turcetucano et illeatus nr hēticū nomē dignꝰ

ac pro ꝯtumacꝑ fatuitate nl' fatua ꝯtumacia puniendꝫ
Cuiꝰ alb 6 · Dyonisꝰ qui regni negocia ob absentiꝫ regis
in occidentali francia unꝰ illius cenoby ꝓcuratoꝝ admi
trabat grauissimo ab eoꝝ arte custodie maciputus vitā in bñ
finiuit Venerut ad ꝓdictū concilium tria bulla anrea mūcy m
morꝫ romani regis henrici tendē sublimatoꝝ sua ad imꝑiū
romanū pontificū fruiturus quā de tribus feribus pdo
ne qui certo creto et semore ducatū mīt sī diuisserat ac
de epiō illius ꝓuincie qui sup hoc ꝓcessit ꝓpꝫ micamentū
ꝑstiterat ꝗ remorā patientes fame quoꝝ malū omnibus
mortalibus nelorius mē illud fama ululū quo nō ꝛc loca
ullū nobilitate viget ymmensitatē sali ex ꝛc sue ꝛc lētate
trisulans de expēdiendis nrē euentu ētā ꝓmens mdicia
in aurily orene ons ibi versabat ℓ ꝗ fuit tum ad medium thau

Itaq; finita synodo salutifera ex ad monacoꝝ seu ofi
ciorum antiquoꝝ ibidem promulgata de ceterū capl̄is
prudentioꝝ et viriosioꝝ ad ceteꝝ epō 6 · tiniandum re
ꝙrantur Decursa mediante ꝙdragesime ebdomā sacroꝝ
dnice passionis tempe michaelis epūs pictauiꝰ mūte
adhuc summo pontifice remus cursus ad iudiciū trahitur
in cubiculo ubi vrbis epūs cū seniorib⁹ sedis vocat et ab
eo quid de fide 6 · tinitatis sentiat subtilit interrogatur Ille
ortho doxoꝝ pmū quas nō in schedulis decisas ꝑ in corpe
librorū nitecteris adulerat legi facies auctoritates earū ꝑ
quā illi fidē tenē asserebat Cuiuꝰ huiusmodi simonie stu
legendi plenitate dies detinebat tandiu tedio affectus
romanus mgr antistes multa frater dic nulla et ea for
tassis que a nobis nō intelliguē legi fuit sed simplicit
a te cognoscē te rogo an ne illam summā essentiā qua tres
ꝑsonas ꝓfiteris vnū deū esse credas Cui dictima collacuꝫ
fatigatus mihiꝰ premeditate rendit nō ēē dictū mox ab
eius ore raptum notauimus exceptꝫ sī benē in hūc modum
epūs pertinens strepsit et dixit q̄ dicta sententia nō est dꝝ
in cometario cū sup tacuit de trinitate vbi auctor theo
logica a naturalibus ꝓdisciplinis distinguens mīt certa ꝓsint
subiacentia que deus est · este apposuit nō que deus est nō ad
subsistentē ꝑ ad sussistentiā referat Ditꝫ in hec verba

hac auctē collectam concilij ondit Salus Vīm carō factū est
et habitabit in nobis Et cū tota corrupta sit diuinas formacon
susceptī homīs quom nō sepabilia sint operationē Salus tri
accepit hoīem in singlaritate psone nō in vnitate diuine
nature idest ad qđ est pprium nō qđ commune diuinitati Quā autē
cū detimare nellet Clarevallens abbas aliqua ea gulut
que cardinalibus displicerent epo pictauuis Gaufrido et hīs stu
batur Ad qđ ille rndit Scribat stilo fērco vnge adamātino
mox qz ad publicū ꝓgressus omēs quos poterat cōuocauit sbi
cū archiepō epīs viris religiosis et erudit cōtr Gilbertū pōtana
que pictauie epm impetebatur capla fidei suā in hunc modū
ꝓpē cū alijs et alijs cū ipō exposuit Quod Gualterus postea plenius descripsit

Q Redunt simplicē naturā diuinitat esse deū n aliquo
sensu catholico posse negari qđ diuinitas sit deus et
deus diuinitas Si vero dicat sapiā sapiente magnitudē mag
nitate eternū vnitate vnū diuinitate deū esse et alia hui
credamus nō nisi ea sapiēa que est ipe deus sapiete esse
nō nisi ea magnitudine que est ipe deus magnū nō nisi ea
diuinitate que est ipe deus eternū esse nō nisi ea vnitate
qua ip est vnū esse nō nisi ea diuinitate deū que est ip
epō sapiete magn eternū vnū deū de unitate psonis

Q Vm de tribus psonis pre et filio et spū sancto loqui ipās
vnū deū vnā diuinā substanciā fatem esse et cotinuo
Cū de vno deo vna diuina substancia loqui ipm vnū deum
vnā diuinā substanciā esse tres psonas pfitem

Q Reding solū deū prem et filiū et spm sctm eternū esse
n aliquas eorū tres esse realitates sive proprietates
sive singulitates uel vnitates dicam et huiusmod alia
adesse deo que sint ab eterno et nō sint deus Cedding ipas
diuinitate sive substanciam diuinam sive naturam diuinā dicat in
carnatā sed in filio esse ψ Rem cardinalium hīs cū indignatione acceptā

Q Uod Gallicane eccle fertur tam grauit sedis Cardina
lium senatus accep ut cū magna mentis indignatione
curiā mitteret ac tāquā vnū corpus effecti vnū sinū vere pon
tificis sui dicut Deū debes qz a nob p quos tāqz p cardines
vniuersalis eccle volunt actus ad regimē totius eccle promo
ta a pnato vniuersal eccle pater effectus iuxta dem eqs te nō tm sed

mèm porius esse optere, ner puatas et modernas ammadas
antiquis et communibꝫ ꝓponẽ. ꝑ omi utilitati consulẽ romane
ꝙ ecclie culmẽ offiꝯ tui necessitudiẽ cuzãẽ et obꝑuaze debẽ
Red qd fecit abbas tuus et ri eo gallicana ecclia tua fronte
quo hucꝙ tenuiẽ cõtẽ romane sedis ꝓmatũ et apice excell
ẽ est enĩ sola que claudit et nemo aperit aperit et nec claudit
ipa sola de fide catholica disputẽ hẽns a nullo ecc abscessu
in hoc singulari hanc ꝓcudicandi patri ꝓt Gz ecce gallie ecc
facie mam grecinentes sup capitul' que hys diebus nob
assidentibꝫ agitata sũt tamꝫ finire sententie manu apponẽdo
nobis nec sulte fidi sue debere ꝓsumpsernd certe si mi ori
ente utpote allexandria antiochia ezra aũbus patriarchis
hmoꝺ tractaret negociũ michi firma subilitate solũ sine
ꝛõne diffinire ualent auctẽ quippmo unꝰ antiquorũ patrũ
institutis ul' ecc romano ꝑiudicet examinis determinadũ
quod go ista mea ꝓcia ꝛõne ꝓuare audeã qꝺ ecc ẽ modernis
et maioribꝫ nobis absentibꝫ no licet Volumꝫ igit ut hmoi
tã temerarie nouitati celeriter assurgas ꝓcerũ gtumacia
ꝑmire no ꝺffezas quos romanꝰ pontifex blando mitigas
eloquio abbate ad se vocato de hoc facto qualitate rei facti
plenius inquirit cui ille humiliter et cũ reuerencia rndit se ul'
duos epos nil de ꝓfato capitulo diffinisse ꝑ quia ab epo
pretaumo audierat ut fides sua stabiliretur idcirca ep solus
nollet illorũ auctẽ ac testimonio simpliciter se quid petuzet
expo fuisse hoc qꝺ tam humili quã modesto ipsius rsponso
ꝓdicta cardinalium indignatio aquieuit ita tamen ut ꝓfatum
septum tamꝫ nec sedes curia platio ne dñi auctoꝛ ponẽ
tazens ꝑ simbulo in ecclia qꝺ in cõcilys cuiꝰ hereses con
gregat fieri solet nõ fieret Benedictus ꝑ omnia deus
qui sic ecclie sue sponse sue ꝓuidit ne uel membra
a capite suo dissidẽt ul' tumꝫ elugio sui et discretoꝛ ꝓ
uisꝰ nũs gallicane ecclie qui indies ꝓnde a sede roma
ꝛeptans festinat nõ pauca ocurrisse ẽ sciẽ
Et pauca ec multa de illis concilys agenda dixisse sufficiat hoc tñ adposito qꝺ de tbus ceteris ꝓter ꝓmissa
tumꝫ tuaꝝ nil diffinire potuit nec mirꝺ ni ep cui multa
ab alys destrabat epus celebrius nõ illi ꝓficiscitur nam

incarnata ꝑ in filio iste ꝓsūd filiꝰ incarnata non sine
sua natiua De ꝓdicoñ ꝓphaz quid dissimzet eũ cuius vsũ
quid ꝓdicari debeãt inueis etc in natiuitatibꝰ alienꝰ non
ltrent De ꝓpietatibꝰ an ꝓsone esset tam ob ꝓdictã tam
quã ob theologicas vones que hinc in heniunt suppressũ
est De ꝓmo tñ romano ꝓntifice dissimmit ne alapia
tacꝰ in theologia mit natiuitatẽ et ꝓsonã diuidet ne de deꝰ
diuidi ccncia dicatur ex cõsensu ablati tñ ꝑ etc nociatum
Vñ adhuc appbacdꝫ cuiꝰ ꝑ ꝓd auditoribꝰ tenet ne zacꝰ
differnat ubi in mtligendo ꝑ indicendo ꝗuis vero ꝓmissũ
fuisse ꝑ pontifex suam ueuenter exequeꝰ archidyacombꝫ
suis in grãm zcepteꝰ eũ ord inis integritate et honoꝝ ple
nitudine ad grãm dyoc sin ũcanit Vtrũ ꝓdictꝰ Abbas
Clarenallensꝭ in hac negocio ex humane fragilitat ꝛfremte
tamẽ honis decretus fuit nel ꝗuis tamẽ ure beatissima
professũ assute celando certe iudicũ cinasset disiute nel
iudicare utrũ no est Ord cũ sancti et ꝓphete ueri corꝰ
tibili carne circũdatꝫ fregerit in talibꝰ fallatꝫ et nouis et
antiquis ꝓbatur testimonijs Nam ut de illo taceã qđ beatꝰ
Ieremias sto Dauid meque spũs sanctꝰ directus asserit
ad peniam a qua a filio ꝓpulsus fuat tentanti a suis mi
bosseth rid regnꝰ oranteti suscepisse mdicat exemplo sanctꝰ
tempibꝰ Epiphanius Salamine epa ꝗuis tam ex mue
ut mortuũ quoꝝ suscitaret sanctitat adiutus Ochim Cras
cuiꝰ hodie in eccla ꝛget miracula tam a tez ab emulo
eius mduci potuit ut eũ in ꝓpria ciuitate decimas ner
gnũciare uolens etc ꝓbm sibi cõmissũ quatñ ni ipo fuit
cont illud cõtinuaret quod ni ꝑ ꝛrã ꝛã ex traditia suscepta
hystoria plenius dictũ est hanteng ista De excessibꝰ mei ꝗ regis Francoꝝ

Vm hec et hmoꝑ agentibꝰ in gallia ecclesiarum ne ut
cuꝫ detrimẽ est nauigandi labore dissolutꝰ pelagus opie
bat quolibꝫ ꝓut potezat et qñ diuisa ꝑ loca lutꝰ attingẽ
tenebatur ciuitate Nam Lodewicꝰ Francoꝝ rex uñ antiochia
patrem exparc sue prioꝝ tam tñ media ingressima
applicuit in eo loco qui portus S. Syme uocat alius
ex mãs apt tholomaidã q et achon uõtur apt thirũ alius in
tyrũ et sydone ni suscepta apud sarmoꝝ no sine naufragij

metu optatu ꝓrsus rapientibꝫ nonnullis ꝑ̃ suffragiu
passis quibusdam aquis absꝯptꝰ reter Seminuus euadentibꝫ
illuꝰ qui tam matutiᷓ applicuerat ciuit palmas ciuitate
stam intrierunt dnicam passionꝫ stationes resurrectionꝫ
singula loca ubi hec facta sut deuotissime adorat ut dicit ordo
ad oculu videndo cu multo cordis deuocoꝫ celebrantes
At Conradus romanoꝝ ꝓnceps hens adhuc in comitatu
suo ex ꝓcipibꝫ ordelebu Lapidensē epm Arnaldu can
cellariu sun federicu ducē Sueuoꝝ hermanu ducē bauaro
Ludewicu comitē palatinu Reni ducē alios ꝙ comites viros illustres et nobi
les in rpd pasthali ebdomadᷓ ptolomaide applicuit ac post
paucos dies circa festiuitatē venies in magna cleri et ꝑpli
uocunditate cu ingenti honore susceptꝰ Hyemauit cuꝫ
fuit in comitatu regis ore clarissimi federici Hainsbꝫ
cenobiu aduenus ac ad urbem stans deptatus et in eoꝝ
tercio militu templi no longe ab antiquo templo dnī
sepultus Rex ꝑ augusti ibi dies in palatio templanoꝝ
ubi olim regia domꝰ que et templu Salemo hstructa
fuit manens et sta urbis loca ꝓgrans ꝑ Galileam et ga
lileam ptolomaydᷓ redit omib aduentantes quos potuit
milites ꝓcuma adimandu mduces Conuenerat enim
cu rege terre illius et ꝓtarcha militu templi circa
ꝓmiu iulii in Cyprū ad expugnandū damasti exer
citu ducē Austrie de re multu large dispsa ꝓcuma milite
que tuc poterat collegit Rex cū fratre Ludewico ad
pro posse suo sectandū De antiochia reuersus aput tyrū ma
nebat Ambo uiri int tyrū et ptolomaydā in loco q̄
spalma nomē arte sortitus appellat mense Iunio circa
natiuitē s. Johannis baptiste quemiu de due loco ubi et
qn exercitus in stauzaret sedimates Non du tamē ex
tot et tanti attricombꝫ fastus int eos regalis decoꝰ
q̄uenerat Vnde quē et puentu et euentu h̄ quoꝝ du
plasena sortitu fuit expedito alius et fortassis ab alys
dicenda erit. ℔ decessit Conrado & inducto vbi semiuiuꝰ ꝓcubat

Completa vo et hac expedicone ꝓcipes ad ꝓpria redire
disponut Romanoꝝ quidem ꝑ ytaliā alter vero ꝑ calabriā
et apuliā tracꝫ Conradꝰ rōnoꝝ ꝓnceps naues ascꝰ ptolomaidā

ingressus ac p equor naugrs fecm et animu suu ma
nuel regie urbis pncipe in achaie siu thessalie finib
quemcs adyt cui eo tamq ex longa via fatigatq labori
bus q fractus et nō modica infirmitate correptq p equot
tempora spaciū quiuit sibi de reditu ordinās fridericū
ducē fratrē suū filiū ad cognoscendū ul' potius ad corro
borandū imperij statū pmisit Cui p bulgariā pānonadq
uice fracēs mense aprili ad yriā redyt Illo quoq quo q
ex ipis ministerialibus suis p bono pacis boni mdiq exequens
officiū suspendio pmit Porro patruus suus rex trāsiit
aliquot quibus mgricia tpuenerat diebus ducē secū pre
dictū basilieū epm et Conradū ad Renaldū fratrē suū Re
cipiūt ducē Henricū Nam Welfo dux p calabriā et
apuliā reuisus fuerat p illuriā Dalmatiāq remigrās
equor in yrios imperij sui finib aput polam histrie mu
applicuit ubiq simpes residens p aquileiā trāsiens in
Lumania que nūc Dalzeburgia dicta bauaria metropolitana
sedes esse nostris pentecosten celebrat Explet Cab eo
quo id festū in pānonie finib egerat duobus annis In
Ratispō. cui magna pncipū frequencia cuiud celebrauit per
eo quia nō multi ex pusillis ecclie filiis scandalizati
micabunt minādo scandalizantes de ptractate nre expedi
cois labore qd tum gradiū et bonū methoata pncipio
tam humile et non bonū exitū accepit pus hoc nō
respondēt videtur Nichil vere dicit bonū pt illo solo ac
cepto qui nō aliunde p se ex se hēns qd est et verissime ee
et verissime bonū esse dicitur unde illud Nemo bonus nisi
solus deus Cetera vero ab eo nō ex ipius essencie sed ex
p ex cuius bonitate denominatiōe bona dicuntur Cuiusq
aut in naturis bonū vocat aut id fit simpliciter aut se
quit Sed si simpliciter fit tue datū nature dicitur sicut
confessio bonū gre iuxta illud Omne datum optimum et ome
bonū pfectū de sursū est pm vero datū nature quod sim
pliciter bonū dicimus vel in simili facultate genera
lissimū bonū gre tamquā per differentiā ad constitu
enda gdam speciem informat Sedm quid aliqua dicimus
iusta sobria. Exemplis adexercitandi eventu illius expedicionis

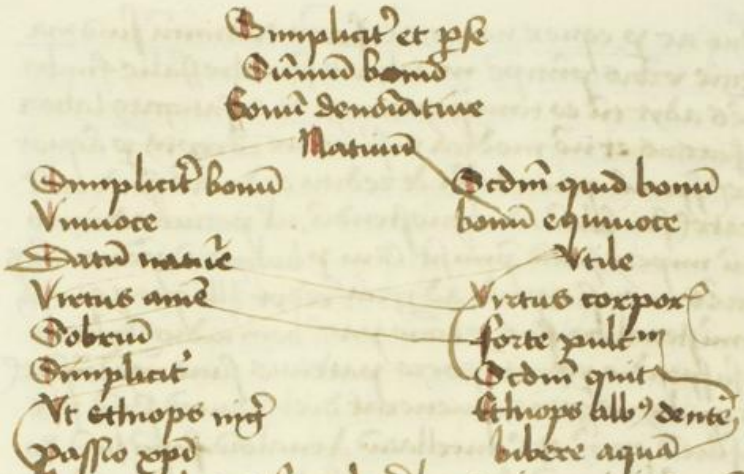

Cum ꝙ aliqua ſimpliciter bona in naturis diuine pnul dubio bonū naturē intelligit Vñ dicit eſt Vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona Cum lapis et lignū dicit bonū cū ad eius pprietatē ſpectēdimꝰ in omni salutate ꝙmō p ſpecificā differentiā quā habet ꝙē dicimꝰ ad tonale eſſecta naturā illā tm ſolemꝰ dicē iuſtū et ſobriū Aliquā vero la pidē ſicut bonū ſic virtuoſū ſobriū uel iuſtū dicimꝰ ut verb boecij in libro regulaꝝ vtar qui bonū quale iuſtū ſpeculē ponēs adnectit Alter ſpēs deſcendit ꝑ omnia ut de ombꝰ que ſupponit ꝙm ꝑdicatur ita ex oppoſito dicē licet ꝙ pcipuo ad ea tm ad que ſpēs ꝑdicatoꝝ ſua nō contrahitur iuxꝝ logi coꝝ eni regulā methodus a quē ad deſtruendum a ſpecibꝰ ad aſtruendū dicunt ꝙ nō ſimpliciter aliquid bonū dico naturē datū quod vbiq vniuoce de ſuis ſpēbus ꝑdicatur intelligo ſic ſēm ꝙ aliquid bonū eſſe aſſero vtilitatē pcurus ꝙ naturē fonte intelligo Cuius vſu eius accepto ad infinita equocatꝝ habet deus equid bonū ex vſu vestigandi vaste bonū ex vtilitate meditandi alimentū bonū ex emolimento mutendi tm eadem rone ꝙd alteri ſpēi bonū alteri aſſerit malū Verbi a ſuſpiciamur aliter paſſere neant hoiem tali quoꝝ res alia et alia conſideratione eiuſdē ſpēi contenti uel eſſe eidem ſin gulari erit bona et erit nō bona Vñ et ſolemꝰ dicē bonū eſt iſti calore februle ſentiendi bibē aquā bonū eſt illi ꝑ infir mitatē ſtomachi uxē aplīm meditari nunc vti Alter hoꝝ ſequit ſi ſēm quid bonū bonū eſt iſti uel illi ſimpr eſſe bonū Dicē

sequit si ethiops est albus dente go est albus ul' eguis no
est niger dente go no est niger &c. &c. ex dicte pagine vsu
patz velud ad dictum Non erat bonum nobis xpm tradi
nec crucifigi et si nobis esset bonum Sit vero michia phia
albu hre dente no auffert ethiopi esse nigr sic in dicta
pagina malad indere no demut vniuersitati passione xpi
esse bona Et que fit a simili ppt eandem cam ex predicta
nra expedient qp si no fuit bona p dilatacon diminoris
ul' comoditate corpis bona tamen fuit ad multarum salute
audien sic tamen ut bonum no p dato natue si p vtili semp
accipiat et ex eo vsu hoc emergat subdimisio vt sic sup-
dicens bonum quod simpliciter dici quod sedm quid et quod
sedm quid dicit ad dictum vtil' equiuocad sta hoc no
bonum id vtile quod simpliciter quod sedm quid vocari exem
plis si dicamus sedm illu abbate spm dei ad exercitandos nos
assiatum fuisse si nos ad superbia lasciuiam nram salubria
mandata no obseruates merito reum pnam ne dispendia
reportasse no sit a verbis ul' antiquis exemplis dissonum cum
quia et spus pphetas no semp subsit pphet exaltat vd
predictus bonus vre ei lib' que Gregorio pape de gestacon
scribens sup hac re ad exercitacom sui apostolatus ad mi
strui nrosq; sub tegmine indagator munere pt Quod autem
Gregorius ppa romanorum principe de tam ejus tribulacone
redeunte plenis gestiens verbis exceperit subdit annotatu est .s.

Quia exigentem pie
deceperit xpc

Quod Gregorius episcopus seruus seruorum dei carissimo in xpo
filio Conrado dei gra romanorum regi illustri Sal'
et apostolicam benedictionem Cum in hoc mundo cuncta mutabilia
ordo corrumpat sic nec prosperis elevari ita nos frangi aduersis
gestientes de diuina misericordia scimus quia dei et hominum
mediator admirabili dispensacone quem filium quem
recepit adoptatum flagellare ut dum xpm p amore ad
etna premia vocat pius mundus eius animum perturbatos quat
nugis a sepo repellat tanto grauius ab huius seculi
amore recedat quo tormentis impellitur ad vocatum Red in
israheliticum populo etcetera. de christo hermanni humert

Ultra idem tempus filius regis henricus quem pre ut
supra dictum est p electorum principum regem ordinauit

diem finis adhuc aliud fremebat prelatus noue federis ad
quo tempestate in infidelem traiecto fretu sicilie urbe hazdelubo eo
dem ecclie pontifice obeunte grauissima ibidem orta est qui
busda federis aduersi comites filium alios hermannum ecclie
S. Gereonis in suburbio Colonensi site prepositum in illius ecclie
ppulsum electoribus illi vero qui hermannum elegerat alios
occupantes principes apud Norum castrum adeunt ab eo q̄ in
uestituram regalium susceperunt Quos altera pars in ciuitate galliae
Spiram subsecuta induciis ab eo usq̄ ad primam diem rogatio
num in palatio Nouimagensi susceptis Inter hermannum
quoq; Colonensis electionis decretum ore ad omnia ecclastica et se
cularia negocia mutuis votis firmant

Quibus Conradus rex tam de subreptione Colonensis
qua sup detinatione contra sue illius que in transrenani
agitabat ecclia eo quam latius infidelem rem pte adyt
finis sed ex bauuaria Ottone ferfugerd et Saxonia
Alberto misnensi epo Cuno ad boiaria villa regale
in treuerid treuerorum sup remid possid remisset legatos
obuios huic minantes Arnoldum Cancellarium suum in pfata
Colonensi ecclia electum esse q̄ eo huius rei assensu usq̄ ad
aduentu ipsius distulisse eod cum greuarent rex accepit ac
inde exit uiam paulisper digressus duas arces fortissimas
quarum alta sup mosellam altera sup remi latus
posita finitimas diebat expugnauit methema pfidia po
nens altam ipsis finibus idem sibi principatu Colonien electum
excipies in eo q̄ ad infidem destendes capella opositam qua
ille no longe a colonia in pprio fundo transeuntes a pre
dictis ipsos sed duxerat epis q̄ strati sunt inde naues in
gressus ac p remi remigrans Colonia degressus venit
cui maximo dei ac pli tripudio susceptus Igitur finita
ut assolet pcessionis solemnitate rege in principali bti petri
ecclia sedente Arnold remittente nalde et reclamante pon
tificatus simul et ducatus regalibus muneribus sic q̄ ad
nouimagensi palatiu trauectensium cum iudicatuq; venit
trauectenses federis in ciuitate no sine fletu hebant
hermannum electo tragq; ducatu primo de incolumitate ps
nar petentes cui magna multitudine nouum a zelo pgnal

fluuiū qui ab eo fossus rpūs brachiū esse nosc̄it venit ḡs
rex in eam ponēs ad pacem ḡm cū aduersarijs suis sine hut
ḡtestatōe reuocare uoles rō h̄ procedē nō posset tandē
eis uias disturōm obtulit ſlli uiatiū redemū postulauerūt
dicentes se eo ip̄o causā rpi tam ḡm ecclīastica ad ecclīasticū
iudicē ⁊ ad aures sūm pontifīc̄ tūc̄ lata esset respondē
coram eiusto iudice nō posse Comēt quos utpote aduſus
romanū principē agentes maiestat̄ ꝛemptores quia m
ḡtem ip̄ter p̄stitū cōmeatū ecclēsie nō ualuit arceba
rex vsus questione mor̄ ꝛc pro huius temeritat̄ debita
vindicta ſmenda ad ciuitate coſ̄ pressisset misit ip̄ pt
quendā notarios comitū mſlenticū in eandē rem
rabatmo primicā ſ. qui post hudita tranctēsiū cum Januarij ingressus ē

Quare proximū pentheostem in gfluctua ubi et nacios
regis hyspanioꝝ ua dni ſtūd moratos simulet sub
corona incedendo celebrās bauuariā inḡditur ratisp
tuaq̄ heres duos ex Cardinalibꝫ romane ſd̄e legatos
lordanū et Octauianū duos p̄ hoc palatino comite
Ottone ob filiorū suorū expressus p̄strpto uenisse eius
castrū Chele haym Detmū rapido Lamubꝫ fluuius ambitu
clausū obsidione cingit eiusq̄ ad hoc ut unū filiorū suoꝝ
obsidē daret coegit Inde in gallias redies tractēsiū
negotiū reuocat̄ simbꝫ ad subūctorū hermānū cum
impery honore terminant, ac ne a quibus in posterū eo
facti ſtrepitus hūtur a romana ſd̄e ratihabitorū obti
nuit ip̄e uero nō multo post omnibus bene in gallia et
germania compositis cū ēt̄ iurata expeditiōe in p̄sid
impery coronā assumpturus esset, nō sine suspitione quoꝝ
quos ex italia duxit medicos quibus ex Rogery siculi
metu submersos morbo correptus sic ex tanto tamē nō
fractus infirmitat̄ dolore cuius celebratis bambergē
venit ubi ad multoꝝ planctu raptꝫ priorē sortitudinē
in ultimo discrimine tetmēs anū p̄senia a capite ieiunū
sexta feria pō kalend̄ marcij uitā finiuit regalia duci
friderico ad unicū suū item fridericū gmendinū tract
cū tamq̄ uir prudens de filio suo admōt pusilo ne
in tempestatē sublimaret̄ quasi desperatus ad cōe et p̄uate et

et rei pub̄ce melius ꝯsulebat ꝓfuturꝫ si eo ꝑtus qui
frēs sui filius erat ob multa filiorꝫ suorꝫ vicium tarda
fastidia sibi succedēt volentibꝫ vero fratribꝫ suis ut
eius ut assẽrebat petitionē ad lauzacense mōasteriū
deferre ubi ꝙ in ꝑtuo fundo uxta ꝑtem tumbe habe-
bunꝫ ecclia q̄ nimeliosū hoc sibi fore iudicas no ꝑmisit
quinimo quēnietissimū et honestissimū et ecclie illi et
imperio decernes uxta tumbā imperatorꝭ heraci eius
loci fundatorꝭ qui imp̄ auctē romane ecclie vi lora
ticā leuatus y sancto hetur/ ēgio cultu ꝓsequit

Et et alia augustissime excellentie tue ꝓbuisse
q̄dam tibi ut tibi q̄dam tibi sed no ut tibi sine an
tis eccliarꝫ tuarꝫ distrēxe debebis oculus Verū q̄ imp̄
q̄ ꝓposui deuenisse sumatim ani patrꝭ patrui q̄ tui no
sine aliqua tui mentoꝭ factꝭ ad tua ꝓpria palut q̄sita ve
nimꝰ/ hinc primo volumi q̄ nuestendi paululū ea fine
imponē habeat ut ad ea que de tua dicenda erāt magis
audiencia faciliꝰ ꝛesumatur ꝓpus

Explicit liber ꝓmus

Non sñ nesaus | mpatorꝝ seu regū deaus Dum
gestorꝝ tuorꝝ magnificentiaꝫ pſequi conor crebes
centibꝫ victoriis ſtilus matie ſuccumbit. Sut duo
tamē ut Dicūt mala melius fore iudicauī minꝰ dicendo
a matia opus ſuspēdi quā cuncta dicendo glosā fam plenio
tenta deprēdere Vnd quia porrem libellus usꝫ ad regni ſcū impe
tui orbem in obitu gloſſimi patrem tui Conradi regis
terminauī huic ſtilo opi de tui principatus gestu gtentuo
tale deo fauente impetrat imitu

Anno ab orbe condita ꝙ° dcc° ab incarnatōe vo dnī
ꝙ° c° lxx° prima ut datū est pō capitū iciuny in ciuī te
Bamburgen pissimo rege Conrado tria eiꝰ mattꝫ i tria
feria pō oculi mei ſtimp ni oppido francone fūrde de tam m
mensa tñ salpim regni latitudine vnuſq; mirū dictu robur
principū nō sine ꝯsilio ex italia baronibꝫ tamꝫ ni v
corpus coadunad potuit ubi nī de eligendo principe ꝓmates
gestiuaret Nam ad iure romanū imperiū apex videlicꝫ nō p
sagenis ꝙ magnis deſtendē ſd p principū electorū regesq; trāre
sibi tamꝫ ex singulari vendicant prōgatiua Stande ab
ambus Friderico suevorꝝ duce fridrici ducis filius petit
electorū fauore in regem ſublimat ꝯuate i cui ta facile cōsentiunt
tēpꝰ p magna

Vnū gsideꝝ summa nullaꝫ ꝓbitate tam vnanis assensꝰ
exacto hoc ut recoli fuit die ni romano orbe ap gallie
germanie nē fines famoſe familie hactenꝰ for fuere vna
henricorꝝ de Quebelinga de Aldorffo alia Guelforꝝ vna
imperatorꝝ alia magnos duces pducē ſoluta ſte ut inter
vrōs magnos glādꝫ amdos assolet fieri fecerūt se se m
vicem emulantes rei pub te quiete multotiēs perturbarat
Nutu vero dei ut credit pacē pli ſui impostorꝝ prudent
sub hereato vo finē est ut fridericus dux pe hinc qui de
alta i de regia familia descendat De alta henrici nouicorꝝ
ducis filiū ni vxorē accipet ex eaꝫ fridericū qui m pre
senciaꝝ est genecaret

Premapes igit nō ſtilū inducīam ac dnatē ia ſepedem
numeris ꝙ ecc hoc gd vtiꝫ sagenis ecōtra tāꝫ angulare
lapis vtrosꝫ horū pectus dissidencia vnū passet confidantes

caput regni eũ constituẽ adiudicauerẽt plurĩ rei publice
q̃futuq̃ progutates si tam ḡnis et diuina nr̃ maximos
imperij viros ob prematũ emolumẽtũ simultas hac demũ
occasione sopiret deo cooperante sua nõ regis Conradi zelo
ꝑ ministrat ut dei nũ est bom mutuu hĩ federũ eo filio
tũ federuo adhuc puulo ꝓpone maluerut hac ꝓsidacõe
et ordine cleri federisq celebrata est delegut (illegible)

Hdrieth igitur oĩbus qui illo gfluxant fidelitate et
hominiũ pncipibq eũ pacis quos ad hoc ydoneos
iudicauit cetes in pace dimissis rex eũ milia iocudi te
vita festa naues ingrediunt ac p magũ et remũ naugrãs
in villa regali Mutithel applicuit ibi equos astendens
in pximo sabbato adq̃ spẽm venit sequẽti die idest ea
dem nocta qua Lezare theresalẽ comit ab epõ a palacio in
ecclĩam bẽ marie semp virginis deducto eũ oĩm qui ad
erant applausu ab Arnolfo Colonensi archiepõ alijs
coopantibus coronato in fide regni francoz que in eadẽ
ecclesia a karulo magno ꝓmulgata est collocat nõ sine mitoz
stupore qđ vitã parũ tempore sparsã nõ solũ tanta pdi
cpit fama de regno nobilium gfluxerat multitudo ꝑ et qđ ab
ad occidentali gallia ad quod non dum huius fidei rumor
puenisse putabat nonnulli aduenerat sic ꝓcessũ est
qđ dum finito vnctõ sacrũcto dyademe sibi impoñdũ
quida de ministris eius qui p quibusq excessibq grauibq a
gra sua adhuc pnati regnq treatus fuat cora medijs eccl
ad pedes ipius se ꝓiecit spans ob pnũtiã dei alacritate
eius se aiam a rigore ministrie emollire posse ipse vero
mente in pozi sueritate retines et tamq̃ fixus ma
nens cõstantie sue oĩbus nobis nõ prius dedit mdtũ
dicens Non ex odio ꝑ ministrie mutatu illũ a gra sua exclusũ
fuisse Nec hoc ex fine admistrandi plurimũ qz vtr numen
tamq̃ finis mdutũ omno tanta flectẽ a rigore virtute
ad remissiõ vicũ nõ potuit qlia quid pulsa nõ illi mise
ricordia pncipũ nõ arridet fortue blandimentũ nõ tam
festum dnsq gaudiũ suppeditãt potãt ab negotiabili mer
anditq abyt et hoc silentio tegendũ nõ erat qz eadẽ die
in eadẽ ecclia mõ stetiens elatus item fridericus ab epõ

a quibꝫ et rex epūs in epm̄ consecrat ut reuerd̄ summus rex et
sacerdos patri ecclesiarū hor quasi p igno scias mīe ēdetur
qua in vna ecclia vna dies duarū pontificū que sole nomi ar
beter ministrum institucon sacramentalū iugitur et ꝑ dīn
rate dicuntur vid unctōn d regum adunatio

Ractis omnibus que ad corone decore spectabant pri
cipis in palatio secreta se recepit vocat ex prudentio
ribus seu maioribus ex mō premisit de statu rei publice
g sultanus legatos ad romanū pontificē Treuerimq urbem
ac totā ytaliā de stipendiis dispomit de promotō sua in regnū
simfrantinos ꝛ mittitur itaq; hillinus Treuerensis electus et
Eberhardus Babmbergen epūs viri prudentes et litterati
Deinde Traiectensem ciuitatem quā ut supius dictū est
in patrimō suū Conradus regem vsi fuant ceteris mfidelibꝫ
veni pces adhuc ipis ex pretaxata pena mulctat ac hermā
no epō g frematō ad superiora remeando stm̄ pastha Co
lonie dgerpsime celebrat Inde p Westfaliam tristens sax
onias intrant Eodē tpe dissoz d regno Danor dissidebat

Erat illo in tempe in regno Danor inter duos g fratres
neos Petrum scz qui et sueuus et Cnutonē de regno
grauis controuersia quibꝫ rex ad se venire pcipies mitigat magis
nā in ciuitate Saxonie Mazemopoli que et Merseburch ad
multa principū frequentia huiusmodi ꝛ pfati nunciis venientes
eius se mandatis humiliter supposuerunt. cozt ex ad ultimū
tā iudicio seu cōsilio premature sic decisa fuisse dicitur. Cnuto
veluti sibi quibuscūq; p vnctōis regni nomē ꝑ horrenda gladiū
abdicaret Est em̄ assuetudo Curie ut regna p gladium pro
vincie p vexillū a principe tradant aut capiant Petrus
vero accepto a maiori regnū fidelitate ei et hommio
obligatenus ꝛta corona regni sibi p manū principis impōita
in die stō pentheostes ipē coronatus gladiū regio sub
corona meden ptaunt Ethelwaldemarus cui quidē ensis
sagax nus princeps fuit ducat quid dame accepit Eodē tpe Heinricus q in magdeburgh
ecclia electus fuit trāsit

Ultra idem tpus Madeburgen ecclia que Saxonie met
ropolis esse dinoscit pastore suo vidiuata ad eligendū fuit
endā ꝛ sed dux alij cōq; ecclie ꝑpositus Gerardus alij de comū
eligent diuisi hinc inde ꝑmis rege adhuc in Saxonia morante

adhec disponit ord' dñs mult' mod' ad vnitate' et vinculu
pac' pmreps reduc' satagret ac proficr' no' valeret alti
pastri i decanu cū suis psuasit ut Gregorianū Cuensē epm
vicū adhuc inuenē h' nobilem elegeret Eiq; accersito eccliā
euisdem eccie cessit tread' eni curia et ab eccliā eo tempe
quo sub henrico vi sub nine stituū epōz dcis fuit nitō
regni et sacerdotū cōtūcessa sibi concessū autumat qd ob
eunti epōs si forte in eligendo pres fiat pncips arbitriū
esse epm quē voluerit ex primatū suoz cōsilio ponē
nec aliquē electū ante gcrandū quā ab ipō manu re
galia pex sceptrū suscipiat.

Rex ombus ni Saxonia bñ ordinat cūctis pncipib
illius pmotis ad mutū suū inclinat bauwariā ni
gdiuat ac fratrē Henrici Ducatus metēsē ni festinitate
aplōz in monastō s. Emerāni Nam maior eccliā ad
quā dcis ciuitat' vicis g flagrant' exonat' ad eand' curiā
legati Ad Ergerinū ppā vrbem nō cetera ciuitatū vrbe
dcīē leta zeptantes redeūt Ibi et pncips eo qd ombus
ni grey imperij finibus ad eius voluntatē composit' erat
animi quā mtus gerebat certa fieri disponēt Vngar' bellū
indicē ipōs q; ad monachū apice reduc' nolebat Sed
cū asserīsū sīpe hoc primapū quibusd' de causis latentib
hrē nō posset ad effectū tue pduc' ea que mēte volue
bat nō valens ad optatū opa dissimulat

Erat vero multū serenissim pncipē amicitias cū aia
pferre ni regno angliē quā contēcussa nīl eius
cruce et sāguine Henrici patrui sui et vtriq; henrici
auūculi sui filiū ducis de noruco ducatū agitabat sine
sāguinis effusiōe timāri posset fuit natū henricus iste
henrici q̄dam Norici ducis filiū qui ut alibi dcm est Con
radus rex a bauwaria electū ni saxonia mandē spulerat
Ducatū q; ipōs pmtū Leopaldo Marchionis Leopaldi filio
ac dim fel' ipius huius henrici gessērat Rex go pdcām lite
indictā ul' aplio dcīs suis vigz autumpnali tpe mēse octobri
m ciuit' herbipoli curiā pfigit quo dū alt' henrici duc'
filiū venīret alterq; se absentares utrūq; et iuxta vōtum in cadē
curia cpulsū apulie quos Rogerius de solo natali spulerat

Lacrimabilit conspicientibus ac pedes principis miserabilit se
presentibus expediri italica tam y affluentis hostis quā pro
torena imperij accipienda paulo minus quā ad vos animos ni
cata est

Otto Gerardus postmodum romā ppens Eugenium pāz
adyt eiq; cum Madeburgen ecclesie agnēs Gwienma
nū ut sup dictum est a principe y electorum alterius pte ibi lo
cutus multa modis de intrusione acrimoniā habuit ac quā
gravissime sanctus pontifex exercepit tam ex his in quibus no
nullus epūs qui y eo ob amorem ecclie romane ecclie sepissime
respondet q̄ ex Cardinalium qui postmodum ad tm̄ salutem di
recti sunt viua voce precipimus habes aut tal' tenor fuit

Wgenius epūs seruus seruorum dei Venerabilibus fratribus
Archiepis Salzeburgen W. bmen et h. Trevirensi archi
epis C. balthasar h. Constantien h. Ratisponen O. frisingen
C. patavien O. pragen A. Aquilejen et B. Agrippinen epis
Salutē et apostolicā benedictionem Literas quas y cā magdeburgen
ecclie vrā nobis prudencia delegauit debita benignitate
suscepimus in electorum aut et cognitionem ipārum sumpsimus minus
et animi rancore repleti sumus eo q̄ longe aliud in eis q̄
vobis ex officio pontificatus imminet p̄spicimus contingere
Cum enim in ecclie vertice sit ex dīna prudencia constitutum
ut de medio eius que fuerint noxia penitus que vtilia
debeat attento studio confirmare in quod ista sic ex sug
gestione literarum vrārum nobis innotuit no⁹ q̄ expediat
ecclie dei q̄d sacrarum canonum sanctiones ignorat q̄d epūs
a celesti arbitrio appetitur sed q̄d terrenis principibus pla
cuit attendistis et qui eorum animos a sua mira rerum debuistis
intentione deflectere atq; ubi esset via dei demonstrare
no⁹ persuasistis q̄d rem est nec sanctitatis nostre p domos ifel'
quinque epos ut aut potius parietes edificantibus vos q̄d no
sine grandi animi rancore nisi dīna limitis illud luto
habuit paleas Non ita fundebat primceps apl̄orum qui ex
fidei sue confessione ut totius ecclie fundamentum est atq;
ex geminatibus sancti filius et apls si ediscaret in nomine
illius mortem extimuit intentatibus ihesus de dīna virtute re
spondit optet obedire magis deo quā hominibus Vos aut ne

a treuis videam̃ pmaplus dissentie illi cause fauore ꝯmd
impendi sit cui et ecclastice auctas ꝯsuetudo et supne valu
exame p certo iduitur obuiare Cum em̃ trãslationes epor
sine manifeste vtilitat et necessitat iudicio diuine legis ordin
no ꝑmittat id est multo ampliꝰ quod in alys electoribꝰ
electi et ꝑsoli eas debeat ꝓuenire ꝯtrouersia vt facenda trãsla
cõne de venabili frẽ G. tiacsi epo michi hoꝛtãd est ꝙ plus
fuoꝛ ꝓcipi expectatus ut nec inspecta necessitate illius eccle
nec cõsidita utilitate ꝑsone electo nolente ymo ut dicit ex
ꝑte maꝛima reclamãte in madeburg eid dicit ecclesie
subplantand Cum quo tanto amplius amicam̃ gratio ꝑsona
illa cuius gratias sit atq; stre ab ante act cognoscãt ar p
nde quãtũ eccle illi sit utilis no penitus ignoramꝰ cum
igitur quicuq; talis auxe statibꝰ agnoscat nos in illius pone
solliditate fundati que in fundameto meruit eccle collocad
sic no debemꝰ ita nr volumꝰ em̃ vento circadferri doctine
aut a flaccard canonũ erroꝛitudine impulsu a quo diuinare
ꝑ ꝑsentid nobis ꝓpta mãdamꝰ ꝙ ius cause isti fauore vl
terius no ꝓiudicet et apud carissimũ filiũ nrm esse que
deus hoꝛtat pro ꝙanda libtate eccle in eminẽcia regni
eiusd effice vꝛis exhoꝛtacoibꝰ studeat ut et ipse a sua sup
bie intencõe desistat et cõtra deũ cont sacros canones gr
regie dignitat officiũ eide cause fauore suũ vltius no
impendat ꝙ eccle madeburgẽ sue et alys eccl'ys regni
adeo sibi cõmisse libam voluntate que volumꝰ stdm deum
eligendi ꝛhinquat et electoꝛ ipsam ꝓmodꝰ fauore suo
sic decet maiestate regia ꝓsequat Nos em̃ si quid de sup
dicto frẽ nro fieꝛi nitet videremꝰ cuiꝰ fratꝛis nr volun
tati eius nr postulacõi vꝛe duxeꝛmꝰ aliqñs obuiand
cont deũ aut et sacroꝝ canonũ sanctiõs nulli id petitio
ꝓsus ꝓbere assensi Dat Eugnie ꝛc

Et rex in ꝓximo pascha ꝓxime ꝓsentis anni Coꝛonabit
duos Cardinales Brun. vꝛs ꝓbrem et G tregoꝛiũ dia
conũ ad depositiõ quoꝝũd epoꝝ ab aplica sede destina
tos sicut huit ꝓxime ꝓdictus dñs papa ꝛc

Cꝛnãbit ꝓ duos Cardinales assensu principis tñ epi fuit depositi

Hemeꝛio magistꝛie sedis dꝛchiepi vnerd ꝓ distinctõe eccle
sue frequẽt coꝛrepto nr coꝛrecto ꝓ cos Cardinales depo

fuit et Arnaldus Cantellarus fuit p quorum exhortatu et
ppli qui illuc venerat electionem ei subrogauit Ad pdam
ciuit pniciati Duces ambo H. p ducatu Nocero ut dtm
est prendentes venerunt ꝑ alterq legittime vocatq nō fuit
ptendente debito fine negotiū ibi hre nō potuit Ad ex
Cardinales pmissi pncipē Guzcharduū Castenſē sēnio
greue de inutilitate cautes itidē submouerunt Dūcē pq hor
m Magdeburgēſ et quos ꝑ alios sibi fezze coniurarent
a pncipe mhibiti et ad pria redire nō ſi fuit
Anastasius surrexit
Ea tempestate Gregorius pp vi mense et religione mi
signis ab hac luce trāsiens Anastasio homi vetano
et mi cōsuetudine dlis arcie exercitato sede relinquit a quo dū
Cardinalis quidā Gerardus nomē ad tumulandū made
burgen electū cum missus fuisset ac pncipē mi eadē tpe
natale dñi celebrante adisset eū ḡdam ibi sanctus pbr mutu
tractare nellet nūcq̄ eius muneres recipere nego
tijs p quibus venat mandatū sermonibus mi ghe reddere co
actus mi via est vota deprecatus Vnd pncipē missis ad a
nastasiū eū Gregorianū nūcijs nō solū sacti sui ratū
habuerūt ꝑ et pallū eū obtinere fecit nō sine quorūdā
scandalo qui nec omnino id fieri minebāt Gregorianos
nos tenere a pncio ipōz orte audierat Ecclie nec solū
in secularibꝫ ꝑ et in ecclasticis negocijs disponendū
autūas pncipis plānū crediderunt Cesar idem tpus mense
septembre principes maiores q̄ baiuuarie a rege hatisso
quocunq̄ ꝑ mitti ibi de bono pacis in illa pvincia ptra
duos duces lite timuit poterat rex trā qđ nō multo ante her
p aplice sedis legatos ab vxore sua sepatus ob vinculū
ꝙsāguinit quā reducenda alia ptractaſ ad manuel ḡ
corꝫ imperatore tam ꝙ hac negocio quā p Guilhelmo si
culo qui pred sue regie nomē defuncto succedebat vtusq̄
impij inuasore debellando ni gerard legatos destinādos
ordinat sicq̄ pmatus suoz cōsilio Arnolfus hamelburgēſ
epus et Alexander apulie ḡnd comes ꝑ a regno ei cetis
regni pncie nobilibꝫ ob suspicionē dnandi ꝙnulla cauſ legatoz

Inde castra moues in campo ronalie sup padu no longe
a placentia mense Nouebrio ẽ scout Est aut q̃ suetud mos
regib̃ francor̃ qui et teutonicor̃ ut quotiẽ studi ad sumẽdã
romani imp̃y coronã mutue ad tres alpinã diu cogerent in
dicto campo mansion faciãt Ibi ligno in altu pterecto
scutu suspendit̃ omniũ cui ũq̃ equitũ agmen feoda heredũ
ad ep̃ebias p̃xima nocte p̃cipi faciendas p̃ curie p̃one
exponitur Quod ꝓtinus qui in eius comitatu fuerũt pũd
ipes singuli singulos bñficiatos suos p̃ p̃ones itidem
suos exponũt Ac sequẽti die quicũq̃ nocturnis vigilys de
fuisse deprehensus fuit de nouo ad p̃sentiã regis aliorũ q̃ p̃cipuã
uel vrsi dilectũ illustrẽ conuocat̃ Stetq̃ omis bñficiati qui sine
bona voluntate dñi sui dñm remansernt ni feodis
dampnat̃ Huic more p̃cipe ꝓtuto no solũ layor̃ feoda
sed et quozũdam epor̃ i henrici bremẽs et Vlrici Alberstat
regalia p̃sulis tri quia nec p̃sulis sed ecclie p̃petualia a
p̃cipib̃ tradita fuit adiudicata fuit Sed quonio huius tẽ
poris hita est de ipsius fine ac rebus et a quibus p̃sulibus
tata quo ne noie dicta a quibus postmodũ possessa quo cen
seatur vocabulo p̃aucis absoluã Hec pirenes siu apennino
altissimus et scopulosissimis alpibus ni ob longiu duct̃
hinc inde septa tamq̃ coeundem uel potius eq̃ montis umbi
licus ut uere dicat̃ horatius a tyrreno mari usq̃ ad adri
atici equoris p̃tendit̃ horã heros ad septemtrionẽ pyre
neas ut dictũ est alpes ab austro appenninus qui nũc mu
tato nomine mons laredonis volgo dicit̃ ab occidente tyrre
nũ ab oriente adriaticũ equor padi ut̃ eundem fluminis
que mt̃ ceia vñ tiberine fluminũ famosissima topogr̃fi
ponit ceterorũ animum deorsu iecimus Olii dulcedine ẽ lucẽ
temperie frequẽti vini et olei feracissimi tm ut ibi arbores
fructiferas p̃pue ficta castaneas et olineta mirare ve
niat educat romanor̃ colonia vlteriorq̃ italia olim dice
batur tribus distincta p̃uincijs Venecia Emilia Liguria
quarũ p̃me aquilegia Secunde rauenna tercie mediolanũ
metropoles fuerunt Ac ni ipso apennino vbiq̃ vrbs roma
sua nostrũq̃ nomen tuscia vocat̃ qo ꝓ a pẽnino inclusã vrbe
quoq̃ patuit ni sinu suo rotundet interior italia unde dicta est
Illa vero que pg emensionẽ nomen Campania excepit Vñ

et a ze nome trahens Campania adhuc dici solet ac usq
ad facium brachiu mare q̃ nambo obstretes inp̃tuu stalia
a solido se unges produxit Nam stalia Europam tribus
Quadrine cetes q̃ ytalie insulis ampliatur olim tres ytalia
uel maior greca vocabat̃ inq̃ Capulia et Calabria dicta
Quarum alqua hac et media pro una deputantes ytalia ri
terioze seu maioze greciam dice malue italiã in tres fut
sicut p̃missu est p duas tm̃ ulteriozẽ et aterioze pones
ytalias Non illi tamẽ pdictas alpes appenninus et pyne
reus eadem montana esse uolut eo q̃ eas partes qua Pannu
nitas ui nauali bo pzelys satis exercitata sup tyrrenenm
equor sita est quemadmodũ pdictã claudat promitã in argumẽtu
sue assertionis inducentes qd̃ Panonia meta Isidoro tangit
appenninu clausa nomẽ accepit qua non appenninus gu
nio mons bardonis dicit̃ sed pyrenee attingit alpes pars
ut arbitor tue hac terrem duoz montiu uel eiusdem sup
umbilicu digerim Barbaziu uero inuestiendo ac ducẽ
qui astanzia insula cu albone duce uenientes pannonias
uisitate subiace regiones ab eadem eo q̃ ad augendi ceditu
femine reflexis admixtis crinibus sicq̃ uerilem et barbaru fa
ciem mutantibo et id circo longobardis a longis barbis vo
citat̃ et p̃a longobardia appellari cosuerit Equo colligit
ut circa quachatiu Rauennatem artat antiquis eiusdem
prouicie incolis ea p̃s italie que antea emilia dicebat̃ mu
tonianola quod diminutiu a uoma tractu nostr̃ uolgo
usq̃ hodie dici soleat Vndeme barbarice deposito feritat
timore ex eo forsan qd̃ indigenis p gnubia uicti filios
ex materno sagiunt ac terre accole ytalice aliqd̃ romane
mansuetudinis ac sagacitat̃ habentes genuerint Lami
nonis elegantia mox ex eruet uerbantate in ciuitatu
quoq̃ dispositoiu ac rei pub̃ q̃ suaseiu antiquoz adhuc
romanoz mutant̃ solertia Demiq̃ lubricitatem temtope affectu
ut p̃at insolentia fugiendo q̃libet potius quã inpatiu
regant̃ arbitrio Cuiq̃ tres ut eos ordines si capitaneoz
uanusq̃ plebis esse nostant̃ ad reprimendã superbiam ne
de uno p de singulis pdicti tribules eligunt̃ ne ad desi
deri libidine prumpat singul aius pene uacuat̃ Equo fit
ut tota illa terra ut ciuitates ferme diuisa singule ad to

manendū ſcīs dyoceſanos gpulerint vxg aliquis nobilis
uel vir magnꝰ tam magno ambitu vmenia queat qui tui
tatē ſue non ſēp̄ture impetū. Conſueuerūt aute ſīguli
ſīgula tritoria ex hac gmnādi p̄tate comitatos ſuos
appellare ut ecē ad gp̄mendos vicinos matia no careat
mferiorē gdictōis mucnes ul' quoſlibz gtemptibilū etiā
mechanicaz artiū opifices quos cete gentes ab honestio
ribus et liberioribz ſtudijs tanquā peſtem p̄fellut ad nul
lā emolumēt uel dignitatū gradus aſſumē non dedignat'.
Hequo ſequit est ut celebre ceteris orbis ciuitatibz diuicijs et
potentia longe p̄mineat iuuant' ad hoc non ſolū ut dictū
est moꝛ ſuoꝛ mdustia ſ et ex principū in tiſalpinis ma
nere aſſuetos absentia ſed hoc tamē antiquē nobilitat mi
memores barbaricē fec̄ retinet veſtigia qđ ad legibus ſe
mutuo gl'entur legibz no obſecutur Nam p̄ncipē cui volun
tatē ad exhibē debent ſubiectē reuerentia vix aut nusquā
reuēriter ſuſapiunt Vel ea que ſtatuūt legū integritate ſanc
tiunt obedient' exaquāt niſi eius multi milit' ad ſtipulacꝰ
coacti ſentiat auctē. Ob ea fregit gtingit ut ōnibus ciuꝫ
legē ſtatuendis adhibēdus adhibitus acutis expendus ſtatū legeꝰ fit
ſpm tamē que ut ꝓpriū principem mitē ſuſtipe oportebat
ſepius ultra ꝓpria exposcente hostili' exerpiunt Hequo dispa
rei pubē naſcūt detimēta ut et p̄ncipē ad ſubiugandoꝝ
ciuiū in colligendo exercitu diſtrahatur et ciuiū non ſine
magno vexē ſuaz diſſendio ad obediendū p̄ncipis ſui co
pellatur euitare eadem zacoꝝ qua plūs ſtp hoc meretāt
temeritas ſic p̄ncipē apud deū et homēs excuſatos debis
uētas ſunt' ceteras ciuſq; gentē ciuitates mediolanū pri
matū nec optinet Hanc int' padū et pyzeneū ſita tuscie
et adua ab eod pyreneo naſcentibz at in padū ſe exonerēdo
et ob hoc ſinū quādam fertiliſſimū in modū insule facientibz
media poſita urbe mediolanū vocat' quatuor nōnulli ex qđaz
portentuoſa ſue vna medietate ſeraū et alterā latū habente
a fundatoribz mediolanū dictā putēt Nec gō no ſolū ex ſui mag
nitudie indoꝛ ne foꝛtū copia vnd ecē ex hoc qđ duas vicinas
ciuitatē in eod ſinu ꝓximas i numā et laudē decoꝛ ſue adiecit.
alys ut dictū est ciuitatibz celebriorē hēre ꝓpoſuit in rebz caduc

ex arridentē fortune blandimento fieri solet vebo stabis elata
vt tanta elatōnis intumuit audacia ut non solū vinos
quosq; infestare nō refugiat ꝑ ecc̄ ipius principis maies
tatem nō reformidando eius ausa fuit mirifico vetent'
offensam ord' quibo de causis expedit sumpsit postmod
breuiter aperiam d' iustitia regni

Interea q̄dam de iustitia regni dicenda videnī nos ex
antiquis exequo imperiū romanū ad francos de iuatia
ad nra usq; deductus est tempus vt quoniā tuc reges italie
ingredi destinauerint gnatos quos tūc de fam̄ latribus suis
primitat qui singulas ciuitat̄ siue oppida pagranda ea que
ad fiscū regale spectāt que ab antiquis fodrū dicūt exquirat
exequo fit ut principe aduenēte plīme ciuitates oppida cas
tella que habūt iustitie uel armū cōtūdendo ul' integralit
nō ꝑsoluendo remitti consueuit ad fiscū usq; ꝑstata ꝓmissa siue
documēta ꝓsternī videant alia inde ex antiq̄ cōsuetudine
manasse tōtum iustitia ut principe italia mitrate tuete va
care debeat dignitates et imperatus ac ad quos mutu sedm
ipsa legidum ꝑ pretor iudicū omissa tractand tanta ei
quoq; iudices terre recognoscēd diuīt ut dictum ut ex ombo
que terra producē solet vsui necessarys exceptis imo bubo
et semibus ad excolenda eam ydoneos de cetet quatu
necesse fuit mutui ꝓ futuris ad regios vsus suppeditare
equid arbitrentur. d' diuersis negotijs i campo kanalie exp

Iturus rege apud montaluas p quos ut audiui dues sedēte
et ex principib ac de omnib pene ciuitatib consulū
seu maiorū ciuiū celebrāte dieta hinc inde ex grimonys
emersere negocia int' que Guillo marchio de nisole fer
rato vir nobilis et magn et qui pene solus ex italie baro
nib ciuitatū effugere potuit impiū simul et astensē epūm
i graue vtiq; sup astensiū altere marchio sup oppidoꝝ
parte coquestion francetes nisolēsia illeq; em multū ad yn
cipē tuptū titulū respectū alioꝝ ꝓpiq; gestoꝝ forsan facē ar
bitrūtur si de castellis turibo oppid villis et magnis que ab
ingressu suo nō solū militari ordine ꝑ ecc̄ acquisierūt timī
mato assultu subiuga sint diuersa ad manoꝝ festinates ad
erat ecc̄ camanaꝝ seu landensium gallos de astro sue diuina

miseria lacrimabile sup mediolanesiū superbiam fraudes
ceremonias pribus duobus consulibus ciuitat Alberto de
orto et Riccardo nigro princeps egit hys de causis superioes
gratie pres aditurus p mediolanesiū fines trānire volens
pdictos consules tanquā vie duces futuros et de ydoneis
tabernaculoꝝ locis disposturos sicuti ēmunit. Venerat ecc
ad eandē ciuitatē legati iamensiū qui nō longe ante hec tpa
capte in hyspaniā multis ciuitatibus et in sclauoꝝ paīcie
oppidis p nobilissimus almatius vlyxi bona Sarracenoꝝ
spolys onusti ēdixerat Leonē stutonē ypsitagus tūc retenti inu
meribus pncipi pmittentes pcessisse dnegnā vero tamē castra
monentur consilio sapientiū rēpe huiꝰ ytē crebras que ni
ecclām ortē fuerat sēdiciones aliquā militi imposterū pro
futuro ordinare disponit sicut solū pe edicto datō ē et a
singulis nunciis et miciis pāmeto ypsius legem dedit
ne quis infra castroꝝ ambitū ydadū ad quēlibz quātitatē
noctūnē ptatē auderet adiectis pena ut quicuq; hāc trāsgam
violando quēpiā de sociis vulnāret mutilaret
ecc capite obtruncaret hanc tū sapiēti ēē necēa lege data de
cetō iuuenilia recōbitis impetu aiosq; quiescunt

Ruderus pe ad superiora ut dictū est poliorcetice pfectus
eus a cremalys copias ducens in treuisio mediolanen
sium castra posuit Quiq; a principiū g sibi p acrida vbi nec
stipendia nuncij vt ex mercatu hre possent introduceret
loca indignatq; nuntius missis primo ut ad pacta redirent ostu
libus in mediolanesiū arma quātū decressit ad huiusmodi nūcia
nacti cumulū qd ex magna imbrium suffusiōne totus exacer
batus fuisse dicit exercitus ut ex hac duplici medie vie et
celi in demerita molestia cuncti put poterant principē adiis
eos gestaret Alia nō huic comoto nō pua causa fuit
qd princeps temerutat illoꝝ in hoc tumore pcepisset q nō
solū ciuitates quas destruxerant reedificari pati nollet qui
ecc ad nigritatē illoꝝ assertiū ipiꝰ nobile et memorandū
hactenus animū pectora inclinabat eorumue satagebat Rex
castra de aridis locis mouens ad fertilia nigri treuisini hinc vla
nō longe a ciuitate se trāstulit Ibi statu ēperat fecit in vi
cino oppido qd satis populosū Rositū vbi mediolanenses

d' ciuitate tredona

Fuit nō longe ab eo loco ciuitas tredona flaminea et
arte munita mediolanensibꝫ amica vpis ꝙ esse con
papienses fedꝫ nota ſ̄ture papiensibꝫ ḡcentibꝫ ꝙnus
a tredonēſ̄ q̄a a mediolano vrbe ſtat. do ꝙd q̄druor
ciuitas papie vſ̄im q̄nde mediolanensiū posita robur
tame comitatꝫ ſ̄ui vlt̄ tyrini fluuiꝰ hac ſ̄t multo mont
ſeu fluuiꝰ obiecꝰ expoſtu missa est a pncipe mediolan
ytuberemio zeede papiēſ̄ ſenatꝫ eo ꝙ q̄uis ciuitas papia
tꝫ dum fare tenſant ciuꝫ mayꝫ ſeducoſe et mimice q̄d
patisse et ante tergibus ciuitati adhezē delegisset tamq̄d
hanestat zea et ꝓā nō hostes impetꝫ ad muta ꝓhibu
pncipꝫ tredonēſ̄ ſciat et ꝺſtenſad vdicatuꝫ mſolenia
ab asta et casta monēs m oppido q̄d busthe tetrea fixt
ſbi ꝑ aliquot dies mora faciens q̄nꝫ ex militibꝫ nō fre
ſuo comcado berardo burgundionū duce ottone vexillifed
ſuo ex baubaria palatino comite pmittendꝫ ſtuꝫ ciuitat
ploratuꝫ decreuit. Cui trāſmiſſo amne vſ̄ ad ypiꝫ ante
dcentes at omia auſpiacres nō longe ab ea ſup ꝑdm
dnūe metature castra tetrea de hinc luce rex ſuos mſcauꝫ
alta fluuiꝰ rupe tabernacula fixt ſuis ex ꝑdit. animos
munitatꝫ q̄ ex ſubita nubiū vltudine plus ſalute ex
timebat ingi no vallens attame nō multo post fluuiola
aliq̄nt ꝑ mitigato trāſnatandi labore ſuis aditꝰ ad ciu
tatem ꝓperant. Pncesꝫ assultu ſubitaneo turribꝫ ſuꝫ
ſulta repit expugnat. ciuibꝫ iux ad ſupioꝛe ciuitat arce ſe
expendi nocteq̄ q̄e iam imbebat et ſupuenet tempeſtat
bn̄ſimo faciliate hentibꝫ ſt aut tredona pene in pede apen
nini mont ex q̄a apperimbꝫ et pyreneꝰ ut ſup dcm est
ingustine parte ſita campana papie ſm mediolan tamq̄d
eſſentia yſpnces ſn mōte tetete ſtupulo ſim facie m pnep
to latetiā prēdente posita turribꝫ et pagne vna laterina a
tarquinio ſuppbo olim facta q̄e et rubea dnt ab indigenis
dicebat superba in decimo mont ſubarbio ex murozꝫ ambitu
at turetiā celsarem pl̄ibꝫ vltudine emgēs animinuit ꝑ medi
tissent nobili insignis pncipꝫ capto ut dcm est ſubarbio
arcem q̄m ſm ciuitate obſidione clausit. Erat aut ꝑdicta
arce non ſolū suis turribꝫ ſ̄ et mediolanēſ̄ fortitudine et vi
tiorꝫ barone q̄rū vnꝰ mazthio opicinus cognomēto mala

ſpina fuit ꝓſidys munita ob qꝫ tante opis confidencia
ad ꝓpellenda ꝓncipis iram miſtrum ausa ſumpta eſt hec
celebris terdone obſidio menſe febro interprete ꝑ caput
ieiunij prima xl me ebdomada

Rcepte igitur ad angustias arcis terdone ſibi tantaꝫ
multitudine velut uno carere mediis montibꝰ ꝑdi cepit
quaꝫ a ꝓncipe ne vllus effugiendi pateret miſer⁹ aditus
obſidione vallat⁹ ꝓncipe ipo ex occidentali ꝑte herdue duce
ſaxonie in ſuburbio qd̄ meridie versus septemtrionem versus ap
penninum reſpicit papiensibꝰ in campania que circa papiā
ſitu mediolanū ad orientē ul' aquilonē extendit⁹ reſidentibꝰ
nec moza machine diuſe⁹ ex tormentoꝝ genꝰ fabricant⁹
sagittarij balistarij fundibularij arcē circa ſepta obſeruant
temptabat eis vtrus ꝓncipis et ubi infirmiora arcis indebat
loca valentiori urgebat manu at terdonenſes artiſſimis
ſepti claustre effugij locis non heretes ex deſperatoe audacia
ſumunt Nulla enī res ut ayt ille hyſtoriographus pompi
ozem bello minuit⁹ reddit qua neceſſitas fugiendi ex precip
to periculoꝝ urgens iaculis urgent balistē qd̄ ex hys ꝙ
nimis eſt ꝓpria remordent conſcia eo ꝙ ꝓprio ꝓncipi rebel
lando quicqꝫ ex eis deprehenſi fuiſſet patibuli ꝙd in
ꝓniciale erectū exercebat expertabat ſupplicij Dicit enī
et magna miſer⁹ tyrannide obnantibꝰ vnaꝫ manu gſlacu
gſtre ſpes eſt ſic eqſtis tali ꝓncipi ꝙm no ſolū legitimū indeq
ſ et ꝓnus ꝑſul dici ꝑ reluctati conatibus miſie miſia ciuitat
cont⁹ conſtiam debite fidei metus Crebr⁹ tame exercitiombꝰ
quo nullo timoꝝ ꝓcul⁹ vrgentiū milites in ciuitate manere
tacerebāt unanimes qꝫ animi laudis ut aſſolet auidi iuuā
ſuaꝫ experiencia vtrobiqꝫ capeſſebat illis ꝙ ſalute ciuis pro
triumpho dimicantibꝰ Fert hoc ſine vtrimqꝫ parti pampino
narū et ex nūs duo nobiles comites macenus Radolus et bau
varus et ſohannes de Sayoma pluribꝰ ſauciat⁹ necant⁹ Ex ill'
vero exceptis hys quos ceciſos uel vulnatos mitus celabat no
nulli vim deprehenſi hymi ſupplicij in ordi ciuium penas me
ritas luebāt Fere quadā die lapide vi tormenti ex balista ſū
mo magna volgo dicē ſolet ꝑpulſu ad ſuperiora memor⁹ loca
ostendiſſe ex colliſione pietis tribꝰ factis fenestris tres ſimul mi
lites armatos intra muros ciuitat⁹ iuxta principale ecclam

de sue rei pub^ce statu g̃sultantib^9 stantes vno utru ꝓfisse
nẽꝯ dedisse Quia vd castra papiensiũ maiorẽ mane sic re
terẽ sustinebat ingẽture eis ex impio ꝓncipe Gwilhelmo
marchio de mõte ferrato et quidã alij ex ytalie baronib^9
erat em̃ ex ea parte puteus seu fons quo solo potant oppi
dani vri et id arto papiensib^9 ꝑmanentib^9 illis ex suprema
necessitudine tuig ꝓpriũ est periculoꝝ et distrimis nimedre
audacie dectantib^9 maior vino quam quotidiana instabat
gsultato Nam annulus qui medius ut sup̃ oñsum est
ꝓtuberabat suburbiũ ex omnia turriũ reterorũ ꝯ memi
ca ꝓpio alueo exaussus ne in ꝓxi vsum equa ꝑulentus
ꝓuenire posset a duce Saxonie suus ꝯ acter suadebat Vi
dens ꝓnceps plus cupito obsidione ꝓduci anhelabat
em̃ ad acquirenda orbis et Vrbis monarchie coronã non
solũ turres machinis ꝯtra ꝯ et ministrato sal^ vrens arti
ficio cuniculos versus turrim tarquinij que rubea dicebat
fed iubz ut sic ad turrẽ ꝓpiam ꝑ ꝓdos subtraneos meatus
ꝓcedentes fundamento lesa ea ruine daret Nam ciuitas
ꝑdicta nõ in medio alueo ciuitatis nullo seu fossa ꝑ ꝓrupt
undiq^9 ꝓpe mirabilis rupib^9 naturali ꝓsidio munitur ex illa
tñ ꝑte altissimis ꝛemissor hispide ꝯ rupes frenianto
rarens ꝓdicte turri munimẽtũ magnigq^9 fossati robur
tanquid huig sue nubecellule adminiculũ aztificialiter ad
misit oppidani nõ sine quoriã ex nris ꝓdictis sufferen
ingenio ꝓsentiũ tomeris ꝯ ossi unã fundamẽtũ turris
ꝓpi cuniculos facit sicq^9 quibusdam ad ruinã turris ꝓxe
dentibus sustentatis reterior a cepto desistit ꝙ hoc rex nãm
naturã ope vincere nolens ut natiua ꝓsidys fretus ꝑ inopia
cogeret potus ꝓdictũ fontẽ humanis vsibus inutile facẽ dis
ponit sui cultores ubi homi ꝑcorũ fetida et puteria cadauera
ꝯ ne sic repelli ꝓsint missa oppidanoꝝ hauriendi auidi
tas aliud itidem inuenit ingenium sui cultores ꝓdicto fonti
ardentes ſcrule sulphureas et picreas flammas fontes sicq^9
aque ipe humanis vsibus deinceps inutiles amaziuant
beat in vicino castrũ quodd^9 mediolanẽsiũ vicinatũ nata
et nidense munitũ fuit in castro cernetibus tredonensib^9
simile ceteraq^9 ꝑ ascendendis muri instrumẽta vtilia oppi

damis arbitrantib⁹ ad rp⁹z hoc fied nocturnetu delegur
gnati quicq et fortes de equitu ordine viri pfect sibi du
abus Bertolfo duce et Ottone palatino comite ad pdm
q castrid eo tempe quo hoste bn̄ficio ⁊ sui ecclaz pote
tat dregitur Ter moza iact ad murid stalis ad supi
ora gnēca tendit castrid ingredit ac sine dubio cuct
penē stupore depressis uoto potiti fuisset nisi ex pma
turati clamor citaron oppidan excitati ad fugā q pau
ipe tandē fiducia sumpta ad arma quo lassent
Ret ptezeundū erat de cuidam prepte audiae stu
tor ⁊ute qui tedio longe obsidionis affect acuer
assiluendo atq exemplū dare vellet gladio tm et clypeo
pzuaq ut id genꝰ hūanū hoīes solet sauri que sella ab
eis alligata portant adūsus aggress qui turri subesse pūcct
aggrdit uiamq sauz qua pedem figet facieq monte as
cendit Non ille ceteꝝ lapidū ictus qui a machinis xpi
anis cont tuctum in tormētoz pellebant deterrere
uber eius iaculoz sew saxoꝝ ab arce ad modū imbriū
no intpolati ictus enodare potant ad tuctem usq ad
semidiruta pressit ibiq uiriliꝰ diuicando equite ctam
arcmatū ad tcam ictibus deiecit atq inde tot pericul
discrimiā illesus ad castꝝ redire potuit quem rex ad se
vocatū militiā cingulo ob tam pclare factum honorauit
decernit ⁊t ille ad plebeiū se ducē in eodemq ordine vel
le remanē sufficē sibi condicionē suam honestā donauit ad
ppria redire permisit ⁊ guberna
Sed et ad id unde digressi sumus redeamus urgentiꝰ
aquis amaricat oppidan maiz abili potuq media
gram sitis molestia dyspnuabat pasthale festū et precep
tū regis utrumq ⁊ quor dieꝝ i a cena dnī feria usq
ad primā pasthalis ebdomade sc̄am feriā ab arce impug
nator⁹ desistendo statuit tuncq prima dehinc feria i ea die
qua passio dnī in pastheue a cunct⁹ fidelis celebꝝ cū
monachis cū oppidanis inclusi vestibus sacr induti nō recubo
thuc ubilibus cetis q̄ am ritus ornamēt⁹ portē aperti egressi
ad tentoria principis remige cupiebat quos rex de longe aspi
cies misit in occursū eor⁹ epis vnū ⁊ ⁊ et ad id venerēt missum ⁊

Cedone nos aut aiut infelix porco ad pedes regalis
excellencie venie desiderabamq calamitates deploza
tui quas sustinuemq no nro merito ꝑ pdue ciuitat pditis
simoꝛ ꝙ ciuiu gtagio siue aut quia ad pncia adhuc tim
pncipe luce interim pdibq vre pculis benignit cohibeq
postulantes ut humanitat gred nos heres amaduerterido
humane miserie tamq vram sorte in nobis recognoscat
Negq em pdenata ciuitate nec ꝑ ciuibq mancipati reis ꝑ
tes asserim Cuos o vtinā nūquā nro di vissent oculi miq
cus sors nunciasset quoꝛ nobis sors tam futuā fuit obnoxia
sūch insons cū sonte cū nocente innocues innoxius ad pni
pena ab equo iudice plectendy erit vallam claustroꝝ diu
turnitate quatim tacinetoꝛ acerbitate sit infesta arido
piceas et sulphureas ossibus ꝙ humanis meptas aquas
hauire cogunt vnꝺ ꝙ magis dolendū est no nobis hoc sce
lesto duce passionis tempe deo fruere libet quia no licet
Astantes enim sacre altaribus sagittaꝛ tremire spiculis
spiꝛat prelumit retibq secꝙ semp ad dem naturale modū
pauidi q mentis tranquillitate tamq amentes extra se tem
pus sensū ni letalis no ni oratoriu impulsi aiaꝝ ex pau
loꝝ nostranea distractū ad offerendū deo sacrificiū pace
colligē pacificū no valemq Quid fecimus quid luimus
Nunquid mediolano assciati rea cont pupigi arma tulimq
Nunquid ex fede sedicose ciuitat nūq principis meruimq
At nos hactenq armoꝛ ignari ne dicā ad factiosis sed
ne ullis mortibus ꝙ fedezati soli deo armis spiritibq no
xiis armati militare ꝙsueuiq Omne meo consilio
miles armat nobis meo sulit ymo ignorātibus in plio
ritare Consulū maioꝛ ꝙ ciuitat hec est dispositio illoꝝ
nutu hec gerunt ꝓuidētia dei ut dicit hec cuncta sequit
ad nos nil spectat nisi ecclia astaꝛ expauescere ꝑ humilitudo
ꝑ regnū ceteroꝝ ne in sublimitate positoꝝ tranquilli te ad
rege regū deū quotidiana efflagito dat dirige aquis ex
hoste grubemo et tu iudicare hoste Vis eq in pena seruus
cuiꝰ fuisti in malefice amicos Na tanges pice commiat
Cure puerꝰ manes futurie Dicat eiꝰ et pō ta Cui sancto
seruis ers et cui puerꝰ futer Quicquid nro magis arbitro

qua diuina prudencia ciuibꝫ hys ex cõmanendꝫ necessitudie
ne ex male faciendi assensione admoti simꝫ siquid nõ ci
babilonie qui affectu no loco fugiendi sunt nõ babilonij
ne uno septo esse possimꝫ possum cũ malefactore esse ut
tamen malefactor penas nel animꝫ mee diri possim
necessitate legis sit pene nugi ut pene nõ nugari uerio iue
nalẽ in homine naturã sit homis dilectõ ut naturã abhor
ream casũ sum qđ ex inducto sapientũ nel psalmographi
testimonio s. ep ex gubernio bonoꝝ bonus ex oppꝛesso malo
malus fiat pbãre uiuere non sit autem no tabus qi nõ
de quodam sit et de quadã nõ sit ꝑ de omi sit et sic argumẽt
Verũ et si ut de quodã sit et de quodã sit de quoꝫ no sit
nõ tamẽ de omi sit ul semp ꝑ ut frequentius dicta putet
Qui usũ in naturalibꝫ nõ mathematicoꝝ ꝑ phisicoꝝ sequi
artes Nec rute pie tamẽ ex gnamendi ꝑ eo genetiui
dicetur racio Quã et aliud pdicte autẽ ypothẽ precedẽtia
et sequẽtia generet sensũ ut no de nobis sunt de cãtore
hec dicta asserant qui sic stant stio spũs appꝛobet mẽdacii
eũ ingestiendo sic plusq̃ uerisꝫ putat iuste illũ punitio
ca locutione uel ypocrisis redarguit quia hinc ratio nemo
pacta apposito recti sensus opinione nõ recta uidetur
Vnde et alibi ab eod ypheta dicit Cum bono eschel de
hys qui recto sunt corde Et me subsequit adiecit Cuꝫ
tu ypocrim humilem salutem facies et oculos superboꝝ humiliabis
inuitet pncipes terre reli pncipe et si in eadem ciuitate
nõ superbo humilis punitat ad ultimũ ꝯ dñe ad uidis nre
respice in nobis que quotidiana stigmata pepi et quas
ad pietate nõ flectat nre calamitatis acerbitas nichilmet
salutem karitatis dñe ꝑ hec mortalitas sorte Comẽta pupie
nis tertiadecima nõ tua delicta accusat de malefactis pupia
tertiadecima cũ tu si ꝯpatroꝝ dissimulando qualitate admittit
pecuis fecerit aut minimis impune cuncta suaꝝ gignenda
superbia uitiosꝫ quoslꝫ punienti fede nexa abrenũcio principe
mee penas subire debes Sito mediolano associata est tertia
decima Quare nõ illius gra ꝑ tue metu Vñ ut p illius po
tentiã impetret ꝑ ut p eius uires a tua exuetet uulnera
Dens si de mea inq̃ tertiadecima agendi pacies ꝓcessus lumellũ dico

et punit

ardezet sub mediolani cōfugi alas mediolanū iudicas q̄
cunctas legittima ocasione destruxit terrā non tessuit
que hunc illi imperiale oppidū magna et robusta eymud
manu stirpari palatium comitis tui hutacon metuit oppida
nos ipis ad colloquiū pacis dolo vocat fraudulentiꝰ capt
ad solū usq; sine causa prosternē no timuere fetus est
ille nūc ytalie preces nobilissima nequitia tuus qui de
buit esse dns reddit tibi nūc vectigal tui tu pncipe vice
gerenti vectigal pslue ipsule bas videat pncips et aīo
aduertat qua honestate sin ni pme honore ipius latū
nudicaū de italis latrus assideat vectigalis tuq consideꝝ
quo decore seruitiū qua te ni ytalia plectendi sub aīo ipm
deferat qui sub tuis vbi militat signis Iudicet itaq;
nisto tēꝑ arbitrio equa lance pmo tyrannidē usq; eqdem lo
ceperat ytalie vrbiū corrigant excessus Et quid ad nos
de tubis tractat fabrilia fabri Nos muscū telgus nos
dei tui q̄ unico manipulati vrāz intueamur sorte Ni hyos ad
nos de thyramis terre atq; o vtinā felix minimū pōr etas
atq; aurea fatue redderet sēla ut colonis tue straulo lugono
et tasio no cid patuē gorte q̄ tu terra pugnaret sicq; or
do deo sanctus oculis ac obstetricibus libe mungulare poss
peat qui ad cuentandū homis ymus arma extulit qui bel
lima ferutate horem se no recognostes hūanū sagbine
pmo fudit ad nos redeamus nil fecimus alienas ob culpas
plectim nobis quesumus pietas parcat pncipe et si misse
rio nlt ignoste cunctati nos salte meremur iam exe fetore
pestilencie morbidos et iam morti pximos lubitati datos
de tam grauib; clauste exeze pmittat her diuit et manus
ad celos tendentes hominis obtut regātes ymnas ad mag
culatu ad pedes cor qui misit fuant se psternut

Cognite hyos pncipe amq; quidem nitus ad unam
flexit preces q̄ dissoluere fissuras mitas ego cui
n pōr seueritat q̄ stanc q̄ fuant illis ut ad arte re
deant misse q̄ detinebat cui miseri dei sorti q̄ subarride
bat superbi ipli fortune qua hic nudico quasi dissaud et desla
cum pri amaduebat at oppidum no diu toe mal' victos
se fingentes missa ge dies q̄b; pmiā cultq; deuotū pncipem

hostibꝫ pacē dedisse dnem ꝫ luleaze tormeta artiſtroſe ni
ſtrauit ignorate pncipe ac eos treugā data obſuaze eſtima
tem ſunto ut dem̄ eſt ꝙ deciduo oppidam ruit ſed maxime
pulſant' Ih̄s ſuo ꝙ fecerat vim tormēti pellentes vnd ecc
quo magr̄ infeſtabant' quatendo frangit ⁊ uno ſine mora
repato arcens pluto vrgent' tot impulſiam ac magnē ſtr
de fatigacōn fracti vltimaꝫ deſpacōn correpti ⁊ dedonēſes
tandē de reddenda p dediōnis preſidiū pctabat azce ſqu
tria poſt paſthale ſlepnitate ebdomō menſe aprili habꝫ
ſlū ex miſſacōn et ma ſuetudē pncipē ſalutī et libertat
dat tinitatē puo ⁊ repcom expoltu excedo et flame mor
tēdure ⁊ cepit' ibi de ēſu qua tenebat' captiuū quēdam ex
grecoꝝ pceribus quē opinus cognometo male ſpina male
ppl' pcume exactōn repezat' Aſſert' ꝙ loc' molueſtū in pra
azce tenebat' videns miſſas appidanos ad ea ſcende greſſa
de miſer' clauſtror' ergaſtul' ad libez' pdzet' tempeſtue ſine
bri facie tamꝫ debuſ' ⁊ ebuentes mutuū in ſe met prendes
ꝙ de oīm miſſilibꝫ eſſe clauſi obſidione

Tractā victoriā rex a papienſibꝫ ad vrz' tumb' triumph
ſibi exhibitur' ubꝫ ea dnica die qua ſubilate cant' in
eccliā S. Michael' ubi lutuinꝰ regū longo barbꝰ palaiū
fuit ad multo cunū tripudio coronat' deducit' ibi cū magna
mutat' lenitia et impensā trib⁹ diebus inde p placentiā triſtes
mīt Canonicū penthec celebrat ac ibū triſtenſo dpermo
rcreuze ytaliā que nō tuſcia vocari ſolet pluſtrat illuc
piſanos vrzos in muſibus et triſmarinis zephiris potentes
obuios habuit eis ⁊ ut naues conſt' ⁊ Wilhelmū ſtrenuū ac
mazet' in nauedat' dedit Circa idem tempꝰ anſhelmꝰ lauden'
epūs a gretia reūſus Rauennatē archiepatū per cleri et
ppli electōn ſimul et ordinem pmerē exactatū labore ſm
magnifica rēpēſatōn a pncipe recepit

Exit rex ad vrbē tendēs cartā bitūm caſtr' metā cuos
romanꝰ antiſtes Adrianꝰ cū Cardinalib⁹ ſuis venerans
ex debito officij ſui honorifice ſuſcepit' grauiq; ad⁹ſꝰ pfin
ſum q̄ſtion' otens vrgenter audiuit' eſt ꝙdam cū plus
ex quo ſenator' ordinē enouare ſtudut' multē malus pmti
ſtis ſuos affluxē temerutat' auſu no formidant' deteſſit ad
huiꝰ ſedicōſ fatmor' augmētu ꝙ arnaldꝰ ꝙdā breſcianenſ

Rex adimbē tendēs
cōmi pmit obuiā
ipſit

de quo sup̃ dictu est sub typo religiois et vt euãgelice vbis
vtat sub suma pelle lupũ gerens vrbem ingressus ad facez
ista studios ppli animis p̃molli dogmate ad seditiõsitate accensis
mentibz post se duxit Vnde sedutte multitudine Arnaldo iste
ex ytalie tritate breuia oriundus eusdemq; ecclie clicus ac
lector tm̃ ordinatus Petrũ Abailardũ olim̃ preceptore habuit
Vir quide nature nõ leuis plus tame verbis ꝑfluus ꝙ sniaz
pondẽ copiosus Singularitatis amator nouitatis cupidus
cuiusmodi hoim̃ ingenia ad fabricandas hereses ꝓsumptuosis
ꝓturbatoꝝ sut prona Is a studio de gallis in ytaliã rediens
religiosũ habitu quo amplius decipere posset induit ora latezas
omia videns nemi parcens clericoz et epoꝝ detractator.
monachoz ꝓfessor laicis tm̃ adulans docebat ecias nr̃as clicos
ꝓfectum nr̃e epõs ecclia nr̃as monachos possiones hendes
aliqua zõne posse quod posse cuncta hec principe esse ab eccles ꝙ bn
ficiaria ni ꝓsit tm̃ laicoz credẽ optime ꝓter hec de sacrameto
altaris baptismo ꝙ penitẽ nõ posse rẽ dimitte sensisse
Hos dyas ꝙ modis quos longũ est enarrare et emulze du
bitem̃ sese ꝓturbaret ecclam laicis ꝙ te illis pernitiosis
ꝙ auctes clerici auctes hereticis ecclias malicios exponet
pñas in magno gallie Rome sub pmotorio habito ab epo
tritat illius ordis ꝙ religiosis acriter Romanus ꝙ pon
tifex ne pnicios dogma ad plures serpet imponedũ vno
silentio decreuit Dicoz fam est ita Rolino ille de ytalia fu
giens ad tri superba se tulit ibiq; in oppido alemanie turego
officiũ doctoris assumes pniciosũ dogma aliquot diebus semiã
Completa vero morte Innocenty eta pncipia pontificatu su
gerij vrbẽ ingressus ceu eam ezpa pontifice sud in seditiõ
excitata inuenisset viri sapientes haut segnatus consiliũ de
hijs dederunt Ne in eius igne lignia studeas amplius cõ ad
seditiõ gentẽ ꝓnes antiquoz romanoz exemꝑla qui
ex senatus maturitate ꝙ sulcarũ et ex numeritu animoz
fortitudinis ordine et integritate totũ orbe tenere sud fecerut
Quare ecclesiarũ capitoliũ renouandi senatoriã dignitate
gubernandi equestri ordine docuit Quibus in dispositõe vbis
ad romanũ pontificẽ ꝓpulze sufficere sibi ecclias tuendi debe
In tm̃ vo hijs venenosis detine cepit malestre malis vt nõ plu
nobiliũ romanoz seu Cardinaliũ dicuent dom̃os et splendida

palacia Vnd et qdam de Cardnalibꝫ venende ꝓpone inho
neste sanctat quibusda a furenti plebe tractent Ihet et hys
silia cū multis diebus ; a Morte Celestini vsqꝫ ad hec ab eo in
essant et ꝛeuenienter agentur temporibus suis pastor iuste
ni cū et canonice ꝓlata eo indies tamꝫ eo aultris vacua
ab illo ꝛepnebatur tandē in manꝫ quidam medens in tuscie
fumbꝰ captus principis q̄ examē ꝛefnatus est et ad vltimū
ꝓfecto vrbis ligio adactus ac corpo in puluerē redacto fumꝰ
re a furente plebe corpus eius venerabilē bꝛetur in thy
berim sparsum.

Sed et ut ad id vñ digressus est stilus redeat iuste
ibi in comitatu ꝛex apulie ac p aliquot dies vna p
cedentibꝫ quat int spiritale prem et filiū dulcia mistent
alloquia et tamꝫ ex duabꝫ principalibꝫ causis vna re-p
cepta carissima sil et stabilita tractant negotia
Et Romanoꝝ ciues de principe aduentu cognoscentes p
temptandū ipius legatos ad eū mittūt aduocatur ordinat
q̄ legatis illustribꝫ et hat qui eis int Guterid et Romam
adiret accepto primus de seruitute vatinoꝝ stipendiat re
galis excellentie consistorio iuxta talis adorat pedē
Vrbis legati nos vrbis nō parui momenti rex optime
ad tuā a senatu ꝓlogꝫ romano destinati sumꝰ excelle
tiam audi strenua mente benignus auribꝰ que tibi ab alma
orbis dna deferunt orbe q̄ in primo ad limina dei futuꝝ
es princeps imperator et dns pacificus peruenisti imo qua ut
arbitrore verissi gaudeo orbiū imperiū assectas corona ꝓbi
tura gestant assiduo ornant ocalero Cui cū sua princeps
visitaturꝰ ꝓpria non pacifice aduenisset nō gloriosa munifi
cencia respicit qui in debitū electoꝝ exaltatiuꝝ lugid ipius
magna at diutina ex pectore fastidiatus est aductu recreant
opto prestina tempa redeat roꝝ inclute vrbis prerulegia
orbis vrbs sub hoc principe recipiat gubernacula reserenet hoc
auctore qc ad vrbis reducat monarchia orbis insignia
talis retro augusti sic nouo sic nouat et qlia Ordis aut ꝙ
vrbs Roma ex senatorie dignitat sapiencia ac equestre or
dinis ytute et disciplina a mari usqꝫ ad mare paulatim ex
tendes no solū ad limos orbis imperii dilatabat qd est in
sulas esse orbe possitas orbi adiecit principatus eo ꝓpagine magis

Non illos preclos fluctus equor nō hos stopulos et in ac
cessibles rupes alpiū tueri potant romana vtus mōmita
tuta pdomuit Oz exigentibo pte longe posita a nobis pū
cipibus nobili illuo antiquitat nisigni senatū lugubor ex
ilerti quoqdam desidia negligentiū dato dormitate pdencia
vires quoq minui necesse fuit assumta ac dine rei pub
ce pfuture glie ad statū pace orbis senatu equestreq ordine
cū sanctaq ītegra tuig consilyg illug aeuum cōtio impio
tuiq pstue antiqua redeat magnificencia Quiquid hoc pla
cere tue nō debebit nobilitati Nonne ex remuneratione audiabi
tam insigne facinus tamq tue gpetens auctoi Audi g
pūceps patient et clement paucā de tua ac de mea instra
ctus tame de tua quā de mea Etem aione pncipue hoc
pes eras cū fieri aduena fuisti ex tri alpinis pibus pu
apem gstaui Qd meū ure fuit tibi dedi debebis uag primo
ad obseruandas meas bonas gsuetudines leges q antiquas
uictis ab antecessoribus tuis impatoribo pdoneis instrumen
frenatas ne barbaroz rabiacent rabie senectute pberes
officialibo meis a quibo in capitolio ad dominū erat usq ad
quīq milia librar impensā dare iniuria a rei p ecc usq ad
effusionē sagruis pellere et hec omia priuilegijs minime
sāmentiq mtpone q pria mali cōfortare

Dicet ex ta superbo quā iniuste erronis tenoe usta
indignatoīs inflamatq animū vos illoz de sue re p
ac imperij ustoria more vtalico longe ītimatoīs p vaidē
q tenuitus simone pductus mitulit et ad corpis modestia
bris q verecundie regulem suas aīas ex impiissō no imp
use offendit Aiulia de romanoz sapia seu fortitudie acten
aldinq magē tame de sapiētia ētuare sat mirari no
possimus qd verba vra plus arogantie tumore insipida q
sale sapietie rendita sentimus Antiquā tue prome orbis no
bilitatē dine tue re p vetym statū ad federa usq sustollus
Agnosto agnosto et ut tui stupor cis otare fuit fuit qnd
hac mte p iuuq Quādo dico dz O Vtina ta veracit qua h
bent mee dice possemus Defecit roma tua pmo et vtea vi
rissitudines zee Sola quade nō potuit etna lege ab auctor
omi sancita eunct sublimad globo degentibo sortem Quid
dicā Clarū est qualit primo nobilit tue robuo ab hac ura orbe

translati sit ad orientē vrbem regiā et p quot annos ar
cuala vbera deliciaq tuaq gaudiū effuderis sicut Cupre
francus vē re et nobis nobilis carnis que admē vite ceci
dua fuit ingenuitate fortis eripuit vis cognosce antiqua
Rome tue glām Senatorie dignitatē ēgnitate tabernacula
dispositiōe equestre ordinis virtute et disciplinā Ad con
flictū predentē intemerata ac indomita audacia Nchō
mitudinem publicā penes nos auctū het sit Ad nos sic
het simul cū imperio demanauit Non cessit nobis nudū
imperiū vtute sua amictū venit ornamenta sua sed
tegat penes nos sūt consules tui penes nos est senato
tuus penes nos est miles tuus preces francoz ipi te
consilio regē equites francoz ipse tuā fessa minima p
pellere debebūt Gloriare me p te vocatū esse me p te
primo cum post principe suscepi qđ tuū erat a te sustinere
Nunc diri nouitas quā caeci abstina quā vitate vacua
sit estimatorū tue prudentie Clinistue arbitrio Renoua
mus moderno imperatorū gesta si no dum nra principes
Karolus et Otto nullis bellis tōtam h vrbē expugnatā
greci seu longobardi vrbem nr̄ Italiā ecubuerāt eripuerāt
francoz q̄ apposuerint timus Doret het desiderius et be
rengarius thyrannī tui in quibus gliabat equibus tamq̄
principibus vinitebare eos a francis nris no plus subiectos
et captos fuisse q̄ et ni fuisse vltorē obstruisse voluntas q̄
fuisse vera telā ordiendi dicamus Cineres ignemq apud nos
reconditi euidentissimū huic rei repugnant nudum Sed
dicet vocationē mea venisti fateor vocatus sum Reddē cau
sam vocatus fuerim ab hostibus pulsabar nec p̄a manu
gregum ne mollitie uberaq̄ poterās francoz vrbs in
adiutorū tuū adstrictā est implorationē petimus ēt vocatus
hanc dixerim implorasti miseria felicē debilis fortē in
ualida validā angusta spatiū Eo tenēdē vocatq̄ si vocaro
dicenda est veni principe tuū militē meū feci tecq̄ dem
pos usq̄ in pugnā in meā dicam tūstudi Legitimū
possessē sum Excipiat quid si pt claud de manu hercules
Oculus in quo confidis forte hēc fanet ad pēra respiciat ex
Non dū fracta est francoz sue tentonicoz cruda inuali
da deo largiente vitaq̄ comite et ipē temeritate sue quoq̄ capie

potit exprimeta iustitia tua qua tibi debeo exquire. Taceo
q̄ p̄ncipem ꝓlo no ꝓhib̄ p̄ncipi leges ꝑstabe oporteat
ꝑtermitto q̄ quibz possor possiois sua mãssuetus Nullu
condico iudiciu pati debeat Racon grendamq̄ proms
ut michi inde reddat tua sãctio exactoꝝ de singulis eidem
Deus me dobe imitare ut leges antecessoꝝ meoꝝ imperatoꝝ
eoꝝ p̄uilegys tibi firmatas et bonas consuetudines tuas
obseruē Adponis et q̄ p̄ce nr̄z ad petendū capitis tui
cem utent Ad ista duo simul respondeo ea que postulas
aut iusta sūt aut iniusta Si iniusta sut nec tua erit postu
latio nec meū concedā Si iusta cognosco me hoc debito
velle et volendo debeo Amare sup̄flua erit voluntatis de
bito et debite voluntati sãctionē adponē Tuo erg̃ tibi
tua iustitia infengen qui quibolubet et quod sua est ser
uare cupio Tuo p̄cium et p̄cipue imperij mei sedē iust
ad petendū caput no defendem qui et rpm timinos non
sine eadem pauli estimacoē fatebi me est restituere
cogitanceim Experta est hec dama nup subacta tono q̄
reddita orbi et forassis plures promere pluraq̄ sensisse
regna si p̄nō negocia no impedisset Ad terā venio capm
affirmas q̄ pecunia q̄dam tibi incarneta pberi animade
bet pena q̄ nephas a tuo roma exigis p̄ncipe q̄ quibz
lex a potius pete debz ab institore a captiuo hec penes
vos exigit Sum in captiuitate de meor sum vmail' hos
tiu vrgeor Nõne multo et forti stipatus milite melius sedeo
Loquetur p̄nceps romanq̄ amit sua voluntate ruiglubz pbi
tor esse no largitor Recepit et magnifice attenti mea cu
lubuit et quatu decreuit Prepue bene de me merit daze q̄
fuerit Sinut erg̃ a maioribz debitū rite expetit obsequiu
sic a maioribz meritu iustitie expendit beneficiu sine
quo alibi a diuis p̄tribus meis greptu suam more ruibz
vicis rite negaze orbemq̄ mes mitrentu letam no facem
Sed merito no iusta iniuste petenti tuetur iuste negant hec
dicēs et no sine q̄ digna mente indignabuntq̄ sromē ter
minas gtriuit

POsito quibusdam exercitu stantibz mgrentibz ab hys q̄
missi fuerat an plura duc vellet pauli sp̄ delubantes
ni dolo respondent sē ius ea que audierat gaudebz suis re

ferze et tue demu ex consilio ad principem redie nelle sic accep
to comeatu a curia egredientes ad urbe cu festinacie reuthe
rex dolu psenaes q fulendu sup hor negoco prem sud ha
manu pontifice decrint Cu ille romane plebis filii adhuc
melius experies versuria Cognostes eu in dolo eos venisse
et in dolo redisse Sed de nos admirate clemetia dirent
Comphenda sapietes mastura sua puenie eos potereme v
sutas insidias q atuato gentur pmittant fortes et gnati de
egrin iuenes qui ecliam bti p. Leonine ex occupet arx
in psidys equites urd ubi sud qui eos cognita volitate ad
patrm admittet pterea octauianu cardinale pbrm qu
de nobilissimo zono destrat sagrime fidelissimu tuu eis
adiungem Dicq fetu est et iugulare prima nocte pene usq
ad mille armatoq equitu electissimi equites iuenes sumo
ex diluculo Leonine intrates urbem ecliam bti p. ne pblm
et igdus occupata obsuat redent ad arce nucy her leta rep
tantes ...

Dole orto tis facta iam prima hora predicte cu curonab
et dedicte sumo pontifice Adriano cuius admirat in ig
dibus ysto lante rex cast iuenes armatoq cu suis p declue
mont gaudy descendes ea porta qua aurea vocat Leonine
urbem in qua bti p. ecliam sita nosit intrint radens milite
tam armoz fulendore fulgente tam ordinis integritate de
cent incedente ut rete de illo dici posset debitus ut castre
acies ordinata Et illud machab refulsit sol in clypeos au
et rfulen motes ab eis Hoc princeps ad igdus ecclie bti p.
venes a sumo pontifice honorifice susceptus ac usq ad con
fessione deductus est Deinde celebrat ab rpo papa missa
solepnis armato stipatus rege milite cu bu ductor debita
impery corona accepit Anno regni sui octo mense sumy kal'
iuly iul' cuct qui adezat cu magna letitia acclamantibs
Deu sup tam ghos gli fiantibs suterem a suis pnis qui
nis castrud excrescency ab urbe Leonina usq ad mare ssi rpi
extendit orbis ne a frente pplo celebritat hug rotunditas
mitempi posset fluabat pacet ombo imperator cu corona glo
equid in sidens faleram et retro pedes tumtibo p camp pta
qua intrarat egressus ad tabnacula i rpis mure ad hetebat
deuti rono pontifice mpulacq qd unio ecclie hebat emanete

Qvm hec agent romanus ppl'us cū senatorib⁹ suis in capitolio quenerat audientes ḡo impatorē sine sua dd
stipulatōe corona impij accepisse in furore versi rd in
petu magno tinsent ac usq; ad cestia bri p̄ furtēdes ꝙ
ex senatorib⁹ qui zemā erat in ppā sat' strid cetia neq;
no timuerut Clamor attollit audiens her impator milite
ex estus magtudine sitiq; ac labore defatigatos cecidisse in
pente armatis ubiq; festinabat eo amplius quo timebat furo
tem pplm̄ in romanū pontifice cardinales ex reuisse pugn̄
gsturum ex una pte urbis castra Crescentij tū romanus ex
alto latere urbis pistina cū tiburtinis Videns hec istos
hos versus castra pelle hec hos illos ad ponte usq; eo
pellere adnitabant' nec qd' a Castro Crescentij sagittarū
ictibus seu iaculoz nō ledant' speculis mulieribus cuncta que
in spectaculū stabat suis ut agut adhortantibus ne ppt̄ inerti
plebis temeritatē tam ordinatū equitū de suis ab hys qui
in acie erat pdiret modis fugiebant' Dubia itaq; sorte du
dum ab utrisq; detrahetur romam tandē attrescitate no sen
tes cede corrutur Cernēs nros tā immanit' quā audacter
romanos cedendo sternē sternendo cedē ac si dicat Accipe
mee roma p̄ aureo azabico teutonicū ferrū hoc est primū
quā tibi princeps tuus p̄ tua offert corona Sic emit' a
fame imperiū Hec tua tibi a principe tuo redent' gnerata
tibi p̄stant' incunabula Plus hoc a decima pene diei hora us
ad noctē protractū est Cesi fuerut ibi ul' ix thybertī mesti
pene mille capti ferme d̄ tū fugiati innumi cetī in fuga p̄si
uno tm̄ ex nr̄is nisu dicto citius uno capto plg eni nros
intempes celi estus ex illo in tempe magnime acta urbe
innocentior quā romanos lede potant arma premeps rapuisse alnabe quo
Finito tam magnifico triumpho impator ad castra redyt
ubi ex et se et suos fessa lectulis decumbentibus nocturna
nocte illa gēnt alia duc cū mercatu a cunctis annuerat
hre no posset laborante cibor' media milite ad superiora duc'
ac paulisper ad campi planitie predens tentoria locauit
Demic urbē monte fratrem in quo btm Siluestrū olim ps
cuncti fugiente tradut latuisse thybertm insuades in gdam
valle campi viriditate amena eqdā amnis cursu gspicua vo

longe a ciuitate thybuzto. nullis tam crebis laborib⁹ defa
tigatis aliquit per quietis permisit. Deducebat toti ecclie et
precipue romane vrbis pontifici et imperatori venerabile aptor
petri et pauli festa. Ea gr̃a dum missam ppa Adriano celebrante
Imperator coronatus traditur Romanor⁹ pontifici⁹ mos missas
solempnia ritus⁹ qui fortasse ni cōsuetudo romanis hanc
sagrime fuderat abolisse allegatis⁹ vsum eo gr̃a miles
ppio principi militias eius gr̃a obedientie aspectus non plu
cent hostes imperij et ecclie diuinaq; sagwine gr̃a fundens
mare tam polo qua foro fori nō homicida gr̃a videx assiemis
inde castra moues mt̃ vrbem et tusculanū resedit Iam
tempꝰ imminebat quo canis ad morbidū pede ociosus micas
exigere debezet vicinis stagnis cauernosis gr̃a ac vinosis
circa vrbē locis tristibꝰ cōpentibꝰ et exhalentibꝰ nebulis
totus vicinus aer ceassat aer ad hauriendū mortalibꝰ letifer
ac pestifer vrgebat hoc modo in vrbe ciuis hoc tre
ad montana cōsuetus fugere ni castra miles tam⁹ consuetus
aeris intemperie Hec dubiū qd ciuis ad obediendū pontifici
ad dedicandū principi suo dimisset si miles extra tantū modo
pati potuisset Vnd minuere hanc edi corruptionem
morbos grauissimos nocentibꝰ, princeps doles ac moles
suis gr̃a tantū more gerens ad vicina montana trasire
cogit tabernacula tragit primū ascendit appennino sup
Nare fluuiū de quo Lucanꝰ Sulphureas Nare albus tento
ria fixit era thybuztū a Romano pontifice eluctat sibi capti
uis diuisas Ibi p aliquot dies manes decreto gr̃a dentis
consilio coruptū quē habebat aerem fumosq; spellere
dum exercitu gratia potuit recauit de cuezsione spoleti
Retractat sibi aliquot diebus cū fodrū a vicinis cuncta et
castellis et oppidis exquireretur Spoletanū indignatꝰ
princeps meruerat Quippe cū pcauerat cū dece tract liberand
facti esset de nocey pte defraudandū pte flāmā monetā dād
adauxit huic indignatois cumulū qd Guidone comite regno
mēto quereta inter oēs tuscie pceres opulentiore de spulia
ni legatoꝝ Imperator ad vrbē redie edente ni sua cuitate
hospitatū gr̃a prehendē captuꝝ tenē ausi fuerit Ed gr̃a hys
peyus erat precepto principis cū elayazi iubent⁹ trepidauit

impator ꝙ plus de captiuit̃e proxer sui qua defendacon pe
trahe motus ni Spoletanos ẽ stulit acriꝰ Ibi maxor am
bitu altissmaꝝ ꝙ turcia numinue multitudine no ptenti
ẽ muros cũ fradibulazys et sagittazys egregie obtinere
pncipi putantes quos poterat pcutiebat et quos potãt fi
gebat Videns hoc pncipe ludus ayt hic puerox no viros
videtur geritare dixit suos ꝙ fortit̃ in aduersarios ruit ubz
cuo sine mora facto vallox ꝙ obstaculis tamq̃ plane ex
pellendis animox magnitudine ẽ̃issimis reductis Spoleta
ni aliquadiu viriliter resistentes cedere cogunt Vbis refugio
se recipe volentibz miles qui a tergo imminebat simul recipit
fortuna unaqueq virtute Ciuitas deprecdm datur et anteq̃
asportad vsui homi ꝓfutura possent a quoda apposito ignis
grinatur Cuncti qui fortiu flamaq̃ effuge potant in vicini
montis sumitate vitã tantu spantes se recepisse putant
latur ꝙ fluctus iste a tam ustq̃ ad nouã Nullus illa ni greca
toxe puratus pncipe strenuor nullq̃ nec ꝙ paxus miles ad
sumenda arma pmptor nullq̃ ad pugnox exercitatiox nec
ductor eo patior Demiss ea ex pte qua maxor ecclie pon
tificalem sedẽ versus ex gregio mont̃ imminebat ubior cunctas
videbatur ipe non plus suos ad assultu adhortacon urgebat
unus cogebat Verũ ex alys exempla pbens no sine maxo
periculo monte in qui sua pdicti ascendẽs ea intrepit delegatꝰ t mittit̃ venit̃ t
Transacto Spoletanox exercitio pncipe ea uorte ibi vi- quos ingressus ceperat
tor emansit postera die ex qd ex adustione cadaver
tonũ in vicino corruptus aer pestilenciale generaret odore
adppxima exercitui instituit loca Duobz diebz ibi manẽs
dom cum essent in vsus exercitus no minox Spoletanox
cedẽt spolia Po hec ad maritima adriatici equoꝛ loca p
cedit exercitus Ibi in confinys anchone impator castra ponẽs
paleologu qd nos vetem simone duce possimus nobilissimũ
greciox regulis ꝙ sagacis preze et maxodoxũ egregie virtu
te pte pncipis sui Constantinopolitanam venientes munerib̃ no
ua defentes obuios habuit Quibz audit tanq̃ ꝙ vie cognita
ꝙ aliquot dies seu detinuit Demũ accepto pncipis qui cũ ipo
erat consilio Eurebaldu Corbeiese sil et Otabulense abbate rega
le virũ pdente ac m cuius mãg in gria legationis ipius ad regie vrb
pncipe fuerunt destinat

dzuo expules apulie tra sua reperent

Int hec princeps capue Andreas apulie comes cetuq; eius
premere expules campania et apulia cū legatoñ imperator
migdentes cuitates castella ceteraq; olim hebant munici
pia sine contradictoñ recipere acrolio terre patriarchq; imperato
rue stagio nobilibus et principibus dñi tñ precipuq; maio
ribus qb de exercitu gsulsus placuit ad metiendos eor agros
ut ni apulia destenderet laborant Vñ ex candescente ampliq
m estatis ignis rabie vnoq; alijsq; rsidus qui estus feruor
et aeris intemperie cōzupcionē no sentirent fuerat qb de cuitatū
castellor oppidor expugnatoq; pluribus no nullis extinct no
sine cordis amaritudine ad tñsalpina redire coegit. Cunctis vbi singli
Igitur signis dato cuiq; ad priam exeundi libertas gradū redeuntes
fiebant alij nauces p Adriaticū equor ac insula qua modo
Venecia dicit ad ppria deiuxit Inter hos primates fuit pegnus
aquilej patriarcha Eberhardus episcopus bamberchen Bertholdus comes
henricus Lazemanor duo Adalbertus stirpis marchio Alij ad
occidentales ptes longo itinere domum p Campaniā montē Jouis
ualle Mortarine tñsituri carpebat iter Camplures adhuc im
peratori adherebat. de dolo beatissimi ad petrum sepe adhesum

Fruebamur itaq; victor inclitus triumphator ad ancone ciu
tatem castr metatis p Senegallia vbi Senones gallos
olim romam via isse autumat fama et vmulam tñstenos appe
nnino tñsmenso in plano vlteriorē ytalie iuxta lū benedicti
amnibus nauibq; Eridano ad capestria principia mensis Septembr
est aut antiqua Veronensiū consuetudo et quasi a longinquo im
peratori vtile priuilegio ut princeps cōmorē seu ad urbem ex
tñsalpinis ptibq; venientes seu inde redeuntes ne p ipsor cuitē
veniendo depopulacōi subiaceat p. uti esse sursum a cuitate
p pontē nauibq; ab eis facto ad esam tñsiri sicut hinc more Vero
nenses fraudulenter statim pontem quem ex nauibq; fecerat h ex liga
mentis tenaciss tam debile ut potius inutilitida qua ponte dicēs
alio inde quēto principi vsi fuerat de superioribus cui anis annus
ptibus validus ligneus strues in plures discessarat fustes Cuius p
hunc rei ignaui deceptus milites idest ut paucis aliis ps tñsiret
altera pontis p hec dyabolica machinamenta diruptis remanet
ipi in altero vexarent incidunt inquit nisi scripturā in fouea
qua fecerat Denique multi dei seruuli principis exercitus ps sup
videns fetum est ut et miles pinlosi sine damno tamē tñsiret
et pdicte strues supuenientes pontis diruto quosq; ex hostibus qui

hanc sup chronum esse dit inde p plana ytalia tñsmissa mixta

veronenses fuerunt

exercitu subsecuti fuerat eodem quo venerat meatu reuti se
parantes inripent. Qui mox omnes sunt traditores truncati
sub ea nocte fessis laboribus in urbem recedit miles.

Hanc in rupium cuti fauces montibus sapiis fortissimi
pe in declive expos in accessibile obstaculus iam optebat p desubtus illud exercitus trisree. Status est cui ibi natura
locor. Ex una pte labitur athesa fluuius inuadabilis ex alia
pcipita mont. preruptia via strangit et vix semitis arctissima
patebat. In hac arce quida albico nobili veronesiu equite auctor
latrunculor. pdandi causa quolanerat multitudo equitu aduen
tante exercitu q̃dam ex eis qui ea die qua athesa trãsmissa est
trãsree expectabant pacifice ex industri dolo angustias a latribus
trãspedare permittit. Venientibus sequti luce alios latrones ad
saltu inuolues uicerunt trãsiucandi facultate pedunt. principe
ea lare non poterat. Erat adhuc in comitatu eo duo Veronesiu
rium illustres equites qui cu ad urbem pfecti ac inde ulti ad
eadem loca fuerat. Barsabanes et Ysaac hos pncipe ad
dictos latrones destinados puenit. Vt una gnerato eorum
suor. consilio a repta factione desisterent malicia. Illi eos nec
audire sinibus appellere imperator iussu alios eo destinat il
los ab incepto desiste iubet. At illi in primari obstinatione sua
remanentes lapides itidem iactare tepere dentes imperatorem
nullum ibi trãsitum nisi a singulis equitibus solita uti equi
berent et nisi no modica pecunia a principe audires. Het im
perator dura est mgt. Her condicio duci est. Latrorii principe
tributu pstitue. Aliud facere quo se uertel fluuie transuadaret
At ad trãsuadandu aptus natura remedio no erat ingenio trãs
uer. pons dirutus fuit riuitate uersus descendi. Ex et ibi mos
ad flumen se strengens clausura fecerat qua veronesiu ad ia
obstabat. ad eo sueta poteu uictutu se uexit. nsignia optebat
eis qualiuis pdam arcem expugnad ingenio. iubet sarcinas
deponi tentoria igi erigi ac si eadem ibi nocte pernda foret ta
bernacula. Nec erat tamen pene nobis adidente uestibulo tot de
uersis pcubus labor. nostru gsumacon. Nec habuit. Quis suos
alloquies ac si illo Virgiliano utebat. O socy nec ignptes sumy
aut labor. O passi grauora dabit deus his quoq finem. forsan
et hec olim meminisse iuuabit. Omes arma iubet. Dein vocato
barsabano et ysaac de loco siti quo se operiri posset via in
genio sollerter inquirendo edoceri petit. At illi Cernis eam que

super arce dependet rupe eminencia sua terribile confragosis saxorumq; asperitate quasi inaccessibile illam ni si foret ab eis obsuetus si incauti perpe potest q̄ postid tenebis hec mora mittitur cū othone vexillifero quasi ex ti electissimi iuuenes armati illi p demia pluuiaq; et montiū vocauia et confragosa aliud aliud tandem nō multo sudore ad p dicta pueniūt rupis cū dum quasi fessos absq; illud astendenti aditu nullū offerret cuncta alius ut scuta dorso leuet alius ad erigendū genitorē humeros gibet post hoc de hastis furentes scalam iam quabantur ad modū hac naturali vt ita dicam scala armatq; eques cuncti ad summitate pueniūt rupis ex
cepit ab othone imperator vexillū qd ab eo primus latenti gestabat hac signo tanq; victoria psagente clamor et cantus adtollit exercitus qui in valle manebat ad assultū pariter latrunculi hostes incauti putabat eū pdeam rupem tuti moribus inimicabilem sibi amicabilem quid foret ipse q ex inferis et supernis vexerūt loci de statu corripuit fugamq; molitur hostis fuge locus nō erat cuncteq; eū ex eis propriis psidio se cōmittere ex collisione timent saxoꝝ confractus membratim q; distractus aliquid ad sibi pueniret animam in manū ponebat tanta erat saxi eminencia tanta fuit hyspidis rupis scabrosa malicia quid quid vno ut ayunt solo qui cuncteq; hostes abstensus deuitestes mortem euasit ceteri omnes obrecusatore rei cū altius capti ac ad supplicium restabat erat pene omnes qui deprehensi in vinculis tenebant e questri ordinis p sentiat quid poterit vnc precipi ad patibulum supplicia adiudicat vnq ex eis mihi audi imperator nobilissime mihi mi hoc sine Gallus ego nacion sum no longobardus ordine quā vis pauper eques q dicor liber casu no industria hyspalensis tumultu adductus p fe serenda familiare rei pecunia promisse se ductores me ad loca talia ubi mea elongari posset copia credidi miser cessi credulus ductus sū ab amicis et seductus ad hec infortuna cuius cū ni quo q mortaliū tam perpetrande mentis esset insanie tam furens animi ex spectaret audacia cuius a pd dicente hac suo principi verbis et orbis domatori mentis crederet insidias pro principe pro misero patre mihabuit seducto huic soli imperatori gloriosus de ceteris mbrat simul expendit decreuit hoc a tui pro pena imperio ut simul cremibus simulator apposite legis supplicio genitores plecteret Dicq; finem est Non illis vinc remus p sunt mitra qua p vita redimenda p mittebat precamina a despecto iudice patibulo

in ratu

appensi sut. Ceteri omes qui pre declina montis dissipati iacebat
ut eunte eñ semitis temeritate siue pterent dominicta in ipa
via in annulos acti fuerut aut dicit quat quidam
Princeps tñsiit hyis locor angustijs ipm tamen cautu
pcaulis nocte illa in tridentinor territorio castr letus locat
Deinde p tridentu vallemq tridentina tñsiens ad Sanssamu
usq puenit hec villa in terminis vtalie bauwarie posita
Duce vnu atq ad uehendu ad exteras regiones natiuate nozis
um trit inde vnulq se ad pa dispergentib domicilia p breuemo
ram tre agens ad bauwarie planicie eodem fere die quo inde
egressus fuerat tempe vertente anno redyt. Finis illius expedicionis
Et de expedicionis illius pressu et puentu pauca de mlt
emarrasse sufficiat. Nec enī cuncta ibi forte gesta a nob
ea ordinis integritate stilq; urbanitate dici potuit ac si oculis
meis illa vidissem. Nam antiquor nos fuisse ĩditur ut illi
qui res vias aut gesta fuerut sensibq; perpetrat caudq; strep
tores existeret. Vnde et hystoria ab hysteron qd in greco vide
sonat appellari cōsuetit. Tanto enī quisq; est que vidt et audt
plenius edere potuit quanto nullis egens aliena hinc illinc ad in
hystoriā veritat nō tota fecture. Dubie anxius et anxie dubius
Diu mihi sigidem est preceptor animus tamen preces extorcre exanimis
ad alterū pendere arbitriū. Imperat patruum suum patrui adhuc sigismundi ducis
Saxonie
Igitur consumato feliciat vie labore princeps ad familiaia re
means domicilia illustre in qnio fratrispouerfud patruus
suus henricus dux ut ei de tñsactor hereda ad alios henricos
qui iam ut dictū est ducatu bauwarie indito principū obtinuerat
psuaderet. Cui dū ille tue non adquiesceret vterq; diem alius
quo eū sup eodem negocio p internuncios quereret in bauwaria
versus confinia bohemor cōstituit. Ecce princeps venies
Labislaus ducē bohemie Albertū marchionē Saxonie herma
nū palatinū comite reni cū alijs viris magnis obuios habuit
Tantus etiā eos qui ve maresciat ob pacē pcessor magnificētia
muniserat metq; ut omes ultro venirent et quibz familiaritat
eius gram obsequio ostenderet nimiū. Cū autem ecc gratis stu
pozem maxime factoru eius medzia eo legat Veronensiū
pendi pt ip in premio deo largiente ptemius dicendu erit.
Et cū multis modis ad tñsigendū nos qui mediatores ibi vice
fungebam opam daremq; infecto adhuc negocio nisi alumni ab
nunce sepati sut.

Cuius ad Rat henrico q impetrat tamen
ducatu bauwarie
Z de controuersia nū magnatū archiepor
Z treuerensis palatini

Post hec mediante octobres imperator Ratisponā noctis
ducatus metropolim urbā celebratus rūgēturc hēns
ferum hemerici henrici duc filiū in possionē eiusd ducatus
intendū hec ciuitas sita Danubiū qui bng teut fimos[issimos]
fluiūs in europa a cosmographis dicitur eo ea pte quo pdicto
annis duo nauigabilia regino scz et naba illabunde fluuia
posita eo p ratibs optima bona sit etc ul a ponendo ibi rates
Ratisbona ul' Ratisponā dicat bauwarez quonda regnū mod
ducū sedes venerāt ad eam urbā dnoldus magūtin archi
epūs et pdictus hermānus rem palatin comes vtrq de alto
progenian facietes dnicq nanctē in ytalia pncipē totā pene
cis alpinū imperiū sedicoibs motū fezzo flamma publice p
egressionibs tirbant absentia sui senset ppulis ut quos hys
duo pncipes tanto ad nocendū efficaciores quanto fortiores
erāt pene regni p vnciā et paruc magnitine ciuitat nobile
terziborū preda cede et incendys maculauerūt qui sedente
ibi in publico cōsistorio imperatore iam sepe notatis hemerici
ducis possionē suam patruiq suoriū recepit sedem tam et pres
bauwarie hominū et sacīmeto sibi obligant et cunctis non stud
uacuēto p se ne vllam vacillandi zpbatem hrent vadbg assumit
Impetū ibi hartwicus qui nouit p electionē oleri et pli me
tropolitanq sui gsecutq pontificū cuiusd tūc attemperat
regalia sūdem que imō vonies aurie nulli epōrū nullis antiqua
de manu pncipis suscipiant' tradi licet, ne hmōi rei ne scīmus imp
meditate morādi adhuc in ytalia pncipe tēdiderat, ob ea ni tā
positus dū et fetm infirmā qualitate ne facti defendē nequit
composite meuerit hoīa Ceteri quoq qui ab eo suste pcedat
quinq impia sua ydiotā et sexte m plus hic nmq ne cōsimili
pena dignant' te cui lex curie quo si quisquā de ordine pri
cipū primarie sui rei maxīes cōpositoīs ppulue cogat' centū
librarū debitor existat, ceteri minor ordinis vero sine sint inge
nui sine liberi ul' ministri detrem
Ad eandē aūtā epūs Veronens a pl'o suo ad imperatore destina
tus venit heius seū dictos duos equites barbarum et y
suū cui in pncie pncipe admissū fuisse inq Inteps gl'osissime
fidelissimi tui Veronēses ad tuā nos destinauerūt magnificentia
neq eni ego qui eidem tuo qua indigno epūs voroe preuis hac
legatoīs suscipe dom ambo in manore ecclia gregat tuinq ad deo
teste ea que ore pferebat corde se tenē vnanimit asserēt Denq

dñs ibi ratisponey
epūs nigrū pncipē
edocuit

credendū nō est ꝓlīū animo stare ꝓstantē ceruū habidamera
pollente pastore aīaz suaz deceptoīs sue baculum fatē
aliud inuenīe potant Fraudis ydoneioze uīsu ꝓtezea hy nī
colligē uītī sut quoꝝ tu fidem ni negocys fortitudīe ni ꝓ
lys ꝓxima tua exptus es expeditōne Credē gō dnē credē quo
dīus ꝓlus tuus Veroneūs tuus peculiar est plus tibi tam
quā duo et ītpator suo simul fidelit deuotissimo et deuote
fidelissimo audierūt dum p eoīū fines tuū rees quoſ latro
culos angustias vazu obstuare iussos fuisse cognouerūt et
te cosdem debita mādatōne ꝓmisse audiūt hec Verona et
letata est nō reputat suos ciues maiestat tue insidiatores
absit ut suos tuos ꝓtet qui latēmo uiserunt audiūt tue
sum vnd nō medeberet audiūt huius te rei suspitoz de tua
hre cuitate ad hoc missi sumo Cuncūq hoc tue ni simua
ꝛzemtati renūiator fuit Verona felicitate laudus delatoze
tuum stras nō cognitoze Quicquid nō sacīmento fidelitat
tibi obligata est Verona Quicquid cū ab ea recedēs ni tua no
ēmansit grā offendit ne sub hoc fidei pallio ꝓfidꝫ ꝓtend
Verona principē que hoc nō ledere nō solet equale vīs ne
amplius Di hys eccē nō placet allegationū ronibz excusat
st sup hoc facto Verona fama purgate innocentia ꝓbate u
dicio curie ꝓata est coꝝ tue maiestat excellentia Recipiat
ergo bonus ꝓnceps deuoti ꝓli sui purgatoꝝ imoderate et co
ueztat indignari sue aculeos cōtē mediolanēsiū et cōnoꝝ
superbiam hac legatōne accepta ītpator cū principibz q silū
rap postea sicut cognouīs ni gream ceptū est Verona stam
et magnā pecunia dedit militā qua hre posset cōtē medio
lanenses duce sacīmento frenauit

Inde ad ꝓtas zeri st gferens ꝓxīū natale dīi' uocmare
celebrauit ea nauiz regio qua tenus nobilissima fluuiz
ex treū Europe notatissimoꝝ vicoꝝ fluuioꝝ unuz mīscat
ex dua ripa gallie ex altera germanie limes ni frumēto et
vino opima venatōnibz et pistacnibz copiosa habet cui ex
parte gallie vicinū Vosagū et dedemia ex pte germanie sil
nas nō mediocres barbara adhuc horda retines ni tīsalpinus
manetes ꝓtipes dilectissime suare pt Ad hec aliud Arnold
magnutio archiepus et hermanno comes palatinus venetes de
hoc gl abnte ꝓncipe terzā illa ut sup dctm est preda et medio

g̃ſuenidne factū eſt ut Gwillelmus qui dicebat puer hug
ex pte pedis g̃ sagwineus Conradi verb duc Sroleꝛ filius verꝰ
ſuam dum admitteret illa in p̃uincia hred̃ suo ſcaude suoꝝ
rebus hūdnis exempto Reynaldo. Comite mrc hēditarie
dominū reſſit dem̃ eſt hoc ſub henrico vto ſcō Lothario ſtō
Vid ſdictus comes nimis illustre g̃ſus erat cū hūi lenis
et ex nimia lenitate ēmissis curiis p̃ncipē adire negligeꝫ
ex quo factū eſt ut indignarent motus p̃nceps p̃dictā tram
Conrado duci concedet sicꝫ vīꝫ vicina ſibi vendicaret loca
longa uiaꝫ grestatiōn nī tm̃ ut et in campo g̃ſſu publico
ab eis pugnaret pene uſꝫ in p̃ntiarꝫ deductu eſt hec cont̄
uersia Dom̃o r̃eente ab ĩpatore ſicut supradictū eſt tenore
decaſa eſt Ecclſus p̃dicti Conradi filius in negocy tñ factom
treꝫ ciuitates mrc Leucū et Montē leonis Ioſuma ex gemmā etiā
acep̃t ceteꝝ omnibꝰ ĩpatricī relict̄ retendit etiā hec p̃uincia
pene a basilea id̃ eſt a caſtro qđ mons Eliardi vocat̄ uſꝫ ad
Sabaram fluuiū Ex quo Lucano hr vada lugnezuī ſparet uſq
heus dnatiū ſuo cum tram que pene p̃uincia vocatur et
ab eo fluuiꝰ porrigit̄ uſꝫ ad ea loca qua Rhodanus mari
r̃capitur et Vocabulū ciuitas ſua eſt Ac Reynaldus iſte Ry
chenis Lotharingiorꝫ duc filia ducis ab ea tm̃ hanc
puellā ſuſtep̃t ꝓpatꝰ no multo post mortuo ſdm̃ p̃dictū
nouo torius tre ſue heredem ēligit Cuia ĩpator ut ei
ſum eſt in medio ſ̃ctus non ſolū burgundiā ſ̃ et ꝓ
uinciā ĩpio iam diu alienatas ſub vocabulo titulo ut p̃dictū
pleno directure familiaret̄ poſſidē cepit Ac cum circa Rhe
baldus Corbeyenſis abbas a gręcia redeū venit ſua legati
onis ꝓcoꝝ qui cū eo ad ĩpatorē destinati fuerat ap̃t Lugduū
velut̄ p̃dicē p̃ncipē no admittebant Cuius rei tres hec fuit
Cū ab eis arcta dimona teneſſet treſ quas dē ſigillo ſuo clau
ſas p̃ ſuccessorē acceperat git̄ redeūte ad tm̃ alpinū p̃ncipē
Greci Campaniā ſū et apud nigdunū duces ex ĩperialibus
locis maritima ſibi a p̃ncipe cessa fuiſſe loca reclamitant Sicꝫ
indigenas quoſ̃ no ſolū auctē ĩpatore tendo ſ̃ et auro cor
rumpendo tota p̃uincia ad ſua dicioꝫ inclinat̄ Inde barcū uſꝫ p
cedentes arcē cepit ubi Gwillelmū p̃sidia ponēs eam expugnat
Mortuus fuit ibi Paleologus et ad tra ſua Ingeranus adiuuabant

non solu exulu videlicz principis Capuani andree comit alio
qz ppi nomis terras suas receperant auxilio Ded et hudbert Ca
nulensis eodam comit magna de tra illa vizi que peramena sibi
allegetat pterea totus pene pplus in ciuitatibz oppidoqz manes
eo qd iam dm Guilhelmu patre qz sui hoperz thyranni de pmerebat
tamqua de ingo tam grauis liberas optatus illis adhezebat Diffa
mabat no solu p vanas ronones sed ad nos usqz rumor pueni
Guilhelmu nec vita finisse ul ex vi morboz sensit actu sisse
greccos iam omes illas possidere provincias audiunt her premeqz
indignatoz qz motus osultubat diutissime an patri liberi qui
ex parte principis sui Manuel aduenerat pncie sue admittend
nel tamen sua traditores primes ul ptemptibilit fraudare redeudi
acceptu foret Tandem quorundam inclinato precibus audiencia eis
pstare disponit et ob hoc dies eis in Nouo castro mense Iulio p
strebatur spe vd quibus Guilhelmu odizet violes tri impy im
minutes thyrannica hoperz arbe vsurpatos ab exter exhi hoc
diosom illo iuxta sedat sitem multo tamen pg secreto cognoscit Guil
helmu filios grece et apulia et calabria exe esse gsilium mutu
et ad coppestendi mediolanes sui gumacia ad nia conuenire Vi eius
tale strepitu ad pncipes destinatu nouerit F. dei gra Romanoz
impator semp augustus Dilecto patruo suo O. fres imperii spo
sedam suam et ome bonu Quia diuina prudente clemencia orbis
et orbis gubinacula tenemus nec diuinis cultus rez et turres pones
tpis sacro impio et diuine rei pub te consule debemus Cu em ea que
vtere sitat causa instituta fuit tessante neccitate exsize debeant
expedicom qua pene Wetzebuzen ppt mansione greco in apu
lia iuxta prepnmus po fuga eoz et terere et pncipib relaxando
ut ad alia imperij negocia imprioz eos mmere possimus
Vni quia mediolanes sui superbia iam dui cap cont rebellio exer
imperii et nos sua fortitudi italia tota subiecte ul sibi inti
subiugaze dominio ne tanta psumpcois ideo tempe pualeat nel
gliam nram plebs impia vsurpaze nel tyrannizare valeat fuere cassio
vicelit oriri et ad destructiom illoz ome robur imperij excitare
interdum Eo indies vehit pncipu expedire cont mediolanu ad pcia
penthec usqz ad annu inchoata et inditum qua intime rogates et p
tpietes ipius ad ea ubiq paganda a vigilia penthec ad annu
vlme nob indubitant octras Cetus qz nr te nr alioz pncipu inoz
monte appenninu tn size coegimus [illegible]

Lege Imperator ad
principes de mediola
nen

Mediolanen indigne et exemplar hoc

Ottinz princeps ad tñ sabinu redieno sunt franc pnia sua
pnce reddidit se ytalis abnda ptraxt flam no solu apulia
et campania huiz mali ut on sum est pncipes sint ꝑ et olim
ytalia abnegam sm suos pncipes nimiis ad hoc turbone ce
no potuit chedrolanenses sedem mox redificata terdona pa
pchisiu renouat bellu dupbo sup tyrnio fabricat pontibus
fines corr reciput oppida quos vmgenu ubi multi ce ipos
simul cu marchione Guilhelmo fuerut obsidione vallat
ac tandem arctato se ad dedicoem rodetos pene obsides dare
compulit Sed ad dnas nimiu pacis condicoes audissent rursꝫ
rebellare temptabat papienses Igit mediolanenses ꝑ pontes ꝙs
ferorat trusmeantes limellu redificat tota pene territoria
papiensiu reidebat depopulant. 7. de statu ecclesie colonensis et eleccione
Ad tempestate defuncto ut dctm est Arnoldo colonensi archi
epo cetus illa ad electoiu faciendu quenuis gravissime
pisa est pposit et Abbatibo Gerardu tuitiensem pposituu minore
vero cetue transiit qui huc tempore pposito et decano cazebat
Fredericu Adolfi comitis filiu cui ptribo tragꝫ imperatore mese
Iulio in Roncalio castro vbi greci eius maiestati pstandi erant
morate utpote steptes cum sua pncipi onustos venit. d'morte bonay et legati
Quo longe ante hec tpa grecoꝝ pncipes cu Bonano gt vngaros
copias mittes magnu sui detrimentu accepto cetu mtm
ut et Borcinus quidam qui venat cumano qui et stuta sa
gitta trusfixus interiit ea ppt pditi mercy ubi solu ad fre
mundu remissu ad imperatore venerat ꝑ ecc ad vindicanda
suam de vngaris iniuria pncipes murmur in vtrosꝙ strepitu fuit
tam et imperator alia sibi ut dictu est in memoriu inserat
et expedito cons vngaros postulabat eni primo die septembre
frezi tam relegit ordinaꝝ non potuit admittit tñ cuius gressum
scripta recapiuntur agnitꝫ gr nu eas Stephano Capitio impe
p que princeps de illius pncipe voluntate amplius cognoscat ꝑ
ea greciis dicta huc teneat locu. d'contentione colonien. cleri coram principe
Proceduit colonienses aduocatus exposuit de sua vtriusq e
lectione p triduu coram pncipe de certat et coram. Quam
pncipes vtrorumq audit allegacoibo consilio et iudicio quos seu
debat eporu aliorumꝫ pncipu pdicta causa ad curia Ratispon
ubi consilium pterminanda duoꝝ duces lite publicad debuit pducenda
decreuit igitur mediante iam septembre pncipes Ratispone guenmt

ac p aliquot dies primam impator pstolantur Dehinc pn
apē patrio suo imperio ꝯcurrente manebat em ille pene
ad duo teutonica miliaria sub papilionibꝫ quiet ꝙz procerib⁹
viris ꝙz magnis autoritatibus consiliū quadam diu prece
retentū celebr̄ publicatū est Erat aut hec summa ut regio
gozdie hemericus maior natu ducatū bauwarie septem per
vexilla impatori assignauit Quibꝫ mdcr traditis ille duobꝫ
ex vexillis marchia orientale ad comitatibꝫ ad eam ex an
tiquo principibus reddidit Et inde de eadem marchia ni pre
dict comitatibꝫ quos tres dicut undecim principū ducatū fecit
eum ꝙz non solū sibi sed et nepoti ex duobꝫ vexillis tradit
Ne ue imposterꝝ ab antiquo antecessoꝝ suoꝝ successꝝ mutari
posset aut infringi priuilegio suo confirmauit De satisfactione duor
Acta sunt hec anno regni ludi toto imperij sui xx ad ann duor
tatem inuicta quod optauerat nil patrauit et amicicie
sui filii turbata sine sanguinis effusione controuersia letus
redyt ac statim sequenti die in publico x̄ sidens q̄ sistorio ne
bambergia ulterius totius regni quiet nimium esset treugā
q̄ primo penther ad annū inuiolabiliter fieri fecit Porro tanta ab ex
die usq; in primā toti tūc sabbato pace inundatas arasset in
perio ut non solū impator et augustus sed et pr̄e pre mee
dicatur fridericus eminere aliqua hec tuscia terminaret
primat sibi utq; de colonensi cecilia utriusq; patribus altaz
electionē eam videlicet que a canonicis mdcr ecclie facta
fuerat validiore iudicans fridericū adolfi comitis filiū
de regalibus inuestit sicq; ēn a romano pontifice q̄ secundo
ad roma misit Tenuit fuit que de tua maiestate hec ue
tute dici posset augustoꝝ optime qb si simul sine indigna
tione insipient estimandi studeant pauoare posset animꝰ
Quare huic seculo opi terminus detur ut ad ea que dicenda
restant tetrico laudi fructus volumin

Explicat liber tus sequit⁹ tus

Ulrich prudentissimus pace et milicia exercitat dnō N
et dnō H. sacri palatij com cancellario alti natalis
R. Dete presumpsi eccliē pfessione canonicā ordine
diaconi licet indigno simul cū intellectu pie pietat
humiliter intuēntis gratiose prestitā et diligent mīstrā
patrē medicinā multi experimenti inuenio humanā vitā
nichil premii nichil stabilitatis hēre hominis velocius fugisse qm
a texente tela scinditur et vita eius velocius umbra a ventis
dissipatur Quod cū multi et magnis clarū sit experimentis ex
pulcre operis pagina sūi nobis exinde pbet dominicū qui ab
huiusce sui seculi miseria vemsti humanis michi data principio ipo
optimitore nō refutata morte puerilis nrē puritatis velud abortiua
et quasi de dni sui manu rapta cuius cassiū pietati serenissimi
et pii imperatoris fomitu fouenda et promouenda gaudent pendi
ergo tam magnis ponderibus deliberatiōis male ponit de rudi
inscitie sinu subire iudicium quā de pfida desidia seu de side
pfidia reddatis tam clari et magni operis michi data dispen
dium palatie materie cepti opus et medietatis pium tumultu in mitē
tatem atq; in oblitionem passus fuisse venie Et vre quidem prudēn
tie potissimum labor iste debatur apud quos exacta fides hystorie
repetitur in pindicamtibus nobis in hac pte diuisa occupatōnis
cure non tam vacat ad scribendum despectos aliis applicare qui
scripti alior ornatum uel debitā laudationi accōmodare studi
um non qd zelus mīstrent sed nitros et virigineos nascentiu
manes auribus colligentes dictorū more pscribē splendique vel
presto fuerunt aut unicuiq; principi obsequiū aut odio eorū qui
boni fuit contra fidē veritā falsa asserunt aliquor pretextus
me bene estimo qui in hys que audiui no passim quorūlibet
relatorū tumultibus sū me ppossus abrumpi nec in hys que p
me cognoui gra premoꝝ seu fauore nec gentis impia addi
Dignus and supioꝝ operis framēta hinc collacōnis cū atrido mēdi
cloquij mgnis eloquio g tulerat venia placatq; tribuat fauor
equidem ip vemie auctor spes est ad exitanda nel minuta ty
rocinia ne du adimplenda superoꝝ auctoꝝ et venabilis pfidie
tam magnifica et copiosam scribendi tubā Dz vehiculo quenare
subi me supat pondus sensus et integra vitas carnis exit gestorū
deo precante exequabit Vos itaq; ambos in hoc ope peritissimos
testes et iudices eligo rogans ut quicquid A me labore sine con
tumelia susceptum et qm zelus ipis tamq; familiares et consty

scriptor mihi fuit siquide corrigendu est ad regula veritat emen
daze siquid parcius supfluue dictu est uel maxime ul supadde qntu
satis est no pigritenu E. etenim zenera nisi vza fretus ope
ac studio sub hoc fraste sucumbeim Fenestra p me oriatus tanti
imperatoz gesta attingere cuius sagacis magnitudine animi et
imperij cu annis gferat etate ubera putet Ita em latet magna
fide p orbem terarum circulut tm aperu pace bellog posset ut
qm res eius legerut no omnes p multoz facta rebus seu im
peratoz attributure.

Ad nato in alemanie ptibus summa prudencia imperato
tota terra illa rara interquietu et diu nig gnta pace agebat
ta de nig pace in germania erat ut uncani horeo terra alia
celu ipm minus mollius gz videbur Imperator aut tanta qui
ete no adorau no ad voluptate illecebras abutebat Indigs
siquide ratus est si exercitatio bellice negotijs animus sine
vblutatibz nimiu p desidiam dissolui paterent

Anno itaq ab marinacon dni a°. c°. lxxj°. mese augusto
cont polanos Pruenetu mouet est aut polonia qua
nos Oclauia nhitant sunt placet qui situs terarum descriptis
notant in fundo septentrionem hens ab occidente ottoram
fluuiu ab oriente oriente Iustulam a septentrione ruthenos
et maze situat a meridie silvas bohemioz et terra vbi ma
turalibz flumamet munitissima naco tam pua ferocitate qua
vicinoz contiguitate genui pene barbaroz et ad oppugnadu
promptissima Aiunt eni eius mare qd illius terre littus alunt
bales esse pruenciar hutatores qui fames tempe famet deuorel
et cu pretius rapiat alijs ideo q nulla possint agricul
tura in quibusdam loc exerce venationibz et moribz dediti sut
Dines aut pyratica exercet et insulas oceanu hyberniq
et brittanniq dacia quoq inquietat licet ni alio littore repiant
Italiu ut. assolet nacionu vicinia no michil atterritat tumquia
de rubiginoso ferro scutie sibi polam affricue Vii nec pruci
pibus suis fidem nr natura proinquis debita muenit vtram
q fuare dt huic expedicio hec eadem fuit Coloslaus Gassnerq
et terauus qui B. nepte Imperatoz filia Leopaldi marchionis
austrie petitus fuerat vxore totam tram tumulo hereditat
tenere debuit maiori natu qui vltimo positum loco nom et
honore duc hente Sed fatibus pud eu ecpalis significe
vxore priecto et ad Conradu Romanu imperij tue principe

Pruenetu ā polones z si
tu tre illius t more
gentis

pfuga pfecto et clement̃ recepto missa ad p̃nodatos thyra
nos rebza legacon̄ ut in pristinū statū foꝛm recipent rex ppe
tuus est duris q̃ exilio usq; ad obitū regis ducatū Duo aut
impatoꝛe fr̃e tenū simiā gubernate patꝛi no mandatū eius
fideꝛpendē ꝓbi impune arbitrabant Cessit vero hys seruo ac
cati fut Nam et alacꝛes spūs et acꝛioꝛe ingenio p̃mispe
vul'explicate manꝛis obtentus dissimulare facinus non sinebat
Interesse siquide ad hec q; nel debitū fidelitatis sac̃mentū offꝛe
nel solui singulis anis tributū quingentoꝛ marcaꝛ pub̃to
erario inferre ꝑ desuenerat talibus q; indicys aperte se ab
impio destituisse et no clanculo ꝑ euidente se rebellionē mol
liꝛ p̃sitebant Impator q; cū magnis copijs polonia q̃ uis
arte et natꝛa ad modū munita ut priores ipes seu inipa
toꝛes vix magna difficultate ad fluuiū oddꝛa puenisset
fretus ope diuina que visibilit exercitui p̃esse clausuras
illoꝛ quas in angustys locꝛ pinsa densitate silue fecerat
et magna uiole rigemo se obstrepebat penetrut et pal' sept'
pnoniatū animo qui ex illa p̃te polonia quasi muꝛo ambit
et pfunditate fui gaudet omes exclud' aditus p̃ces omnes
mediare cū omi exercitu tuo vadant tantū eis omes
tenebat tristitiā desiderio ut aly hac̃do aly quodlibet
instrumeto foꝛs obtulisset so ꝑ nauicula vtendo tristicia
tuo vsq; polonia de tam magnis malo pulsi et vehemẽt
exteriti ei iam ni hoc p̃ces exercitū sui et destructoꝛ tce sup
esse videret quadrus angelico victuaꝛ genꝛe fulmineoꝛ vid
parthoꝛ pelitoꝛ et pomeranoꝛ maximū collegisset exercitū
in pla fuga spem vite constituit ades rōcepti desperatoꝛ
ut ꝑcussa pꝛia patriā suis manibꝰ nitendo nastaret
insup et arces et munitos destrueret int quas munitissima
castra Slogonia videlicꝫ et bitū que ꝓxis ab hoste capta no
fuerat nā a meis ibidem ꝓsidia ponentur ēnumeratis im
patoꝛ fugientes insectꝰ et terroꝛem epi q; vera Goderlam
trisaueres in epatu pozuam puenit totaq; ciuitas et ipe igne et
gladio depꝛlatus est indigne estimabꝰ eis pacē qui in seruos ta
cudeles hostes mutari fuisset Boleslaus dux rebus suis ultimū
fatū terres nimiꝝ cū tota terra ꝓpria q; sua pericula et ꝑe esse ad
miserit cuet barones et ꝓcipes meos tu p̃uncios tui p̃ ꝑcia

quō dux ad dedicō principis venit

ꝑsona gnes multꝫ ꝓcibus multꝫ lacrimis multꝫ quoꝙ ꝓ
missionibꝫ ut sub ugio romane dicōis et in ꝓcam ꝓnceps ec
cipi mereꝫtur postulant Salutare senꝫ consiliū an mtolle
rabile calamitate rebellionis mutare suaꝙ Debe aut dedu
nazi dnōs hmiliores nō em rug m ꝑte fit romanū impiū
impator iam dudū edoctus hac nobilitate parē prosterat
et debellare supbos ꝓnatura subita et adeo data nolens rat
entare victoriā duce ad dedicōm recipiendꝫ decreuit tagꝫ in
ꝓdicto teutonio epatus bosnan tra ꝓtes crescere ꝑfatū dux
pedibꝫ impatoꝛ ꝓuoluto mtrecm ꝓmittit hac tenore mgiz
receptus est ꝓmo iuramt ꝙ se et ꝙ ombus polonys q fe sug
erit ad iquisitiōna rōm impiū fut Expulsus no fuit expulsꝫ
Deinꝺ pollicitꝫ est dare duo mlia marcaꝙ impatoꝛi et ꝓncipib
mille impatrici xx marcas auri rubre et marcas argenti ob
ea negligentia qꝺ ad curiā nō venit nec de terra debita
fidelitate fecerat Securitatē quoq ytalica expedicōm Deinde
securit vt m ꝓxima nat dnī ad curiā magdeburg celebnda
venīe debeꝫ cū udricō et suiaꝙ polonorū et bohemoꝛ sup
dcmoma frēs sui expulsi plenarie rōsuros Quoꝙ iurata
pncipi fidelitate sic mos est et de stipēdio ambus fidelit ad
implend acceptꝫ obsidibus Casimiro videlicꝫ fratre duc
et alys nobilibꝫ gl̄osam adeptus victoriā deo duce fidelū an
tiquo reuitꝫ Spe tamē dux dolis plenꝫ et acerba duacdmo
impedine mentē gerens ea iam suis ꝓmissionibꝫ ut ꝓmodū
patuit nolebat ni sidias Iam nō ad curiā venit nec sufficientes
ꝙ se ꝓcures misit Italica quoq expedicōm violato
sacramento mentitus est ꝛc

d' malegero ꝓncipis adiuti ꝛc

Non multo post obiit herbipolim ciuitate dlgey q stantino
politani ꝓtoris legati rora ꝓncipe cū muneribꝫ sua
pauit legacoēs cuius tamē vā illoꝛ in gubnāda fastū regale
et ꝓceꝛ n subornato ꝛmone videbant sape tumore impator
eos despexit et nisi m mchus mutata sua comodus sibi ꝙ
spexisset si fieri sapuerat saluo mucroꝛ pileꝝ dissimulacō
ingenie ꝓncipe ꝓpe fuit ut a quibus ignominiosū et erubescū
accepisset ensem Placuit tamē multꝫ eoꝝ precibus et lacrimis
impatoꝛ veniā sup hys dona accepta ꝓmittere qꝺ ꝓceps ꝓ
nentes ampullosa nō nisi eam qua decuit rōnē ꝓncipe et orb
ac vrb dnatore reuēcia sues salubꝝ optaret indulgenciā et

et grami roferuti ꝑ. ducem Suevie filiu Conradi regis adhuc
adolescentulu in puericia sua gladio accingi et militare profiteri
postulat et impetrat Amica quoquo sua imperatrix Constantino
polis et antea et nup multis et magnificis eidem puero visa
uerat largitionu muneribus ad quę legatis in mandatis dedisse dicit
me qđ nisi agleto hoc negocio in proximo reuerterent ꝑ astipulatę
sibi ad magnum honore ppe nuptio ob gram et antiquam amicicia
cui ꝑe pueri regis C. filiam ibidem tunc assistere et cum regis
anglie misse nuptia et prosa donatia multo lepore verborum
adornata perstantes fuit que papilionis unus ciuitate maxima
qualitate bonissimu ꝓspeximus cuius siquatuꝰ regnis no ꝛ
machinis et instrumentis qui et adminiculo leuari poterat. Di
qualitate n̄ relatu nec ope ꝓni pute aliqs ab aliquo hmoi
apparatu supatu ne ideas quoq melliro honori plenas putet di
xerat quaꝝ hic tenor fuit. Prodilecto amico suo ꝑ. dei gra
cōno imperatori inuictissimo h. rex anglie dux normannie et aquitanie
et comes andeg Salute et ve pacis et dilectionis gratia Eccl
lenie vre ymaginis possimus referimus gras quanam optime qđ
nos nuncios vros vestrae salutare regis muneribus potenie et
qđ hos eorum amplectim pacis et amoris nimirū dignatus est
federa inchoare familiaritatis et qđamo aim nobis celeste et im
mensu sensum euehi. Dū vra ꝓmissio in qua nobis nobis spe
dedisti ni disponendi regni nri negotios aliatores nos reddidit
et imperatores familiarissimo in qua et tota mente magnificentie vre
assurgentes id vobis in sincero cordis affectu tendentes qđ
quidq ad honore vrm spectare honestum ꝑ posse nro affectu
manupare paratissimi sumus Regnū nrm et quicquid vobis nre subiecit
dicionis vobis exponimus et vre gratie humiliter petimus ut ad nutū vrm
omnia disponatur et in omnibus vra fiat voluntas imperii. Sit
igit̄ mihi nos et ꝓlem nros dilectionis et pacis amicitias indissolu
bilis tota vita tamen ut vobis qui dignitate primi et im
perandi ceteris auctias nob̄ non deerit voluntas obsequendi et sicut
vre fremitat victoria vtroq̄ creatur ni nob̄ munerū largitio
sic vos nri qđ eminus pegrinas mitteretis que pulchra penes vos
erant et vobis magis placentia Adtribuere itaq̄ dant assistunt non dum
et eo aud quo dant exemptu de manu bti Jacobi sup qua nobis
stetisse more meo hilariter et velut electi nrū vim posuimus Teste
Thoma Cancellario apt Nothart Adelgat pbea diuisat nato ut pote

hec regis anglie
admiratoꝝ

de dacia de panonia ytalia seu de burgundia dnos legatos
quarū portitores se mutuo videntes atq; tertatim munerā et
supplicos assentes singuli singul' supore pit et admiratōz addide-
Mense octobre mediante imperator apūt bisuntiū curiam
tere agēdituc est aut bisuntiū vna metropoleos eq trā
parte in qua imperator gloriosus karolus suū mt tres filios suos
oms regib hoie gaudentes dum se mutuo sua sup amne lingua
tim te pene ombus prezbo terre illius adunat multq quoq
gerezatā genuā hōbus utpute rōmis apulis tuscis venetis
ytalis francis anglis et hyspanis per legatos suos imperatore
aduentū pstolantibus festinissimo apparatu et solēpni fauore
execuit excipit Tota siquidē terra eidem fortissimū cog
nosset et clementissimū amore pit et timore primoto nomis
illius fastibus honorat nomis laudibus adtollebat Ad
pus qua ad eius p̄uenit negocia seu ordinaōz stilus se por
rigat de legat romam pontifice ad quid venerint addit et
quo terresserint quia et auctās eius pars maior et ca ignor
torendū nobis erit p̄ plycitate huius narratiōis no cauebit
quia matē pendus ac tempor quo hec tempestas ptracta est
et pt hui⁹ diuturnitat diligent consideanc erit pbē nichilo
cras Rolandus ēt g. Marci pbr Cardinal et Centellensis g
ton ecclie et Bernardus tit sci Clement pbr Cardinalis
ambe diuinis matuitate et gnitate insignies et pene ombo
alys in Roma ecclia ante maiores causa vero aduen eor
spem sinceritat videbat hre p fermentū et ostasiom malor
mtus latuisse p̄modū euident deprehensū est p̄nc̄ipe ergo
dū quod a strepitu et pli tumultu declinare in regia oratory
pdictore recessu pdicti nuncy in conspectū eius deducti ab eoq
ut optebat sic bōi se nuncy baiulos assereret benigne et ho
neste receptos fuit Recordū aut p̄nomis illor in fronte pā no
tabile apparuit quod tale fuisse dicitur Salutat vos bris simo
pre nre ppa d et omnis itas Cardinalū sce rōne ecclie Ille ut
pre illi ut fideles planeq; nūpostule lras quas ferebat p tulere
ctuas et aliaq; que in hac turbulēcia hinc inde distruebat resp̄ta
leatu Id eo huic op mt sere curauit ut qui vis lector qui in pte
declinare voluit no meis vbis ul' assereginis g̃ p̄ncipat p̄cul p̄cys
scripte tenus et votus libere elegat vn pri sibi uelut accomodat
fauore Tenor dnici hrāz tūs erat Adriano epō sue sanctē

dilecto filio f. ministri rom̃ | impatori Salutẽ et aplica benedi
impatorie maiestat pauc̃ retract̃ diebus recolim̃ nos sup̃sisse
illud horendũ et execrabile facinꝰ et piaculare flagicid̃ tempe
meo gmissũ in teutonic̃ pribus sicut credim̃ aligñ in temp
tatũ excellencie tue ad uidendũ cuorantes net sine grauí ad
micatõ ferentes qđ absq; diuina clemencie uidiate usq; mo
tũsire passus sit tam primo si scelerũ frequitate cumulũ em
venerabilis frat nr̃ t tudertinsis archiepus du a sede a
plica remearet a quibusdam simplic et scelest qđ sine grandi
am̃ merore no dicim̃ in pribus illis captus fuit et adhuc in
custodia teneat qualit̃ et in qua captiõe pduta vitia impietꝫ
sceme nepiũ filiy scelerati inceu et in suos cuagmat gladys
uolent exacerbent et eos ablatis omnibus quã ceperũ atq; in
honeste tractauerit et tua clemencissima celsitudo cognoscit atq;
ad longinquas et remotissimas regiones fama tanti scelerꝫ
iam puenit ad cuꝰ itaq; vehemẽtissimi fremorꝫ clamoꝰ ire
hys rei bona mala vo displicẽ credim̃ q stantes coram̃ de
uindicta et gladiũ qui tibi ad vindicta malefactoꝝ laudi vo
honore est ex diuina psecutõe gressus in certare desiuit
impietꝫ et ꝯiuratio grege psumptores tu vo idipm̃ ita dis
simulasse diuersa sentia neglexisse qđ eisdem no sit qre penitat
co mississe reatu quia se impunitate sacrilegꝰ qđ gessere iam
non senciũt timuisse cuꝰ qdem dissimulatõe et negligẽcie
cum penitꝰ ignoram̃ quo nos in aquo clementie tue gram
offendisse conscie scrupulus mem aiꝰ no arguit, q pena tua
sicut decuit et speculo filyi mei et principis clarissimi que in apli
ce sedis cathedra pretera no ambigim̃ per dei gram glorioꝰ flo
rẽta semp dilexim̃ caritate et debite tractauim̃ benigne affectu
Debes em̃ gloriosissime filyi ante oculos mentis reducere qua gra
tanter et qua iocunde alio anno mre tue sacrosta rõna excepta
te susceperit quãta cordis affectuꝰ tractauit quãta et dignitat
plenitudine stuerit et honore et qualis impulsus insigne
corone hactenꝰ sine conferres benignissimo gremio sue tue
sublimitatis aperire studuerit confestim̃ michi presus effectus quod
regie voluntatis nel in minimo cognoscet obuiare Neq; tñ permitet
nos tue desiderio voluntat in omnibus implemisse q si maiora
bñ fina excellẽcia tua de manu mea suscepisset si fieri posset
consid̃antes quãta ecclie dei et nob̃ grie mẽcta possint et comoda

preme no mmerito gaudereng Nunc aut quia tam mnes
quod ni grumelia vnuſalis ecclie et mperij ei nosit end con
tissu negligę et dissimlare videre ſuſpicam nrq et vereme
ne forte in hac dissimlacom et negligencia ipt hoc tng aig
sit mduto q̄d ſuggestion pueſt homis zizania ſtiant adiuſus
clemētissima matre tua pacē ſtram romanā ecclīam et nos pos
mdisnacom q̄d absit aliqua concepere ul vanere ob hoc qu
et ob alia omia negocia que cognoſtim mmme duos de meliorib
et cazoribꝰ quos a cra nos hemus dilectos ſtz filios nros ℣. Cle
ment ꝓbrum Cardinalē et ℟ itm S. Marci ꝓbrum Card. et
Cancellariū nrm viros vnos ꝛeligione et prudencia et honestate
ꝑſpicuos ſtremitati ne de latere nro ad pns duxim destinandos
excellencia tua rogantes attencius quꝰ eos tam honorifice qua
liter digne ꝛcipias honeste tractes et ꝛa quecq ſup hoc et ſup alijs
ad honorē dei et ſrē romane ecclie ad deus et ꝛpositagꝰ
mperij ptinēcia ex pte nra mpatorie ꝓpositum duxerint dignitati ſe
ab eo nro predanꝫ absq̄ ulla hesitacoe ꝛſpicias et ꝓsequ verbis
tuis ſi ca ꝛtinget nos ꝑſce no dubites ꝛhibē ſic

Clarus hec lect et ꝑ Renaldū Cancellariū fida ſit mt
ptacoꝰ diligent ꝛpositū magna ꝓcepſ qui adeat mdg
nacoē gnoſ ſit tu quia tota ytalia grumēia no pauc arbitrabis
ſeu amaxitudinis hre occaſom et futuꝝ mali ra ia fronte ſua
ꝑſere videbant ꝓpque time omnꝰ os attendat q̄d mi ꝓmiſ
ſus inter cetā dum fuiſſ attigerant dignitat et honorē pe
ntudine ſbi a ꝓno ꝓntifice tollatā et mſegne Imperialis coro
ne de manu eius mpatoꝛe ſuſcepiſſe net ꝑ ꝑm ꝓcipe ſi maiora
ubi bñficia de manu eius ſuſcepiſſet hinc ꝛſideracoꝰ quanta
ecclie romane ꝑ ꝑm poſſent mcrementa et comoda pulemꝰ ꝛq
ad horū vbor ſtricta ꝛpositoꝰ ac ꝑfate mterpretacois fidem
auditoꝰ mdnēat quod an nullis romanoꝝ ꝑ tēpꝰ affirmari
noneat mperiū torbis et ꝛegnū ytalie donacoꝰ pontificū
reges nros actenꝰ poſſedisſe d ꝛ non ſolū dict ꝫ et ſcripta
alꝫ picture ꝛpositare et ad posteros trasmitte Vnde de Imperat
Lothario in palacio Lateranēſi ſup eiusmodi pictura ſtitum est ver
venit an foꝛes mras prius vobis honores ꝓ hoc fit papę fuisse
quo dante rozonia talis pictura talibꝰ ſuꝑſcriptis ꝓncipi ad
filio anno ꝛa vrbe fuerat ꝫ fideles mperatoꝛi delata ut vobis
ment dissimulasset amica prius mucerꝰ ꝓcedente laudanda

vz Imperij etz legen
cohoꝝ quod tulerit

dpā ddē accepisse mēoratur vt et ſpūd atq; pictuā talis de
medio tollatur ne tā vana rēs ſtūnis in orbe vr luxandi et
dissordandi prebe posset materiam. Ego ambus in vnū collat
cū ſtreptus et turba nīl optimates regni de tam nūblita legatiōe
magnā ac magnificā ſtupebā. quāq; regni gladiū addē deberē ſentā
rendi de legatis. a quo ego habeā ſi a deo ppā no hr imperiū
ob hoc deus eo preſſit vtantida ut vnq; eoz vadeh. O. palatinus
comes de bauvarzia ut dicebat. extō gladio retineri illā morte
intentauerat dū fredericus antē ꝑncie ſue nūpcia tumultū quē
ꝑcepit ꝓpōs aut legatos ſtomitare donatos ad hitacula deduci
ac ꝑmo mane via ſua ꝑſtiſti ꝑcepit dēns in mandatis
ne hoc ul' illac in tutoziis epoz ſeu abbatū vagarent. ſ. recta
via tā ad dextrā nā ad ſinistra declinantes ꝑuenirent ad orbē
ſpūs ira ſue efficacia ꝑuentibus id quod fctm fuerat ab im
patore ꝑ vniuſum regni ambitū vnde hēis declaratur quāq
hui tēpore finit. Lect gambito. Impy ſup hr dnōe

QVm diuina potentia a qua omnis ꝓtas in celo et in terra
nob ꝓpōs eius regnū gubernat et imperiū regendi et pace
ecclesiā ſpūalibus armis ꝑtuādam ordinauit. no ſine magno
dolore cordis cognouimus. dilectos nēc ep a capite 6 ecclie
et ꝑ. ꝑtes ac dilectionis ſue caractērem impressū cause diſſensionis
ſtrūdia malos. peſtifera morbi venenū manare videntes de
quibus ne deus aufert totū corpus ecclie grauiaq; vnitate ſpūs
vinc regnū et ſacerdotiū ſtrīcta fieri ꝓnicissima. cū ei⁹ nup
in curia bisuntin eſſemus et de honore impij et ſalute ecclie
deliberā ſollicitudine curaremus venerunt legati aplici aſſerentes
ſe tale legatos nēc affectu manifestari. vt honor impij no
paruū accipē deceret mecū metu. eos cū pōa die adductus ſū
honorifice ſuſcepim⁹ et ſecūda ut mos eſt ad audienda legatoz
cor cū ꝓncipibus nīc aſſedissemus ꝓpe quāq; de maniona imagi
niſtati de altitudine ſuperbie de faſtu arrogantie de execrabili
timidi roris ſlauoz legatoz aplici hēis aſſpta nobis ꝑſen
tauerūt. Quoz tenor talis erat. ep ꝑ omnia mentis ſtemp de
bitum hre qualit⁹ deus ꝓpā in ſuſpē imperiale curam nobis
gubernandū ꝓtulerit nec⁹ tamē pua mouetur ſi maiora excellentia ꝓ
ab eo beneficia ſuſtepiſſet hoc erat illa ꝓne dulcedinis legato
que vnitatē ecclesie et imperij confouere debuit. quē omnib⁹
patet otiꝫ colligare ſtuduit. que ad vtriuſq; concordiā et obe

dientia quos audiennit allegeit certe et ad vere illa nephan
dam et omñ veritate vacua non sbli[cet] impialis maiestas de
buta indignacoñ gepit Vide omñs principes qui adestat tato
furore et ira repleñ fuit qñ sine dubio illos duos iniquos pbros
morte sua dampnasset nisi her mea interposset precia petro
quia multa pazia [illegible] ezaze apud eos zepta fuit et cedule
sigillate ad arbitriu eoz adhuc stabende quibz steut hactenus
gsuetudinis eoz fuit p singulas ecclias teutonici regni con
cepti ningtat sue vicus ze[illegible] altaria denudare vasa domo
dei asportare cruces ex corziare niteant ne vltra predendi fa
cultas eis daret cade qua veneraz via ad vbe eos rede[illegible]
Cuiz p clerum premapta a plo deo regnu et impiu nem sit qui
ni passione xpi filij sui duobz gladis y necessarijs regendu
orbe subuenit Cuiz petrus apius hac dñna nutu[illegible] informauit
deu timete regie honorificate quicuiz nos imperialem corona
y birretu a dno [illegible] suscepisse dyeit dñne mi[illegible]ri et dr
time petri ymus est et mendacij reus exit Quia vo ateng
honore ac libertate ecclie qui ia diu indebite fruitur impo
depressa est A manu ergo[illegible] studuimus eripe et ita eis dign tu
sanxi iuxta confuate intendimus romi[illegible]state vram sup tanta
ignominia nobis et imperio tondole zo[illegible]gamus Quantes ne honos
impij sui qui a cosmicis vzbis et gsuetudinis institutis
ad vana usqz tempa gliosius et minuntq; gessit vze indimisa
sinceritas tam mansuetate homitate tam psiptuosa claros
immmi pariat fries sui ambigui te emota ordinet pezulin
gente velleng manere qua mens tempebz turbate gsuetudinis obs
bein sustinere[illegible]. d' alijs in breuiloquio hys gestis

His itaq; gest Fredericus ad ordinada impij negocia in regi
burgundie ann intendit Cuiz burgundia aliquo pe
fortes reges habuisset et p eos sub gentibz propria dote soluta
fuisset ex appetitu libertat que ut dicit res inestimabilis est
iam dudu insolencia et de suetudine inuezat obsequij ter
tiaq; terra que no nisi multo labore ac bellico subole subigebat
subigenda putabat ita deo ordinante pacifice nisi alia in
regno disponenda et inevitabilis imperator vel essent fami
liares et ad paucu usqz a relatu sede regni burgundie prede
potuisset Denicq; qñ ino omnes[illegible] recedit memoria homi a
regno contigisse Stephanus Vuermensis archiepus et archiam

cellarius de burgundia et Karlus drthnepus et primas
ludouicus Et odo valent epūs et Sanfredus ambonen
et Selmo magn⁹ princeps et potens de clazia tuc ad curiā
venientes fridericus fidelitate fecerunt atq; hom⁹ et bnficia
sua de manu illi⁹ receperunt sustepezūt. Relatū est aut archi
epūs et alij oēs drthnepi epi primates et nobiles venisse
idemq; ferissent nisi mora principē ademdi appendio sue ptis
tatis pstitisset impedimētū assisis tm p honestos valde et
ndustriosos nūcios heis diodam subiectōm et debita fidelitē
impio romano exhibuit Ludowicus quoq; rex Francorū
ussq; dnmū crazezat ad colloquiū imperatorē q̄ eo versus ale
mannia iter agente ceptū non pcessit assisis vterq; autem
principū nūcios imperator q̄dem Cancellarium suū primo heg
naldū pnotmatū et comitē Waltrinū de Lenzeburg rex vo
cat suo Cancell' ingeo adiuncto sēt p illos mutuo salutauerūt
Reliquū legacōm ut videbat' omē tulerat re aut vera re
gali pcerus fastu studē vtrimq; videbat' nam sē exhibet
referēti venabili vero henricus tricensis epūs gratiam Ludowici
audito qua strenue p tribus illis fridericus pualuisset petri
mūt nec ia ad colloquiū quod suspectū hēbat q̄ ad bellū se
ratus pficisci clamulo no primas copias collegerat a deo q̄
vim q̄ cū sua milicia vna nocte in vrbe tricensi tue
hospitasse mediolanus p̄sul mediolanet Ludq; cora tricia illa
no minimo metu hilarat ppe trepidacō vb' p vrbem putabā
Euersus de burgundia imperator rebus feliciter ge
predus q̄ comitē sue imperatricis de qua supra dictū est
ad arbutum sua disposita in saxoniā iter flexit Dies q̄ na
tales dn̄i in ciuitate Magdeburg celebrauit regnicolarū
acapitis de palatio qui ut sunt sues negocys tūc fuit face
debuerat q̄s rpi amatricia pcrit et ambitio cessati de pmissa
fidem et sacramenta nile quid indicaret Deinde in bauariam
tendēs ratisbone curiā magnā ad frequētia principū in oct
habā agit ubi int cetros qui tue celebri aderāt erat regis
primas vngarie cū legati affuere Eiusdem fe sunt hore
h. quoruā cognitōrib⁹ regi relatus fuit quasi ad regnū
asportare atq; in caze amicitia ambor duct Belu virtu
valde prudente ac ad inuitandas res ydoneū suasore
hec putabat' p eo q̄ honorifice cū habito adolescentiq

194

studia colendi ferocie visus est nutrineta sugere Rex ante
suspectu hens tm fratē hombē et peyora ze ipā de illo vezit
no tam ipm qua amicos eius et familiares ia arte insimulas
omia facta sēb dicta coīa in crimā vertebat Multos q ad
uersus frem volgat plurib; ad gestandū subornat p insidias
nece frat direbatur adoptare Is aut hac comptu hns qd
zo manū impiū totius orbis esset asilū fugies ad impatorē c
uasit ecclias q suas at erga se germani crudele acerbitate
Lacrimabili q̄stione deplorauit q tminatorū suaz inuida
dilucndo facta que adūsus se dicebant asserē et purgatoīs
sue fidem sibi constare iniqua calūpniatores desore dum
exeret ei psuadeatur iniquissimū esse quod fer non sufferet
patno cum regno expulisse nisi de capite quoq; suo et vita ni
uorentissima supplicū sumeret Itali deplatone pmotus fri
dericus missio in vngariā legat de restitucon iuuenis cogi
tabat imperiale pcibus adingens autem rex utaq; adūsus
fratrē duos de optimatib; regni sui direxit ad curia tpm cū
de castro ferres et comite hemzeū orzos opulentos et copia
dicendi sat instructos p quos et obiecta dilue et de frate
exterm innocentia ei cū qui passus erat retorqueū satagere
p sequens iniurias et prīa plurima ei se admissa regni q̄ be
nio fieri illud ptia passe solum nomine se illo porem tantū
fuisse qua diu germanitat iura nīl se violata mansissent Deinde preauor consilia struxit que ad pessima stu
dia lubrica in adolescente etate impellebat ut semiqueād
modū in corpe vbi du semp aliqua ps tumescit sua q̄ cor
ruptione totū corpus debilitat et inficit q̄pio curad despat
recidi oportere Sed ad vltio nescrente pcipua supauus sit
qui qd inuida facē nequiuisset fuga ipm simulasse in regē
mandauit donec odia cum et inimicias a deo cont se fre
marent ut velut crudele hostem et regni insidiatore pel
lendū arbitrent Antegna fidelibus suis illud reuelari et
principatū eo honorē thuc sindi ac dilatari q̄ fugisset Impator
ptibus auditis et cū videt rē eo ventura qd a in tam diuidi ad
a ni vnig cuiusq; dep̄nare lite aps esse tminari q̄ferēs quoq;
in corde suo plurima negocio occupatos ad optimū ozā tempa
deasionē huius lit placuit ptelanda Itaq; zegatus ab adolescente

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

p venecias illũ trãsmittit in greciã legatos quoq; rex̃ dona
tus ab eis muneribꝰ fere ad oĵ talenta simul q̃ eos sua
ẅbalitate honoratos ad principẽ suũ trũ pacis federis rẽme
are contexit In eadem etia dux bohemoꝝ q̃ vir duo
ingenio validus viribus ꝑpollens consilio manu audacia q̃
magno emg aũ hac industrie obsequio multa presertim ex
perimenta maxime q̃ nup in expeditiõ volumina maxima
Ẽtus claruerat adeo ut ob merita sua ambus cesus esset ab im
patore ac impij primis exdux zepe ĩatur Anno ab incarnatõ
dñi m°c°lxv° Quisepto itaq; ꝑuilegio de vsu dyademat
alijs q̃ regni insignibꝰ letus reuiuitur et ad vtalia expeditus
rege peter cũ impatore festa regalia ꝑfectius agnoscit Bud
ec patenus suos O. frisingen epm et H. duce austrie disso
dentes eo q̃s ꝑfatus antistes germano frẽ predia ecclesie
multiue sibi vsurpare volenti ido aũ contradicet in prestimã
pace et fraternã concordiã reuocauit ¶ Hic impẽ pacem cum rege hungarie adijt
Eo in bauuarzia part Friderius bauuarie fines ingredi
infiores q̃ rem ꝑtes pagras nullos sibi deos otiosos trã
re passus est eos ratus ꝑdesse in quibꝰ nõ aliquid de vtilita
te imperij de ine et iustitia mẽ omnes pentes consuetudo dispositi
nẽ fuit q̃ tam valido alpes impio ita pudi q̃ subiisse fecerit te
mptaq; gentes tanto cõsilio ac sine armis delimisset ut q̃ dictu
mirũ est iam nõ regni rector sed vnius domus rei publice pa
ter familias et gubernator habetur ¶ Retrapositalem delegate rõm pontifici
Vm hec agerentur legati sedis apostolice K. et B. rensi gratias
nuncias sustinuerunt in quo primo fuerunt exponit q̃
nobis q̃nora adiectes ut in vtroq; cor̃ que se ꝑtulisse dicebat
romane vrbis epm ꝑuocaret In hoc negocio electus romanus ita
mẽ se dimissus est ut pcs cor̃ ꝑtibus faueret imperator et cor̃
qui missi fuerat in nuncio sew nupcia cantarent etiam ded
pcs vote sin pontifici adhereret Vnde hac tempestate dictum est
sup̃ diximus letore nob̃ mis verbis niti voluit q̃ patricius ecclesie
minẽ dilectas ex eis colligat qua ꝑte tueat cui de fidei velut
manu nob̃ aũ indubitata petitum qui potius vtilitas ꝑpua sed
dotale sit et regalem ze mentia debita veneramur quod temere de
alia iudicare ꝑsuadeam Scribitur itaq; hinc ad a summo pontifice ad archi
epos et epos sup hys directum tale fuit ¶ exemplar ꝑe aduersus pe epos
et epos directum

Quoniam aquid in ecclia cont̃ honore dei et saluat̃ fidelium
attemptat̃ fieri ac coepor̃ vr̃or̃ et eor̃ p̃pue qui
spũ dei agunt̃ cura debz exesse ut si que male gesta sint grata
deo correctorq; dẽant inuenie hoc aut tempe qđ absq; mmo
memore nr̃i dn̄i karoli filius nr̃ f. romanor̃ imperator
tale que erit quale tribus anteccssor̃ suor̃ nr̃or̃ legimus pcessiũ
Cui cui nos duos et melioribus fidelibus nr̃is ep̃is tt. ẽ. Clemente et k. Cancellario nr̃o tt. ẽ. matri pbros eccl̃e ad rpi
piciam missimus rpe cui primũ ad eius p̃ciam pueneritis
alacrer visus est eos suscepisse sequi dum ei redirẽt ad eum
et tre nre ni eius auribus legentur acepta occasione cuiusdã
verbi qđ rpatũ tzarũ scrieo gtinebat ni signe vide3 brittanu
corone tibi gratulmur ni tanta animi gnorum deaccsit ut gncia
que nos et legatos nr̃os dicit̃ gcessisse et qua inhoneste ipos
a pncia sua recede ac de terra sua velocit exire compulerit
et audie abybrem et lamentabile sit referre. eis ain ab illius
pncia recedentibus facto edicto ne aliquis de regno vro ad
aplicam sedẽ accedat p omes fines eiusdẽ regni custodes qđ
posunt̃ qui eos qui ad aplicam sedem venire voluerint vio
lent̃ denunciare Hinc quo facto licet aliquitulũ gtur
bemur ex hoc tame in modo pio microre q̃ sollicitudine accipimus
qđ ad id de vro et principũ gilio non processit Vr confidimus
tñ a sui animi motu roplio et psuasione vra facile reno
vandũ tuo nra fres quo in hoc facto nr̃o solũ mod̃ q̃ vro
et omni ecclie cui fres agit dnus sit̃ caritate vram monemus et
exhortam̃ in dno qtus oportunũ vos mutuo p domo dn̄i et
predictũ filiũ nr̃m ad viam rectam qua nos reduce studeat
antentissima sollicitudine adhibentes ut a k. cancell̃ sua et
palatino comite qui magnas blasphemias in p̃fatos legatos nr̃os et matrẽ rr̃am sac̃tam romanam eccl̃iam euome
p̃sumpserunt tlem et ta euidenter sit factorũ faciat exhiberi
ut sicut multor̃ aures amaritudo p̃moni eor̃d offendit ita
ecc̃ satisfacto multos ad viam rectã dirat revocare Non at
quiescat id filius nr̃ consilios in quo confidet nouissima
et antiqua sit p illam viã incedat p quã Iustinianus et alii
catholici imperatores incessisse nostis Exemplo siquidẽ et
virtutũ illor̃ et honore in terris et felicitate in celis sibi
poterit cumulare Vos ecc si eum ad rectam semitã reduxerit

et bto petro apl'orū pncipi greatu dependent obsequiū et
vobis et ecclīs vris suam conſuabit libertatē aliqđ no
uerit audietis filiis nr̄ ex admonicon vra nocebit ex pro
missoīs evāgelice vitate qđ sāctā romana ecclia super
fremissimā petrā deo collocante fundata q̄nocūq; vbor tur
bine ceciderit ni ſua fremitate pregente dño nr̄ stabit pmanebit Ner aut sicut nost decezet eū tam arduū vid
tabſſe vrō q̄ſito attemptaſſe Vn credim q̄ audit admonicōibg
vris facilime poterit ad frugē ſanior study sicut vr dilec
tus et imperator catholicus zenocad. ſ. Hec vſq; ad finē epole adpōi

Hys litter talisq; legatoīs precepta pſules alemāne gnā
cato in vnū assensu et consilio sedi aplice in hec verba
retribuūt Quāmis fidam et certi sumus q ecclīa dei fundatā
supra fremā petrā nec ventī nec fluvia tempestatē possit
dare nos tamē infremiores et pusillanimes super hmoī con
tingerunt impetus q crebrius et ferocius fide nr̄a minuūt q̄
uiter grauebat animū et turbam Sup hys que inter vram sti
et filiū vrū devotissimū dom nr̄m imperatorē magna mali
nisi deus auxilium ſpiraverit ſubitura videntur Quidem a vob
illis que nr̄is hīs vris gerebant quas p nuncios vros prudēn
tissimos et honestissimos dom B. et dnm H. Camerlarium
Venales ſbros Carē misistis comota est omnis res publica
imperij hīt autē imperialis potentie ea patient audire no
potuerunt nec autē principi ſustinē suos etiā q timuerit
auxes suas qđ nos salua gra vra sctissime trinitat ea
tueri pterea sinistra ambiguitat imperatoris nullā ſſū aliquo
applicare nr̄ audemus nec possumus eo qđ nr̄a fides et mandata
fuerunt usq; ad hec tempa Cras aut quas nobis misistis de
pura vra benevolentia ſuſcipietes et amplectetes gnomiūmus
filiū vrū dnm nr̄m imperatorē sicut vestis instistis et ab eo
exspectū deo gras accepimus tale quale decebat catholicū
principē ni hunc modū Duo ſunt quibus nr̄a lex regi oportet
imperiū leges sancte imperator et populus bonus videlicet vra et
pax nr̄a Istos limites ecclie nec volumus pietā nec possumus
quicquid ab hys distorbat nō recipimus debita pri meo reuen
cia libenter exhibem libera mente vra corona diuino tui brachio
astrictus electionis ſuā vocē magestino archiepo dein quod

solent ipè qz in premo ad tñ alpina exercitu ductus premo
ond ni deo spem sua reponeꝛ adstit zelosꝰ et pbat m
stitate vite tamq̃ dñm eos exactm agitabat atq illoꝝ
psuasionib⁹ ecclie dei multa donaria imperiali largitate disp
gebat quib⁹ negotio spalem hebat pfectore et salut aue
sue fidei stitazit hartmannu breymorenesem epm vz qu
tue in Germanie epos singular stitat spimor et angelicor
vite guersacon pmittebat hor adꝰ adstuꝫ de stret sibi py
ꝰ pontifex subiuuit deuote cosilio religiosi ac dñi missimi pri
cipis opus exortens qbus utuas ad bellu spiritalib⁹ armis
ad muniret nam quid corpus et celestib⁹ se desiderat pstruct
qua ad pugna utilid militi militaribus instruc pcepit cuzaret
causas aut belli exponeꝛ dñi cas ustas tam memoratus
antistes quid eligni sacerdotes cognouisset ne dignitas imperialis
ab indignis minueret et ste pax et tñi quillitas ecclesiaꝝ
turbaret salutaribus mandatis pmonitu et pmunitu ad pfi
cistendu cont rebellos armauerunt. s. dux bauarie monet apud augustaꝫ

Cluit go pcepit mones ac apud augustaꝫ recie cuite
sup rippaꝫ Lici fluuiu castra ponens a fluente ex diuꝝ
ptibus milite p septe dies opitur. milites cum pontifice audiunt

Interea romanꝰ antistes de aductu pncipis timor effectus
nam legati eius videl' Reinaldꝰ Carnell' et Otto palatine
comes quoꝝ sup memini uim dubiu vtalia nitiebat in
melius mutato cosilio ad lenedu eius animꝰ nucios mittit
herzuud videlz Card' pbrem et Otton Nezei et achillei et sa
cretu Card' diaconu s. marie in scola greca vros pdentes
in plazibus et ad curialia negocia pcuranda forabus missos
multo apcores Vnd augusta hoꝝ uide et negocia psequamur
no abze est de pfat zelatud nucios pmisse et gesta pauca
de multi plubare necat vtiq̃ pcelebꝝ libꝝ vite pscudꝫ spec
tabilitas grauosa genet nobilitas nisi mens sapietia ualid
animi impetu quippe quib⁹ nullus labor insolitꝰ no lon
ullus affect no accidit hostis fraudolosus nullus delicti
nullig libidinis gram faciebat laudis amidi pcipue liberales
erant glam nitente diuicias honestas volebat ttas imi
nius eloquia mirabilis pe morbꝰ equales pter qd vim ex
officio et ordine clericali mansuetudo et mia alia que non
sinie causa pcurabat gladij sanctitas dignitate addidebat.

apud alterū miser pfugiū erat apud alter malos pnces
hos morbo talyo q studys sibi laudē impio plām et vti
tates nō modicas domi mittere q pperē a deo p tuā tpis
pene nil ingens nullū exegi studiū vt retuli facinus ni ea q
pedicōi sūt est gestiū est ni quo hos vitos a pnos aut de
pnis nō comperim expuisse magis ni pnio suo ingressū in
ytaliā castrū qđ rivola vōtur sup clausurā veronēsiū sunt
natūa loci inexpugnabile ni dedicōi attepuit existimates
pśidio eius in tam strictis locis fauabo clementiorē aditū
veniendi et redeūdi vrbē inuenire Excepti ad mag frequēa
et honorificētia qđ rimini q Veronēsiū tam illic q in alys
ciuitatibo videl' tremtuel cremona papia fidelitatē im
patori admittūt expedire tract sac sanct epmittī fecerit
viaq venturo impatori p̄cantes eius aduentus fidi et
vtiles pturbores exetuē Dame hec est forma iuramēti mg
onis iuramenti Ego iuro qđ amo ni antea ero fidelis dño
meo f. romano impatori comit omis honis sicut iure debeo
dño et impatori et adiuuabo eū retinē coronā impery et
simile honore eius inde ytalia honiatim at specialit tranquilitate
tl. et quietē ni ea iure hre debz uel ni omi vtute comitatu
uel epatus tl. regalia sua ei nō auffera ubiq alibi ut si fu
erint ablata bona fide reaquare et retinē adiuuabo Negq
in consiliō ero nec in facto qđ vitā uel membra ul' honorē sui
perdat ul' mala captiōi teneat Denē mandatū eius qđ
hic mihi fecerit p se uel p eplam suā aut p legatū sui
de facienda iustitia fideliter obseruabo et illud audiē ul' reape
uel complē ni illo malo ingenio cuitabo Hec oia obseruabo
fide bona sine fraude sic me deus adiuuet et hec sancta dei
euāgelia Ego romanolam et f. milia iter agentes ārchatā
foueāt visitat missi regnes missiua meauti pagē que
negocys principal at regiū vtilitatibo p futura nouisset
fide p arimini versus ancona tendut Compreat eū loco
tretam sero pahologiā cū alys nūcys Constantinopol' im
patore ibidem morari spē quidem quo adueniūs vult statuā
Hazguon precame milites qui sibi dixerūt vōture colligeret
te aut vera sint tue fame fuit ut ciuitates maritimas
qđ sepius ait hat attemptare nouum seruū vi seu dolo
sub grecoz redigere dicōi Euocatos itaq ad se verbis

mea fidelitas ppetuo
imperatori

minaribꝫ et nalde ꝯtubꝫ adorsi sut quia temeritate sue pd
cipis constrd talia p̄sup sisset no se ignorad danand insidias
et greca astucia simulata inanitate malefica uoluisse
callidissima fraude cōposita in amicos deputasse qđ cōt
micos struxisse putabant Cumqꝫ manifest indicys hos
tes zonam imperij cōmeat nō aliud supesse quā ut p
crimē lesē maiestat de ipis ombꝫ supplicij sumat Itali
bus nuncijs ꝓterriti grecꝫ atqꝫ aud asternatꝫ multa suppli
cantꝫ verba exercitatꝫ deprimut ꝓtemptꝫ sua quibꝫ put argu
mentꝫ purgare conatur ficta p̄ vera no recipienda negnatꝫ se
ignorare legē Iuliam maiestat que in eos qđ cōt imperatorē
uel cōt rem publicā aliquid molliri sut suo rigore extendi
Vnd abb' sua rpōse sententia se se bros facē magꝫ eos credd
debē benignitatibꝫ et obsequijs sepissime a grecꝫ in nros ex
primēto probatꝫ esse horū sit alemāna tota test pietatis
sit rpē imperator nrē princeps orbis terrā qui hec aliqn viderat
et ex ipa exceptus sut equitas in vinos misericordia in mortuos
honor in principe munificentia in obtimates her se affabilē sui
erga nros plurimus certissimas fuit qꝫ ciuibꝫ nris
hys et stibus se cū magna mentis constantia de obiect
exculpatibꝫ dū nulla fraude dependi potuisset indicia ac
ceptꝫ ab eis magnifice muneribus ni grecia eos pacifice re
migrare ipi mutuo ꝯcitur

Eodem diebus sup dicti nūcij Adriam p̄ Ferrariā vene
rant audito qđ qđ legati imperatoris mutuo ꝯdissent
nō ꝓfectus rpōsi occurrē studuit formā pbonis qđ mi
lites antea fuat ad eos ꝓpter depositaꝫ sua legatoꝝ cās
ca que pacē erant et honor imperio mandat hrent dimittere
Jam vō aduentu illoꝝ p omnes ptes illas vbi acta mouerāt
tū studio erat fama inundat multos qꝫ mortalium rerū alie
naꝝ cupidos id cōt erat animarat qđ pene nēdum latebat
maiestate imperiale romanus infensa exercitū qđ vbiq; ani
dirat cuius ex adebat ac si regie voluntatꝫ obsequēt temarius
intendebat spans ni hoc caū latēmud honestoꝝ nomē posse
palliari a Ferraria itaqꝫ Verona a Verona p nalle Triden
tina albtum Ex qualcūq; auri sē fames q̄ eos acpuit nil
vnqꝫ honeste nil moderatū sentire ul' appetē permittit Nam

Cenca legatos cōm pontifice [illegible] via accedit

nuncios

uter agmē hrigeb seu
gra maudrib sementeq
uehi ceu epm ederimu

fridericus et henricus comites quorum in illius ptibus no pauc
poterat violentia tam Cardinales quā eccl'iē captos spoli
atos in vinculis ponunt domi romanos quidē datus mobstī
nobilis vre tē. Germanus latineti. Ecclīē aut cuidem diuina
potentia liberauit. Hanc tñ immanitatē nobilissimi ducis ban
uarie et Gasconie ob amorē sancte romane ecclīē et honore
imperij no multo post pbe vindicauit. Hanc et quidem ei
quit et comites multos malis attritos ad dedicionē et pa
cem coegit. Et quid adpetenti ei legati ppe.

Fridericus igitur ut ad dictū est cast̄ in ea pestilēcia in
iuste tenuitat metato ad sua comodum legatos admisit
pacem eis pclementi recepit tam aductus exquisitis
ueniētes ac demissis voltu voce modesta tales sue legationis
assumit principiū. Ps sit sancte romane ecclīē vre eccl
lentie devotissimus in xpo ps salutat eos sicut premi
et specialem b. petri filium salutat et vos. Venerabiles frēs nri
clerici aut ord vtriusq cardinales tam dñi et imperatoris
vrbis et orbis centra dilectione ad romana ecclīa simpli
tudine et honore imperij vt amplectat quā sue ei stud
pacis veram sanctā minime estimarent ni dignitatem et statū
pacis et amod nro posse vnice vot officia declarabit pa
lam verba hec ad effectū que Venerabiles. Presumpsi ego ad
legendū simul et nūptiandū date sue vtro vtriq qui singu
larem habet dolorē de controuersia mota regnū et sacerdo
tium emulare hoc est s. Executorie hec adtendam ppe
Et quo vniuersalis ecclīa cura deo put ipse planius dispo
nente sustinemus ita in tuis negocijs magnificentiā tuā
honorad curamus ut de die in die aliq tuis magnis ac magis
in amore nro et venerabilis fratres apponere debuisset ad quā
q in suis grandi admiratoni nos fecimus qd eis audito ex sug
gestione quorundā amicorum tuorum aliquātulum contra nos fuisse gmotus
duos de melioribus et maioribus de fratribus nris h. s. Camal
tē. b. Marci et b. et b. Clemēt pbros Cardinales qui p
tue maiestatis honore in romana ecclīa sollicite semp et strenue erat
et voluntatē tue gratie ad tuā petitā breuem aliū quā in
itiale detinuit honorificentia fuit tractati Occasionē sequendi ego
tibi qd est beneficium tuum aliq sic dicte est commotus qui vtiq

tui

ne dñ tanti viri ꝑ nec tuꝫbz mio re aiid mito gmouiſſ
licet cñ hoc nomẽ quod eſt bñficiũ apud quoſꝫ ni alia ſig
nificacõ acꝓpiend fuat q̃na nos dñi poſtulmꝫ et qua ex
ñſtitucõ ſua noſtit zetinẽ hoc eſt nome ex bono et fito
eſt dñtũ et dicit bñficiũ apud nos non feudũ ſꝫ bonũ
fructũ ni qua ſñificacõ nil omnino ſacre ſẽtie cozpe ñ
nemꝫ ubi ex bñficio dñi no tamẽ ex feudo ꝑ vdud ze bñ
dictone et bono fito ꝓpñs gubernad diare et mtzi tua
q̃dem magnificẽa ꝙnudo zecogno ſcit qꝺ nos ta bñ et
honorifice mgnalis dignitat ñ ſigne tuo capiti impoſuiſꝫ
ut bonũ factũ naleat ab emulꝫ nidicad Vnde qꝺ quidam
vñ hoc et illud ſtz gtulmꝫ tibi ñſigne imperialis cozone
aſſenſu ſuo niſi ſuũ ad aliud zetozqze no ex merito eſſe ꝑ
de voluntate ꝓpꝛa et illoꝝ ſuggeſtion qñ pace zegni et cñie
nullateꝰ diligut hec eꝓcuit ꝑ hoc cñi verabl̃m gtulmꝫ
nil aliud intelligmꝫ niſi qꝺ ſubpus detñ eſt nimpoſumꝫ
Dame qꝺ pgmodꝫ ꝓſnas eccl̃ſticas a debita ſãe ſamete ho-
mane cõe ñſurge ut dicit ꝙuocaꝝ iuſſiſti ſtua eſt qua in
gnemꝫ actu ſit tua fili ñ exꝓd ꝓtinẽ diſtzeco ut ẽdimꝫ ꝙrogneſcit
Nam ſi apud nos aq̃ud amãtudinis hẽbas ꝑ nũcias et lzas
tuas nobis fuit intimandi et nos hondi tuo curauiſſemꝫ ſic
fily tenni pudere ſuũ ut q̃d ad gnitoꝝ dilecti fily nri ff.
Sauuazic et Dyzomie duc duos de fzibus nr̃ hr. tit Octoꝝ
Nezei et Achillei pbrm et Sacinetu s. maie ñ cõſundm dant
Cardinales prudentes ſꝫdem et honeſtas vzos ad tua ꝓnda
deſtmamꝫ celſitudinẽ tuã monẽtes et hoztates ñ dño q̃ñ
eos honeſte ac bonigne ꝙpias et qꝺ ab eis ex pte nr̃a tue mag
ñificẽe fuit intimatũ a ſinceritate cozdis nr̃i nouezit tua
diſtzeco preſſiſſe ut ꝑ hoc cñ eisdem filys nr̃is mediante eam dicto filio nro duce
dicto filio nro duce pacem celſitudo tua ſpudeat gnẽ vt mi
te et matzẽ tuã ſac̃ ſtam eccl̃iam animo ñullig diſcordie
ſẽmaze deat zemanere ſlecte et benigne mit ꝓtectoꝝ exꝓſit
Ibis Impator intrigatus eſt clementeꝝ factus quaſꝫ tab
alio loco memozadas que ſẽmaze diſcordie pꝛazent ſi non
ggꝛua emendaꝛe ñtiuerꝛet et legat ꝑ capitula diſtinxit
Czubꝫ ad mutuũ ꝓtectoꝝ pez omia bene zidentibus ꝓſulem
ꝑ vocandũ ñ tbo zegie dignitati dezogaze ꝑ honoze at-

mult

ustend impcoz semp illibata conseruare pollicentibz pace
et omia ac dam tria tam suuo pontifici qz omi clero rono
reddidit camez signo pacis et osculo absentibz p pntes destina
Diez hylaroz facti legati donatiqz regalibz muneribz di
uertunt in cuitate D mittut vigs dacie

Eodem loco hysdemiz temporibz mdo regis dacie nup
electi principis adeundi priuatim postulatos ppis inuestitur
de regno suo regi mittit ac electo de ipa forma ratihabitoz
confirmare dignaret hec audit eos imperator pbito et accepto ab
eis sacramento fidelitatis debite qz redditu suu de ytalia in pria
vel dies regis ad curia veniunz et regni admiscatoz de mand
principis debite fidelit mi ponta seruitate susceptuz

Interea gfluente ad ipm undiqz visus copios exercitu mitoz d
uersoz principu aula regalem quibz loci singuli eoz
cu singul equitibz p aztora monacz loca tuissez imperatoz
gfluentes tante sedem erat angustioz copie qd plurimi vaz
uentes vie eos p multitudine sustinere potuisset vis seanoz
Saxonu Lotharioz Burgundionu Sueuoz Bauwarioz Lotha
ringoz Carentanoz Bohemoz vngaroz et cu hys alie no
mulle gentes seu germanie nacoes fortes viri bellatoes in
finite multitudinis vario armoz apparatu nimetus valida et
ad bellozu motu impiturus fedezuus hito consilio et puda
cu specioz visus hoc mo eis fiat viaz et alpiu transgressui
disponendas Dux austie h et unu h Dux Carentanoz et simil cu
eis copie vngaroz ferme de sagittarys electi pncipes comites
et barones illaru partiu p canale et foru Lody ab Mazehnu
Veronesem Dux b de Bazinz ul pontis burgidie cu lotha
ringo p via sibi tesiz que mo mons Jouis vocat multa
pars francoz Lombardoz et Sueuoz p clausuma et Lan
tumaunu princeps ipe heres in comitatu suo regis Bohemie
duce bauwariozu et Dayonu duce Sueuie videl f. filiu
reg C. frem suu palatinu Colonie de reno f. Colonensis
Arnaldu Maguntinu Hellinu Treuerensem Archiepos cu
epis Cast. Brag Verdensi Herbypol et abbatibz regaliu reno
boz videl hz Fuldensi Augiensi Lacco Mazehnenses comi
tes clarissimos et valde potentes quoz nomia si coram per
stringe delicato sew pigro lectoz oneroso ero hys omibus

spatus agnibus ymo diuo comitatus pfidio diuus
augustus alpiu fauces felici primitu repit vrgd

Idm augustus monend lenis qerat eqtus iam m
plamis ytalie aspestibus castr inctati fuerat primag
veniendi impetu brissia temd in loc imunit et in lutd
suor fortitudine ofisa armis ausa fuit expipe. p monieto
tempore lacerat eius vrbs subacta est. primo a rege Bo
hemor graui attrita. Deinde in aductu principe dace ze
vadibus simul p nd modica petrnia in dedicoe pacto crepi.

Existente augusto et ex duces ytalie cuntatibus veritē
tem imlite pstolante cosilio omito comode et eligiose
sate pfuspia de belli ptractat negocys conuentu yo principu
coyens leges pacis in exitu conseruandas tales costituit.
Bratuq et fremit obseruari volumq ut nr miles n pmeo
litem audeat mouē. ctr si alter ad alter.

Ex duo pacē mercatu
mercād fēt a diebus
pac

Ex duo bissiensis pmo in
petra alia sunt

h ē d'fensa

Hanc treugã archiepi epi abbates dant pro fe dejectas
fremuerunt et violatores pacis pontificali officio studi
coherendos, prim strut | am tonus ecclesiatus tam eis alpinus
quã tis alpinis quenerat nã mirandus prudentia et in lege
doctissimos ni unus coerat omni q̃ antes intente erat quas
ad pres ut in quas nationes in primis cos bellicus labor et
voluptas princip mutaret tunc | imperator gincta cũ hylaritate
iuuenili regia fecunditate vt et timeri pit et amad meretur
Vn expandi poss cõsiti sset p tonebr finiger | usus ozone me
moratur Regi regio magnas nob et ingentes debere grãs
cognoscimus cuig diu gplacuit ordinacom ut quãi ministri eius
et nrã regni gubernacula regeremus tanto nob in vrã pbe
atq prudeãa fiducia donat yd in multe expmichi vrã hen
tes vrã p̃sidio simul et cõsilio quecuiq occederint quecuiq re
publica romani imperi turbare ausa fuerint facile repri
menda putemus | imperij nigua romani cuig apud nos mi
terium ambiem penes qui obtimates regni est cognoscimus
Nemo nos p libitu vrb bella gerẽ putauerunt quor et cuctu
vanus est que comitia fuor videli fama sin virgilys deuig
diuisis mortibus horenda et formidolosa no ignoramus No
ad prelia nos accendit libido dnãdi sed feritas rebellandi
Mediolanu est qd patrys vos latebr exerunt qd care libe
rori et quigi vos amplexibus abstrax qd nos omes labo
res sua in tenencia et temeritate capitibus vris ridiculet
justa nobis belli cam fecerunt qui legitimo impio rebel
les nuemur Quisquis itaq bella ipa no cupiditate ul
crudelitate sed pace studio ut malor audacia coherceat
et bom discipline sue debitu frenu inueniat quod si p
desidiam aut ignauia dedecus a mediolano nobis illatu
vindice gladio no psequerem iam indubitanter eod sine ca
ptazemus nec tam esset in hoc vra laudanda patiencia
quid negligentia vituperanda Ministri q̃ iustitie suffragiu
dem iuste postulanti ut temeritas audacior cateat effectu
et imperij status nrã ministerio ad vrã deductus tempa
debitu sortiat honore Non uidemus sed depellimus iniuria
Cuiq iustu bellu fit qd edicto superior pstat gerit atque int
venisse summa militie laude gerentiu de merit et laborib

fructu magnificat preceptu obediend rei pub^ce utilitatibus
exhibere quicqt nobis utilit impatiu fuerit p viribus obtpa
te diuid ſtudē opitulante nūl no ſegnes no degeneres
nos memorie deb^z minima ciuitas m g̃uando quod an
ceſſores nri Karolus et Otto tituli impij addide primi de
cos ad regni limites dilatandos adire curauerunt
Oppetrat vim ex Augusti ſtrepitu clamor fauor ex uerb
ceritus ꝓſequit^r et diuina quadam alacritas militibus inde
ſalutē datori uota ac f^ce impatori fausta quiſq patria voce
acclamades At ſapientes et legū piti p̃ſuadet mediolanenſes
hoc impios et infames iudices tamē offitio p legitimas in
duciar ceſſandos eſſe ne violentia eis illata ul^t contra ius
in abſentes plata ſtabilis videatur Legittimas ved induciar dif
fidicē edictū vnū mox alterū et tertiū ſiue vnū p ambus
et peremptorū notatur quod et factū eſt
Cuius mediolanenſes ut videret omnisam vim belli ſuis
minime caputibus eligut quos ad ciuid mittat legatos
uros eruditos et iudicendo acerrimos cum ꝙ ſe penalibus
et ſtricti iuris actionibus guerini videret nec p̃ncipe patri
one multe pecunie poſſe de hostis ſuffragio optimatū fauo-
queſito perfici nifecto negocio ad ſuos reuertuntur Imperator
a ſupplantibus iudicibus et primis de ytalia qt mediolanen
g deprimere cupiens ſuam hostes eos indicat omiq ap
paratu ad obſidione ciuit^s accingit^r quibus rebus apud me
diolanū cognit^r p̃notata ciuitas atq immutata urbis facies
erat ex ſumma letitia atq lasciuia qne diutina requies pe
perat repente oms triſtitia inuaſit feſtinat trepidare ſuo
quiſq modo et metu preſta uicini ad hec indicēs quibus
ſue rei pub^ce magnitudie belli timore inſolitus mire ſollicitat
affligebat ſepe manus ſupplices ad celū tendē miseri puos
liberos omia pauere fuere tamē plurimi qui ſepe rem qz
publicā obſtinate animis pdurā tenent Nam ſemp in ciui
tatibus quibus opes nulle ſunt alior bonis et quieti inuidet
nouā cooptat odio ſuarū rerū omia mutari studet ſedi
tionibus ſine cura alieni qm ut dicit^r egeſtas facile habet
ſine damno p̃terea inquietus que magis materia laborē inuitū

ꝯzens mopiã tollerabat publ lazgitoibus excita Vbanũ
otiũ myzato labore ꝓtulerat Vnde finũ est ut mlitudine hꝯ
volgi pualente rei pubᶜᵉ iniᶜ̃ ar sibi consuleret ac lbentibꝯ
animis belli cuctũ ẽxpetaret nobilioꝝbꝯ et melioꝝbꝯ metu
taliũ silentiũ silencio addict Et hi quidem in ciuitate studeruꝫ
aut zegali mã sluctudine p aliquot dies opperiens ẽxpectabat
si forte mediolanenses pcitus subito ad incepto rebellio
zenocaret si forte claude et pauloz consideratio eos ꝑpetui
mutare p suaderet Patriũ cuiꝰ erat ꝯzens principis animꝰ
potius torqueri ultima ꝑstare quã post destructoꝝ ꝓmiscue
sanguine multoz depdi ꝑplo triumphare Illis ꝑo ni ꝑori pa-
tencia pmanere tibi cuctos comitatus agminibus magis obsidiũ
arcer statuit castꝝ moues usq ad flumẽ adiud pressa le
fluminis tremonesiũ ac mediolanesiũ fines medio diremes
ẽpissime atzores coz cõt ẽe metuens nihibat Et tunc
quidem ꝓpt hgnentes in alpibus nimeo nõ mediocri mun
daroñe extenuerat ẽmpt ꝙ pontibꝯ oio tñ suadendi optu
tatem ẽquitatu denegare videbatur Ederat ꝙ ni vltiozes
fluminis ripa pugnacissimi de medio laneꝰbꝯ azat mille
equites armati qui ẽ ope et admũculo inondant fluuius
facile vados pontes ꝙ defendi posse azbitzati sut Vnd cont
audaces nõ est audacia tuta Nempe frustrati sut cum ex
impuꝰ zex boheme et C. duxi Dalmatie tũ suos pupen
tes prudi aquis se dederat et quamus difficillime et no sine
clade suoz mptrix alpheũ tandẽ fuzent amnis tñsuada
uerunt ul potius tñsnauerunt Numezo eoz quos aqua
vehemẽcia mouebat immo lucido subuertit azat hꝯ medio-
lanenses posquid zege ꝑter spem et opinionẽ suã tñisse
cognouerũt ad pugnã fugã dirigi et ad ciuitatẽ zeuo st
Dazemie zelate et pdã vnusq a suis direpta has pmi
cias belli pmoꝰ conatus infaustos medio lanenꝰbꝯ non
nulli asperum auspicati sut zex equatus ex principio mercedes
Bohemos Hungros equites scutiꝰ pedites zefectꝝ pontibꝯ pe
ri sano gurgiti si minuerẽt tã se ipi sacemas bissoꝰ suꝰ

Erat non longe ab eo loco castellũ quod medio lanensiũ
dicitur appellatiũ in planicie in ripestri mediocri emi
nencia paululũ in altũ sublatũ qd vna pte ad ductũ fluuiꝰ

adue alludebat altꝰ muri fortissimi ambitu turrib⁹ fortitudine munie bat' ponte fremit et trisneand' duplos
mitorie habile suis grimas suburbys augusto comodꝰ
zatus ad tristitiꝫ suoꝝ si ꝑfatꝫ castꝫ suc subigezet ꝑtin
obsidione cingit obpugnat et in breui expugnat Castella
em desciphna militꝫ et nyemo contrari paulisꝑ quidem
ꝑnos sustinuit impetus deinꝫ ad nullꝫ locꝫ fuge nullꝫ de
tinitate ꝑsidiꝫ fuzet stantes qꝫ ꝑ vita tes illis erat
dezeras postulat accipiut muri tem dedunt ꝓlimi pen
dentes qꝫ in tam aduꝛsa fortuna ꝑsuaet salute lucrifu
issent fudeuꝫ ibꝫ locat ꝑsidys ad obsidione ciuitat'
aries instruit ꝓcedente aut eo in hostile tram quid
de exitu multo affectate laudi auidi ꝓuenie alios et
de vtute certamꝫ altez altꝰ superior nuenirꝛ desiderabat
mit' quos erat comes Egtebertus de butene vre nobilite
dnicos et dnte animi ac corpis insignis cui quibꝫdam
alijs nobilib⁹ et regal' familie militibꝫ ssi coeuntes m
ynꝫ erat' mille equites armati stantes se aquid mes
rabile ferocios ad ciuitate ꝓperat et pene usꝫ ad portas
assultꝫ fecit' viri digni ꝑ fortitudine qui melioꝛe for
tuna usi fuissẽt Nam et si ceptꝫ cassꝰ nuiꝫ tamẽ no
qualit' cessit ꝑ quid de cetero erit adtendend' Corripiut
siquidem nalida hostiꝫ multitudine Certat hasti primo
deinde stricti ensibus dimicat Vix qꝫ in aliꝫ diuersi
potezat ee qua ꝓe quisꝫ pugnaret ymicit vire et ꝑ
angustias pmittat vnꝰ pulnis suboztus et exercitatus
ad nostrat voti exercitabat Voꝛ aut mirabilis magnitudo
ꝑfundebat et dirastras hostiꝫ aut fuge uli ꝑsentiꝫ locus
erat ꝑ qui nit primos stetisset aut cadendi ad cruden
dum necessitate hebant quia refugi no dabatur Nam et paste
riozes vtriusꝫ partis in fronte suos vrgebat millium qꝫ
mit dimicates bello vacuꝫ mirabilis relinquezat Cui aut
hostiꝫ multitudo vroze animos et ꝑtina vincet iacꝫ tota
acies pellecit ꝑdictus comes ſ turri suoꝝ ꝙ decreto fuat
opẽ ferre cupies subito equo ꝑ silit mirabile liberat iamꝫ
vincetes hostes pene solus ꝑturbat et ad vallꝫ usꝫ ciuitat'

pcrutus est fugrebat em vnus; negz vim hoc negz audacia
Justmetes Verū pterto fata ntrū pſequebant; qle ab hoc
tutari non pot dñ multitudine quippe adūsarioz vndiq; em
fusus ad tram lauret pstratus est et detracta galea ar tho
race capute cesus nemie sustinente qđ loris intricabat
auxiliū ferre cupiente. Egre itaq; nobilissimus comes et ver
regalis sāguinis primitur. magnā de se quereld nō tantū
apud suos vm apud exteneos quoz testimoes Dutū tame
meminā a quibusq; vinci ad captiuitā et int cum tē attrorit
detollatū. Ceteri fuit ibiq; quidā alij nobiles et regij milites
ij et ij capti quidā ceteri ad castra tenebant. Reliquī aut
milites nīhilominus principū et imperator ratus hmodi oro
cōripiūt medicamēs oia cū deliberatiōe facit atq; prudētia
fraudes et insidias agnoendo. Dolz q; dolob fortūa pſequit
Nrī vero quibo ob disciplinā et cōsuetudinē obediēdi retrib
fortūa formulat. nec cōtrio pcrant. Nō minūo itaq; vm
cūtare depellitur quia oim pessimū est pter imperatore sine
retore dimicare cū ecē omne sine precepto duc infamie sit
Oraturos esse ait omēs qui de retro azzogant. egerint vel
minimū quid pter ordinē monuerint legū se in eos seueritate
vindicaturq; Ceteri fusa ad agmina pcipitē p armaturis
obstrabat pauoz temeritate. q donec cuncti obie prabant
cruciatuos esse petri pnā futuā retro pensatōis. ortut
placatus imperator est precibus simul et obtutate militū
facto indulgendi putās multa mones ut po her pdens
ageret ipe vero quēadmodū se in adūsarios vlciscetur in
pcussato animo cogitabat.

Itaq; posteadie que luce sit in ony kal' Augusti fredezus
ad obsidione cuitat duces exercitū omēs copias suas
in ony legiones partit' pficiens singul' de pncipibo retrōes
ordinū quos antiqui centuriones uel centonitarchos seu chi
liarchos appellad' ofuenerūt ad significat alios qđ disciplinę et
ordinis custodib; pmisit aut milites ad stratorubo viaz ibat
qui aggerū malig corrugeret ac deuia coplanaret obstacla pa
deret ne ipleto itinē fatigaret. erdita. Ceteri aquila et sig alia
tubicines et cornicines sui singlop agminū cū peditibo erat

multos alios q̄ inuict ad vehentes militiā sarcinas hos se
quebant q̄ ex pugnadis ciuitatibꝫ machinas et reti
tormēta portabāt Omi vero agmina postrema metrenatia
multitudo ordinato talio militū nullo pmoti q̄ diligent
ne quis ordinē deseret Mazeo quoda sono repleti tā va
lido clamore diuinū implorat auxiliū Deū ociosē et tā
omi deoze pgredientes ambulat singq̄ quiq̄ ordinez
vehid ni bello custodiēs Cuiusq; hmi negocio libez spec
tatoze q̄ vigil assumsē hmi ego sapienaus mtelligē puto
quod dicat pulchra ut luna electa ut sol tubulus ut castro
rū acies ordinata Pacto unio federato cū omi equitu
citat c milia arcitatoz ul amplius Mediolanū pueni
bꝫ postq̄ castra quibus pmptos ad bellū militēs gti
nebat ne quid ea die attemptaret Illi vero qui de ciuite
fuerat egressi stabat armati sup uallū nil eoz stepetes
dubiū p merā adiecient assensus Stad hac dispositū
et hui splendy reuerētia qui metu omnes mutuerat
prigzo q̄ plaq̄ destrues q̄rend mstruebat ob fidiam
Ex ciuitate ipsius stri ac muzibꝫ ad supioze libꝫ memo
fuit id adtendi videtur q̄ campi planitie vndiq;
q̄spectur natura loci latissima ambitu q̄ sup retena stadia
retendunt Muro circūdatur fossa circūcirca late patens
aquis plena vie annis existunt quā pozi arte pmuto
ob metu futuri belli multi muit et indignatibꝫ q̄sul eoz
prude fecerat Turzus pdzitate no tam ut alie ciuitas
studet Nam in militudine atq; fortitudie ta sua q̄ sibi
q̄federatoq; ciuitatū confidentes nimq̄ le arbitri sant a
quoq; regno seu imperatoz sua ciuitate posse claudi ob
sidione vñ fit ut ciues her nimiū regibus ab
antiquo fuisse dicat hac vsi temeritate ut sepe rebelloz
priapibꝫ suis molens stimate regni grauet et regnoz
penis diuoz quā vnq; sup se iuste regnant assumet
principatū ipla cernis et vtemsq; videns fortuna nr in
hac net in illa pte fidem seruet Inuig rei signus ego la desi
derat ad leozardū qui gesta longobardoz sub motu
retinebat.

Omnes sic ut dictum est nūc principes exercitus portę ciuitat
singuli cor̄ festinate parte uallo fudibus cę palis
et alijs pugnaculis castra munire ppt impetus hostiū
exercitus deterrebat Neq; ut omnes turribus arietibus alijsq;
generis machinis tanta ciuitate attemptandā putabat sed
longa premi obsidione fatigatos ad dedendū corpa vel se
foras ppt fiducia multitudinis erupisse Filio igitur
Ludouici nō segnius ea que sibi usui fore putabat munire
neq; castrorū disturbare treberis exercitibus Quippe attemptare
sagittarios et fundibularios plurimos cę sanguinare Erat in ex
tremā parte exercitus C. palatinus comes de Reno germanę
imperatoris et dux suenorum cū suis cetris cę principū omni
bus obsidionis agentes negocia cum parte sibi destinata
Mediolanenses optimū ratū nel ꝑ eo q̄ fautores alijs ar
mis uel numeris erant uel cę sequestrati a fortitudine
exercitus auxilium minime nō possent eos inuadere statuit
spantes si facile aut plenū de illis triumphū reportare aut
forti aliquo prostrato facinore uiuā partem Ludouici corpa
cę sibi cū pene vigiles tm totus miles fessa labora
tissimis egressi desiecti custodibus urbis ad eandem castrorū hostium
castra excurrunt oppugnat spumat Alemanni vero hostes
aduentare sentiant mox armata ze arma prisā primo pulsi
alter aput alterū fortitudine simul et tumultu fuere Deinde
alius alium appellare horrida arma capesse Ac mox ut
instantes pulsare Clamore permixtus hortatione strepitus
armorū ad celum ferri ictu la uolare ꝑ imperuio quisq;
pars comminus gladijs ꝑ pugnare lapidibus seu altius omnis
missilibus Non prius abinde ego bohemorum castra fregerat
ꝙ equus bellicus clamore arrepit decurrit laboratibus sibi quo
libet fore debet Ciuitas ꝙ potebat velocitate suos arma cape
equos astende iubet ipse cū electis militibus et tubicinis et tym
panistis prope Nō eos morabatur immanis aggeris seu materie
nō aspritas et silencia loci timebat Ea vero ꝙ fuerit silentij
equi facile euadē Nisi missi ex alto tubarū et tympanorū regis
amici aduentū cognouē aut signorū et leuorū effectū resti
horrorū sensuue ne deficerēt neu paterentur hostes iam ad

fugientes vnice adierat bohemi tū demū maxīa vi etatur
maxīno clamore tū infesti signis gerere. Rex ppē comiq
actex nisare laborantibq succurere hoste ferire strenui mi
lit et bom regi officia simul exeqbatur. Ppidam vbi videt
comēs ac rati etat se in medios hostes deuenisse ac impetu
regis sustinē non posse tergā vertit nrā fugientibq insta
et usq ad pras angust as pstruti in reliquū tempo pace
sibi de mctus ionibq illoz pepere hostiū q̄dam ostiū plu
rimi capti magna ps volucribq cōfecti.

Qvid vero tam subite mutatē tam famosā obsidione
si nō memīt etas nra vidisse q̄ eo q̄d nō aliud alenā
mi q̄ et ytalici regni in tes ibi admirate fuerat quisq; glo
sus ac laudē auidus alius aliū in aliquo eggio facto vin
nonē sibi facerent puenīē satagebat igit comes
de bauaria cuiq spe ia meno hita est tū duobq fratus
suis videlicz f et p tone minorē aliaq q̄ guada milia
ad ptam quid sibi vallauerat diligenciis hostiū conamiā
obsuabat quada go die diū ociose vtrosq; exeūtes
porta custodes apperserūt visu est eis teptanda fortuna
Ergo appropinquāte vespa clamculo milites iussit suos
q; ignē tū arcū matede fiste pparatū hre cius dato signo
pitex ex impuiso pcurrent et pontē ac ptam ipam si fieri
posset exurerēt parent dicto atq; ad mutuū prpiendū subito
psilientes usq ad propugnacula pont sup aggerē dispōta ve
nerūt ignē q; sicut pcepti fuerat haut segnit miscerūt plā
tui tumultu excitato nitpuiso metu meti quid potissim
faceret trepidare tū crepantibq flammis propugnacula et ag
geres ārmati terrerēt timē ne arcūū nodo ferri tēmus
volutando nō solū pontes et ptam vrbi ipam ciuitate pessim
darent Clamor go ac tumultus p ciuitate varius agitatur
cursusq; puncti inermes et armati phibitū mendū q
curreret in festo marte ciuitate magnis vtribq ab vtriusq; obstu
tam nocte mendū et facule tedeq; ardentes illuīabat fragor
pcucieūū gemitq; pcussā voces q; adhortantiū hinc inde
varie resōnabat hy ut ceptū cōte efficacia obtinet illi ut
ignē restringerent vtrosq; a porta pellerent summa minabat
Comites rpi duces prelij in hoc certamīe sic et in alijs mult

ombus se preulis ppstituentes sicut optimi bellatores fortitudine corporis ac animi magnitudine ades sub oculis omnium clarere fecerunt ut de eorum virtute cet hostis induraret et qui nis spectator testis fuit Multo aut labore q supto luteq in hora noctis ptracta miles ad tentoria reuertunt singuli utrinq; plurimi vero attritate cladis beneficio noctis nimium nocebat

Cremone mediol comit duce austere

Et nimirum ppl'azes mediolanensium turpe hientes se remissius in nros agere ubi tempus et locus inuenerunt nonnulla quidem mala p paucos sine sagittarios sine fundibulatios interdum cet p gladiatores aduersus se milites gnouerunt nros q sine prudentes sine incautos sauciando temeritate atq; audacie sue magnitudine sentire conabantur Et illi quidem qui ad superiores q fluctus veherat id molestius agebant vbi tamquam no septi p singula moneta ppugnatores nostri ad portas utriusq; ripe obstabant H. dux austrie vir nobilis ge quos et ann clarissimus patruus q imperatoris du strenuus hanc cepere mutuatate no dignum ratus finem hor sine vltione pterire ad correctionem cepit et vindicta accepta optimitate armigeri sequuntur omnes quos secum habebat armat auxiliarys vngaris copys in sagittando optimis cu ceteris herois qui sibi striati fuerant cohorte assumpta omni conamine obpugnatores porte dispellebat Nec hor late poterat mediolanenses quippe molestos nros p[re]mentes ignominiam indignabatur si plures imo plures mlt'itudine minori aio venientibus non occurrent p tuenas go et cohortes suas expressi gnis tuis sequ[e]ntes mutuo magnanimi inedit sinerat capiunt fugant cum spectaculo horribile sequi fugere occidi capi equi atq; viri affecti ac nulli vulnibus accepti nec fugere posse nec quiete pati viri mo ac statim contide postrema omia costrata telis armis cadaueribus et mixta sanguine tellus Hec pte oppidanor utend male pugnatu est spe q dux cum ibi pbitas mirifice pbata est haut dubie victor eos mit memia fugauit et a plita impostea cruenta pestis inter alios qui de mediolanensibus eo plio ceciderunt arrisus est quida de nobilissimis illor qui ut tue fama fuerat regulus sup se creare cogitauerat audita q morte eius tota ciuitas luctu assumpsit corpus q mortui ad tumu

quos de nrīs hebant et copiosā pīmiā cōmutates rēdemerūt
et rēgalibꝫ quibꝫ hōnorando sepelierūt

Illuc etiā nō ab re est meōrare q̄ q̄dam ex oppidanis vir in
oculis suis placitꝫ p̄gressus versus castra imperatōr vehū
equitandi impiā nrīs exprobrans q̄dam superba locutus est
et quelibꝫ fortissimū ac equitandi pitissimū ad singulare cer
tamen p̄uocauit Capitꝫ horribile equū mō impetu vehemti
dimittē mostrat habetis ni ita erit hui hērōrō mos est
euocare morꝫ varios p̄liorū ꝫ p amfractus destruxē at
qui cōtra steterūt multa quidā dēgnabant erat autē mi
ebꝫ ut asslet et qui timerēt quoscā vō nō mgsulta moueba
tard ad mort cupido nō debē cōfligē et ad hyēs ni distrime
rēnte quos necꝫ vincē magnū fit et vinci ad dehonestamto
grauiosū nō fortunā nris ꝫ mspicie nrā Cui aut dīi nemo
p̄decē multa ꝫ ille nrōr nimiduati illudēt Nobilis comes
Albtus de thyrol ad sem virtut quedacꝫ idone mezmis
et paleseudo sedens alo clypeo armato et hasta p̄parat hyguri
obuiā venit cuiꝫ trepudiante et vana iactante detexit ca
dentēꝫ ded ignat ocide gentes ad laude q̄ vis est potuisse
ita nrōs vltus comes Albtus nl yliaus ad suos reuertit
vre nūme lactancie et qui semp mau quā hyguā pmptior
inuenīri volebat ita nrī nrōs p̄nipes cōtra hyguzes vazud
p brute et ylia certame indies hebant

Int hoc p̄nipes ypē mpugnē omiā que ad cladem et cusi
dem ciuitat erat p̄uidere nrōs mō cū pauc mō cū
multē electē militib nrōrū vbi nrōs agēdū explorare om
nō tempta si posset mclusos ad gressionem et pugnā pro
uare hyēs tantorūbus altam p̄tēm ciuitat que nō diu obsi
dione ādo fuat subacta et arctata qui pectora cor cōt paste
rentur rimbꝫ ꝫ nitrandi et exeūdi pateret aditus ita grestuit
atꝫ tohibuit at cū demū rerum dimittēret et quāle esset
obsidione claudi exprimēto addisceret tute in gyro imperatore
ac bīmitor ad assidū faciend venire in ciuitate tumultꝫ orit
ingens trepidāto signoꝝ crepitus tubarū smitus fortes ad
arma milites et mīa ludi sones ad latebra Nemo tame ex
p̄sumi ad defensiō ciuitat armata iuuentus et imperita ad
mūd tozone assistebat ꝫ nr ad p̄ta n militia p̄ncipē obsidione
celebrabat excursiones face subinde an metu an reuerē impe
cohibere[nt]

Erat no longe a vallo ideſt quatu azeus iacet pt qui
turesq; gdam fortiſſima ex quadris lapidibus ſtudio ope
rata mirabilis aut fuit lapidu magnitudo Net enim ex
vehiculis sapis aut que hodie ferre posse ederent Sic aut
manibo artifici formata ut quor columnis sustentata ad
ſtrudum romani operis vie aut miſtud in ea incisura con
pagines appareret Unde et azeus romanus appellata est sine
ab antiquo aliquo romanor imperatore ob decore et memoria
in formis triumphale erecta sine ut in gestis longobardor
reperitur ad expugnacoes et cladem finitat ab vno regu horu
fuerit fabricata Erat in ea vrbis receptacula et tenacula pol
lectoris nel amplius capacia collecti ibi tam in armis qua
in victualibo que raro necessitudine ad obsidiu tempus de
derabat Ibi hostes sua psidia locauerat duplici vallo ut et
hostibo vsui no ecent ad eqnde quicquid in ciuitate agitur
velud experta fide undiq; item qd in castris fiet qd ex eo tus
struct pris citius denunciari posset Frederico visis in confini
tribus hanc oppugnare statuit Vnd ad nr instrumenti sine
machinis aut aliquo tormetor qui p fremitudine sua pul
sanda vide tur trephin ordine iaculatos et sagittarios cam
vallat tantaq; illor erat et multitudo et inferendo pricia qd
no dubie morte appetet quisquis in pugnaculis apparet
Omnia ergo necessitate coacti dextras petiit et ut sibi pcur
roga bat acceptaq; fide publica munitoy tradit et recedut
exinde mox rex illa vsui fuit
Nemo in hac obsidione maiori studio maioriq; attritate
qua tremonenſiu et propensiu destitit exercitus nullus q
obsidendo obsessi se magis ac illos offensos et infensos pbuit
longissimis siquide simultatibo et discordijs int mediolanu
atq; has ciuitates agitat multe inhibo hinc inde ul' exer
citi ul' duce captiuite afflict triton preda et incendio fastid
ciu se in mediolano qd pr vribus et auxiliaryo ciuitatis
pualebat ad plenu se vindicare no potuisset optimu tempus
ludepti iniurias suas vlciscendi decreuit tanq; no ut cognatu
pplus no ut domestico minime q velud in externos hostes et
alienigenas tanto in esse minus sui gentiles crudelitate se
muit quanto nec in barbaros decrevit Vineta ficeta olmeta
mediolanen siu ps radicitus euellit ps exurit alijs cortinis

abrasis ignibꝫ ydonea ꝓparare materia cũ gladys mꝰ
ſe res agebat et mutuo casu ul̃ hac ul̃ illac quiſpia ni
ſolet rapebatur hꝫ qui exẽ in ꝯſpectu hoſtiu aut mucrone
nudato tondẽ aut ſpiculis ꝯfigere qui vero metus ne cru
delitate niſi ꝯtorꝭ nouitatẽ mucronis caperet p membra diuiſ
ſoras ꝙ ſuis miſabile ſpectaculꝫ proiecit et tale ydem co
latoꝝ mꝰ ſe gerendu fuit ꝛc.

Idemꝫ plinius malis attriti mediolanenſes ꝛſtebat aut in
ciuitate ꝛtra fame deſperato et in dies ſingulos vtrumꝫ
malu amplius accendebat. Erat nãꝫ collectu ex toto terri
torio infinitu vulgus diuſus ꝙ erat victus cũ potentiores
ꝯdem amplius hꝛent infirmiores aut penuria deploraret
cuiuſpe fames ſiue omis clades hetur Nam ꝙd tenuitia
digniu eſt miſarie negligut hmit accreſſit vlio diue anno
adu ſtomis totaꝫ pene ciuitate morbus ac peſtilencia vexabat
Vrgentibꝰ itaꝫ pit fame ferro peſte ꝑplus ad deditiõ co
motus eſt tamẽ nullꝫ illoꝝ mitrendo ꝓfugꝫ cogitabant
Cũ vero accidat regem ſẽdicombꝰ opam dabat diuꝰ
p ubertate pꝛe et honore ciuitat vitaꝫ ſe morte velle q
mutare hys mi ſe diſſidentibꝰ quida ex illis quibꝰ ſanior
mens erat qui pacẽ malebat q̃d bellu decreuit ut gran
hita ꝑplu ad conſiderationẽ tamẽ vtilitat puocaret et mag
minime piculoꝝ a bello deterreret hmõ auctor he
rorꝝ fuiſſe dicit Wido comes Blandratenſis vir prudens
dicendi pitus et ad ꝑſuadendu ydoneus Is cu eſſ natus
in mediolano tirus hac tempeſtate ſdiu ſe prudẽcia et
moderamine geſſerat ut ſimul eſſ in tali re difficilimu
ſtit et ciuile casus et ciuibꝰ ſuis no eſſet ſuſpitoſus ap
tus ꝙ qui ad tꝛſigendu fidus mediator hꝛet pꝛe
tentoꝝ hmõi vſus ſimone mediatur

Si me tei pitꝛe hactenꝰ fidem ſtudiu ſi ſtatu et ho
norẽ mediolani ſtare nicolaꝰ ac mirabiliꝰ optauiſ
ſem quod debui tanta michi ꝙd ab iuuente etate tenta
michi a vrã beniuolencia exhibita ſiue beneficia ꝙ ad
grauia actiones imparẽ et inſufficiẽtẽ me cognoſco niſi
forte bone conſtie bone voluntat obſequiu aliꝗd michi
apud nos meritu ꝑperit hazid verũ vbi fructus ꝑbitate
fiducialiꝫ vos teſtes exhibeo Vn̄ no vereor ni tali re

pugnabit Verssent obsetro in conspectu tuigz filij con
juges et parentes quos paulo post misi mutata sua
aut bella aut fames assumet Non ignauia sed cons.
deracoñ p nullos me quisquã hoc suadere credidit pe
ego pro pplo meo p ciuitate mea mori paratus sum impen
damq libenter meritq salutẽ nre sagwine meo
Postquã dicendi finẽ fecit alius hoc alius illud ad
sentire aut contradicere Visum tamen imprudentiã gallu
simos Vnanimes itaq facti p consules et primos ciuitat
primo regẽ bohemie ducesq austrie queiunt deinde
mediantibq illis alios principes eosq ad imperatorẽ de pace
supplicaturos dirigũt principes p regale mansuetudine
pro humanitate naturales eines ciuitat ciuitate ciuibq
suaze cupies grauã hẽbat cognito pplm de pace sentie
consilio q habito cũ videret quam nos omq simula ala
critate de appetẽ de pace pacto et condicõne ptractat
qđ tale fuisse reputa exinde facta declarat huiq hoc
exemplar est

Exemplar bruxe pace.

In nore dñi nri ihu xpi hec est quento p qua me
diolani in gratã imperatorẽ redierũt sunt et pua fazi
ciuitas et landa ciuitates .f.

Omnes mediolanenses comiter a minoribus usq; ad maiores
ab ãns 12 etm et sup̃ usq; ad annos 80ta fidelitatẽ dno
Impatori iurabut sine malo ingenio et obs̃nabut

Quod imperiale ad honorẽ dñi Impatoris arbitrium honoris
prior eligenabit et cui debito honore bona fide g̃ruabit
Pecuniã p̃ emendatõe municiatã duo Impatori ul' domi
Impatis ul' auxie her pacto g̃firmata fuit Alia vo tria pte
infra octãs O. maximi Kestrid aut resid̃ infra octaua
Epiphe hys g̃ste p̃dict' nullo p̃mat teneat p̃missiombs
Pecunie p̃missẽ fuma her est Vnde milia mazar argenti
fine auri ul' monete cuj estimatõe et p̃cio p̃ hys tamen
p̃taxat capitul' bona fide applend et g̃fuand etc' obsides
dabut capitaneos ualuassores pl'ares quales approbati fu
erint a dno Archiepo mediolanensi et Comite blandra
tensi et Marchione mont' ferrati et tribs g̃fulibs s̃ her
dno Impatori placuer incamẽto astruct ad hanc electoz
fidelit' faciendã Obsides vero in ptibus ytalie omes s̃
uent' pet' l ul' pauores p̃ intuitu regis bohemiorz vola
distay et alioz principũ vlt̃ montes s̃ dno Impatori
placuit deferendos Tribs aut g̃missi fuerint obsides
in ytalia infra in pina mediolani ad hoc p̃destinatoz
qd̃ p̃fixo tempe infra tũ acto octo dies exquo rõnabiliter
fuerint a mediolanensibs eis ea libere reddat ut illi eis
seruare debeant s̃ p̃taxata capitula ab eis obs̃nata fuerit
Tres vero principes alemanie dextras dabut qd̃ obsides
illi qui vltra montes defenture s̃ qui erut eod̃ pacto
fidelit' reddent Consules vero qui nũc sut ex auctõte
et gressione dñi Impatoris usq; ad kal' februar p̃me
venturas p̃seuerent exp̃ consulatu suo dno Impatori inuct
Ventum vero consules a pl'o eligant' et ab ipso Impatore
g̃firment' quoꝝ medietas ad ipm̃ veniat dum in longo
barbia fuit Alias aut eo existente dno ad eum ex g̃sulibs
venint et incamento facto offerud g̃sulatus sui a dñmo
Impatori recipiat pro se et p̃ suis socijs faturis Si aut
legatus a dno Impatore destinatus fuerit in ytalia
eadem coram ipso et pce ipm̃ fiant Legati vero dñi
Impatoris in ytalia directi si ciuitate adierint in pa

p̃missam statut' tribs
ꝑsoluent / et tantum
p̃te infra tert' dies etc'

daro ſedeant et p̄ placita ad eos delata ad honorē ⁊ impiū
diffinat Intrequā caſtra ab obſidione moueātur captiui
omēs reddant⁹ in ptatem regis bohemi⁹ qui et ſcīm̄tate pſt
es honestos p̄nipes eis faciat qb captiuos illos dns im
patori reddet ſi eis dns impator patem fecit ad Cremen
ſibus papiensibus nouar Cumanis Lanū Vezell' Non
ſtū aūt mediolanū vnd et confederat cocūd et cerdonen
Cremensibus et viſulanis ſaluo honore dni ⁊ impatoris
et illibat⁹ amicicios mediolanen⁹ et in ſuo ſtatu pma
nentibus Si vero pax eis nō p̄duct⁹ cuntatibus ſtet no
fund captiui veteres eis reddantur Nec ob id grā dom̄i
impatoris ip̄i et amici eoz̄ p̄uentur regalia velut mo
netam theolonia pedaticū portus comitatus et alia ſtia
ſiqua ſūt comūe mediolanū cōmittet diminuet et ulli se no
intromittet et ſiquis per vſū hoc obtinē voluerit et uſurā
inde coram dno impatore uel mitio eius fare noluerit
mediolanū vindicta de eo p̄ ſua poſſibilitate ſumet in pſ
na et poſſeſſione et regalia dno impatori restituet ſi
fraude et malo ingenio hoc pacto et ordine dns im
pator mediolanēſes et Cremenſes cū c⁹ ip̄e marcha
Emendatoū in gram ſuā recipiet et eos amicos coīū
in plena curia publice in palio absoluet et captiuos co
muns veteres et nouos reddet eis statim p̄quā absides
impat' dederint et captiuos tam nouos quā veteres in ma
nū regis bohemoz̄ ēdiderint Dat⁹ aūt obſidibus et cap
tiuis alia die uel tria exitus ab obſidione fiēdet et dns
impator mediolanen⁹ et horū zes clement' tractabit
reformē ciuitatem mediolanū p̄ſtinas gdiones habit plenarie
bona fide ſine fraude et malo ingenio quibus no priuan
ſcint p̄ uſum nuptiarum et p̄ pabolum friderici ro
mani impatoris aut nuncij eius uel eius ſucceſſoris Col
lecta p̄dicte pecunie fiat dno fare mediolanū ab hys
quas in ſua poteſtate hre ꝯſtenerat p̄ter Cumanos
Landenſes et eos qui de comitatu Ciuen⁹ fidelitate
dno impatori nup̄ iuramenti

Cūctis autē p̄dictis gdionibus vtrimq; ꝯceptis mediolanū
in gram redibit hoc ordine taliq; ſpe fide pub
lica accepta cum ſuis ad curiā venit ſuprimus

clerus omis et qui fuerat ecclie ministri cu archiepo
suo prelat crucibo nudis ꝑ pedibus huic hitu dem
g sules et maiores ciuitat item aduersa veste pedibo
nudis geertos sup cesaries gladios ferentes erat qut
urgens spectaculu validissima conspiratio multoru
qui minore urgeny erat grauiata cu videret paulo an
superbos et de facil mpys adeo gantes uta nuc hales
esse ac treme ut mirada esset quagna in hoste tanta
mutare omis deniq; imbria loca ubi tuti stare possent
puenerat ymperatori et principibus gnus ad spectandu
locus sufficeret et venientibo vie gressa nequo tristu
dinis ipo augustus placido eos voltu uultuq; aut letus
esse cu tam claram ciuitate tantuq; ppli dei quomut
odi alegi pace malnit qua bellu ꝙ ꝑ sibi dempsit
arcebat eos pcq; necessitate ꝑ malle denotet et
nolentibo quod coacti imputare debet hoc si in principio
illis placuisset mali michi pressis salutem vel bona
accepisse cuius aut diuine placuit ordinationi omia et
gram imperij eos copij studendu illis esse quo facilig
errata superent penitudine eos facti habere omnes ꝑ posse
cuius obsequio qua bello bellu nimpe quenus ecclay
nauis retetu fuit penes victores esse ad hoc illi su
misse voltu supplici vare pacta ꝑ deuoto suo vā facturi
ꝑ non hostili animo nec ad obpugnandu imperiu animu
cepisse ꝑ cesaries prin suoꝝ inte omnino suos fetos
vastaret a suis gentibo pati negissime de cetꝝ simo
sibi prauue nelle omnia ut malice metu liberi ppon sue
erga se benigne letia impiales ꝙ qua gnetur ferentat
ꝙ mox que in scriptis redacte fuerant gdictibo pat
cu assensus ac fauore omiu accessisse pace dertas ꝙ
accipiut signiq; imperiales vexilli in ciuitate receptis
pro indicio victorie erigutur immensa letitia gemino
in castris gaudiu in ciuitate gratulatio erecta reptinos
quos ad pedes ymperator magno ac longo ordine ve
nientes noti et ignoti ꝑ gaudio multis lacrimis ob
orti excepiut mi stantes in eis voltus pallidos ꝓbidiu
habitu feda maciem reliquos eos quos in herbes et inmenes
nouerat mo senio cruciare et exercitali squalore ignotos

Tanta leticia gaudiosq; gauisus dñs pr̃ filiũ seem fr̃
gener̃q; soror affinis cognatiq; dñi perditi inuent̃ re
uentũ gratulabunda voce salutat amplexat almus alu
lenus appellans famulad sed alloquio gfabulabatur
Ord̃ s de rebꝰ antiquor̃ fastis quicquid impio ac nefa
sto fuissent pr̃ape hmõi dicti leticiaq; inter sollempnitates
ẽ liquas semp celebrẽ apud ytalicos gstitisse dicũt est
hic triumphus vj ydus Octembꝛ

Henricꝰ romanorũ a mediolano rast̃ mouẽs aput
modoetiã sedem regni ytalici coronat̃ Quid etiam
iam dudũ a mediolanẽsibꝰ subactũ ac vere destructũ
pristine libertati reddidit sedemq; Ipse experiꝰ mag
nifice reparari pr̃cepit Cumq; in subactor̃ tante ruinat
ex magnitudine pr̃e motus ytaloꝝ repressos gaudet magnũ
ptem exercitus ex suis obtimatibꝰ ad pr̃a vocat quib̃ primitꝰ
fuit quos preter erat rex bohemor̃ dux q̃nq; austrie
tres regis hungarorũ Bertoldus pfut marchiones B. Dux
burgundie Comites et magnates magnꝝ ps nobilium
hos cũ suma alacritate dimissis rpe ad ordinãda cetera
ytalie negocia animũ intendit Cuius vero tanto pauore tota
ream occupauit atq; formido ut palam quidem nemo
rebellaret occulte aut cepta retro malicia pr̃ illo
no tacerent Quidq; cũ de Veronensibꝰ dñs castri regule
Barda vocatus iussam occupasset id ex imperatoris dedignati
onũ mod̃ detrectaret hostes indicari sui sue ex tem
peritate nonnullos ciuiũ Veronensiũ spios et gsentaneos
habuit Cuius rei imperator eo versus destendere in
Veronã fluuiũ Athesim impetrato trãsuadunt cor
Teutonici quod longo tempe trãsiatũ nullusq; hostem
metuerat pugnatus alcht̃ p milite agros vastare
castella diripe atq; inflammare permisit Ferre iidem quo
et hostibꝰ rebellandi metu molendi ac cor ciui in hac
pte minimus cent salutis gsulerent Demũ tentoꝝ sit
antea Athesim vado trãsiuit nullo pont̃ nel nauigij
egens admirãdo tanta siquidem celi clemẽtia tanta tre
fertilitas tanta maiestatis fluuiorũ asperitas et grauata
violentia ut clementia ipsa fortune dñi imperatoris fauen
tis eius ex fauẽ voti dr̃entur Vñ factũ est ut hyems

diebus cū de cuitatibꝫ vnusquis obsides exhibēt ac D.
palatinꝰ comes de bauuaria ferrariā ad id negociū
p̄mouendū destinatꝰ fuisset alueū quo se padus ad mu-
rum ciuitatis portit absq; nauibꝫ tūc fuit ac impeditus
ac mopmatꝰ sequent ordinatꝫ q; ad votū zelbꝫ ambꝫ
ꝑlti nadibus dcepte redijt ea tēs fuit tempus plumos
egrecus mēdibus visa est p eo qđ ferrazia padū ibid
in stagnante et paludes mpmeabiles faciēte numinet
locoꝝ fidens omēs victualia sua intrepida ac supba rider
atq; de pace Dehinc cū baldam fluēta ad disponenda
rebalia predia dnꝰ matthildis tūc fuit tuzbā co
lonū mouere cepit et lxatū que se exercitui plūma immis
cuerat militibꝰ aios affeuuare poterat antiquoꝝ im
patoꝝ exemplo ꝑpellenda ac dēcenda decreuit
Rit ver cū tota ytalia sub pleno agēt et bellorꝫ ingru
etudine pace tūquillitate gmutasse videret fre
dericus deprisse sbi ratus tempꝰ in quo nō aliquid mag
nificentie sue mumentū ꝑstituisset nouā ciuitate lan
dersubus fabricare adorsus est nisi si forte mediolanēses
prestinas inimicitias exercendo clades suas mitigaret
ab eoꝝ muneribus seruitores exercent magnā q; pinderis
magnio pietat obsequio unota fluminū addunt locū cli
git et ibi pre fluminū ambitu munitū vno tm̄ me
diocri aditu muro et uallo sapiendo in cuius ciuitat
fabrica ingentes suptus expendes liberalitatis sue sin
gulare ꝑbuit argumentū Demde ꝓuīalem curiā ambus
grate ciuitatibꝰ et ꝑmoribꝰ apud cumalias in festo bti
Martini celebrādam indixit ubi et leges pace ꝑmulga
rēt et de nostrina regni que multo iam tpe apud illos
obsimbrata in desuetudine abierat ꝑ nota sapientū
collationū disserēt diuq; absleta cōcubraret
Altera idem tempꝰ manuele gstatinopol' imperatore
cepta pces dmtrochie cont thuzeos cū exercitu mo
rante vbi de finis palacy Candinus vidl' quem nos
Cantellarum dicē possumus principi suo fraudi molitꝰ est
tres siquidem audacissime teneretat munaces infinita
corruptos pecunia ad attendendū imperatore plegerat
ꝑq; statuta die qđ id facinus patrie debuit ad ocupand

vnus

apud urbē simul cū imperiali palatio impiū magnus
structo copyo pstolabatur Tantū vehē piculū cū
imparē p oculos uidere revelatū fuisse illa magn
tudine sceleris pcepta quā velocissime vnacito pdicom
simificat sceq detecto dolo amphensis sicarios ipsorum
crimis auctore et capto de ambus qdā simul suppliciū
Candidus etiā primo effossis oculis lingua pforato gut
turi trānissā sine miserabili morte vitā finiuit
Iam deo placiti affuit que romanū principē ad com
pescuā rebellie sicut fuerat qdiu remanebat Venit
go cū multo comitatu sup lacus Eridani tentoria ponit
Mediolanēsibus bergomensibus et cū pluribus alys in altera
parte fluminis castra e regione metantibus Confluunt ex
ambus regnis populus cū magna freqntia archiepi epi
multiq alij ecclesiastici ordinis viri duces marchiones
Comites et prefectus gallie et cuiuscunq; ordinis uidere ni qbus
quita fuit diuisas et ligias et naciōnū varietas
tabernaculorū demirant Cuius rei ordinem dispositionē quia
no casus q ordo ponis et rarō ordinis ornē licet tempe
de signare gsueuit hoc tamē loco negligent tñ mutā
no putauimus Nempe antiquā romane militie gsuetudinē
rursum milites sacros adhuc est observare solet vt vide
quotiescunq; in hostile trām intrauit castrorū primo muni
tionē studeat cuius ordinem necessitatis loco erigut nō minor
diligētia destribuit q̄ in plano et campestri et siquid ine
quale solitū fuit quo ad id fieri pt explanat Dimensio
aut sepissime uel in orbē uel in quadrū angulos designat
Nam et fabros et opifices multitudo et mercatorū copia
que quotidianus vsus poscit sequit Quattuor cū sint populorū
et castrorū aut suburbiorū si in quadro aut si in rotundo
ambitus sit extēsione multa facie pfert multo aut castro
rum aptē distinctē dirimunt plateas q et ptas assignant
tam numeri aditus facies quā vtilis sequus vtrigeat intrin
secus sufficientē latas et cū quattuor quadrā quelibet ciuitas cōstat
Medio aliq principē tabernaculū templo similimū tragi retorū
et pmatū ut quicq decet suo ordine armis q septi milites
p strubecina cū decore et letitia in tentorijs agūt et militare
disciplina pacē otio velud in primetu positi exercent hijs

uiacz dispositi castra ligurie et eorū ytalorū qui aliud luto
nisi derat padi pons medius unica bidui illi pricipe
confectus ri castris moxū ingressus

Dero qui princeps eide curie intfuisse a nob' visi sut
ut memini ei fuerūt de cismontanis f. Colonen
archiepūs f. bauarie epūs C Cistensis epūs Dumel
bragen N trebipolen N freden augustudunen De
ultramontanis Guido Cremen Car dyac sed'aptice legat
pilgrinus aquilegen patriarcha N mediolanen archieps
epi thaurinen Abbanen Eporegien hastensis No
uarien Vercellen terdonen papien Lumanus
Laudens Cremonen placentin parmen infinitas
mortis dom tenebat regens nunc sic Bononien
thomuano Veronen brixien pergamen Comordien
rauenas gratchatus eo tempe metpolitano tacebat
hys omnibus ri fregina layca principū ducū videlic
marchionū Comitū et omnū pceū in ytalia tunc ibi
gsulibo atq uidiribo frederici cū suis militibo sdus epis
ri pauc ad modū principibo secto consily sui ptcipibo
inuigit iuxta dui timore cōsideracon de salubri cōsilio
in ytalie rebo ordinand ita sedi debuerat ut ecclie dei
pace tranquillit gaudeat et ius regale decus ex imperij
debito plenar honore totū tradiū hec cōsiderato ab
ipsis et ta demū due serenissimus imperator in concor
dent sedens ex in eminenciori loco Vnde ab omnib videri
potat et audiri cōsidente corona da venerandor quos
prouinciis hereū in ptem locatus est

Vm placitū sit ordinatū dnūe ex qua ois pax
ni zelo et in tra romana nos imps gubnacla tene
no nimio que ad statū eq dignitat ptinere nostur
ipius deo pio auxilio regimine Cuiz imperial' maiestas
hoc cē no ignorem offeat ut studio mēe vigilāte ac
penaū meū imperi et mgēti cohercere bonū subiect
ac in pace tranquillit foueat ita nomiz quid iuste quid
honeste tam diuinaz quā humanaz legū sanctio cultui re
galis excellētie introduxit Nos tanto regimini ha
beneres de fidam penius legitimū tenē imperiū et ex qs
uanda cuiz sua libertate et iure quā ut decet omnia

nomine

impune fuce hoc est regē esse p̄ licenciā nisi leste et
impandi offiam n̄ superbiā dnacondā quere Deo fauc
te mores nō mutabim⁹ cū fortuna tumbo imo pacis
est hos animos retinē mutabim⁹ imperiū n⁹ p̄ nām
desidiā quequā eius glām et excellencia diminuere
p̄ducerē tulia ꝙ nūl bello nūl pace claruā fieri licet n⁹
refert ut me vtq̄ melius sit patriā armis tutare seu
legibus gubnare Mō alius angulo indigete bellor
motibus exercita diuitate sedat ad leges pacis negocia
tūsceram⁹ hosti aut qđ mira cimbria meis bnficijs ni su
mus quieta offrenata at moribus vtentiū approbata
sati hent robor regnozū leges, quibus qđ an obtinebat
postea desuetudine in vmbratū est ab inqualis medio
oraq̄ prudencia necesse hent illuāre Cuius ḡ vis mens
sine vtū in scripta redigat⁹ ni eius gsturos cōsidando
est ut honestū nostū p̄ le necessariū vtile loco tempoiq̄
queneā ideoq̄ tam nobis qua vobis dū ius condim⁹
cauimus prudendū est quia cū leges isti tute fuerit no
erit libm indicari de eis ꝑ optebit indicare sedm̄ quas
hos dict⁹ magnus fauor sim⁹ ꝓsequit⁹ admiratiū et
stupenciū qđ qui leas non nosset quicq̄ paru adhuc
sup adolestente agēt etatē in oratione sua tante p̄dentie
tante facundie q̄ gram arrepisset Quegentes q̄ vnus
post vnū stant eius gentē mos est sen ut principi sui
quiq̄ manifestaret affectū et ꝓpensionē erga eū deuoto
sen ut sua in diendo pricia qua gnari solet declararet
primo cpi deinde preces terre post gsules et missi sin
gulat⁹ ciuitatū tota die illa facundissimis ꝑmoribus
in nocte usq̄ p̄duxere porro vna sim⁹ sinul hec erat

Et est dies qua fecit dns exultem⁹ et letem⁹ in ea
Vere dies hec dies gre dies letitie qua in medio
ppli sui victor inclitus triumphator pacifici non belli
minas mitetans no crudele aliquid nūl threcāmeū
intendis ꝑ pace leges disquiens in tuitione residere
dignat⁹ felix tandē ytalia post multa stilia inuecta
que nō pemerope inuentrix meruisti qui homines

vno ꝓmotos ac fres cognoſtat tu nunc eis O cla
riſſime ꝓceps et ſingulare orbis et orbis ſmpezator
qui lucrand ꝑno homi indulta ramos dni abrogata
rurſus meſſi ac vi vē ꝙſuetudine ſuē reuocaſti Vbi
dem eſt Creſcite et mltiplicami et dnam ꝑſtib⁹ mare
et volatilib⁹ celi ꝑ pēs cęteris⁹ homo homi dnatur
Diuā vero nſtrum⁹ hō ꝑſtib⁹ mare et volatilib⁹ celi
Cūctos o ytalia paſſa es reges vno thyranos qui hor
tibi mādatu ꝑ cōt poſtrom⁹ int̄ꝑtant̄ vexa vice do
minates hoibus vno ꝓmentes quos⁹ bonos et ſapi
entes ronesq; utpote rōnales vti ꝺ̄ pietes ꝑſtes mate
lubricos ſtr capaces et ſteno voluptat dedit⁹ et alia
manesq; ſapientes demulcrent et iniqui et iniquos m
ſius impetratib⁹ cant tuos phas⁹ ꝙſoueret Nouum
qualiū ſimo aliqi paſſā impia miniſtra ſtyba t̄ delia
Nouiq; mig dnator⁹ michilotug inſontes ſi tuti ſontes
exendiet⁹ Mcnūmq; ſine ꝙ tanti crimis facta⁹ ꝓ
ſtipendes loupleto impetus ſacdocia nephazia tuc
puq; guenan gmutand et alia mlta que libuit dnan
cui impazet ireis ſub oculis recedut ꝓpetrata Gaude
amus ⁊ et exulteng et dcng plam Eco ꝑ tam tuc
bidi tempor⁹ tempeſtate ſtrenū nobis pac dnm m
tuęſſ du tibi ſtremiſſimo dno nro platz Impiū tuū
ꝑ innocētia ſuare vocabo atq; tuci quā ꝑ ſtelus treſte
et ꝑ ſagitiū ſubiector⁹ inexcuſtud Dnere o dugu
ſtiſſime ſmpator ꝑſtib⁹ mare et volatilib⁹ celi bia
et diuinū ludicū ſilvis reſiſtet hūlib⁹ cuit dat graz
Da nob fidelib⁹ tuis de pplo tuo gſultare placmt tue
prudentie ſupplegib⁹ et niſtria atq; honore ſmpez
Gnias tuas omē nus ꝓbi in gdenſ legib⁹ tibi gręſſi
tua voluntas ius eſt ſicut dicit Quod ꝓncps placuit
legis hꝫ vigorē cui ꝓlatus ei et in eu omē ſuū ſmpiū
et ptate cocessit Credendū em ſmpator inſtitutū per
eplam nel cognostes detenerit nel edicto ꝓcepit legē
eſſe conſtat ⁊ ꝓfecto ſdm naturā eſt comoda cuiq; ꝙ rei
cum ſequi quę ſequatur incomoda ut vi⁹ ombus debeas
impare qui sine rem ſuſtines sneca tutele hys finit
ca die ni veſtam ꝓtecta curia ſoluit ſuere etiam

qui ibidem pub^co tra^ns impet^r carcinibus funeralibus celebret
Diebus dictis plena atq; plenaria curia iudicio atq;
iustitia a mane usq; ad vesperam intenta grauminas
et querimonias tam diuitum quam pauperum diligenter audiebat
hens q; iudices quor vid^l bulgarum maximus Jacobus
hyspanus vir[os] disertus eloquentissimus et in lege doctissimus le
gum in ciuitate Bononie doctores et multos audientium pre
ceptores Cui hys alijs q; legisperitis qui diuersis et diuersis
ciuitatibus aderat iudicebat disturbat et terminabat ne
gotia Videns autem multitudinem eor[um] qui tantes baiolabat
is eum ytalorum mos est ut homines querelas tanquam numbos
proferant nisi tuus illor[um] agat animaduersor prudentia latuit
qui cum propositum de sua legum glossatorem maxime legum inue
nirent transgressores quia sint tenaces iustitie seruatores in
tot eiusdem locis et plateis iustitia euidenter apparet
Diuus atq; vsus consilio singul' diebus iudices possint
no tamen de sua ciuitate q; ul' de curia ul' alijs ciuitatibus
has causas grauitas earum ne si eius iudex proferatur
aut gra aut odio le mit' a vero possit euerti Quapropter fecit
est ut de tanta querelor[um] multitudine vix tribus super
fuisset qui no' aut plena de lite victoria sine iustitia
aut ex[ce]pta tui aduersarii triste[m] se gauderet reportare
Deinde super iustitia regum et de regalibus quib' longo
iam tempore seu temeritate prudentium seu negligentia
regum impio depierat studiose diuersos tui nullam posset
minime deffectionis excusationis tam epi q; primates
et ciuitat[um] oratores duo assensu in manu premisit ex
qualibus recepit primitus assignamen mediolanensis potitur
regni statuq; de hoc tempore inire quid esset adinuenirent
Ducatus marchias Comitatus Consulatus monetas
thedonea fodrii vectigalia portus pedatica molen
dina pistrarias pontes aquas utilitate ex decursu flu
uiorum quemente Iter de terra tui vectui est de suis ffeys
capitibus censibus annui redditum hys q; studiis in festu
adnuat tanta circa pristinas possessores vsus est li
beralitate ut quamq; donatoq; regio aliquid horum se pos
sidere instrumet legittimis edocere poterat is est nec
imperiali diuersio et regni hoie idipm pcto possideret

Ex hys tamē qui mille mire ſ ſbla pſumpcōe de regalibꝫ
ſe intromiſerat xxx. milia talentoꝝ plus minꝰ ne red
dutibus publicꝭ p ſingulos annos arreſſre ꝓterea et hoc
ſibi ab ombus adiudicatū atq; recognitū eſt ut ſingulis
ciuitatibꝫ ꝓtates Conſules rectos ne ingratus aſſenſu
ꝑſ̄ per ipm̄ creari debere qui fideles ſimul et prudentes
et principi honore et cunctis patricijs debitā iuſticiā
no ſſent conſeruare De hys aut ombus fideliter et ſine
fraude ꝛ̄cipiendꝫ et obſeruandꝫ ab ombus ciuitatibꝫ et
ſāmenta ꝑſtita et bādes p libitu Imperatoꝝ exhibuti ſut
Conſequenter pape ut cōmune utrat eis tenore ut nec ci
uitas ciuitatē nec homo hoīez impugnet niſi a principe
hoc ſibi foret impetratū Ad vltimū de iure feudoꝝ ipſi
apud latinos ſcripto non dū ſufficienter expreſſū fuerat
et pene oms cam bn̄ficior̄ iuſticia in minuta querē
tenant leges ꝓmulgauit quarū capitula poſt ānexa
annotatoꝝ ſubiecimꝰ

Cremonenses et placentini nūt eas qui ꝺ cora ꝑncipe lite gmonebat arcus reter⁹ aduſus eſſe expie
bantur Nā cū nūt has duas ciuitates nō longe a ſe po
ſitas niſi gꝺ pdo nūt ſe fluere ſperant⁹ ꝑt gtubermiꝫ
mediolanenſiū antiq et diutine tuam ſtrant diſcordie ar
ceſſrat tut quod Cremonenſes cū lmpatore ad curiā ve
nientes placentinos mlta expreſſa eos ad certamē quo
cauerāt torneamentū vocat⁹ breuiꝫ hinc⁹ aliqui ſauiati
aly capti quida occiſi ſut ob hanc re dū aduſus ſe mare
aca ſtorū ꝓmeret Cremonenſibus ſe dū eſſe in obſequio
et in comitatu ꝑncipis hoſtiū minas⁹ nec tam ſe quā
regia maieſtate fuiſſe leſam ſua nūcia magnitudiꝫ
premeꝝ cū eſſe debebat penes impiū eſſe ut placentini
velut hoſtes rei publice ꝑ impietatibus impōs ꝑ pfidia
et temeritate in lmpatorem graues redde bat placentini
aut nō aduſus ꝓncipē ꝑ conſt ſuos nfeſtiſſimos
hoſtes ſe veniſſe qui dum nī termiū ipoſ multa mꝫ
fecerūt capimus et mendos omia pmiſtuerūt quetu
nō calūpnioſe qꝺ nūcia paſſi ſut allegantibꝫ fideiuſo
ribus ꝑſcriꝫ topuꝫ dedit ſufficiēciꝫ audit⁹ que ab
utriſq; ꝺcentia adducerāt placentinos nimꝫ ydonee ob
certa purgare ꝓſtiti cū nī plūmis rebus dubiis eoꝝ et
pfidia in regiū ram antea forēt deprehenſi tragꝫ ſūt ipos
ſua inducit ꝓdit tandēq; hac multa in gratiā ecipue
vt pter nō paucē pcūe dnatoꝝ nullū ciuitat⁹ exceptā
qꝺ hoſtem anis ꝑ defecerāt ab lmpatoꝛe ferre ſi mu
lt urbanā ſplendꝫ equarēt turres qꝫ omnīs deſtruerēt
Ctꝫ et fatū eſt diſtrictꝫ in placentiā ꝑdictoꝝ ciuitatē ꝑ
nō delicti vlra gēta ebellionis metū ſ cuiꝰ ciuita bꝫ
mutauit

Aput Roncalias rebꝫbū geſt⁹ et vtilitatibꝫ ſūpꝝ ſapi
entū ordinat⁹ fideiuſoꝝ quētū dimiſit ac ꝑmo
ribus ordinat⁹ ad vltiores tertias et inſulas marc⁹ ec
giū regie pararat⁹ aim ꝓtendit tragꝫ electos nūcios epm
videlicꝫ S. Eyſtetn et Comite Hy. Enrichone in Cardinā
Corſica Dreyer. mediolanē eos piſanos et Ianuenſibꝫ gra
rendos ꝑ eo qꝺ hec ciuitates Mayenē in ty terreno mari
videntur hre ꝓncipatū Verū qua obrem eadē legatos ſue

efficacia r̄ma ſcripſit tormenta hr̄ quibꝫ notū eſt imḡnit
ela emolumēt piſanis atq; lamenſibꝫ inſula Sardinia
p̄ſtituta ſit mi rō meo genere putat illoꝝ aſtu et falſis
ocaſionibꝫ uter uictoriaꝫ fuiſſ impeditū Nam et lamē
ſibus inte redditurꝫ aduerſi ſuū angustus terminat
finibus q; cor accedēs miza celezitate ac facilitate eos
deterrēt et ad pacē pacta q̄ fugē ḡpulit q̄ fuere hḡ
mille marcas argenti pub̄o erario p̄ſoluē que a tuta
que aduerſi fuerāt ſabīa ceſſare Non ante dbze putat
hoc illis celutus maſſiū fuiſſ terrore atq; formidine ne
multos ſua temeritate ad defectum inuitaret Na ſplut
ſpe lamenſibꝫ etiam et conſtructibꝫ heſitatoꝝ nata
loci p̄raze maxime potāt que ciuitate uta ex oī p̄te
nallaueat ut ul' p̄te eminē ciū alpiū p̄rupta et inuia
ul' tyrrenū mare quo latus ipm alluit fluctibꝫ ad eā n
puenīri facile ſinit Augusto aut nullo hoſte moto ex ci
uitatiā certare no poſſedebat ut ēſ illa ſitu loci expug
nabile foreāt p̄ magnitudine animi ac ūtute ſuperāt putaret

Hs itaq; geſt Federico p̄ ꝛc cādo militē maximo
et no dū bello tract ytalie locū hyemate ſtatuit
eē mū ex natale dn̄i apud albā ciuitate celebrāt mul
tos p̄ollegendo fodro p̄ tota thuſciā et mārīnā atq;
campaniā dnexit De p̄ncipibꝫ quoq; ad ordinādos ci
uitatibꝫ ḡſules ſiue p̄tores alios alio dimittit admit
tit ſacratarios qui de regalibꝫ que fiſco accreſcerāt ra
ſonā et plenā noticiā ceperāt redditꝫ ex impiales
qui dicunt methaldis a dūce Welfone ſiu ab alijs diſſitos
et diſſipatos congregant quos p̄modū ſēd nobiliſſimo
principi admiratos et melioratos liberali reſtituto
roſeit reddidiſſe Cuius p̄dicta magnitudine animi ex
tere copioſam qui erpas eridam pugnati ſibi no ignorāt

Romanꝝ imperator et ſi ni alios omnibus ſēda fortuna
uſus eſt ut morte tamē nomillos principū p
idem tempꝫ eius ſeruiaꝝ eruptus eſt quoꝝ ut caput poſte
ros nulla celebret memoria nobilitas generis mentis pru
dentia et egregie tē animi qua corporis dotes no p
mittut ſi nos quoq; primos fuit Otto friſingēſ epūs
eccl̄ie Venabilis p̄ſul hmg ſtus operis auctor et ſelicor

hunc futurū q̄ fundatorē nisi ut q̄dam mentiat nata vtuti
bus nimi dissēt Et quia tā in huius p̄lati vtri nece qua
in q̄flagrat⁹ fer fingeri crēdit p̄ia mea dupplici gtrou
atteritur est nemo me arguet si ul' p̄ie michias ul' ama
tissimi dñi et mīstor⁹ mei flebile interitū plurore
narrator⁹ p̄sequar ꝑ dolori venia tribuat q̄ sīdantibꝰ
nobis tunitate nram ad tui felicitat gaudia p̄cessit
tandemq; fere ad ultimos casus meliatiū Cuiꝰ aut
ut ait⁹ quidā durior mihi sit index res q̄dem tribuat
hystorie laudeta uero sp̄tor⁹ dñi nr̄i ih̄u xp̄i mcc̄xcvij
ā. d. lotar⁹ indictiōe vij regnāte serenissimo imp̄atore
fr. dñō impio eius iij regni v⁰ medratus antistes ab
hac luce dū recedēte migrauit Is primo velut echo et
a deo missus nr̄i cand⁹ ecclīam rep̄isset cuius fē bone
desiderio distractas facultates collapsa palacia ruinosa
ecclīam monasteriū multa nec parua medra
ope diuina tandem ꝓpaui ni cū lond reduxit ut clero
religiosi familie libertate facultatibꝰ copia edificijs
decore ub hac luce sub fratrib⁹ reliquisset eius q̄ cura la
bor et uigilia ecclīa fides et gentē sua pud fuerat ac
si nō tam restauratore q̄a fundatore illū exti(ti)sset
huic negoci p̄stabat adminiculū et op̄etame gens uri
tum obitus dñi gusaconis estimaret nempe imp̄atoris
henrici q̄rti nepos sororius q̄nti henrici Conradi reg⁹
fē vtrecini federici imperatoris augustissimi huius q̄m ia
felicit⁹ regnat patruus ex clarissimo regni p̄ncipe leo
paldo marchione p̄re et mr̄e agnete filia q̄rti henrici
imperatoris p̄it⁹ cum fr̄ibꝰ suis germanis Conrado pa
latino. ꝓpo Leopaldo duce bauarie et henrico duce
austrie nepot⁹ et sororibꝰ duciss̄a bohemie et berta du
ciss̄a palatinor⁹ ac cū marchionissa de monte ferreo ui
imp̄atrice hyspanie genitrice de tanta inquā tamq; illust⁹
p̄ole prolis p̄re nobilissima trajectēsi Lotaringie
stirpe sua nō mediocrē a volgarib⁹ instructa mīt epos ale
manie ul' primo ul' inter primos hebat⁹ nitidū ut poterat fatē
pagine exprimere q̄uis se et et stirpe abdicare p̄ollebat
platonē atq; aristotelicor⁹ librorū subtilitate mīt⁹ tepuit

analetes atq; clerc fere primus nr̃is fr̃ibꝫ adeptauerat
Ob ea et alia multa priuilegia grata fiducia qꝫ tam
seculare prudentie qua eloquio fretus facile posse lu
cre cū sepius in causis eccl̃ie coram regibus et principibꝫ
gestum fuisse agere et exinde sibi gl̃iam laudē laus mundia
na assolet nō modica pepisset laqueos aduersantiū impetere
tus destinauit et oblocutiones eius sine lesione pbe pbus
euasit Dane venedi medii mr̃ Cistr̃iens̃ ordinis et lugdu
nensis natus ibiq; in monasterio agaunensi primo abbas eo
usq; pbatus et electus nunctus est vt mitra sibi decenter
deinceps extendi supinus ꝯpus fetus tristicie nunctui fer
uore ac spiritu libere viuentium cleri patres decimas et
oblata sua in gaudio hauriri et fructus terre pie pendere
deo potius qua consule et corda no fallere placere satage
bat adtendes illud euāngelicū Ne sciat sinistra tua qd
faciat dextera tua Vn̄ factū est vt siquid ex quercatu
mundana pulueruleute contigisset in pectoris ligna dextra
henticū que ut gladius acutq; cadentes atq; penetrabat
Quid singulis dicto principe f. patrono suo in italiam expe
diendi vtq; agente cuius ope sic necessarius et putilus in
pery negotijs rex debuisse mitra dicitur ipm vtq; re
tractare ut vbi belosius inde numq; fremoranum potuisset
me ut cū stabo meus finis cū quibꝫ rex benigne vero ab
impatore dimissis multis exactionibꝫ gmissa es sue beni
nitati gnedant ecclam ac quoda spu ꝓphetico de fine
suo pstans ne pꝫ morte sua quam aliquo mō grauaret
et libertate cleric ut ia sepius in alijs ecclijs fieri dicebat
ed nullo mō pmanet postulauit decepto de hac pbabili
petrum fideli laudamento ad ꝓa reuisus est At cū ali
quibꝫ de morte sua seu p visionē seu p sōnia reuelata
fuisse referentibꝫ et gmonentibꝫ quibusq; religiosis cog
nouit Saluatat feria cantate media qua mane scribus
et nalendis occasiōn visitādi Cistr̃iense capm via carpit
et ia diuia laguore ac debilitate corporis mualidi laboris
tunc nichil tamē ad hoc sinus qui seu erat metuentibꝫ
ad pnotatū morimundense mōsterū puenit ibi paucis

dies leto rubans et iam de obitu suo nequaquã dubius
dñi sacro liquore olei sicut mos est premunctus fuisset et
de pecuniã sua laudabili testamẽto ordinasset inter cetã
que sollicitus de salute sua pudebat cetã hunc codicẽ
manibo suis offeri precepit cuius lectã et religiosis vsi
tãdit ut signũ p sua mgã dilectõe ut pat in pribg
dyersis nisus esset qd' quepiã posset offendi ad ppz arbi
trium cõregatus sõs catholice fidei assertore unota sãcte
romane pme uniuersalis ecclie regula pfessus est Deinde
multa pius ordinationem et huius gressione beatus sanctus
recognoscens sumpto sacro sanctis ministeriis in medio mul
titudinis sanctorũ tam epozũ quã abbatũ duo spũ reddit
felix uitã et p meritũ suũ duplo nunc donatus ut antea
captus sit vitã sua dilectam suã ecclesiam vis tui pie
spiritali et intimo amore gnexus erat in famulã et tuem
gressum videret et subuenire Cui aut adhuc vites lon
sepulture sue fẽbus digno deneasset eã ecclesia in loco
humili ubi subito ab omnibus fẽbus tastari debuisset hunc
cuius ultime voluntati obuiando purabat et nã septa
ecclie uigra manus altare honorifice tumulatũ est eq
q sepulchrũ a cunct fẽbus honore ac veneratõe dignũ
fecere Ego aut qui huius operis principiũ cuius dice adno
tam finẽq cuius de iussu pfacendi susceperi et manu
mea ppria extima lumina clausi hoc epithaphiũ com
posui et tumulo cuius inscribi feci

Ibram phebus subyt tu salutenete Lucis nox pualuit
die decidente Vita nunq habuit morte pauente Otto
qui cõcrut raptus here crente hic si gradu consulus p
sui dignitate forma decens habitus membra etate Cui
alia nobilis regni maiestate Amores gmedabilis mira
bilitate Monarchiã sẽ pbuit si religiõi Ydeas asserui
si posuit Virgo cunq meruit mi cessiõi Cuius ad que
genuit agat mentiõi Hunc sacrates orbi mi ypherea
Manus extulit in theologia Phebus sibi mutuo cui phy
logi Nunc sit ei speculum summa theoria Plangat hunc yge
mama planeta gradi Manus tu fac sinistra orba uiro tui
Cui tot priuilegia dono sedis Augi gemoma debes lamentari

Huic vite studio studiu vigebat. Grata disceptacio plures
acuebat. Cui mos aut qd raro nemo no videbat. Hic saep
ecclie sublimauit culmu. Franc et cauillaco lates no latebt
pe dedit stepe logu tumultu. Hor mi eg amc totu est sc
pultu. Talem nemo plangt pt multu sate multu. Cuius
hmc tantu gliam forinis affremabis. Cuius ad gsequcia
tropos cnocabis. Aut quis elegancia dict assignabit. Heu
quale suam stola vento dabt. Cuid zeu ggracio stigye de
rmat. Cmatheseis abstracio quid du gremplat. Cuid ms.
hic puacio per hmc dum ptatur. Cuid ambon acco morte
stri datur. Huic nece patria iuste dedignata. Clara dles
ateia zetote primata. De se bu mezutu tenues in familia
sunt in interutu pitet et illa. Cuid gt ni orbe beat prelatos
et melores. Ji pau nel au pbitus saxet ordo ptas. N.
morutus erat prelate pdnus illis. Cuia facunda vizi voce
qualis ptyloscphia. Cus sensit ope sedis relcuata cmma
Tantas ad exequeas turba pplorum. Pias fundat lacrimas
mestu duces chorc. Ad pces gtmas et lamcta quoru.
Illu saluet aias qui beat mistor. Pfules Ottonis tunc cu
mulant honores. Dcxent morte furias rombe molestas
Hec tale rombus accessisse fauillas. Horatiu regu docet
edita chronographia. Apparet ei deg et pia vox mand

Otrone expo xpo p. octob' defuncto paup pg mesibus
nona dpeil que tue sunt diuina palpat et est cia
solstiu estiuale hora matutina cuitas fersingens penito
et penito mendio gflagrauit adeo qd ut tacea de ma
oribg ecclesijs que cu ornamet sims pierunt sdes pa
et palacio nec vbi eidem de minoribus capellis et oratc
rys supfuit Domg et et officine camo minor et domg
multu exceptis nalde paup tremate sut hec ecclia eo tpe
in tli statu erat qd tebus edificys et diuersys ambg pene
collateralibg et viarius spatiosg aut maior erat ad equal
Clerj pbite tã insignis ut eg honestate et disciplina in libe
ralitate in lzã sua cari pares melores et superiores in
orbe romano nulli hrent. Hac fersing cuncta multiplici
clade et erupnosi cuctus casu nomulla pdigiosa indicia p
cesserat. Cuidã eni vice in die sabbatj sonis dñi dñ ad clariu

missa plempne pbr altari maiori assistet et iam sacri
ficio vltimu celebrasset plenum calix cu sanguine ut pre
fuo euenisse et sup altare ni consperu omu effusus est
ut nec stilla supfuisset Sed prudentissimo xpo omne
tali nil psperu augurauit esse psciens ventis et letanijs
diuina ania aduersoru puentu atq placari psuasit p ide
quoq tempo monstra quadrupedu aliaq fanta
mata de horte visa sut tam a clero veracibo quam a
laycis limina volare fere bestie ut pote volpes et lepores
pastoricia cellie et officinas canonicas ingressse velud
domestice laqueu ubi capto imponi no abnuebat puer
ac puelle p media ciuitate cepus pressones agentes
et veras letanias mittentes ior suis grauia sacia
porte decant Iam et pcedti anno locus ipe ubi maior
ecclia et cathedralis sedes fabricanda erat fulmine icto
celesti igne cflagrauit Vnde vpupe bubones toto
anno ni cessat funebria pnuntes lugubri voce auces
omn repleuerat p hoc quos satyros vocat in domibo
plurimis audiri hunc ruinle ac desolacoe talibo psagys
cphetate pfata sic impleri ecclia Diuina speculatione
p subrogatoru pessimu pastore ablatu qui ipam in pace
adhuc gubernat et regit restauracoi expectat cuius
industria sublenad sperat et cu sperare.

Eodem etiam anno insignis illa ecclia et regia opa
apud Spiram ciuitate similit igne cflagrata est et
desup struinate multa rupta ruina molesta plerosq nuolunt
Hystem diebo f. Colomensis Archiepus tuc supioe
ubi menso huius est tno pontificatus sui anno cu
multoru luctu die clausit extremu tacnes q et vistea
aput papiam posita ossa vo ad ciuitate Colomensem dep
tata sut Vir nobil et beatus quoq magnetudie et benig
nitate sua longe lateq multipli ni se pugnarat affectu
herbipolen quoq antistes cui N. zemsendo prece amoe
illectus du benigne ab augusto Dimittetur paulopost
vy° die reditus ad ciuitate sua morbo correptus obyt
exemplo suo docens qd longas manus mors nec tea

ſeruicior net quietus delicaare facet dechnd tur ep
& Croacie atq; Dalmacie dux huiam notarius de caſtro
Dahrorea oriundus apud pgamu finē vitandi fedi-
cius ep tram corpus m tram ſuam deportari m mo
naſterio ſthere ſepultu eſt cuig labalitas et in multis
ꝑcaris pculis animi magnitudo meruit ut ſubtrahus
ex hac lute medria illius longo tempe apud posteros
nō deleatur Nobiles quoq; comples et minutes ſte
muſſimos quoru nomia michi ſtribenti no occurrut
aut varius belli cūctus aut morboru iuoꝑ id tpus
idem tempeſtat turbo inuolvit

Videreq; in tubinis agente Adamus rōne verbi
antiſtes quoꝛūdam inſtinctu ea que ea mlt ꝑm
et impatoꝛe apud Augusta ſpita fuerat refricare
cepit et denuo memiſſe no mitaꝛ ſuoꝛu minoꝛa
no eoꝛu qui miſſi fuerat ꝑ collegendo fodro inſolen
tiam et caſtellanoꝛe ſuoꝛu ꝓtumen minus ſe ꝑ
lemis multa recepiſſe Impatoꝛe birſtegs ſuis ingratu
ꝑmurpi tam ab epis quā ab abbatibo quā cuntis
et ꝓcezibo rcognita fuere leūs m fronte quid lemo
nes diligentius vero conſiderare acturi ꝓpoſuerūt ple
nas ſup hoc negocio dietas habiq; quida indutias
et vias mitans priusq; aliqua relatate finiſſet diſpu
tatia de te cōmotus calorez iuuenis ad vtē ꝓcidē
dam accensus meditatem capit no quid ꝑ abiecta
ſ ꝑ honoratā illi rēdere ꝓpna Jam antea miſſus
fuerat ad ſedem apliam tpus Vercellenſ annica de
ferens petrum quatenꝰ Gregoꝛiū no bile iuuene
filiū comitis G. Flandrensis cuig ſuꝑ mentam ferus
que loco anſhelmi ꝓtoꝛis in Kaluenatenſi eccla
ſubrogad ferat ibide ꝓfitearet et ordinaret Na idem
iuuenis nisi ea ſtricos ordines adhuc exoſtebat et cleri
tonſure eccliē gradū ſcūs at m ſubdiaconatu a ꝑa adri
ano roſectus no niſi eius coactus et aſſenſu in aliud
eccliaz trāſferendi putabat Cui aut hec a rōne potuiſſe
volente m veritate reluctare ꝙ ferm fuerat negligetius

mittit Senuo Verden epūs ni idpm cius gr negocid
tem affectu tractat

Princeps ergo et ypē accepta occasione sua hor mo
dolanē nūciauerūt Jubet notarios ut ni sībendē
tatē nomē sui pfecture romani epi subsēndet et
diredibꝫ singulare mi ipm allogiate qui nos sībendi
cū antiquitꝰ in vsu essꝫ cōmuī a modernis ob ḡndam
pnaꝫ zenēnaꝫ et honorē putat imitatꝫ Asserebat
siquidē imperator aut ppam debē suare suoꝫ antessed
ad pēna imiale sībendi eo sue nudine aut ipm anti
quare pcipiū vrbē in suis eplis oportē confuare
hec vtiꝫ causa simond et uicinoꝫ manorē mitere eos
similit fomite ministrauit ni tm ut qdam hre dep
hense deent re sde aplica dirette que mediolanēses
et quasda alias ciuitates rursus ad defectū hortarent
Quod si quis plenꝰ sīze desiderat eplas vtrumꝫ sup
hys directas q̄sulat quarū talia recepta inuenient

Interea cū de curia obtinatū ad singulas ciuitates
bini ul' plures p q̄stitutos ytalos et q̄sulibꝫ apd
ipe destinati fuissēt quos Reginaldū Camerlarium
et Otrone palatinū comitē de bauuaria sepe ia ne
minatos comitesq; Q. ad ciuitatē mediolanēsem deue
nisse id negocii in ea ciuitate sē et ni retro missos p
manē pplus ergo ni sdicorū gr̄ius ad domos ubi lega
tos manē suspicabant more primere q̄ tuchosa et supba
pstrepē lapidibꝫ alys q̄ missilibꝫ decipitare Nam ab eo
tumultu ut comes Blandratensi qui et ypē affuit nel
aliqui nobiles eos auerte potuit sla et ni ea ciuitate
pene ni alys ytalie vrbibꝫ non prius ꝑ vbi erat cupid
honorꝫ rex cupidi inquieti et otio adusum aliquite et
nobilitat pti studio talium rerū mentate tumultꝰ ipē et
res nouē sat placebit legati vd quoniā nisi nuncios
vrbis erat in pmissis metu meti ignati q̄ quid potissimū
facerēt tpidare cū ut cessisse armat et multe ipi pauci
et mercenes posset et porte an clause fugā plubezent
Comites au quos et ipi mag offensos hebat exet hospi
tatos ea zelo tuig tēnitꝰ sine mora ypis tumultu illesi

dei iudico eo tende videnes ut hy qui in sua et multor pmicie
debachant multor quoq; ꝺdpnacior et impiali aũte legu
ꝑ vigore ꝙpetent dant ꝙpesti Vbi quesꝰ fides illa qua ꝑ
mediolanesꝭ adhuc inviolata et int̃ ceteras ciuitates vre
gnali ꝯdam tastimonia illibata hre gl̃ati sut vbi ustq; ꝯ
in gsumed legibꝫ ꝑcalt ꝑ hactenꝰ hmssẽ iactauerunt
quenier eos nd no nos ꝑ fides fracta ꝙpient adiusꝭ
vpos sacmenta vita fra fedus ruptu lebes legatoꝝ no
salu nobis et vobis vnd et barbaꝝ debita integitate et
sanctissia reuencia gsuande Ano tm si vere ego de vobis
audio ꝑdurati fide instina fortitudine abhoatoꝝ desplacꝰ
stante in medio vre terre que hactenꝰ natali quodꝫ teore
omes nos gaude solebat ẽsperite atq; gnibus inuitꝫ gnem
hostẽ nd tam vtm qua vtm ꝙcrend assurgite Consulite
romano impio cui et si nos caput vos mebra nob in hoc
negotꝫ ut libet uel milite uel imꝑatore vtmi deo ꝓtiante
illoꝝ ꝑsumpcs iterata vndicta consꝰ ꝑspiciat ut qd in
mam vno in vam et romam gl̃am impij gmi sceud
ea cohezeꝫ ꝛepmat ne praua et sedicosis ꝛcrestat spes
et ne tenue eccl in ultiu maneat qui nec vobis verutate
nec nob reuencia et fidem suaue abusi clemencia vra ab
usi patiencia qui pro prima ptinacia ꝑ simplicit duplicat
gressionꝫ mdue nd erubuerunt Italia p orate suis ꝛcipe
ac velud impetu quodã diuo meritati alig aliu in endendo
ante capi cupiebat hor rei consily exꝑstimate ne quis ex
trem remanẽ videre ꝛcat ibi absq; laic obtimatibꝫ epis
Eberhardo bambg Alberto frising Conrado Cistẽsis
hermanno frezden Daniel bragens De ult motanis papien
Vercellens Astens ꝛtonien placentin Cremonẽsis
Nouarien ctis dñis omis singuli in poziendo singulari fa
uore studio diuersꝫ mod plate nolinsset huc tamen sine
vnig ꝯdeputate pos et facundia platetim epi ꝓsequebat

Excellencie vre princeps pi deu nobis carissime sup
nuncia mediolanesis qui decet ꝯmutate et animi m
diguacon ꝯdolemꝰ ꝑ quia sinis sinceritate vtꝝ et audm
vram in hac pte a culpa custodita emptꝫ dꝰ gras agimꝰ
qui de mal mediolanesis nita vob ad gl̃am ꝙpari potuit et

et ex illorp ſuppa crudelitate at crudeli ſuppia mḋquem
dnm nr̃am digniſſimaꝫ humilitate ampliꝰ emteſtẽ prũabt
O crudꝫ ſuppa o infelix arogantia qui de celo angelꝰ de
padiſo hoiem putaſti ẽmeꝰ eſꝫ et medio lanẽſibꝰ her peſt
fatale dz at eptũ ꝓpatare ꝓpatũ ſe canit ab hoc vno tumet
de quo dictũ eſt tu ſigillũ ſilitudinis plenus ſapietia et
pfectus decore vidꝫ p. d. ẽ. paꝛad et ille tui greſſꝰ eſt ex
omi ligno padiſi comede ẽ tu quoꝫ nõ magꝭ at illi tui et
her et multa alia de illis dcta quadꝫ ꝓpoꝛtoꝫ ſimilitudinis
pnt aſſignari Ille nũ angelos ꝓmus et Lucifer appellatus
tu nũc vrbes vtalie ꝓma nũc orbes vna de primis ille in
deliꝯ padiſi tu in deliꝯ huiꝰ mũdi nullig nõdigna fuiſti
Ille primꝰ ſapia et pfectus decore tu cũ malꝯ heas et
ſapietes et philoſophos ẽmeꝰ ne illis ꝓpterꝫ dicat et
sic ſapia eoꝝ abnorata eſt Nonig magias timuta et tantis
babilone Nunquã bello ſubiugatas ſtas ad vltimũ delubꝝ
deaꝝ hũanas ſtuaꝝ tibi certe eas quoꝫ fiet ide ut
niſi reſipuer in diebꝰ tuis lugubꝛi voce cãtent vlule ſal
tẽt piloſi Abſit her tri cuitat ate deus Cupio eẽdem eſſe in
hac pte ꝓcerus loquꝫ medaꝝ quã verus ꝓphetꝫ inuenit
tibi ſcemſſio dnb nr̃o fidelꝫ ſuppẽdꝫ ꝓcuramus ut p ri
nuzia mediolanẽſiũ officia vindete bonꝰ bonꝰ aũ ſtudeas
adimplẽ Nec enĩ frustꝝ ſut inſtituta ptas ꝛeſſarum mult
et vngilla cazuſſe diſciplina dilantꝫ et ſeueritas bom
patꝝ hent ut aꝰt ẽdam iſta diã modos ſuos canas ꝛones
vtilitates her cũ timetur et mali cohꝛeceãt et bom ꝑte
nũ malos vinut fallũt mediolanẽſes ſi putat nõ in te
falli eſꝫ dicit an neſcit longas ꝛegibꝰ eſſe manꝰ Venisti
et vidisti Nec mihi tibi facile eſt victos vincꝛe quã prima
fronte ꝛebellos ſine difficultate ſupaſſe Idem tibi imperiũ
idem am robur cude militare vbus cade deuoco mi litatiũ
Volui tibi ꝛeſtat diſcuꝛꝛe quã vindictã quã pena ꝓcellendi
ſint qui toties legibꝰ ac legittimo imperio contẽdunt Capi
nus aut ẽ ordinaria pena inde cohꝛcendꝫ cauit imperialis
tri clemẽtia hãc moderatiõ decreꝝ tenebit et nos quidẽ
ſic illi meruerũt ꝙ ſic te decet minuꝛe ꝓſequar Nõ plus
apt te valeat mediolanẽſium quã tua dignitas ne magꝭ

nec tue quā fame quā iustitie q̄ fuisse videar. Nam si
digna facti pena q̄ facti cōstet. Genitur si magnitudo sceleris ven
tilatur nouo cōsilio hoc negotiū egebit. et ut verū fatear nra
ingenia sup̄ eclipsat. Quare hys aduersus eos utendū censeo
que legibus cōpacta sunt bonū q̄ imperatorē et iustū iudicē
declarabis cū minime ab legibus q̄ armis decetare. Medio[l] in ruinā pariet[ur]
Optabat enim q̄ suam et augusti q̄ pacē et obtimates om
nes si q̄ mederent. Itaq̄ p̄monuit. edicta iterumq̄ mediola
nenses ni ius p legitimas citant. induciasq̄ dū statuta
federico apud villā regnā que cōtinet Marmiratā gmorātē
p legatos suos mediolanenses se ponitat videbit̄q̄ p archiepm
sue ciuitat. et p alios quos. multe q̄dem cloquēcie pariter
speciem. Vū et archiepūs sine verecundia sine simulatione nūquā te
stetari illorū se subiecit. Illi aut dū arcius de pstitis arcēt
te q̄ alios pactis pactis cōtinuis de fide violato q̄uenerent
ad aliud nō potuisset rēdere. Iuramēti q̄dem p̄ uiolametiū
attende nō grauissimū digna tristo et mortuo ozo q̄ suaserat
et qui pūe ac pfide uixit et fecit q̄ fuerat. Aliud at pfide
et peiure loqui nō potuisset ut uita plagiosum finiō in
lotus cruciaret. Cumq̄ hec et alia in hūa uicia proritat
uerba ptulasset in fetro pars negocio discedūt alius q̄ illis
duces p̄figitur.

Inter hec videns imperator mediolanesiū superbia nō nisi ne
mana ḡm et forti posse compesci cū ut cūctis memorandū
dimisso exercitu ipe cū pauc̄ remansisset auxiliū ult̄ mota
nox cont̄ regnā ciuitate accipere cōtendit. Itaq̄ missis
nuciis imperatrem aduocat. Duce bauarie h. alios q̄ tam
cpos q̄ pceres imperij gmonēs eos fidelitat̄ sue ne de
floreat regni p tanta cēcitate de impunitate lenit̄ uelle se
quare benolentia cōra statū imperij cōfugiat. impetū q̄ mi
nuere cohibeat. Illi accepta legatōe alacri aud̄ ad nouā
ni p̄cepto fecē accipiūt accingunt expediunt.

Ut hec fridericus michi apud se remissiū michi ap̄t hostes
tutū pati impune prudenter q̄ erat. et hostiū res parē ad
tendē explorare. ys bonū utilitasq̄ a cōit̄ esset. Itaq̄ dimisso
exercitu cū pauc̄ teutonia pōtie cōtinuo milite nouū et aupi
tatios prensuit castella et munitiōes utpote unicam sperā

longa etatd que magt in terra illa nec expugnabilia nec
aggressione facile capi videbant susceptā in extreme hostiū
et ad suoꝝ presidiū sapient pudit Iouam lauda toto tpe
ꝺgrage sime simo studio gnomit Vallū nimc fir exstruit
portas et ꝓpugnacula disponit operumq zatus futuꝝ belli
negocys si in tam viuna tunitate vtpote xpc hūlazys a
mediolano distante magnā bellatoꝝ multitudinē subito et
locaze posset et muenīe Deinde cumq usq ꝓgredient honoꝺ
fredissime recepit fedus et auxiliū postat et accep est aut
in lacu ameno in sula dnoꝝ mundans horibus belliosis
refecta que nisi valde remota victoria a quoquā capi difficile
putabat beat aut amica mediolanē ibꝝ et multo tpe per
fedus iuncta princeps ꝓpt cōsanguīeā venetā ad se et ruer
tenuit optimū ratus eo membro corpus insidiose mutat
mutilare grepta spe atq fiducia in sula se uel sicut hoste
infesta cant hostes ul si hoc elegerit tanq benignus impatoꝝ
ad seruos et amicos mitratuꝝ commat Nec mora ad pauc
quos secū hebat hanes nūcius rep tranigare insula ꝺo
principe spm sūl et audacia tagnouisset diuo quodam ti
more grissi obuiā nauigio ꝓgnt pace petit ad magno
plausu et alacritate venientē excepit fidelitate unerit mu
neribꝰ honorat Datis qꝝ fidelis in posteꝝ nobis gens illa
recepta est Id qꝝ effectū singulari consilio princeps ut hoēs
alti in sula feri ac pycatica rabie asperi in tam sancte
uiaruꝫ fanctibꝰ usui et opportunitati nroꝝ accipant Ed am
plius mirandū in hac victoria dm magnificentiā principis
qꝫ tanta rem hoc mō acceptare nō metuit dm felicitas
qꝫ rem adeo periculosam sine periculo deuicit ꝑ vtriusq; mala
qꝫ et aggredi ausus et tanta felicit gloria explent tuthū
mihi mo aput placentia fem est Cui et ipa medio
lanensis gfederata ꝓpt diuisas rauas muisa videbat et
defectū optimone ducis miserat Vn erat ut sup moderandi
inde possio iussi fuerat nullu replē turres qꝫ deponeret in
mutando magt quā primedo repmerent perturbande rem
auctores Eode quoq tpe expugnasi fuerat de placentia latrunculi
et nuncios principi qui de benna premissa ferebat pecuniā
eerit d talenta eje insidys circumuenerunt et memorato

pcenie quatitate direpuerit Ob hec et alia fraudi cepti
menta cle ess sc̃e ndubitant rem̃ nouar cupidos aggress
sus pros hzet cũ pauc tamẽ sine pauore ciuitate mgr̃ obt
dnica palmaz debito festu pagit ceteraq; que ibm agenda
fuerat agrue ordinauit pcessa q; diligenti vix a ciuib
exoratus recepit

Hsmo diute moranti ao dñi mo lxxmo Fridericus pastha
caput mutuã celebrãt festo q; terminato in teutonic
lono mense obt nr̃ manebat exercitus de migrãs aduentu
suo omnes letificauit Nempe a die quo imis sup capita
fidelit pomi solet usq; tue semel tm̃ ad exercitu venerat sup
dict negocior̃ ocupatus diuinat tm̃ loco suo hon̄ le vizo
Eberhardũ bamb epm̃ qui vemetes et negotia mites
audiret causas q; eoz diligenti examinator terminaret
erat enim idem epus religione et sca pdens vite q; puriore
instauratibz mirabilis Cumq; hat fidẽ imperij et honore p
ceter diligentia hzẽ cognitus esset apud quẽ plimas teas
oppimo de eo celebrima prmulgata est eius q; studiũ circa
scripturẽ sensus ac questionũ discussiom tam diligenter vsabat
ut mit plia grauiaq; diuisas emergentes curas coram se
dubia medtatione solaret Cũ aut omes epos seu ceteros
ordines eccliastici viros imperator diligeret eos q; ampliori
honore dignos duceret specialit tamẽ meritati viri sicut
prudentissimi mitebat consilio cuius dignũ estimant in
cuncis arbitratu et discretione opas suas locaret et ong sũ
ac honore gmunicaret

Iam dies aderat que mediolanẽsibz trio nl̃ gto pfixa fuat
Ad quã imperator properabat undiq; et legiperit qui ni ca cum te
pestates aderat civitatibz mediolan Cũ aut nemo apparet
qui abitore illoz eam rõnabile ederet tamẽ grauiores rebel
les et imperij despectores seueritat sue exercitum hostes putari
aut ees eoz direptoni pone subiuti adiudicat Cuius q; rei
certa fides est in audientia principũ pat dissipatũ est luculent q;
expssa que pena quisq; de aut qui defecerit a lese maiestat rei
foret deprehensi pt alios principes nobiles atq; sapientes misit
huic collatis negociis sde aplice legati vi Ottonẽ tt̃ s Cecilie
pbr̃ Card Wilh tt̃ s Nerei et Achillei Walt̃ card Iuat antea

papiens archidyacon et Guido Cremens dyac Card
missi a ppa Adriano tunc temp anas stinb et minorp
Senatus ppli et romani necno et alia gdam vestrpta hatz
Venabilis vir f bamby epi supt anotatd gmet qb tle est
Reuendissimo prd et dno f Salzburgen ecclie archi
epo f bamby gra dei si quid est ei oratorj quali
cuj fructu deuotissimu Deo pe sanctissime sacre pietat
affectu nos grata laborib et ale michi salute et rorpi quiete
geruiste Vt aut noueritis quo ad copatu nos michi optetis
Deo nobis qp id tedet animu mea vite tuere duo scz oned
m aio ingo grauissima qb et timetus dutor quo nolo et ij
dui d nrad dz at ignoro vris et aliorum fidelitad orombs adhe
nati desiderat ut ab illis separet quibs mtanit dns in vra
sua Si meo obiit in regnie mea Sup her tpa periculosa
mistare videnti ut mr regnu et sacerdociu maneat dispositio
eidem cardinalibs a dno ppa d ad dnm mpatore trismiss
dno vid otto et dno Will quodam papiensi archidyacono
pg lenie principu et mgestate quai pacificu capitula capi
tula durissima apposita sit Verbi gra nuncios ad vrbem ingre
diente absq mpatore no esse mittendos nu ors mgtatis
nisi bti petri sit ei vinculis regalibs de dnicalibs amplis
fedeu no esse colligend nisi tpe suscipiende corone Et pod
ytalie sibi sacramentu fidelitat sue hominu facr debe dno
mpatori nec nuncios mpatoris in palacijs exigendos De
possessionibs ecclie romane restituendis tributu fedatarie mas
sarie torolij torius tre cometisse matildis tocius terre que ab
aqua pendente est usq romad Ducatus Spoletan insulaq
Sardinie Corsice Dno aut mpatore sup hijs nusquid et
consiliu gstarit offerente se et ipo nsticia vellet facr et recipe
illis vero recipe tm volentibs et non facr at rem qb dnm
aplicu subiacere ac iudicio stare no posset et egrio duo mpre
nuncia proponete de rupta concordia q in vo veritat sibi promissa
fuit de ige de statu de romanis sine tom gstatis no recipiendo
de card quoq sine permissu mpialis libe p regnu tr securitatibus
et equalia epoziu palacia nigdietubs et ecclias dei iuxtubs de mi
nist apellacionibs et ceteris quib plurib bnitate supantibs ai aplico
p nuncios et lras card predict exigi debu mpre submonitis Cardina

les alios ad hec omnia gplananda requisitus hys qui ad
erat nuncios suos et curie principibus nollet adhuc vnitate
et concordie vim dm desiderata petis nris exigentibus cua
riatu est Et dū hec agentur nuncij romanor supuenies
et ea que pacis sut voluntes bn̄ recepti ac dimissi sut Lo
gatu tamē cardinalium dns Impator nuncios ad dnm papam
et ad vrbē missurus est ut eid aplico si ipē voluntē primo loco
pacē fuit sin aut cū senatu et pplo romano dns Impator
in magna est glia dnam Impatrem et ducē bauarie et
Dalconie cū alijs supuenturis principibus et copijs exercitus
expectab et quo sēd ex melioribus de mediolano et brixia
in omnibus tetmes val'

At mediolanenses nouas turbas no ia in occulto ꝑ ap
tissime tale sumunt principiū no die finita solepnitate
pasthatis omnibus copijs suis adunat egressi sut oppidū trium
vbi fredericū ia in portis aduentu militū suos locasse meo
rantium vi rapere ꝓperantes quo pmissi videbat obsidio pri
cipe int̄ proximū comitē sam eam int̄ ciuitate cupidine castri
potiundi mathinas aliasq; que incepto vsui fore ꝓparauerat
sta tonatus est et delecta oracula fuē Cruē pugna ex sima
instruunt de impetu cū magna multitudine oppidū irrumpunt
ar' quam cū muri no sufficiebāt nos scalis aggredi cupere
ꝑ emmos glandē aut lapidibus seu iaculis pugnare mili
tes romanū tumultu pulsi alij arma capere ꝑ tectos ofici
nas quidā in premissos ignea denolue tela emmg emissa ē
mittē pauci ni plurib⁹ inimicis feristati si ligures appropinquasset
omnia ossa eius fedā attrocitate vtrimq; pluanerūt pericli
anteps victoria primo in incerto erat ꝑ totū vero triduū
grauiter pugnatū est Vbi cū castellū die nocte q; vigilijs ac
uigys laboreq; fatigati impetū hostiū diucius sustinere non
potant cū hys primis et successoribus alter alti laboranti suc
curret illos nō nullo loco quē qui defendēt accepēt
cedē potuisset defessis vtriq; omnibus et exhaustis atq; labori
bus hostibus intrandi cedentes ligures cuncti recepe oppi
dum vnusq; ul' occisi nel capti pōt in suos vsus fructus
quos ibidē reperē amplius quā in nros vsus manebat nec vlla
sut eis in collatinos missatio nec aut ob imperatore teneā
tenenda seu metu captiuitati saluati sut trecē Lxxx militum

de regia clientela ꝑ nec hosti triumphum usq; quaq; leta cessit victoria qua plurib⁹ ex illis cessis et letali vulnere sauciat⁹ lra trium mediolanensium primo municipiu ab ipis raptu tremultu et fiditus destructu est ꝑ.

Hec audies federicus paulisp mestus ira coh̄ibuit indignatam dissimulauit impetu iniutu etiniuit cuncta an indicta apud roncalia ghiose celebrat et ibide copiosa multitudine bellatorum collegit Dem cui maxima cura ultiois iniurias festinat et toto apparatu toto exercitu in hostiu ruit agros inflammat vastat vineas demolit fanis exterminat omnes q; fructiferas arbores aut stirpitus succidi aut decorticari precepit totaq; regione deplanare statuens no an obsidet ciuitate quid penuria nimis afflugentur aut cum tue copia victualiu coactos ultro supplicaturos aut sic ad fine ipsi in eadem ptinacia duraturisset obsidione multos fame consumendos ut ad dedicionem cogendos arbitrabatur Multo q; furiosor ad affligendum fore si post intuallu temporis itum atq; itum ante portas mediolani tractu omnes eorum exercitus obstinati precipit frumenti aliarumq; rerum auferens omnemq; edictus apponit qua pena possent transgressores quo ne premio donari debuisset qui venditores harum rerum et seruos hostium ꝑdere voluisset Illi aut frumenti quid aliarum q; omnium rerum tam et si copia minus habebat metu tantum futuri obsidii vehementius affligebant et cum iam singula pria ad modica mensura venderentur amplioris eius cupiditate mouebat q; nisi edendi libido non haberent ac velud omnia iam defecisset egre ferebat Interdum quoq; assumpt sead bellatorum impator usq; ad ciuitate ꝓfectus est estimans eos aliquid auspicios quo uel publico congressu eos preuenet si contigeriset uel si egressos attemptare et a tali amicitate alieni no remanerent Quod et factu est Nam mox ultro ad ostentacom suarum uirtutum egressos facto in eos impetu preuenit complesq; ex eis cepit et occidit

Quibus sup tali negotio impator cum exercitu ultra medio lanensium pressisset mediolanenses cum quingentis equitibus occulte ad noua laudam in die .6. penthecostes venientes ꝑdam pecorum abigentem vero montuanum ꝓ et marchionem Garnerio de dronna cum sufficiente militia eos in strue cui audisset voces clamorosas paucissimorum alemanorum

mediolanenses territi et in fugā cōuersi, quod octiosos xvi captos de suis melioribus ibidem pdiderūt Iusta aut diuina eos vlcio pstituta est ut qui stissimo diei debita reuerentia et honore exhibē grem pstituī rpi tri dispendio atq; dedecore reuerti cogerent [2] c.

d'clade mediolanen

QVadragīta gtmus diebus terrā hostiū vastato temuit nit' que tetras arces turres et munitos que ul' opere uel natura munita erāt qdam castrū qd mons S. Iohis dicebat [1] usq; ad id temps inexpugnabile habuit obsessū et breui tempe captū est paulatim igit' verbo captis propria membra in tm' tue ppē ꝛesidua remanserint

d'clade brixiensiū

EYstem diebus brixienses et rpi qui eos nouis rebus studentes comitatū Cremone sui depdationes et latrocinandi causa ingrediuē Erat quippe mediolanēsibus amicitia et strictate quieti Iam aut intrea Cremonēses pmoniti a suis exploratoribus no' inpati inuenit [2] sed ex insidijs crupientes inprusos inuadūt ꝛesistentes paulisp more in fugā vertūt pdam eripuūt equites hostes pditos fere ctē partim occidūt ptim captos abducūt Imperator post vastatom hostiū landē petijt ubiq; ytalicū ꝙ ritum dimittit copias multū de tm' sinodalis exportabant ibid pstolatus

quō mediol' i vltā pncipis seuierūt

Ht clades qdem mediolanensiū mentes quottidie predebat tū in facinus magis accendēt' adiuuis et pfin' in urbe fames id ardentior possidet No' em' spe victorie maior ps erat ꝙ desperatio salutis ferocius monebat [1] nec eos videntes tot mala recti pertimebat ꝙ rei et amentes facti ex' in pstā dānissimi pncipis Iussi sui cōsuetudē oblitī qd iniqua legē eius facti pena aut amissis estimet et miseria dei pp morte dānatur stagis quidam qui se stultid et mente captū sīlaret inuenit eius ad extremi horā dirigut qui tut apud landē morabat' ut quouis modo violentas manus inpijs inferret Erat aut hō homo tam magne corpe tanto ex uiribus ut no' sine caute tanta audacia grepisse videtur Iuuatus itaq; multū blandimētis multisq; promissionibus ad nouū facinus ad stelg maxīm' actus laudam pgit castra migdare et stultenā seruo furia mente sīlans ut id genus hoīm solet pcipue iocos et ludere celebratur qua attentorum gelidat pectora tentorū fiducia

tuc vicina fuerat et pene supstitus addue hrata cuig loci ea
facies ut qs locus esset ut labente mentabilit' quod obrudi
peripeud aut subt' labent flumis vorago esset ereptud pre
faruq; qd dem aptid et horid fuans qn' imperatore solid posset
minemē ut cēcepid facing ad effectd p̄duceret quod mane primo
diluculo cēgdiente de tubiculo tentoriq ut more suor sanctor
reliquiar orand suarid deo munerd p̄solūet conspicat' se qz op
tatd tempo nitis adeptid accuerēt she lestus manu intrat et
mō ēthendo mō ptendo versus peripeud gtendē cepit penug
qz esset forsitan stephano posito nisi dūna mīsato ad defen
sione dui p̄cipis manud eptendiss Namq; did hoc mō ille
thendo iste vntendo vtiq; pro nimbo conatē acrd' ut fun
quibq tubinacula sustpendūt implicati ambo cadere ad tra
hamq; vociferant primarp clamore audituq; tubicularios
excitauerat qui accurrentes she lerand monstr comphendūt
et multr plagr affectd eod loco peripatud dimerguē

Ediolanenses tamd se fama fenestra se sustepisse do
lentes subsequiter aliud intendūt octo de suis pro ad
mirandā laudd gdeuid quoz vnq did nocte intempesta
promissa implē nellet ar ddibus igne immisset muneruit
sed vigiles et comphensd du prostud gressus fuiss mane
facto cū patibulo com̄ mediolanid ereto suspenderut quid
ee se mentitus monachm explorator et corud crimin ob
noxius sibi mō vitd finiuit Nō multo pq a quodd duno
monstore heas imperatori directas accepimq ghd venisse m
ytalid sine hyspanid sine arabid sarracenid etate sene sine
deforme et hirsud discipulos ut facies sanctos pene virginti ha
bente malis consilijs et arte venefica ponderis nitro pretendere
cuius mortē gtexpatare pit' cui suus sequacibq magr se mug
gsentos arbitrates sl ydiam et nomē sibi ignotud primarp
sagwine gressent Preciosā ipm quā mumustula latus me
dicinas annulos gemas frena taleria venenat' fuerunt
tribunita adeo violent' et efficacit' toxicata ut morte no cua
dē imperator sl hec manu medi ea attingisset Quod qz latente
uxe femine gestare ut siquo impedimēto venenū suum no p
cederet ea ad purgendū nephariū propsitū vtetur et alibus
accept cui p̄ patias amicato gallio ventū magnū ubet ob
suaz Vemente go vbi certe medicys que delata erat pricps

veza esse cognouit horem asserua precipit et pquces aus
hortatu ad tantu fremu esset preparatus primo qd veza
dicenti remittet omne suppliu sin falsa promet malu esset
corpus eo tormeto assumet ille et vertera et sthones deri
dete insup amputatus est siquid ipe mortale pateur impa
torem grauo sine dubitatoid sed maturet qd decretu est
ualde illam princeps minas eius stemnens nil de seruis et
auctoribo sibi erat multu ab eo potuisse extorqui dum medii
tanta peste tantiq sibi erat fabricatore sic merito erat cum
patibulo donaui do qd salutis a spiratori ubertes gras equi
qd tam nefandi malefici nisus et insidias meminisset
Interea end imperatrix dux bauuarie et Saxonie c duos
egius uti decretu erat milites stube pere qmcatu stipen
dio arme ays qz utilibo ut mepe pfectiq ad magu exerci
tum qz diebus in vtalia veniut suo qz aduetu meis leti
am hostibo metu meuant erat enim hyrsem princeps filio
ut dixi dictu est h. duci et Gerdrudi filie lothi imperatoris
Cui a primis annabulis annalibo pre et mre ozbatus obi
pmud adolenit pollens uirtibo decora facie q multo magis
ingenio validus no se luxui neq mollicie corrupendu sed
uti mos Saxonu est equitate iaculad cursu ad equalibo etate
et ad omia alia apt nat omibus tame carus esse eo studu
ut de quo dicit modestie decor q magis suetutat erat
ad strenuo ornate ad modesto pudore ad innocete absmeca
certabat esse quo nullo bonis malebat sta quo nichil petebat
gliam eo magis illam assequebatur in omibus glioso plurem
facit et minimu ipe de se loquit sto recepto ab imperatore ut dixi
dictu est ducatu bauuarie ubi natura et mores hoim cog
nouit multa auia multo gilio in tanta claritudine bre
ui puenerat ut treuga p totam bauuariam firmata bonis
vehement carus malis maximo terori esset tudeo ut absente
velud ynte timedo leges pacis quas seruat nemo sine pena
capit audaret nfemq cum ad suos milites regressus conscisset
in breui spacio nouis veteres q coaluere vtus q omes equales sed
est illam et no multo post articulo imperator Guelfo principi
fidelissimo dux spoleti marchio tuscie et ipe nouis adductis exer
citib cu multo apparatu aduenit suoq aduentu nfi spe triumphi adu
sarys fiducia pacis tendi donat sta hys duo viri sig me sanctissimi

utpote vnus eor[um] alt[er]us fr[at]is filius diuisis int[er] se virtutibus
certabat Guelfo dando subleuando ip[s]osq[ue] dux h. senec
tate et maior[is] prime glam adeptus est filio facultas hui[us]
astucia laudabat Guelfo negocios amicos inhibitus sua ne
glecto nil denegare q[uo]d dono dignu[m] esset magnas potencias
affectabat ex[er]citu bellic[o] nomen expetebat exoptabat ubi vto
emeritis posset dux h. studiu[m] modestie decor ip[s]e tendes
no[n] diuitijs tu[m] aute negl[ig]entes ad factiosos q[uo]s grate nego
cios absens simil[iter] pri[us] q[uo]s pungnabat ita media tra[n]sacti
tante diuisio morib[us] fuere hic viri duo dux h. et dux W.
quos gen[er]es obtulerat silencio p[re]terire no[n] fuit consilium q[uo]d
virtutes natura et mores g[e]n[er]is nemo possem aggrem[ur] de
deo aute vnde digressus sum

Cremonenses hostes indicat

Q[uo]remanens aut[em] cu[m] mediolano discordia p[re]tua viros a
deo vrgebat ut hostilit[er] sibi mutuitates no[n] am[m]ouendo
ab armis reuocandas putaret q[uo]m ul[l]a vna altam p[re]sus ab
sumet ul[l]a superior sultem numera superaret fieri q[uo]d tue oper
tunitate tempor[is] frederico ad destructio[n]em Cremē ciuitat[is] hor
tant[e] promissis pecu[n]iis multis talentor[um] huic rei tali occasion
simul exordia Crema cu[m] esset de comitatu et diocesi cre
monensi eiusq[ue] ecclie tu[m] ni strictibus quid in spaciis expedia
foret arbitro sponanea se teneritate a suo capite abrupat et
q[uo]d nephas erat hostibus spiritu cu[m] mediolanensib[us] filia mutu
rebellare tepat Sup hoc sic fumate quieta corda principe nec ci
tacond licentia nec vadibus quos dudu[m] dederat cogi poterat
ut adiuncta se expectabus indicio sisti curaret Cuia do[mi]ne p ab
sencie studia et otiuata abscia tanta se sinam ista exempli
unt hostes q[uo]s indicant

Crema expugnatur

Q[uo]llecta igo ualida manu augusto ira q[uo]d exercitus eius eas
copias quas in obsidione mediolani habebat signare vi
detur p[re]te vnd[e] ad Cremonenses sub com[itis] Crema direxit ip[s]e
cu[m] equitib[us] und ad p[re]lendos hostes agrid mediolan[um] sui mai[est]
et ad victoria alemanor[um] tota tram pugnat hostile ap[p]etitus
est et ubi q[uo]d dicat Residuu[m] longiste comed[it] lucos bruchus et resi
duu[m] bruci comed[it] eruca dt Cremonenses ad auxiliandu[m] et mag
nis copijs ad oppugnandu[m] Cremā venientes accit[is] ciuitate ob
sidente nullat[enus] suis muris impugnat oppidum fortit[er] resistut
de mur[is] et ad muros equis et ad ted nullide dat[ur] Sin Wetherus

marchio dmrone magnā gliam vic fort in ea pugna con
flentus de mels occidit. Alij quoq; quā plures tam de mē quā
de illis aut occidūt aut ceperūt. Capti aut Creme fuē
in loco plano et campestri ope et mand fat liberaliter asservatq;
Natuē diffidio in seu pte salubs se defendes ambūm letūd
pter fossata ingēa Et pfunda aquis plena duplici muro
et ecclsō circūdata omēs aditus et assultus fuit azeō potat
Cives civitat bellatores audacissimi et quia eū suis gubernatibus
vid' mediolanesibus et brixiensibus sēdis zebus pen
sius vsi in atrocitate insolentiaq; ad arrogantiā vsq; crevē
rallata vtiq; civitate hostiū exercitus diligent custodiebant
et machine alique ad oppugnatiōm pfectā sedula pace disponūt
Qvm hec apud Cremā agentur nuncij de nobilioribo ro
mane vrbis ex pte senatus plicq; vō ad eā ad venit
omni devotiōe omiq; reverentia suā petentes obsequiū flagare
ne p mutuitate pauoris malos et de plebe insultos bonos
et nobiles velut pessūdare se esse quos occasiōe accepit ut
impatore vrbis et orbis noīetur Fridericus et eo p imperatoē
in pōz expeditiōe pueniens ad illos egerat mediolanenses cōp
acepta legatiōe benigne illis dedit audiēm et p aliquot dies
seu ignorātes regalit' detinuit et absolut in tēs ad eos le
gatos Ottone sepe iam dicto palatij comite et ingēm Nazarēd
aquilēm pōsulem virū prudente et in negocijs regni longa
eruditiōe exercitatū deinde hoc in mādatis ut et ea que ad plo
zomano seu de stabiliendo senatu seu de regimine pfecto a
genda foret termināret et cū romano pōtifice si is hoc eligeret
de pnoriat' capitul' finē facerent et concordiā stabiliret Cū
venientes ad vrbem cū honorifice tā a plo quā a senatu re
cepti essēt mīq; ipsos et simul pontifice trebūt nuncij media
tores dirigent' molentibo illis more suo antiquū romane
vrbis fastū regales in nullo se passi sūt in fores muenerī
imo et ad se sepiꝰ venīt quā ut illos occurrerent obtinuerūt
Fridericus intim in lignitia leges ordinabat ut aliq; clad
mediolanesibus qui oms ad civitate affluebant sēp intus
munierāt infect stabs cū papiensibus pugnatissimis co sland
unt et ad civitate impetū faciat sēp ab hostibus fugā patiūt
ipm vō ex insidijs circūuenire pficere Nec multū tuc opi
nione deceptus est Mediolanenses em ad eoz impetū sustinere
tam ejꝰ pdam abigē cupierat streme eos affecit eos p cedit

mua fuit magna & terribilis habitatores eius occupauit terror
ait et intus et foris omnia plena tumultus militaq; bellica
instrumenta et in oppido et cont oppidu fabrabant & cotidie
de mecu quottidiana corp officia hy quidā exercitus ysti vo
assultus vbolizi magna & ni ombo ibi diebus ceterū stam ad
portas vbi quisq; principiū erabat eo acerrime mi necq;
alius mi alio magis quia in se spem hre pleriq; oppidani sluere
atq; omnia ad defensanda menia vtilia vario mixtio spa
rare diffidentia dei dissidere interdum & spera fortuna mes
dolor corp ad vltra facinora incitauit audacia.

Quadam denig die dū explorand fuisset fredericus pro
uisenda ospite regni imperatrice que in brano aste nocte
q; morabat e castro exisse nō potuit quia regalis familia
fluabat pene ad septem eruptū equitibus magno & pselio
cito ad diu pazi morte vtriq; nil aliud q; occidere tellus
cruore manauit mri & quanis tam prudens quid vtute summa
vi resistē conaretur illud tamē effici no potuerunt ut hostiū
manus ea die gradū retro dedissent. Erant fortiq; illa die
pugnand est iam si credē phas est cruenti campestres p
emptor et saucior vulneribus sanguine infecti ac puleri
mibre cenor augmetū accepere. Desse facto vtriq; distedit
illos mr septa castrorū ist nr munimenta muralis agger
se capientibus fedus dieg cū de ytmari hostiū audacia q
periisset indignacon sil et ira ymotus est ut qui iam pene
in supmis se posuit humiles ac supplices exhibe decerent in
cursiones facerent et victores suos vpd pturbare metuerent
eruptiosa obsidione inclusi iam end spe mio in eruptionib
suis aut machinis flamis vnce aut turres destrui aut le
tali volui aliquos de nr sauciare moliti nullius spectme
audacie aut ostentonis sunt qd illi furiosi ignari pmittent
et diu iam inclinata putarent corid superbia de paterat
facinoribus tumidi gliabant erat autē videre mi quam
gn hy qui fore stis amputat capitibus eis quidā pila
ludebat et ad extra in leuā reicet crudeli ostentui et lu
dibrio habant qui vero in oppido in honestū arbitrantes
si qd minus audezet captiuos morū finic misericordia super
inibros inebriatum dispendo misabile phibebant spectacu
lum.

Ad calamitas paulisp̃ q̃dem fridericũ trist̃ad et dign̄a ni
dignacẽ q̃ patit Tũ ꝺ mpet̃d mſanienand q̃ mẽ
non potat ac ſtruienand fiuozẽ vendẽcia pũcip̃ nocũbebat
placuit ni genuẽs vndiq̃ ſeueritate exteꝛe ut quos no
tozzeꝛit lenitat parẽcia ſaltim ndubitati ſupplicy pena
cohezẽt iubet q̃ ꝺ captiuis eoꝝ vnd̃am atrap̃ cos q̃
p mur̃ patibulo usſit appendi Cotmax aut ꝓtus minis
de pazi volens gtendẽ ex ipẽ quoſdam de meis in vmalis
poſitos cozp̃ mo trazit ad ſupplitiũ cos q̃ cruc̃ ſuſpendit Tũ
fridericus ex̃ ne pezitud cont̃ nos ipd vos nra exeꝛtaut
huanitas et lenitate nza uobis alunſt audaciam Iam q̃d
nobis p̃ nupiãtibus aliquã diu pepemis captiuos nros mſe
rati fuim̃ uadibus nr̃ fidẽm huanũq; minui mur̃ ozis
machinas admonuim̃ semp tedio vzẽ expuds milites gnnuq;
ſſta onuã ſpuntis et nephariã temeitate hos ad exiꝛidium
vrm̃ ad niteziũ filoꝝ ſeu nepoũ vzoꝝ ꝓuocãt Vtaz
q̃ iam de mireps belli legibus totenda ad ꝓtuitaz vzã mi
me pens q̃ui vobis q̃d̃ pate nolinſt Vlet duces uehemẽ
ꝛatus q̃d̃ in ꝑte captiuoꝝ cõſtituti equales ad victoꝛibq
q̃dcones ſibi ꝓmezet uoce ꝓmis de clarãd usſit ne vlius
ad ſe pfugezet nr̃ ne fide ſeruent nulli em̃ eſſe patendã
Cuct aut vrzibus dimitezet q̃ntũ posſet ſalun ſue q̃ſulezet
Iam em̃ ſe omiã uize belli ge ſtuend tracꝫ obſides eoꝝ mo pl
addui iubz ut ſuſpendatur Tũ interim adduxit captiuũ
q̃dam de nobilibq mediolanẽſiũ ſex milites qui deptẽnſi fue
ꝛant ubi ad placẽtinos pfida miſtebat colloquia Nam ut ꝺ
dictũ eſt placentia pncipi ex̃ tuc ficta deubꝛond et ſimultã
adhezebat obediẽcia Erat aut vnq̃ de captiuis qui ducebat
nepos pſidis mediolanẽſis vic duces et tutus cõſilio lygu
ꝛeb vnuſi pluriꝰ intentat hos quoq; gtempt̃ Vnlta
polliciturq; petrucc̃ ducẽ iubet ad ſupplicia ſimilis q̃ hyc
qui et pozibus vite finis extitit
Vnq; ad tuntat pncipe machinas plime admonebatur
Iam tuzes ni altid extructe applicaꝛi cepezãt Tũ illi ſtuna
ri atz animi ꝓtuitaz ꝛeſiſtẽ atq; a mur̃ tuzres azoꝛe ſuis
q̃ inſtremebt nalud ſagittaꝝ ictibq vzas machinas impe lẽ
effrenate uezo animẽ pncipe ob ſiſtend putas obſides eoꝝ
machinis alligatos ad eoꝝ tozmenta que volgo mãgas vocãt

et mr̃ tuitate vim hẽbant decreuit obiciendos Sedicio-si
qđ ecĩ apud barbaros mirũ et dictu qdam horrendũ
audituq̃ incredibile nõ minꝰ crebris ictibus turres impel
lebãt neq̃ eos sagittis et ñalis vinculi cõmunio nr̃ etatꝭ
monebat missario stegi aliquot ex pũc lapidibꝫ missabilit̃
icti interierũt alij nissabilius adhuc vim supstites crudelis-
sima nece et dire calamitatꝭ horore pendili expectabant
Q fatius videres illũc liberos matribus amexos penti mi
plorare crudelitate et inanitate aut vbis à matribꝫ obiec
taxe eorũ infelices pres ꝑ infausta prole lamentari ss̃ m
strimos clamare nec tamẽ ab impulsoribꝫ p cessare Confꝰ
tatus est aut eos ecĩ aliquis eorũ ita dicentẽ ob ergo quibꝫ
mori bene quid male vive optingit Ne timeat morꝰ quia
maiꝰ mala morte effugiũ est Si viri fortes ꝑ libertate
certantes essem⁹ nõ oportuit nos quoq; sup hec aut cruciari
aut expectare inimitore Nam mors quid libertate animis
prãt valdeq; beat qui ꝑ prudẽ mortem mortalitat ordine ia
recepezut Cruda multi nrorꝫ anteactis hac lege tulisꝫ q dicor
aly torti tamq; igne quã verberibꝫ excruciati obierũt aly vo
stimes a bestijs ad stadiũ eorũ et bene vivi finem sit Miserio
res nobis nos sumus qui adhuc vivimus qui sepe morte opta
tes nõ accipimus Diu em quisq; mecum sepe reputãs crudele
stis barbarorꝫ sev̄o ingenium suorꝫ ꝑmunite videre coniuges ad
turpitudinẽ duci natos teneros manibꝫ vore filij pzem mi
plorant exaudiet aliꝰ vero infelices fines ad cineres pa
trie videbis assidere hec inquã quisquid nrorũ gradus appi
rere solet dicebat ecĩ si vive sine periculo posset Optimũ omꝰ
fuissemꝰ mortui prius quã ciuitate nram Cremonesiũ mambꝫ
videmus extingui pquã priam statim papiensiũ impietate
fusitus cum cospicimus Adhuc eũ okaze cupiente omes
impellebat et effrenato quãd impetu ad faciendũ incitabat
li spem esse fortitudinis ztq; consilij existimates hostibus
supore mentẽ admiratiõnẽq; audacie relinquẽ parata quã
racoin redentes filijs consule voluisset Nubs aut liberos ted
amor mutasit malorũq; que subditi hostibꝫ passũ fuerat
cogitatoñ hentes pro silencio necessitat ad tedẽ et crema
tuꝫ tempoꝝ tulit affecta sev̄o primus assueta fuat

Et mediolanenses ar bitrantes federatã cta obsidione
Cremẽ ꝑlucrũ alias laborantibꝫ nõ posse sustinere

d' obsidione mediol' anno
cxxxix

Hic nō est defectus

egressi cū tremis suis pene xx· milia hoīm oppidū quod
versus laud cumanū Manebe nocatū obsidione cingūt agges
ibus ac machinas admouet omnibus q̄ vnod cūctione castri
celeritate nitunt Vid comes Horatius qui tūc comitatū de
frenum et matrimonium ipsius a principe sat⁹ pudē adminis
bat missos suos ad circa dirigit hostiū q̄ conatū denuncia
quid facto sit opus consulit si q̄ copias ipitas posset colla
si ab eētu aquid sibi milicie supplementū desumet Imperator
trimo quingentos equites armatos eo dirigē decernit comes
et de suis collegis auxilia nō multa coadunant exercitū
iamq̄ compositū rebus mediolanensibus se ostendē minitari
neq̄ prelium facē neq̄ otiū pati timmo hostem ab negotio
retinē neq̄ copiā pugnandi facē dom̄ e castro qui expectabat
milēs supuenīret fati heres id quo negotiū pstebat impedi
laboratibus suis auxilio ventura et indubitata plus futura
obsidione diminuit fugatis mentes ad ciuitate cuadā festi
nat Comes ut vidit eos iam fugā cepisse magna illo in ab
tergo urget fugientibus nō stat cedit capit tergiq̄ iam pdam di
cepit aliqui amissis armis pfugi nūtiq̄ suis vix intra ciui
tatem deuenunt

Interea hec placentie nūtiant decreti fuit studio rerū
nouādarū nūti cū mediolanensibus rebus inire consilia
bula fermentū aliaq̄ v̄ sui necessaria clamulo illis pudē
qui et aliquos de suis clemensibus ni auxilium destinasset im
perator satius existimas hos detectos viros quid fictos a
uiros p eo ut dicat nulla pest efficatore ad nocendū quā
famolicos timeus eosdem p pfidia sua ut leuissimos het
ni hac nō ni illa fidem debita heretes hostes pnūciat Vid
rees exigit ut ad stipēdia romane ecclie vn digressi sumus
stipendū rederemus pozzo in hoc negotio lectorē admonitū
esse cupimus ut nō de rebus dicto ul' scripto veritate huius rei
vtcūq̄ p quid certus sit quis ne ut ita dicā ni stipendia mutuat
arma ex collatoīb simi stipendiis que vndiq̄ media distrin
tur pretio disquirat iudicio Nos n· si alterutrius partē rees
ul' attenuare nō ul' adtollere cupimus apposito decide videmur nec
vtiq̄ sanū esse corpus de liquid historie si hanc partem velut
principale membrū domestici fumoī morbus tenet

Omissis ut cepi Item est in electione romani in pontifice Car
dinalibus electo ac pplo romano cui a suis absentantibus et se

quarabus dltcr i octaū in pua dnica mensis octobr dlt
a Roland ni xviij die mensis septembr in epm gestus fuit
Vterq; has quaru tenor subiunct est ad declarandu re p mud
ptes destinaunt Victor epūs fmus fuorū dei Venūbilibus fratr
p̄uarchis archiepis epis &c Quia et nigritia et ecclīastici
status decore et honore romani imperij et nobilitate omi bo
nor hactenus fuisse dilexerimus &c

Alexander epūs fmus fuor dei Venūbilibus Gerardo epo et
dilectis filiis canon bone ecclie et leges doctoribus ceteris q
impis bonomie amatoribus salute et apticam benedictionē
etēna et inmutabilis

Venerabilibus ni xpo fratribus p̄archis archiepis epis Abba
tibus Ducibus p̄ncipibus potestatibus comitibus et ceteris ecclīaru
platis ad quos hec epla puenerint Vmanus tusculanus epus
etcetra s. dei gra gloriosi illustri magnifico et sublimi romani
impio. Salmestis Nub' hostiens sul' penest' etcetra

Fraternitatis amorem multo nomine sumat pmotus q filium
p̄ncipem decuit dare operam ne quid exnde seu status ecclie
seu res publica impio detrimenti capere audeat quod vtriusq; electi
oni epatus ordinē confectaru alterū ab altero exclusis sua
gde impetrauit fuie indecens ecclie contumeliam timuit posse non
putauit dubitem an generalis concilij celebratio antiquor impio
rum verbi quod iustinianus theodosius valentinianus sibi congruere
putauit litis et dissensionis legitimā esse no posse nisi partibus
huiusmodi veritate confidans ad citatorij ambor venerabiles
fratres et prudentes damasc̄ prayensem et N. ferdensem epos
direxit ad eos quatenus exemplum h' est s. dei gra roman
norum impator et semp augustus R. cancellariū cetusq; Car
dinalibus qui eū elegerunt romanū pontificē salutē et ame
bonū dñm diuina p̄destinate clemētia &c

Porro hec quibus ad tanta dissensionis tēpestatem epūs mi
nuitant esse q exemplo sufficiat s. dei gra rom impator
et semp augustus N. bryxien epo ced in passione sua cū suis
gladijs gentibus fuit &c

Iam vero ad ea que apud Cremā gesta sūt ꝛcs gerunt ut
ꝛcntamur Cremenses ꝛc. et sup̄ dictū est tam in nadibus ꝗ̄
in captiuis suis male affecti ad ab exercitibus et audacia
teme paulatim quicquisset alge ingenio comito nros falle
cogitat et subintrat subuerte Quedā cū in strenuitate fabrice
ministerijs ydem simillima ꝗ̄ qualitate humani corporis
foreticia cacq̄ pnas arca nallid differunt quibꝫ ignari multi
hentes aut capi facile possent aut occidi cum fossas qua
plurimas hinc inde sup̄ lem oppimeto comitegit quas illap
si simulat aut capiebant aut beridebant Cuius nlōi et ab
multi latrocinales doli tam ad rapinas quā ad mendica
machinas cū assidue fierēt ab hys qui int̄ municorū erat
Federicꝰ et calliditate simil et audacia cor̄ magis ꝛrubat
Et quia pennia ciuitate capi desperasset humidabat in in
fenuletū utrū consilium adhuc atq̄ arma quereret Omnibus
agnibꝰ id maxime cupientibus qui ut longe obsidionis tedio
affecti varijs ꝗ laboribꝰ atteri merito tenebant bellicꝰ
quoque uno finis optabat Degens iam cū mensꝫ erat
sexto ciuitas obsessa fuerat hyemps ꝗ pluuiosa Et gelu
asperima illo anno plus solito inhorruerat
Itaq̄ admot̄ omnibꝰ machinis ad occupandā ciuitatē hoc
tantū exercitū turresq̄ in excelsū erectas fecit Varia ꝗ
materia undiq̄ tectas erat et ponde stabiles erant neq̄ ignī
bus expugnarent sup̄ aggeres collocat⁹ ventilatoribꝰ et ꝑ
guttarijs militumq̄ fortissimis plenas Cum ni nō ꝗ prudentiore
ꝛpi eos qui ut sup̄ muris astaret ut̄ in ciuitate deambularet
facillime cernerēt telis ꝗ appeterēt Cū illi neq̄ a ventre
remotes sagittas facile discernere neq̄ vitare posset quos
nō videret Cruoreq̄ aut ignito ferri pondē et admiro quo
leuius hērēt machinas acceptabat qui desup erat aquis
igne restinguendo vncos aut et hamos ferrā cont̄ precis
et fudibꝰ dissoluendo conatus eor̄ in irritū reuocabat In
hys cū falces alligarat ut siquid de materia que cont̄ ictus
machinaꝝ turribꝰ alligata fuerat ignis corripisset statim
abscinderet Et Cremenses quid ita ꝛsistebat quamus multi
in dies singulos sternerēt tonitrij pauid mali hostibꝰ faceret
Et quoq̄ ad finē huius obsidionis tendimus ad alia pre
cantes vltimū pretiū et maximū pul pauliss attingē

d' calliditate ōnēs sui
ꝗ vncos

d' plenus adhuc ōnibus sui
parietes

libet ꝓ eo qđ et atrox et vario euentu gestu est impe terues
oppidanos neq; seruos mitteret neq; ciuitati parcere uelle gradem
aggressionis fieri statuit Fleet go de singul' agminibus vire
fortissimis mit machinat turrim eos collocat varys quid lor
alios superiores alios inferiores ut dd infra ces ciuitate p muru
mox essent pontes applicaret superiores eos iacul' et sagittis
quo nimis ab hostib' ledent defenderet Erat turris ipe m
vna preciositate mirabiles sup' c. pedes n altu ecte mitorid
homi p singula diuersa capaces Reliquid exercitu tria muri
ambitu distribuit p cipiens qn pontes admoued cepissent
ipi quoq; singuli cont quo starent loca ascendi muros uel
tristendere uel recupe conaretur ipe quid ita vtrimq; dispo
sunt Ciuitas aut plus ꝓpugnat oppidi vndiq; vie crat dand
armis q; oia celuceze tubicines quoq; vnius p ru agminis
et signifros congregatos ut signo dato vndiq; eos inuaderet
hoc fecit' Et ipi gnumit magnaq; audacia sup muros
et ni sus machinis quas gattas appellat opitulare ut cu
admouent pontes ipi eas nel ocupare nel deiicere nitebant
stalis ascendi nitentes vario mo deterrent Magni tut
animi fama demtes ne ul' in extimis calamitatibus
deteres nris videmur Jam pontes hoc machia difficultate
admote fuerat ita tota acies in muro pedi ponebat Ci
Czemenses callide se mit suas machinas circulates ignes
qud et de subtus et sup iacula Sed nichil excepta posciores
aut tormentor ictibus deterret aces p muru pugnatu dissi
pant et qui stalis alys ꝓ mittunt ascendi nitebant' im
pulsi deiciebant a muro Sed neq; nris vtus in tebus
aduersis n Czemensibz fiducia defuit Nempe vn militi
nomi Noe Bertolfus de arrab qui ci primis de ponte salta
in ciuitate deuenerat crudelit vndiq; ab hostib' dd pug
nando se fortissime sustinuit multos ex suis usq; ad magna
ptem ciuitat ꝓsecutus fuisset a quod etiã longa seruit pce
stratus est Nam in anteriori pte p medios cuente vnus
cotabat audacia homis metuente pauit et admiratos
Cume tandem ni occidissent vn eoꝝ crudelit in mortuu se
uiens cute capit abstraxit et prius dementissime capit
lata galea sue adfixit ipe turpis et indecentissimo vest
viri fortitudine ꝓmotus nec humane q dicemus sorte mi
serat alii quoq; prisis manibz at pedibz igne ludibriu

p plateas sepe pmisceut pozzo qui mutu tu stendi conati
fut quanis singillatim digni eent memoria erit tn fortissim
demonstratus est O palacy comes de bauuaria qui sepius mu
to repulsus sepius q aii alios nicepti opus retinens aute
fortitudine sue tori huit sue ornamento sint calamitat no
tame inprime nr longu letan tremesse hat fortiud vsi sut
Nam de pmineria tuttiu nzoru dubie nisi libq tot ea die
uel occisi ul vulnati sut appidanor q nullo autore pulsi st
nit numeroy que sedo multo erat atrocta q fugere et tue
remo rebus sius desparent ep impr ipi exoldiu tinc die galli plenga z q
Imperator videns extrid ne ciuitat vtaiu esse ia eni vires estud et audacia labor metus et calamitas freyerant
gulu quod ni octa ephe celebrandi fuerat dissolut animy
totu ad subuersione ciuitat laxauit Jam aut valida inuenis
mang collapsa fuit multq q ni dies singulos iacul et sagitt
ecubebant ni ut dictu est ipi comit michiel mali urbi facre
potuisset In tantl go cetu augustus consilio meditat ad
hibito pegrinj anguleq ecclie patie simul q n duc ban
uarie et Saxo colloquiu expetit petentibq loco et hora
datue sapietiores et maiores ciuitat Sl dixerit herzod on
spedu intrauit Ayane feto designati stanley cui ps vrbis
desset preuidetia vir eruditus plurimis q bonis virtutibq
ozd adornatq et cui pter offici auctoritate magi fraudue gra
uerat por ad eos ita orsus medratur ℓ. ep hortat agnegerj pcordiz
Si quide no videri uos ad sentiendu que par sui esse
meritatos neq pli tremeri puriore sinceritissimaq
vos prem nuncia pressissem ad vos neq consule q fisus bem
Supfluma erit ut ayt quida de vtilibq sro qui orbi habi
tatorq q sperat ad detiora q sensus Quid vo aliquos q
etas maiorq belli ne scios facit quos ea vero ni considerata
spes libertat no milles quoq miseria fluctuendit pauco
honoru q filio puidendi est q admodi ipi ob hoc exore tor
rigant etas Sl ab inito suscepti belli puisa non est sera
salte prima corrigat excessio ut qui in portu pmanere tem
pestate nolunt nul nit medijs pellue p tpe fict rebus
q sulans Dubeat vos Sl no ciuitat iam pdite iamq subd
ipm premo saltem mi baco filioru orozq admoe supstitu
utq coniugu sparate zeliquys hominj Sl parce nolunt cave
adit patrnoz meniorq Experti se itate germanoru

vrtute et magnitudine corporis ne dubitet eas spus gere
maiores corporibus et audaces ceteros mortē hre brevit
nobis qd scribo edm placet ut victori principi colla subdat
expedit ut in vindictam salute vrand ni dedrone no ni
annis reperat di em spreta pace ni defecerit pfidiand
tes erat haut dubie maioribus qui passi est pculis sub
de mi hys dict dolore que corde hebant paludē supri
mentes respondit de no adisse principem q̄ erat petitules
suos cremonenses arma sumpsisse limitq; sibi decretu neq;
hys neq; illis q̄ sibi deo et imperatori stare voluisse et in
multe claruere mortē poss in dubio fuisse fidus
qui mediolanenses pepigisse id q̄ debuit deo placuit muni
latu custodisse tam se diuina pro petis suis pferre for
tuna imperatorē qualeve Nam hentes animos habun
dantissimu apparatu et alinetoz nulla penuria mani
festissime deo spem salut auferente pdidisse fugare aut
ne genitibus suis cremonensibus minimissimis penas q̄ sibi imperatori
prestant optare se bello finē imponē virtute se
effugere non posse c. d gloria pacis z triumphe principis circa imperatorē

Quibus iam noiati principes qd pace expert bellicq
tedio affecti erant verbis eoz rubie pfectu placuit
de gdiuersis suis pactionibus agitare diffinit et finē cōi dictor
ab oppidanis recepit erat aut pactū tale qd cremenses
ciuitate deberet vitaq; sibi indulta cū gregibus ac liber
quorūs eūdi facultate hrent de rebus suis quicq; quisq; sl'
habuerit efferre posset strue exportaret mediolanenses vero
et bergamenses qui ad pfectū exercitus ciuitat mittere erāt reluct
abud armis et ambo suis azimū vita sibi p hec existimaret
crebro ambo tandē vi kl' kal' febr' completo spiritu egressis inde qui pex-
multi hoiū duxit quis flumis tradituri
et multis ad dirripiendū pmissū est, pacto crastino diuino
augustus toto equitatu ioconde leta victoria actuzus pa
pia diuisit ubi vero appropinquare nuntiatū est die n'tulido
ciuitate obuia p uias et plateas cū senibus et iuuenibus cū
gregibus et liberis pstolabat et quo tentoria diuisset cuncta
manifestata multiq; gratulatione cum genere vocibus psequebant
bene merentē triumphatore et salutē datore salutq; dignū eo veluti
manū principem appellari Hosta ciuitas tanti triumphi dapis
ornamenta decorata erat et diuisis odoribus aromatice plena

redolebat Cū aut vox p exclusionem multitudinē ad ecclias ve
nire potuisset aliquid in palatio fieret impetri duo qui dat
salut e regibus p adepto triumpho vota salut et gratulatoria sac
celebrant Conventu quoq; que in octa Epiphanie hend statuerat
in eade ecclesia in cinitate in purificatione beate marie defuit prop
pozzo de subacta ul' potius subiecta Crema statim imperiales tre
p ambitu regni dirigit in hunc modu Ex dei gra coniox semp
et semp augusto Stre clemens prudencia vram qui tm diuine
gre dono ad laude et gloria nomis exti honor nob tā euidenti
collatu emulari ul' abyssodi tamq; zelo piuata non pt ecclie ideo
dilectam vre ac fidelem significamus ut sint carissimos et fideles
nos principes honore et gaudio; hoiem Crema sicilem die post
gressum eni pauis plena victoria de Crema deus nob gratiat
sicq; gliose et pia triumphauit qd tam misere genti que in ea
sint vtid concessimus leges eni tam diuine quā humane similia cle
mencia in principe semp esse debent testant
Tempus erat quo consuetu pape indictu celebrandi sinat
id ex de vniuersis regni pribus vndiq; in altum et tio al
tius in vnu collecti archiepi et epi alio ex ecclasti pelati pendula
expectacio; oppeban Cū aut; omnes eius conuenissent et
omni pfidie ecclie catholice cum deo amicitias ei sacerdotibo
et eius ministris diuinis fida stabili nutrissione posthebat Deinde
inuocato in unu gelio cū resedisset ait ad epos Cuncti no
uerim officio ac dignitate imperij penes nos esse primatu omi
mundi archos principem in tota ecclie primu hoc eni et Con
stantinus et theodosius nemo iustissimus siue recentior memorie
Carolus magnus et alii imperatores fecisse memorant Quidem
tame diffiniendi huius negocii finem nequeo vre prudē
tie precipi quippe deus eni constituit vos sacerdotes et
patres vobis dedit de nobis quoq; iudicandi et quia in hoc
que ad deu stat non est nrm de vobis iudicare tles vos et talis
in hac causa hortamur hre tanquā filios dei de vobis expec
tantes iudicium Cū hoc dixisset tpe q concilio subtexit exame
totius ecclie et ecclasticor que ibi innumerabiles erat ministeriu
ppone tenet aut exort Archiepi et epi Abbatu ppositor
no erat p multitudine estimare Legati quoq; diuersaru tra
ctu erat spondetes quicquid a synodo decretu foret se indubitat
a suis recipiendu Residentibo itaq; epis et clero vnusq; sexten
dubo cuncta ventilata est tandem domo detecta q eu pne adhuc

uisset et habet qui prem̃ suã defendet cesset lite victoria et
p̃ po ameliu dedit sentẽcia ꝺepmata Rolando et rep̃bato
qui ratus lrime gaio p̃ pntorie gtinuacit ꝺemissente duc
batuc Sepius aut lectore ad moñtu esse cupimus ut in hoc
foto ad dsquirenda rei ueritate no vrã dicta consulat p
heis et scripta que ad manꝰ nrãs venerut et huic opi inseren
de vsi sue mutat suo huas arbitrio qñ de har cõtinẽcia
et lite derisione et scandalo nullo suffiuent ꝺ fides fcta uideat
Nuictissimo dño et pho issimo suo f. rõnoꝝ imatori et
semp augusto et venabilibus precibꝫ ꝛc
Hec gesta que verbis simplicibus ni strictu redacta ite
ponenda adhibitur tt sut capitula
Q Onfrenato et recepto in papam victore deuti ad prin
cipe sacerdotalis tonsily sinũ Cuna venabilit suscepta
et applaudẽs victor ad cathm vocat et magna solepnitate et
frequẽcia eccl̃i ac pli sustinet p̃ps ut sumo pontifici et
vniuersali pape acclamat Dimo quoq imator osculũ ei
reuẽcia et stratore officiu sic cõstantinꝰ bno Silvestro
humilit p̃ferebat exhibuit eccl̃ie et manꝰ eius accepta usq
ad sedem deduxit et introiuzauit ꝑ singula que ibi acta
sut exemplatia hactꝰ subnotata gsule
Fo dei gra Fridꝰ imator et semp augusto dilectissimo suo
ve Salzeburgẽ archiepo et suffraganeis eo ꝑ eccl̃ie
epo h. brixiensi et h. curiensi totiq̃ p̃vincie Salzeburgẽ
in sco gruio papie celebrate mt
Reseruatis gnale a synodo psidentibꝰ p̃ pres mundi dirigẽ
hor est Cuna sedis ap̃lice turbo ventoꝝ aues ad mod
suauiant
Reuẽdissimo p̃ri et dño f. sce Salzeburgẽ eccl̃ie
f. bt Dei gra sicut est tam deuotꝰ qua debitꝰ ad
ordinẽ sinum Cunctis ni vnũ papie epis tenet Ita ꝺ.
Dño suo Dño venendo f. Salzeburgẽ archiepo f. n. dictus
p̃ne de beth in cuctis q audiuim et vidimꝰ strictꝫ debem
hoc tenta s volumẽ fuit videmur ꝺ Salzeburgẽ archiepo
Quare aut ta crebre hẽ Eberhardo Salzeburgẽ archiepo
sup gestis cunctis dicte sint hec fuit causa Cui ad concilium
uen recipiẽ et ita p̃ forũ fuly et p̃ marchiã Verone fluuiũ usq
ad cumbas quecumq̃ p̃cessit ignis cõgestus misericordie

ꝺm̃ ſiſte dom̃ꝯ redie coactus eſt Dare quomꝺ tantiꝛtꝛi
ſcaim̃ memoꝛiã ꝺe vita et moꝛibꝰ eiꝰ qꝺam̃ memoꝛabm̃
que quãuis ut lucꝛeꝛia ſup eaꝺ [illegible] poſſit nobꝭ in dom̃o
ꝛꝛe ꝓmie clariſſime lucꝛeꝛet ab hꝭ tamẽ qꝛꝝ longe poſiti
ſut fꝛtaſſe obſcuꝛioꝛ ſama ſubꝛexit Erat aut idem vꝛe le
nerabilis etate maturus ſꝛte pagine leꝛe decentiſſime ꝛnotꝛ
ſtenetus fide ꝓpiuꝰ ꝛeligione ſingulaꝛ humanitate et pietate
tm̃ comẽꝺabit ut ꝺe ꝺuce poſſet Ambꝰ eniꝫ factꝰ ſum ut eꝰ
lucꝛi faꝛem ſꝛ lacꝛimabꝰ lꝺbꝰ in clemoſinis et ſuſtipiend
pegꝛinꝰ ſtuꝺioſꝰ in tm̃ ut ſuꝑꝛe in obſequiũ pauꝑm et no
caſtꝛoꝝ et pegꝛinoꝝ quottiꝺie expenſꝰ non ſolꝫ palacꝺ
ſuo Vnꝺ et toti ꝙſtopli viꝺebꝰ ſnezoſi ſpe in huiuſmoꝺi
ponꝺ mimẽ ꝙuabatuꝛ ne hec mꝛomoꝺi bone fam̃ ex ꝛpe
ti mimẽ affectabat et cum ꝛetributo mezꝛeꝺ conꝑſaꝛet
ꝑꝑeꝛiẽ ſqualoꝛes mimẽ abhoꝛꝛebat a lepꝛis ſe tamq et
gꝛecꝛaꝛi paſſꝰ eſt am̃ vno ꝛpe eoꝝ mꝛꝺi tangẽ manꝰ ex
oſtꝺaꝛi no ꝛeꝛebat Nec miꝺiqm̃ ꝛeꝺiꝺit ſi in miſteꝛio pau
ꝑeꝛ famuloꝝ vꝛetim officioꝝ ſ ꝛpe manꝺꝰ ſuꝰ hꝭi ſuꝰ
tinctꝰ mꝛꝺi aliꝺ apponeꝛet poꝛꝺiꝺ poꝛꝛigeꝛet aqua non ſtiꝫ
lauaꝺis manꝺꝭ ſ et pꝺibꝰ mſiꝺeꝛet Cuiꝰ no ſolꝫ in vo
ꝑfectam ꝺoꝛtma ꝺm̃ ꝛꝛe in ꝛpe aſſimilate ꝺeſꝛpſime ꝓbꝫ
ꝛcempla mito ꝺ eo ꝺicebat ꝙꝺ olim ꝺ quo ꝺam̃ ſcꝛiptꝰ ꝙꝺ
hꝛc eſt qui quale hꝫ vm̃ talꝫ habꝛ ſcꝛiꝑta et vm̃ quaſi ꝛꝛe ꝺoꝛmiꝛ
et que agit hec ꝺoꝛꝛet hꝭs et aliꝭs plꝰmis ꝛꝛuꝛibꝰ et ꝺiuine
gꝛe ꝺnis ꝛeuꝛeꝛ quiꝺ ad ſin̄ mi taꝛꝛ vnꝺq̃ ꝓꝛ̃ ante ad
ꝺilectꝝ ſin̄ ꝓꝺucꝛat affectꝛ Sed hec hactenꝰ

Oꝺmpoſit ua ꝛebus et ꝛpeſt Conꝛaꝺ miſſis legat ut ſup
ꝺictꝰ eſt ad ꝛeges hiſpanie Anglie ꝓncie Dacie Se
henne et hungaꝛie ad ꝛnpatoꝛe quoq; gꝛecoꝝ Manuel
mꝛcios ꝺꝛuit vꝺlic hemeꝛicꝰ ꝺuce Cꝛcentanꝰ ꝓꝛte et
exercitatꝰ in bellꝛ conſiliꝺ vꝛꝰ et hemeꝛiꝰ ꝓtꝛi palacꝺ no
tanꝰ oꝛꝺ ꝑbitate et ꝛꝛuꝺeꝛia ꝑꝺitꝰ ac Menezeꝛio filiꝰ
Petꝛi polani ꝺuc venetiaꝝ ſ in cuꝺid in captiuꝰ ſua tentꝰ
ſ abſolutꝰ exꝑenſa ꝓmiſſa ꝓmiſſꝰ ſup petꝛam Conſtantino paleoꝛꝛi
ꝓncipe ꝺe penthapoleos et Vnaꝺinoꝝ in apulia et quibꝺ
ſcꝛiptoꝛibꝰ aſſultatoꝛibꝰ ꝺ comẽ wilhelmi ꝓꝛtꝛy ſiculi filiꝰ et in
ꝛegno ſuccꝛſſoꝛe Cꝛcnes aut totã lombaꝛꝺiã ꝓmiſit ꝺuoꝝ
annoꝝ exꝑeꝺitoꝝ ꝙꝝ inteꝛ attenta eiꝺ ꝑcitꝰ in ꝛcebꝛis

ſet qualem hꝫ vitã talꝫ hꝫ

impendit p.datia ſuã a tazulo magnã quondã pulchrimã
fabricata Et ẽpias clariſſimo ope decoratas apud Monomaqi
Et inẽ vallum in glithem opa quidm fortiſſima ſ iam tam
neglectu qua vetuſtate peſſã deteriſſime repanit et in eis max
mã inuitã ſibi animi magnitudine demoſtrauit apud lut
domũ regalem ex rubre lapidibus fabricauit no minori mum
ficencia actuauit Exeq; ex vna pte muro fortiſſimo eadem
plexus eſt alia ptem peſtina ad miſtor lacus mirifluit peſtu
et altius in ſe gtines omne delectamentu ad paſcendu tã viſu
qua guſtu Oztu quoq; hr gtuitu cernoz et capolozp copia
mirente Cuncta ei regalis magnificencia et maior dictu eo
pia ope priũ ſpectantibus exhibet ſn varia quoq; apud no
ſtrum laudã et in alijs loc at rimbatibz in ẽnoctiãdo palatys
edibus q; ſatis tanta habundat magnificencia declarauit ut
totũ impiũ tanti impator et minẽ et meritu in ppetuũ ſimgi
no deſinat Reges Hiſpanie Anglie Francie Ducie Colonie
atq; Hungarie quamuis ſuperam ſemp eius brem patrocinia ſibi
a deo p amicicia et pietate debuerut et ad ſuã voluntate
ſe inclinatos habuit ut quoties ad eũ trãs ut legatos miſerit
ſibi cede autẽm impandi illi no deeſſe voluntatem obſequiq;
demonſtret Impatoze Conſtantinopol' manuel ulte amicicia
et pietate eius expetente tu ſe ſe anteſſores ſui zono
appellaret Impatoze mſtrgeret ut ſe no rome ſ ne rome no
caret Impatoze et ne vnuſ mozer toto regno ſuo tpe habeat
omnia habet Nemo nichil recuſamus quod ut impetrũ arbos
rome ſua opa ſuaq; labore pſtina polleret et impetret aũte

Et de latiſſimis peſtoru tuoz pratis auguſtor Optime ta
dolatus patruus tuus Otto epus qua vte humanitat dili
gencia flozet legit Vn huius opuſculi recenſ terrenus plura
que de te ſcrips et reſcripſit peritioribz et magz domeſticis
de inquietes Cũe ſi quidq; minus fuerint aut ea deſpicabilia
iudicauit nos tamẽ obedietie nre fructus q; ſdlubet quam pri
denti patrũ De ẽgritate aũt vos dilectiſſimi dñi mei vi
dere[illegible] quos ni hoc ope arbitros elegimus et correctores pobis
em ad iudicandũ erit q; edidit p nos iudicandũ q; delendũ
decreuit

Et a gloſo principe acta ſint uſq; ad putrem annũ qui ab in
carnacõe dñi ayo Lo Regni aũt [illegible] eius v[illegible] [illegible]

multa adhuc in regni gubernaculis feliciat acturo tandem ex
apud regē regum cū pcissimis principibus eterna pcepturas p
ma meritor

finis Cronic

In nomie sancte et individue trinitat karulus diuina
fauente cia rex francor et romanor di predecessor nrar
more seqmur non solū pribus s et succedentibus subuenie
mimur hac de causa vtilit̄ pcid cognoscat experientia qualit̄
dil pro nra confessione corone ac pcepon posterisq; tempa
ad explicam eidem mistaret cū quā multi principibus animo
vsurpative tñ regnis ibiq; rei publice statui vtile et honestu
affirmare notumq; atq; continuo radicitus extirpare decreuim
puterim dū hec agerent̄ casu contigit principes cū militibus de
romana expediret̄ que tūc nstrabat aurelie attendere assum
gentes eos multoplices hasperas de benefitio suo s sue
quā illi fatentur se posse vel inde debē sed qui hoc no ab alq
antecessor suor nequit terminatū fuerat dignū duximq; ut contra
altercationis finē et modū imponeremq; atq; decretum et certa
aliqua legem scripta omi romana expedition arcerēmq; Statuimq;
ergo et decernimq; cū consensu tam spūalium quā secularium
principū ducū nobilium assidentiū qui p corona nra vel alicuius
regni vtilitate aut honore romana expedicō a nobis vel a
successoribus nris pfectur ad omnē robustū eiusdē pficiscentis
animū ni vt debitoribus p mutuo detur et taliter p totū
regni fidelibus nris indicatur Quicūq; aut istam hanc lege
eidem expedito impetur si ad curiā vallorū hoc est in campū
qm volgo kingalle dicitur domū suā no comitet et ibi cū
vniuersis apparatu nō repperitur feudo pter hoc qm ipa ducum
fiorū z hoīm sint in ofensa nra absq; spe reconciliatōis pueniat
eius aut p hominiū suū liberi sui familiares dmō suo adhesent
quot p hūmodi ni bnficio possideāt tot brunas cū duobus su
tarys ducat̄ ita tamē qd pro halsperga tres marchas et pro
singulis stutarys singulas marchas accipiat et sic cuncta et
vadimonia cū hac suspensio sine omni dnōr damno vel offensa

successores meos obtineat eminentiae eius cuius meritis qui aderat
a stipulantibus magni gratia stabit eam roborare decreuimus et annuli
nri sigilli K R assignari iussimus signum karoli gloriosissimi
regis hermus notarius ad vice Ludwardi Camerarii regis
nomen Data viij ydus Junij anno ab incarnatione dni nri ihu
cpi dcccxc regni aut nri xvij actum ingelenheim feliciter Amen

Dedit monasterij m aquis ctr hec epd misserunt

Albertus de hanbalde marchio genuit quinq filios et duas filias
Albertu Bernhardu friderich Hermanu de horlamund et
Gerfridu Bremense Archiepm Albertus siue filius dressit
Bernhardus y duc polonie filiu genuit duas filias frederic
genuit Conradu marchione de bramburch qui duxt filiu nisa
chionis de lansitz Hermanus genuit Gerfridu cui fratribus et
sororibus suis vnu sororu pdictoru iuxsit marchioni de missin et
p eu genuit albertu Dyetericu et Adelam filiu quu duxit rex
Bohemie Otakar et genuit ex ea duas filias quaru vna duxt
rex Dacie alteru Henricus de hortenberch aliu soror supdictoru
facta est abbatissa in monasterio chutilinburch

Sbrabuch

Marchio Conradus genuit quatuor filios Ottone marchione de
chobuch Theodone Dyetericu et filiu nomine Adelam Otto mar
chio genuit albertu Dyetericu et Adelam Thiere genuit marchi
onem Conradu de landtsperg et Dyetericu et filiu quu duxt dux
pertholdus de metan Adela soror supdictoru nupsit regi Dacie
quo mortuo sine liberis nupsit cuida de Gynebrun et genuit
filiam que nupsit marchioni de vehebuch p que genuit filiu
et mortuo Marchione de vhebuch nupsit eidem Henrico
de Sorg

Kuzchardus comes de Zolr genuit quatuor filios et duas filias
Kuzchardū Tyenone Frideric et Gottfredū et mīt pulcrim
de Tuwig et aliam quā duxit Werhezus comes Kuzchardus
dux quandā de Sthula et genuit ex ea Kuzchardū et Frideric
comites de hohenburch Gotfridus frie hered dereliquit Frideric
genuit Friderā et Perchtoldū Perchtoldus genuit filiā que
nupsit comiti de Sancto Monte
Friderad genuit Friderā punctgraiū de Nurnberch Tyeno
genuit Tyenone supdictor soror que nupsit comiti de Tuwig
genuit p ea Hugone Palatinū et Henricū de Ruke et tam q
nupsit comiti Eberhardo de Helenburch Hugo Palatinus genuit
Rudolfū palatinū Altera soror supdictor que nupsit Werzi
hero comiti genuit p ea Werinherū comitē et tam que tra
nupsit Dyetalmo de Tokkinburch Dyetalmus genuit Dye
talmū mortuo Dyetalmo de Tokkinburch tra nupsit Got
fredo de Marc.

Anno dn̄i M°C° Cysterciensis ordo incepit
Anno Dn̄i M°C° Vto ordo minor⁹ frm̄ incepit
Anno dn̄i M°CC° XVI ordo p̄dicator⁹ incepit
Anno Dn̄i M°C° Lo Marchionatus Austrie mutat⁹ in Ducatū
et Ducatus Boheme in regnū
Anno Dn̄i M°C° LXXVI Thomas mr̄ ab Imp̄re Constantie creditⁱ
Anno Dn̄i M°C°LXXX Henricus dux Bavarie et Saxonie ab Imp̄atore
Friderico deponit⁹ et Otto de Ascania dux Bauarie constitut⁹
Anno Dn̄i M°C° LXXXVI filius Imperator Friderici Henricus et
Conradus duces Sueuie et Otto marchio Brandenburgensis
Anno Dn̄i M° C° LXXXVII Fridericus Imperator nobilis in Ag̃ pereyt
Anno Dn̄i M° C° LXXXIX Richardus rex Anglie a Leupoldo du
ce Austrie captuat⁹ et comes Albertus de Pozn̄ fugat Ludo
wicū Bauarie auxilio Boemorū
Anno Dn̄i M° C° LXXXVIII Wolfredus Grus Patauiens expugt
castrū in Graben et edificauit castrū in Oberndorf
Anno Dn̄i M° C° Y Beata Chunigundis de tumulo in Sepulcrum

Anno dñi ab° cc° ix plur fuit mt epos bauarie et duc ludowicus
Anno dñi ab° cc° x Landgrauia cohortem
Anno dñi ab° cc° xiij rex philippus occidit
Anno dñi ab° cc° xij Quo mengoldus et capoto dux mt se
prelubant
Anno dñi ab° cc° xiij Berchtoldus regnum audit
Anno dñi ab° cc° xv. Innocentius papa xxme huic contulit
Anno dñi ab° cc° Lvj ludowicus et henricus duces aput Otmgil
gladys acrmgine et Otto dux obiit in vigilia b. andree
Anno dñi ab° cc° lvij rex bahemie vinat apud mildorff
Anno dñi ab° cc° lx. flagellatores inceperunt et rex bohemie
vicat hungaros
Anno dñi ab° cc° xvj Mortuo Ottone illustri rege hungarie
et duce bauarie in die bti Sergonij subortu est discordia int
duce fridericum austrie et duce ludowicum bauarie
Anno dñi ab° cc° xvj facte sunt inundationes aquarum in vigi
apl'oru petri et pauli q3 nimbus tristabat
Anno dñi ab° cc° xvij facta est penuria et fames magna ita
q3 ab° quarthuse vendebat p ginq solidis
Anno dñi ab° cc° xvj in die b. Wenceslay fridericus dux
austrie ffr mildorff succubuit in bello et captus est a duce
ludowico bauarie qui ludowicus adeptus est imperium et regn
nant potenter.

Anno dñi cc lxx. p tras mi Gavon de frisinga

De progenie Soldanorum et primo de filijs Salahadini et de Caliphho.

Quidem innocencius papa huius nomine tercius grece volens que apud illos sunt nomina literarum contra quos ad bellum pabatur exercitus Christianorum scripsit patriarche Jerosolimitano vt inquisita fidelitate tantum ei mentiaretur principium tocius patriarcha quam citius potuit mandatum exequitur ad apostolicum rescripsit dicens. Duo sunt Sarracenorum fratres nobiles. Nomen primogeniti Salaphadinus et nomen alterius Saphadinus. Salaphadinus nouem filios genuit et postea vitam finuit. Cui Saphadinus superuixit. Omnesque fratueles suos mortua sententia preter vnum nomine Noradinum Halapie Soldanum quem manu tenuit Soldanus Yconij contra Saphadinum quantum permisit Caliphhus eorum Caliphus enim papa interpretatur qui apostolicus Sarracenorum reuerentiam habens honorat et tocius Baldachem capud paganorum sicut Roma caput nostrum. Ibi namque residet caliphus et ibi colitur Machometus et appropinquans et a remotis. Est enim hec ciuitas Sarracenorum peregrinatio adquam scilicet pregrem proficiscuntur. De partibus etiam remotis qui per desertum ueniunt sunt magnum et nimium fabulosum et in aquosum honerant Camelos victualibus per quadraginta dies sufficientibus. Aqua vo deficiente sed prope terram statuente camelj sentiunt et aquam naturaliter sentientes perueniunt terram pre. Quod videntes Sarraceni more terram efodiunt aquam hauriunt potumque camelis tribuunt. Porro caliphus equitans cum gente sua vt machometum adoret ingreditur templum et meditatione tapino adorans orat Machometum oratione finita primogenitus egreditur de templo splendide quidem epulatur et post epulas ad palacium coronatus reuertitur. Predictus itaque Noradinus possidet Alapiam cum pertinentijs. Et ciuitatem et castrorum numerum et villarum infinitum.

De filijs Salphadini terrarum Possessoribus

Ozeo Salphadinus fratricidium octo et xv filios habuit. Quos vt terram possessuros. Alios vt reduum preteroret sent. Melahadinus primogenitus possedit egyptum totam centum milibus villarijs meditam apte meridiei sitam. Secundus Coradinus possedit Damascum et ciuitatem sanctam Jherusalem. Totas que terram que fuit trecentorum in tuius possessione sunt ab eo ciuitates trecente cum castris. Tercius habebat tractatus cum patriarcha et vtroque templi et hospitalis magistro vsque ad passagium quod fuit anno gratie M. cc. xxvij. Decimus Melechiphus possedit totam terram que gemella dicitur et regionem scilicet ab eo ciuitates et castra. Quartus Melechmodan possedit

totum regnū ipse cum omnibus pertmentijs que bene continet ciuitates et castra vij.c absq; villis. Cuius thelum primo tenet possedit Sarro vbi carius est Abel quod vij.c castra et ciuitates preter villas continet. Dextus Metthmotth regnū Baldac cum pertmentijs suis possidet. Vbi Salaphas non possidet tram vel ptem aliqd Sed eius terram possessores permittunt ei singulis annis singulos bmos equos bene insellatos et infrenatos ac mille Bizantios Sarracenicos Semper qz iste Salaphas cum patre suo Salaphadmo, vel illis eius equitat, et ipse quidem Salaphadinus equitans filios viciatus involuit purpura, mdone caput Cui procedunt obviam filij ne leue et approximantes capitibus ei quater inclinatis osculant eciam pedes inanuesqz pcio Hostea missus dme qua mutua pater quam libet osculatur ter, Dans cuilibet annulu aureu ymagine sua insignitum, omes ista tras Christianoꝝ quas possidebant voluerant reddē et esse tributarij patriarche et ecclesie Romane vt alias tras possident pacifice.

De filijs eiusdem reddituu ptz raptoribus et eius Uxoribus

De filijs autem eius Salaphadmi reddituu preptoribus, duo magni regis sepulchrū domini cum x. Cristianis custodiunt et oblata per peregrinos que bene p annu xx.m Bisantios Sarracenicos valent inter se diuidunt. Quatuor autem de vj minoribus filijs cuiusdam aque percipiunt reddituu que Salalis nuncupat qua singulis annis eclipsus mense Augusto vigilatur Valet autem reddituu ille p annū xl.ta Bisantioꝝ Sarracenicoꝝ Terra duo minores freq qua cesti sunt quicquid offertur ad pedes machometi custodiunt Hanc peregrini intra se diuidunt et h valent p annū xxx.ta Sarracenicoꝝ Bizantioꝝ Habuit aut Salaphadinus xv. Uxores et similiter eius heres, Quibus vocatis simul in Palacio ruri simul dormit et si qua masculū peperit videntibus cunctis illam cognoscit Si qua vo parere non habuit ad ista peuuncrem vocata diligentius die noctesq; pugnat dormit, Sed cum qualibet pro beneplacito suo fiunt, Si qua vo moriatur statim loco defuncte aliam ducit, Ita Salaphadinus de consuetudine predecessoꝝ suoꝝ denes in Anno videri permittit, multū sunt Quem aut azeche ad principe mittunt aden mittit. Illustrius ipe prima die in aula prima sui Palacij reperitur vbi sunt custodes et ingt Thurci Berte azmari nisi ad custodiendos sa die venientes mirces admittūt quem ab eo me illicto rausarii et soldano mirceat illaz sa vo die potest nisi solum sp consum audire.

De ritu cuiusdam Egipti regnaui et primo de Damiate

In egypto sunt/ allexandria ciuitas portus sarzarenorū & babilon nona siue cadrus domina ciuitatū Damiata quoq; ciuitas totius regni thabus Et ostium a babilonia nona usq; ad damiatam versus orientem que distat ab ea tribus dietis & usq; ad allexandriam versus occidentem que distat similit a babilone tribus dietis p terram/ Sed aute p aquam Rozzo usq; ad damiatam septem dietę sunt a monte/ una tm a Damiata usq; Adrianym est/ dicta/ Sita autem est Damiata int mare & fluuium Nyli/ ubi enim in mare decidit maior pars eiusdem fluuij/ in egypto quidem non pluit nisi raro Sed quia Nylo irrigatur q̄ maior est pene valde pinguis est huius aqua/ maiorq; tram impinguat Duodecim aute ex septem dictis/ siue Bragoria A mediato julio usq; ad exaltacionem sancte crucis/ excrescit & inde usq; ad epiphaniam domini decrescit eo q; decrescente ordei & bladi seminant & in martio metunt in role/ Rozzo Damiata supra eum ut dictū est sita duplici muro & fossato lato/ ac bene munita est munita/ Decorat̄ etiam xxvij altis turribus Minorib aute turribus metus est menenus in medio Nyli exposito turris soldani sita est turris forma & alta/ Ad quā pedib duab ad turrim soldani cathena ferrea/ firmat̄ q; ne sine soldani licentia/ qui est rex babilonis ascendant/ vel descendant naues omnibus omnino hominib ibidem appulse/ A venena/ Armema/ Antiochia/ Brecia/ Cipro reliq; portibus & insulis maris/ indeq; prius soldanus infinitos reddidit

De situ babilonis & allexandrie

Dua babilon & tiatus siue cadrus sunt ciuitates due int media parte tercia vnius leuce cadrum solo muro firmissime munitū habitant Cristiani iudei & sarzareni/ Dum q; sua colunt ac leges proceres suo ritu colunt/ Creta hanc vbem sunt nemora multa et optima prope est arbor balsam cū cortex tunditur tempore maturitatis in sine mar/ in scrobibus aut vasa vitrea supponunt in quibus gutte stillantes recipiunt atq; in eisdem vasis perdurando annis in cortice vel suo columbino recondunt̄ et ita deferunt/ Sarzarem vo fontem cuius aqua, irrigat ortus balsami multū venerant et inde singulis annis abluunt Item apud cadrum est palma que se ad pedes beate virginis inclinauit/ Deinde Datilis sumpsit eadem virgo quot voluit/ Item q; palma se sursum erexit Quod videntes egipcij time presentes palmam circiderunt & in mane rursum erecta repunt/ usq; hodie vo sanctio apert insignum rei geste & ab egipcijs habet in magna veneratione

Deo autem facere babilonem prima scribet in qua felix regnat Nabuchodonosor rex Caldeorum sita sup Eloben fluuium Sed quia vo multa regnauit rex egipti pharao & ille duc sim no descripte Aterea que est prope cadrum vt dictum est sita, multa fuit olim

Regia sedes ⁊ porrexa Joseph. Alexandria ciuitas est soldani babilonie aliquantulū a mylo distans/ nec aquaz dulcem nisi permeatus ductibus habens/ In cuius portu sita est turris/ in qua de nocte accendit² ignis ad videar² portus a nauigantibus quoniaz eripitur tra est humilis/ In hac vrbe sunt pluria ecclesie christianoz/ inter quas ecclia sancti marci Capella in qua crepsit euangelium/ ibi est locus passionis ac sepulture ihesu Sed inde furati sunt venetam corpus/ Ibi fuit sedes patriarche Ibiq; bis in anno parunt oues ⁊ capre/ pisa ⁊ legumina/ ⁊ hinc a festo sancti Grazini colligunt² usq; ad mensem Maij ⁊c

De situ ebron principalis orbis Palestine ⁊c

Ebron est principalior ciuitas palestinoru/ hanc io gigantu/ in campo sita est in quo fuit adam formatus et tandem mortuus/ Dic sarracinor lingua dicit² cariatarbe/ idest ciuitas quatuor/ eo q; ibi sepulti fuit cum vxoribus suis quatuor patriarche scilicet adam Abraham ysaac et Jacob ⁊ hi in duplici spelunca/ quia vnaqq; est vna/ mulieru est alta/ In valle illa cognouit adam vxorem suam ⁊ genuit Set ⁊ Deo semie christus natus est/ ab ebron ad duo miliaria campus est plenus tra rubea/ quam incole effodientes tale vendut ethiopib; vt aromaticas species ⁊ quantitatiz et illa sumat² Anno reuoluto non deficisse inuen² Juxta ebron est mambre ad cuius pedem est quercus/ subqua habitauit Abraham longo tempore Ibi eciam tres angelos visos ceram collegit/ et vnū adorauit/ quercus ista crescit ⁊ ramos explendit/ usq; ad tempus Theodosij imperatoris ⁊ ecclia est moderna in eodem loco tale tra ⁊ medicinalis Nam si quis eam sacram portet non infundit² bestia cui insidet/ Ab ebron ad decem miliaria versus orientem est lacus Asphaltidis quod et mare mortuū dic² quia mortui in eo viui/ quatuor ciuitatibus in eo pcto pte submisis/ Segor autem que est quinta ciuitas prope loth/ ad hunc appet usq; maze predictum/ ⁊ nunc Balezona dic² ⁊ castrū palmarū Supra lacum illū est aperte Arabie vallis Jarnaym/ submonte moab/ Sup quem Balac filius Sephor duxit Balaam vt malediceret Israhel/ Lacus etiā Asphaltis sepat Judeam ab Arabia/

De vallis Arabie ac phenetie

Arabia tempore filioru Israhel erat desertum tra sic/ In via ⁊ quando vsi filij Israhel manna xl tate manducauerunt/ de Ac rupe aquam fluenta torrentes portati sunt/ Ibi est vallis in qua moyses bis/ Rupem percussit et vnda ⁊ fluxerunt duo fontes quoru vnus rigatur tra illa/ inde certo est locus vbi post transitū maris rubri moyses cum filiis Israhel

Montes t hexy palmas/ in arabia quoq; est mons syna/ in quo moy
ses ieiunauit xl. diebus t noctibus vt legem a deo iteru quez dominus
ei digito scripsit in petra/ ibi etiam est mons Or/ in quo aaron se
pultus est t abatij/ in quo similit moyses/ ibi t petra Dreb
ubi rex Ierusalem Balderuinus de francis primo veniens regnauit
in Ierusalem castrum edificauit/ quod t monte regalem vocauit/ ibi
est sedes Archiepi Petrensis Est ante arabia in Syro abyda
ned extensa/ ad mare rubrum de qua vulgariter dicit Bosorra/ Idu
mea est quedam tra/ Damascena sub syria/ quia damascus est capud
Syrie/ In ydumea continet phenicia in qua caput est Tirus
ciuitas metropolis Accon Sydon/ Sarepta et Berytus t mons
Libanus/ In Tiro sepultus est Origenes/ Ante Tiro autem
est petra marmorea sup quam dominus sedit t super eam fundata est
ecclesia in honore saluatoris/ Distat a Tyro ad vij miliaria ex
parte Orientis supra mare sita est Salpharat que primo dicta e Sa
repta t modo Sarepta in qua Helias propheta mansit t Jona vidit
filium resuscitatum/ Inde ad vij miliaria ciuitas est que dicitur Sydon
vel Sagitta/ Quid Dimunda fuit Dido que Carthagine condidit
In Affrica/ A Sidone autem ad vj miliaria sita est ciuitas
Sarepta/ quam vulgariter dicit Baruth in qua Ymago saluatoris
est depicta/ quam in digne iudei non post multum temporis a christi pas
sione latus eius in contemptu ipsius aperuit lancea t exiuit sang
uis t aqua in quibus infirmi plurimi sanitati sunt restituti
t iudei credentes effecti

De damasco et libano
Ac Jordane

Damascus caput Syrie ciuitas est quam fundauit eliezer
Abraham puer in campo in quo Abel est occisus a fratre
Ad duas dietas distat a damasco est locus in quo dominus
Ihesus in luce apparuit persecutori sancto/ In pede libani mons scatu
riunt duo flumina qui fluuij sunt Damasci Abana p libanum t
Arfarfar plana fluunt/ et egrediuntur/ vbi beatus Eustachius vxore
ac filijs desolatus remansit/ farfar p siriam per muros antiochie
fluit/ Deinde ad decem miliaria ab Antiochia fundit/ vbi dicit
porta sancti Simeonis/ Inde ad pedem libani sita est ciuitas q
dicta est paneas t Cesarea philippi/ Sed modo Belinas Ad
libani quoq; pedem oriuntur duo fontes Jor t dan/ quorum vnus
sub montibus thelboe fluunt/ et vnus orti ac simul coniuncti Jorda
nem constituunt/ In quo fluuio baptizatus est dominus
tribus miliariis A Betsan/ a montibus thelboe vsq; ad lacum

Asphaltidem est vallis quā influit Iordanis & vocā multitud̄ Iturees
Trachonitide parte a Libano vsq; ad desertū Pharan mōtis montanis
Iordanis deuiduit Galileā & Idumeam. Terzadz Sore q̄ ha me
tropolis est Idumee Iordanis significat descensum eo q̄ tram subige
dū pe ortu sui ut iuxta oria adgeram planū q̄ dic placamesda
lingua Sarracenoꝝ placa namq; platea latine sonū interpretat a
vbi memoria tenuerat & arabice In estate a pascua conuenientibꝫ
ecclesiā Porro mesam e compositū Ceteꝝ si quidem lingua
Syra quelibet aqua interpretā Dan vero quida fluuiꝫ dicī qui
p Syrten fluit In qua ciuitate vrbe ymago Dei Tob In magna reuen
tia exist̄ fluuio quia vnus Galileā Sarracenoꝝ se verti
submittere sedat vt super fluuios nō finidat qui non longe Abeli
nas ciuitate distat.

De ciuitatibꝰ ac locis Galilee

Prope belmas est lacus iuxta que magnū mare Galilee nūc Gennesaida
et Capharnaū. De Bethsayda fuit petrus & Andreas Iacob & Io
hannes Philippus & Aspheus & ad quatuor leucas inde ciuitas
Corozayn. Ingressa intendenti & antiquis Porro a Corozayn ad quīq; leu
cas est eadē nobilis ciuitas Capharnaū vsq; de qua tamen a
nari est sinus Ad duas aut̄ leucas a Capharnaū & collis In cuius mon
tis qui scilicet locus mansa dicit eo q̄ ibi pauit dominꝰ v milia hom
ines & v. panibꝫ ordeaceis Iuxta vō sc̄z loco ecclesia domus est alia locus
vbi dominꝰ post resurrectionē apparens discipulis comedit cū illis parte
piscis assi & fauū mellis In predicto mari ambulauit pedib⁹ suis aquas
dic̄t petro modicē fidei quare dubitasti Versus Tyberiadem a Cen
nareth monte Genazareth surgit ventus cui inquibus sentit Imperi
Ad duas vō leucas Agenazareth est Magdalū castellū A quo
maria magdalena dicta est & h̄ regio est Galilea Sarracenoꝝ
vbi habitauerē tribꝰ Zabulon & neptalim & ibi fuit xx. ciuitates
quas Salomon dedit Amico suo tyro regi sc̄z Ther. Ad duas vō
leucas A magdalo fuit Tiberias ciuitas que modo & Tiberias
Tiberia dicta mutauit a Tiberio Imperatore Romano Nam
Dominꝰ cibus frequentare solebat cum adhuc Iuuenis esset Inde
ad quatuor leucas est Bethsaida ciuitas Porro ad x. leucas A tibe
riade est Nazareth Galilee & inde ad duas In via que ducit
ad Tiberiadem sita Capharnaū ciuitas Anne mirū beate virgo maie
In Nazareth fons est Cui aqua puer Iesus ex hauriebat & sibi
ferebat Ad quatuor leucas A nazareth & ad duas A Capharnaū
ex oriente parte est Canaan Galilee Ad vnā vō leucam
A nazareth locus est qui Sephoris vulgariter dicit vnde Iudei ex
pectare volunt Terā ad quatuor miliaria de Nazareth Mons est
Thabor In quo transfiguratus se duos coram petro & Iacobo
Ad duas leucas A thabor situs Ortenen & mons Hermon In
cumalhe monte thabor Ozee[r] melchisedech sacerdos Abrahe cum

pane ⁊ vino Ad duas leucas a Thabor sita est in monte ruinas Naym, in cuj porta ⁊ filius vidue suscitatus fuisse dicit. Inde duas leucas Naym a loco qui dicit Ozeth ad castellum rosen in monte ubi consilio Jethore vir eius Moyses erat Adumeos.

Jezrael ac ruinarum Samarie

Deinde leucas a Naym sita est ciuitas Jezrael in qua regnauit impiissima Jezabel que prosua prostitutione de palacio suo precipitata adhuc stat sepulture illius columpna. Deus Jezrael campus magnus ubi exstat in quo Achab rex samarie nouit in uinea regis iuda Ochoziam uisitare Ad duas ferme leucas a Jezrael montes sunt Gelboe quibus dauid de casu saul ⁊ Jonathe dolens maledixit eosque dampnauit perpetua sterilitate Ad quinque inde leucas a Jezrael incipit Samaria in loco qui dicit in castro duplex Hinc ad decem leucas sita est urbs Sebaste siue Augusta magna ubi Helizeus ⁊ Abdias pphetas sepultus fuit Iohannis Baptiste decollatus quidem est in castro Macheronta Herodis Lacus Asphaltidis transfluuium Iordanis ⁊ inde in Sebaste sepultus a discipulis Cuius corpus postmodum absque capite digitoque quo saluator ostenditur Julianus apostata fecit combusti ⁊ caput in Alexandria deinde constantinopolim migrauit tandem patratis deferri. Digitus uero quo dominus ostendit Pantaclea in monte Gaudij tuitur Ad quatuor leucas Sebaste ciuitas Neapolis sita est prius dicta Sichar ⁊ Sichem iuxta dan ⁊ Bethel Ubi Hemor regnauit cuius filius dynam rapuit In Sichem transportata sunt ossa Joseph ex egipto Ac sepulta iuxta fontem ubi Jeroboam rex Israhel fabricauit duos thoros aureos quos dicit se tulisse de Jerusalem ⁊ posuit unum in Bethel ⁊ alterum in Dan. Iuxta Neapolim est campus quem Jacob filio suo Joseph pre ceteris dedit in quo est puteus ad quem dominus exhausto fatigatus sedit ⁊ samaritane predicauit Ad unam leucam a Sichem sita e lusa ciuitas que ⁊ Bethel In qua duo habitauit Abraham ibique filium sacrificare uoluit ⁊ ibi dormiens Jacob angelos uidit Mons Bethel contiguus est monti Gelgal ubi orientem uersus dan ⁊ Sichem oppositus monti Gebal Ad xx leucas a Sichem ⁊ ad quatuor a Jherusalem in uia que Neapolim ducit ad montem sancti Samuelis sita fuit Rama ciuitas ubi fuit Arcka testamenti usque ad aduentum Samuelis ⁊ dauid retro.

Jericho Jherusalem ciuitatis sanctę

Jericho ad xx. leucas a Sichem ⁊ ad xxv miliaria Abel Bron ⁊ ad xviij Azeticha ⁊ ad viij Ad a stolona ⁊ ad xij ab Joppe sita est ciuitas sancta Jherusalem In medio mundi metropolis

Mutatu Judee fuit in monte moria vidit dauid angelu[m] mittentem pestilen[tiam]
et reg dei placatu emit plateas oruū lebusei ad fabricandu templu. Quod vt
templu terreo destructu fuerat dubitet a quo fuit redificatu. Quidam dicunt
q a imre Constantini helena in honore sancte crucis reparate ac ornate
persa. Alij vo dicunt q a Justiniano imperatore q voluit vt aqualiter ho
notaret nascet Jherusalem et lacus qui probatica piscina dic. a qua
angelo sabbato ab angelo mouebat descendere et ad visitandu ligni diuine
passionis ibi abstendit a pte salemonis et post aque ipsum sanabat vnu
quemcunq descendere. Hec quo[d] dicunt ne lacus est lacus sanauit dominus paliturus
sub templo dni et monte syon in valle iosaphat. Subtus fluuius parum
fluit. Vbi dns cecu natu illuminandu misit. In monte sion fodes di
pulorum dominus lauit et cenauit cu eis vltimu testamentu instituit.
Ad unu parte sinistra magno petremotu qui est Acheldemach seu vias
quo ducit et porta situs est fons sion. vbi coronatus est assumptus p
montem sion ascendit dns in Jherusalem ad passionem et cu venisset
Bethphage ad montem olmeti transiit p vallem iosaphat in Jherusalem
in monte olmeti ipsius Oriente transeunte rectum ad partu lapidis
Sudauit dns guttas sanguinis In loco ubi negauit Petrus dominu
negauit. Et in loco q dicit Gallicantus amare fleuit. In
Galilaica reuisitus est dns. In loco qui dicit Bolgattica. et addere
tam abinitio ante sepelunt eu Joseph ab Arimathea. Adraput
pius ante. Inuenit helena crucis salutacionis. In partibus illius
est locus qui dicit cathas vbi Judei voluit dnm corpore prendere
sed timuerunt turbas. Vbi post resurr apparuit dns magdalene. In
monte sion apparuit apostolis absente Thoma et alia vice ipo presente
ipsoq videntibus. Inde ascendit in qua a monte triduani
mor est olmen in quo sit mons bti ego dei genitr obyt et in
valle Josaphat sepulta e. Inde q corpus eius inde assumptu est
Ante portam Jherusalem q est ad orientem lapidatus est prothomartir
Stephanus et in yon sepultus. Inde constantinopolim ac de
Inde Roma translatus et in s. Laurencii est positus. Ante
portam Jherusalem que e ad austru in loco e tabula que dic
locus tenuit qua tempore crucifixe ibi leo reposuit. xij. coros mon

De locis vicinis ac loco Jude

Vnam leucam a Jherusalem sub monte Oliueti vicus mag
magnus est Bethania vbi dominus Lazarum quatriduanum suscitat
et Marie Magdalene in domo Symonis leprosi, postea ecclesia
edificatus leucas a Jherusalem est ciuitas Bethleem. Ad hanc
venerunt helena regina presepe dominici fecit Romam portari et in
ecclesia Sce Marie Maioris reponi. In Bethleem sepulta sunt Jhesus et
tus eorum. Ad unam leucam a Bethleem est locus vbi sepulta est
Rachel. Iuxta uia que ducit ad Jherusalem. In ecclesia eo sepulchrum fuit
Jacob. Apposuit xij lapides pretiosos in monumento xij filiorum. Sed

q̄ incol' est manifestū Ad xv leucas a Jherusalem vsus Samaria mons
est in quo quondam ciuitas modrii erat sita que fuit matercalie prin
ncie habebrū ibid sepultorū Ab illo monte ad vm leucas In via
que ducit Joppem sita est lidda quonda ciuitas Sed modo castrū
et dia2 Diospolis Ad tres leucas a Bethleem est castrū q̄ dr2
ranea Vnde fuit Amos pphā et ibi sepultus ē Ad qr leucas
a Jherusalem versus austrū e castrū in quo mansit Zacharias
pphā quando dixit ego post a nūciatōm Angelica abyt in montana
Ad xvm leucas A Jhericho est desertū A cuius sinistra est desertū
quarentenā in quo ieiunauit dominus et de gula temptatus est a
diabulo Ad duas leucas A quarentena ex opposito Galilee
est alius mons valde excelsus In quo ihūs de Nucuria temptatus
est dnūs In ipo deserto quarentene fons exsistit Cuius aqua dura
tam p apostolum Salis Heliseus potabilem fecit Lugaddi
loco et Jhericho in quo fuit quondā vinea Balsam Cuius plan
tas Egyptij tulerūt et in Egypto plantauerūt ad dimidiā leucam
a Babilonie nouā in quodam orto dimidij mansi huius arbor si
milis est brūee terentine huiusq̄ foliū videt esse trifolij pūs Arto
ante peregrinā aqua fontis In qua beata ego illud dicit abluere
pannos saluatoris quando fugit in Egyptū a facie Herodis qui sī
bitus si non ē piamus exstinctū aut petra sterilitate dampnat
Aut in penā sacrilegos in estimabilis vicio inferet Ver alterubi
vnd sinicem2 dicit Balsamū in mundo nisi tantū in pdicto ego pō loco
Ad quatuor leucas a Nazareth est mons rotundus In cuius pede la
mech sagittauit Cayn Ad nouem leucas a monte tarphias
uel tabmelī ad austrū est Cesarea quonda metropolis palestī
norū ex qua fuit Cornelius centurio qui baptizatus fertur et sīt
eiusdem ciuitatis epūs Accaron ciuitas est in anglo sita tota pa
tens aboriente et occidente tota q̄ mari clausa a septemtrione Dis
Accaron vsq; ad Carphias rectū diem sunt due leuce et Inde
vsq; ad cesaream pegrinā quod distantiā dr2 vi quia a districto
vsq; ad cesaream sunt quatuor amyla minora et a cesarea vsq; ad
Joppem est dieta Torrens a Joppe vsq; ad Ascolonā ex leuca vbi q̄
ipe est Gaza Cuius portas Sanctus Sampson fregit et in montem tulit

De patriarchatu Jherusalem et Roma mirabili beate pretiosissimo

Archiepiscopatus Jherosolimitanus habet archiepiscopos suffraganeos in
prouincia videlicet palestina quarentenam qui habet quinq
episcopos suffraganeos scilicet sebastenum qui in Galilea

Nazarena qui et omd stilicet nbenatensem habet suffraganeu
In Hemria vo Tirensem, qui hr quatuor suffraganeos stilicet Aro
menensem Gnidomensem, Hierotrensem, Ac Hebelmensem, Hetratensem
quoz In probincia mobtazu Cipi omd In monte Gtha suffraga
neu hr greud Hatriarche vo suffraganeu sunt, Hbronca Hetgleemi
ta, et Hidenus epc, In Hatia dominus sepultus sunt canonu pdeu
habentes ac uluetas stond Hgulam Hto Augustinu In templo eoz
dominu sunt regulares Abbas t Canonici, t simlr In ecclesia
montis Hlmen, In monte vo Thabor Abbas t monachi
nigri et In eadu simliter delatma, Ingressemani quoz que est
vallis loſaphat sunt nigri monachi omd cu Abbeo ac pdeo
ru hnsibus Baculu t anulu atq; sandaliis pontificalibus assumt
In ministerio soli patriarche obedientes Curie t ciuitates q non
habent epos vz Ascolona, sub epo Hierosolimitano, Ioppe quoz sub
canonicis sepulcri, Neapolis sunt Abbe templi t canonici sub
Archiepo Hesarensi, Neapolis t Tirus Acon t Hierusalem
nullo mediante spectant ad regem

Ad quatuor leucas
A damasco est locus qui Sardenay dr situs In monte vbi est
vbi est edifia Hre dignu Marie In qua sunt virgines monachi
xen t xvim monachi, In hac edifia depicta est In tabula Beate
dei genitrice ymago, opa Constantinopolitano, quam pater
azarie tulit Hierusalem t tradam Abbatisse dedit Abbatissa vo
ad loca pdicta transtulit, de hac ymagine manet dr oleu balsamo
suauissimu redolens quo linium In frem et melius habent, Oleu
istud Quidam ristriamo reseruat t ipse locus a Sarracenis In magna
na reuentia habet Bis In anno stilicet In assumptione Beate
dei genitrice et natiuitate loca illud mole Sarraci frequentant, Her
ymago A mamillis supius si palpet ut carnea sentit In con
fino aquilonis et Dacie sunt Sarraceni inmanissimo habitant
Harsassim quoz dns est veterius demoritamo multu Hueritus
a Ciamo t Sarracenis pugnus t remoto quoz pdecessu In
differenti p tinuos intrue Blet, Nozu nulla d lege nisi quia
tantu fant matres sorores filias Indifferenter omia quo sunt
ut ursos a cunabilis educant In palacio Omia q ad
diuersa idiomata, t dorent dominu suu tanq supiorem
tiz usq ad mortem in omibz obedire, ut sic possint ad gaudia
patrie puenire quisquis inobediens fuerit pungetur fuit
Ver de isto Hlisteo patriarche ad papa ad quo Sarracenus

Cōpendiū libri i Cronica Ottonis

Primus liber pretendit usq; ad Arbatū regnū babilonici tristicieq; facta ad medos imperiū tēp nonus)

Secundus liber ad Cunle bellū Iulij pōpeyo q; auctoritas actipere q; regnare incepit nat dñi)

Tercius ad Constantinū typaq; Christi peperij regnūq; tristicie) factam ad grecos)

Quartus ad Odoacrē regnū Ro sarcq; a rugis)

Quintus ad Karoli regnū multa dos ad francos et ad diuisionē regnū et imperij sub nepotib; eius)

Sextus ad hainricū qui sepius imp regnū et sacerdotiū (mathē pmulgatū imitatos) pp̄s gregorium sept" urbe pulsū ac salerni mortuū

Septimus usq; ad sedecias tēp ihū amissio regno Comodi et

Octauus d' antixpo resurrectioq; mortuoq; et de fine utriusq; cū

Capitula primi libri

Prohemiū et diuisio orbis.j.

Qualit adā d' paradyso exacto utrosq; ones genuerit Et q̄ tpe uxē Iosephi patriarchas legislatores dedicatores et gigantes goliath experit) ij.

De diluuio uxē Noe. et tres dlongeuitate antiq̄ patrū gētiū aues annos nros uxē dēpas tristicias captas q; fumbrat ab adam usq; nac iij.

Quō p diluuiū genus humanū a filiis ne multiplicari quibus mutus pius dispergi cepit de tre q̄ babel. de ofu sione linguarū Auctoritas q̄ sibille de hac Supputatio q̄ dñs a noe usq; ad confusionē linguarū) iiij.

Supputatio dēpis a confusione linguarū usq; ad Ninū et abrahā et Annalium reparatio v

De hoc q̄ Ninus primus arma extulerit et q̄ illo tpe homines uxē plurimū autoritates exemplos fuerit et q̄ Ninus Niniue condiderat et hexapolim ordinauit vj

De Natiuitate abrahā et exitu eiꝰ de ur chaldeoꝝ nepotq; Nini vij

De impio Semiramide et instauratōe babilonis. deadice q̄ teneroꝝ deexordio ei⁹ tē fuerit de morte Semiramidis ac exordio regni sui Ninie viij

De habitatione abrahe in loth ⁊ sobrino suo et ira chanaan et promissa dñi abrahā ⁊ Egyptū et quinq; reges ix

De Nachor et eius filiis et quos principes tre gentes eius genuerit et q̄ Nacor et tripli fratres duos genuerit x

Quomodo principio tpe abraham nobilis fuerit et ad filiū nepotes q; sui expulsio facta sit de legibus grecorū datis sub pharaone de hyo ynachi filia xj

De plio ⁊ telestre Cartusios pharaones pharaosios et exordio habitationis eorū Rodos insule xij

De diluuio Ogigi et appariōne Inachi et quodā principio tpe Isaac nobilis fuit xiij

Quomodo principio tpe fames ⁊ Egypto sub Ioseph fuerit autoritasq; gentilium de hac Ioseph perhibentiū xiiij

De Ydolo Serapis unde exordium sumpsit xv

De Argo unde argiui ⁊ Cambyse bus Iacob nōtus fit de sembus p̄ altitē Grecia de morte Ioseph et de natiuitate agyssi et q̄ principio tpe hec facta sit de prometheo et atlante atlantisq; nepote mercurio xvj

De diluuio deucalionis et phetho pie de Arche qui et liber p̄r et arca athenarū xvij

Quomodo principio tpe exercitus filios israel de egypto duxerit Festus q; de hoc pompeo Iustino Cornelio Scipione Grecia xviij

De danao pgeo et dedinsis atlantiadibus grecie unde babilon fundata xix et de tribus eius filiis xx

Et quomodo moyses ductor ppli dei fuerit et q̄ annos natus Ihesu ⁊ forma ducatus sibi ipse reliquit et q̄ sic ei⁹ transit xxi

De bello Cretensiu et Athenien. XXI
sui et mothymo vsque q̄ fabule troiane
rum extra sit XXij
De Vsore rege Egipti et Scitis de natu
q̄ Saturi Capi. XXiij
De exordio Amazond et p̄mo patri
arc/ Cualit effectu et ter replum
Rome edificd et de Amazones dic
te sint. ·XXiiij·
Cauerd p̄mo tpe Thesus mōtuus
sit/ et de Iudicibus qui p̄ eū fue
runt/ De cathmo et tydamo de
regno merentur/ de regno lau
rentii Cytalia/ et de Carmenti nym
pha XXV
De Troia Helene/ et subuersione t̄re
et initio gētis t̄ Romane et Francor
et Sicambrd Pidue/ De Sampsone et
Hercule Francis sōlet/ Cytalia XXVI
De Troianis Latinis Rutulis sub Enea
et turno/ de erroribus Vlixis et hus
verisimiles finy Troiani Sipia et ex
De morte Enee et tpe Silui XXVij
De defectu regni Troianor sub Hel
udice/ et ifit Troi et Greci mori
et hymne affunte hyc reperit alias
q̄ gētes barbaras vocare gsueuerit
De Samuel et Saule Cadroq XXVIII
rege Atheniensiū Nota end Iudicd
a Moyse usq ad Samuel ·XXIX·
De tpibus regni et Iphtze/ de Dauid et
Salomone filioq; ei Roboam/ Cualit
sub e ex pte p̄uis sui Salomonis
regni fossa fuerit Troianu deplebi
De Ythe Helie t Helizei XXX
De regibus Albanor usq ad Romulum
et Anctmo mote XXXI
De transitu regni babilonie ad medos
Exclamatio cum babilone Troia XXij
XXXIIij regni Assiriorq a Bele usq Sardanapalle
Capitula libri 2i
De Regibz medor qui quidā regi Cap.
Iude t isrl tpe fuerit/ de thalete
et Cyro/ Troia medord regni ij
De Ipra et annibo/ et ortu Rome et
Romuli iij
De fundatōe urbis Rome et primis
diebus eius fusq; ad Romulu finito ad rap
tu Sabinarū iiij
De Ozee et Ysaia Ipheta q̄ Sibille
De thale vno de septē sapientibz vsq
et captiuitate x tribuu/ de fabari Sici
lo tyranno vij
Cualit et a quibo urbs Roma inchoata
fuerit de nūia/ d'mōte Vsare/ et
Samia fabilla/ De tullio hostilio et
anco Marcio regibz Romor viij
De captiuitate Iude sub t Ipsie Roma rge
et Ipheau Jeremie et v ifidius sa
cerdotibz viij
De philosophis et Graue patagora/
Socte/ platone/ Aristotele ix
De Tarquinio superbo et oppsoe lucrecie
De tyro edificd et innouatoe regni x
et hyde fruti ejusdē primi liberatoe
q̄ Roma urbis p lucium t dclium xi
Cyrus babilon a Cyro capta st et quis
ei situs fuerit d'mōte q̄ ascd xij
De Ipheau Ezechiel/ Daniel/ Abdiaue
De q̄tuor principatibz regnis q xiij
Danielis expositoe sōpnij nabuchodo
nosor patit xiiij
Cualiter thamaris regina Cyri con
dit/ Exclamatio d'hac tremissi epilo
gus de laude Cyri/ xv
De Cambyse filio Cyri et nona Sibi
lla ab ipo tradita xvj
De magis et Dario et plenaria libe
ratoe Romor/ de Ipheau Aggeo/ Zacha
rie/ Malachie/ Esdre/ De infortunio
Darij i bello atheniensiū moteq; eo
Xerses de infortunio filij Darij xvij
Xerses p̄a a Themistocle p̄ab athenie sibi
cto p̄ij ab vltimo ab exercitu Ipsius
fine accpt xviij
De p̄digijs i urbe Roma visis/ q̄ pestilēs
interfuit q̄ malis nde secutis et de o
rationatu rustici ppli inchoato xix
De bellis dnoq; ciuitatu et pugne
de oppsione athenensiū a regibus
Ysie/ moteq; facte/ de obitu regis
Darij ffosi/ et d'exilio Themistoy Sicuh
Cualit duo filij Darij p regno xx
etenderit et extraxerit sub historia
hester finita credit regnū mōtio
fre obtinuerit/ de tremotu et secundo
ethne de athēniēsi cum te et pestilētia
Cyre mala gallis Romis fecerit xxi
et quo ab eis accepta pecunia recessit
Exordiū lacedemonior et xxij

rforio athenesium sub Corone et ar
thyxerse rege de victoria romana
et fide que mirey Cretens nules
tandem nisi clausit et victoria d'gall
Q Carthaginenses et rom xxm
nuntiis fedus firmauerit et fixerit
grande vero terre lapidibus pus
serit de arthyxerse qui et ochus
quomodo judeos transtulerit xxim
primi regni grecor quo philipp
rgenio et virtute imitatus grecie
sibi subiecerit et alexandru filiu
instituerit ipse ipi ad vltim que
finc habuerit xxv
Temporibus alexandri magni finis
regni ptici Numeri qui regni et
fecerint mirabilia q fecit et vidit
alex finis epi et explanatio
d his tm retulit rex xxvj
De fortis alexi quo orbe dimicauit
et olimpiade unus alexi cu filio
suo Hercule occidit ipi q multos
volucres edocuit et decepathon
Q roma pi alexandru xxvij
tm misit pedagogo recipere rep
Temporibus istis quibus roma xxviij
sub alexi a primis gestibus bono
rum fedus sic fuerit h pprie
gsule bellum stomacauit xxix
Q roma pi inde alexi temp
ipi aute stante tgenio et arte
cosa hostes doluerit h statu gestis
affluta fuerit xxx
De urbe eadem romana et de
columnatibus eius detractis xxxi
De bello i primi et romani ostili
mum q ipse rom de nobilitate
primi et p rom pi milites cu
thyginensium petebat expugnaturus
De Carthaginensibus qui fedus xxxij
cu romanis nisi ppt tardatos regum
Expedit belli primi xxxiij
De descriptione Cornely cesules et ve
tera romana xxxiiij
De Regulo gsule et hyeme qui orat
de victoria eg qua ad vltim coactis
multe rates et cupes fuerut Cnaeus
roma dicta missa captivos reddi Siracu
sit et ea ademptis restituta sit Cicero
Tullij de virtute eg et patria et de
fine primi belli punici ac victoria
romana et primi clausa xxxv
De Insubribus hostis et recente urb
de gallis cisalpinis et d'bello pu
nico secundo inchoato xxxvj
De morte hamilcaris et quinto filio
q hamibal duxit plus romi vidit
ctq ut cum sede mutare cogitarent
Deus cum ab urbe tempestatibus pulsus
est de morte scipionis et captione
capue xxxvij
Cnaeus corpus p consul fatis penas
dedit hamiball murcellu et Cres
pum gsules occidit et adolescens
se fec asdrubale ad hostes egressi xxxviij
Ostensa victoria scipionis, item
victoria hamilcaris redeuntis cu
i prelio d'alpa pugna romanor et
penorum Cnaeus scipio redeuns
triumphu huius victorie cu triumpho
suscepto est bellumq primum xij ter
minatu est xxxix
De q exercitu qui hec nulla presserit
de expugnatione tarenti de victoria
notandum et laudemanioq xl
De barbaris variis a romanis et sub
acto philippo rege Cnaeus cathe
nensis quibus pace dedit ad quem
hamibal confugerat de morte hanni
balis et scipionis laudesq tullij
et senece et imperatoris xlj
De Situ Carthaginis terre et pri
mo bello cuersionisq ipsius Cui
scipio regnu numidie gratia fe
Imperatum dispositione xlij
fuerunt mancipatej xliij
Habuerit Corinthi expedit numa
ac et exercitus bacchi xliiij
De expugnatione belli et exercitus eorum
romani in Cimbris gallis Germa
nis, de rebus memorabilibus Sulle et
Catelina macedonicoq belli de
Asia morte regis tradita xlv
Difficile bellum habuit cu mitridate et
tandem victor illo trinauit qui gentes

rex tam ex hoc malu ip̄ ob filiu
en de ponce noliente' trin' vite
terrerit xlvj

Q4 Fein pegerun oriente misit
qu tote devicto orbe tēplu quop
dñi pollut Capto q et vicio Jerso
lolo fri eo succedēn tradidit xlvij

Claud' et fuit quibz pdigtby sicli
ifel d' tpe nri grūce babilonie xlviij

De victoria Julij regis et ejus a cun
bus suscepta ros a me meretrix
cleopatre q regnū sedrit et de
hinc Rom veniens triūpū fuito
res pjor pncipē fuerit Demo
te Catonis Q4 regin monarchiam
obtinuerit Tellus ac p̄ consumptu
M Marcelli gravi suscepit ypse
q ad vlt' ejus senatu carp' c lij

Explanatio cōis rerū mutabilitas
et trini Secundi libri

Capitula libri tercij ca'm

Q Mulier Octauianu pie dolorem
amoris dissimulans primo inter
fectores ei trucidauit De judicijs
et Rome patrū De plurimis victo
riis ej cū Antonio et Cleopatra
et que finē Antonius et Cleopatra
sortiti sut I ca j

Exortus que greci ut alex' usq ad
id tempus orbi ipauerut et inde
principales sedes esse cepint Nume
rus regū greco' topici q rome ex
alexandrie sibarico successerūt ij

Claud' finito regno greco' decreta
q alex' rū en tota Asia Lesin Au
gustus dicto sit De victoria ej in
hispania fame q clausio Templi
dñi dñice p̄ncipat sibiqrit De
amissis legionibz i germania iij

Claud' Augustus mortuo i hispania
toto orbem subactoj olim obtinuerit
Portuq pene postulatis signis oblata
erant remisserit totoq orbe despecto
Janu sit clausus De laudibz augusti

Q Judeos sic ceteq gentes c v
sub Rome ed et d' Juda galileo vj

De incarnacōe dñi et que ea q sub
Augusto finem sut regno xpi quem
Zacharias circumcidit abbreviat dñs

Claud crudele parentu heredes l vij

Crocodilos esse experiunt et que vite
finē ob hoc uxor Josephi sortita sut
De Archelao lviij

De fame i urbe Roma et egto fame
p Dionē et athenarū sedicē lx

De morte Augusti et regno Tiberij et
triumpho de germanis p germanicū
filiu Drusi de adulterio tullie et ejus
Petronio et a esse que vindicta fit

De bap'me et p̄dicacōe Joh's Cap
et p ejus dñi de mōte Johannis
testimonio Zebe Josephi et utriq testimo
eq de dñico lxa xj

De passione dñi q Tiberius audito
miraculis dñi de eo Rome deceue
rit et que decretū relinquēte pla trac
tauerit et que mala judeis fecerit
d' Steffilo et malis judeis lxa xij

De morte Tiberij et surrogatione Cay
Caligule quo gentes judeos p̄sequ
fuerit legatoj p eos fraude philone
spernes templū p̄fanauerit De
fine galli d' victoria Cesaris et
d' plurimis abhominabilibz eq mōte q ejus

De Tiberio claudio q primus Ca xiij
subjugato judea fuerit Q4 jacobj
occisus petrj et vindicta postea fr de
mōte Herodis Junioris et theodi xiiij

De discipulis apl'oj et eoz gestis de
pet' et Symone mago d' nativitate
Christi et de discipulis pet' ab eo
orbe missis de victoria claudij ac se
dicio Judaici ipli ac expulsione eorū
de urbe et sedicē eōi ipli de ejus
sione sententia et milicia d' morte
claudij xv

De flaccia uxore Neronis et pseu
none i mod de Egipcio fraude ipli
de mōte Jacobi septē q apl'oz xvj

De passione pet' et pauli et translatione
eōn imperij et mōte Neronis xvij

De similibz malis urbe et orbe et captiuī te
Josephi i pacio q Vespasiani xviij

De excidio hierusalem et captiuī te Ju
daice ipli auctoritates d' hoc Josephi
q Tacitus et Vespasianus obtī imperiū
dicti rome ed triplici fulgore sublimati sut de
Jano clauso et triumphis rome i pri
De tremotu et pestilēcia d' mōte vite
virgi et amphitheatro

De pſecutõe dominiani i ſuos .xix
et i xpianos / de clemẽte ſucceſſore pe
Q. Dominianus ſolꝰ aplꝰ i exiliũ
miſerat et dum plem æquitatẽ ſeruat
/ de mõte ipius et ſubſtitutõe Nerue ſ
q. ſolꝰ ab exilio reuocatꝰ eſt .xx.
De Traiano et victoryꝰ eo ac pſecu
tõe i xpianos / de domo eius Romã
et ſedud Judeos / de ſuccessoribus eſti
q. Leo tpe erat / d obitu ſolꝰ aph
Et hẽſibꝰ q. tũc pullulabãt .xxi
De magnitudĩe et opibꝰ Romani hacte
ſuccessoribꝰ q. q. tũc claruerãt .xxij
De hẽſibꝰ ac cõiuratõibꝰ eſdẽ illis ẽporibꝰ
et exẽplis eoꝝ adrianꝰ p eſtimatꝰ
De pũpatu Antonij agnõ .xxiij
nato pij hẽſibꝰ q. ſub eo ortis de
ſuccessoribꝰ et ſectatoribꝰ eſdẽ hẽſes
eſtã cum ipatore q. p nos .xxiiij
De ipio Antonino vero ac Marcho
Comodo bellisq. coꝛtigerꝫ / d eorũ
moꝛs grauꝫ pſecuõe et quã p eſtimatꝰ
impiũ deuenerit germanoꝝ .xxv
De pũpatu Comodi obſtremũ q. eo
et hẽſibus / de tyranno ſubinio et
igne Rome ſcitꝫ .xxvj
De mõte Comodi et ſubſtitutõe helij
q. et ptinax Iuriſq. d mõte illius .xxvij
De pũpatu Seueri et pſecuõe eo
rum bellorumq. cõm ẽmetes / de patribꝰ
et ſuccessoribꝰ qui ille tpe p domo dei
ſeruãt et d ẽcleſia q. nr̃ ſeptimia
Roma et oꝛtuleꝰ epos de die paſche
ſunt / de Juda et Origene / de vita
eius Seueri .xxviij
De morte Seueri ſubſtitutõe q. Cara
calle / et itez d mõte illius .xxix
De Imperio Marci Antonij mõteq. eo
mortuoq. d Romanis pontifibꝰ .xxx
De pũpatu Antonij Alexãdri et vita
ri eo / d martyribꝰ q. ſub eo paſſi ſunt
et Romanis pontifibꝰ mõte q. Antonij
De ipio magni pſecutoꝛis .xxxi
eo i nos mõte q. ipſius .xxxij
De pũpatu Gordiani Romanoꝝ q. ſuccẽ
toꝛibꝰ et ſcriptoribꝰ eccleſiaſticis q. eo
Gordiani .xxxiij
De Impio philippi eſtimati et d hũ
manitate eo .xxxiiij
De mõte philippi et ſuccessioꝛe decij et
pſecuõe eo i nos .xxxv
De oꝛtu decij et imperio galli et
Volusiani / ac mõte Origenis / Deſſi
one ml Cornelii et Cypriani / de Ro
manis pontificibꝰ ab ipſis ſuccẽtibꝰ .xxxvi
De paſſione Lauredi et populi i vale
riã .xxxvij
De morte Galli et Volusiani et Gauce
Rome Xysti .xxxviij
De pũpatu Valeriani et galieni
pſecuõe q. i nos / et paſſi Xysti
De captiuitate Valeriani et .xl
Inducte deinde ẽcrim eoꝝ Roma
ni imperii et ẽtemine malis / d mõte
galieni et ſuccessoribꝰ eius / nunc q.
hetreo a q. nuncupati ſunt .xl
De pũpatu Claudij triumpho q. eo
ac morte .xlj
De mõte Aureliani plurimisq. triũphis
eo / ac d vrbe Roma quã aptauit
De illis q. quod ex noue ſue ẽquitis ad
didit / de pſecuõe i nos mõte q. ipſo
D ipio Tacito / mõteq. ipſo .xlij
D ipio phi vetera eo ac mõte .xliij
De pũpatu Cari bellisq. .xliij
q. moꝛiẽte geſſit et d morte ipſius
De pũpatu Diocletiani et .xlv
Maximiani eoꝝ quibꝰ maximianꝰ ſo
cium ẽperii elegit / et ceſſatione ſup
eoꝝ q. ante ea fuerãt pſecutiõis ſu
Cuiusq. tyrãnus eo paſſi fuerãt vel
d triumpho Cõſtantini ipſius Diocle
tiani et Maximiani i pio elegit
Tenuit Galeriꝰ et Con .xlvj
ſtantius regnũ dum ſedit / Conſtantiꝰ
q. moꝛiens Conſtantinũ i patrem i
gallia eligerent .xlvij
Terminꝰ tertij libri et Incipitulꝰ
ſexti pſentis Capitula quinti libꝰ
De Oꝛtu Maximiani / et Ca. I
mõte Galerij Et de Maximiano
lierio et Pompe Maxentij / maxmi
ani filij / quo ipſtantiꝰ impia vſꝰ

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

sibi nostrates mercede vele migrassi
unde triumphale hoc poni fecerit ipse
q̄ a tribuest baptizato fuerit .c. xl.

Quo ep̄o et hoīe p̄ cala sp̄ferit max
mum q̄ ch̄o falso fecerit ꝑ q̄modu
tandem vere relsit q̄ ēstimus fo
bens maxim⁹ abierit de fine eiꝰ
hoīj Gerorij cōstātin⁹ Crispi cōs
et hoīj nepotis eo⁹ morte .c. xl.

De Monarchia Cōstātin⁹ et pace eccle
sijs rādita Impio q̄ inde tenos eccle
tradite et fide regū Bizantiū tusta
te et d' hac re allegacōes desōp̄ xlj.

Brevis ep̄logus ab rāmusio d.
tos de exaltacōe vintall dei .c.

De exaltacōe verbis cōstātinopolī
tane de vexillo hēsi et Nerone
corbio de pace t victoria gētis
hēnitē et vexillo Gothe cōf Deqsi
sione judeoꝝ et hebreoꝝ et inde
Constantin .ca. xlij.

De p̄gratu filioꝝ Cōstātin⁹ q̄lē
Cōstantij Vexillum hersi videt
de mōte Argentarij et Burdeos atha
nasij xlij.

De expulsione liberij Rōm pontifi
de victorine et domitio et de
alijs p̄latis sidētibus et ꝑsēti
bus ymanitate .xl.

De morte Constātis et victorine sue
hōr fres sui Cōstantij de Juliani
Apostasia et mōte Constantij .l.

De ꝑsecōe asserta Juliano Crista
nis q ei verba ꝓtulerat et de
vltō que et ubi obiecit .li.

De Jouiniani bona t batheha fide
et mōte eo⁹ lij

De impio Valentiniani eq̄s Austria
sub Juliano et d' fre sno valente .liij

De filio eo⁹ Gratiano ambsio Gmode
q̄ illiria .liij

De morte Athanasij p̄bri q̄ Egipti
et epatu nouat de errore valentis :/:
~~de filijs valentiniani ꝑsecōe q̄ eo~~
~~et victorini Gratiani .xlij~~

De p̄gratu Valentis ad filios val
tiniani ꝑsecōe q̄ eo et victorini
Gratiani .xlv.

:/: victorini q̄ valentiniani et mōte eo

De Gothis et hunis ēsist gothia
vale te arriani effecti ipm post
modū remanerent /xlvij

De ꝑsecōe Gratiani et valentiniani
p̄ mōte patrui et theodosij a gra
tiano i regnū assūpti de A Gmode
habita sub Damaso de mōte Atha
nasij oratione /xlvij

De ꝑsecōe theodosij pace q̄ eccle.ie
sacerdotibus ēsti de triumphis eo⁹ et
hūlitate ie mōte valentis et exitu
valentiniani /xlx.

De p̄gratu honorij et Arcadij de
Grimualdo nōbre Johe os crisos
tomi et theophile et Epyphanio
Cōstātin⁹ et martin⁹ et Ambsij /xx.

De rebellione Gothoꝝ et ꝑsidia fi
ni et Gildonis cuius q̄ nazabal
et morte Arcadij /xxj.

De Imperio honorij et Arcesij de seda
tione gothoꝝ et recupatōe vrbis vel
tessione q̄ ipse Gallis /xxij

De vasis honorij i affrica Tirānoꝝ
tirā Stephani gloriosi de mōte
Hieronimi et cōmis patricij et pa
te Augustini ad Gothos mōte q̄ ipse /xxiij

De ꝑsecōe Theodosij Juniōr Gmode q̄
eo et Gmode tria de bellis que
p̄ duces suos gessit /xxiij

De Valentiniano Augusto vel vestigot
his et ostrogothis de Stilicone eiꝰ
et bonifacij et Arandalo et affrica
mōte q̄ Augustin /xxv

De Cyrenoꝝ Cōstantinopolitano et Rōm
et nitro vitale mōte q̄ Theodosij

De p̄gratu Ayarani et Va/xxvj
lentiniani Gmode q̄ ipsa et Tra
side vitale pugna q̄ ad ipsū Roma
nos et gothos /xxvij

De mansione Aquilegie et gressu ipo
usq̄ ad Tarum dñi nostri Iesu
xp̄i redeūt /xxviij

De mōte ol valentiniani Augusti Vsup
cione q̄ Arandalo p̄ Romanū vrbem
De paulino epo mōte q̄ vitale et
Marciani Imperatoꝝ /xxix

De p̄gratu Leonis t Anicie usq̄ad eo⁹
Rom ꝑsecij t cōmōte mōte q̄ Leonis

De tpo Zenonis Imperat LXXX

De augustulo Romulo et regno eius subdat Romā sub odoacre vnde ppe Zenonem LXXXI

Exulmare breuis ppe Romā tpalis regis capitulario LXXXII

Gualie vide nel quo franci Gallias venerūt ibiq; ducat Romis regnare reperit LXXXIII

Conclusio quarti libri Capt lib vti

Gno theodericus gothor rex Zenone Imperatore missus aduersum deferentem ipe ppe Italiā Romā vnctā breuiter tractat possit regnū ppe in viribus ppis finire LXXXV

De mōte Zenonis et substitutione Athanasij de cassiodoro Romē exule et exilio eiusdē assumpte mōte ppe Athanasij et cladonei LXXXVI

De tpe Justini et vitaliano eiusdē de exilio de ppetuad theodoricū in qua Johannes Vitalianus et hic eius extinctus fuit de mōte eiusdem Anastasii et visione inde nūciata Justini ppe obitu LXXXVII

De pōtifice Justiniani vitiq; pretulit ei Symmacho trūphusq; plenus de clerico vnctis qui sub eo erat de ppe Symmachi exaltatione Imperij mōte ppe ipsius LXXXVIII

De tpe Justini ep ppe bonis opibus de cultu regni Indie d plinio victoriis ep ppe nause-fontē et Italia Romā mōte ppe Anastasij

De tpe Tiberij cassiodori Elementissimi eius de pecunia quā reuerit Persisq; ppe et mauricij donat de gregorio tūc archidiacono et mōte tutoris

De pōtifice agapeti ppe mōte ppe Symmachi gregorium tūc papā de vita eius Romā discipulis ppe suis de visione et eiusdē mauricij fine ppe ep

De tpe fere tūpis ppe Symmachi d ducibꝫ q pro eū erāt Romā pacificis et cassiodoro rege ppe Italie tractatus fere

De pōtifice Hormisdę magnificus ppe triūpho ep et vitaliane s ecclē de Anastasie mōte et Michaele Imperatore ppe Sigeberti et victoria eius de tumulo fine Herculi

De tpe Herculi ep ppe nece et d Italia illoꝝ qui hoc fecerūt de Roma hostib pressi et civi

De Impio Constātē et martino hpā de victoriis ep et itinere ad orbē de filiis Theodorici mōte ppe

De pōtifice Cōstantini et Symmacho sexto ppe Italia Romana ppe hereticis pressi et civi de Anglis maiore domus francie Lampsacho qui Hydatij Constantini

De tpe Justiniani Iulianus pr pmo maiore domꝰ de Liberato et Leonardo et Arma Symmachi

Ltem de reditu Justiniani qui nutlatis nuptiis Liberij et Leonardi expulsis Romē ppe ep Italie Constantinopolim ppm honeste venisse retinuit philippi ppi quos ab eo carcere fuit de pōtificatu philippi hēst ep et inde

De tempe Anastasij augusti ppe ep ac victoriis regni francoꝝ sub Karolo seniore maiore domꝰ ac defectu Imperij Romani Anastasio ppe clerico facto

Et et theodosius scripsit illi clerico facto Leonis Imperio dimisit et de Tiberio Iulio

De Imperio Leonis Sirii ep ppe Ismaelitis filij de Karolo pmo et obsidione regis Babilonie mōte ppe Leonis

De tpe Constantini Leonis filij ep ppe pessimus episcopus mōte ppe Karoli maioris domꝰ ac successione filiorū ep

De bellis filiorū Karoli Pipini ppe filiorsis mōsterij qualiter vir nobilis facto alt pipino fre Rotlando in pace sit sepulto

Et Pipinus p nouo regno consultu ad Romā pontifice misit Zachariā Hildericū me reuingo

Et Zacharias mittit mōte ppe Pipinus ad regnū eligē et p Stephanū successū Zacharie p pecunia ad regē venit

Et Pipinus cū ceteris fratribus pmoribus a sacerdote absolut et regē

vngit et d'aubay ẽsti qui hoc tpe erat

De beato Cortnmaro. LXXIIJ

Et pipino Rogatu Steffani LXXIIIJ
pp̃e Italiã egressus fit. De mõte
Bonifacij hresiq; egressi pipini in
Italiã De legatõe gstatim ad pipinũ
De varijs bellis pipini mõteq; eor

De rege Karolo et varijs bel LXXV
lis eg cõm Aquitanos et Saxones in
gressu q; eius Italiã mortegq; Constã
tini Augusti LXXVI

De impio Leonis et mõte eius
filij de victorijs Karoli cõm Saxonũ

De principatu Constantini et pri LXXVII
catu Karoli LXXVIII

De Tassilone duce quo mõrbus fuerit
sit et d'execratõe cõstatim impio
q; matres LXXIX

Et Leo pp̃a male tractatꝰ a rõnis ka
rolũ ad vrbẽ vocauerit, ipẽ q; de ob
icte sponte se purgauerit LXXX

Tunc Karolus a Summo pontifice totiq;
pl̃o Augusti vocatꝰ Imperiũ a grecis
ad francos trãstulit sub hirene. De
Iudicijs eg que fecit et legatõe hirene
Item de legatõe Nicephori imperatoris
muneribꝰ q; regis ppace LXXXI

De morte Nicephori sulsturisq; q;
michaelis ac d'renouatõe federis
int̃ duos tpatores, Itemq; de passiõe
michaelis, morte Karoli, breuis epi
logus de gestis eius LXXXII

De principatu ludouici et leone pp̃. Ite
q; d' Steffano qui imperũ coronauit
De filijs tpatoris. factionibusq; hui⁹ q;
ac exitu LXXXIIII

De primogenito Lotharij a paschali
nuntijs q; palyarose, ac mõte ludouici

De tertio pugna trũ LXXXIIII
fratre diuisionibusq; regni fratre

Expressus et explanatio LXXXV
cõm volubilitate rerũ

De impio lotharij et amalachis regno
q; Karoli ac amouebatur tpatore diui
sione q; regni int̃ filios LXXXVI

De impio ludouici et basilij et con
iugio lotharij ac gtũersio q; regno
Karoli, de victoria ludouici et pugna
Karoli cũ Britonibꝰ, de Machmetico
rege Brittonũ et heruspice LXXXVII

De Causa lotharij quo q; rpudio
legitime exercitatus fuerit epis
fautores eg diuisati, et egressu Lo
uuici ad occidentalia regna egressioe
q; Normannoꝝ LXXXVIII

Tunc finis lotharius fr̃ suarẽ re
lens Italiã habuerit, et quo post
morte eg patris ipsius regnũ diui
serit, De fraude adelgisi cũ ueneno
negq; imperatore ac victorijs quas
egit i Campania et lucania et de
captiuis LXXXIX

Tunc Karolus occidentat rex nort
mannos obsidione clausos decepto ab
re pmserit, quicquid mali post ab
eis pulerit XC

De morte ludouici Imperat Impio
q; patris sui Karoli, Item ludouici
occidentalis regis, et quo Karoli reg
fr̃is i nullo gestiens a filijs eg uicta
sit, ipe q; regnũ paterna dimiserit
Item d' egressu Karoli in Italiã
morte q; ipsius, De ludouico bello
filijs eg et pugna illoq; ad busonẽ XCI

De morte karolomanni filioq; eius
nolfo, qualiũ fe eg ludouicꝰ rex
sibi subiecerit, Arnolfo ducatũ cum
nutatione tribuens XCII

De Imperijs karoli tercij, Irruptione
Normannoꝝ, mõteq; Lotharij, re
ditu karoli imperat̃ i gallias, qualiũ
ambꝰ de seniõe regno mortuis ipse
monarchiã obtinuerit XCIII

De depositione karoli, surrogatione
Arnolfi, morte q; karoli, et q; fuisse
rõnis sil' i gallia Imperij XCIV

Tunc eius utili filijs que franci occide
tales rege fecerit, De vngaris et
irruptõe normannoꝝ XCV

Vbi Arnolfus regnauerit, opa que
gesserit, victoriaq; eius cõm normannos
gtũersia i occidentali regno finisq; XCVI

Tunc Italiã ingressus Arnolfus forma
gesserit, quicq; ludouicus basileus filio
giulerit, De mõte gregorij i Italia
filioq; suo lamperto, et hugone nato
filio regis et odone rege francie

Capti liber vj^{us}

Qualit Arnolfus rom impe xiij
vit obtinuerit/ quo stu loderuic
Bosonis filius illud habuerat/ et
quid ducesi de hac senserat/ de
morte Odonis subrogatoe q fuer
li/ Item de morte Arnolfi xxiij

De regno loderuici et orientali fra
cui morte q hucdebaldi et disc
sin hungarox xxv

Qualit Berngarius a loderuico p
expulsus ipe primodu reuocat ipi
uerit/ Duo loderuic orientalis re
fratre alberti comite fraude hat
tonis deceptus ferrent/ eo terra i
fsa redegerit/ de expulsione regni
rox mote q loderuico xxvj

De regno Conradi et orientali fran
cia et occisione hungarox/ fuga
Arnolfi/ cui morte q regis/ et
subrogatoe henrici saxonis xxvij

De exordio regni et coronatoe di
uerse allegatos utru regnu tem
poralox uel potiq ad spualox regu
dici debeat xxviij

De regno henrici orientali/ tuto
bie q eodem orientali francia decesse lut
duox regis p lotharingia/ de tira/
inde Arnolfi baioarioz q duct bo
toriaq sue hungaros de lancea
sac mote q henrici xix

De regno ottonis triumphi q egita
de selauis qui de belgis/ de eiusdo
loderuici/ ac q ottonis epi/ Sine
di q i prima ambox celebratoe/ Cua
liter ante titalia ingressus hungarin
debellauit/ ipius q postmodu reducu
ru adilberto filio accepit/ de rebel
lione filij ac letalfi Item q rgaluatoe

Erunzlij ottonis de hungor xx
tradicio q schyrensis comitis Item
q triumphi ottonis de selauis xxj

Cerimonia regnox sue tyranide
berngarij/ ubi rex sublimato filio
filio ad regni/ italia ingressi pala
tiu papie redificauit xxij

Vbi otto roma veniens a johanne
pa ac toto pplo augusti nomine sortitu
Hic ipius ad teutonicos uel uxta
lios ad orientales francos deuna
Et impr papatu ueni hungarus fug

Qt impr johannis pri eo xxiij
q alberti susceptu pfirmatu de
posuit eiq leone substituit xxiiij

Vbi impr hungarum cap romos sedi
one maietes sternit/ et q spoletu
ducatu finitu q redieno quosdu ex
romis suspendit/ coronatoq pius a
suime pontifice filio i saxonia mouit

De impio ottonis secudi xxv
cietu q eo i calabria/ ac morte eo
tradicio romanox de hoc sarracenico

De impio ottonis tercij xvj xxvj
martyrio bti adalberti/ ac mote ipatris

De impio heinrici triumphis xxvij
et fundatoe bambergen/ ecclie
hungarox/ ac mote ipsius xxviij

De regno regis Conradi et expedi
Gisilbi d'sclauy et subactu q sup
palimeos de rebellio suoz Conradi
et Cremisti et expeditoe regis i italia

De prouocone Conradi in xxix
impm sedicoe q orta i pplo/ de credu
et rebellione q remisti suis/ mote q eo

De morte Rodulffi regis burg xxx
gundie/ burgundia q tradita filio
Imperatis/ de sepone galliae xxxj

Rebellio odonis i gallia/ expeditoe q
ipatis et sue ipius regis ad deden
pplm i italia redeuntis q eo/ de rebo
odonis a fidelibus ipatis captiui
tas pfecti/ exordiu q primo i pressi
ipatis i apulia/ victoria q eo ibi pos
sessa redeuntis absens q augusti xxxij

De impio henrici rebellis q eo/ de eue
tu eo i bremia/ triumpho q triumphi
de impijs eo et mote eccpalis mirabi
lis/ De sepulcro rome exte/ de dep
sitoe gregorii ac subrogatoe clemetis
et quid hildebrandus inde senserit

Vbi henricus rome a clemte xxxiij
te coronat/ ac q apulia tuitiens i pa
triam redit/ et qui primodu ab ipso rome
sedi pfectis fuit/ et qualit rome qui
et leo ad epatu uenerit/ de discor
Gotfridi et Balduuinii duor/ et si
mulq celebrata et expeditoe orgo

ried/ detrimpēre Noremannor ī apu
lia/ transitu Leonis/ subregnicole
teutonor/ persecu mōte ī patrē

De Imperio Henrici/ mēsis xxxm
qs ei agnete/ de liberande Rōne
ecte/ ac rebellione Saxonū/ De
mōte Alex^di subregnicq Gregorij
septi/ et Desolate nde nūd regū
et sacerdotū ordo/ De ritibus
eccl sacerdotē nstitutē ps salubrio
De pugna Saxonū et regis

De visa Cometa et exptis xxxv
rone Anglie/ de Nugris regis
Bertoldi ps ten data a sumo pōti
fice/ De posit sup eū regib/ et
libertū ordi

Exercitus qualit intelligi possit/ ips
i Daniele legit lapde excisū de
mōte sine manibus/ statua ī pedibus
q expte ferrei exparte fictiles
erant possisse mala tpis illius
Obitus ps Gregorij et ei⁹ libri

Capitula Libri Septi

De Electe victoris/ Consecratione
et mōte ei⁹ cxi ij

De Expedice Henrici ī subverbane
exitu et regressu ipsius d'Cypriane
Antiochie xij

Legatio Sarracenor ad Gotefridū
duce/ d'ipsor ps antique ī nūc
Babilonie iiij

Item legatio Gotefridi ad regē Baby
lonie/ fraus sarracenor/ afflictio
ecclie dei/ victoria ps subsequies/ et post
fames/ expugnato ps urbis muris v

Dolus item Babilonij regis victoria ne
cessaria/ fedus pmutū/ ducatus ps gote
fredi sup eos qui remanserūt vi

Urbanus sede vacante gubernā
to recepit/ ipe ps mortis presagia ca
relegit vij

De morte Gotefridi et regno fra
tris Baldewini/ de morte guiberti
cismatici/ Conradi ps imperatoris filij
De Tra tūsmarina expedice exitu
ps eius ac uxōis thalamis epi viij

De ordine Engelhardi/ intestinus ps
malis ut regē henricū ī filiū ei⁹

Gualo pro multa mala atto ix/
ī tpa plumis cū rege armatis ve
nerit pat ps ad vbem/ rede reus
pulsus est x

De Cura q ad deo stone lucis ī dicta
est/ de victoria baldewini regis
ac ptida alexij xi

Gualo Curia celebrata pro regalia
remisit/ filius ps ī regnū sublimatus

Gualo pater adue ī belgas xij
tūsiit/ aquibus dū recepti ī ecclas
ferrei/ et pro pugna dimissi leodij
mortuus fit xiij

De obsidione Colonie ī futurae ep
et expedice dñi vngarorū xiiij

De magna expedice Italica/ capti
one sumi pontifi ac rede Rōe

De captione Comitis Reinaldi xv
imperij ī pris desponsate regni ani
themate cū ī patō/ dato/ de hui
dine et tremoru/ egressione hunga
roz/ victoria ps nostror xvj

De pace reformata sub Calixto et
victoria ī patore/ de rangraibus
et tributo ī dicto mōte ps ī xvij

De impio regis lotharij/ rebellio
ne ps dui Friderici et Conradi/
Gualo Conradū a predecessoribus
suscepto ī regem sit unctū xviij

De Desponsate Romane ecclesie/ Gualo
Innocentio gallias ī egressis Cōcilij
celebrato/ regē ad deffensione Rōne
ecclē ī retinuerit/ d'expedice eius
ī Italiā ac sublimatōe ī patoria xix

Gualo duos fratres ī gremio regis
venere/ de duce Polonie/ Rege da
ne et hungarie/ de Tra expedice
ipatoris egressi ps forcibus xx

De fuga Rogerij et substitutōe Reinal
di/ de lite Rōni pontifi ī pugna
ris mōte ps lotharij xxi

De Clericis viris qui illo tpe obierē
et plurimis malis q nūdum tūc regnis
pullulauerūt xxij

De sublimatōe Conradi regis/ condic
tione Saxonū et heinrici ducis/ de
fuga Rogerij/ et mōte pet leonis

Gualo Saxones ī pace vo xxiij
tos fuit/ et heinricū duc ps simplo
et cito/ de tyrannide Rogerij
Ducatu ps Leopaldi Synodo ps ī
celebrata xxiiij

Exercitus d'fortuna regis Conradi

de rebellione Saxonu, de pugna
gwelffonis cu duce, et rege illy
cu rege, Sedicce pacis, ex
predicce duel cu gwelffone mote
ipsius xxvj
De defectione Boemoy expedicce ad
regis illo. De duali dato henrico
fre leopaldi matus q plurimis obst
a gwelffone et petito henrico pro
nice bauarie regnare xxvij
De expugnacce tibineti sedicce q toni
plj et istruacce senatoy, innocen
pe, item d victoria veronesi, de
pdicacionis xxviij
Cue fine Johannes Costantinopolitanus
pg expectacoy bria habuerit, et glut
ad quare filius eg manuel fedus
cu rege nost inierit xxix
De diuisis bellis orbis ytalie vacuis
q exercitibus xxx
Qualis edyssi cuptu sit cte pfinatis
De xpiane huius pte legacoe xxxj
q ipsius ad regem, qualit romanq
pplus senatoribus patricios adiecerit
et ob hoc q ex eis ab Eugenio huius
successore anathete orlando pruss st
Demicie armenoy cuyusq itineris
eius ac miraculis q i eo ad nra vsq
De Cyrisopo tribulensi ac xxxij
trinoribus quos d' tiburtinus regioni
bus retulit xxxiij
De pace tonu pontificis cu rome pplo
et ite pturbacce de berricio et variis
barbe gentibus cu ip historie
De extirpacce diuersoy ordinu religiosoy
tinis q libri septi
Cathology regni et pontificu

Capitula libri Octaui

De Quadrifaria exclc pfectacce ca j
De q tribu antixpo nascentibus sit ca ij
De defectione q eg aduentu precdt iij
De ipso eg aduentu ac pfectacce q sub
quo fiet iiij
De vita et doctrina eg v
De Enoch et helia vj
De xpe triumphis eg vij
Cue passo eo aduentu dni signa
precdent viij
De extirmacce seculi q quem ix
Qlus rebellionis sit celu et tribulationis x
De bifaria resurrectoe mortuoy xj
Qualis mutacois et cce pbari possit
resurrectio mortuoy xij
Cuius etatis sexus ad formam resurgat
mortui, De mostruosis xiij
Vtru qui vnis reputat in illo statu
obmia esse reputat, vel no
rat ut demo resurgant xiiij
De Nouissima tuba xv
De ultimo iudicio et troce seu forma
iudicantis xvj
De facilitate iudicandi xvij
De qdruplici ordine iudicandoy seu
iudicandoy xviij
Vbi iudicium fiat xix
De celeritate iudicij xx
De Interitu regibe mundi xxj
Quid sit rubus aureus oculis tribulationis
De glie penis xxij
Quomo intelligendu sit eadem mensura qua mensi fuerit remetur vobis
si quis penitentia ductus cito pene resipuit
Vbi spes ponitur de misericordia xxiij
his vere penitet ut peccatis adhuc
voluntate habeat xxv
Si pe iudicii ex infernu inferiore
ad infernum penas locus emanent
Cue ibi ignis ardeat et no luceat
De glia et exaltacce mutl dei xxvij
Qualia sit pe nouo cce cora habit xxvi
Qualis pfectus meritoy habit xxx
De desiis electis omia manifestis xxxi
De tribu tinis angloy glie et coy or
dinis sit pmanentis assimilat xxxij
Celo stante possit q tribu fiat nus
electoy qntu ibi remanent angloru
si nix dormit dragonis domus tri
pars angloy pdita pfectus estimo
randa patebit xxxiij
De beatitudine sanctoy xxxv
Qualis deus videbit xxxvj
De fine ostensis euntibus xxxvij

De ordiat ab epi & recep. l. m.
De no ord. mm. vl. m. p.
De ord. q̄mcq; l. m. p.
De orphanotrophio v. p. 1. p.
De pact. 1 l. m. p.
De parochis & dī. prem. m. p.
De pens. vl. m. p.
De pe. & rem. ibid.
De psona iuncta m. p. 1. p.
De pig. tī. 1 l. m. p.
De pign. q̄ l. m. p.
De piscar. m. l. m.
De poss. & petitor. 1. p. v. p.
De postulatis ibid.
De postulat. plac. l. m. p.
De osculando ibid.
De prebend. v. l. m. p.
De precar. m. l. m. p.
De pcla. vi. & q̄mit. vl. m. p.
De pos. no bap. m. l. m. p.
De prescript. v. l. m. p.
De presbit. & p. v. p. & p. & p. l. m. p.
De pmo. & 2o. dcto. 1. p. v. p.
De pmutand. 1. l. m. p.
De pnd. la. lo. l. m. p.
De probat. v. p. & l. m. p.
De procurat. m. p. & 1. p. & l. m. p.
De purgac. vulgar. ibid.
De purgat. post. part. m. l. m.
De q̄st. & dcto. 1. l. m. p.
De raptor. p. vl. m. p.
De reb. & no. ali. m. l. m. p.
De relict. & p. 1. & 1. p.
De recusat. p. & p. & p.
De relatione v. p. & p.
De remissione ibid.
De reo v. p. 1. p.
De restitu. vl. m. p.
De statu restit. m. l. m. p.
De relig. dom. ibid.
De renunc. 1. l. m. p. & ti. & gradu
De reb. pmutat. m. l. m. p.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Handschr.
176
fol

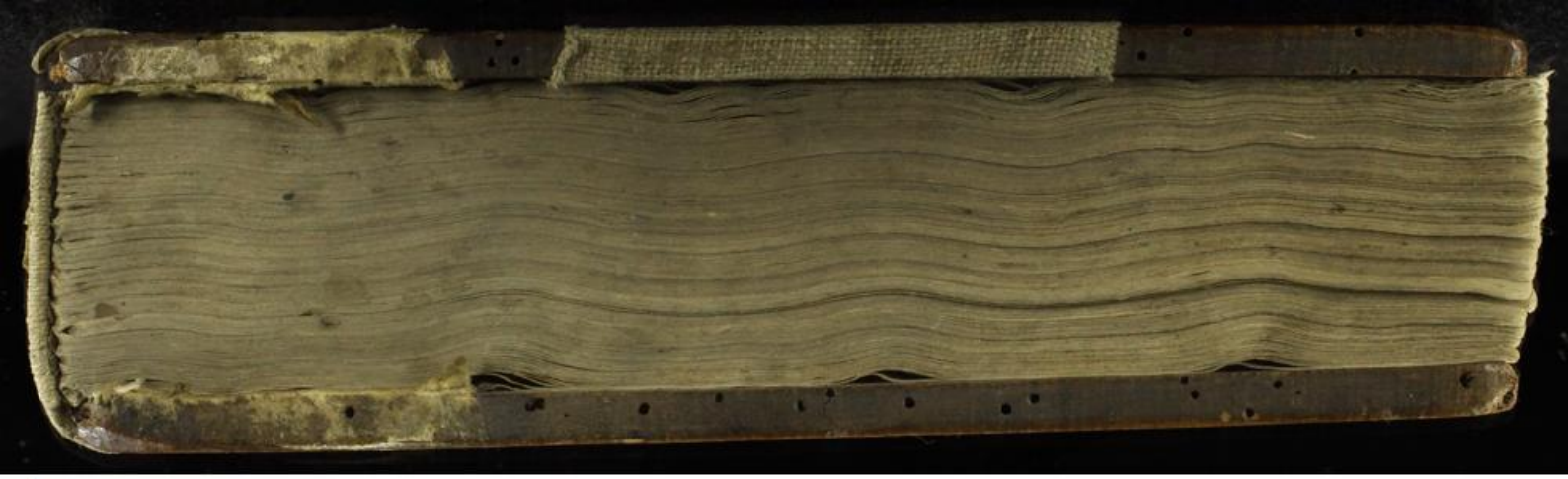

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN